لو كانت الدنيا تعدل عند الله جناح بعوضة ما سقى كافرا منها شربة ماء

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

جامع _ سنن _ الترمذي

tirmizijin džami'-sunen

TIRMIZIJINA ZBIRKA HADISA

PRIJEVOD I KOMENTAR
PROF. MAHMUT KARALIĆ

KNJIGA
4

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

UDK 297.18

TIRMIZI
Tirmizijina zbirka hadisa = Tirmizijin
Džami' - Sunen / prijevod i komentar Mahmut Karalić.
- 1. izd. - Travnik : Elči Ibrahim-pašina medresa,
1999. - Knj. <4> ; 24 cm
Prijevod djela: Tirmizijin Džami' - Sunen. - Tekst
na bos. i arap. jeziku. - Bibliografske i druge
bilješke uz tekst.

Dosadašnji sadržaj:
Knj. 4. - 2004. - 504 str. -

ISBN 9958-9633-0-3 (cjelina)
ISBN 9958-9633-3-8 (Knj. 4.)

1. Karalić, Mahmut. - I. et Tirmizi, Ebu Isa
Muhammad vidi Tirmizi

COBISS/BiH-ID 6582278

Na osnovu mišljenja Federalnog ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta broj: 02-15-2231/99 od 14. 05. 1999. godine, a na osnovu člana 19. tačka 13. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga, na ovaj proizvod se ne plaća porez na promet.

ISBN 9958-9633-3-8

"U čijem se domu nađe ova zbirka
kao da je u njemu Vjerovjesnik koji govori"

TIRMIZIJIN DŽAMI'-SUNEN

TIRMIZIJINA ZBIRKA HADISA

ČETVRTA KNJIGA
PRVO IZDANJE

Prijevod i komentar
PROF. MAHMUT KARALIĆ

Travnik, 2004. godine

Tirmizijin Džami'-Sunen

Prijevod i komentar:
Prof. MAHMUT KARALIĆ

Redaktor prijevoda:
Prof. dr. BILAL HASANOVIĆ

Recenzenti:
Prof. dr. ŠEFIK KURDIĆ
Prof. dr. ŠUKRI RAMIĆ

Lektor:
Prof. dr. NAILA HEBIB - VALJEVAC

Korektor:
MIDHAT KASAP

Kompjuterska obrada arapskog teksta:
MUAZ KARALIĆ

Tehnički uredio:
MUHAMED ČIČAK

أبواب النكاح

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ*

١. بَاب **مَا جَاءَ فِي فَضْلِ التَّزْوِيجِ وَالْحَثِّ عَلَيْهِ***

١٠٨٨ . حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ وَكِيعٍ أخبرنا حَفْصُ بْنُ غِيَاثٍ عَنِ الْحَجَّاجِ عَنْ مَكْحُولٍ عَنْ أَبِي الشِّمَالِ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **أَرْبَعٌ مِنْ سُنَنِ الْمُرْسَلِينَ: الْحَيَاءُ وَالتَّعَطُّرُ وَالسِّوَاكُ وَالنِّكَاحُ.** وَفِي الْبَاب عَنْ عُثْمَانَ وَثَوْبَانَ وَابْنِ مَسْعُودٍ وَعَائِشَةَ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَجَابِرٍ وَعَكَّافٍ. حَدِيثُ أَبِي أَيُّوبَ حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ خِدَاشٍ أخبرنا عَبَّادُ ابْنُ الْعَوَّامِ عَنِ الْحَجَّاجِ عَنْ مَكْحُولٍ عَنْ أَبِي الشِّمَالِ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَ حَدِيثِ حَفْصٍ.

وَرَوَى هَذَا الْحَدِيثَ هُشَيْمٌ وَمُحَمَّدُ ابْنُ يَزِيدَ الْوَاسِطِيُّ وَأَبُو مُعَاوِيَةَ وَغَيْرُ وَاحِدٍ عَنِ الْحَجَّاجِ عَنْ مَكْحُولٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ وَلَمْ يَذْكُرُوا فِيهِ (عَنْ أَبِي الشِّمَالِ). وَحَدِيثُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ وَعَبَّادِ بْنِ الْعَوَّامِ أَصَحُّ*

١٠٨٩. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أخبرنا أَبُو أَحْمَدَ أخبرنا سُفْيَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: **خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ شَبَابٌ لَا نَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ فَقَالَ: يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ! عَلَيْكُمْ بِالْبَاءَةِ فَإِنَّهُ أَغَضُّ لِلْبَصَرِ وَأَحْصَنُ لِلْفَرْجِ, فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمُ الْبَاءَةَ فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ فَإِنَّ الصَّوْمَ لَهُ وِجَاءٌ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ أخبرنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ أخبرنا الْأَعْمَشُ عَنْ عُمَارَةَ نَحْوَهُ. وَقَدْ رَوَى غَيْرُ وَاحِدٍ عَنِ الْأَعْمَشِ بِهَذَا الْإِسْنَادِ مِثْلَ هَذَا. وَرَوَى أَبُو مُعَاوِيَةَ وَالْمُحَارِبِيُّ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ.

POGLAVLJA O BRAKU

od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

1. O fadiletima braka i podsticanju na sklapanje braka

1088. ISPRIČAO NAM JE Sufjan b. Veki'; kaže: Obavijestio nas je Hafs b. Gijas[1], on je prenio od Hadždžadža, on od Mekhula, on od Ebu Šimala, a on od Ebu Ejjuba koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Četiri stvari su sunnet** (većine[2] Allahovih) **poslanika: stid, mirisanje, misvak i brak."**

Na ovu temu hadisi su preneseni još i od Osmana, Sevbana, Ibn Mesuda, Aiše, Abdullaha b. Amra, Džabira i Akkafa. Ebu Ejjubov hadis je hasenun-garibun.

Ispričao nam je Mahmud b. Hidaš; kaže: Obavijestio nas je Abbad b. Avvam, on je prenio od Hadždžadža, on od Mekhula, on od Ebu Šimala, on od Ebu Ejjuba, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično Hafsovu hadisu.

Ovaj hadis su prenijeli Hušejm, Muhammed b. Jezid el-Vasiti, Ebu Muavija i mnogi drugi od Hadždžadža, on od Mekhula, a on od Ebu Ejjuba, ali u njemu nisu spomenuli: od Ebu Šimala. Hadis Hafsa b. Gijasa i Abbada b. Avvama je pouzdaniji.

1089. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Ahmed; kaže: Nas je obavijestio Sufjan, prenijevši od A'meša, on od Umarea b. Umejra, on od Abdur-Rahmana b. Jezida, a on od Abdullaha b. Mesuda da je kazao: **"Jednom prilikom smo, dok smo još bili mladići i** (dok još) **nismo bili u stanju zarađivati** (opskrbu za život) **izašli sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, pa je rekao: O skupino mladića! Ženite se! To najbolje**

---

[1] Hafs b. Gijas b. Talk en-Nehai Ebu Omer el-Kufi pouzdan je ravija-fakih. Malo je posenilio pred kraj života. Pripadao je osmoj generaciji. Umro je 94. godine po Hidžri.

[2] Naime, Nuh, a.s, nije osunećen, a Isa, a.s, nije se ženio.

sputava pogled i čuva polni organ.[3] **Ko od vas nije u stanju** (obezbijediti opskrbu) **da bi se oženio, onda neka posti, jer će mu post ukrotiti strasti."**[4] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[5]

Ispričao nam je Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Numejr; kaže: Nas je obavijestio A'meš, a on je prenio od Imare slično prethodnom (hadisu). Mnogi su od A'meša sa ovim senedom prenijeli hadis sličan ovome. A prenijeli su Ebu Muavija i El-Muharibi, od A'meša, on od Ibrahima, on od Alkame, on od Abdullaha, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično prethodnom (hadisu).

٢. بَاب مَا جَاءَ فِي النَّهْيِ عَنِ التَّبَتُّلِ

١٠٩٠. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ وَغَيْرُ وَاحِدٍ قَالُوا: أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ أن سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ قَالَ: **رَدَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى عُثْمَانَ بْنِ مَظْعُونٍ التَّبَتُّلَ، وَلَوْ أَذِنَ لَهُ لَاخْتَصَيْنَا.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

١٠٩١. حَدَّثَنَا أَبُو هِشَامٍ الرِّفَاعِيُّ وَزَيْدُ بْنُ أَخْزَمَ الطَّائِيُّ وَإِسْحَقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْبَصْرِيُّ قَالُوا: أَخْبَرَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ قَتَادَةَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ سَمُرَةَ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنِ التَّبَتُّلِ.**

وَزَادَ زَيْدُ بْنُ أَخْزَمَ فِي حَدِيثِهِ وَقَرَأَ قَتَادَةُ: (وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا وَذُرِّيَّةً) وَفِي الْبَاب عَنْ سَعْدٍ وَأَنَسِ بْنِ مَالِكٍ وَعَائِشَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ. حَدِيثُ سَمُرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَرَوَى الْأَشْعَثُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ هَذَا الْحَدِيثَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ سَعْدِ بْنِ هِشَامٍ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ. وَيُقَالُ: كِلَا الْحَدِيثَيْنِ صَحِيحٌ.

---

[3] Postom se čovjek produhovljava i jača svoj iman, koji je jedini u stanju primorati čovjeka da obara svoj pogled i ne gleda u tuđe žene koje su mu po islamu zabranjene gledati. Tako će i svoj polni organ sačuvati od harama.

[4] Na temelju ovoga hadisa neki su učenjaci malikijske pravne škole stali na stanovište da je onanija, kao način ukroćivanja strasti, haram. Neki učenjaci onaniju dozvoljavaju, ukoliko se time želi sačuvati od bluda.

[5] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

2. O zabrani neženstva

1090. ISPRIČALI SU NAM Hasan b. Ali el-Hallal i mnogi drugi i kazali: Obavijestio nas je Abdur-Rezzak; kaže: Nas je obavijestio Ma'mer, on je prenio od Zuhrija, a on od Seida b. Musejjeba da je Sa'd b. Ebu Vekkas kazao: **"Odbio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zahtjev Osmana b. Maz'una da ostane neženja. Da mu je dozvolio, mi bismo se kastrirali."** [6]

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

1091. ISPRIČALI SU NAM Ebu Hišam er-Rifai, Zejd b. Ahzem i Ishak b. Ibrahim el-Basri i kazali: Obavijestio nas je Muaz b. Hišam, on je prenio od svoga oca, on od Katadea, on od Hasana, a on od Semurea: **"Zabranio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, neženstvo."**

Zejd b. Ahzem je dodao u hadisu koji on prenosi i ovo: "Katade je proučio (38. ajet sure Er-Ra'd): "I prije tebe smo poslanike slali i žene i porod im davali..."

Na ovu temu hadisi su preneseni još i od Sa'da, Enesa b. Malika, Aiše i Ibn Abbasa.

Semureov hadis je hasenun-garibun. Eš'as b. Abdul-Melik ovaj hadis je prenio od Hasana, on od Sa'da b. Hišama, on od Aiše, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, po značenju slično prethodnom (hadisu). Rečeno je da su oba hadisa vjerodostojna.

٣. بَاب مَا جَاءَ إِذَا جَاءَكُمْ مَنْ تَرْضَوْنَ دِينَهُ فَزَوِّجُوهُ

١٠٩٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَاا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ عَنِ ابْنِ وَثِيمَةَ النَّصْرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِذَا خَطَبَ إِلَيْكُمْ مَنْ تَرْضَوْنَ دِينَهُ وَخُلُقَهُ فَزَوِّجُوهُ. إِلَّا تَفْعَلُوا تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ عَرِيضٌ.** وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي حَاتِمٍ الْمُزَنِيِّ

---

[6] Na temelju ovoga hadisa Nevevi zaključuje da je ljudima kastracija haram. I ne samo ljudima. Prema njegovu mišljenju, haram je kastrirati i životinje čije se meso ne jede, dok se životinje, čije se meso jede, dok su još mlade mogu kastrirati. El-Mubarekfori smatra da je i kastriranje životinja haram, bez obzira na to da li se njihovo meso jede, ili ne, i bez obzira na to da li se kastriraju dok su mlade ili kada ostare. Ovakav stav on temelji na hadisu koji bilježi El-Bezzar, sa pouzdanim senedom, od Ibn Abbasa u kome, između ostalog, stoji da je Vjerovjesnik, sallallhu alejhi ve sellem, strogo zabranio kastriranje životinja.

وَعَائِشَةَ. حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ قَدْ خُولِفَ عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ سُلَيْمَانَ فِي هَذَا الْحَدِيثِ, وَرَوَاهُ اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْسَلًا. قَالَ مُحَمَّدٌ وَحَدِيثُ اللَّيْثِ أَشْبَهُ وَلَمْ يَعُدَّ حَدِيثَ عَبْدِ الْحَمِيدِ مَحْفُوظًا*

١٠٩٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو أَخْبَرَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَعِيلَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْلِمِ بْنِ هُرْمُزَ عَنْ مُحَمَّدٍ وَسَعِيدٍ ابْنَيْ عُبَيْدٍ عَنْ أَبِي حَاتِمٍ الْمُزَنِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِذَا جَاءَكُمْ مَنْ تَرْضَوْنَ دِينَهُ وَخُلُقَهُ فَأَنْكِحُوهُ. إِلَّا تَفْعَلُوا تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ. قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَإِنْ كَانَ فِيهِ. قَالَ إِذَا جَاءَكُمْ مَنْ تَرْضَوْنَ دِينَهُ وَخُلُقَهُ فَأَنْكِحُوهُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ.**

هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَأَبُو حَاتِمٍ الْمُزَنِيُّ لَهُ صُحْبَةٌ. وَلَا نَعْرِفُ لَهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَيْرَ هَذَا الْحَدِيثِ*

3. Udajte za onoga čijom ste pobožnošću zadovoljni

1092. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Hamid b. Sulejman[7], on je prenio od Ibn Adžlana, on od Ibn Vesimea en-Nasrija[8], a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Ako zaprosi** (djevojku) **onaj čijom ste pobožnošću i moralom zadovoljni, udajte** (je) **za njega. Ako tako ne postupite, na Zemlji će zavladati nered i velika izopačenost.”** [9]

Na ovu temu hadisi su preneseni još i od Ebu Hatima el-Muzenija i Aiše. Što se tiče hadisa koji prenosi Ebu Hurejre, u njegovu prenošenju se u mnogo čemu protivurječilo Abdul-Hamidu b. Sulejmanu. Lejs b. Sa’d ga je prenio od Ibn Adžlana, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kao mursel

---

[7] Abdul-Hamid b. Sulejman el-Huzai ed-Dimeški je kao ravija makbul. Pripadao je osmoj generaciji.

[8] Ibn Vesime Zufer en-Nasri ed-Dimaški je kao ravija makbul. Pripadao je trećoj generaciji ravija hadisa.

[9] Ako tako ne budete postupali, nego za svoje kćerke budete birali samo ugledne i bogate mladiće, u tom slučaju mnoge djevojke će ostati neudate i mnogi mladići neoženjeni, što će neminovno dovesti do nemorala i drugih poroka.

hadis.[10] Muhammed (Buharija) veli: Lejsov hadis je pouzdaniji, dok on Abdul-Hamidov hadis nije svrstao među (izvorno) sačuvane hadise.

1093. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Amr; kaže: Obavijestio nas je Hatim b. Ismail, on je prenio od Abdullaha b. Muslima b. Hurmuze, on od Muhammeda i Seida; Ubejdovih sinova, a oni od Ebu Hatima el-Muzenija koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ako vam dođe onaj, čijom ste pobožnošću i moralom zadovoljni, i od vas zaprosi** (djevojku), **udajte** (je) **za njega. Ako tako ne postupite, na Zemlji će zavladati nered i izopačenost. Allahov Poslaniče, rekoše prisutni: A ako bude siromašan? On će na to: Ako vam dođe onaj čijom ste pobožnošću i moralom zadovoljni, i od vas zaprosi** (djevojku), **udajte je za njega. Ovo je ponovio tri puta."**

Ovaj hadis je hasenun-garibun.[11] Ebu Hatim el-Muzeni je ashab,[12] ali nam nije poznato da je od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prenio još koji hadis, osim ovoga.

٤. بَاب مَا جَاءَ أَنَّ الْمَرْأَةَ تُنْكَحُ عَلَى ثَلَاث خِصَال*

١٠٩٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى أَخْبَرَنَا إِسْحَقُ بْنُ يُوسُفَ الْأَزْرَقُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِنَّ الْمَرْأَةَ تُنْكَحُ عَلَى دِينِهَا وَمَالِهَا وَجَمَالِهَا فَعَلَيْكَ بِذَاتِ الدِّينِ تَرِبَتْ يَدَاكَ**. وَفِي الْبَاب عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ وَعَائِشَةَ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَأَبِي سَعِيدٍ. حَدِيثُ جَابِرٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

4. O onome ko se vjenčava radi tri osobine

1094. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed b. Musa; kaže: Obavijestio nas je Ishak b. Jusuf el-Ezrek; kaže: Nas je obavijestio Abdul-Melik, on je prenio od Ataa, on od Džabira, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"Žena se uzima**

---

[10] Jer u njegovu senedu nije spomenuo Ibn Vesimea en-Nasrija.

[11] Prema mišljenju El-Mubarekforija ovo je slab hadis jer se u njegovu senedu nalazi Abdullah b. Muslim b. Hurmuz, koji je slab prenosilac.

[12] Neki tvrde, kako ističe Ibn Hadžer u *Takribu,* da on nije ashab.

radi pobožnosti, bogatstva i ljepote. Pa drži se pobožne, bolan ne bio."[13]

Na ovu temu hadisi su preneseni još i od Avfa b. Malika, Aiše, Abdullaha b. Amra i Ebu Seida. Džabirov hadis je hasenun-sahihun.[14]

٥. بَاب مَا جَاءَ فِي النَّظَرِ إِلَى الْمَخْطُوبَةِ

١٠٩٥. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ حَدَّثَنِي عَاصِمُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ بَكْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمُزَنِيِّ عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ: أَنَّهُ خَطَبَ امْرَأَةً فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **انْظُرْ إِلَيْهَا فَإِنَّهُ أَحْرَى أَنْ يُؤْدَمَ بَيْنَكُمَا**. وَفِي الْبَاب عَنْ مُحَمَّدِ ابْنِ مَسْلَمَةَ وَجَابِرٍ وَأَنَسٍ وَأَبِي حُمَيْدٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ ذَهَبَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ إِلَى هَذَا الْحَدِيثِ وَقَالُوا: لَا بَأْسَ أَنْ يَنْظُرَ إِلَيْهَا مَا لَمْ يَرَ مِنْهَا مُحَرَّمًا. وَهُوَ قَوْلُ أَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. وَمَعْنَى قَوْلِهِ: (أَحْرَى أَنْ يُؤْدَمَ بَيْنَكُمَا) قَالَ: أَحْرَى أَنْ تَدُومَ الْمَوَدَّةُ بَيْنَكُمَا *

5. O viđenju zaručnice

1095. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Ibn Ebu Zaide; kaže: Ispričao mi je Asim b. Sulejman, prenijevši od Bekra b. Abdullaha el-Muznija, a on od Mugire b. Šu'bea da je on (želio) da se vjeri s nekom ženom pa mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Vidi je, jer ćete se tako najbolje zbližiti."**[15]

---

[13] Ljudi sebi biraju životnu saputnicu na osnovu tri, odnosno, kako stoji u Buharijevoj predaji ovog hadisa, četiri osobine. Nekome je najbitnije da je djevojka pobožna, neko voli da je bogata, neko gleda samo na ljepotu, a neko želi da je plemićka iz ugledne porodice. Najbolje bi bilo kada bi se našla djevojka koja posjeduje sve navedene osobine. Ukoliko to nije moguće, onda na prvom njestu, kako preporučuje Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, treba gledati da je pobožna. U takvoj je prava sreća.

[14] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu.*

[15] Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* bilježi od Ebu Humejda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Kada neko od vas hoće da se vjeri s djevojkom, nije grijeh da je vidi." Nevevi u komentaru Muslimova *Sahiha*, komentarišući hadis na ovu temu koji je prenio Ebu Hurejre, veli: "Mustehab je onome koji hoće da se oženi, da vidi djevoku (prije nego što se

Na ovu temu hadisi su preneseni još i od Muhammeda b. Mesleme, Džabira, Enesa, Ebu Humejda i Ebu Hurejrea.

Ovaj hadis je hasenun. Neki učenjaci su zauzeli stav u skladu sa ovim hadisom da nema sumnje da je ženu dozvoljeno vidjeti, ukoliko se neće gledati u ono što je haram gledati. Ovo je mišljenje Ahmeda i Ishaka. Riječi: *(Ahra en ju'deme bejnekuma) znače: to je najbolji način da ljubav među vama bude trajana.*

٦. بَاب مَا جَاءَ فِي إِعْلَانِ النِّكَاحِ

١٠٩٦ .حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا أَبُو بَلْجٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَاطِبٍ الْجُمَحِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **فَصْلُ مَا بَيْنَ الْحَرَامِ وَالْحَلَالِ الدُّفُّ وَالصَّوْتُ**. وَفِي الْبَاب عَنْ عَائِشَةَ وَجَابِرٍ وَالرُّبَيِّعِ بِنْتِ مُعَوِّذٍ. حَدِيثُ مُحَمَّدِ بْنِ حَاطِبٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَأَبُو بَلْجٍ اسْمُهُ يَحْيَى بْنُ سُلَيْمٍ وَيُقَالُ ابْنُ سُلَيْمٍ أَيْضًا. وَمُحَمَّدُ بْنُ حَاطِبٍ قَدْ رَأَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ غُلَامٌ صَغِيرٌ*

١٠٩٧ . حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا عِيسَى بْنُ مَيْمُونٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **أَعْلِنُوا هَذَا النِّكَاحَ وَاجْعَلُوهُ فِي الْمَسَاجِدِ وَاضْرِبُوا عَلَيْهِ بِالدُّفُوفِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ فِي هَذَا الْبَابِ. وَعِيسَى بْنُ مَيْمُونٍ الْأَنْصَارِيُّ يُضَعَّفُ فِي الْحَدِيثِ. وَعِيسَى بْنُ مَيْمُونٍ الَّذِي يَرْوِي عَنِ ابْنِ نَجِيحٍ التَّفْسِيرَ هُوَ ثِقَةٌ*

١٠٩٨. حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ مَسْعَدَةَ الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ أَخْبَرَنَا خَالِدُ بْنُ ذَكْوَانَ عَنِ الرُّبَيِّعِ بِنْتِ مُعَوِّذٍ قَالَتْ: **جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَخَلَ عَلَيَّ غَدَاةَ بُنِيَ بِي فَجَلَسَ عَلَى فِرَاشِي كَمَجْلِسِكَ مِنِّي وَجُوَيْرِيَاتٌ لَنَا يَضْرِبْنَ بِدُفُوفِهِنَّ وَيَنْدُبْنَ مَنْ قُتِلَ مِنْ آبَائِي يَوْمَ بَدْرٍ**

---

vjeri)". Ovako misle Malik, Ebu Hanife, ostali učenjaci iz Kufe, Ahmed b. Hanbel i većina učenjaka.

إِلَى أَنْ قَالَتْ إِحْدَاهُنَّ: وَفِينَا نَبِيٌّ يَعْلَمُ مَا فِي غَدٍ. فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

اسْكُتِي عَنْ هَذِهِ وَقُولِي الَّذِي كُنْتِ تَقُولِينَ قَبْلَهَا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

6. O oglašavanju vjenčanja

1096. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Hušejm[16]; kaže: Nas je obavijestio Ebu Beldž[17], a on je prenio od Muhammeda b. Hatiba el-Džumehija koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ono što je dozvoljeno od onoga što je zabranjeno razdvaja def i glas."**[18]

Na ovu temu hadisi su preneseni još i od Aiše, Džabira i Rubej'e Muavvizove kćerke. Hadis Muhammeda b. Hatiba je hasenun.[19] Ebu Beldž se zove Jahja b. Sulejm, a kaže se, također, i Ibn Sulejm. Muhammed b. Hatib je kao mali dječak vidio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

1097. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Harun; kaže: Nas je obavijestio Isa b. Mejmun, on je prenio od Kasima b. Muhammeda, a on od Aiše koja je kazala da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Oglasite vjenčanje, obavite ga u džamiji, a nakon toga popratite ga udaranjem u defove."**

---

[16] Hušejm b. Bešir b. Kasim b. Dinar es-Sulemi Ebu Muavija el-Vasiti pouzdan je i siguran ravija, ali je bio sklon tedlisu i puno je prenosio mursel-hadise.

[17] Ebu Beldž Jahja b. Sulejm, ili Ibn Ebu Selim, ili Ibn Ebu Esved el-Kufi el-Vasiti iskren je ravija, ali katkada je prilikom prenošenja griješio. Pripadao je petoj generaciji ravija hadisa.

[18] Razlika između odnosa sa ženom, koji je haram i odnosa sa ženom koji je halal, jeste brak. Stupanjem u brak žena koja je muškarcu do tada bila zabranjena, postaje dozvoljenom. Jedan od načina da se brak ozakoni jeste da se razglasi. Brak koji bi se sklopio u tajnosti ne vrijedi. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kad je u pitanju oglašavanje ženidbe, odnosno udaje, ide toliko daleko, da zahtijeva, kako ističe El-Mubarekfori, da se to uradi i pjevanjem dozvoljenih pjesama i sviranjem uz def.

[19] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Hakem u *Mustedreku,* te Nesaija i Ibn Madže u *sunenima.*

Ovaj hadis o ovoj temi je hasenun-garibun.[20] Isa b. Mejmuna el-Ensarija su smatrali slabim ravijom hadisa, dok je Isa b. Mejmun, koji prenosi od Ibn Nedžiha tefsir, pouzdan ravija.

1098. ISPRIČAO NAM JE Humejd b. Mes'ade el-Basri; kaže: Obavijestio nas je Bišr b. Mufeddal; kaže: Nas je obavijestio Halid b. Zekvan, a on je prenio od Rubej'e, Muavvizove kćerke da je kazala: **"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je ušao kod mene, nakon moje prve bračne noći,[21] i sjeo na moju postelju, udaljen od mene, otprilike, ovako kao što ti sjediš.[22] Naše djevojčice[23] udarale su u defove i pjevale o našima koji poginuše na Bedru, dok jedna od njih ne zapjeva: *(Među nama je Vjerovjesnik, koji zna šte će se u budućnosti dogoditi)*. Čuvši to on joj reče: *Prestani o tome i pjevaj ono što si prije toga pjevala.*"**[24]

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[25]

٧. بَاب مَا جَاءَ فِيمَا يُقَالُ لِلْمُتَزَوِّجِ*

١٠٩٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا رَفَّأَ الْإِنْسَانَ إِذَا تَزَوَّجَ قَالَ: **بَارَكَ اللَّهُ لَكَ وَبَارَكَ عَلَيْكَ وَجَمَعَ بَيْنَكُمَا فِي الْخَيْرِ**. وَفِي الْبَاب عَنْ عَقِيلِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ. حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

---

[20] Ibn Hadžer u djelu *Fethul-Bari*, ovaj hadis ocjenjuje slabim.

[21] Ibn Sa'd pojašnjava da se Rubej'a, kći Muavvizova, tada udala za Ijasa b. Bekira el-Lejsija.

[22] Ovo je Rubej'a objašnjavala Halidu b. Zekvanu, koji je od nje prenio ovaj hadis.

[23] U defove su udarale i pjevale navedene pjesme djevojčice ensarijke, koje još nisu bile punoljetne.

[24] Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je skrenuo pažnju djevojčicama da on ne dozvoljava da mu se pripisuju osobine koje mu ne pripadaju. Ono što će se u budućnosti dogoditi zna samo Allah i niko više.

[25] Bilježi ga i Buharija u *Sahihu*.

7. O tome šta se kaže mladoženji

1099. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Aziz b. Muhammed, on je prenio od Suhejla b. Ebu Saliha, on od njegova oca, a on od Ebu Hurejrea: Kada bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nekome čestitao ženidbu rekao bi: **"Neka te Allah blagoslovi, neka ti da sreću i neka vas sjedini u dobru."**
Na ovu temu hadis je prenesen i od Ukajla b. Ebu Taliba.Ebu Hurejreov hadis je hasenun-sahihun.[26]

٨ . بَاب مَا يَقُولُ إِذَا دَخَلَ عَلَى أَهْلِه*

١١٠٠. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ كُرَيْبٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا أَتَى أَهْلَهُ قَالَ بِسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ جَنِّبْنَا الشَّيْطَانَ وَجَنِّبِ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنَا فَإِنْ قَضَى اللَّهُ بَيْنَهُمَا وَلَدًا لَمْ يَضُرَّهُ الشَّيْطَانُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

8. O tome šta izgovara muž kada prilazi supruzi

1100. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan b. Ujejne, on je prenio od Mensura, on od Salima b. Ebu Dža'da, on od Kurejba, a on od Ibn Abbasa koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ako neko od vas, dok prilazi svojoj supruzi, rekne: S Allahovim imenom. Allahu, udalji šejtana od nas, i udalji šejtana od onoga što nam podariš. Ako im Allah podari dijete, šejtan mu neće moći nauditi."**
Ovaj hadis je hasenun-sahih.[27]

---

[26] Bilježe ga i Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*, te Hakim u *Mustedreku* i Ibn Hibban u *Sahihu*.

[27] Bilježe ga u El-Kutubus-Sitte svi, osim Nesaije.

٩ . بَاب مَا جَاءَ فِي الْأَوْقَاتِ الَّتِي يُسْتَحَبُّ فِيهَا النِّكَاحُ*

١١٠١. حَدَّثَنَا بندار أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِسْمَعِيلَ بْنِ أُمَيَّةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: **تَزَوَّجَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي شَوَّالٍ وَبَنَى بِي فِي شَوَّالٍ.** وَكَانَتْ عَائِشَةُ تَسْتَحِبُّ أَنْ يُبْنَى بِنِسَائِهَا فِي شَوَّالٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ عَنْ إِسْمَعِيلَ *

9. O vremenima u kojima je mustehab stupati u brak

1101. ISPRIČAO NAM JE Bundar; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Seid; kaže: Ispričao nam je Sufjan, prenijevši od Ismaila b. Umejjea, on od Abdullaha b. Urvea, on od Urvea, a on od Aiše koja je kazala: **“Sa mnom se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem i oženio i sa mnom prvi put legao u mjesecu ševvalu.”** [28]

Aiša smatra lijepim da (po mogućnosti) svadba i prve bračne noći budu u mjesecu ševvalu.

Ovaj hadis je hasenun-sahihun,[29] poznat nam je, samo preko Es-Sevrija od Ismaila.

١٠. بَاب مَا جَاءَ فِي الْوَلِيمَةِ

١١٠٢ . حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَس بن مالك: **أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى عَلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ أَثَرَ صُفْرَةٍ فَقَالَ: مَا هَذَا؟ فَقَالَ: إِنِّي تَزَوَّجْتُ امْرَأَةً عَلَى وَزْنِ نَوَاةٍ مِنْ ذَهَبٍ. فَقَالَ: بَارَكَ اللَّهُ لَكَ أَوْلِمْ وَلَوْ بِشَاةٍ.** وَفِي الْبَاب عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ وَعَائِشَةَ وَجَابِرٍ وَزُهَيْرِ بْنِ عُثْمَانَ. حَدِيثُ أَنَسٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَالَ أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ: وَزْنُ نَوَاةٍ مِنْ ذَهَبٍ وَزْنُ ثَلَاثَةِ دَرَاهِمَ وَثُلُثٍ. و قَالَ إِسْحَقُ: هُوَ وَزْنُ خَمْسَةِ دَرَاهِمَ وَثُلُثٍ*

---

[28] Ovaj hadis pobija tvrdnje nekih ljudi koji kažu da je mekruh ženiti se i udavati u mjesecu ševvalu, a posebno između dva bajrama, kao i mišljenje predislamskih Arapa da se nije dozvoljeno ženiti i udavati u mjesecima hadždža.

[29] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel, Muslim i Nesaija.

١١٠٣. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ وَائِلِ بْنِ دَاوُدَ عَنِ ابْنِهِ نوق عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْلَمَ عَلَى صَفِيَّةَ بِنْتِ حُيَيٍّ بِسَوِيقٍ وَتَمْرٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ.

١١٠٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى أَخْبَرَنَا الْحُمَيْدِيُّ عَنْ سُفْيَانَ نَحْوَ هَذَا. وَقَدْ رَوَى غَيْرُ وَاحِدٍ هَذَا الْحَدِيثَ عَنِ ابْنِ عُيَيْنَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَنَسٍ وَلَمْ يَذْكُرُوا فِيهِ (عَنْ وَائِلٍ عَنِ ابْنِهِ نوق). وَكَانَ سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ يُدَلِّسُ فِي هَذَا الْحَدِيثِ. فَرُبَّمَا لَمْ يَذْكُرْ فِيهِ (عَنْ وَائِلٍ عَنِ ابْنِهِ نوق) وَرُبَّمَا ذَكَرَهُ*

١١٠٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا زِيَادُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنَا عَطَاءُ بْنُ السَّائِبِ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: طَعَامُ أَوَّلِ يَوْمٍ حَقٌّ وَطَعَامُ يَوْمِ الثَّانِي سُنَّةٌ وَطَعَامُ يَوْمِ الثَّالِثِ سُمْعَةٌ وَمَنْ سَمَّعَ سَمَّعَ اللَّهُ بِهِ. حَدِيثُ ابْنِ مَسْعُودٍ لَا نَعْرِفُهُ مَرْفُوعًا إِلَّا مِنْ حَدِيثِ زِيَادِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَزِيَادُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ كَثِيرُ الْغَرَائِبِ وَالْمَنَاكِيرِ. سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ إِسْمَعِيلَ يَذْكُرُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُقْبَةَ قَالَ: قَالَ وَكِيعٌ: زِيَادُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ مَعَ شَرَفِهِ يَكْذِبُ فِي الْحَدِيثِ*

10. O svadbenoj gozbi

1102. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Hammad b. Zejd, prenijevši od Sabita, a on od Enesa b. Malika: **"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je kod Abdur-Rahmana b. Avfa primijetio trag šafrana,[30] pa je upitao: Šta je to? Oženio sam se, davši ženi** (na ime mehra) **zlata u veličini koštice od hurme, reče on. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, će na to: Neka ti Allah blagoslovi** (brak), **priredi gozbu, pa makar jednog brava."**

Na ovu temu hadisi su preneseni još i od Ibn Mesuda, Aiše, Džabira i Zuhejra b. Osmana.

---

[30] Muškarcma je bilo zabranjeno da koriste određene vrste parfema kao što su šafran i drugi, osim prilikom svadbe. Zato je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao Abdur-Rahman b. Avfa, primijetivši tragove šafrana, šta je to?

Enesov hadis je hasenun-sahihun.[31]

Ahmed b. Hanbel veli: Zlato u veličini košpice hurme iznosi tri dirhema i jednu trećinu. Ishak smatra da iznosi pet dirhema i jednu trećinu.

1103. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan b. Ujejne, on je prenio od Vaila b. Davuda, on od njegova sina Nevfa, on od Zuhrija, a on od Enesa b. Malika: **"Kad se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, oženio Safijom bint Hujej, pripremio je jelo za gozbu od finog brašna i hurmi."**[32]

Ovaj hadis je hasenun-garibun[33].

1104. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja; kaže: Obavijestio nas je El-Humejdi, a on je prenio od Sufjana slično ovom (hadisu). Mnogi su ovaj hadis prenijeli od Ibn Ujejnea, on od Zuhrija, a on od Enesa i u njemu nisu spomenuli "on od Vaila, a on od svoga sina Nevfa".

Sufjan b. Ujejne je prikrivao nedostatke u ovom hadisu. Katkada bi u njemu spomenuo "od Vaila, a on od svoga sina", a katkada ne bi.

1105. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Musa el-Basri; kaže: Obavijestio nas je Zijad b. Abdullah; kaže: Nas je obavijestio Ata b. Saib, prenijevši od Ebu Abdur-Rahmana, a on od Ibn Mesuda koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Pripremiti hranu** (gozbu) **prvog dana** (svadbe) **je dužnost** (vadžib). **Pripremiti hranu drugog dana** (svadbe) **je sunnet, a pripremiti je trećeg dana je samoisticanje. Ko uradi** (nešto) **radi samoisticanja, Allah će ga** (na Sudnjem danu) **razotkriti kao licemjera."**

Ibn Mesudov haidis nam je, kao merfu', poznat, samo preko Zijada b. Abdullaha. A Zijad b. Abdullah je poznat po tome što je često prenosio garib i munker hadise.

(Tirmizija) kaže: Čuo sam Muhammeda b. Ismaila kada spominje od Muhammeda b. Ukbea koji je kazao da je Veki' rekao:

---

[31] Bilježe ga i Buharija i Muslim.

[32] U hadisu koji bilježe Buharija i Muslim stoji: "da je pripremio jelo za gozbu od hurmi, masla i grušaline".

[33] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel, Ebu Davud i Ibn Madže.

Zijad b. Abdullah je, uz sve uvažavanje, bio sklon laži prilikom prenošenja hadisa.[34]

١١. بَاب مَا جَاءَ فِي إِجَابَةِ الدَّاعِي*

١١٠٦. حَدَّثَنَا أَبُو سَلَمَةَ يَحْيَى بْنُ خَلَفٍ أَخْبَرَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ عَنْ إِسْمَعِيلَ بْنِ أُمَيَّةَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **ائْتُوا الدَّعْوَةَ إِذَا دُعِيتُمْ**. وَفِي الْبَاب عَنْ عَلِيٍّ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَالْبَرَاءِ وَأَنَسٍ وَأَبِي أَيُّوبَ. حَدِيثُ ابْنِ عُمَرَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

11. O odazivanju na poziv onoga koji pozove (na gozbu)

1106. ISPRIČAO NAM JE Ebu Seleme Jahja b. Halef; kaže: Obavijestio nas je Bišr b. Mufeddal, on je prenio od Ismaila b. Umejjea, on od Nafi'a, a on od Ibn Omera koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Otiđite na gozbu kada budete pozvani."**[35]

Na ovu temu hadisi su preneseni još i od Alije, Ebu Hurejre, Beraa, Enesa i Ebu Ejjuba. Ibn Omerov hadis je hasenun-sahihun.[36]

١٢. بَاب مَا جَاءَ فِيمَنْ يَجِيءُ إِلَى الْوَلِيمَةِ مِنْ غَيْرِ دَعْوَةٍ

١١٠٧. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ يُقَالُ لَهُ أَبُو شُعَيْبٍ إِلَى غُلَامٍ لَهُ لَحَّامٍ فَقَالَ: اصْنَعْ لِي طَعَامًا يَكْفِي خَمْسَةً فَإِنِّي رَأَيْتُ

---

[34] Ibn Hadžer u komentaru Buharijeve zbirke hadisa *Fethul-Bari* kaže: Nije potvrđeno da je Veki' o Zijadu b. Abdullahu kazao da je on lagao u hadisu. Osim toga Buharija je u *Sahihu* od njega prenio jednu mutabe' predaju.

[35] Na temelju ovoga hadisa neki učenjaci šafijske pravne škole stali su na stanovište da je odazivanje na bilo koju gozbu obavezno, vadžib. Buharija i Muslim bilježe od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Najgora gozba je ona na koju se pozivaju bogati, a izostavljaju siromašni. Ko se ne odazove na gozbu, na koju bude pozvan, taj je pogriješio prema Allahu i Njegovu Poslaniku."
Učenjaci malikijske, hanefijske, hanbelijske i većina učenjaka šafijske pravne škole, smatraju da je odazivanje obavezno samo na svadbenu gozbu, dok na sve druge nije.

[36] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

فِي وَجْهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْجُوعَ. قَالَ: فَصَنَعَ طَعَامًا ثُمَّ أَرْسَلَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَعَاهُ وَجُلَسَاءَهُ الَّذِينَ مَعَهُ. فَلَمَّا قَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اتَّبَعَهُمْ رَجُلٌ لَمْ يَكُنْ مَعَهُمْ حِينَ دُعُوا. فَلَمَّا انْتَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْبَابِ قَالَ لِصَاحِبِ الْمَنْزِلِ: إِنَّهُ اتَّبَعَنَا رَجُلٌ لَمْ يَكُنْ مَعَنَا حِينَ دَعَوْتَنَا، فَإِنْ أَذِنْتَ لَهُ دَخَلَ. قَالَ: فَقَدْ أَذِنَّا لَهُ فَلْيَدْخُلْ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ.

12. O onome ko nepozvan dođe na gozbu

1107. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Muavija, on je prenio od A'meša, on od Šekika, a on od Ebu Mesuda koji je kazao: Došao je jedan čovjek, po imenu Ebu Šuajb, dječaku koji je imao mesara i rekao: Pripremi mi hranu za pet osoba, jer sam primijetio glad na licu Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. On je pripremio hranu, zatim je poslao (osobu) Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, te je pozvao njega i one koji su sjedili sa njim. Kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao (i krenuo) pratio ih je neki čovjek koji nije bio sa njim kada su pozvani. Došavši na vrata on reče domaćinu: **"Pratio nas je neki čovjek koji nije bio sa nama kad si nas pozvao, pa ukoliko mu dozvoliš i on bi ušao. Dozvoljavam mu, reče domaćin, neka** (slobodno) **uđe."**[37]

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[38] Na ovu temu hadis je prenesen i od Ibn Omera.

١٣. بَاب مَا جَاءَ فِي تَزْوِيجِ الْأَبْكَارِ*

١١٠٨ . حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: تَزَوَّجْتُ امْرَأَةً فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: أَتَزَوَّجْتَ يَا جَابِرُ؟ فَقُلْتُ نَعَمْ. فَقَالَ: بِكْرًا أَمْ ثَيِّبًا؟ فَقُلْتُ لَا بَلْ ثَيِّبًا؟ فَقَالَ" هَلَّا جَارِيَةً تُلَاعِبُهَا وَتُلَاعِبُكَ. فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ عَبْدَ اللَّهِ

[37] El-Mubarekfori kaže: "Ovaj hadis je dokaz da nije nikome dozvoljeno da bez dozvole domaćina prisustvuje gozbi, niti je dozvoljeno gostu da sa sobom povede nekoga ko nije pozvan, dok ne upita domaćina može li to učiniti".

[38] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

مَاتَ وَتَرَكَ سَبْعَ بَنَاتٍ أَوْ تِسْعًا فَجِئْتُ بِمَنْ يَقُومُ عَلَيْهِنَّ. قَالَ: فَدَعَا لِي. وَفِي الْبَابِ عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ وَكَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ. حَدِيثُ جَابِرِ ابْنِ عَبْدِ اللَّهِ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

13. O (ženidbi) djevicama

1108. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Hammad b. Zejd, on je prenio od Amra b. Dinara, a on od Džabira b. Abdullaha koji je kazao: "Oženio sam se jednom ženom i otišao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem. On reče: **"Jesi li se oženio Džabire? Jesam, odgovorih. Djevicom ili udavanom, upita on. Udavanom odgovorih, a on će na to: Što se ne oženi djevojkom s kojom bi se zabavljao i koja bi se s tobom zabavljala?[39] Allahov Poslaniče, rekoh:** (Moj otac) **Abdullah je umro, a iza sebe je ostavio sedam** (ili je kazao) **devet kćeri, pa sam se** (oženio s udavanom) **kako bi se imao ko brinuti o njima.** (Čuvši to) **on uputi dovu za mene."**

Na uvu temu hadisi su preneseni i od Ubejja b. Ka'ba i Ka'ba b. Udžrea. Džabirov hadis je hasenun-sahihun.[40]

١٤. بَابُ مَا جَاءَ لَا نِكَاحَ إِلَّا بِوَلِيٍّ*

١١٠٩. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا شَرِيكُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ. و حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ. و بندار. حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ. و حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي زِيَادٍ أَخْبَرَنَا زَيْدُ بْنُ حُبَابٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **لَا نِكَاحَ إِلَّا بِوَلِيٍّ**. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَائِشَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَعِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ وَأَنَسٍ*

١١١٠. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **أَيُّمَا امْرَأَةٍ نَكَحَتْ بِغَيْرِ إِذْنِ وَلِيِّهَا**

---

[39] Djevojka u osnovi posvećuje svu svoju pažnju i svu ljubav mužu, za razliku od udavane koja možda još voli prvog muža i čezne za njim. Ona ne može imati pažnje i ljubavi prema drugom mužu kao što ima ona koja dođe kao djevojka.

[40] Zabilježen je u *El-Kutubus-Sitte.*

فنكَاحُهَا بَاطلٌ فنكَاحُهَا بَاطلٌ فنكَاحُهَا بَاطل. فَإِنْ دَخَلَ بِهَا فَلَهَا الْمَهْرُ بِمَا اسْتَحَلَّ مِنْ فَرْجِهَا. فَإِن اشْتَجَرُوا فَالسُّلْطَانُ وَلِيُّ مَنْ لَا وَلِيَّ لَهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رَوَى يَحْيَى بْنُ سَعِيد الْأَنْصَارِيُّ وَيَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ وَسُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ وَغَيْرُ وَاحِدٍ مِنَ الْحُفَّاظ عَن ابْنِ جُرَيْجٍ نَحْوَ هَذَا. وَحَدِيثُ أَبِي مُوسَى حَدِيثٌ فِيهِ اخْتِلَاف. رَوَاهُ إِسْرَائِيلُ وَشَرِيكُ بْنُ عَبْد اللَّه وَأَبُو عَوَانَةَ وَزُهَيْرُ بْنُ مُعَاوِيَةَ وَقَيْسُ بْنُ الرَّبِيعِ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَرَوَاه أَسْبَاطُ بْنُ مُحَمَّد وَزَيْدُ بْنُ حُبَاب عَنْ يُونُسَ بْن أَبِي إِسْحَقَ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْه وَسَلَّمَ. وَرَوَى أَبُو عُبَيْدَةَ الْحَدَّادُ عَنْ يُونُسَ بْنِ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ, وَلَمْ يَذْكُرْ فِيه عَنْ أَبِي إِسْحَقَ. وَقَدْ رُوِيَ عَنْ يُونُسَ بْنِ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْه وَسَلَّمَ. وَرَوَى شُعْبَةُ وَالثَّوْرِيُّ عَنْ أَبِي إِسْحَق عَنْ أَبِي مُوسَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْه وَسَلَّمَ: لَا نكَاحَ إِلَّا بِوَلِيٍّ. وَقَدْ ذَكَرَ بَعْضُ أَصْحَاب سُفْيَانَ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى وَلَا يَصِحُّ. وَرِوَايَةُ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ رَوَوْا عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْه وَسَلَّمَ: لَا نكَاحَ إِلَّا بِوَلِيٍّ, عِنْدِي أَصَحُّ. لِأَنَّ سَمَاعَهُمْ مِنْ أَبِي إِسْحَقَ فِي أَوْقَات مُخْتَلِفَة وَإِنْ كَانَ شُعْبَةُ وَالثَّوْرِيُّ أَحْفَظَ وَأَثْبَتَ مِنْ جَمِيعِ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ رَوَوْا عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ هَذَا الْحَدِيثَ. فَإِنَّ رِوَايَةَ هَؤُلَاءِ عِنْدِي أَشْبَهُ وَ أَصَحُّ. لِأَنَّ شُعْبَةَ وَالثَّوْرِيَّ سَمِعَا هَذَا الْحَدِيثَ مِنْ أَبِي إِسْحَقَ فِي مَجْلِسٍ وَاحِد. وَمِمَّا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ مَا حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ: أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ أَنْبَأَنَا شُعْبَةُ قَالَ: سَمِعْتُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيَّ يَسْأَلُ أَبَا إِسْحَق: أَسَمِعْتَ أَبَا بُرْدَةَ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْه وَسَلَّمَ: لَا نكَاحَ إِلَّا بِوَلِيٍّ؟ فَقَالَ: نَعَمْ. فَدَلَّ هَذَا الْحَدِيثُ عَلَى أَنَّ سَمَاعَ شُعْبَةَ وَالثَّوْرِيِّ هَذَا الْحَدِيثَ فِي وَقْتٍ وَاحِد. وَإِسْرَائِيلُ هُوَ ثَبْتٌ فِي أَبِي إِسْحَق. سَمِعْت مُحَمَّدَ بْنَ الْمُثَنَّى يَقُولُ: سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ مَهْدِيٍّ يَقُولُ: مَا فَاتَنِي الَّذِي فَاتَنِي مِنْ حَدِيث الثَّوْرِيِّ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ إِلَّا لَمَّا اتَّكَلْتُ بِه عَلَى إِسْرَائِيلَ لِأَنَّهُ كَانَ يَأْتِي بِه أَتَمَّ. وَحَدِيثُ عَائِشَةَ فِي هَذَا الْبَاب عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْه وَسَلَّمَ: لَا نكَاحَ إِلَّا بِوَلِيٍّ هُوَ حَدِيثٌ حَسَنٌ. رَوَاهُ ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ مُوسَى عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْه وَسَلَّمَ. وَرَوَاهُ الْحَجَّاجُ بْنُ أَرْطَاةَ وَجَعْفَرُ بْنُ رَبِيعَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْه وَسَلَّمَ. وَرُوِي عَنْ هِشَامِ ابْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيه عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْه وَسَلَّمَ مِثْلَهُ. وَقَدْ تَكَلَّمَ بَعْضُ أَصْحَاب الْحَدِيث

فِي حَدِيثِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. قَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ: ثُمَّ لَقِيتُ الزُّهْرِيَّ فَسَأَلْتُهُ فَأَنْكَرَهُ. فَضَعَّفُوا هَذَا الْحَدِيثَ مِنْ أَجْلِ هَذَا. وَذُكِرَ عَنْ يَحْيَى بْنِ مَعِينٍ أَنَّهُ قَالَ: لَمْ يَذْكُرْ هَذَا الْحَرْفَ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ إِلَّا إِسْمَعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ. قَالَ يَحْيَى بْنُ مَعِينٍ : وَسَمَاعُ إِسْمَعِيلَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ لَيْسَ بِذَاكَ. إِنَّمَا صَحَّحَ كُتُبَهُ عَلَى كُتُبِ عَبْدِ الْمَجِيدِ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ أَبِي رَوَّادٍ مَا سَمِعَ مِنِ ابْنِ جُرَيْجٍ. وَضَعَّفَ يَحْيَى رِوَايَةَ إِسْمَعِيلَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ. وَالْعَمَلُ فِي هَذَا الْبَابِ عَلَى حَدِيثِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا نِكَاحَ إِلَّا بِوَلِيٍّ عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْهُمْ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ وَعَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبَّاسٍ وَأَبُو هُرَيْرَةَ وَغَيْرُهُمْ. وَهَكَذَا رُوِيَ عَنْ بَعْضِ فُقَهَاءِ التَّابِعِينَ أَنَّهُمْ قَالُوا: لَا نِكَاحَ إِلَّا بِوَلِيٍّ. مِنْهُمْ سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيِّبِ وَالْحَسَنُ الْبَصْرِيُّ وَشُرَيْحٌ وَإِبْرَاهِيمُ النَّخَعِيُّ وَعُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ وَغَيْرُهُمْ. وَبِهَذَا يَقُولُ سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ وَالْأَوْزَاعِيُّ وَمَالِكٌ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ وَالشَّافِعِيُّ وَأَحْمَدُ وَإِسْحَقُ *

14. O tome da nema braka bez pristanka staratelja[41]

1109. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Šerik b. Abdullah, on je prenio od Ebu Ishaka. A ispričao nam je Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Ebu Avane, on je prenio od Ebu Ishaka. A ispričao nam je i Bundar; kaže: Nama je ispričao Abdur-Rahman b. Mehdi, on je prenio od Israila, a on od Ebu Ishaka. A ispričao nam je i Abdullah b. Ebu Zijad; kaže: Obavijestio nas je Zejd b. Hubab, on je prenio od Junusa b. Ebu Ishaka, on od Ebu Ishaka, on od Ebu Buredea, a on od Ebu Musaa koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Nema braka bez pristanka staratelja."**[42]

---

[41] Staratelj (velija) po hanefijskom mezhebu je: sin i njegovi sinovi u silaznoj liniji, zatim otac i njegovi očevi u uzlaznoj liniji, rođeni brat i brat po ocu i njihovi sinovi, zatim amidža i njihovi sinovi.

[42] Većina učenjaka smatra da je svaki brak koji se sklopi bez pristanka staratelja (valija) djevojke potpuno ništavan. Ebu Hanife smatra da je ispravan, ali je manjkav i nepotpun. Prema El-Mubarekforiju mišljenje većine je ispravnije, što potvrđuje i naredni hadis.

Na ovu temu hadisi su preneseni još i od Aiše, Ibn Abbasa, Ebu Hurejre, Imrana b. Husajna i Enesa.

1110. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan b. Ujejne, on je prenio od Ibn Džurejdža, on od Sulejmana, on od Zuhrija, on od Urvea, a on od Aiše da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Koja god se ženska uda bez dozvole svoga staratelja, njen brak je ništavan, njen brak je ništavan, njen brak je ništavan. A ukoliko je sa njom imao odnos, dužan joj je dati mehr budući da je imao užitak s njom. Ukoliko** (među starateljima) **dođe do spora, vladar je staratelj onome ko nema staratelja."**[43]

Ovaj hadis je hasenun[44]. Jahja b. Seid el-Ensari, Jahja b. Ejub, Sufjan es-Sevri i mnogi drugi hafizi (hadisa) prenijeli su od Ibn Džurejdža, slično ovom (hadisu).

U pogledu hadisa Ebu Musaa postoji razilaženje. Israil, Šerik b. Abdullah, Ebu Avane, Zuhejr b. Muavija i Kajs b. Rebia prenijeli su ga od Ebu Ishaka, on od Ebu Burdea, on od Ebu Musaa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

Esbat b. Muhammed i Zejd b. Hubab prenijeli su ga od Junusa b. Ebu Ishaka, on od Ebu Ishaka, on od Ebu Burdea, on od Ebu Musaa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. A prenio je Ebu Ubejde el-Haddad od Junusa b. Ebu Ishaka, on od Ebu Burdea, on od Ebu Musaa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično prethodnom (hadisu), i u njemu nije spomenuo "od Ebu Ishaka".

A prenesen je i od Junusa b. Ebu Ishaka, od Ebu Burdea, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

Prenijeli su Šu'be i Es-Sevri od Ebu Ishaka, on od Ebu Musaa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: "Nema braka bez dozvole staratelja."

Neki Sufjanovi učenici spomenuli su i od Sufjana, on od Ebu Ishaka, on od Ebu Burdea, a on od Ebu Musaa, ali je nepouzdano.

---

[43] Ukoliko u pogledu sklapanja braka dođe do kakvog spora i prepirke među starateljima djevojke, s ciljem da je nepravedno spriječe od udaje, sud će preuzeti ulogu staratelja. Jer je vladar, odnosno sud, inače staratelj onima koji staratelja nemaju. Dakle, gdje dođe do spora među starateljima, postupit će se na isti način kao i u slučajevima gdje nema staratelja.

[44] Ebu Avane, Hakim, Ibn Huzejme i Ibn Hibban smatraju ga sahih-hadisom.

"Po mom mišljenju je," veli Ebu Isa, predaja onih koji su prenijeli od Ebu Ishaka, on od Ebu Burdea, on od Ebu Musaa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: "Nema braka bez pristanka staratelja", najpouzdanija, jer su je oni više puta u različita vremena čuli od Ebu Ishaka. Iako su Šu'be i Es-Sevri bolje pamtili i bili sigurniji od svih navedenih, koji su od Ebu Ishaka prenijeli ovaj hadis, predaja spomenutih je po mom mišljenju ispravnija i pouzdanija zato što su Šu'be i Es-Sevri ovaj hadis od Ebu Ishaka čuli u istom medžlisu zajedno. Na to upućuje ono što nam je ispričao Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud; kaže: Nama je saopćio Šu'be i kazao: Čuo sam Sufjana es-Sevrija kada upita Ebu Ishaka: Jesi li ti čuo Ebu Burdea kada veli da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Nema braka bez pristanka staratelja" Jesam, odgovori on.

Ovaj hadis upućuje na to da su ga Šu'be i Es-Sevri čuli istovremeno, a Israil je po mišljenju Ebu Ishaka sigurniji (od njih dvojice).

(Tirmizija) kaže: Čuo sam Muhammeda b. Musenna'a kada veli: Čuo sam Abdur-Rahmana b. Mehdija kada kaže: Ono što sam propustio da čujem od hadisa koje je Es-Sevri prenio od Ebu Ishaka, nisam propustio ni zbog čega drugog nego zato što sam se oslonio na Israila, jer ga je on potpunije prenosio.

Aišin hadis o ovoj temi koji je prenijela od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: "Nema braka bez pristanka staratelja" je hasenun. Prenio ga je Ibn Džurejdž od Sulejmana b. Musaa, on od Zuhrija, on od Urvea, on od Aiše, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

Prenijeli su ga i Hadždžadž b. Ertate i Džafer b. Rebi'a, od Zuhrija, on od Urvea, on od Aiše, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. A preneseno je od Hišama b. Urvea, on je prenio od svoga oca, on od Aiše, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično prethodnom. Neki hadiski učenjaci polemisali su o hadisu koji je prenio Zuhri od Urvea, on od Aiše, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Ibn Džurejdž je kazao: Tamo sam sreo Zuhrija i pitao ga o ovom hadisu pa ga je poricao. Zbog toga su ovaj hadis proglasili slabim. Spomenuto je od Jahjaa b. Me'ina da je kazao: Ove riječi od Ibn Džurejdža spomenuo je samo Ismail b. Ibrahim. Jahja

b. Me'in veli: A slušanje Ismaila b. Ibrahima od Ibn Džurejdža nije tako potvrđeno. On je samo korigovao njegove knjige prema knjigama Abdul-Medžida b. Abdul-Aziza b. Ebu Revvada, a nije slušao od Ibn Džurejdža.

Jahja je predaju Ismaila b. Ibrahima od Ibn Džurejdža smatrao slabom.

Postupak učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba kao što su Omer b. Hattab, Alija b. Ebu Talib, Abdullah b. Abbas, Ebu Hurejre i drugi, na ovu temu u skladu je sa Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, hadisom: "Nema braka bez pristanka staratelja." Ovako je preneseno i od nekih šeri'atskih pravnika iz generacije tabi'ina, kao što su: Seid b. Musejjeb, Hasan el-Basri, Šurejh, Ibrahim en-Neha'i, Omer b. Abdul-Aziz i drugi, koji su kazali: Nema braka bez pristanka staratelja.

Ovakvo mišljenje zastupaju i Sufjan es-Sevri, Evzaija, Malik, Abdullah b. Mubarek, Šafija, Ahmed i Ishak.

١٥. بَاب مَا جَاءَ لَا نِكَاحَ إِلَّا بِبَيِّنَةٍ*

١١١١ . حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ حَمَّاد المعني الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ جَابِرِ ابْنِ زَيْدٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **الْبَغَايَا اللَّاتِي يُنْكِحْنَ أَنْفُسَهُنَّ بِغَيْرِ بَيِّنَةٍ.** قَالَ يُوسُفُ بْنُ حَمَّادٍ: رَفَعَ عَبْدُ الْأَعْلَى هَذَا الْحَدِيثَ فِي التَّفْسِيِ.رِ وَأَوْقَفَهُ فِي كِتَابِ الطَّلَاقِ وَلَمْ يَرْفَعْه.

١١١٢ . حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا غُنْدَرٌ عَنْ سَعِيد **نَحْوَهُ وَلَمْ يَرْفَعْهُ.** وَهَذَا أَصَح. هَذَا حَدِيثٌ غَيْرُ مَحْفُوظ. لَا نَعْلَمُ أَحَدًا رَفَعَهُ إِلَّا مَا رُوِيَ عَنْ عَبْد الْأَعْلَى عَنْ سَعِيد عَنْ قَتَادَةَ مَرْفُوعًا. وَرُوِي عَنْ عَبْد الْأَعْلَى عَنْ سَعِيد هَذَا الْحَدِيثُ مَوْقُوفًا. وَالصَّحِيحُ مَا رُوِيَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَوْلُهُ: لَا نِكَاحَ إِلَّا بِبَيِّنَة. وَهَكَذَا رَوَى غَيْرُ وَاحِد عَنْ سَعِيد بْنِ أَبِي عَرُوبَةَ نَحْوَ هَذَا مَوْقُوفًا. وَفِي هَذَا الْبَاب عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ وَأَنَسٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَاب النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْه وَسَلَّمَ وَمَنْ بَعْدَهُمْ مِنَ التَّابِعِينَ وَغَيْرِهم. قَالُوا: لَا نِكَاحَ إِلَّا بِشُهُود. لَمْ يَخْتَلِفُوا فِي ذَلِكَ مَنْ مَضَى مِنْهُمْ إِلَّا قَوْمًا مِنَ الْمُتَأَخِّرِينَ مِنْ أَهْلِ الْعِلْم. وَإِنَّمَا اخْتَلَفَ أَهْلُ الْعِلْمِ فِي هَذَا إِذَا شَهِدَ وَاحِدٌ بَعْدَ وَاحِد. فَقَالَ أَكْثَرُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَة وَغَيْرِهِمْ: لَا يَجُوزُ النِّكَاحُ حَتَّى يَشْهَدَ الشَّاهِدَانِ مَعًا عِنْدَ عُقْدَةِ النِّكَاحِ. وَقَدْ رَأَى بَعْضُ أَهْلِ الْمَدِينَة إِذَا أُشْهِدَ وَاحِدٌ بَعْدَ وَاحِدٍ فَإِنَّهُ جَائِزٌ

إِذَا أَعْلَنُوا ذَلك. وَهُوَ قَوْلُ مَالك بْنِ أَنَس. وَ هَكَذَا قَالَ إِسْحَقُ بْنِ إِبْرَاهِيمَ فِيمَا حَكَى عَنْ أَهْلِ الْمَدِينَة. و قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ شَهَادَةُ رَجُلٍ وَامْرَأَتَيْنِ : تَجُوزُ فِي النِّكَاحِ. وَهُوَ قَوْلُ أَحْمَدَ وَإِسْحَقَ*

15. O tome da nema braka bez svjedoka

1111. ISPRIČAO NAM JE Jusuf b. Hammad el-Ma'na el-Basri[45]; kaže: Obavijestio nas je Abdul-A'la[46], on je prenio od Seida[47], on od Katadea, on od Džabira b. Zejda, a on od Ibn Abbasa da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Bludnice su sve one koje se vjenčaju bez svjedoka."**[48]

Jusuf b. Hammad veli: Abdul-Ala ovaj hadis u poglavlju o tefsiru prenosi kao merfu', dok ga u poglavlju o razvodu braka, prenosi kao mevkuf i ne vezuje ga za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

1112. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Gunder[49], on je prenio od Seida slično prethodnom (hadisu) ne vezujući ga za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i ovo je pouzdanije.

Ovaj hadis nije upamćen kako treba. Nije nam poznato da ga je iko drugi prenio kao merfu', osim što je preneseno od Abdul-A'laa da ga je prenio od Seida, a on od Katade kao merfu'-hadis.

Prenesen je ovaj hadis od Abdul-A'laa, a on od Seida, i kao mevkuf.

---

[45] Jusuf b. Hammad el-Ma'na el-Basri je pouzdan prenosilac. Pripadao je desetoj generaciji.

[46] Abdul-A'la b. Abdul-A'la el-Basri eš-Šami pouzdan je prenosilac. Pripadao je osmoj generaciji.

[47] Seid b. Ebu Arube el-Ješkeri je pouzdan ravija i hafiz hadisa. Iza sebe je ostavio pisana djela. Bio je sklon tedlisu, a pred kraj života je i posenilio.

[48] Prema mišljenju Šafije i Ebu Hanife, brak bez svjedoka ne vrijedi i tretira se kao prostitucuja. Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* bilježi od Imrana b. Husajna koji je prenio od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: "Nema braka bez pristanka staratelja i bez dva pravedna svjedoka."

[49] Ovo je nadimak Muhammeda b. Dža'fera el-Medenija el-Basrija. Slovi kao pouzdan prenosilac hadisa, ali je bio sklon nemaru. Pripadao je devetoj generaciji ravija.

Vjerodostojno je ono što je preneseno od Ibn Abbasa da je rekao: (Nema braka bez svjedoka).

Tako su mnogi prenijeli i od Seida b. Ebu Arube, slično ovom (hadisu). Prenijeli su ga kao mevkuf-hadis.

Na ovu temu hadisi su preneseni još i od Imrana b. Husajna, Enesa i Ebu Hurejrea.

U skladu sa ovim (hadisom) je praksa učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba, a poslije njih i tabi'ina i ostalih. Oni vele: Nema braka bez svjedoka. Koliko nam je poznato među njima nije bilo razilaženja u tom pogledu. Razilaženje (o tom pitanju) postoji među učenjacima iz kasnijih generacija. Učenjaci su se razišli samo u jednome ako svjedoci svjedoče jedan iza drugog odvojeno. Većina učenjaka iz Kufe i drugi smatraju da nema braka dok čin sklapanja braka ne posvjedoče dva svjedoka istovremeno. Neki učenjaci iz Medine smatraju da brak vrijedi ukoliko sklapanje braka posvjedoče i dva svjedoka jedan iza drugoga, pod uslovom da to svjedočenje obznane. Ovo je mišljenje Malika b. Enesa i drugih. Tako je kazao i Ishak b. Ibrahim, prenoseći od učenjaka iz Medine. Neki, pak, učenjaci kažu: Pri sklapanju braka dopušteno je da svjedoče jedan muškarac i dvije žene. Ovo je mišljenje Ahmeda i Ishaka.[50]

١٦. بَاب مَا جَاءَ فِي خُطْبَةِ النِّكَاحِ*

١١١٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا عَبْثَرُ بْنُ الْقَاسِمِ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ أَبِي الْأَحْوَصِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: عَلَّمَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ التَّشَهُّدَ فِي الصَّلَاةِ وَالتَّشَهُّدَ فِي الْحَاجَةِ. قَالَ: التَّشَهُّدُ فِي الصَّلَاةِ: التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ. وَالتَّشَهُّدُ فِي الْحَاجَةِ: إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَسَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يُضْلِلْ فَلَا هَادِيَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ. وَيَقْرَأُ ثَلَاثَ آيَاتٍ. قَالَ عَبْثَرٌ: فَفَسَّرَهَا لَنَا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ (اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ) (وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ

[50] Ovo je i mišljenje Ebu Hanife. Šafija smatra da je uslov za vjenčanje da svjedoci budu isključivo muškarci i da su pošteni. Ebu Hanife, u slučaju svjedoka, ne uvjetuje poštenje.

وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا) (اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا). وَفِي الْبَاب عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ. حَدِيثُ عَبْدِ اللَّهِ حَدِيثٌ حَسَنٌ رَوَاهُ الْأَعْمَشُ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ أَبِي الْأَحْوَصِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَرَوَاهُ شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَكِلَا الْحَدِيثَيْنِ صَحِيحٌ. لِأَنَّ إِسْرَائِيلَ جَمَعَهُمَا فَقَالَ: عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ أَبِي الْأَحْوَصِ وَأَبِي عُبَيْدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَقَدْ قَالَ عْض أَهْلُ الْعِلْمِ: إِنَّ النِّكَاحَ جَائِزٌ بِغَيْرِ خُطْبَةٍ. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَغَيْرِهِ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ*

١١١٤. حَدَّثَنَا أَبُو هِشَامٍ الرِّفَاعِيُّ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ عَنْ عَاصِمِ بْنِ كُلَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **كُلُّ خُطْبَةٍ لَيْسَ فِيهَا تَشَهُّدٌ فَهِيَ كَالْيَدِ الْجَذْمَاءِ** . هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ*

16. O govoru prilikom sklapanja braka[51]

1113. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Abser b. Kasim[52], on je prenio od A'meša, on od Ebu Ishaka, on od Ebu Ahvesa, a on od Abdullaha[53] koji je kazao: Poučio nas je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tešehhudu[54] u namazu i tešehhudu prilikom kakve potrebe.[55] **"Tešehhud u namazu, kazao je on, glasi: Neka je sva počast, svi ibadeti i sva hvala Allahu, a najljepši blagoslov, milost i bereket na tebe, o Vjerovjesniče. Neka je mir sa nama i sa svim Allahovim dobrim robovima. Svjedočim da je samo Allh Bog i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Poslanik. Tešehhud prilikom kakve potrebe glasi: Svaka hvala pripada samo Allahu, od Njega tražimo pomoć i oprost. Utičemo se Allahu od zla**

---

[51] Lijepo je da onaj koji vjenčava, održi prije samog čina vjenčanja, prikladan govor, koji obavezno treba početi zahvalom Allahu, dž. š. Sunnet je da on taj govor započne tešehudom koji je u dolje spomenutom hadisu preciziran kao tešehud za kakvu potrebu.

[52] Abser b. Kasim ez-Zubejdi el-Kufi je pouzdan prenosilac. Pripadao je osmoj generaciji.

[53] Abdullah b. Mesud.

[54] Tešehhud podrazumijeva izgovor kelime i šehadeta: "Svjedočim da je samo Allah Bog i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Poslanik" .

[55] Prilikom vjenčanja ili kakve druge potrebe.

naših duša i naših loših djela. Koga On, Allah, uputi nema toga koji ga u zabludu može odvesti. A koga On u zabludu usmjeri, nema toga koji ga na pravi put može okrenuti. Svjedočim da je samo Allah Bog i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Poslanik." (Ibn Mesud) veli: I proučio bi tri ajeta (iz Kur'ana). Abser je kazao da je Sufjan es-Sevri pojasnio da su to ovi ajeti: "Istinski se Allaha bojte i umirite samo kao muslimani!" (*sura Ali Imran, 102. ajet*). "I Allaha se bojte - s imenom čijim jedni druge molite – i rodbinske veze ne kidajte, jer Allah, zaista, stalno nad vama bdi." (*sura En-Nisa 1. ajet*). "Bojte se Allaha i govorite samo istinu"(*sura El-Ahzab, 70. ajet*).

Na ovu temu hadis je prenesen i od Adijja b. Hatima.

Abdullahov hadis je hasenun.[56] Prenio ga je A'meš od Ebu Ishaka, on od Ebu Ahvesa, on od Abdullaha, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

A prenio ga je i Šu'be od Ebu Ishaka, on od Ebu Ubejde, on od Abdullaha, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Oba hadisa su vjerodostojni jer je Israil objedinio oba seneda kada je kazao: Od Ebu Ishaka, on od Ebu Ahvesa, on od Ebu Ubejdea, on od Abdullaha b. Mesuda, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Neki učenjaci vele da je brak valjan i bez prigodnog govora. Ovo je mišljenje Sufjana es-Sevrija i drugih učenjaka.

1114. ISPRIČAO NAM JE Ebu Hišam er-Rifai; kaže: Obavijestio nas je Ibn Fudajl, on je prenio od Asima b. Kulejba, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Svaki govor u kome nema tešehhuda je kao sakata ruka."** Ovaj hadis je hasenun-garibun.

١٧. بَاب مَا جَاءَ فِي اسْتِئْمَارِ الْبِكْرِ وَالثَّيِّبِ*

١١١٥ . حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **لَا تُنْكَحُ الثَّيِّبُ حَتَّى تُسْتَأْمَرَ وَلَا تُنْكَحُ الْبِكْرُ حَتَّى تُسْتَأْذَنَ. وَإِذْنُهَا الصُّمُوت**.

---

[56] Bilježe ga i Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže. Ebu Avane i Ibn Hibban ga smatraju vjerodostojnim hadisom.

وَفِي الْبَاب عَنْ عُمَرَ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَعَائِشَةَ وَالْعُرْسِ بْنِ عَمِيرَةَ. حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ أَنَّ الثَّيِّبَ لَا تُزَوَّجُ حَتَّى تُسْتَأْمَرَ. وَإِنْ زَوَّجَهَا الْأَبُ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَسْتَأْمِرَهَا فَكَرِهَتْ ذَلِكَ فَالنِّكَاحُ مَفْسُوخٌ عِنْدَ عَامَّةِ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَاخْتَلَفَ أَهْلُ الْعِلْمِ فِي تَزْوِيجِ الْأَبْكَارِ إِذَا زَوَّجَهُنَّ الْآبَاءُ. فَرَأَى أَكْثَرُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ وَغَيْرِهِمْ أَنَّ الْأَبَ إِذَا زَوَّجَ الْبِكْرَ وَهِيَ بَالِغَةٌ بِغَيْرِ أَمْرِهَا فَلَمْ تَرْضَ بِتَزْوِيجِ الْأَبِ فَالنِّكَاحُ مَفْسُوخٌ. و قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْمَدِينَةِ: تَزْوِيجُ الْأَبِ عَلَى الْبِكْرِ جَائِزٌ وَإِنْ كَرِهَتْ ذَلِكَ. وَهُوَ قَوْلُ مَالِكِ ابْنِ أَنَسٍ وَالشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ*

١١١٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ عَنْ نَافِعِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **الْأَيِّمُ أَحَقُّ بِنَفْسِهَا مِنْ وَلِيِّهَا. وَالْبِكْرُ تُسْتَأْذَنُ فِي نَفْسِهَا. وَإِذْنُهَا صُمَاتُهَا.**

هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. رَوِيُ شُعْبَةُ وسفيَان الثَّوْرِيُّ خذا الحَدِيثٌ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ. وَقَدِ احْتَجَّ بَعْضُ النَّاسِ فِي إِجَازَةِ النِّكَاحِ بِغَيْرِ وَلِيٍّ بِهَذَا الْحَدِيثِ. وَلَيْسَ فِي هَذَا الْحَدِيثِ مَا احْتَجُّوا بِهِ, لِأَنَّهُ قَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا نِكَاحَ إِلَّا بِوَلِيٍّ. وَهَكَذَا أَفْتَى بِهِ ابْنُ عَبَّاسٍ بَعْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: لَا نِكَاحَ إِلَّا بِوَلِيٍّ. وَإِنَّمَا مَعْنَى قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْأَيِّمُ أَحَقُّ بِنَفْسِهَا مِنْ وَلِيِّهَا, عِنْدَ أَكْثَرِ أَهْلِ الْعِلْمِ, أَنَّ الْوَلِيَّ لَا يُزَوِّجُهَا إِلَّا بِرِضَاهَا وَأَمْرِهَا. فَإِنْ زَوَّجَهَا فَالنِّكَاحُ مَفْسُوخٌ عَلَى حَدِيثِ خَنْسَاءَ بِنْتِ خِدَامٍ حَيْثُ زَوَّجَهَا أَبُوهَا وَهِيَ ثَيِّبٌ. فَكَرِهَتْ ذَلِكَ: فَرَدَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نِكَاحَهُ*

17. O traženju pristanka djevojke i udavane

1115. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Mensur; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Jusuf; kaže: nas je obavijestio Evzaija, on je prenio od Jahjaa b. Ebu Kesira, on od Ebu Seleme, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Udavana se ne može vjenčati dok se od nje izričito ne zatraži**

pristanak, a djevojka se ne može vjenčati dok se od nje ne dobije dozvola, a znak njena pristanka je i šutnja."[57]

Na ovu temu hadisi su preneseni još i od Omera, Ibn Abbasa, Aiše i Ursa b. Amire. Ebu Hurejreov hadis je hasenun-sahihun.[58] U skladu sa ovim (hadisom) je praksa učenjaka. Oni drže da udavanu ne može niko udati dok se od nje izričito ne zatraži pristanak. Ako bi je njen otac udao bez izričitog traženja njenog pristanka, a ona ga ne bi dala, prema općem mišljenju učenjaka takav brak bi mogao biti opozvan.

Učenjaci su se razišli u pogledu udaje djevojaka, ukoliko bi ih njihovi očevi za nekoga udali (bez njihova pristanka). Većina učenjaka iz Kufe i drugi smatraju da bi brak mogao biti opozvan ukoliko bi punoljetnu djevojku udao njen otac bez njena pristanka, a ona ne bi bila zadovoljna očevim izborom.[59] Neki učenjaci iz Medine smatraju da je očeva udaja djevojke valjana, pa makar to ona i prezirala. Ovo je mišljenje i Malika b. Enesa, Šafije, Ahmeda i Ishaka.

1116. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Malik b. Enes, on je prenio od Abdullaha b. Fadla, on od Nafi'a b. Džubejra b. Mut'ima, a on od Ibn Abbasa da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Udavane imaju veće pravo da o sebi odlučuju nego njihovi staratelji. Od djevojke će se tražiti njen pristanak, a znak njena pristanaka je i šutnja."**

---

[57] Ovaj hadis je jasan dokaz da islam ne dozvoljava da se djevojka ili udavana prisiljavaju na brak za onoga za koga one ne žele. Obavezno je traženje njihova pristanka. Razlika između pristanka udavane i djevojke je u tome što se udavana treba izjasniti riječima da li pristaje ili ne, dok je u slučaju djevojke dovoljna i šutnja. Naime, kada je pitaju da li joj se dotični momak sviđa i da li želi stupiti u brak sa njim, ukoliko ušuti i ne da negativan odgovor, njena šutnja se smatra njenim pristankom. Zato što se djevojke obično zbog stida ne izjašnjavaju riječima da pristaju. Buharija i Muslim bilježe od Aiše da je kazala: "Pitala sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: Allahov Poslaniče, da li od žena, prilikom izbora njihova supružnika, treba tražiti njihov pristanak? Treba, odgovori on. Aiša će na to: A djevojke obično, kada ih upitaju, od stida šute. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Njihova šutnja je znak njihova pristanaka."

[58] Bilježe ga i Buharija i Muslim.

[59] Svoje mišljenje oni temelje na hadisu koji bilježe Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima* od Ibn Abbasa: "Došla je neka djevojka Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i požalila se da je njen otac želi udati za nekoga koga ona ne želi, pa joj je dao pravo da ona izabere, hoće li se udati ili neće."

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[60] Šu'be i Sufjan es-Sevri su ovaj hadis prenijeli od Malika b. Enesa.

Neki učenjaci su kao dokaz da je brak dozvoljen i bez pristanka staratelja, naveli i ovaj hadis. Međutim, on se ne može uzeti kao dokaz za to, pošto je u više seneda preneseno od Ibn Abasa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: "Nema braka bez pristanka staratelja." Takvu je fetvu donio Ibn Abbas i poslije Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, smrti. On je kazao: "Nema braka bez pristanka staratelja." A Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "Udavane imaju veće pravo da odlučuju o sebi, nego njihovi staratelji," prema mišljenju većine učenjaka, znače: da udovu ne može udati njen staratelj bez njene volje i njena pristanka. Ukoliko bi je i udao, takav brak bi mogao biti opozvan. To potvrđuje slučaj Hanse, kćerke Hidamove, koju je, kao udovu, udao njen otac, iako ona to nije željela, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, taj brak opozvao.

١٨. بَاب مَا جَاءَ فِي إِكْرَاهِ الْيَتِيمَةِ عَلَى التَّزْوِيجِ*

١١١٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **الْيَتِيمَةُ تُسْتَأْمَرُ فِي نَفْسِهَا فَإِنْ صَمَتَتْ فَهُوَ إِذْنُهَا وَإِنْ أَبَتْ فَلَا جَوَازَ عَلَيْهَا**. وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي مُوسَى وَابْنِ عُمَرَ. قَالَ أَبُو عِيسَى: حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ.* وَاخْتَلَفَ أَهْلُ الْعِلْمِ فِي تَزْوِيجِ الْيَتِيمَةِ. فَرَأَى بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ: أَنَّ الْيَتِيمَةَ إِذَا زُوِّجَتْ فَالنِّكَاحُ مَوْقُوفٌ حَتَّى تَبْلُغَ فَإِذَا بَلَغَتْ فَلَهَا الْخِيَارُ فِي إِجَازَةِ النِّكَاحِ أَوْ فَسْخِهِ. وَهُوَ قَوْلُ بَعْضِ التَّابِعِينَ وَغَيْرِهِمْ. و قَالَ بَعْضُهُمْ: لَا يَجُوزُ نِكَاحُ الْيَتِيمَةِ حَتَّى تَبْلُغَ وَلَا يَجُوزُ الْخِيَارُ فِي النِّكَاحِ. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَالشَّافِعِيِّ وَغَيْرِهِمَا مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ. و قَالَ أَحْمَدُ وَإِسْحَقُ: إِذَا بَلَغَتِ الْيَتِيمَةُ تِسْعَ سِنِينَ فَزُوِّجَتْ فَرَضِيَتْ فَالنِّكَاحُ جَائِزٌ وَلَا خِيَارَ لَهَا إِذَا أَدْرَكَتْ. وَاحْتَجَّا بِحَدِيثِ عَائِشَةَ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَنَى بِهَا وَهِيَ بِنْتُ تِسْعِ سِنِينَ. وَقَدْ قَالَتْ عَائِشَةُ: إِذَا بَلَغَتِ الْجَارِيَةُ تِسْعَ سِنِينَ فَهِيَ امْرَأَةٌ*

[60] Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Buharije.

18. O primoravanju sirotice na udaju

1117. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Aziz b. Muhammed, on je prenio od Muhammeda b. Amra, on od Ebu Seleme, a on od Ebu Hurejre koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Od sirotice[61] će se tražiti njen pristanak. Ukoliko bude šutjela, njena šutnja je znak njenog pristanka. Ukoliko, pak, odbije, ne smije se** (na udaju) **prisiljavati."**

Na ovu temu hadisi su preneseni još i od Ebu Musaa i Ibn Omera. Ebu Isa kaže: Ebu Hurejreov hadis je hasenun.[62]

Učenjaci se razilaze u pogledu udaje sirotice. Neki od njih smatraju, ukoliko bi neko maloljetnu siroticu udao, da takav brak treba proglasiti nevažećim dok ona ne postane punoljetna, kada postane punoljetna, ona ima pravo izbora: hoće li prihvatiti takav brak ili će ga odbiti. Ovo je mišljenje nekih tabi'ina i ostalih. Neki učenjaci smatraju da udavati siroticu nije dopušteno sve dok ona ne postane punoljetna, niti je u slučaju braka dopušten slobodan izbor. Ovo je mišljenje Sufjana es-Sevrija, Šafije i još nekih učenjaka. Ahmed i Ishak vele: Kada sirotica napuni devet godina i žele da je udaju, a ona s takvim izborom bude zadovoljna, taj će brak biti valjan, i ona kasnije, kad postane punoljetna, neće imati pravo da bira hoće li taj brak prihvatiti ili će ga odbiti. Ovakvo mišljenje oni temelje na Aišinom hadisu u kome stoji "da ju je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo kada je imala devet godina". Aiša veli: "Kada djevojka napuni devet godina, ona se uvažava kao punoljetna žena".[63]

---

[61] Ovdje se pod pojmom sirotica misli na punoljetnu djevojku koja nema oca.

[62] Bilježe ga *u El-Kutubus-Sitte* svi, osim Ibn Madže. Također ga bilježe Hakim i Ibn Hibban.

[63] Ovdje treba imati na umu da se ovo odnosi na krajeve u kojima vladaju velike vrućine, gdje djevojke brže sazrijevaju nego što je to slučaj u hladnim krajevima kao što su naši.

١٩. بَاب مَا جَاءَ فِي الْوَلِيَّيْنِ يُزَوِّجَانِ*

١١١٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا غُنْدَرٌ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي عَرُوبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدَبٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **أَيُّمَا امْرَأَةٍ زَوَّجَهَا وَلِيَّانِ فَهِيَ لِلْأَوَّلِ مِنْهُمَا. وَمَنْ بَاعَ بَيْعًا مِنْ رَجُلَيْنِ فَهُوَ لِلْأَوَّلِ مِنْهُمْ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ، لَا نَعْلَمُ بَيْنَهُمْ فِي ذَلِكَ اخْتِلَافًا: إِذَا زَوَّجَ أَحَدُ الْوَلِيَّيْنِ قَبْلَ الْآخَرِ فَنِكَاحُ الْأَوَّلِ جَائِزٌ، وَنِكَاحُ الْآخَرِ مَفْسُوخٌ. وَإِذَا زَوَّجَا جَمِيعًا فَنِكَاحُهُمَا جَمِيعًا مَفْسُوخٌ. وَهُوَ قَوْلُ الثَّوْرِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ*

19. O tome kada dvojica skrbnika udaju (jednu djevojku ili ženu)

1118. IPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Gunder; kaže:
Nas je obavijestio Seid b. Ebu Arube, prenijevši od Katade, on od Hasana, a on od Semurea b. Džunduba, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Koju god bi ženu obećala dvojica skrbnika** (velija), **ona će pripasti onome kome ju je obećao prvi, a ukoliko bi neko prodao nešto dvojici ljudi, to bi pripalo onome kome je prvom prodato."**

Ovaj hadis je hasenun.[64] U skladu sa ovim (hadisom) je i praksa učenjaka i nije nam poznato da o ovome među njima ima razilaženja. Oni smatraju da, ako bi jedan od skrbnika obećao (djevojku) nekome prije drugog skrbnika, brak prvog bi bio pravovaljan dok bi brak drugog bio ništavan. Međutim, ukoliko bi je obojica obećala istodobno, takav brak bi bio ništavan. Ovo je mišljenje Es-Sevrija, Ahmeda i Ishaka.

٢٠. بَاب مَا جَاءَ فِي نِكَاحِ الْعَبْدِ بِغَيْرِ إِذْنِ سَيِّدِهِ*

١١١٩. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ زُهَيْرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَقِيلٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **أَيُّمَا عَبْدٍ تَزَوَّجَ بِغَيْرِ إِذْنِ**

---

[64] Bilježe ga i Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže. Hakem, Ebu Zur'a i Ebu Hatim smatraju ga vjerodostojnim.

سَيِّدِهِ **فَهُوَ عَاهِرٌ**. وَفِي الْبَاب عَنْ ابْنِ عُمَرَ. حَدِيثُ جَابِرٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَرَوَى بَعْضُهُمْ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَقِيلٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَلَا يَصِحُّ. وَالصَّحِيحُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَقِيلٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ: أَنَّ نِكَاحَ الْعَبْدِ بِغَيْرِ إِذْنِ سَيِّدِهِ لَا يَجُوزُ. وَهُوَ قَوْلُ أَحْمَدَ وَإِسْحَقَ وَغَيْرِهِمَا *

١١٢٠. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الْأُمَوِيُّ أَخْبَرَنَا أَبِي أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَقِيلٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **أَيُّمَا عَبْدٍ تَزَوَّجَ بِغَيْرِ إِذْنِ سَيِّدِهِ فَهُوَ عَاهِرٌ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

20. O braku roba bez dozvole njegova gospodara

1119. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Velid b. Muslim, prenijevši od Zuhejra b. Muhammeda, on od Abdullaha b. Muhammeda b. Akila, on od Džabira b. Abdullaha, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"Koji god rob se oženi bez dozvole svoga gospodara, on je bludnik."**

Na ovu temu hadis je prenesen i od Ibn Omera. Džabirov hadis je hasenun. Neki su ovaj hadis prenijeli od Abdullaha b. Muhammeda b. Akila od Ibn Omera od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ali nije vjerodostojan. Vjerodostojan je od Abdullaha b. Muhammeda b. Akila od Džabira b. Abdullaha.

U skladu sa ovim (hadisom) je praksa učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostalih. Oni smatraju da brak roba bez dozvole njegova gospodara nije dopušten. Ovo je mišljenje Ahmeda, Ishaka i drugih.

1120. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Jahja b. Seid el-Umeri; kaže: Obavijestio nas je moj otac; kaže: nas je obavijestio Ibn Džurejdž, prenijevši od Abdullaha b. Muhammeda b. Akila, on od Džabira b.

Abdullaha, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **“Koji god rob se oženi bez dozvole svoga gospodara, on je bludnik.”**[65] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

٢١. بَاب مَا جَاءَ فِي مُهُورِ النِّسَاءِ*

١١٢١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ وَمُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالُوا: أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَاصِمِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ قَال: سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ أَبِيهِ: **أَنَّ امْرَأَةً مِنْ بَنِي فَزَارَةَ تَزَوَّجَتْ عَلَى نَعْلَيْنِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَرَضِيتِ مِنْ نَفْسِكِ وَمَالِكِ بِنَعْلَيْنِ؟ قَالَتْ: نَعَمْ. قَالَ: فَأَجَازَه**. وَفِي الْبَاب عَنْ عُمَرَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَسَهْلِ بْنِ سَعْدٍ وَأَبِي سَعِيدٍ وَأَنَسٍ وَعَائِشَةَ وَجَابِرٍ وَأَبِي حَدْرَدٍ الْأَسْلَمِيِّ. حَدِيثُ عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَاخْتَلَفَ أَهْلُ الْعِلْمِ فِي الْمَهْرِ، فَقَالَ بَعْضُهم: الْمَهْرُ عَلَى مَا تَرَاضَوْا عَلَيْهِ. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَالشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَق. و قَالَ مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ: لَا يَكُونُ الْمَهْرُ أَقَلَّ مِنْ رُبْعِ دِينَارٍ. و قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْكُوفَةِ: لَا يَكُونُ الْمَهْرُ أَقَلَّ مِنْ عَشَرَةِ دَرَاهِمَ*

١١٢٢. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ أَخْبَرَنَا إِسْحَقُ بْنُ عِيسَى وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ نَافِعٍ قَالَا: أَخْبَرَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ أَبِي حَازِمِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ: **أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاءَتْهُ امْرَأَةٌ فَقَالَتْ: إِنِّي وَهَبْتُ نَفْسِي لَكَ: فَقَامَتْ طَوِيلًا، فَقَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، زَوِّجْنِيهَا إِنْ لَمْ تَكُنْ لَكَ بِهَا حَاجَةٌ. فَقَالَ: هَلْ عِنْدَكَ مِنْ شَيْءٍ تُصْدِقُهَا؟ فَقَالَ: مَا عِنْدِي إِلَّا إِزَارِي هَذَا. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِزَارُكَ إِنْ أَعْطَيْتَهَا جَلَسْتَ وَلَا إِزَارَ لَكَ فَالْتَمِسْ شَيْئًا. قَالَ: مَا أَجِدُ. قَالَ: الْتَمِسْ وَلَوْ خَاتَمًا مِنْ حَدِيدٍ. (قَالَ): فَالْتَمَسَ فَلَمْ يَجِدْ شَيْئًا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: هَلْ مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ شَيْءٌ؟ قَالَ: نَعَمْ سُورَةُ كَذَا، وَسُورَةُ كَذَا (لِسُوَرٍ سَمَّاهَا) فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: زَوَّجْتُكَهَا بِمَا مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ ذَهَبَ الشَّافِعِيُّ إِلَى هَذَا الْحَدِيثِ، فَقَالَ: إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ

---

[65] Muzhir, Šafija i Ahmed b. Hanbel, na temelju ovih hadisa smatraju da se robu nije dozvoljeno ženiti bez dozvole gospodara. Ukoliko bi se, pak, oženio, njegov brak bio bi ništavan.

شَيْءٌ يُصْدِقُهَا فَتَزَوَّجَهَا عَلَى سُورَةٍ مِنَ الْقُرْآنِ فَالنِّكَاحُ جَائِزٌ، وَيُعَلِّمُهَا سُورَةً مِنَ الْقُرْآنِ. و قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ: النِّكَاحُ جَائِزٌ، وَيَجْعَلُ لَهَا صَدَاقَ مِثْلِهَا. وَهُوَ قَوْلُ أَهْلِ الْكُوفَةِ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَق*

١١٢٣. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ أَيُّوبَ عَنِ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي الْعَجْفَاءِ قَالَ: قَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ: **أَلَا لَا تُغَالُوا صَدُقَةَ النِّسَاءِ. فَإِنَّهَا لَوْ كَانَتْ مَكْرُمَةً فِي الدُّنْيَا أَوْ تَقْوَى عِنْدَ اللَّهِ، لَكَانَ أَوْلَاكُمْ بِهَا نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. مَا عَلِمْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَكَحَ شَيْئًا مِنْ نِسَائِهِ، وَلَا أَنْكَحَ شَيْئًا مِنْ بَنَاتِهِ عَلَى أَكْثَرَ مِنْ ثِنْتَيْ عَشْرَةَ أُوقِيَّةً.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو الْعَجْفَاءِ السُّلَمِيُّ اسْمُهُ هَرِمٌ. وَالْأُوقِيَّةُ عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ: أَرْبَعُونَ دِرْهَمًا. وَثِنْتَا عَشْرَةَ أُوقِيَّةً أَرْبَعُ مِائَةٍ وَثَمَانُونَ دِرْهَمًا*

21. O vjenčanim darovima (mehrovima) žena[66]

1121. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestili su nas Jahja b. Seid, Abdur-Rahman b. Mehdi i Muhammed b. Dža'fer i kazali: Nas je obavijestio Šu'be, prenijevši od Asima b. Abdullaha koji je kazao: Čuo sam Abdullaha b. Amira b. Rebi'u gdje prenosi od svoga oca: **"Neka žena iz plemena Benu Fezare odluči se vjenčati prihvativši sandale kao vjenčani dar** (mehr). **Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,** (joj) **reče: Jesi li zadovoljna sandalama, kao vjenčanim darom koji ti je ponuđen? Jesam, odgovori ona, i** (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem,) **veli** (Rebi'a), **odobri takvo vjenčanje."**

Na ovu temu hadisi su preneseni još i od Omera, Ebu Hurejrea, Sehla b. Sa'da, Ebu Seida, Enesa, Aiše, Džabira i Ebu Hadreda el-Eslemija. Hadis Amira b. Rebi'e je hasenun-sahihun.

Učenjaci su se razišli u pogledu (visine) mehra. Neki učenjaci smatraju da visina mehra treba biti takva da su oba supružnika zadovoljna. Ovo je mišljenje Sufjana es-Sevrija, Šafije, Ahmeda i Ishaka. Malik b. Enes veli: Mehr ne smije biti manji od četvrtine dinara-zlatnika. Neki učenjaci iz Kufe vele da mehr ne smije biti manji od deset dirhema-srebrenjaka.

---

[66] Mehr je obavezni dar koji muž daje ženi prilikom vjenčanja.

1122. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Obavijestili su nas Ishak b. Isa i Abdullah b. Nafi' i kazali: Nas je obavijestio Malik b. Enes, prenijevši od Ebu Hazima b. Dinara, a on od Sehla b. Sa'da es-Saidija: **"Došla je neka žena Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla: Ja sebe darujem tebi. Stajala je potom dugo, dok neki čovjek ne povika: Allahov Poslaniče, ukoliko tebi nije potrebna, vjenčaj je za mene. On će na to: A imaš li nešto da joj daš kao vjenčani dar? Nemam ništa drugo, osim ovaj plašt, reče on. Ukoliko bi joj darovao svoj plašt, ti bi ostao bez njeg, zato idi i potraži nešto drugo, reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Nemam ništa drugo, reče on, a** Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, **će na to: Potraži** (nešto), **pa makar to bio i prsten od** (običnog) **gvožđa. On je, veli** (Sehl), **otišao da traži i pošto nije našao ništa, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Da li znaš nešto** (napamet) **iz Kur'ana? Da, znam tu i tu, i tu i tu suru, reče on** (spominjući nazive sura koje zna). **Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, će na to: Uredu, vjenčaću te na ime toga što znaš** (napamet) **iz Kur'ana."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun. U skladu s njim je i stav Šafije. On smatra da ukoliko se muškarac koji nema ništa što bi dao (ženi) kao vjenčani dar vjenča, na temelju sure iz Kur'ana - brak valjan, s tim što će se (na ime mehra) poučiti suri iz Kur'ana. Neki učenjaci vele: Brak je valjan s tim što će (kad to bude u mogućnosti) ženi dati i mehr, onakav kakav zaslužuju žene njenog ranga. Ovo je mišljenje učenjaka iz Kufe, Ahmeda i Ishaka.

1123. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan b. Ujejne, on je prenio od Ejjuba, on od Ibn Sirina, a on od Ebul-Adžfaa, koji je kazao da je Omer b. Hattab rekao: **"Ne određujte previsok mehr ženama, jer da se to ubraja u plemenitost na ovom svijetu i u bogobojaznost kod Allaha, najveće bi pravo na to, između vas, imao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. Nije mi poznato da se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oženio i s jednom svojom suprugom, niti da je udao i jednu svoju kćerku uz mehr veći od dvanaest oka."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun. Ebul-Efdžau je ime Herm. Jedna oka prema mišljenju učenjaka iznosi četrdeset dirhema-srebrenjaka, a dvanaest oka iznosi četiri stotine i osamdeset dirhema, srebrenjaka.

٢٢. بَاب مَا جَاءَ فِي الرَّجُلِ يَعْتِقُ الْأَمَةَ ثُمَّ يَتَزَوَّجُهَا*

١١٢٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ وَعَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْتَقَ صَفِيَّةَ، وَجَعَلَ عِتْقَهَا صَدَاقَهَا. وَفِي الْبَاب عَنْ صَفِيَّةَ. حَدِيثُ أَنَسٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ، وَهُوَ قَوْلُ الشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. وَكَرِهَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ أَنْ يُجْعَلَ عِتْقُهَا صَدَاقَهَا، حَتَّى يَجْعَلَ لَهَا مَهْرًا سِوَى الْعِتْقِ. وَالْقَوْلُ الْأَوَّلُ أَصَحُّ*

22. O čovjeku koji oslobodi robinju pa se potom njom oženi

1124. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Ebu Avane, on je prenio od Katade i Abdul-Aziza b. Suhejba, a njih dvojica od Enesa b. Malika: **“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oslobodio je Safiju[67], učinivši da joj oslobađenje bude vjenčani dar-mehr.”**

Na ovu temu hadis je prenesen i od Safije. Enesov hadis je hasenun-sahihun. U skladu sa njim je praksa nekih učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostalih. To je i stav Šafije, Ahmeda i Ishaka. Neki, pak, učenjaci smatraju da pored oslobađanja, robinji treba dati i vjenčani dar (mehr). Prvo mišljenje je vrednije.

---

[67] Majka pravovjernih Safija, kći Hujejja b. Ahtaba, bila je udata za Ebul-Hakika. On je poginuo u bitki na Uhudu, a Safiju su zarobili mekanski mušrici. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oslobodio ju je, a potom je odlučio da se njom oženi, ponudivši joj kao vjenčani dar novac koji je dao za njeno oslobođenje, na što je ona pristala.

٢٣. بَاب مَا جَاءَ فِي الْفَضْلِ فِي ذَلِكَ*

١١٢٥. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ يَزِيدَ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ ابْنِ أَبِي مُوسَى عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **ثَلَاثَةٌ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ: عَبْدٌ أَدَّى حَقَّ اللَّهِ وَحَقَّ مَوَالِيهِ، فَذَاكَ يُؤْتَى أَجْرَهُ مَرَّتَيْنِ. وَرَجُلٌ كَانَتْ عِنْدَهُ جَارِيَةٌ وَضِيئَةٌ فَأَدَّبَهَا فَأَحْسَنَ أَدَبَهَا ثُمَّ أَعْتَقَهَا ثُمَّ تَزَوَّجَهَا يَبْتَغِي بِذَلِكَ وَجْهَ اللَّهِ فَذَلِكَ يُؤْتَى أَجْرَهُ مَرَّتَيْنِ. وَرَجُلٌ آمَنَ بِالْكِتَابِ الْأَوَّلِ ثُمَّ جَاءَ الْكِتَابُ الْآخَرُ فَآمَنَ بِهِ، فَذَلِكَ يُؤْتَى أَجْرَهُ مَرَّتَيْنِ.**

١١٢٦. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ صَالِحِ بْنِ صَالِحٍ وَهُوَ ابْنُ حَيٍّ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، **نَحْوَهُ بِمَعْنَاهُ.** حَدِيثُ أَبِي مُوسَى حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو بُرْدَةَ بْنُ أَبِي مُوسَى اسْمُهُ عَامِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَيْسٍ. وقد رَوَى شُعْبَةُ و الثَّوْرِيُّ عَنْ صَالِحِ بْنِ صَالِحِ بْنِ حَي هَذَا الْحَدِيثَ.

23. O fadiletima u tom pogledu

1125. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Alija b. Mushir, on je prenio od Fadla b. Jezida, on od Ša'bija, on od Ebu Burdea b. Ebu Musaa, a on od svoga oca, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Trima vrstama ljudi biće data dvostruka nagrada: robu koji ispuni svoje obaveze prema Allahu i obaveze prema njegovu gospodaru. Takvome će biti data dvostruka nagrada. Čovjeku koji bude posjedovao lijepu robinju pa je lijepo odgoji, potom je oslobodi a onda se njome oženi, želeći time Allahovo zadovoljstvo, i takvome će biti data dvostruka nagrada, i osobi koja je vjerovala u jednu** (objavljenu) **Knjigu, potom bude objavljena i druga pa i u nju povjeruje[68], i takvome će biti data dvostruka nagrada."**

---

[68] U predaji koju su zabilježili Buharija i Muslim stoji: "Sljedbeniku ranije objavljene Knjige koji je vjerovao u svoga vjerovjesnika, a onda povjeruje i u Muhammeda."

1126. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan, on je prenio od Saliha b. Saliha, on je sin Hajja, on je prenio od Ša'bija, on od Ebu Burdea, on od Ebu Musaa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, po značenju **slično** prethodnom (hadisu).

Ebu Musaov hadis je hasenun-sahihun[69]. Ebu Burdeu b. Ebu Musau je ime Amir b. Abdullah b. Kajs. Šu'be i Es-Sevri su ovaj hadis prenijeli od Saliha b. Saliha b. Hajja.

٢٤. بَاب مَا جَاءَ فِيمَنْ يَتَزَوَّجُ الْمَرْأَةَ ثُمَّ يُطَلِّقُهَا قَبْلَ أَنْ يَدْخُلَ بِهَا هَلْ يَتَزَوَّجُ ابْنَتَهَا أَمْ لَا*

١١٢٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **أَيُّمَا رَجُلٍ نَكَحَ امْرَأَةً فَدَخَلَ بِهَا، فَلَا يَحِلُّ لَهُ نِكَاحُ ابْنَتِهَا. وَإِنْ لَمْ يَكُنْ دَخَلَ بِهَا فَلْيَنْكِحِ ابْنَتَهَا. وَأَيُّمَا رَجُلٍ نَكَحَ امْرَأَةً فَدَخَلَ بِهَا أَوْ لَمْ يَدْخُلْ بِهَا فَلَا يَحِلُّ لَهُ نِكَاحُ أُمِّهَا.** قَالَ أَبُو عِيسَى: هَذَا حَدِيثٌ لَا يَصِحُّ مِنْ قِبَلِ إِسْنَادِهِ. وَإِنَّمَا رَوَاهُ ابْنُ لَهِيعَةَ وَالْمُثَنَّى بْنُ الصَّبَّاحِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ وَالْمُثَنَّى بْنُ الصَّبَّاحِ وَابْنُ لَهِيعَةَ يُضَعَّفَانِ فِي الْحَدِيثِ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَكْثَرِ أَهْلِ الْعِلْمِ قَالُوا: إِذَا تَزَوَّجَ الرَّجُلُ امْرَأَةً ثُمَّ طَلَّقَهَا قَبْلَ أَنْ يَدْخُلَ بِهَا حَلَّ لَهُ أَنْ يَنْكِحَ ابْنَتَهَا. وَإِذَا تَزَوَّجَ الرَّجُلُ الابْنَةَ فَطَلَّقَهَا قَبْلَ أَنْ يَدْخُلَ بِهَا لَمْ يَحِلَّ لَهُ نِكَاحُ أُمِّهَا, لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَأُمَّهَاتُ نِسَائِكُمْ) وَهُوَ قَوْلُ الشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ*

24. O tome da li se onaj koji se oženi nekom ženom a potom se od nje razvede prije nego što ima odnos s njom, može nakon toga vjenčati njenom kćerkom ili ne može

1127. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Ibn Lehi'a, on je prenio od Amra b. Šuajba, on od svoga oca, a on od njegova djeda, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Koji god se čovjek oženi nekom ženom i sa njom ima odnos, nije**

---

69 Bilježe ga u El-Kutubus-Sitte svi, osim Ebu Davuda.

mu (nakon toga) **dozvoljen brak s njenom kćerkom. Ukoliko, pak, s njom nije imao odnos, može se** (nakon toga) **oženiti s njenom kćerkom. Međutim, koji god se čovjek oženi nekom ženom, svejedno da li je sa njom imao odnos ili nije,** (nakon toga) **brak s njenom majkom nije mu dozvoljen.”**

Ebu Isa veli: Ovaj hadis, sa stanovišta njegova seneda, nije pouzdan. Prenijeli su ga Ibn Lehi’a i Musenna b. Sabbah od Amra b. Šuajba, a i Musenna b. Sabbah i Ibn Lehi’a slabi su prenosioci hadisa.[70] U skladu s navedenim je stav većine učenjaka. Oni vele: Ukoliko čovjek oženi neku ženu a potom se od nje razvede, prije negoli je imao spolni odnos s njom, dozvoljeno mu je da nakon toga oženi njenu kćerku. Međutim ukoliko bi oženio nečiju kćerku i s njom se razveo, prije negoli je s njom imao spolni odnos, ne bi mu nakon toga bilo dozvoljeno oženiti njenu majku, shodno riječima Uzvišenog Allaha: “Zabranjuju vam se .. i majke žena vaših..”. Ovo je stav i Šafije, Ahmeda i Ishaka.[71]

٢٥. بَاب مَا جَاءَ فِيمَنْ يُطَلِّقُ امْرَأَتَهُ ثَلَاثًا فَيَتَزَوَّجُهَا آخَرُ فَيُطَلِّقُهَا قَبْلَ أَنْ يَدْخُلَ بِهَا*

١١٢٨. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ وَإِسْحَقُ بْنُ مَنْصُورٍ قَالَا: أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: **جَاءَتِ امْرَأَةُ رِفَاعَةَ الْقُرَظِيِّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ إِنِّي كُنْتُ عِنْدَ رِفَاعَةَ فَطَلَّقَنِي فَبَتَّ طَلَاقِي فَتَزَوَّجْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الزَّبِيرِ وَمَا مَعَهُ إِلَّا مِثْلُ هُدْبَةِ الثَّوْبِ فَقَالَ: أَتُرِيدِينَ أَنْ تَرْجِعِي إِلَى رِفَاعَةَ؟ لَا، حَتَّى تَذُوقِي عُسَيْلَتَهُ وَيَذُوقَ عُسَيْلَتَكِ.** وَفِي الْبَاب عَنِ ابْنِ عُمَرَ وَأَنَسٍ وَالرُّمَيْصَاءِ أَوِ الْغُمَيْصَاءِ وَأَبِي هُرَيْرَةَ. حَدِيثُ عَائِشَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ عَامَّةِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ أَنَّ الرَّجُلَ إِذَا طَلَّقَ امْرَأَتَهُ ثَلَاثًا فَتَزَوَّجَتْ زَوْجًا غَيْرَهُ فَطَلَّقَهَا قَبْلَ أَنْ يَدْخُلَ بِهَا أَنَّهَا لَا تَحِلُّ لِلزَّوْجِ الْأَوَّلِ إِذَا لَمْ يَكُنْ جَامَعَ الزَّوْجُ الْآخَرُ*

---

[70] Sa stanovišta značenja ovaj hadis je pouzdan, jer mu je značenje u skladu s Kur’anom.

[71] Isti stav ima i Ebu Hanife.

25. O onome koji tri puta pusti svoju ženu i ona se uda za drugoga, pa je i on pusti prije nego što s njom ima odnos

1128. ISPRIČALI SU NAM Ibn Omer i Ishak b. Mensur i kazali: Obavijestio nas je Sufjan b. Ujejne, on je prenio od Zuhrija, on od Urvea, a on od Aiše da je kazala: **"Došla je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, supruga Rifae el-Kurezija i rekla: Bila sam udata za Rifau pa me tri puta pustio i ja sam se udala za Abdur-Rahmana b. Zubejra; međutim, njegova muškost** (polni organ) **je poput rese od tkanine. On će na to: Da li bi se to ti željela vratiti Rifai? Ne, nećeš mu se vratiti, sve dok ne okusiš njegovu i on tvoju slast spolnog odnosa."**[72]

Na ovu temu hadisi su preneseni još i od Ibn Omera, Enesa Rumejsa ili Umejsa i Ebu Hurejre. Aišin hadis je hasenun-sahihun[73]. Prema njemu su uglavnom postupali učenjaci iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostali. Oni smatraju da ako bi čovjek pustio svoju ženu tri puta i ona se nakon toga udala za drugoga, pa je i on pustio prije negoli je sa njom imao odnos, ona ne bi bila dozvoljena prvom mužu ukoliko nije imala odnos s drugim mužem.

٢٦. بَاب مَا جَاءَ فِي الْمُحِلِّ وَالْمُحَلَّلِ لَهُ*

١١٢٩. حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ الْأَشَجُّ أَخْبَرَنَا أَشْعَثُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زُبَيْدٍ الْأَيَامِيُّ أَخْبَرَنَا مُجَالِدٌ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَعَنِ الْحَارِثِ عَنْ عَلِيٍّ قَالَا: **إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعَنَ الْمُحِلَّ وَالْمُحَلَّلَ لَه.** وَفِي الْبَاب عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَعُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ وَابْنِ عَبَّاسٍ. قَالَ أَبُو عِيسَى: حَدِيثُ عَلِيٍّ وَجَابِرٍ حَدِيثٌ مَعْلُولٌ. وَهَكَذَا رَوَى أَشْعَثُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ مُجَالِدٍ عَنْ عَامِرٍ عَنِ الْحَارِثِ عَنْ عَلِيٍّ وَعَامِرٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

---

[72] U predaji ovog hadisa koji bilježe Buharija i Muslim stoji: "Da li bi se to ti željela vratiti Rifai? Bih, odgovori ona, a on će na to: Ne, ne vraćaj se njemu, dok on (Abdur-Rahman) ne okusi tvoju, a ti njegovu slast spolnog odnosa".

[73] Bilježe ga i Buharija i Muslim.

وَسَلَّم. وَهَذَا حَدِيثٌ لَيْسَ إِسْنَادُهُ بِالْقَائِمِ لِأَنَّ مُجَالِدَ بْنَ سَعِيدٍ قَدْ ضَعَّفَهُ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْهُمْ أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَل. وَرَوَى عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ مُجَالِدٍ عَنْ عَامِرٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَلِيٍّ. وَهَذَا قَدْ وَهِمَ فِيهِ ابْنُ نُمَيْرٍ. وَالْحَدِيثُ الْأَوَّلُ أَصَحُّ. وَقَدْ رَوَاهُ مُغِيرَةُ وَابْنُ أَبِي خَالِدٍ وَغَيْرُ وَاحِدٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنِ الْحَارِثِ عَنْ عَلِيٍّ*

١١٣٠. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو أَحْمَدَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي قَيْسٍ عَنْ هُزَيْلِ بْنِ شُرَحْبِيلَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: **لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُحِلَّ وَالْمُحَلَّلَ لَهُ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو قَيْسٍ الْأَوْدِيُّ اسْمُهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ ثَرْوَانَ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْهُمْ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ وَعُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو وَغَيْرُهُمْ. وَهُوَ قَوْلُ الْفُقَهَاءِ مِنَ التَّابِعِينَ وَبِهِ يَقُولُ سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ وَابْنُ الْمُبَارَكِ وَالشَّافِعِيُّ وَأَحْمَدُ وَإِسْحَقُ. و سَمِعْتُ الْجَارُودَ يَذْكُرُ عَنْ وَكِيعٍ أَنَّهُ قَالَ بِهَذَا. و قَالَ يَنْبَغِي أَنْ يُرْمَى بِهَذَا الْبَابِ مِنْ قَوْلِ أَصْحَابِ الرَّأْيِ. قَالَ وَكِيعٌ: وَقَالَ سُفْيَانُ إِذَا تَزَوَّجَ الرَّجُلُ الْمَرْأَةَ لِيُحَلِّلَهَا ثُمَّ بَدَا لَهُ أَنْ يُمْسِكَهَا فَلَا يَحِلُّ لَهُ أَنْ يُمْسِكَهَا حَتَّى يَتَزَوَّجَهَا بِنِكَاحٍ جَدِيدٍ*

26. O onome koji se oženi s tri puta puštenom ženom od prvog muža, s namjerom da je tom ženidbom učini dozvoljenom njenom prvom mužu, i o prvom mužu

1129. ISPRIČAO NAM JE Ebu Seid el-Ešedždž; kaže: Obavijestio nas je Eš'as b. Abdur-Rahman b. Zubejd el-Ejjami; kaže: Nas je obavijestio Mudžalid, prenijevši od Ša'bija, on od Džabira b. Abdullaha i Harisa, a njih dvojica od Alije da je kazao: **"Prokleo je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, onoga koji se oženi s tri puta puštenom ženom od prvog muža**, (samo za to da bi se ona mogla, kad se s njim razvede, ponovo vjenčati s prvim mužem), **a i prvog muža** (koji je to s njim sve dogovorio)."[74]

---

[74] Prokletstvo spomenuto u ovom i drugim sličnim hadisima odnosi se na onoga koji tri puta pusti svoju suprugu pa se onda sa nekim dogovori da je formalno vjenča, a potom pusti, kako bi mu ona ponovo bila dozvoljena. Prokletstvo se odnosi i na jednog i na drugog.

Na ovu temu hadisi su preneseni još i od Ibn Mesuda, Ebu Hurejrea, Ukbea b. Amira i Ibn Abbasa. Ebu Isa kaže: Alijin i Džabirov hadis ima u sebi skrivenih nedostataka. Tako je prenio Eš'as b. Abdur-Rahman od Mudžalida, on od Amira, on od Harisa, on od Alije i Amira, njih dvojica od Džabira b. Abdullaha, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Sened ovoga hadisa nije stabilan, jer su neki učenjaci, kao što je Ahmed b. Hanbel, Mudžalida b. Seida smatrali slabim ravijom. Abdullah b. Numejr je ovaj hadis prenio od Mudžalida, on od Amira, on od Džabira b. Abdullaha, a on od Alije. U njemu je Ibn Numejr napravio previd, stoga je prvi hadis pouzdaniji. A prenijeli su ga Mugire, Ibn Ebu Halid i drugi od Ša'bija, on od Harisa, a on od Alije.

1130. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Ahmed; kaže: Nas je obavijestio Sufjan, prenijevši od Ebu Kajsa, on od Huzejla b. Šurahbila, a on od Abdullaha b. Mesuda da je kazao: **"Prokleo je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, onoga koji se oženi s tri puta razvedenom ženom od prvog muža,** (samo zato da bi se ona mogla ponovo, kad se on s njom razvede, vjenčati s prvim mužem), **a i prvog muža** (koji je to s njim sve dogovorio)." Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

Ebu Kajsu el-Evdiju ime je Abdur-Rahman b. Serevan. On je ovaj hadis od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prenio na više načina. U skladu sa ovim (hadisom) praksa je učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba kao što su Omer b. Hattab, Osman b. Affan, Abdullah b. Amr i drugi. Ovo je i stav fikhskih učenjaka iz generacije tabi'ina, a tako misle i Sufjan es-Sevri, Ibn Mubarek, Šafija, Ahmed i Ishak, a čuo sam i od Džaruda gdje on spominje da je Veki' rekao isto. On je kazao i ovo: Trebalo bi odbaciti mišljenje analogista o ovom pitanju. Veki' je kazao da je Sufjan rekao: Ukoliko bi se neko vjenčao sa ženom, koja je tri puta rastavljena od prvog muža s ciljem da bi tim činom ona ponovo postala dozvoljena prvom mužu, a onda se predomisli i poželi da je zadrži za sebe, ne bi je mogao za sebe zadržati, sve dotle dok se ponovo s njom ne bi vjenčao.

٢٧. بَاب مَا جَاءَ فِي تَحْرِيمِ نِكَاحِ الْمُتْعَةِ*

١١٣١ . حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ وَالْحَسَنِ ابْنَيْ مُحَمَّدِ ابْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِمَا عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ مُتْعَةِ النِّسَاءِ وَعَنْ لُحُومِ الْحُمُرِ الْأَهْلِيَّةِ زَمَنَ خَيْبَرَ**. وَفِي الْبَاب عَنْ سَبْرَةَ الْجُهَنِيِّ وَأَبِي هُرَيْرَةَ. حَدِيثُ عَلِيٍّ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. وَإِنَّمَا رُوِيَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ شَيْءٌ مِنَ الرُّخْصَةِ فِي الْمُتْعَةِ ثُمَّ رَجَعَ عَنْ قَوْلِهِ حَيْثُ أُخْبِرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَأَمْرُ أَكْثَرِ أَهْلِ الْعِلْمِ عَلَى تَحْرِيمِ الْمُتْعَةِ. وَهُوَ قَوْلُ الثَّوْرِيِّ وَابْنِ الْمُبَارَكِ وَالشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ*

١١٣٢. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُقْبَةَ أَخُو قَبِيصَةَ بْنِ عُقْبَةَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ عَنْ مُوسَى بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ كَعْبٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: **إِنَّمَا كَانَتِ الْمُتْعَةُ فِي أَوَّلِ الْإِسْلَامِ. كَانَ الرَّجُلُ يَقْدَمُ الْبَلْدَةَ لَيْسَ لَهُ بِهَا مَعْرِفَةٌ فَيَتَزَوَّجُ الْمَرْأَةَ بِقَدْرِ مَا يَرَى أَنَّهُ يُقِيمُ فَتَحْفَظُ لَهُ مَتَاعَهُ وَتُصْلِحُ لَهُ شَيْئَهُ حَتَّى إِذَا نَزَلَتِ الْآيَةُ ﴿ إِلَّا عَلَى أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ﴾ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: فَكُلُّ فَرْجٍ سِوَى هَذَيْنِ فَهُوَ حَرَامٌ***

27. O privremenom braku

1131. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Sufjan, on je prenio od Zuhrija, on od Abdullaha i Hasana sinova Muhammeda b. Alije, njih dvojica od njihova oca, a on od Alije b. Ebu Taliba: **“Zabranio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, privremeni brak i meso domaćeg magarca u vrijeme pohoda na Hajber.”**[75]

---

[75] Hazimi u djelu *El-I'tibar* smatra da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, više puta zabranjivao privremeni brak, pa bi ga opet na putovanjima dozvoljavao, da bi ga definitivno zabranio na Oprosnom hadždžu. Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Muslim u *Sahihu* bilježe od Sebrea el-Džuhenija koji kaže da je bio sa Vjerovjesnikom prilikom oslobođenja Mekke. “Nakon što smo oslobodili Mekku, veli on, ostali smo u njoj petnaest dana, pa nam je

Na ovu temu hadisi su preneseni još i od Sebrea el-Džuhenija i Ebu Hurejre. Alijin hadis je hasenun-sahihun.[76] Prema ovome su postupali učenjaci iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostali. Preneseno je od Ibn Abbasa nešto u pogledu dopuštenja privremenog braka, potom je on nakon što je obaviješten od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o tome, odustao od svog stava. Većina učenjaka smatra da je privremeni brak zabranjen (haram). To je stav i Es-Sevrija, Ibn Mubareka, Šafije, Ahmeda i Ishaka.[77]

1132. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ufjan b.Ukbe, brat Kabisea b. Ukbea; kaže: nas je obavijestio Sufjan es-Sevri, on je prenio od Musaa b. Ubejdea, on od Muhammeda b. Ka'ba, a on od Ibn Abbasa da je kazao: **"Privremeni brak je bio dopušten u početku islama. Čovjek bi se nakon što stigne u nepoznat grad, privremeno vjenčao s nekom ženom, na onoliko vremena koliko misli boraviti tu, koja bi mu čuvala i pospremala njegove stvari. Tako je praktikovano sve dok nije objavljen ajet: "i koji stidna mjesta svoja čuvaju, osim od žena svojih ili onih koje su u posjedu njihovu[78]". Od tada je, veli Ibn Abbas, svaka žena, osim dviju spomenutih vrsta,** (muškarcima) **postala haram."**

٢٨. بَاب مَا جَاءَ فِي النَّهْيِ عَنْ نِكَاحِ الشِّغَارِ*

١١٣٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ أَبِي الشَّوَارِبِ أَخْبَرَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ أَخْبَرَنَا حُمَيْدٌ وَهُوَ الطَّوِيلُ قَالَ: حَدَّثَ الْحَسَنُ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada dozvolio da se privremeno oženimo. Nismo bili ni napustili Mekku, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je već zabranio privremeni brak." U drugoj predaji ovog hadisa stoji da je on bio sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, kada je kazao: "O ljudi! Ja sam vam do sada dozvoljavao privremeni brak. Od danas vam to Uzvišeni Allah zabranjuje sve do Sudnjeg dana."

[76] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

[77] Hazimi tvrdi da među učenjacima i imamima ne postoji razilaženje u ovome pogledu. Svi se slažu da je privremeni brak haram. Izuzetak u vezi s tim su samo neke šiijske grupe koje o tome imaju drugačije mišljenje.

[78] Sura *El-Mu'minun*, 5. i 6. ajet.

جَلَب وَلَا جَنَب وَلَا شِغَار فِي الْإِسْلَامِ. وَمَنِ انْتَهَبَ نُهْبَةً فَلَيْسَ مِنَّا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.
وَفِي الْبَابِ عَنْ أَنَسٍ وَأَبِي رَيْحَانَةَ وَابْنِ عُمَرَ وَجَابِرٍ وَمُعَاوِيَةَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَوَائِلِ بْنِ حُجْرٍ*

١١٣٤. حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ مُوسَى الْأَنْصَارِيُّ أَخْبَرَنَا مَعْنٌ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنِ الشِّغَارِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ عَامَّةِ أَهْلِ الْعِلْمِ لَا يَرَوْنَ نِكَاحَ الشِّغَارِ. وَالشِّغَارُ أَنْ يُزَوِّجَ الرَّجُلُ ابْنَتَهُ عَلَى أَنْ يُزَوِّجَهُ الْآخَرُ ابْنَتَهُ أَوْ أُخْتَهُ وَلَا صَدَاقَ بَيْنَهُمَا. و قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ: نِكَاحُ الشِّغَارِ مَفْسُوخٌ وَلَا يَحِلُّ وَإِنْ جُعِلَ لَهُمَا صَدَاقًا. وَهُوَ قَوْلُ الشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. وَرُوِيَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ أَنَّهُ قَالَ: يُقَرَّانِ عَلَى نِكَاحِهِمَا وَيُجْعَلُ لَهُمَا صَدَاقُ الْمِثْلِ. وَهُوَ قَوْلُ أَهْلِ الْكُوفَةِ.

28. O zabrani šigara (braka kojim jedan muškarac drugog oženi rodicom bez mehra)

1133. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdul-Melik b. Ebu Ševarib; kaže: Obavijestio nas je Bišr b. Mufeddal; kaže: Nas je obavijestio Humejd, a on je Et-Tavil, i kazao: Ispričao je Hasan od Imrana b. Husajna, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"U islamu nema halabuke, niti ima držanja po strani**[79]**, niti ima šigara** (braka kojim jedan muškarac drugog oženi rodicom kako bi izbjegli davanje mehra)[80]. **Ko silom uzme nešto što nije njegovo, taj ne pripada nama."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun[81].

---

[79] Prema mišljenju Ibn Esira (dželeb) halabuka i (dženeb) držanje po strani se dešavaju za vrijeme konjskih trka i ubiranja zekata. (Dželeb) halabuka za vrijeme konjskih trka se odnosi na to da vlasnik konja trči za konjem i na njega viče kako bi brže trčao, dok se u slučaju ubiranja zekata odnosi na to da osoba zadužena za ubiranje zekata ne ide kod vlasnika imovine, nego odsjedne u nekom drugom mjesta, a onda pošalje nekoga do vlasnika imovine, tražeći od njih da svu imovinu donesu u to mjesto kako bi se izvršila procjena zekata i zekat uzeo od njih.

(Dženeb) držanje po strani za vrijeme konjskih trka odnosi se na to da neko uz konja koji se takmiči povede još jednog kako bi kada se prvi umori nastavio trku s drugim, dok se (dženeb) držanje po strani prilikom ubiranja zekata odnosi na to da vlasnik imovine na koju je dužan dati zekat imovinu ne drži kod kuće nego je pošalje u neko drugo mjesto, kako bi se onaj koji ubire zekat više namučio idući ponovo i do toga mjesta.

[80] U predislamsko doba bio je običaj kod Arapa da neko od njih uda svoju kćerku ili sestru za nekoga, uz uslov da i taj drugi svoju kćerku ili sestru uda za njega kako bi obojica izbjegli davanje vjenčanog dara (mehra). Ovakav brak zove se nikahuš-šigar. U ovom i u drugim hadisima Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, takvu vrstu braka zabranjuje.

[81] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Nesaija u *Sunenu*.

Na ovu temu su hadisi preneseni još i od Enesa, Ebu Rejhane, Ibn Omera, Džabira, Muavije, Ebu Hurejre i Vaila b. Hudžra.

1134. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Musa el-Ensari; kaže: Obavijestio nas je Ma'n; kaže: Nas je obavijestio Malik, prenijevši od Nafi'a, a on od Ibn Omera: **"Zabranio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, šigar** (brak na način da jedan od nas drugog oženi rodicom, kako bi izbjegli davanje mehra)."

Ovaj hadis je hasenun-sahihun. U skladu s ovim (hadisom) praksa je većine učenjaka. Oni smatraju da nema nikahuš-šigara. A nikahuš-šigar se sastoji u tome da čovjek svoju kćerku uda za nekoga uz uslov da i ovaj drugi uda svoju kćerku, ili sestru za njega, i da jedan drugome ne daju mehr. Neki učenjaci smatraju da je nikahuš-šigar ništavan i nije dozvoljen pa makar jedan drugome i dali vjenčani dar – mehr. Ovo mišljenje zastupaju Šafija, Ahmed i Ishak. Preneseno je od Ataa b. Ebu Rebaha da je kazao: Njihov brak (nikahuš-šigar) biće postojan, uz uslov da se obojici odredi mehr doličan mladi (mehru-misl). Ovo je mišljenje učenjaka iz Kufe.[82]

٢٩. بَاب مَا جَاءَ لَا تُنْكَحُ الْمَرْأَةُ عَلَى عَمَّتِهَا وَلَا عَلَى خَالَتِهَا*

١١٣٥. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ الْجَهْضَمِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى ح أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي عَرُوبَةَ عَنْ أَبِي حَرِيزٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى أَنْ تُزَوَّجَ الْمَرْأَةُ عَلَى عَمَّتِهَا أَوْ عَلَى خَالَتِهَا.**

١١٣٦ . حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى عَنْ هِشَامِ بْنِ حَسَّانَ عَنِ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **بِمِثْلِهِ**. وَفِي الْبَاب عَنْ عَلِيٍّ وَابْنِ عُمَرَ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَأَبِي سَعِيدٍ وَأَبِي أُمَامَةَ وَجَابِرٍ وَعَائِشَةَ وَأَبِي مُوسَى وَسَمُرَةَ بْنِ جُنْدَبٍ*

---

[82] Ibn Abdul-Berr kaže: "Učenjaci su jednoglasni u mišljenju da ovakva vrsta braka nije dozvoljena, međutim razilaze se u tome da li je on valjan ili je ništavan ukoliko se, pak, dogodi." Većina učenjaka smatra da je takav brak, i ukoliko se dogodi, ništavan. Ebu Hanife smatra, ukoliko se, pak, takav brak dogodi, da je valjan, s tim što su obojica obavezni dati doličan vjenčani dar - mehr.

١١٣٧. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا دَاوُدُ بْنُ أَبِي هِنْدٍ أَخْبَرَنَا عَامِرٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى **أَنْ تُنْكَحَ الْمَرْأَةُ عَلَى عَمَّتِهَا أَوِ الْعَمَّةُ عَلَى ابْنَةِ أَخِيهَا أَوِ الْمَرْأَةُ عَلَى خَالَتِهَا أَوِ الْخَالَةُ عَلَى بِنْتِ أُخْتِهَا. وَلَا تُنْكَحُ الصُّغْرَى عَلَى الْكُبْرَى وَلَا الْكُبْرَى عَلَى الصُّغْرَى.** حَدِيثُ ابْنِ عَبَّاسٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ عَامَّةِ أَهْلِ الْعِلْمِ لَا نَعْلَمُ بَيْنَهُمُ اخْتِلَافًا، أَنَّهُ لَا يَحِلُّ لِلرَّجُلِ أَنْ يَجْمَعَ بَيْنَ الْمَرْأَةِ وَعَمَّتِهَا أَوْ خَالَتِهَا. فَإِنْ نَكَحَ امْرَأَةً عَلَى عَمَّتِهَا أَوْ خَالَتِهَا أَوِ الْعَمَّةَ عَلَى بِنْتِ أَخِيهَا فَنِكَاحُ الْأُخْرَى مِنْهُمَا مَفْسُوخٌ. وَبِهِ يَقُولُ عَامَّةُ أَهْلِ الْعِلْمِ. قَالَ أَبُو عِيسَى: أَدْرَكَ الشَّعْبِيُّ أَبَا هُرَيْرَةَ وَرَوَى عَنْهُ. وَسَأَلْتُ مُحَمَّدًا عَنْ هَذَا فَقَالَ صَحِيحٌ. قَالَ أَبُو عِيسَى: وَرَوَى الشَّعْبِيُّ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ.

29. O tome da se žena ne može udati za onoga za kojim je njena tetka po ocu ili tetka po majci

1135. ISPRIČAO NAM JE Nasr b. Ali el-Džehdami; kaže: Obavijestio nas je Abdul-A'la; kaže: Nas je obavijestio Seid b. Ebu Arube, prenijevši od Ebu Hariza,[83] on od Ikrimea, a on od Ibn Abbasa: **"Zabranio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ženi da se udaje za onoga za kim je njena tetka po ocu, ili tetka po majci."**[84]

1136. ISPRIČAO NAM JE Nasr b. Ali; kaže: Nama je ispričao Abdul-A'la, on je prenio od Hišama b. Hasaana, on od Ibn Sirina, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **isti** (kao i prethodni) hadis. Na ovu temu hadisi su preneseni još i od Alije, Ibn Omera, Abdullaha b. Amra, Ebu Seida, Ebu Umame, Džabira, Aiše, Ebu Musaa i Semurea b. Džunduba.

1137. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Harun; kaže: nas je obavijestio Davud b. Ebu Hind; kaže: Nas

---

[83] Ebu Hariizu je ime Abdullah b. Husejn. Od njega je Buharija u *Sahihu* bilježio muallak hadise. Jahja b. Mein i Ebu Zur'a er-Razi ga smatraju pouzdanim, dok ga neki učenjaci smatraju slabim ravijom hadisa. Otuda se hadisi koje je on prenio mogu tretirati kao dobri - hasen.

[84] Prema mišljenju Nevevija ovaj hadis je dokaz da ja haram ženi da se uda za čovjeka za kojim je njena tetka po ocu ili tetka po majci.

je obavijestio Amir,[85] a on je prenio od Ebu Hurejrea: **“Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ženi da se uda za onoga za kim je njena tetka po ocu, ili tetki po ocu da se uda za onoga za kim je njena bratična, ili ženi da se uda za onoga za kim je njena tetka po majci, ili tetki po majci, da se uda za onoga za kim je njena sestrična. Nije dozvoljeno mlađoj** (bratični ili sestrični) **da se uda za onoga za kim je udata starija** (tetka po ocu ili majci), **niti je dozvoljeno starijoj** (tetki po ocu ili po majci) **da se uda za onoga za kim je mlađa** (bratična ili sestrična).”

Ibn Abbasov[86] i Ebu Hurejreov hadis[87] je hasenun-sahihun. U skladu s ovim hadisom je, uglavnom, i praksa učenjaka. Nama nije poznato da među njima ima bilo kakvog razilaženja u tome; da čovjeku nije dopušteno da u braku sastavi ženu i njenu tetku po ocu ili tetku po majci. Ukoliko bi se oženio nekom ženom na njenu tetku po ocu ili majci, ili se oženio tetkom po ocu, na njenu bratičnu, brak ove druge bi bio raskinut. Ovako misli većina učenjaka.

Ebu Isa kaže: Ša’bij je zatekao Ebu Hurejru i od njega prenio hadise. Pitao sam Muhammeda (Buhariju) o ovom hadisu pa je kazao da je vjerodostojan. Ebu Isa je kazao i to da je Ša’bij prenio od nekog čovjeka, a on od Ebu Hurejrea.

٣٠. بَاب مَا جَاءَ فِي الشَّرْطِ عِنْدَ عُقْدَةِ النِّكَاحِ*

١١٣٨. حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ عِيسَى أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ مَرْثَدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْيَزَنِيِّ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ الْجُهَنِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّ أَحَقَّ الشُّرُوطِ أَنْ يُوفَى بِهَا مَا اسْتَحْلَلْتُمْ بِهِ الْفُرُوجَ.** حَدَّثَنَا أَبُو مُوسَى مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ ابْنِ جَعْفَرٍ نَحْوَهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْهُمْ عُمَرُ

---

[85] Amir b. Šurahil eš-Ša’bij je poznati fikhski učenjak, čija je iskrenost i pouzdanost poznata. Pripadao je trećoj generaciji ravija.

[86] Ovdje se misli na prvi hadis ovoga poglavlja. Zabilježili su ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ebu Davud u *Sunenu* i Ibn Hibban u *Sahihu*.

[87] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu* i Ebu Davud i Nesaija u *sunenima*.

بْنُ الْخَطَّابِ. قَالَ: إِذَا تَزَوَّجَ رَجُلٌ امْرَأَةً وَشَرَطَ لَهَا أَنْ لَا يُخْرِجَهَا مِنْ مِصْرِهَا فَلَيْسَ لَهُ أَنْ يُخْرِجَهَا. وَهُوَ قَوْلُ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَبِهِ يَقُولُ الشَّافِعِيُّ وَأَحْمَدُ وَإِسْحَقُ. وَرُوِيَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ أَنَّهُ قَالَ: شَرْطُ اللَّهِ قَبْلَ شَرْطِهَا. كَأَنَّهُ رَأَى لِلزَّوْجِ أَنْ يُخْرِجَهَا وَإِنْ كَانَتِ اشْتَرَطَتْ عَلَى زَوْجِهَا أَنْ لَا يُخْرِجَهَا. وَذَهَبَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ إِلَى هَذَا. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَبَعْضِ أَهْلِ الْكُوفَةِ.

30. O uvjetu prilikom sklapanja bračnog ugovora

1138. ISPRIČAO NAM JE Jusuf b. Isa; kaže: Obavijestio nas je Veki'; kaže: nas je obavijestio Abdul-Hamid b. Dža'fer, on je prenio od Jezida b. Ebu Habiba, on od Merseda b. Abdullaha el-Jezenija Ebul-Hajra, a on od Ukbea b. Amira el-Džuhenija koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ispunjavanje uvjeta na osnovu kojih su vam vaše žene postale halal – ima prednost nad svim ostalim uvjetima."**

Ispričao nam je Ebu Musa Muhammed b. Musenna; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Seid, a on je prenio od Abdul-Hamida b. Dža'fera slično prethodnom (hadisu). Ovaj hadis je hasenun-sahihun[88]. U skladu sa ovim (hadisom) praksa je nekih učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba među kojima je i Omer b. Hattab, koji je kazao: Ukoliko bi se čovjek oženio nekom ženom uz uvjet da je neće voditi iz njena mjesta, ne bi mu bilo dozvoljeno da je vodi iz njena mjesta[89]. Ovo je stav još nekih učenjaka kao što su Šafija, Ahmed i Ishak. Preneseno je od Alije b. Ebu Taliba da je kazao: Uvjete prema Allahu treba ispuniti prije negoli uvjete prema njoj. Kao da on smatra da muž ima pravo odvesti ženu (iz njena mjesta) i ako je sa njom imao dogovor da je neće voditi. Neki, kao što je Sufjan es-Sevri i neki učenjaci iz Kufe, drže se ovog mišljenja.

---

[88] Zabilježen je u *El-Kutubus-Sitte*.

[89] Bilježi Seid b. Mensur sa senedom od Abdur-Rahmana b. Gunejma da je kazao: Sjedio sam uz koljena Omera b. Hattaba kada mu je došao neki čovjek i rekao: Ja sam se oženio ovom i obavezao sam se da ćemo živjeti u njenoj kući, međutim, moji me poslovi tjeraju da se preselim u to i to mjesto. On će na to: "Dužan si ispuniti ono što si joj obećao..."

٣١ . بَاب مَا جَاءَ فِي الرَّجُلِ يُسْلِمُ وَعِنْدَهُ عَشْرُ نِسْوَةٍ*

١١٣٩ . حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي عَرُوبَةَ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمِ ابْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ ابْنِ عُمَرَ: **أَنَّ غَيْلَانَ بْنَ سَلَمَةَ الثَّقَفِيَّ أَسْلَمَ وَلَهُ عَشْرُ نِسْوَةٍ فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَأَسْلَمْنَ مَعَهُ. فَأَمَرَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَتَخَيَّرَ أَرْبَعًا مِنْهُنَّ.** هَكَذَا رَوَاهُ مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ. و سَمِعْت مُحَمَّدَ بْنَ إِسْمَعِيلَ يَقُولُ: هَذَا حَدِيثٌ غَيْرُ مَحْفُوظٍ. وَالصَّحِيحُ مَا رَوَى شُعَيْبُ بْنُ أَبِي حَمْزَةَ وَغَيْرُهُ عَنِ الزُّهْرِيِّ و حَمْزَةَ. قَالَ: حُدِّثْتُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُوَيْدٍ الثَّقَفِيِّ، أَنَّ غَيْلَانَ بْنَ سَلَمَةَ أَسْلَمَ وَعِنْدَهُ عَشْرُ نِسْوَةٍ. قَالَ مُحَمَّدٌ: وَإِنَّمَا حَدِيثُ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ: أَنَّ رَجُلًا مِنْ ثَقِيفٍ طَلَّقَ نِسَاءَهُ، فَقَالَ لَهُ عُمَرُ: لَتُرَاجِعَنَّ نِسَاءَكَ أَوْ لَأَرْجُمَنَّ قَبْرَكَ كَمَا رُجِمَ قَبْرُ أَبِي رِغَالٍ. وَالْعَمَلُ عَلَى حَدِيثِ غَيْلَانَ بْنِ سَلَمَةَ عِنْدَ أَصْحَابِنَا مِنْهُمُ الشَّافِعِيُّ وَأَحْمَدُ وَإِسْحَقُ*

31. O čovjeku koji primi islam a ima deset žena

1139. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže; Obavijestio nas je Abde, on je prenio od Seida b. Ebu Arube, on od Ma'mera, on od Zuhrija, on od Salima b. Abdullaha, a on od Ibn Omera: **"Gajlan b. Seleme es-Sekafi primi islam. U momentu njegova prihvatanja islama on imaše deset žena, koje skupa sa njim pređoše na islam. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, mu tada naredi da od njih** (deset) **za sebe odabere četiri."**[90]

Ovako je Ma'mer prenio od Zuhrija, on od Salima, a on od svoga oca. A čuo sam Muhammeda b. Ismaila kada veli da ovaj hadis nije pravilno upamćen. Vjerodostojno je ono što su prenijeli Šuajb b. Ebu Hamza i drugi od Zuhrija i Hamze koji je kazao: Pričano mi je od Muhammeda b. Suvejda es-Sekafija da je Gajlan b. Seleme primio islam a imao je deset žena. Muhammed kaže: U hadisu Zuhrija, od Salima, od njegova oca, stoji: Da je neki čovjek iz plemena Sekif pustio sve svoje žene, pa

---

[90] Prema propisima islama jedan čovjek istodobno može imati četiri žene. Više od toga mu nije dozvoljeno. Zbog toga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio Gajlanu da od deset žena koje je do tada imao, za sebe odabere četiri, a da se sa ostalim razvjenča.

mu je Omer rekao: Ili ćeš ti vratiti svoje žene ili ćemo mi kamenovati tvoj mezar na način kako se kamenuje grob Ebu Rigala.[91] U skladu sa hadisom Gajlana b. Seleme je stav naših kolega, kao što su Šafija, Ahmed i Ishak.

٣٢. بَاب مَا جَاءَ فِي الرَّجُلِ يُسْلِمُ وَعِنْدَهُ أُخْتَانِ*

١١٤٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ أَبِي وَهْبٍ الْجَيْشَانِيِّ: أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ فَيْرُوزَ الدَّيْلَمِيَّ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! إِنِّي أَسْلَمْتُ وَتَحْتِي أُخْتَانِ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اخْتَرْ أَيَّتَهُمَا شِئْتَ* هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غريب. وَأَبُو وَهْبٍ الْجَيْشَانِيُّ اسْمُهُ الدَّيْلَمُ بْنُ هوشع.

32. O čovjeku koji primi islam a za njim budu udate dvije sestre

1140. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Ibn Lehia, prenijevši od Ebu Vehba el-Džejšanija, da je čuo Ibn Fejruza ed-Dejlemija gdje priča, od svoga oca, da je kazao: **"Došao sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i kazao: Allahov Poslaniče, ja sam primio islam a za mnom su udate dvije sestre. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Odaberi od njih dvije koju hoćeš."**[92]

Ovaj hadis je hasenun garibun.[93] Ebu Vehbu el-Džejšaniju je ime Dejlem b. Huše'.

---

[91] Ebu Rigal je praotac plemena Benu Sekif. Potomak je semudskog naroda. Bio je veoma zao i opak čovjek. Sklonio se u jednu utvrdu misleći da će na taj način izbjeći Allahovu kaznu. Međutim, zadesila ga je ista kazna koja je zadesila i njegov narod. Od tada svaki prolaznik koji tuda prođe kamenuje mjesto u kome je on ukopan.

[92] Prema propisima islama čovjeku je zabranjeno da se oženi sestrom na sestru. Zbog toga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, Fejruzu ed-Dejlemiju, koji se oženio sa dvije sestre dok još nije bio musliman, nakon što je primio islam naredio da odabere od njih dvije koju hoće, a s drugom da se razvede.

[93] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud i Ibn Madže u *Sunenima.* Ibn Hibban, Ed-Darekutni i Bejheki, ovaj hadis ocjenjuju vjerodostojnim.

٣٣. بَاب مَا جَاءَ فِي الرَّجُلِ يَشْتَرِي الْجَارِيَةَ وَهِيَ حَامِلٌ*

١١٤١. حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ الشَّيْبَانِيُّ الْبَصْرِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنَا يَحْيَى ابْنُ أَيُّوبَ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ سُلَيْمٍ عَنْ بُسْرِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ رُوَيْفِعِ بْنِ ثَابِتٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يَسْقِ مَاءَهُ وَلَدَ غَيْرِهِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنْ رُوَيْفِعِ بْنِ ثَابِتٍ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ، لَا يَرَوْنَ لِلرَّجُلِ إِذَا اشْتَرَى جَارِيَةً وَهِيَ حَامِلٌ أَنْ يَطَأَهَا حَتَّى تَضَعَ. وَفِي الْبَاب عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَ أَبِي الدَّرْدَاءِ وَالْعِرْبَاضِ بْنِ سَارِيَةَ وَأَبِي سَعِيدٍ*

33. O čovjeku koji kupi robinju koja je trudna

1141. ISPRIČAO NAM JE Omer b. Hafs eš-Šejbani el-Basri; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Vehb; kaže: Nas je obavijestio Jahja b. Ejjub, on je prenio od Rebiea b. Sulejma, on od Busra b. Ubejdullaha,[94] on od Ruvejfi'a b. Sabita, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka svojom vodom** (spermom) **ne zalijeva tuđe dijete."**[95]

Ovaj hadis je hasenun[96]. Prenesen je na više načina od Ruvejfi'a b. Sabita. U skladu sa ovim (hadisom) praksa je učenjaka. Oni drže da čovjek koji kupi robinju koja je trudna, ne treba s njom imati odnos dok ona ne rodi.

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ibn Abbasa, Ebu Derdaa, Irbada b. Sarije i Ebu Seida.

---

[94] Busr b. Ubejdullah el-Hadremi eš-Šami je pouzdan ravija i hafiz hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji prenosilaca hadisa.

[95] Tj. neka ne stupa u bračni odnos sa ženom koja je trudna (bilo da se radi o udovici, raspuštenici ili robinji) sve dok ne rodi. Uzvišeni Allah kaže: "Trudne žene čekaju sve dok ne rode." *(Et-Talak; 4. ajet).*
Ahmed b. Hanbel i Ebu Davud bilježe od Ebu Seida el-Hudrija da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ne stupajte u odnos sa robinjama koje su trudne dok ne rode, niti sa robinjama koje nisu trudne dok ne dobiju mjesečnicu i nakon nje postanu čiste."

[96] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud u *Sunenu*. Ibn Hibban ga smatra vjerodostojnim hadisom.

٣٤. بَاب مَا جَاءَ فِي الرَّجُلِ يَسْبِي الْأَمَةَ وَلَهَا زَوْجٌ هَلْ يَحِلُّ لَهُ أَنْ يَطَأَهَا*

١١٤٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا عُثْمَانُ الْبَتِّيُّ عَنْ أَبِي الْخَلِيلِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: أَصَبْنَا سَبَايَا يَوْمَ أَوْطَاسٍ وَلَهُنَّ أَزْوَاجٌ فِي قَوْمِهِنَّ. فَذَكَرُوا ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَزَلَتْ: (وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ). هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَهَكَذَا رَوَاهُ الثَّوْرِيُّ عَنْ عُثْمَانَ الْبَتِّيِّ عَنْ أَبِي الْخَلِيلِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ. وَأَبُو الْخَلِيلِ اسْمُهُ صَالِحُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ. وَرَوَى هَمَّامٌ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ صَالِحٍ أَبِي الْخَلِيلِ عَنْ أَبِي عَلْقَمَةَ الْهَاشِمِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا حَبَّانُ بْنُ هِلَالٍ أَخْبَرَنَا هَمَّامٌ.

34. O tome da li je čovjeku dozvoljen spolni odnos sa ženom koju zarobi, ukoliko ona ima muža

1142. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Hušejm; kaže: Nas je obavijestio Osman el-Betti, on je prenio od Ebu Halila, a on od Ebu Seida el-Hudrija koji je kazao: **U bitki kod Evtasa**[97] **zarobili smo mnogo robinja koje su imale muževe u svom narodu. To je spomenuto Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa je objavljen** ajet: **"**(Zabranjuju vam se**) i udate žene, osim onih koje zarobite."**[98]

Ovaj hadis je hasenun[99]. Ovako ga je Es-Sevri prenio od Osmana el-Bettija, on od Ebu Halila, a on od Ebu Seida. Ebu Halilu je ime Salih b. Ebu Merjem. Hemmam je ovaj hadis prenio od Katade, on od Saliha Ebu Halila, on od Ebu Alkame el-Hašimija, on od Ebu Seida, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. To nam je ispričao Abd b.

---

[97] Mjesto koje je od Mekke udaljeno tri dana hoda.

[98] *Sura En-Nisa, 24. ajet.* Ovaj ajet je dokaz da je muškarcu dozvoljen odnos sa robinjom nakon što ona rodi, ukoliko je noseća, ili ako nije noseća, nakon što dobije mjesečnicu i poslije nje postane čista, pa makar bila i udata i imala muža u svom narodu.

[99] Bilježe ga i Muslim, Ebu Davud i Nesaija.

Humejd; kaže: Obavijestio nas je Habban b. Hilal; kaže: Nas je obavijestio Hemmam.

٣٥. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ مَهْرِ الْبَغِيِّ*

١١٤٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ثَمَنِ الْكَلْبِ وَمَهْرِ الْبَغِيِّ وَحُلْوَانِ الْكَاهِنِ. وَفِي الْبَاب عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ وَأَبِي جُحَيْفَةَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ. وحَدِيثُ أَبِي مَسْعُودٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

35. O odvratnosti davanja naknade prostitutki

1143. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Lejs, on je prenio od Ibn Šihaba, on od Ebu Bekra b. Abdur-Rahmana, a on od Ebu Mesuda el-Ensarija koji je kazao: **"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učinio je haramom naknadu koju neko uzme za psa,[100] naknadu koju uzima prostitutka[101] i naknadu koju uzima gatar-vrač."**[102]

Na ovu temu hadisi su preneseni još i od Rafi'a b. Hadidža, Ebu Džuhejfea, Ebu Hurejre i Ibn Abbasa. Ebu Mesudov hadis je hasenun-sahihun.[103]

---

[100] Na temelju ovoga većina je učenjaka stala na stanovište da je haram prodavanje pasa, svejedno da li se radilo o obučenim, lovačkim, ili pak o običnim psima. Ebu Hanife smatra da je to dopušteno, dok Ata i En-Nehai smatraju da je zabranjeno prodavanje svih vrsta pasa, osim lovačkog. Prema njihovu mišljenju prodaja lovačkih pasa je dopuštena. Ovakvo mišljenje oni temelje na hadisu koji bilježi Nesaija u *Sunenu* od Džabira koji je kazao: "Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prodaju svih vrsta pasa, osim lovačkih."

[101] Svi su učenjaci jednoglasni u mišljenju da je novac koji uzme prostitutka haram, kao i sav novac koji se zaradi na prostituciji.

[102] Također se svi učenjaci slažu da je novac koji uzme gatar - vrač haram, kao što se slažu da je sav novac koji se zaradi na gatanju haram.

[103] Zabilježen je u *El-Kutubus-Sitte*.

٣٦. بَاب مَا جَاءَ أَنْ لَا يَخْطُبَ الرَّجُلُ عَلَى خِطْبَةِ أَخِيهِ*

١١٤٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ وَقُتَيْبَةُ قَالَا: أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ ابْنِ الْمُسَيِّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قُتَيْبَةُ: يَبْلُغُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَقَالَ أَحْمَدُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **لَا يَبِيعُ الرَّجُلُ عَلَى بَيْعِ أَخِيهِ وَلَا يَخْطُبُ عَلَى خِطْبَةِ أَخِيهِ**. وَفِي الْبَاب عَنْ سَمُرَةَ وَابْنِ عُمَرَ. قَالَ أَبُو عِيسَى: حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. قَالَ مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ: إِنَّمَا مَعْنَى كَرَاهِيَةِ أَنْ يَخْطُبَ الرَّجُلُ عَلَى خِطْبَةِ أَخِيهِ إِذَا خَطَبَ الرَّجُلُ الْمَرْأَةَ فَرَضِيَتْ بِهِ، فَلَيْسَ لِأَحَدٍ أَنْ يَخْطُبَ عَلَى خِطْبَتِهِ. و قَالَ الشَّافِعِيُّ: مَعْنَى هَذَا الْحَدِيثِ: لَا يَخْطُبُ الرَّجُلُ عَلَى خِطْبَةِ أَخِيهِ. هَذَا عِنْدَنَا إِذَا خَطَبَ الرَّجُلُ الْمَرْأَةَ فَرَضِيَتْ بِهِ وَرَكَنَتْ إِلَيْهِ فَلَيْسَ لِأَحَدٍ أَنْ يَخْطُبَ عَلَى خِطْبَتِهِ. فَأَمَّا قَبْلَ أَنْ يَعْلَمَ رِضَاهَا أَوْ رُكُونَهَا إِلَيْهِ فَلَا بَأْسَ أَنْ يَخْطُبَهَا. وَالْحُجَّةُ فِي ذَلِكَ حَدِيثُ فَاطِمَةَ بِنْتِ قَيْسٍ، حَيْثُ جَاءَتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَتْ لَهُ: أَنَّ أَبَا جَهْمِ بْنَ حُذَيْفَةَ وَمُعَاوِيَةَ بْنَ أَبِي سُفْيَانَ خَطَبَاهَا. فَقَالَ: أَمَّا أَبُو جَهْمٍ فَرَجُلٌ لَا يَرْفَعُ عَصَاهُ عَنِ النِّسَاءِ. وَأَمَّا مُعَاوِيَةُ فَصُعْلُوكٌ لَا مَالَ لَهُ، وَلَكِنِ انْكِحِي أُسَامَةَ. فَمَعْنَى هَذَا الْحَدِيثِ عِنْدَنَا وَاللَّهُ أَعْلَمُ، أَنَّ فَاطِمَةَ لَمْ تُخْبِرْهُ بِرِضَاهَا بِوَاحِدٍ مِنْهُمَا. وَلَوْ أَخْبَرَتْهُ لَمْ يُشِرْ عَلَيْهَا بِغَيْرِ الَّذِي ذَكَرَتْ*

١١٤٥. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ قَالَ: أَنْبَأَنَا شُعْبَةُ قَالَ: أَخْبَرَنِي أَبُو بَكْرِ ابْنُ أَبِي الْجَهْمِ قَالَ: دَخَلْتُ أَنَا وَأَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَلَى فَاطِمَةَ بِنْتِ قَيْسٍ، فَحَدَّثَتْنَا أَنَّ زَوْجَهَا طَلَّقَهَا ثَلَاثًا، وَلَمْ يَجْعَلْ لَهَا سُكْنَى وَلَا نَفَقَةً. قَالَتْ: وَوَضَعَ لِي عَشَرَةَ أَقْفِزَةٍ عِنْدَ ابْنِ عَمٍّ لَهُ: خَمْسَةً شَعِيرًا وَخَمْسَةً بُرًّا. قَالَتْ: فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ. قَالَتْ: **فَقَالَ صَدَقَ فَأَمَرَنِي أَنْ أَعْتَدَّ فِي بَيْتِ أُمِّ شَرِيكٍ. ثُمَّ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ بَيْتَ أُمِّ شَرِيكٍ بَيْتٌ يَغْشَاهُ الْمُهَاجِرُونَ. وَلَكِنِ اعْتَدِّي فِي بَيْتِ ابْنِ أُمِّ مَكْتُومٍ. فَعَسَى أَنْ تُلْقِي ثِيَابَكِ وَلَا يَرَاكِ. فَإِذَا انْقَضَتْ عِدَّتُكِ فَجَاءَ أَحَدٌ يَخْطُبُكِ فَآذِنِينِي. فَلَمَّا انْقَضَتْ عِدَّتِي خَطَبَنِي أَبُو جَهْمٍ وَمُعَاوِيَةُ قَالَتْ: فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ. فَقَالَ: أَمَّا مُعَاوِيَةُ فَرَجُلٌ لَا مَالَ لَهُ. وَأَمَّا أَبُو جَهْمٍ فَرَجُلٌ شَدِيدٌ عَلَى النِّسَاءِ. قَالَتْ: فَخَطَبَنِي أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ فَتَزَوَّجَنِي فَبَارَكَ اللَّهُ لِي فِي أُسَامَةَ.** هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَاهُ سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ عَنْ أَبِي بَكْرٍ

بْنِ أَبِي الْجَهْمِ نَحْوَ هَذَا الْحَدِيثِ، وَزَادَ فِيهِ: فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: انْكِحِي أُسَامَةَ. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَبِي الْجَهْمِ بِهَذَا*

36. Neka čovjek ne prosi zaručnicu svoga brata (po vjeri)

1144. ISPRIČALI SU NAM Ahmed b. Meni' i Kutejbe i kazali: Obavijestio nas je Sufjan b. Ujejne, on je prenio od Zuhrija, on od Seida b. Musejjeba, a on od Ebu Hurejrea (Kutejbe je u svojoj predaji rekao da je (Ebu Hurejre) vezuje za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Ahmed b. Meni' (u predaji koju je on prenio) kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Čovjeku nije dozvoljeno da se nameće u kupoprodaji svome bratu, niti mu je dozvoljeno da prosi zaručnicu svoga brata."**[104]

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Semurea i Ibn Omera. Ebu Isa kaže: Ebu Hurejreov hadis je hasenun-sahihun.[105] Malik b. Enes veli: Pokuđenost u riječima: da čovjek zaprosi zaručnicu svoga brata, odnosi se na onoga koji zaprosi ženu koju je već neko zaprosio i ona pristala. U takvom slučaju nema niko pravo da se zaručuje na tu njegovu zaruku. U pogledu značenja ovog hadisa "Čovjeku nije dozvoljeno da prosi zaručnicu svoga brata" Šafija kaže: Ovo se prema našem mišljenju odnosi na čovjeka koji je zaprosio ženu i ona mu obećala i dala svoj pristanak; u tom slučaju nije nikome dozvoljeno da zaručuje na tu njegovu zaruku. Ukoliko bi bila zaprošena djevojka prije saznanja o njenom pristanku, to ne bio grijeh. Dokaz za to je hadis Fatime bint. Kajs: "Ona je došla Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i spomenula mu da su je Ebu Džehm b. Huzejfe i Muavija b. Ebu Sufjan zaprosili, pa je rekao: Što se tiče Ebu Džehma, on je čovjek

---

[104] Ovo se odnosi na isprošenu ženu ili djevojku koja je dala svoj pristanak nekome. U tom slučaju nije dopušteno da nakon toga ode neko drugi i prosi tu djevojku, udovicu ili raspuštenicu. Ukoliko je, pak, ona prošena ali nije dala svoj pristanak, niti je obećala, u tom slučaju dozvoljeno je i drugima da je prose.

[105] Bilježe ga i Buharija i Nesaija.

koji ne diže svoga štapa sa žena, a Muavija je siromah i nema imetka, nego se udaj za Usamu." Prema našem mišljenju, a Allah najbolje zna, ovaj hadis ukazuje na to da ga Fatima nije obavijestila o svom pristanku nekome od njih. Jer da je to učinila, on joj ne bi preporučio sasvim drugoga čovjeka, koga ona nije ni spomenula.

1145. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Ebu Davud i kazao: Saopćio nam je Šu'be i kazao: Obavijestio me je Ebu Bekr b. Ebu Džehm i kazao: Ušli smo ja i Ebu Seleme b. Abdur-Rahman kod Fatime bint Kajs pa nam je ispričala da ju je njen muž pustio tri puta, a nije joj dao stan niti opskrbu. Ostavio mi je kod svoga amidžića, veli ona, samo deset kafiza[106] i to: pet kafiza ječma i pet kafiza pšenice. Otišla sam, veli ona, Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i spomenula mu to, pa je kazao: Ispravno je postupio što ti nije dao stan i opskrbu, te mi naredi da vrijeme iddeta[107] provedem u kući Ummu Šerik. Malo kasnije Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mi reče: "U kuću Ummu Šerik navraćaju mnogi muhadžiri, pa ti iddet sprovedi u kući Ibn Ummi Mektuma,[108] jer ukoliko se nekad i otkriješ, on te neće vidjeti. Kada ti istekne vrijeme čekanja (iddet) i neko ti dođe da te zaprosi, ti mi dođi". Pošto isteče vrijeme mog iddeta i dođoše Ebu Džehm i Muavija da me zaprose, otiđoh, veli ona Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i obavijestih ga o tome, a on reče: Što se tiče Muavije, on je čovjek koji nema imetka, a Ebu Džehm je strog prema ženama. Potom me je, veli ona, zaprosio a onda se sa mnom i vjenčao Usama b. Zejd. Allah me je usrećio sa Usamom.

Ovaj hadis je sahihun.[109] Prenio ga je i Sufjan es-Sevri od Ebu Bekra b. Ebu Džehma, slično ovom hadisu, s tim što je on dodao: "Pa mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: Udaj se za

---

[106] Kafiz je šuplja mjera koja iznosi 8 makkuka ili 12 sa'a.

[107] Iddet je, po šeri'atu, zakonski rok u kome se žena ne može preudati nakon smrti njena muža ili poslije razvoda od njega.

[108] Ibn Ummi Mektum je jedan od Muhammedovih, sallallahu alejhi ve sellem, muezzina. Bio je slijep.

[109] Bilježe ga i Buharija i Muslim, s tim što ga je Muslim zabilježio u cijelosti, a Buharija u skraćenoj verziji.

Usamu." Ovako nam je ispričao Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Veki', prenijevši od Sufjana, a on od Ebu Bekra b. Ebu Džehma.

٣٧. بَاب مَا جَاءَ فِي الْعَزْلِ*

١١٤٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ أَبِي الشَّوَارِبِ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ ثَوْبَانَ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ! إِنَّا كُنَّا نَعْزِلُ فَزَعَمَتِ الْيَهُودُ أَنَّهَا الْمَوْءُودَةُ الصُّغْرَى. فَقَالَ: **كَذَبَتِ الْيَهُودُ. إِنَّ اللَّهَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَخْلُقَهُ لَمْ يَمْنَعْهُ.** وَفِي الْبَاب عَنْ عُمَرَ وَالْبَرَاءِ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَأَبِي سَعِيدٍ*

١١٤٧ . حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ وَابْنُ أَبِي عُمَرَ قَالَا: أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: **كُنَّا نَعْزِلُ وَالْقُرْآنُ يَنْزِلُ.** حَدِيثُ جَابِرٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ عَنْهُ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ. وَقَدْ رَخَّصَ قَوْمٌ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ فِي الْعَزْلِ. و قَالَ مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ: تُسْتَأْمَرُ الْحُرَّةُ فِي الْعَزْلِ وَلَا تُسْتَأْمَرُ الْأَمَةُ*

37. O izvlačenju uda iz vulve pred samu ejakulaciju ne želeći začeće

1146. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdul-Melik b. Ebu Ševarib; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Zurej'; kaže: Nas je obavijestio Ma'mer, prenijevši od Jahjaa b. Ebu Kesira, on od Muhammeda b. Abdur-Rahmana b. Sevbana, a on od Džabira koji je kazao: **"Allahov Poslaniče, rekosmo: Mi praktikujemo da izvlačimo ud iz vulve pred ejakulaciju da bismo izbjegli začeće, a Jevreji misle da je to jedan vid ubijanja začeća. On će na to: Jevreji neistinu govore. Jer, ukoliko ga Allah želi stvoriti to Ga neće spriječiti."**

Na ovu temu hadisi su prenesni još i od Omera, Bera'a, Ebu Hurejre i Ebu Seida.

1147. ISPRIČALI SU NAM Kutejbe i Ibn Ebu Omer i kazali: Obavijestio nas je Sufjan b. Ujejne, prenijevši od Amra b. Dinara, on od Ataa, a on od Džabira b. Abdullaha koji je kazao: **"Mi smo**

praktikovali da izvlačimo ud iz vulve pred ejakulaciju da bismo izbjegli začeće, a objava Kur'ana je još trajala."

Džabirov hadis je hasenun-sahihun.[110] Prenesen je od njega na više načina. Neki učenjaci iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugi izvlačenje uda iz vulve pred ejakulaciju, da bi se izbjeglo začeće, smatraju dopuštenim. Malik kaže: Od slobodne žene će se tražiti saglasnost, dok od robinje neće.[111]

٣٨. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ الْعَزْلِ*

١١٤٨. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ وَقُتَيْبَةُ قَالَا: أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ قَزَعَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: ذُكِرَ الْعَزْلُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: **لِمَ يَفْعَلُ ذَلِكَ أَحَدُكُمْ**. زَادَ ابْنُ أَبِي عُمَرَ فِي حَدِيثِهِ: **وَلَمْ يَقُلْ لَا يَفْعَلْ ذَاكَ أَحَدُكُمْ**. قَالَا فِي حَدِيثِهِمَا: **فَإِنَّهَا لَيْسَتْ نَفْسٌ مَخْلُوقَةٌ إِلَّا اللَّهُ خَالِقُهَا**. وَفِي الْبَابِ عَنْ جَابِرٍ. حَدِيثُ أَبِي سَعِيدٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ. وَقَدْ كَرِهَ الْعَزْلَ قَوْمٌ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ*

38. O pokuđenosti izvlačenja uda iz vulve pred ejakulaciju, ne želeći začeće

1148. ISPRIČALI SU NAM Ibn Ebu Omer i Kutejbe i kazali: Obavijestio nas je Sufjan b. Ujejne, prenijevši od Ibn Ebu Nedžiha, on od Mudžahida, on od Kaze'e[112], a on od Ebu Seida koji je kazao: Spomenuto je izvlačenje uda iz vulve pred ejakulaciju u prisustvu Allahova poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je rekao: **"Zašto to neki od vas čine?"**[113] Ibn Ebu Omer je u hadisu koji je on prenio

---

[110] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

[111] Bilježe Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ibn Madže u *Sunenu* od Omera b. Hattaba da je kazao: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je izvlačenje uda iz vulve slobodne žene pred ejakulaciju da bi se izbjeglo začeće, osim sa njenim dopuštenjem."

[112] Kaze'a b Jahja el-Basri je pouzdan prenosilac. Pripadao je trećoj generaciji ravija hadisa.

[113] Ovim hadisom, kako tvrdi El-Mubarekfori, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ne zabranjuje izvlačenje uda iz vulve pred ejakulaciju da bi se izbjeglo začeće, nego ukazuje

dodao: "...a nije kazao: neka to ne čini niko od vas." Njih obojica su u hadisima koje su prenijeli rekli: "Uistinu, ne postoji ni jedno stvorenje a da mu Allah nije stvoritelj."

Na ovu temu je hadis prenesen i od Džabira. Ebu Seidov hadis je hasenun-sahihun. Prenesen je na više načina od Ebu Seida. Neki učenjaci iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugi, drže izvlačenje uda iz vulve pred ejakulaciju, da bi se izbjeglo začeće, pokuđenim.

٣٩. بَاب مَا جَاءَ فِي الْقِسْمَةِ لِلْبِكْرِ وَالثَّيِّبِ*

١١٤٩. حَدَّثَنَا أَبُو سَلَمَةَ يَحْيَى بْنُ خَلَفٍ أَخْبَرَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: لَوْ شِئْتُ أَنْ أَقُولَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَلَكِنَّهُ قَالَ: **السُّنَّةُ، إِذَا تَزَوَّجَ الرَّجُلُ الْبِكْرَ عَلَى امْرَأَتِهِ أَقَامَ عِنْدَهَا سَبْعًا. وَإِذَا تَزَوَّجَ الثَّيِّبَ عَلَى امْرَأَتِهِ أَقَامَ عِنْدَهَا ثَلَاثًا.** وَفِي الْبَاب عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ. حَدِيثُ أَنَسٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَفَعَهُ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَقَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ. وَلَمْ يَرْفَعْهُ بَعْضُهُمْ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ قَالُوا: إِذَا تَزَوَّجَ الرَّجُلُ امْرَأَةً بِكْرًا عَلَى امْرَأَتِهِ أَقَامَ عِنْدَهَا سَبْعًا ثُمَّ قَسَمَ بَيْنَهُمَا بَعْدُ بِالْعَدْلِ. وَإِذَا تَزَوَّجَ الثَّيِّبَ عَلَى امْرَأَتِهِ أَقَامَ عِنْدَهَا ثَلَاثًا.

39. O raspodjeli vremena djevici i udavanoj

1149. ISPRIČAO NAM JE Ebu Seleme Jahja b. Halef; kaže: Obavijestio nas je Bišr b. Mufeddal, on je prenio od Halida el-Hazzaija, on od Ebu Kilabe, a on od Enesa b. Malika da je kazao: Da sam htio (veli Ebu Kilabe) rekao bih: Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Međutim on je kazao: **"Sunnet je da čovjek, kada se oženi s djevicom na ženu, s njom provede sedam dana, a da, kada se oženi s udavanom na ženu, s njom provede tri dana."**

---

na to da je to efdalnije ne činiti. Izvlačenje uda iz vulve neće spriječiti začeće ukoliko to Allah, dž.š, htjedne. Ahmed b. Hanbel i Bezzar u *musnedima* bilježe od Enesa sljedeće: Neki čovjek je upitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o izvlačenju uda iz vulve pred ejakulaciju da bi se izbjeglo začeće, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Kada bi ti spermu od koje je određeno da se začne dijete prosuo po hridini, Allah će iz nje izvesti dijete". Ibn Hibban smatra da je ovaj hadis vjerodostojan.

Na ovu temu hadis je prenesen i od Ummi Seleme. Enesov hadis je hasenun-sahihun[114]. Muhammed b. Ishak vezao ga je za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prenijevši ga od Ejjuba, on od Ebu Kilabea, a on od Enesa. Neki ga nisu vezivali za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. U skladu s ovim (hadisom) praksa je nekih učenjaka. Oni vele: Kada se čovjek oženi s djevojkom na ženu, s njom će provesti sedam dana, a nakon toga će im ravnomjerno raspoređivati vrijeme. A kada se oženi s udavanom na ženu, s njom će provesti tri dana, (a nakon toga će im ravnomjerno raspoređivati vrijeme).

٤٠. بَاب مَا جَاءَ فِي التَّسْوِيَةِ بَيْنَ الضَّرَائِرِ.*

١١٥٠. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ أَخْبَرَنَا بِشْرُ بْنُ السَّرِيِّ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَائِشَةَ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقْسِمُ بَيْنَ نِسَائِهِ فَيَعْدِلُ وَيَقُولُ: اللَّهُمَّ هَذِهِ قِسْمَتِي فِيمَا أَمْلِكُ فَلَا تَلُمْنِي فِيمَا تَمْلِكُ وَلَا أَمْلِكُ**. حَدِيثُ عَائِشَةَ هَكَذَا، رَوَاهُ غَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَائِشَةَ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقْسِمُ. وَرَوَاهُ حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ وَغَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ مُرْسَلًا: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقْسِمُ. وَهَذَا أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ. وَمَعْنَى قَوْلِهِ: لَا تَلُمْنِي فِيمَا تَمْلِكُ وَلَا أَمْلِكُ إِنَّمَا يَعْنِي بِهِ الْحُبَّ وَالْمَوَدَّةَ. كَذَا فَسَّرَهُ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ*

١١٥١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ أَخْبَرَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنِ النَّضْرِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ بَشِيرِ بْنِ نَهِيكٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِذَا كَانَ عِنْدَ الرَّجُلِ امْرَأَتَانِ فَلَمْ يَعْدِلْ بَيْنَهُمَا جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَشِقُّهُ سَاقِطٌ**. وَإِنَّمَا أَسْنَدَ هَذَا الْحَدِيثَ هَمَّامُ بْنُ يَحْيَى عَنْ قَتَادَةَ. وَرَوَاهُ هِشَامٌ الدَّسْتُوَائِيُّ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ: كَانَ يُقَالُ. وَلَا نَعْرِفُ هَذَا الْحَدِيثَ مَرْفُوعًا إِلَّا مِنْ حَدِيثِ هَمَّامٍ *

---

[114] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

40. O jednakom postupanju sa suprugama

1150. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Obavijestio nas je Bišr b. Es-Serijj; kaže: Nas je obavijestio Hammad b. Seleme, prenijevši od Ejjuba, on od Ebu Kilabea, on od Abdullaha b. Jezida, a on od Aiše: **"Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je sve pravedno dijelio među suprugama. Govorio bi: Allahu: Ovo je moja raspodjela u onome što je u mojoj moći, pa ne kori me zbog onoga što je u Tvojoj, a ne u mojoj moći."**[115]
Tako su mnogi Aišin hadis prenijeli od Hammada b. Seleme, on od Ejjuba, on od Ebu Kilabea, on od Abdullaha b. Jezida, a on od Aiše: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je sve pravedno dijelio." Hammad b. Zejd i mnogi drugi prenijeli su ga od Ejjuba, a on od Ebu Kilabe kao mursel hadis: "...da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, sve (pravedno) dijelio." I ovo je pouzdanije od hadisa Hammada b. Selemea.

Njegove riječi: "Ne kori me zbog onoga što je u Tvojoj, a nije u mojoj moći," odnosi se na ljubav. Tako su protumačili neki učenjaci.

1151. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nas je obavijestio Hemmam, prenijevši od Katade, on od Nadra b. Enesa, on od Bešira b. Nehika, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"Ako čovjek bude imao dvije žene, pa ne bude prema njima pravedno postupao, doći će na Sudnji dan a jedna mu strana tijela nageta."**

Ovaj hadis je sa senedom prenio Hemmam b. Jahja od Katade. A prenio ga je Hišam ed-Destevai od Katadea i kazao: Govoraše se da je ovaj hadis kao merfu' poznat samo preko Hemmama.

---

[115] Ovo se odnosi na ljubav i osjećaj koji su ponekad izraženiji prema nekoj od supruga, u odnosu na drugu, a na što čovjek ne može uticati, jer se to spontano u njemu javlja mimo njegove volje.

٤١. بَاب مَا جَاءَ فِي الزَّوْجَيْنِ الْمُشْرِكَيْنِ يُسْلِمُ أَحَدُهُمَا*

١١٥٢ . حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ وَهَنَّادٌ قَالَا: أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْحَجَّاجِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ: **أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَدَّ ابْنَتَهُ زَيْنَبَ عَلَى أَبِي الْعَاصِي بْنِ الرَّبِيعِ بِمَهْرٍ جَدِيدٍ وَنِكَاحٍ جَدِيدٍ**. هَذَا حَدِيثٌ فِي إِسْنَادِهِ مَقَالٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا الْحَدِيثِ عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ: أَنَّ الْمَرْأَةَ إِذَا أَسْلَمَتْ قَبْلَ زَوْجِهَا ثُمَّ أَسْلَمَ زَوْجُهَا وَهِيَ فِي الْعِدَّةِ، أَنَّ زَوْجَهَا أَحَقُّ بِهَا مَا كَانَتْ فِي الْعِدَّةِ. وَهُوَ قَوْلُ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ وَالْأَوْزَاعِيِّ وَالشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ*

١١٥٣ . حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا يُونُسُ بْنُ بُكَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَقَ قَالَ: حَدَّثَنِي دَاوُدُ بْنُ الْحُصَيْنِ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: **رَدَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ابْنَتَهُ زَيْنَبَ عَلَى أَبِي الْعَاصِي بْنِ الرَّبِيعِ بَعْدَ سِتِّ سِنِينَ بِالنِّكَاحِ الْأَوَّلِ، وَلَمْ يُحْدِثْ نِكَاحًا**.هَذَا حَدِيثٌ لَيْسَ بِإِسْنَادِهِ بَأْسٌ، وَلَكِنْ لَا نَعْرِفُ وَجْهَ هَذَا الْحَدِيثِ، وَلَعَلَّهُ قَدْ جَاءَ هَذَا مِنْ قِبَلِ دَاوُدَ بْنِ حُصَيْنٍ مِنْ قِبَلِ حِفْظِهِ*

١١٥٤. حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ عِيسَى أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ أَخْبَرَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: **أَنَّ رَجُلًا جَاءَ مُسْلِمًا عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، ثُمَّ جَاءَتِ امْرَأَتُهُ مُسْلِمَةً. فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! إِنَّهَا كَانَتْ أَسْلَمَتْ مَعِي. فَرَدَّهَا عَلَيْهِ**. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ. سَمِعْتُ عَبْدَ بْنَ حُمَيْدٍ يَقُولُ: سَمِعْتُ يَزِيدَ بْنَ هَارُونَ يَذْكُرُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَقَ هَذَا الْحَدِيثَ. وَحَدِيثُ الْحَجَّاجِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَدَّ ابْنَتَهُ عَلَى أَبِي الْعَاصِي بْنِ الرَّبِيعِ بِمَهْرٍ جَدِيدٍ وَنِكَاحٍ جَدِيدٍ. قَالَ يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ: حَدِيثُ ابْنِ عَبَّاسٍ أَجْوَدُ إِسْنَادًا. وَالْعَمَلُ عَلَى حَدِيثِ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ*

41. O supružnicima idolopoklonicima, kada jedno od njih primi islam

1152. ISPRIČALI SU NAM Ahmed b. Meni' i Hennad i kazali: Obavijestio nas je Ebu Muavija, on je prenio od Hadždžadža, on od Amra b. Šuajba, on od svoga oca, a on od njegova djeda: **"Allahov**

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vratio je svoju kćerku Zejnebu za Ebu Asa b. Rebi'a uz novi vjenčani dar i uz novo vjenčanje."[116]

Na sened ovoga hadisa ima primjedbi.[117] U skladu s ovim hadisom praksa je učenjaka: Oni drže da ukoliko bi žena primila islam prije njenoga muža, potom islam primi i njen muž, dok je ona u iddetu[118], njen muž ima najveće pravo (da je ponovo vrati k sebi), s obzirom na to da je ona još u iddetu. Ovo je stav Malika b. Enesa, Evzaije, Šafije, Ahmeda i Ishaka.

1153. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Junus b. Bukejr, on je prenio od Muhammeda b. Ishaka koji je kazao: Ispričao mi je Davud b. Husajn, prenijevši od Ikrime, a on od Ibn Abbasa da je kazao: **"Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je nakon šest godina vratio svoju kćerku Zejnebu za Ebu Asa b. Rebi'a na temelju prvog vjenčanja i nije ponovio čin vjenčanja."**[119]

Sened ovoga hadisa nije loš, međutim značenje ovog hadisa nam je nepoznato. Moguće je da je ta manjkavost došla od Davuda b. Husajna, kao posljedica njegovog pamćenja[120].

---

[116] Očito je da ovaj hadis ukazuje da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, svoju kćerku Zejnebu vratio za Ebu Asa b. Rebi'u, koja ga je napustila nakon što je ona primila islam a on nije, nakon isteka njenog iddeta, imajući u vidu da se žena, ukoliko se vrati mužu prije isteka iddeta, ne mora ponovo vjenčavati.

[117] U njegovu senedu je ravija Hadždžadž b. Ertate koji nije slušao hadise od Amra b. Šuajba, a uz to je bio sklon obmanama.

[118] Iddet je obavezni zakonski rok koji žena mora sačekati nakon smrti njena muža ili razvoda braka i ne može se u tom periodu udati. Taj rok, u slučaju smrti muža, traje četiri mjeseca i deset dana, a u slučaju razvoda tri mjesečnice.

[119] Period od šest godina je razdoblje otkako je Zejneba učinila hidžru iz Mekke u Medinu, pa do momenta kada je njen muž prihvatio islam. Zejneba koja je prihvatila islam, sa muslimanima je učinila hidžru, a njen muž koji je i dalje bio idolopoklonik, ostao je u Mekki. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, međutim, nije je rastavljao od njega jer još nije bila došla zabrana muslimankama da žive sa mušricima. Kada je objavljen *10. ajet sure El-Mumtehane* "O Vjernici, kada vam vjernice kao muhadžirke dođu, ispitajte ih, a Allah dobro zna kakvo je vjerovanje njihovo, pa ako se uvjerite da su vjernice, onda ih ne vraćajte nevjernicima: one njima nisu dopuštene, niti su oni njima dopušteni." Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio joj je da se razvede od njega. Pošto je Ebu As b. Rebi'a prihvatio islam prije negoli je prošlo vrijeme njenog iddeta, Vjerovjesnik ju je vratio njemu uz prvo vjenčanje, a da ga nije obnavljao.

[120] Iako je sened ovog hadisa bolji od seneda prvog hadisa, većina učenjaka ipak, postupa prema hadisu Amra b. Šuajba. Oni smatraju da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, Zejnebu vratio njenom mužu nakon isteka njena iddeta, i zbog toga je zahtijevao novi vjenčani dar i novo vjenčanje.

1154. ISPRIČAO NAM JE Jusuf b. Isa; kaže: Obavijestio nas je Veki'; kaže: Nas je obavijestio Israil, prenijevši od Simaka b. Harba, on od Ikrime, a on od Ibn Abbasa: **"Neki čovjek je u Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, vrijeme, primivši islam, došao (Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem). Malo zatim je, primivši islam, došla i njegova supruga. On reče: Allahov Poslaniče! Ona je skupa sa mnom primila islam, i on** (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem) **je vrati njemu."**

Ovaj hadis je sahihun. Čuo sam Abda b. Humejda kada kaže: Čuo sam Jezida b. Haruna gdje od Muhammeda b. Ishaka spominje ovaj hadis.

Što se tiče hadisa koji je Hadždžadž prenio od Amra b. Šuajba, on od svoga oca, a on od njegova djeda "da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vratio svoju kćerku za Ebu Asa b. Rebi'a uz novi vjenčani dar i novo vjenčanje." Jezid b. Harun (za njega) je kazao: Ibn Abbasov hadis je boljeg seneda, ali se postupa prema hadisu Amra b. Šuajba.

٤٢. بَاب مَا جَاءَ فِي الرَّجُلِ يَتَزَوَّجُ الْمَرْأَةَ فَيَمُوتُ عَنْهَا قَبْلَ أَنْ يَفْرِضَ لَهَا*

١١٥٥. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ: أَنَّهُ سُئِلَ عَنْ رَجُلٍ تَزَوَّجَ امْرَأَةً وَلَمْ يَفْرِضْ لَهَا صَدَاقًا وَلَمْ يَدْخُلْ بِهَا حَتَّى مَاتَ. فَقَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ: **لَهَا مِثْلُ صَدَاقِ نِسَائِهَا. لَا وَكْسَ وَلَا شَطَطَ. وَعَلَيْهَا الْعِدَّةُ وَلَهَا الْمِيرَاثُ. فَقَامَ مَعْقِلُ بْنُ سِنَانٍ الْأَشْجَعِيُّ فَقَالَ: قَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بِرْوَعَ بِنْتِ وَاشِقٍ امْرَأَةٍ مِنَّا مِثْلَ الَّذِي قَضَيْتَ. فَفَرِحَ بِهَا ابْنُ مَسْعُودٍ.** وَفِي الْبَاب عَنْ الْجَرَّاحِ.

١١٥٦. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ وَعَبْدُ الرَّزَّاقِ كِلَاهُمَا عَنْ سُفْيَانَ عَنْ مَنْصُورٍ **نَحْوَهُ**.. حَدِيثُ ابْنِ مَسْعُودٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ عَنْهُ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. وَبِهِ يَقُولُ الثَّوْرِيُّ وَأَحْمَدُ وَإِسْحَقُ. و قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْهُمْ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ وَزَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ وَابْنُ عُمَرَ: إِذَا تَزَوَّجَ الرَّجُلُ الْمَرْأَةَ وَلَمْ يَفْرِضْ لَهَا صَدَاقًا حَتَّى

مَاتَ قَالُوا: لَهَا الْمِيرَاثُ وَلَا صَدَاقَ لَهَا وَعَلَيْهَا الْعِدَّةُ. وَهُوَ قَوْلُ الشَّافِعِيِّ. وقَالَ: لَوْ ثَبَتَ حَدِيثُ بِرْوَعَ بِنْتِ وَاشِقٍ لَكَانَتِ الْحُجَّةُ فِيمَا رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَرُوِيَ عَنِ الشَّافِعِيِّ أَنَّهُ رَجَعَ بِمِصْرَ عَنْ هَذَا الْقَوْلِ وَقَالَ بِحَدِيثِ بِرْوَعَ بِنْتِ وَاشِقٍ.

42. O čovjeku koji se oženi nekom ženom i umre prije nego joj odredi visinu vjenčanog dara

1155. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Jezid b. Hubab; kaže: Nas je obavijestio Sufjan, prenijevši od Mensura, on od Ibrahima, on od Alkame, a on od Ibn Mesuda koji je upitan za čovjeka koji se oženio nekom ženom i umro prije nego joj je odredio visinu vjenčanog dara i prije negoli je s njom spavao, pa je Ibn Mesud rekao: **"Njoj pripada vjenčani dar u visini vjenčanih darova ostalih žena u njenom narodu, ni manje ni više. Obavezan joj je priček i pripada joj dio nasljedstva. Tada ustade Ma'kil b. Sinan el-Ešdžei i reče: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, presudio je Berve'i, kćerki Vašika, jednoj ženi od nas, na isti način kako si i ti presudio. To obradova Ibn Mesuda".** Na ovu temu hadis je prenesen i od Džerraha.

1156. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Obavijestili su nas Jezid b. Harun i Abdur-Rezzak, obojica su prenijeli od Sufjana, a on od Mensura, **slično** (prethodnom hadisu).

Ibn Mesudov hadis je hasenun-sahihun. On je od njega prenesen u više predaja. U skladu sa ovim (hadisom) bila je praksa nekih učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugih.[121]

Takav stav su imali i Es-Sevri, Ahmed i Ishak. Neki, pak, učenjaci iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba, među kojima su i Alija b. Ebu Talib, Zejd b. Sabit i Ibn Omer, smatraju

[121] Oni smatraju da ženi pripada dio nasljedstva i cijeli iznos vjenčanog dara (mehra) nakon smrti njena muža, pa i ako nije spavao s njom i nije joj za života odredio visinu mehra. Ovakvo mišljenje zastupaju i Ibn Sirin, Ebu Hanife, Ibn Ebu Lejla, Es-Sevri, Ahmed i Ishak.

da ukoliko bi se čovjek oženio nekom ženom a potom umro prije nego je imao s njom bračni odnos i odredio joj visinu vjenčanog dara, njoj pripada dio nasljedstva ali ne i vjenčani dar, i dužna je da provede priček (iddet). Ovo je stav i Šafije koji je kazao: Da je potvrđen hadis (koji govori o slučaju) Berve'e bint Vašik, imali bi smo argumenat u pogledu onoga što je preneseno od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Preneseno je od Šafije da je u Egiptu odustao od tog stava i izjasnio se u duhu hadisa Berve'e bint Vašik.

كِتَاب الرَّضَاعِ*

١. بَاب مَا جَاءَ يُحَرَّمُ مِنَ الرَّضَاعِ مَا يُحَرَّمُ مِنَ النَّسَبِ*

١١٥٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ زَيْدٍ عَنْ سَعِيدِ ابْنِ الْمُسَيِّبِ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْه وَسَلَّمَ: **إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ مِنَ الرَّضَاعِ مَا حَرَّمَ مِنَ النَّسَبِ**. وَفِي الْبَاب عَنْ عَائِشَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَأُمِّ حَبِيبَةَ. خذا حَدِيثٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ عامة أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. لَا نَعْلَمُ بَيْنَهُمْ فِي ذَلِكَ اخْتِلَافًا*

١١٥٨. حَدَّثَنَا محمد بن بشار أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيد الْقَطَّانُ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ. أَخْبَرَنَا إِسْحَقُ بْنُ مُوسَى الْأَنْصَارِيُّ قَالَ: أَخْبَرَنَا مَعْنٌ قَالَ: أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْد اللَّه بْن دِينَار عَنْ سُلَيْمَانَ ابْنِ يَسَارٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْه وَسَلَّمَ: **إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ مِنَ الرَّضَاعَةِ مَا حَرَّمَ مِنَ الْوِلَادَةِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ عامة أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. لَا نَعْلَمُ بَيْنَهُمْ فِي ذَلِكَ اخْتِلَافًا.

POGLAVLJA O SRODSTVU PO MLIJEKU[122]

1. Zabranjuje se po mlijeku ono što je zabranjeno i po krvnom srodstvu

1157. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Ismail b. Ibrahim; kaže: Nas je obavijestio Ali b. Zejd, prenijevši od Seida b. Musejjeba, a on od Alije koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Allah je zabranio po mlijeku ono što je zabranio i po srodstvu."**[123]

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Aiše, Ibn Abbasa i Ummu Habibe.

Ovaj hadis je sahihun.[124] Prema njemu postupila je većina učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugi. Nije nam poznatao da u tom pogledu među njima ima ikakva razilaženja.

1158. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Jahja b. Seid el-Kattan; kaže: Nas je obavijestio Malik; kaže: Nas je obavijestio Ishak b. Musa el-Ensari i kazao: Obavijestio nas je Ma'n i kazao: Obavijestio nas je Malik, prenijevši od

---

[122] Srodstvo po mlijeku, po mišljenju većine učenjaka, nastaje dojenjem iste majke, svejedno da li su je osobe dojile samo jedanput ili više puta. Po mišljenju Šafije srodstvo po mlijeku nastaje ukoliko osobe jednu majku podoje najmanje pet puta.

[123] Ova zabrana se vezuje za sklapanje braka. Dakle, kako god vam se zabranjuju: matere vaše, i kćeri vaše, i sestre vaše, i sestre očeva vaših, i sestre matera vaših, i bratične vaše, i sestrične vaše, također vam se zabranjuju: i matere vaše po mlijeku (žene koje su vas dojile), i majke njihove, i sestre njihove, i majke muževa žena koje su vas dojile, i sestre njihove, i sestre vaše po mlijeku itd.

[124] Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu.*

Abdullaha b. Dinara, on od Sulejmana b. Jesara, on od Urvea b. Zubejra, a on od Aiše koja je kazala da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Zaista je Allah zabranio po mlijeku ono što je zabranio i po** (krvnom) **srodstvu."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun. Prema ovome je postupala većina učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostali. Nije nam poznato da među njima u tom pogledu ima ikakva razilaženja.

٢. بَاب مَا جَاءَ فِي لَبَنِ الْفَحْلِ*

١١٥٩. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ أَخْبَرَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: **جَاءَ عَمِّي مِنَ الرَّضَاعَةِ يَسْتَأْذِنُ عَلَيَّ. فَأَبَيْتُ أَنْ آذَنَ لَهُ حَتَّى أَسْتَأْمِرَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: فَلْيَلِجْ عَلَيْكِ فَإِنَّهُ عَمُّكِ. قَالَتْ: إِنَّمَا أَرْضَعَتْنِي الْمَرْأَةُ وَلَمْ يُرْضِعْنِي الرَّجُلُ. قَالَ: فَإِنَّهُ عَمُّكِ فَلْيَلِجْ عَلَيْكِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. كَرِهُوا لَبَنَ الْفَحْلِ. وَالْأَصْلُ فِي هَذَا حَدِيثُ عَائِشَةَ. وَقَدْ رَخَّصَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ فِي لَبَنِ الْفَحْلِ. وَالْقَوْلُ الْأَوَّلُ أَصَحُّ*

١١٦٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ. أَخْبَرَنَا الْأَنْصَارِيُّ أَخْبَرَنَا مَعْنٌ قَالَ: أَخْبَرَنَا مَالِك بن انسٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ الشَّرِيدِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: **أَنَّهُ سُئِلَ عَنْ رَجُلٍ لَهُ جَارِيَتَانِ أَرْضَعَتْ إِحْدَاهُمَا جَارِيَةً وَالْأُخْرَى غُلَامًا أَيَحِلُّ لِلْغُلَامِ أَنْ يَتَزَوَّجَ بِالْجَارِيَةِ؟ فَقَالَ: لَا. اللِّقَاحُ وَاحِدٌ.** وَهَذَا تَفْسِيرُ لَبَنِ الْفَحْلِ وَهَذَا الْأَصْلُ فِي هَذَا الْبَابِ. وَهُوَ قَوْلُ أَحْمَدَ وَإِسْحَقَ*

2. O srodstvu po mlijeku čovjeka (čiji je on uzročnik)

1159. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Obavijestio nas je Ibn Numejr, on je prenio od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, a on od Aiše da je kazala: **"Došao je moj amidža po mlijeku i zatražio dozvolu da uđe kod mene. Nisam mu dozvolila dok nisam upitala Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.**

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Neka uđe kod tebe jer ti je on amidža. Ona će na to: Mene je zadojila žena, a nije me zadojio muškarac. On reče: On ti je amidža i neka uđe kod tebe." [125]

Ovaj hadis je hasenun-sahihun. Prema ovome postupali su neki učenjaci iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostali. Oni su smatrali da zbog mlijeka (nastalog oplodnjom čovjeka, brak sa nekim osobama i po njegovoj liniji) postaje zabranjenim. A oslonac za ovakav stav im je Aišin hadis. Neki, pak, učenjaci to dopuštaju. Međutim, prvo mišljenje je ispravnije.

1160. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Malik; kaže: Nas je obavijestio El-Ensari, kaže: Nas je obavijestio Ma'n; kaže: Nas je obavijestio Malik b. Enes, prenijevši od Ibn Šihaba, on od Amra b. Šerida, a on od Ibn Abbasa: **da je upitan o čovjeku koji je imao dvije robinje od kojih je jedna zadojila neku djevojčicu, a druga dječaka. Da li je tom dječaku dozvoljeno oženiti se tom djevojčicom? On reče: Nije** (jer je mlijeko u slučaju njih oboje nastalo) **oplodnjom jednog muškarca."**[126] Ovo je objašnjenje za riječi *mlijeko* (nastalo oplodnjom) *muškarca*, i to je osnov ovoga poglavlja. Ovo je mišljenje Ahmeda i Ishaka.

---

[125] Ovaj hadis je dokaz da se srodstvo po mlijeku ostvaruje i po muževoj liniji. Aišu je zadojila supruga Ebu Akisa. Aiši je došao njegov brat Efleh i tražio dozvolu da uđe kod nje. Ona je, misleći da joj on nije u srodstvu po mlijeku, jer ju je zadojila žena njegovog brata, odbila dok se nije posavjetovala sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem. On joj preporuči da mu dozvoli da uđe kod nje, smatrajući da joj je on amidža po mlijeku.

[126] Ibn Hadžer u djelu *Fethul-bari* iznosi da je stav većine učenjaka iz generacije ashaba i ostalih, kao što su: Evzaija, Es-Sevri, Ebu Hanife, Malik, Šafija, Ahmed b. Hanbel i Ishak da mlijeko žene koja zadoji neke osobe čini tim osobama brak zabranjenim i po liniji njenog muža, jer smatraju da je on uzročnik tog njena mlijeka. Naime, da bi žena imala mlijeka mora roditi dijete, a dijete koje rodi, ona zanese sa svojim mužem. On je, dakle, na taj način i sam uzročnik mlijeku kojim ona zadoji te osobe, što potvrđuje i ovaj hadis.

٣. بَاب مَا جَاءَ لَا تُحَرِّمُ الْمَصَّةُ وَلَا الْمَصَّتَانِ*

١١٦١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى الصَّنْعَانِيُّ أَخْبَرَنَا الْمُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ: سَمِعْتُ أَيُّوبَ يُحَدِّثُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لَا تُحَرِّمُ الْمَصَّةُ وَلَا الْمَصَّتَانِ**. وَفِي الْبَاب عَنْ أُمِّ الْفَضْلِ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَالزُّبَيْرِ وَابْنِ الزُّبَيْرِ. عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا تُحَرِّمُ الْمَصَّةُ وَلَا الْمَصَّتَانِ. وَرَوَى مُحَمَّدُ بْنُ دِينَارٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَزَادَ فِيهِ مُحَمَّدُ بْنُ دِينَارٍ: عَنِ الزُّبَيْرِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ غَيْرُ مَحْفُوظٍ. وَالصَّحِيحُ عِنْدَ أَهْلِ الْحَدِيثِ حَدِيثُ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. حَدِيثُ عَائِشَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ . قَالَتْ عَائِشَةُ: أُنْزِلَ فِي الْقُرْآنِ: (عَشْرُ رَضَعَاتٍ مَعْلُومَاتٍ) فَنُسِخَ مِنْ ذَلِكَ خَمْسٌ وَصَارَ إِلَى خَمْسِ رَضَعَاتٍ مَعْلُومَاتٍ. فَتُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْأَمْرُ عَلَى ذَلِكَ. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ إِسْحَقُ بْنُ مُوسَى الْأَنْصَارِيُّ أَخْبَرَنَا مَعْنٌ أَخْبَرَنَا ا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ عَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ بِهَذَا. وَبِهَذَا كَانَتْ عَائِشَةُ تُفْتِي وَبَعْضُ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَهُوَ قَوْلُ الشَّافِعِيِّ وَإِسْحَقَ. و قَالَ أَحْمَدُ بِحَدِيثِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تُحَرِّمُ الْمَصَّةُ وَلَا الْمَصَّتَانِ. و قَالَ: إِنْ ذَهَبَ ذَاهِبٌ إِلَى قَوْلِ عَائِشَةَ فِي خَمْسِ رَضَعَاتٍ فَهُوَ مَذْهَبٌ قَوِيٌّ. وَجَبُنَ عَنْهُ أَنْ يَقُولَ فِيهِ شَيْئًا. و قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ: يُحَرِّمُ قَلِيلُ الرَّضَاعِ وَكَثِيرُهُ إِذَا وَصَلَ إِلَى الْجَوْفِ. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَمَالِكِ بْنِ أَنَسٍ وَالْأَوْزَاعِيِّ وَعَبْدِ اللَّهِ ابْنِ الْمُبَارَكِ وَوَكِيعٍ وَأَهْلِ الْكُوفَةِ.

3. Na osnovu gutljaja ili dva ne proizlazi zabrana

1161. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdul-A'la es-San'ani; kaže: Obavijestio nas je Mu'temir b. Sulejman i kazao: Čuo sam Ejjuba kada pripovijeda od Abdullaha b. Ebu Mulejkea, koji je prenio od

Abdullaha b. Zubejra, on od Aiše, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"Na osnovu gutljaja ili dva ne proizlazi zabrana."**[127]

Na ovu temu hadisi su preneseni još i od Ummul-Fadla, Ebu Hurejrea, Zubejra i Zubejrova sina. Aiša prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"Na osnovu gutljaja ili dva ne proizilazi zabrana."**

Prenio je Muhammed b. Dinar od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, on od Abdullaha b. Zubejra, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, (isti hadis). U njemu je dodao Muhammed b. Dinar od Zubejra, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ali on nije sačuvan. Po mišljenju hadiskih učenjaka pouzdan je hadis koji je prenio Ibn Ebu Mulejke od Abdullaha b. Zubejra, on od Aiše, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Aišin hadis je hasenun-sahihun.[128] U skladu s njim postupali su neki učenjaci iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostali.[129] Aiša kaže: U Kur'anu je bilo objavljeno (deset uobičajenih dojenja) pa je od toga derogirano pet, a ostalo je i dalje uobičajenih pet dojenja. Allahov

---

[127] U hadisu koji je prenijela Ummul Fadl stoji: "...da je neki čovjek upitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: Da li jedan gutljaj (koji novorođenče povuče iz dojke neke žene) uzrokuje (spomenute zabrane)?, a on reče: Na osnovu jednog gutljaja ili dva, ili jednog dojenja ili dva ne proizlaze (spomenute) zabrane:" U hadisu koji su zabilježili Ahmed b. Hanbel i Muslim stoji da je Ummul Fadl kazala: "Kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, je, dok je bio kod mene, ušao neki beduin i upitao ga: Šta misliš, Allahov Vjerovjesniče, ako ja imam jednu ženu pa se oženim i drugom, a moja prva žena ustvrdi kako je ovu drugu zadojila jedanput ili dva puta, šta u tom slučaju da činim? Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, će na to: **"Na osnovu jednog ili dva dojenja ne proizlazi zabrana."**

[128] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu.*

[129] Neki su učenjaci, poput Ahmeda b. Hanbela, Ishaka, Ebu Ubejdea, Ebu Sevra, Ibn Munzira i Davuda, na temelju Aišinih i drugi hadisa stali na stanovište da se ne ostvaruje srodstvo po mlijeku između djece i onoga djeteta koje je njihova majka zadojila samo jednom ili dva put, niti jedno ili dva dojenja uzrokuju određene bračne zapreke između njih. Po njihovu mišljenju, da bi se ostvarilo srodstvo po mlijeku iz koga proizlaze spomenute bračne zapreke, neophodna su najmanje tri dojenja.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je preselio na ahiret, a ostalo je tako.[130]

O ovome nam je ispričao Ishak b. Musa el-Ensari; kaže: Obavijestio nas je Ma'n; kaže: Nas je obavijestio Malik prenijevši od Abdullaha b. Ebu Bekra, on od Amre, a ona od Aiše. Ovakvu je fetvu izdala Aiša i još neke Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, supruge. Ovo je i stav Šafije i Ishaka. Ahmed je svoj stav uskladio sa Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, hadisom: **"Na osnovu gutljaja ili dva ne proizlazi zabrana."** On veli: Ukoliko neko prihvati Aišine riječi o pet dojenja, to je, jak (stav). I njemu je teško bilo šta prigovoriti.

Neki učenjaci iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugi kažu: I malo, kao i puno dojenja uzrokuje zabranu, ukoliko (mlijeko) dospije u unutrašnjost (organizma). Ovo je stav Sufjana es-Sevrija, Malika b. Enesa, Evzaije, Abdullaha b. Mubareka, Veki'a i učenjaka iz Kufe.[131]

٤. بَاب مَا جَاءَ فِي شَهَادَةِ الْمَرْأَةِ الْوَاحِدَةِ فِي الرَّضَاعِ*

١١٦٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ: حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ (وَسَمِعْتُهُ مِنْ عُقْبَةَ وَلَكِنِّي لِحَدِيثِ عُبَيْدٍ أَحْفَظُ) قَالَ: **تَزَوَّجْتُ امْرَأَةً فَجَاءَتْنَا امْرَأَةٌ سَوْدَاءُ فَقَالَتْ: إِنِّي قَدْ أَرْضَعْتُكُمَا. فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ: تَزَوَّجْتُ فُلَانَةَ بِنْتَ فُلَانٍ فَجَاءَتْنَا امْرَأَةٌ سَوْدَاءُ فَقَالَتْ: إِنِّي قَدْ أَرْضَعْتُكُمَا وَهِيَ كَاذِبَةٌ. قَالَ: فَأَعْرَضَ عَنِّي. قَالَ: فَأَتَيْتُهُ مِنْ قِبَلِ وَجْهِهِ فَأَعْرَضَ عَنِّي بِوَجْهِهِ. فَقُلْتُ: إِنَّهَا كَاذِبَةٌ. قَالَ: وَكَيْفَ بِهَا وَقَدْ زَعَمَتْ أَنَّهَا قَدْ أَرْضَعَتْكُمَا. دَعْهَا عَنْكَ.** حَدِيثُ عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَى غَيْرُ وَاحِدٍ هَذَا الْحَدِيثَ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ

---

[130] Na temelju ovoga Aiša je izdala fetvu da je neophodno najmanje pet dojenja da bi se ostvarilo srodstvo po mlijeku, iz čega proizlaze spomenute bračne zapreke. Ovo je i Šafijin stav.

[131] Većina islamskih učenjaka, među kojima su i Malik i Ebu Hanife, smatraju da je dovoljno jedno dojenje da bi se ostvarilo srodstvo po mlijeku iz koga proizlaze spomenute bračne zapreke i zabrane. Svoj stav oni temelje na *23. ajetu sure En-Nisa* u kojem, između ostalog, stoji: **"Zabranjuju vam se... i pomajke vaše koje su vas dojile i sestre vaše po mlijeku..."**, a u kojem nije spomenut broj dojenja.

عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ وَلَمْ يَذْكُرُوا فِيهِ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ، وَلَمْ يَذْكُرُوا فِيهِ دَعْهَا عَنْكَ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا الْحَدِيثِ عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. أَجَازُوا شَهَادَةَ الْمَرْأَةِ الْوَاحِدَةِ فِي الرَّضَاعِ. و قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: تَجُوزُ شَهَادَةُ امْرَأَةٍ وَاحِدَةٍ فِي الرَّضَاعِ وَيُؤْخَذُ يَمِينُهَا. وَبِهِ يَقُولُ أَحْمَدُ وَإِسْحَقُ. وقَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ: لَا تَجُوزُ شَهَادَةُ الْمَرْأَةِ الْوَاحِدَةِ حَتَّى يَكُونَ أَكْثَرَ. وَهُوَ قَوْلُ الشَّافِعِيِّ. سَمِعْتُ الْجَارُودَ يَقُولُ سَمِعْتُ وَكِيعًا يَقُولُ لَا تَجُوزُ شَهَادَةُ امْرَأَةٍ وَاحِدَةٍ فِي الْحُكْمِ وَيُفَارِقُهَا فِي الْوَرَعِ*

4. O svjedočenju jedne žene u pogledu dojenja

1162. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Ismail b. Ibrahim, on je prenio od Ejjuba, on od Abdullaha b. Mulejkea[132] koji je kazao: Ispričao mi je Ubejd b. Ebu Merjem, prenijevši od Ukbea b. Harisa (a čuo sam izravno i od Ukbea, ali sam Ubejdov hadis bolje upamtio). On je kazao: Kad sam se oženio dođe nam neka crna žena i reče: Ja sam vas oboje dojila. Otišao sam Vjerovjesniku i (o tome ga upoznao) rekavši: Ja sam se oženio sa tom i tom,[133] i dođe nam neka crna žena[134] i reče: Ja sam vas oboje dojila, (međutim) ona laže.[135] Kad to ču, veli on, on (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem,) se okrenu od mene. Ja mu, veli on, ponovo priđoh stadoh pred lice i rekoh: Ona laže, a on će na to: **"Kako joj** (svojoj supruzi) **više možeš prići, ako ona tvrdi da vas je oboje dojila? Odmah se od nje razvedi."**[136]

[132] Abdullah b. Ubejdullah b. Ebu Mulejke je bio pouzdan ravija i fakih. Pripadao je trećoj generaciji prenosilaca.

[133] U Buharijevoj predaji ovog hadisa stoji da se oženio s Ummu Jahja, kćerkom Ebu Ihaba.

[134] Ibn Hadžer je rekao da mu nije bilo poznato njeno ime.

[135] Ukbe b. Haris je ustvrdio da je ona slagala, a ustvrdio je to na osnovu toga što je, čim mu je ona rekla da ih je oboje dojila, a prije nego je otišao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, poslao čovjeka Ebu Ihabu, svome puncu, da ga pita je li njegovu kćerku dojila ta i ta žena, na što mu je odgovorio da mu nije poznato da ju je ona dojila.

[136] U Buharijevoj predaji koju bilježi u poglavlju *O svjedočenjima* stoji da mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da s njom dalje živi. U predaji koju bilježi u poglavlju *O nauci* stoji da se Ukbe s njom razveo i da se ona udala za drugog.

Hadis Ukbea b. Harisa je hasenun-sahihun.[137] Mnogi su ovaj hadis prenijeli od Ibn Ebu Mulejkea, on od Ukbea b. Harisa, s tim što u njegovu senedu nisu spomenuli (od Ubejda b. Ebu Merjema) niti su u njemu spomenuli (*Odmah se sa njom razvedi*). U skladu s ovim (hadisom) postupali su neki učenjaci iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostalih. Oni drže da je u pogledu dojenja dovoljno svjedočenje jedne žene.[138]

Ibn Abbas smatra da je o dojenju dovoljno svjedočenje jedne žene, s tim što će se od nje zahtijevati da se zakune. Ovako misle Ahmed i Ishak. Neki učenjaci smatraju da o dojenju nije dovoljno svjedočenje jedne žene, nego je nužno da o tome svjedoči više njih.[139] Ovakav stav zastupa Šafija. Abdullah b. Ebu Mulejke je ustvari Abdullah b. Ubejdullah b. Ebu Mulejke. Njegov nadimak po djetetu je Ebu Muhammed. Abdullah b. Zubejra ga je postavio za kadiju Taifa. Ibn Džurejdž je, prenijevši od Ebu Mulejkea, kazao: "Zatekao sam trideset Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba, čuo sam Džaruda b. Muaza kada kaže: Čuo sam Vekia kada veli: Svjedočenje jedne žene o dojenju nije dovoljno da bi se donijela presuda (o razvodu) ali bi se (na osnovu njega) čisto iz pobožnosti i predostrožnosti trebao razvesti od nje."

٥. بَاب مَا جَاءَ أَنَّ الرَّضَاعَةَ لَا تُحَرِّمُ إِلَّا فِي الصِّغَرِ دُونَ الْحَوْلَيْنِ*

١١٦٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ الْمُنْذِرِ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **لَا يُحَرِّمُ مِنَ الرِّضَاعَةِ إِلَّا مَا فَتَقَ الْأَمْعَاءَ فِي الثَّدْيِ، وَكَانَ قَبْلَ الْفِطَامِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَكْثَرِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ: أَنَّ الرَّضَاعَةَ لَا تُحَرِّمُ إِلَّا مَا كَانَ دُونَ الْحَوْلَيْنِ وَمَا كَانَ بَعْدَ الْحَوْلَيْنِ الْكَامِلَيْنِ، فَإِنَّهُ لَا يُحَرِّمُ شَيْئًا. وَفَاطِمَةُ بِنْتُ الْمُنْذِرِ بْنِ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ وَهِيَ امْرَأَةُ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ*

---

[137] Bilježi ga i Buharija u *Sahihu.*

[138] Ovo je stav Ahmeda b. Hanbela i Evzaije. Oni smatraju da se dvoje ne bi mogli uzeti ukoliko bi i samo jedna žena ustvrdila da ih je oboje dojila. A ukoliko bi to ustvrdila nakon što su stupili u brak, njihov brak bi postao ništavan.

[139] Ovo je mišljenje većine islamskih učenjaka.

5. Zabrana po mlijeku proizlazi samo na osnovu dojenja u toku do dvije godine

1163. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Ebu Avane, prenijevši od Hišama b. Urvea, on od Fatime kćerke Munzirove, a ona od Ummu Seleme koja je kazala da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Zabrana po mlijeku nastaje samo** (ukoliko žena nekoga zadoji) **u vremenu dok dijete doji, prije nego ga odbije."**[140]

Ovaj hadis je hasenun-sahihun. U skladu s ovim je praksa većine učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostalih. Oni drže da zabrana po mlijeku proizlazi samo iz onog dojenja koje je ostvareno dok traje dojenje, do dvije godine. Iz dojenja nakon što dijete napuni dvije godine ne proizlazi ništa. Fatima, kćerka Munzira b. Zubejra b. Avvama supruga je Hišama b. Urvea.

٦. بَاب مَا جَاءَ مَا يُذْهِبُ مَذَمَّةَ الرَّضَاعِ*

١١٦٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَعِيلَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَجَّاجِ بْنِ حَجَّاجٍ الْأَسْلَمِيِّ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: **يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا يُذْهِبُ عَنِّي مَذَمَّةَ الرَّضَاعِ؟ فَقَالَ غُرَّةٌ عَبْدٌ أَوْ أَمَةٌ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. هَكَذَا رَوَاهُ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْقَطَّانُ وَحَاتِمُ بْنُ إِسْمَعِيلَ وَغَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَجَّاجِ بْنِ حَجَّاجٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَرَوَى سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَجَّاجِ بْنِ أَبِي حَجَّاجٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَحَدِيثُ ابْنِ عُيَيْنَةَ غَيْرُ مَحْفُوظٍ. وَالصَّحِيحُ

---

140 Većina islamskih učenjaka, na temelju ovog hadisa smatra da se srodstvo po mlijeku ostvaruje samo ako neka žena zadoji tuđe dijete u vremenu dok ono ne napuni dvije godine. Ukoliko ga zadoji nakon što napuni dvije godine, takvo srodstvo se ne ostvaruje. Po mišljenju Ebu Hanife srodstvo po mlijeku se ostvaruje do trideset mjeseci, preko toga ne. Po njegovu mišljenju, ukoliko bi neka žena zadojila nečije dijete nakon trideset mjeseci između njega i njene djece, ili pak druge tuđe djece koju je u tom roku dojila ne bi bilo srodstva po mlijeku iz kojeg bi proizlazila zabrana sklapanja braka.

مَا رَوَى هَؤُلَاءِ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ. وَهِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ يُكْنَى أَبَا الْمُنْذِرِ. وَقَدْ أَدْرَكَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ. وَقَالَ مَعْنَى قَوْلِهِ (مَا يُذْهِبُ عَنِّي مَذَمَّةَ الرَّضَاعِ) يَقُولُ: إِنَّمَا يَعْنِي ذِمَامَ الرَّضَاعَةِ وَحَقَّهَا. يَقُولُ: إِذَا أَعْطَيْتَ الْمُرْضِعَةَ عَبْدًا أَوْ أَمَةً فَقَدْ قَضَيْتَ ذِمَامَهَا. وَيُرْوَى عَنْ أَبِي الطُّفَيْلِ قَالَ: كُنْتُ جَالِسًا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ أَقْبَلَتِ امْرَأَةٌ فَبَسَطَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رِدَاءَهُ فَقَعَدَتْ عَلَيْهِ. فَلَمَّا ذَهَبَتْ قِيلَ هَذِهِ كَانَتْ أَرْضَعَتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ*

6. Čime se može odužiti za dojenje

1164. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Hatim b. Ismail, prenijevši od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, on od Hadždžadža b. Hadždžadža el-Eslemija[141], a on od svoga oca da je pitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: **“Allahov Poslaniče, čime se mogu odužiti za dojenje? On reče: Ako** (dojilji daš) **najboljeg roba ili robinju.”**[142]

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[143] Ovako su ga prenijeli Jahja b. Seid el-Kattan, Hatim b. Ismail i mnogi drugi od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, on od Hadždžadža b. Hadždždadža, on od svoga oca, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

Prenio je i Sufjan b. Ujejne od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, on od Hadždždadža b. Ebu Hadždždadža, on od svoga oca, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

Hadis koji je prenio Ibn Ujejne nije dobro upamćen, te je pouzdano ono što su spomenuli prenosioci od Hišama b. Urvea, a on od svoga oca. Hišamu b. Urveu je nadimak Ebu Munzir. On je vremenski zatekao Džabira b. Abdullaha. (Na pitanje): “Čime se mogu odužiti za dojenje, odnosno ispuniti svoju dužnost i obavezu prema dojilji?,” on kaže: “Ako dojilji daš roba ili robinju, izvršio si svoju obavezu prema njoj.”

---

141 Hadždžadž b. Ebu Hadždžadž el-Eslemi je makbul ravija. Pripadao je trećoj generaciji. Njegov otac Hadždžadž b. Malik b. Uvejmir b. Usejd el-Eslemi bio je ashab.

142 Iz ovog se hadisa da zaključiti da se osoba može odužiti svojoj pomajci samo tako da kupi roba ili robinju i da joj ga pokloni kako bi joj hizmetio i služio.

143 Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud i Nesaija u *sunenima*.

Prenosi se od Ebu Tufejla[144] da je kazao: Sjedio sam sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, kad se pomoli neka žena. Vjerovjesnik joj prostrije svoj ogrtač i ona sjede na njega. Pošto je otišla, neko reče da je ona dojila Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.[145]

٧. بَاب مَا جَاءَ فِي الْمَرْأَةِ تُعْتَقُ وَلَهَا زَوْجٌ*

١١٦٥. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: **كَانَ زَوْجُ بَرِيرَةَ عَبْدًا, فَخَيَّرَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاخْتَارَتْ نَفْسَهَا وَلَوْ كَانَ حُرًّا لَمْ يُخَيِّرْهَا***

١١٦٦. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: **كَانَ زَوْجُ بَرِيرَةَ حُرًّا، فَخَيَّرَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.** حَدِيثُ عَائِشَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. هَكَذَا رَوَى هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كَانَ زَوْجُ بَرِيرَةَ عَبْدًا. وَرَوَى عِكْرِمَةُ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: رَأَيْتُ زَوْجَ بَرِيرَةَ وَكَانَ عَبْدًا يُقَالُ لَهُ مُغِيثٌ. وَهَكَذَا رُوِيَ عَنِ ابْنِ عُمَرَ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ وَقَالُوا: إِذَا كَانَتِ الْأَمَةُ تَحْتَ الْحُرِّ فَأُعْتِقَتْ فَلَا خِيَارَ لَهَا، وَإِنَّمَا يَكُونُ لَهَا الْخِيَارُ إِذَا أُعْتِقَتْ وَكَانَتْ تَحْتَ عَبْدٍ. وَهُوَ قَوْلُ الشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. وَرَوَى غَيْرُ وَاحِدٍ عَنِ الْأَعْمَشُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كَانَ زَوْجُ بَرِيرَةَ حُرًّا، فَخَيَّرَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَرَوَى أَبُو عَوَانَةَ هَذَا الْحَدِيثَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ فِي قِصَّةِ بَرِيرَةَ. قَالَ الْأَسْوَدُ: وَكَانَ زَوْجُهَا حُرًّا. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنَ التَّابِعِينَ وَمَنْ بَعْدَهُمْ. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَأَهْلِ الْكُوفَةِ*

١١٦٧. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَيُّوبَ وَقَتَادَةُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: **أَنَّ زَوْجَ بَرِيرَةَ كَانَ عَبْدًا أَسْوَدَ لِبَنِي الْمُغِيرَةِ، يَوْمَ أُعْتِقَتْ بَرِيرَةُ. وَاللَّهِ لَكَأَنِّي بِهِ فِي طُرُقِ الْمَدِينَةِ وَنَوَاحِيهَا وَإِنَّ دُمُوعَهُ لَتَسِيلُ عَلَى لِحْيَتِهِ يَتَرَضَّاهَا لِتَخْتَارَهُ فَلَمْ تَفْعَلْ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَسَعِيدُ بْنُ أَبِي عَرُوبَةَ هُوَ سَعِيدُ بْنُ مِهْرَانَ، وَيُكْنَى أَبَا النَّضْرِ*

---

[144] Ebu Tufejl Amir b. Vasile el-Lejsi je posljednji ashab.

[145] To je bila Halima iz plemena Benu Sa'd koja je dojila Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Došla mu je na dan bitke na Hunejnu. Ugledavši je, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, iz počasti prema njoj, ustade, skide svoj ogrtač i prostrije ga da ona na njega sjedne.

7. O robinji koja bude oslobođena a muž joj i dalje ostane rob

1165. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Obavijestio nas je Džerir b. Abdul-Hamid, prenijevši od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, a on od Aiše da je kazala: **"Beririn muž je bio rob, pa joj je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao mogućnost izbora:** (Da ostane za njim ili da bude slobodna), **pa je izabrala da bude slobodna. A da je bio slobodan ne bi joj dao mogućnost izbora."**[146]

1166. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Ebu Muavija, prenijevši od A'meša, on od Ibrahima, on od Esveda, a on od Aiše da je kazala: **"Beririn muž je bio slobodan, pa joj je Allahov Poslanik,** sallallahu alejhi ve sellem, **dao mogućnost izbora."**[147] Aišin hadis je hasenun-sahihun.[148]

Tako je Hišam prenio od svoga oca, a on od Aiše da je kazala: "Beririn muž je bio rob." I Ikrime je prenio od Ibn Abbasa da je rekao: "Vidio sam Beririnog muža bio je rob, a zvao se Mugis."

Ovako je preneseno i od Ibn Omera. U skladu s tim je postupak nekih učenjaka. Oni vele: Ukoliko bi robinja bila udata za slobodnog čovjeka pa bude oslobođena, neće imati pravo izbora. Pravo izbora će imati ukoliko bude oslobođena a bude udata za robom. Ovo je mišljenje Šafije, Ahmeda i Ishaka.

---

[146] Iz ovog hadisa saznajemo da robinja koja je udata za robom, ukoliko bude oslobođena, ima pravo da bira hoće li ostati za njim ili će se razvesti. Ako je pak udata za slobodnog čovjeka pa bude oslobođena, nema pravo na takav izbor, dužna je da nastavi živjeti sa svojim mužem. Ovo je stav većine učenjaka.

[147] Ovaj hadis i još neki hadisi, koji će kasnije biti spomenuti, a koji su preneseni preko Esveda od Aiše odudaraju od prethodnog hadisa. U prethodnom hadisu stoji da je Beririn muž kada je ona oslobođena bio rob, a u ovima da je bio slobodan čovjek.

Ibn Hadžer el-Askalani u nastojanju da pomiri te suprotnosti, kao jednu od mogućnosti iznosi i to da je riječi u drugom hadisu: "a bio je slobodan čovjek" od sebe dodao Esved te da to nisu Aišine riječi. Kao drugo, iznosi on, i pod pretpostvkom da te riječi nije od sebe dodao Esved, prvi hadis je ispravniji jer ga je od Aiše u jednom rivajetu prenio Urve koji je Aišin sestrić a u drugom rivajetu Kasim koji je njen bratić, te su njih dvojica izravno sjedili sa Aišom i mogli su ga bolje upamtiti od Esveda koji je za Aišu bio stranac i koji je od nje hadise slušao iza zastora. Osim toga, da je prvi hadis ispravniji svjedoči i Ibn Abbasov hadis koji će doći nakon ovoga.

[148] El-Mubarekfori tvrdi da je ovo ocjena prvog hadisa koji je od Aiše prenio Urve, a koji je zabilježio i Muslim *u Sahihu.*

Mnogi su prenijeli od A'meša, on od Ibrahima, on od Esveda, a on od Aiše da je kazala: "Beririn muž je bio slobodan pa joj je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dao mogućnost izbora."

Ebu Avane je ovaj hadis o slučaju Berire prenio od A'meša, on od Ibrahima, on od Esveda, a on od Aiše. Esved veli: Muž joj je bio slobodan. Ovoga se drže neki učenjaci iz generacije *tabi'ina* i učenjaci koji su došli poslije njih. Ovo je mišljenje i Sufjana es-Sevrija i učenjaka iz Kufe.

1167. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Abde, on je prenio od Seida, on od Ejjuba i Katade, oni od Ikrime, a on od Ibn Abbasa: **"Beririn muž je, na dan kada je oslobođena Berira, bio crni rob u plemenu Benu Mugira. Tako mi Allaha, kao da sam sad sa njim bio na medinskim putevima i predjelima, kada su mu suze lile niz bradu kako bi je udobrovoljio da odabere da ostane s njim, što ona nije učinila."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun. Seid b. Ebu Arube je ustvari Seid b. Mehran, čiji je nadimak po djetetu bio Ebu Nadr.

٨. بَاب مَا جَاءَ أَنَّ الْوَلَدَ لِلْفِرَاشِ*

١١٦٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيِّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **الْوَلَدُ لِلْفِرَاشِ وَلِلْعَاهِرِ الْحَجَرُ.** وَفِي الْبَاب عَنْ عُمَرَ وَعُثْمَانَ وَعَائِشَةَ وَأَبِي أُمَامَةَ وَعَمْرِو بْنِ خَارِجَةَ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَالْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ وَزَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ. حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَاهُ الزُّهْرِيُّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيِّبِ وَأَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ.

8. O tome da se dijete pripisuje mužu

1168. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Sufjan, prenijevši od Zuhrija, on od Seida b. Musejjeba, a on od Ebu

Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Muž dobija dijete, a preljubnik kamen."**[149]

Na ovu temu su hadisi preneseni još i od Omera, Osmana, Aiše, Ebu Umame, Amra b. Haridžea, Abdullaha b. Amra, Beraa b. Aziba i Zejda b. Erkama.

Ebu Hurejreov hadis je hasenun-sahihun.[150]

Prenio ga je Zuhri od Seida b. Musejjeba i Ebu Seleme, a oni od Ebu Hurejre. Prema ovome postupaju učenjaci.

٩. بَاب مَا جَاءَ فِي الرَّجُلِ يَرَى الْمَرْأَةَ تُعْجِبُهُ*

١١٦٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ وَهُوَ الدَّسْتُوَائِيُّ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى امْرَأَةً فَدَخَلَ عَلَى زَيْنَبَ فَقَضَى حَاجَتَهُ وَخَرَجَ وَقَالَ: إِنَّ الْمَرْأَةَ إِذَا أَقْبَلَتْ أَقْبَلَتْ فِي صُورَةِ شَيْطَانٍ. فَإِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ امْرَأَةً فَأَعْجَبَتْهُ فَلْيَأْتِ أَهْلَهُ، فَإِنَّ مَعَهَا مِثْلَ الَّذِي مَعَهَا. وَفِي الْبَاب عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ. حَدِيثُ جَابِرٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ. وَهِشَامُ بْنُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ هُوَ صَاحِبُ الدَّسْتُوَائِيِّ هُوَ هِشَامُ بْنُ سَنْبَرٍ*

9. O čovjeku koji vidi ženu koja mu se svidi

1169. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Abdul-A'la b. Abdul-A'la; kaže: Nas je obavijestio Hišam b. Ebu Abdullah, a on je Ed-Destevai, on je prenio od Ebu Zubejra, a on od Džabira: **"Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom je vidio neku ženu**[151] **pa je otišao kod** (supruge) **Zejnebe, s njom imao odnos,** (i nakon što je završio) **izišao je i rekao:**

---

[149] Onaj čovjek koji se na dozvoljen način oženi od braka očekuje porod, dok preljubnika čeka šeri'atska kazna kamenovanjem, ukoliko je oženjen pa učini preljub. Ukoliko, pak, nije oženjen pa učini preljub, čeka ga kazna bičevanjem.

[150] Bilježe ga *u El-Kutubus-Sitte* svi, osim Buharije.

[151] U hadisu koji prenosi Ibn Mesud stoji "da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio ženu koja mu se dopala, pa je otišao kod supruge Sevde i s njom imao odnos...".

Ustinu, žena kad se pojavi, pojavi se u šejtanskom liku,[152] zato kada neko od vas vidi ženu koja mu se svidi, neka ode svojoj supruzi jer je i kod nje isto što i kod one."[153]

Na ovu temu hadis je prenesen još i od Ibn Mesuda. Džabirov hadis je hasenun-sahihun-garibun.[154] Hišam b. Ebu Abdullah ed-Destevai se zvao Hišam b. Senber.

١٠. بَاب مَا جَاءَ فِي حَقِّ الزَّوْجِ عَلَى الْمَرْأَة*

١١٧٠. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا النَّضْرُ بْنُ شُمَيْلٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لَوْ كُنْتُ آمِرًا أَحَدًا أَنْ يَسْجُدَ لِأَحَدٍ، لَأَمَرْتُ الْمَرْأَةَ أَنْ تَسْجُدَ لِزَوْجِهَا.** وَفِي الْبَاب عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ وَسُرَاقَةَ ابْنِ مَالِكِ بْنِ جُعْشُمٍ وَعَائِشَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى وَطَلْقِ بْنِ عَلِيٍّ وَأُمِّ سَلَمَةَ وَأَنَسٍ وَابْنِ عُمَرَ. حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ، مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ*

١١٧١. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا مُلَازِمُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بَدْرٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ طَلْقٍ عَنْ أَبِيهِ طَلْقِ بْنِ عَلِيٍّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِذَا الرَّجُلُ دَعَا زَوْجَتَهُ لِحَاجَتِهِ فَلْتَأْتِهِ وَإِنْ كَانَتْ عَلَى التَّنُّورِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ*

١١٧٢. حَدَّثَنَا وَاصِلُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى الكوفي أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَبِي نَصْرٍ عَنْ مُسَاوِرٍ الْحِمْيَرِيِّ عَنْ أُمِّهِ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **أَيُّمَا امْرَأَةٍ مَاتَتْ وَزَوْجُهَا عَنْهَا رَاضٍ دَخَلَتِ الْجَنَّةَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ*

10. Dužnosti žene prema mužu

1170. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Nadr b. Šumejl; kaže: Nas je obavijestio Muhammed b. Amr, on

---

[152] Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uporedio je lik žene sa likom šejtana zbog njene sklonosti ka koketiranju i zavođenju.

[153] Po Nevevijevom mišljenju iz ovoga hadisa se dā zaključiti da je lijepo da čovjek, kada ugleda ženu koja mu se dopadne i počne kod njega izazivati strasti, ode svojoj supruzi i s njom obavi ljubavni čin kako ne bi zapao u iskušenje.

[154] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu*, Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud u *Sunenu*.

je prenio od Ebu Seleme, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"Da sam naredio ikome da učini sedždu nekome** (osim Allaha), **naredio bih ženi da je učini svome mužu."**[155]

Na ovu temu su hadisi preneseni još i od Muaza b. Džebela, Surake b. Malika b. Džu'šuma, Aiše, Ibn Abbasa, Abdullaha b. Ebu Evfaa, Talka b. Alija, Ummu Seleme, Enesa i Ibn Omera. Ebu Hurejreov hadis je ovim putem, preko Muhammeda b. Amra on od Ebu Selemea od Ebu Hurejrea, hasenun-garibun.

1171. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Mulazim b. Amr; kaže: Ispričao mi je Abdullah b. Bedr, prenijevši od Kajsa b. Talka, a on od svoga oca Talka b. Alija koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Kad čovjek zovne suprugu radi spolnog odnosa, neka mu se odazove, taman da je počela mijesiti hljeb."** Ovaj hadis je hasenun-garibun.[156]

1172. ISPRIČAO NAM JE Vasil b. Abdul-A'la el-Kufi; kaže: Obavijestio nas je Muhammed b. Fudajl, on je prenio od Abdullaha b. Abdur-Rahmana Ebu Nasra, on od Musavira el-Himejrija, on od svoje majke, a ona od Ummu Seleme koja je kazala da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Koja god žena umre, a njen muž je**

---

[155] Bilježe Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ibn Madže u *Sunenu* od Abdullaha b. Ebu Evfa sljedeće: "Kada se Muaz b. Džebel vratio iz Šama učinio je sedždu Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem. Vidjevši to Vjerovjenik, sallallahu alejhi ve sellem, mu reče: Šta je to Muaze? On reče: Kada sam stigao u Šam i vidio kako se tamošnji ljudi naklanjaju svojim biskupima i patrijarsima u sebi sam poželio da i ja isto to tebi učinim, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, će na to: Ne činite to. Da sam naredio ikome da čini sedždu nekome (osim Allahu), naredio bih ženi da je učini svome mužu. Tako mi Onoga u čijoj je ruci Muhammedova duša, žena neće ispuniti svoje obaveze prema Allahu sve dok ne ispuni obaveze prema mužu...".

Tirmizija i Ibn Madže u *sunenima* bilježe od Muaza b. Džebela merfu' hadis u kome stoji sljedeće: **"Kad god žena na dunjaluku uznemiri svoga muža, njegove žene od džennetskih hurija poviču: Allah te ubio, ne uznemiravaj ga, on je samo privremeno kod tebe, uskoro će se s tobom rastati i doći nama."**

[156] Bilježi ga i Nesaija u *Sunenu*.

njome zadovoljan, ući će u Džennet."[157] Ovaj hadis je hasenun-garibun.[158]

١١. بَاب مَا جَاءَ فِي حَقِّ الْمَرْأَةِ عَلَى زَوْجِهَا*

١١٧٣. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ مُحَمَّدُ بْنِ الاعلي أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو أَخْبَرَنَا أَبُو سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا، وَخِيَارُكُمْ خِيَارُكُمْ لِنِسَائِهِمْ** . وَفِي الْبَاب عَنْ عَائِشَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ. حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

١١٧٤. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ الْجُعْفِيُّ عَنْ زَائِدَةَ عَنْ شَبِيبِ بْنِ غَرْقَدَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْأَحْوَصِ قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي أَنَّهُ شَهِدَ حَجَّةَ الْوَدَاعِ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ وَذَكَّرَ وَوَعَظَ. فَذَكَرَ فِي الْحَدِيث قِصَّةً فَقَالَ: **أَلَا وَاسْتَوْصُوا بِالنِّسَاءِ خَيْرًا، فَإِنَّمَا هُنَّ عَوَانٌ عِنْدَكُمْ. لَيْسَ تَمْلِكُونَ مِنْهُنَّ شَيْئًا غَيْرَ ذَلِكَ، إِلَّا أَنْ يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ. فَإِنْ فَعَلْنَ فَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَاضْرِبُوهُنَّ ضَرْبًا غَيْرَ مُبَرِّحٍ. فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا. أَلَا إِنَّ لَكُمْ عَلَى نِسَائِكُمْ حَقًّا. وَلِنِسَائِكُمْ عَلَيْكُمْ حَقًّا. فَأَمَّا حَقُّكُمْ عَلَى نِسَائِكُمْ فَلَا يُوطِئْنَ فُرُشَكُمْ مَنْ تَكْرَهُونَ وَلَا يَأْذَنَّ فِي بُيُوتِكُمْ لِمَنْ تَكْرَهُونَ. أَلَا وَحَقُّهُنَّ عَلَيْكُمْ أَنْ تُحْسِنُوا إِلَيْهِنَّ فِي كِسْوَتِهِنَّ وَطَعَامِهِنَّ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَمَعْنَى قَوْلِهِ (عَوَانٌ عِنْدَكُمْ) يَعْنِي أَسْرَى فِي أَيْدِيكُمْ*

11. O dužnostima muža prema ženi

1173. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb Muhammed b. Ala; kaže: Obavijestio nas je Abde b. Sulejman, on je prenio od od Muhammeda b. Amra: Obavijestio nas je Ebu Seleme, prenijevši od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Najpotpunijeg su imana, među vama, oni vjernici koji imaju**

---

[157] U nekim rukopisima Tirmizijine zbirke kao i u Ibn Madžinu *Sunenu* stoji: "Koja god žena preseli na ahiret, a njen muž je njome zadovoljan, ući će u Džennet."

[158] Ovaj hadis Hakim smatra vjerodostojnim. S njim se u tome saglasio i Ez-Zehebi.

najljepše ponašanje, a najbolji među vama su oni koji najljepše postupaju sa svojim ženama.”

Na ovu temu hadisi su preneseni još i od Aiše i Ibn Abbasa. Ebu Hurejreov hadis je hasenun-sahihun.[159]

1174. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Obavijestio nas je Husejn b. Ali el-Džu’fi, on je prenio od Zaidea, on od Šebiba b. Garkadea, on od Sulejmana b. Amra b. Ahvesa koji je kazao: Pričao mi je moj otac da je sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, bio prisutan na Oprosnom hadžu kada je, (nakon što) se zahvalio Allahu i izgovorio riječi slave, održao lijep govor. Spomenuo je da je on u tom govoru (između ostalog i ovo) kazao: **“Preporučujem vam da sa ženama lijepo postupate. One su vam družice vaše, i više od toga od njih ne tražite, osim kada budu očito zgriješile. Ako to urade, onda se od njih u postelji rastavite, pa ih i udarite, udarcem koji ne ostavlja traga. Kada vam postanu poslušne više ih ne matletirajte. Vaše žene imaju dužnosti prema vama, a i vi imate dužnosti prema vašim ženama. U dužnosti vaših žena prema vama spada i to: da ne steru vašu prostirku onome koga vi prezirete i da ne puštaju u vašu kuću one za koje niste zadovoljni da ulaze. U vaše dužnosti prema njima spada i to: da budete velikodušni prema njima u pogledu njihovog oblačenja i ishrane.”**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[160] One su vaše družice znači: One su u vašem posjedu.

١٢. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ إِتْيَانِ النِّسَاءِ فِي أَدْبَارِهِنَّ*

١١٧٥. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ وَهَنَّادٌ قَالَا: أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ عَاصِمٍ الْأَحْوَلِ عَنْ عِيسَى ابْنِ حِطَّانَ عَنْ مُسْلِمِ بْنِ سَلَّامٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ طَلْقٍ قَالَ: أَتَى أَعْرَابِيٌّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ. يَا رَسُولَ اللَّهِ، الرَّجُلُ مِنَّا يَكُونُ فِي الْفَلَاةِ فَتَكُونُ مِنْهُ الرُّوَيْحَةُ وَيَكُونُ فِي الْمَاءِ قِلَّةٌ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِذَا فَسَا أَحَدُكُمْ فَلْيَتَوَضَّأْ. وَلَا تَأْتُوا النِّسَاءَ فِي أَعْجَازِهِنَّ، فَإِنَّ**

---

[159] Bilježi ga i Ebu Davud u *Sunenu.*

[160] Sličan smisao bilježi i Muslim u *Sahihu* u poglavlju o Oprosnom hadždžu.

اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ. وَفِي الْبَاب عَنْ عُمَرَ وَخُزَيْمَةَ بْنِ ثَابِتٍ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ. حَدِيثُ عَلِيِّ بْنِ طَلْقٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ. و سَمِعْت مُحَمَّدًا يَقُولُ: لَا أَعْرِفُ لِعَلِيِّ بْنِ طَلْقٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَيْرَ هَذَا الْحَدِيثِ الْوَاحِدِ، وَلَا أَعْرِفُ هَذَا الْحَدِيثَ مِنْ حَدِيثِ طَلْقِ ابْنِ عَلِيٍّ السُّحَيْمِيِّ. وَكَأَنَّهُ رَأَى أَنَّ هَذَا رَجُلٌ آخَرُ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَرَوَى وَكِيعٌ هَذَا الْحَدِيثَ*

١١٧٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ وَغَيْرُ وَاحِدٍ قَالُوا: أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ مُسْلِمٍ (وَهُوَ ابْنُ سَلَّامٍ) عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِذَا فَسَا أَحَدُكُمْ فَلْيَتَوَضَّأْ وَلَا تَأْتُوا النِّسَاءَ فِي أَعْجَازِهِنَّ.** وَعَلِيٌّ هَذَا هُوَ عَلِيُّ بْنُ طَلْقٍ*

١١٧٧. حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ الْأَشَجُّ أَخْبَرَنَا أَبُو خَالِدٍ الْأَحْمَرُ عَنِ الضَّحَّاكِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ مَخْرَمَةَ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ كُرَيْبٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **لَا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَى رَجُلٍ أَتَى رَجُلًا أَوِ امْرَأَةً فِي الدُّبُرِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ*

12. O zabrani spolnog općenja u stražnjice

1175. ISPRIČALI SU NAM Ahmed b. Meni' i Hennad i kazali: Obavijestio nas je Ebu Muavija, on je prenio od Asima el-Ahvela, on od Isaa b. Hittana, on od Muslima b. Sellama, a on od Alije b. Talka koji je kazao: **"Došao je neki beduin Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: "Neko se od nas nađe u pustinji, od njega se osjeti smrad, a malo je vode? Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Ako neko od vas nečujno pusti vjetar, neka abdesti i nemojte sa suprugama općiti u stražnjice, zaista se Allah ne stidi istine."**

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Omera, Huzejme b. Sabita, Ibn Abbasa i Ebu Hurejrea. Hadis Alija b. Talka je hasenun. Čuo sam Muhammeda kada kaže: Nije mi poznato da je Ali b. Talk od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prenio ijedan drugi hadis osim ovoga, niti mi je ovaj hadis poznat preko Talka b. Alija es-Suhajmija. Kao da on smatra da je ovdje riječ o drugom čovjeku iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba. I Veki' je prenio ovaj hadis.

1176. ISPRIČALI SU NAM Kutejbe i mnogi drugi i kazali: Obavijestio nas je Veki' prenijevši od Abdul-Melika b. Muslima, a on

je Sellamov sin, on od svoga oca, a on od Alije koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ako neko od vas nečujno ispusti vjetar, neka abdesti I, ne općite sa suprugama u stražnjice."** Alija (koji prenosi ovaj hadis) je Alija b. Talk.

1177. ISPRIČAO NAM JE Ebu Seid el-Ešedždžd; kaže: Obavijestio nas je Ebu Halid el-Ahmer, on je prenio od Dahhaka b. Osmana, on od Mahremea b. Sulejmana, on od Kurejba, a on od Ibn Abbasa koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Allah neće pogledati onoga čovjeka koji je općio sa muškarcem ili sa ženom u stražnjicu."** Ovaj hadis je hasenun-garibun.

١٣. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ خُرُوجِ النِّسَاءِ فِي الزِّينَةِ*

١١٧٨. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ خَشْرَمٍ أَخْبَرَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مَيْمُونَةَ بِنْتِ سَعْدٍ (وَكَانَتْ خَادِمًا لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَثَلُ الرَّافِلَةِ فِي الزِّينَةِ فِي غَيْرِ أَهْلِهَا كَمَثَلِ ظُلْمَةِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ، لَا نُورَ لَهَا.** هَذَا حَدِيثٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ مُوسَى بْنِ عُبَيْدَةَ. وَمُوسَى ابْنُ عُبَيْدَةَ يُضَعَّفُ فِي الْحَدِيثِ مِنْ قِبَلِ حِفْظِهِ وَهُوَ صَدُوقٌ. وَقَدْ رَوَى عَنْهُ شُعْبَةُ وَالثَّوْرِيُّ. وَقَدْ رَوَاهُ بَعْضُهُمْ عَنْ مُوسَى بْنِ عُبَيْدَةَ، وَلَمْ يَرْفَعْهُ*

13. O pokuđenosti da žena izlazi u ukrašenoj odjeći

1178. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hašrem: kaže: Obavijestio nas je Isa b. Junus, on je prenio od Musaa b. Ubejdea, on od Ejjuba b. Halida, a on od Mejmune, kćerke Sa'da (koja je služila Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem,) koja je kazala da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Žena koja se, u ukrašenoj odjeći, uvijajući kreće pred muškarcima,** (kojima je haram da je gledaju) **poput je tmine Sudnjeg dana. Ona neće imati svjetlosti."**[161]

---

[161] Ženi muslimanki je dozvoljeno da normalno izlazi iz kuće i da se kreće radi obavljanja svojih svakodnevnih potreba i poslova. Međutim, ukoliko izlazi tamo gdje ima i muškaraca,

Ovaj hadis nam je poznat samo preko Musaa b. Ubejdea, a Musa b. Ubejde je, iako iskren, slab kao ravija hadisa i to zbog lošeg pamćenja. Od njega su hadise prenijeli Šu'be i Es-Sevri. Neki su (ovaj hadis) od Musaa b. Ubejdea prenijeli kao mevkuf (hadis).

١٤. بَاب مَا جَاءَ فِي الْغَيْرَةِ*

١١٧٩. حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ مَسْعَدَةَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ حَبِيبٍ عَنِ الْحَجَّاجِ الصَّوَّافِ عَنْ يَحْيَى ابْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّ اللَّهَ يَغَارُ، وَالْمُؤْمِنُ يَغَارُ، وَغَيْرَةُ اللَّهِ أَنْ يَأْتِيَ الْمُؤْمِنُ مَا حَرَّمَ عَلَيْهِ**. وَفِي الْبَاب عَنْ عَائِشَةَ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ. حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَقَدْ رُوِيَ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذَا الْحَدِيثُ، وَكِلَا الْحَدِيثَيْنِ صَحِيحٌ. وَالْحَجَّاجُ الصَّوَّافُ هُوَ الْحَجَّاجُ بْنُ أَبِي عُثْمَانَ. وَأَبُو عُثْمَانَ اسْمُهُ مَيْسَرَةُ وَالْحَجَّاجُ يُكْنَى أَبَا الصَّلْتِ، وَثَّقَهُ يَحْيَى بْنُ سَعِيد ألقطان. حَدَّثَنَا أَبُو عِيسَى أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرٍ الْعَطَّارُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمَدِينِيِّ قَالَ. سَأَلْتَ يَحْيَى بْنَ سَعِيدٍ الْقَطَّانَ عَنْ حَجَّاجٍ الصَّوَّافِ فَقَالَ: فَطِنٌ كَيِّس.

14. O ljubomori

1179. ISPRIČAO NAM JE Humejd b. Mes'ade; kaže: Nama je ispričao Sufjan b. Habib, on je prenio od Hadždžadža es-Savvafa, on od Jahjaa b. Ebu Kesira, on od Ebu Seleme, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Zaista Allah ispoljava ljubomoru, a i vjernik. Allahova ljubomora** (srdžba) **ispolji se onda kada vjernik uradi nešto što mu je zabranio."**

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Aiše i Abdullaha b. Omera. Ebu Hurejreov hadis je hasenun-garibun.[162] Ovaj hadis je prenesen i od Jahjaa b. Ebu Kesira, on od Ebu Selemea, on od Urvea, on od Esme,

---

dužnost joj je da se pristojno oblači i da se kreće umjereno i dostojanstveno. Haram joj da se oblači i hoda izazovno kako bi na sebe skrenula pažnju muškaraca.

[162] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

kćerke Ebu Bekrove, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Oba ova hadisa su vjerodostojna.

Hadždžadž es-Savvaf je Hadždžadž b. Ebu Osman. Ebu Osmanu je ime Mejsere, a Hadždžadžu je nadimak Ebu Salt. Jahja b. Seid el-Kattan ga smatra pouzdanim ravijom. Ispričao nam je Ebu Isa; kaže: Obavijestio nas je Ebu Bekr el-Attar, prenijevši od Alije b. Abdullaha el-Medenija koji je kazao: Pitao sam Jahjaa b. Seida el-Kattana o Hadždžadžu es-Savvafu pa je rekao: Bio je pouzdan i pametan.

١٥ . بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ أَنْ تُسَافِرَ الْمَرْأَةُ وَحْدَهَا*

١١٨٠ . حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **لَا يَحِلُّ لِامْرَأَةٍ تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ تُسَافِرَ سَفَرًا يَكُونُ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَصَاعِدًا إِلَّا وَمَعَهَا أَبُوهَا أَوْ أَخُوهَا أَوْ زَوْجُهَا أَوِ ابْنُهَا أَوْ ذُو مَحْرَمٍ مِنْهَا.** وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَابْنِ عُمَرَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَرُوِي عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: لَا تُسَافِرُ الْمَرْأَةُ مَسِيرَةَ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ إِلَّا مَعَ ذِي مَحْرَمٍ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ. يَكْرَهُونَ لِلْمَرْأَةِ أَنْ تُسَافِرَ إِلَّا مَعَ ذِي مَحْرَمٍ. وَاخْتَلَفَ أَهْلُ الْعِلْمِ فِي الْمَرْأَةِ إِذَا كَانَتْ مُوسِرَةً وَلَمْ يَكُنْ لَهَا مَحْرَمٌ هَلْ تَحُجُّ؟ فَقَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ: لَا يَجِبُ عَلَيْهَا الْحَجُّ لِأَنَّ الْمَحْرَمَ مِنَ السَّبِيلِ لِقَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ (مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا) فَقَالُوا: إِذَا لَمْ يَكُنْ لَهَا مَحْرَمٌ فَلَا تَسْتَطِيعُ إِلَيْهِ سَبِيلًا. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَأَهْلِ الْكُوفَةِ. و قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ: إِذَا كَانَ الطَّرِيقُ آمِنًا فَإِنَّهَا تَخْرُجُ مَعَ النَّاسِ فِي الْحَجِّ. وَهُوَ قَوْلُ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ وَالشَّافِعِيِّ*

١١٨١ . حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ ح أَخْبَرَنَا بِشْرُ بْنُ عُمَرَ أَخْبَرَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ سَعِيدِ ابْنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **لَا تُسَافِرُ امْرَأَةٌ مَسِيرَةَ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ إِلَّا وَمَعَهَا ذُو مَحْرَمٍ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

15. O pokuđenosti da žena putuje sama

1180. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Ebu Muavija, on je prenio od A'meša, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Seida koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Nije dozvoljeno ženi koja vjeruje u Allaha i Sudnji dan da**

provede na putovanju tri ili više dana, ukoliko sa njom nije njen otac, brat, muž, sin ili neko drugi, njen bližnji, za koga se (po šeria'tu) **ne može vjenčati."**

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ebu Hurejre, Ibn Abbasa i Ibn Omera. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

Preneseno je od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"Neka žena ne kreće na putovanje koje će trajati dan i noć, ukoliko sa njom nije (mahrem) neko za koga se** (po šeria'tu) **ne može vjenčati."** U skladu sa tim je praksa učenjaka. Oni drže pokuđenim da žena kreće na put, ukoliko sa njom nije neko za koga se (po šera'tu) ne može vjenčati.[163] Učenjaci su se razišli u tome da li je žena, koja je imućna a nema mahrema (nikoga iz rodbine za koga se ne može vjenčati) dužna obaviti hadždž? Neki učenjaci vele: Ona nije dužna obaviti hadždž pošto mahrem potpada pod pojam "mogućnost" u riječima Uzvišenog: "...Onaj koji je u mogućnosti."[164] Prema tome, vele oni, pošto sa njom nema nikoga za koga se ne može vjenčati (mahrema), ona nije ni u mogućnosti. Ovo je stav Sufjana es-Sevrija i učenjaka iz Kufe.

Neki, pak, učenjaci vele: Ukoliko je put siguran, ona na hadž može krenuti sa drugim putnicima. To je mišljenje Malika b. Enesa i Šafije.

1181. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Obavijestio nas je Bišr b. Omer; kaže: Nas je obavijestio Malik b. Enes, prenijevši od Seida b. Ebu Seida, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Neka**

---

[163] Na temelju ovdje spomenutih hadisa i hadisa koje prenosi Ibn Omer: "Nije dozvoljeno ženi da putuje, ukoliko sa njom nije neko od onih za koje se ne može (po šeri'atu) vjenčati, većina učenjaka stala je na stanovište da je ženi haram svako putovanje, bez nekoga od onih sa kojima se ne može (po šeri'atu) vjenčati, svejedno da li putovanje trajalo dugo ili kratko.

Ebu Hanife smatra da ona može putovati i bez mahrema, ukoliko putuje na udaljenost kraću od one na kojoj može skraćivati namaze. Kao dokaz svom mišljenju on ističe da su samo predaje u kojima se zabranjuje ženi putovanje bez mahrema u trajanju od tri, ili više dana sigurne, dok su sve ostale sumnjivog karaktera. Međutim, većina učenjaka ne prihvata takvu Ebu Hanifinu argumentaciju, navodeći da hadis u kome je spomenuta zabrana putovanja u trajanju od dva dana bilježe Buharija i Muslim, dok hadis u kome je spomenuta zabrana u trajanju jedne noći, bilježi Muslim.

[164] *U 97. ajetu sure Ali Imran* Uzvišeni Allah kaže: "Hodočastiti Hram dužan je, Allaha radi, svaki onaj koji je u mogućnosti."

žena ne kreće na putovanje koje će trajati dan i noć ukoliko sa njom nije (mahrem) neko za koga se po (šeri'atu) **ne može vjenčati."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

١٦. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ الدُّخُولِ عَلَى الْمُغِيبَاتِ*

١١٨٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِيَّاكُمْ وَالدُّخُولَ عَلَى النِّسَاءِ فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَرَأَيْتَ الْحَمْوَ قَالَ الْحَمْوُ الْمَوْتُ**. وَفِي الْبَاب عَنْ عُمَرَ وَجَابِرٍ وَعَمْرِو بْنِ الْعَاصِ. حَدِيثُ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَإِنَّمَا مَعْنَى كَرَاهِيَةِ الدُّخُولِ عَلَى النِّسَاءِ، عَلَى نَحْوِ مَا رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا يَخْلُوَنَّ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ إِلَّا كَانَ ثَالِثَهُمَا الشَّيْطَانُ. وَمَعْنَى قَوْلِهِ (الْحَمْوُ) يُقَالُ هُوَ أَخُو الزَّوْجِ. كَأَنَّهُ كَرِهَ لَهُ أَنْ يَخْلُوَ بِهَا.

16. O pokuđenosti ulaska kod žena čiji su muževi odsutni

1182. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Lejs, on je prenio od Jezida b. Ebu Habiba, on od Ebu Hajra, a on od Ukbea b. Amira da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Ne ulazite kod** (tuđih) **žena.**[165] **Neki ensarija upita: A šta veliš o ulasku djevera** (kod bratove žene),[166] **a on će na to: Ulazak djevera** (kod bratove žene) **ravan je smrti."**[167]

---

[165] Ovim Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjuje muškarcima da ulaze kod žena kada su same u kući, bilo da su im muževi umrli ili su negdje odsutni. Kod njih mogu ulaziti kada su same samo oni muškarci za koje se one po šeri'atu ne mogu udati, a to su: očevi njihovi, očevi muževa njihovih, sinovi njihovi, sinovi muževa njihovih, braća njihova, sinovi braće njihove, sinovi sestara njihovih, amidže njihove i daidže njihove.

[166] Ovaj ensarija pitao je Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o ulasku djevera, samim tim i ostalih muževih bližih rođaka kao što su njegov bratić, sestrić, amidža, daidža i drugi, pošto oni ne spadaju među (mahreme) one za koje se ona ne bi mogla udati.

[167] Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ulazak djevera ili nekog drugog muževog rođaka kod njegove žene dok je sama u kući, poredi sa smrću zbog toga što su svi njegovi rođaci, osim njegovog oca i sinova, za nju, po šeria'tu, stranci, te iz takvog boravka mogu

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Omera, Džabira i Amra b. Asa. Hadis Ukbea b. Amira je hasenun-sahihun.[168] Pokuđenost ulaska kod žena je u smislu onoga što je preneseno od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: "Neće se nikada čovjek osamiti sa nekom ženom a da šejtan neće biti treći." Riječ *el-hamv* podrazumijeva muževa brata. Kao da je prezirao da se on osamljuje sa njom.

١٧. باب منه

١١٨٣. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ أَخْبَرَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ مُجَالِدٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ. **لَا تَلِجُوا عَلَى الْمُغِيبَاتِ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي مِنْ أَحَدِكُمْ مَجْرَى الدَّمِ. قُلْنَا: وَمِنْكَ؟ قَالَ: وَمِنِّي، وَلَكِنَّ اللَّهَ أَعَانَنِي عَلَيْهِ فَأَسْلَمُ.** هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَقَدْ تَكَلَّمَ بَعْضُهُمْ فِي مُجَالِدِ بْنِ سَعِيدٍ مِنْ قِبَلِ حِفْظِهِ. و سَمِعْتُ عَلِيَّ بْنَ خَشْرَمٍ يَقُولُ: قَالَ سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ فِي تَفْسِيرِ قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: (وَلَكِنَّ اللَّهَ أَعَانَنِي عَلَيْهِ فَأَسْلَمُ) يَعْنِي أَسْلَمُ أَنَا مِنْهُ. قَالَ : وَالشَّيْطَانُ لَا يُسْلِمُ. لَا تَلِجُوا عَلَى الْمُغِيبَاتِ، وَالْمُغِيبَةُ الْمَرْأَةُ الَّتِي يَكُونُ زَوْجُهَا غَائِبًا وَالْمُغِيبَاتُ جَمَاعَةُ الْمُغِيبَةِ*

17. Poglavlje o istoj temi

1183. ISPRIČAO NAM JE Nasr b. Ali; kaže: Obavijestio nas je Isa b. Junus, on je prenio od Mudžalida, on od Ša'bija, on od Džabira, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"Ne ulazite kod žena čiji su muževi odsutni, jer u vama šejtan kruži poput krvotoka. Mi upitasmo: A u tebi? I u meni, s tim što je mene Allah pomogao protiv njega te je obuzdan."**[169] Ovaj hadis je u ovoj formi hasenun-garibun.

---

proizići sumnje koje mogu dovesti do razvrgavanja njihova braka, ili mogu pasti u iskušenje i počiniti blud, za što bi za njih slijedila smrtna kazna kamenovanjem.

[168] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

[169] Ibn Esir u djelu *En-Nihaje* navodi hadis u kome je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Ne postoji ni jedan čovjek a da uz njeg nije šejtan. Neko reče: Zar i uz tebe? Da, i uz mene, s tim što je mene Allah pomogao pa je obuzdan te sam tako zaštićen od njegova zla, reče on." U jednoj predaji stoji: "Pa je moj prihvatio islam te sam se tako spasio

Neki su oko Mudžalida b. Seida diskutovali u pogledu njegova pamćenja. Čuo sam Aliju b. Hašrema kada kaže: Kazao je Sufjan b. Ujejne, objašnjavajući Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "s tim što je mene Allah pomogao protiv njega te je obuzdan" što znači: Pa sam se od njega spasio.

Sufjan kaže: Šejtan ne može primiti islam.

Ne ulazite kod žena čiji su muževi odsutni."Mugiba" je žena čiji je muž odsutan, a "mugibat" je njena množina.

١٨. باب منه

١١٨٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا عَمْرُو بْنُ عَاصِمٍ أَخْبَرَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ مُوَرِّقٍ عَنْ أَبِي الْأَحْوَصِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **الْمَرْأَةُ عَوْرَةٌ، فَإِذَا خَرَجَتِ اسْتَشْرَفَهَا الشَّيْطَانُ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ*

18. Poglavlje o istoj temi

1184. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Amr b. Asim; kaže: Nas je obavijestio Hemmam, prenijevši od Katadea, on od Muverrika,[170] on od Ebu Ahvesa, on od Abdullaha, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"Žena je avret. Kada izađe** (iz kuće) **šejtan je** (u očima muškaraca) **predstavlja ljepšom nego što jeste."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.

١٩. باب منه

١١٨٥. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَرَفَةَ أَخْبَرَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ بَحِيرِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ عَنْ كَثِيرِ بْنِ مُرَّةَ الْحَضْرَمِيِّ عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لَا تُؤْذِي امْرَأَةٌ زَوْجَهَا فِي الدُّنْيَا إِلَّا قَالَتْ زَوْجَتُهُ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ : لَا تُؤْذِيهِ قَاتَلَكِ اللَّهُ فَإِنَّمَا هُوَ عِنْدَكِ دَخِيلٌ يُوشِكُ أَنْ يُفَارِقَكِ إِلَيْنَا**. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَرِوَايَةُ إِسْمَعِيلَ بْنِ عَيَّاشٍ عَنِ الشَّامِيِّينَ أَصْلَحُ. وَلَهُ عَنْ أَهْلِ الْحِجَازِ وَأَهْلِ الْعِرَاقِ مَنَاكِيرُ*

---

od njegova zla." U jednom hadisu stoji: "Ademov, a.s, šejtan bio je kjafir, a moj je musliman."

[170] Muverrik b. Mušmereh je bio pobožan čovjek i pouzdan prenosilac. Pripadao je trećoj generaciji ravija hadisa.

19. Još jedno poglavlje o istoj temi

1185. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Arefe; kaže: Obavijestio nas je Ismail b. Ajjaš, on je prenio od Behira b. Sa'da,[171] on od Halida b. Ma'dana, on od Kesira b. Murrea el'Hadremija, on od Muaza b. Džebela, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"Nijedna žena, na ovome svijetu, neće uznemiriti svoga muža, a da njegova supruga** (među džennetskim) **hurijama neće reći: Ne uznemiravaj ga, Allah te ubio. On je kod tebe samo gost, i uskoro će se sa tobom rastati i doći k nama."**

Ovaj hadis je garibun.[172] Poznat nam je samo ovim putem. Predaja Ismaila b. Ajjaša od ljudi iz Šama je pouzdanija. On je od ljudi iz Hidžaza i Iraka prenio munker hadise.

---

[171] Behir b. Sa'd es-Sehuli el-Humsi je pouzdan i siguran ravija. Pripadao je šestoj generaciji.

[172] Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu.*

بسم الله الرحمن الرحيم

كِتاب الطَّلَاقِ وَاللِّعانِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ*

١. بَاب مَا جَاءَ فِي طَلَاقِ السُّنَّة*

١١٨٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْد عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّد بْنِ سِيرِينَ عَنْ يُونُسَ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ: **سَأَلْتُ ابْنَ عُمَرَ عَنْ رَجُلٍ طَلَّقَ امْرَأَتَهُ وَهِيَ حَائِضٌ فَقَالَ: هَلْ تَعْرِفُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ؟ فَإِنَّهُ طَلَّقَ امْرَأَتَهُ وَهِيَ حَائِض. فَسَأَلَ عُمَرُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَهُ أَنْ يُرَاجِعَهَا. قَالَ: قُلْتُ: فَيُعْتَدُّ بِتِلْكَ التَّطْلِيقَةِ؟ قَالَ: فَمَهْ. أَرَأَيْتَ إِنْ عَجَزَ وَاسْتَحْمَقَ***

١١٨٧. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ مُحَمَّد بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ مَوْلَى آلِ طَلْحَةَ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ: أَنَّهُ طَلَّقَ امْرَأَتَهُ فِي الْحَيْضِ. فَسَأَلَ عُمَرُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: **مُرْهُ فَلْيُرَاجِعْهَا ثُمَّ لِيُطَلِّقْهَا طَاهِرًا أَوْ حَامِلًا** . حَدِيثُ يُونُسَ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَكَذَلِكَ حَدِيثُ سَالِمٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ مِنْ غَيْرِ وَجْه عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِم: أَنَّ طَلَاقَ السُّنَّة أَنْ يُطَلِّقَهَا طَاهِرًا مِنْ غَيْرِ جِمَاعٍ. و قَالَ بَعْضُهُمْ: إِنْ طَلَّقَهَا ثَلَاثًا وَهِيَ طَاهِرٌ فَإِنَّهُ يَكُونُ لِلسُّنَّة أَيْضًا. وَهُوَ قَوْلُ الشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ. و قَالَ بَعْضُهُمْ: لَا تَكُونُ ثَلَاثًا لِلسُّنَّة إِلَّا أَنْ يُطَلِّقَهَا وَاحِدَةً وَاحِدَةً. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَإِسْحَق. وَقَالُوا فِي طَلَاقِ الْحَامِلِ: يُطَلِّقُهَا مَتَى شَاءَ. و قَالَ بَعْضُهُمْ يُطَلِّقُهَا عِنْدَ كُلِّ شَهْرٍ تَطْلِيقَةً. وَهُوَ قَوْلُ الشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَق. *

U ime Allaha Milostivog, Samilosnog

POGLAVLJA O TALAKU (RAZVODU) I LIANU (RAZVODU) UZ PROKLETSTVA
Od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

1. O razvodu koji je u skladu sa sunnetom

1186. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid; kaže: Obavijestio nas je Hammad b. Zejd, on je prenio od Ejjuba, on od Muhammeda b. Sirina, a on od Junusa b. Džubejra koji je kazao: **"Pitao sam Ibn Omera o čovjeku koji pusti ženu dok je imala mjesečno pranje, pa je kazao: Poznaješ li ti Abdulaha b. Omera, on je pustio ženu**[173] **dok je imala mjesečno pranje. Omer je** (o tome) **pitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa mu je naredio da je vrati. Rekao sam, veli on** (Junus b. Džubejr)**: Je li joj od tog puštanja računat iddet? On (Ibn Omer) će na to: A šta će drugo biti** (ako joj se neće računati iddet), **pogotovo ako je on** (tj. Ibn Omer) **neispravno i glupo postupio?"**[174]

1187. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Veki', prenijevši od Sufjana, on od Muhammeda b. Abdur-Rahmana, štićenika Talhine porodice, on od Salima, a on od svoga oca **"da je pustio ženu dok je imala mjesečno pranje. Omer je o tome upitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je kazao: Naredi mu da je vrati, pa** (ako baš hoće) **neka je pusti kad bude čista ili trudna."**

Hadis Junusa b. Džubejra od Ibn Omera je hasenun-sahihun.[175] Također i Salimov hadis od Ibn Omera. Ovaj je hadis preko više seneda

---

[173] Abdullah b. Omer je bio pustio ženu koja se zvala Amina bint Gaffar. U *Musnedu* Ahmeda b. Hanbela stoji da joj je bilo ime Nevvar. Međutim, najvjerovatnije se zvala Amina, a Nevvar joj je bio nadimak.

[174] Ali el-Kari tvrdi da se iz ovog hadisa da zaključiti da je puštanje žene u vrijeme dok ima mjesečno pranje zabranjeno (haram). To potvrđuje *1. ajet sure Et-Talak*: "O Vjerovjesniče, kad htjednete žene da pustite, vi ih u vrijeme kad su čiste pustite, a onda vrijeme koje treba da prođe računajte i Allaha se, Gospodara svoga, bojte."

[175] Zabilježen je u *El-Kutubus-Sitte.*

prenesen od Ibn Omera od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Prema ovome postupali su učenjaci iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostali. Oni smatraju da je postupio u skladu sa sunnetom onaj koji pusti ženu, nakon što se ona očistila i sa njom (nakon čišćenja) nije imao odnos. Neki učenjaci vele: Ako bi je, u momentu kad je čista, pustio i tri puta, i to bi bilo u skladu sa sunnetom. Ovo je stav Šafije i Ahmeda. Neki učenjaci smatraju da tri uzastopna puštanja nisu u skladu sa sunnetom, osim u slučaju ako ju je puštao jednom po jednom. Ovo je stav Es-Sevrija i Ishaka.

U pogledu puštanja trudnice oni smatraju da je može pustiti kad hoće. Neki vele: Nakon završetka svakog (od tri) mjeseca (koliko traje iddet) pustiće je jednom. Ovo je stav Šafije, Ahmeda i Ishaka.

٢. بَاب مَا جَاءَ فِي الرَّجُلِ يُطَلِّقُ امْرَأَتَهُ الْبَتَّةَ*

١١٨٨. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا قَبِيصَةُ عَنْ جَرِيرِ بْنِ حَازِمٍ عَنِ الزُّبَيْرِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ يَزِيدَ بْنِ رُكَانَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: **أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي طَلَّقْتُ امْرَأَتِي الْبَتَّةَ. فَقَالَ: مَا أَرَدْتَ بِهَا. قُلْتُ: وَاحِدَةً. قَالَ: وَاللَّهِ؟ قُلْتُ وَاللَّهِ. قَالَ: فَهُوَ مَا أَرَدْتَ.** هَذَا حَدِيثٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَقَدِ اخْتَلَفَ أَهْلُ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ فِي طَلَاقِ الْبَتَّةِ. فَرُوِيَ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ أَنَّهُ جَعَلَ الْبَتَّةَ وَاحِدَةً. وَرُوِيَ عَنْ عَلِيٍّ أَنَّهُ جَعَلَهَا ثَلَاثًا. و قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ: فِيهِ نِيَّةُ الرَّجُلِ إِنْ نَوَى وَاحِدَةً فَوَاحِدَةٌ، وَإِنْ نَوَى ثَلَاثًا فَثَلَاثٌ، وَإِنْ نَوَى ثِنْتَيْنِ لَمْ تَكُنْ إِلَّا وَاحِدَةً. وَهُوَ قَوْلُ الثَّوْرِيِّ وَأَهْلِ الْكُوفَةِ. و قَالَ مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ فِي الْبَتَّةِ: إِنْ كَانَ قَدْ دَخَلَ بِهَا فَهِيَ ثَلَاثُ تَطْلِيقَاتٍ. و قَالَ الشَّافِعِيُّ: إِنْ نَوَى وَاحِدَةً فَوَاحِدَةٌ، يَمْلِكُ الرَّجْعَةَ. وَإِنْ نَوَى ثِنْتَيْنِ فَثِنْتَانِ. وَإِنْ نَوَى ثَلَاثًا فَثَلَاثٌ*

2. O čovjeku koji neopozivo pusti ženu

1188. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Kabisa, on je prenio od Džerira b. Hazima, on od Zubejra b. Sa'da, on od Abdullaha b. Jezida b. Rukanea, on od svoga oca, a on od njegova

djeda[176] koji je kazao: **"Došao sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i kazao: Allahov Poslaniče, ja sam neopozivo pustio svoju ženu. On reče: Šta si time htio? Rekoh: Htio sam da to bude** (samo) **jedno puštanje. Tako ti Allaha? Tako mi Allaha, odgovorih,**[177] **a on reče: Onda se to tretira kao jedno puštanje, kako si htio."**[178]

Ovaj nam je hadis poznat samo ovim putem. Učenjaci iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostali imaju različita mišljenja u pogledu neopozivog puštanja (žene). Preneseno je od Omera b. Hattaba da je smatrao da to podrazumijeva jedno puštanje. Od Alije je preneseno da je smatrao da to podrazumijeva tri puštanja.[179]

Neki učenjaci misle da se to tretira u duhu čovjekova nauma. Ukoliko je time naumio da je pusti jednom, tretirat će se kao jedno puštanje. Ukoliko je time naumio da je pusti tri puta, tretirat će se kao da ju je pustio tri puta. A ukoliko je pak, time naumio da je pusti dva puta, tretirat će se kao da ju je pustio samo jedanput. Ovo je stav Es-Sevrija i učenjaka iz Kufe.

Malik b. Enes (o neopozivom puštanju žene) veli: Ukoliko se sa njom sastajao, to podrazumijeva tri puštanja.

Šafija veli: Ukoliko je time naumio jedno puštanje, i tretirat će se kao jedno, i taj vid puštanja je opoziv, a ukoliko je naumio dva puštanja i tretirat će se kao dva.Ukoliko je, pak, time naumio da je pusti tri puta, i tretirat će se kao tri puštanja.

---

[176]Djed Abdullaha b. Jezida zvao se Rukane b. Abdu Jezid b. Hašim b. Abdul-Muttalib el-Matlebi. On je primio islam na dan oslobođenja Mekke. Kasnije se nastanio u Medini. Umro je u vrijeme Muavijina hilafeta.

[177] Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ga je to pitao zato što postoje dvije vrste razvoda: opozivi i neopozivi. Opozivim razvodom se smatra kada čovjek ženu pusti jednom ili dva puta, dok se neopozivim razvodom smatra kada čovjek ženu pusti odjednom (kad kaže: Puštam te tri puta odjednom) ili u različitim vremenskim intervalima (kad je jednom pusti pa je vrati, pa je pusti, pa je ponovo vrati, i ponovo je treći put pusti).

[178] Onda se to računa jednim puštanjem, tako da je imaš pravo ponovo vratiti. Da je naumio da je odjednom pušta tri puta, imao bi je pravo vratiti tek nakon što bi se udala za drugoga i sa njim se razvela.

[179] Ukoliko bi neko ženi kazao puštena si neopozivo, to bi se, po mišljenju Omera b. Hattaba, smatralo samo jednim puštanjem. Po mišljenju Alije b. Ebu Taliba to bi značilo kao da joj je rekao: Puštena si tri puta. Ebu Hanife veli: Ukoliko je, kad je to izgovorio, mislio da je pušta jedanput ili dvaput, onda se to tretira kao jedno puštanje. Međutim, ukoliko je mislio da je pušta tri puta, onda će se to i tretirati kao da ju je tri puta pustio.

٣. بَاب مَا جَاءَ فِي أَمْرُكِ بِيَدِكِ*

١١٨٩. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ نَصْرِ بْنِ عَلِيٍّ أَخْبَرَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ ح أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَيُّوبَ: **هَلْ عَلِمْتَ أَنَّ أَحَدًا قَالَ فِي أَمْرُكِ بِيَدِكِ إِنَّهَا ثَلَاثٌ إِلَّا الْحَسَنَ؟ فَقَالَ، لَا إِلَّا الْحَسَنَ ثُمَّ قَالَ: اللَّهُمَّ غَفْرًا إِلَّا مَا حَدَّثَنِي قَتَادَةُ عَنْ كَثِيرٍ مَوْلَى بَنِي سَمُرَةَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ثَلَاثٌ.** قَالَ أَيُّوبُ: فَلَقِيتُ كَثِيرًا مَوْلَى بَنِي سَمُرَةَ فَسَأَلْتُهُ فَلَمْ يَعْرِفْهُ. فَرَجَعْتُ إِلَى قَتَادَةَ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ: نَسِيَ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ سُلَيْمَانَ بْنِ حَرْبٍ عَنْ حَمَّادِ ابْنِ زَيْدٍ. وَسَأَلْتُ مُحَمَّدًا عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ فَقَالَ: أَخْبَرَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ زَيْدٍ بِهَذَا. وَإِنَّمَا هُوَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مَوْقُوفٌ. وَلَمْ يُعْرَفْ حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ مَرْفُوعًا وَكَانَ عَلِيُّ بْنُ نَصْرٍ حَافِظًا صَاحِبَ حَدِيثٍ. وَقَدِ اخْتَلَفَ أَهْلُ الْعِلْمِ فِي أَمْرُكِ بِيَدِكِ فَقَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْهُمْ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ: هِيَ وَاحِدَةٌ. وَهُوَ قَوْلُ غَيْرِ وَاحِدٍ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنَ التَّابِعِينَ وَمَنْ بَعْدَهُمْ. و قَالَ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ وَزَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ: الْقَضَاءُ مَا قَضَتْ. و قَالَ ابْنُ عُمَرَ: إِذَا جَعَلَ أَمْرَهَا بِيَدِهَا وَطَلَّقَتْ نَفْسَهَا ثَلَاثًا، وَأَنْكَرَ الزَّوْجُ وَقَالَ: لَمْ أَجْعَلْ أَمْرَهَا بِيَدِهَا إِلَّا فِي وَاحِدَةٍ، اسْتُحْلِفَ الزَّوْجُ وَكَانَ الْقَوْلُ قَوْلَهُ مَعَ يَمِينِهِ. وَذَهَبَ سُفْيَانُ وَأَهْلُ الْكُوفَةِ إِلَى قَوْلِ عُمَرَ وَعَبْدِ اللَّهِ. وَأَمَّا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ فَقَالَ: الْقَضَاءُ مَا قَضَتْ. وَهُوَ قَوْلُ أَحْمَدَ. وَأَمَّا إِسْحَقُ فَذَهَبَ إِلَى قَوْلِ ابْنِ عُمَرَ*

3. O tome kad čovjek rekne (ženi) to je u tvojim rukama

1189. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Nasr b. Ali; kaže: Obavijestio nas je Sulejman b. Harb; kaže: Nas je obavijestio Hammad b. Zejd i kazao: **"Upitao sam Ejjuba: Znaš li ti da je još iko, osim Hasana, za riječi "to je u tvojim rukama" kazao da to podrazumijeva tri puštanja? Ne znam nikog osim Hasana, a potom reče: Allahu, oprosti mi,[180] osim što mi je ispričao Katade, prenijevši od Kesira, štićenika plemena Benu Semure, on od Ebu Selemea, on od Ebu**

---

[180] Ejjub je od Allaha, dž.š, tražio oprost zbog toga što je bio zaboravio hadis koji mu je ispričao i Ebu Katade a u kome je stajalo da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao da ukoliko bi čovjek rekao ženi da to prepušta njoj, pa ona odabere razvod, da to ima težinu kao da se tri puta razvela.

Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: "tri."[181]

Ejjub kaže: Sreo sam Kesira, štićenika plemena Benu Semurea i pitao ga (o ovom hadisu), pa ga nije znao. Potom sam se vratio Ebu Katadi i obavijestio ga, a on reče: On ga je zaboravio. Ovaj hadis je garibun. Poznat nam je samo preko Sulejmana b. Harba, od Hammada b. Zejda. A pitao sam Muhammeda o ovom hadisu pa je kazao: Obavijestio nas je Sulejman b. Harb, prenijevši od Hammada b. Zejda ovo, a on od Ebu Hurejrea, da je mevkuf'.

Ebu Hurejreov hadis nije poznat kao merfu' a Alija b. Nasr bio je hafiz hadisa i hadiski učenjak.

Učenjaci imaju različita mišljenja o tome kakav smisao mogu imati riječi (ukoliko muž rekne ženi) "to je u tvojim rukamma" (pa ona odabere razvod). Neki učenjaci iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba, među kojima su i Omer b. Hattab i Abdullah b. Mesud, smatraju da se pod tim podrazumijeva jedno puštanje. Ovako misle i mnogi učenjaci iz generacije tabi'ina i oni koji su došli poslije njih.

Osman b. Affan i Zejd b. Sabit vele: Presudit će se u skladu sa njenom odlukom.

Ibn Omer veli: Ako bi muž odluku prepustio ženi pa se ona odlučila za razvod od tri puta i muž to ne prihvati, nego rekne: Ja sam joj to prepustio s namjerom da se (ukoliko želi razvod) razvede samo jedanput, od njeg će se tražiti da se na to zakune, pa ukoliko se zakune, uvažit će se njegove riječi sa zakletvom.

Sufjan i učenjaci iz Kufe se slažu s Omerom i Abdullahom, dok Malik b. Enes kaže: Presudit će se u skladu s njenom odlukom. Ovo je stav i Ahmedov, dok se Ishak drži mišljenja Ibn Omera.

---

[181] Ovo ima sljedeće značenje: Ukoliko bi čovjek rekao ženi "to je u tvojim rukama", pa ona odabere da bude slobodna, to ima tretman kao da se tri puta razvela. Po mišljenju Omera b. Hattaba i Abdullaha b. Mesuda to će se tretirati kao jedan razvod. Po mišljenju Osmana b. Affana i Zejda b. Sabita to će se tretirati shodno njenom naumu. Ukoliko je naumila da se time razvede jednim razvodom i tretirat će se kao jedan razvod, međutim, ukoliko je naumila da se time razvodi odjednom tri puta, to će se i tretirati kao tri razvoda.

٤. بَاب مَا جَاءَ فِي الْخِيَارِ*

١١٩٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِسْمَعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: **خَيَّرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاخْتَرْنَاهُ. أَفَكَانَ طَلَاقًا؟**

١١٩١. حَدَّثَنَا بندار أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ **بِمِثْلِهِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَاخْتَلَفَ أَهْلُ الْعِلْمِ فِي الْخِيَارِ. فَرُوِيَ عَنْ عُمَرَ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ أَنَّهُمَا قَالَا: إِنِ اخْتَارَتْ نَفْسَهَا فَوَاحِدَةٌ بَائِنَةٌ. وَرُوِيَ عَنْهُمَا أَنَّهُمَا قَالَا أَيْضًا: وَاحِدَةٌ يَمْلِكُ الرَّجْعَةَ، وَإِنِ اخْتَارَتْ زَوْجَهَا فَلَا شَيْءَ. وَرُوِيَ عَنْ عَلِيٍّ أَنَّهُ قَالَ: إِنِ اخْتَارَتْ نَفْسَهَا فَوَاحِدَةٌ بَائِنَةٌ. وَإِنِ اخْتَارَتْ زَوْجَهَا فَوَاحِدَةٌ يَمْلِكُ الرَّجْعَةَ. و قَالَ زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ: إِنِ اخْتَارَتْ زَوْجَهَا فَوَاحِدَةٌ، وَإِنِ اخْتَارَتْ نَفْسَهَا فَثَلَاثٌ. وَذَهَبَ أَكْثَرُ أَهْلِ الْعِلْمِ وَالْفِقْهِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَنْ بَعْدَهُمْ فِي هَذَا الْبَابِ إِلَى قَوْلِ عُمَرَ وَعَبْدِ اللَّهِ. وَهُوَ قَوْلُ الثَّوْرِيِّ وَأَهْلِ الْكُوفَةِ. وَأَمَّا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ فَذَهَبَ إِلَى قَوْلِ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ*

4. O slobodnom izboru

1190. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nas je obavijestio Sufjan, prenijevši od Ismaila b. Ebu Halida, on od Ša'bija, on od Mesruka, a on od Aiše da je kazala: **"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ponudio nam je mogućnost izbora**[182] (da i dalje

[182] Bilježi Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* od Džabira b. Abdullaha da je kazao: "Jednog dana je Ebu Bekr došao na vrata Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje je sjedilo mnoštvo svijeta. Zatražio je dozvolu za ulazak, pa mu nije dozvolio. Potom je došao i Omer. I on je zatražio dozvolu za ulazak, pa ni njemu nije dozvolio. Nakon izvjesnog vremena im dozvoli i pošto uđoše ugledaše Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako sjedi i šuti, a oko njega sve njegove supruge. Omer, s namjerom da oraspoloži Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Pomisli, Allahov Poslaniče! Zejdova kćerka a Omerova supruga, od mene zahtijeva udobniji život, pa sam joj htio šiju zavrnuti. Allahov Poslanik,sallallahu alejhi ve sellem, osmijehnu se da su mu se očnjaci ugledali, a onda reče: I ove oko mene to isto od mene traže. Čuvši to ustade Ebu Bekr da bije Aišu, a Omer Hafsu, upućujući im obojica riječi prijekora; Kako možete od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, tražiti ono što on

nastavimo živjeti s njim, ili, ukoliko to želimo, da se razvedemo) **i mi smo odabrale život s njim, pa da li se to može smatrati razvodom?"**[183]

1191. ISPRIČAO NAM JE Bundar; kaže: Obavijestio nas je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nas je obavijestio Sufjan, prenijevši od A'meša, on od Ebu Duhaa, on od Mesruka, a on od Aiše **slično** (prethodnom hadisu). Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[184]

U pogledu slobodnog izbora učenjaci imaju različita mišljenja. Preneseno je od Omera i Abdullaha b. Mesuda da su kazali: Ukoliko žena odabere da bude slobodna, to će se tretirati kao jedan razvod i to neopoziv. Od njih je preneseno da su i to kazali: da će se to tretirati kao jedan razvod uz mogućnost opoziva. Međutim, ukoliko žena odabere da nastavi živjeti s mužem, to neće imati nikakvih pravnih posljedica. Od Alije je preneseno da je rekao: Ako odabere da bude slobodna, to će imati tretman jednog razvoda ali neopozivog, a ukoliko odabere da živi i dalje s mužem, imat će tretman jednog razvoda uz mogućnost opoziva.

Zejd b. Sabit je kazao: Ako odabere da i dalje živi s mužem, to će se tretirat kao jedan razvod, međutim, ukoliko odabere da bude slobodna, tretirat će se kao tri razvoda. Većina učenjaka i fakiha iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i onih poslije njih, o ovom pitanju, prihvatila je mišljenje Omera i Abdullaha. Ovo je stav i Es-Sevrija i učenjaka iz Kufe. Što se tiče Ahmeda b. Hanbela, on je prihvatio mišljenje Alije, r.a.

---

nema! Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, njih dvojicu spriječi u tome, a one uglas povikaše: Kunemo se Allahom da nakon ovoga od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, više nećemo tražiti ono što nema. Tim povodom bijahu objavljeni ovi ajeti: "O Vjerovjesniče, reci ženama svojim: Ako želite život na ovom svijetu i njegov sjaj, onda se odlučite, daću vam pristojnu otpremu i lijepo ću vas otpustiti, A ako želite Allaha, i Poslanika Njegova, i onaj svijet, pa Allah je, doista, onima među vama koje čine dobra djela pripremio nagradu veliku." *(Ahzab, 28. i 29. ajet)*

Nakon što su objavljeni ovi ajeti Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, svim svojim ženama ponudio je slobodan izbor: da i dalje ostanu s njim i žive skromno ili da se od njega razvedu. Sve su odabrale da i dalje žive sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem.

[183] Ove Aišine riječi potvrđuju da se njihov izbor da i dalje žive sa Allahovim Poslanikom, s.a. nije tretiran kao razvod. U skladu s stim je i stav većine učenjaka.

[184] Zabilježen je u *El-Kutubus-Sitte.*

٥. بَاب مَا جَاءَ فِي الْمُطَلَّقَةِ ثَلَاثًا لَا سُكْنَى لَهَا وَلَا نَفَقَةَ*

١١٩٢. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ عَنْ مُغِيرَةَ عَنِ الشَّعْبِيِّ قَالَ: قَالَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ قَيْسٍ: طَلَّقَنِي زَوْجِي ثَلَاثًا عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **لَا سُكْنَى لَكِ وَلَا نَفَقَةَ**. قَالَ مُغِيرَةُ: فَذَكَرْتُهُ لِإِبْرَاهِيمَ فَقَالَ: قَالَ عُمَرُ: لَا نَدَعُ كِتَابَ اللَّهِ وَسُنَّةَ نَبِيِّنَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِقَوْلِ امْرَأَةٍ، لَا نَدْرِي أَحَفِظَتْ أَمْ نَسِيَتْ. وَكَانَ عُمَرُ يَجْعَلُ لَهَا السُّكْنَى وَالنَّفَقَةَ. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا هُشَيْمٌ أَنْبَأَنَا حُصَيْنٌ وَإِسْمَعِيلُ وَمُجَالِدٌ. قَالَ هُشَيْمٌ: وَ أَخْبَرَنَا دَاوُدُ أَيْضًا عَنِ الشَّعْبِيِّ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى فَاطِمَةَ بِنْتِ قَيْسٍ فَسَأَلْتُهَا عَنْ قَضَاءِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهَا، فَقَالَتْ: طَلَّقَهَا زَوْجُهَا الْبَتَّةَ. فَخَاصَمَتْهُ فِي السُّكْنَى وَالنَّفَقَةِ، فَلَمْ يَجْعَلْ لَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُكْنَى وَلَا نَفَقَةً. وَفِي حَدِيثِ دَاوُدَ قَالَتْ: وَأَمَرَنِي أَنْ أَعْتَدَّ فِي بَيْتِ ابْنِ أُمِّ مَكْتُومٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَهُوَ قَوْلُ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ، مِنْهُمُ الْحَسَنُ الْبَصْرِيُّ وَعَطَاءُ بْنُ أَبِي رَبَاحٍ وَالشَّعْبِيُّ. وَبِهِ يَقُولُ أَحْمَدُ وَإِسْحَقُ. وَقَالُوا: لَيْسَ لِلْمُطَلَّقَةِ سُكْنَى وَلَا نَفَقَةٌ إِذَا لَمْ يَمْلِكْ زَوْجُهَا الرَّجْعَةَ. و قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْهُمْ عُمَرُ وَعَبْدُ اللَّهِ: إِنَّ الْمُطَلَّقَةَ ثَلَاثًا لَهَا السُّكْنَى وَالنَّفَقَةُ. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَأَهْلِ الْكُوفَةِ. و قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ: لَهَا السُّكْنَى وَلَا نَفَقَةَ لَهَا. وَهُوَ قَوْلُ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ وَاللَّيْثِ بْنِ سَعْدٍ وَالشَّافِعِيِّ. و قَالَ الشَّافِعِيُّ: إِنَّمَا جَعَلْنَا لَهَا السُّكْنَى بِكِتَابِ اللَّهِ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: (لَا تُخْرِجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ). قَالُوا: هُوَ الْبَذَاءُ، أَنْ تَبْذُوَ عَلَى أَهْلِهَا، وَاعْتَلَّ بِأَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ قَيْسٍ لَمْ يَجْعَلْ لَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ السُّكْنَى لِمَا كَانَتْ تَبْذُو عَلَى أَهْلِهَا. قَالَ الشَّافِعِيُّ: وَلَا نَفَقَةَ لَهَا لِحَدِيثِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي قِصَّةِ حَدِيثِ فَاطِمَةَ بِنْتِ قَيْسٍ*

5. O tome da žena koja bude puštena tri puta nema pravo na stan i opskrbu[185]

1192. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Obavijestio nas je Džerir, on je prenio od Mugirea, on od Ša'bija koji je kazao da je Fatima, kći Kajsova, rekla: "U vrijeme Allahova Poslanika, sallallahu

[185] Nema pravo na stan i opskrbu za vrijeme počeka-iddeta.

alejhi ve sellem, moj muž me pustio tri puta, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **Ti nemaš pravo na stan i opskrbu.**"[186]

Mugire kaže: Spomenuo sam (ovaj hadis) Ibrahimu (en-Nehaiju) pa je kazao: da je Omer rekao: Mi nećemo ostaviti Allahovu Knjigu i sunnet našeg Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, zbog riječi jedne žene za koju ne znamo da li je (to) dobro upamtila ili je (možda) šta zaboravila. Omer je (u takvim slučajevima) ženi priznavao pravo na stan i opskrbu.

Ispričao nam je Ahmed b. Meni; kaže: Obavijestio nas je Hušejm; kaže: nama su saopćili Husajn, Ismail i Mudžalid. Hušejm veli: Također nas je obavijestio i Davud, prenijevši od Ša'bija da je kazao: Ušao sam kod Fatime, Kajsove kćerke i pitao je o tome kako je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u njenom slučaju presudio pa je kazala: da ju je njen muž neopozivo pustio pa je podigla parnicu protiv njega tražeći (da joj da) stan i opskrbu. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, joj, međutim, nije dosudio ni stan ni opskrbu.

U hadisu koji prenosi Davud stoji da je kazala: A naredio mi je da iddet sprovedem u kući Ibn Ummi Maktuma.

Ovaj hadis je hasenun-sahihun. U skladu s njim je stav nekih učenjaka, među kojima su Hasan el-Basri, Ata b. Ebu Rebah i Ša'bijj. Ovako misle i Ahmed i Ishak. Oni vele: Razvedena nema pravo na stan i opskrbu ukoliko njen muž ne posjeduje pravo na opoziv. Neki, pak, učenjaci iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba, među kojima su i Omer i Abdullah, vele: Čak i razvedena koja je puštena tri puta ima pravo na stan i opskrbu. Ovo je mišljenje i Sufjana es-Sevrija i učenjaka iz Kufe. Neki učenjaci misle da ima pravo

---

[186] Prema ovom hadisu, pravo na smještaj i opskrbu nemaju one razvedenice koje su puštane neopozivo, dok na to imaju pravo one čiji se razvod može opozvati. Ovo je mišljenje Hasana el-Basrija, Ataa b. Ebu Rebaha, Ša'bija, Ahmeda b. Hanbela i Ishaka. Međutim, Omer b. Hattab i Abdullah b. Mesud smatraju da ženi koja je dobila i neopoziv razvod pripada pravo na opskrbu i stan. Ovo je stav i Sufjana es-Sevrija i učenjaka iz Kufe, među kojima su i Ebu Hanife, Ebu Jusuf i Muhammed. Malik b. Enes, Ebu Ubejde, Abdur-Rahman b. Mehdi i Šafija smatraju da joj pripada pravo na stan, ali joj ne pripada pravo na opskrbu, dok neki učenjaci misle obrnuto, da joj pripada pravo na opskrbu, ali joj ne pripada pravo na stan.

na stan, a nema na opskrbu. Ovo je stav Malika b. Enesa, Lejsa b. Sa'da i Šafije. Šafija kaže: Mi smo joj (razvedenoj) određivali stan u skladu sa Allahovom Knjigom. Uzvišeni Allah kaže: **"Ne tjerajte ih iz stanova njihovih, a ni one neka ne izlaze, osim ako očito sramno djelo učine."** Vele: To su pogrdne riječi koje bi žena govorila svome mužu. Najvjerovatnije, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, Fatimi, kćeri Kajsovoj, nije dosudio stan zato što je ona svom mužu upućivala pogrdne riječi.

Njoj (razvedenoj) ne pripada opskrba u skladu s hadisom Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u slučaju Fatime, kćeri Kajsove.

٦. بَاب مَا جَاءَ لَا طَلَاقَ قَبْلَ النِّكَاحِ*

١١٩٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ أَخْبَرَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا عَامِرٌ الْأَحْوَلُ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **لَا نَذْرَ لِابْنِ آدَمَ فِيمَا لَا يَمْلِكُ، وَلَا عِتْقَ لَهُ فِيمَا لَا يَمْلِكُ، وَلَا طَلَاقَ لَهُ فِيمَا لَا يَمْلِكُ.** وَفِي الْبَاب عَنْ عَلِيٍّ وَمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ وَجَابِرٍ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَعَائِشَةَ. حَدِيثُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَهُوَ أَحْسَنُ شَيْءٍ رُوِيَ فِي هَذَا الْبَابِ. وَهُوَ قَوْلُ أَكْثَرِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. رُوِيَ ذَلِكَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَجَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَسَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ وَالْحَسَنِ وَسَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ وَعَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ وَشُرَيْحٍ وَجَابِرِ بْنِ زَيْدٍ وَغَيْرِ وَاحِدٍ مِنْ فُقَهَاءِ التَّابِعِينَ . وَبِهِ يَقُولُ الشَّافِعِيُّ. وَرُوِيَ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ أَنَّهُ قَالَ فِي (الْمَنْصُوبَةِ): إِنَّهَا تَطْلُقُ. وَقَدْ رُوِيَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ النَّخَعِيِّ وَالشَّعْبِيِّ وَغَيْرِهِمَا مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ أَنَّهُمْ قَالُوا: إِذَا وَقَّتَ نُزِّلَ. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَمَالِكِ بْنِ أَنَسٍ: أَنَّهُ إِذَا سَمَّى امْرَأَةً بِعَيْنِهَا أَوْ وَقَّتَ وَقْتًا أَوْ قَالَ: إِنْ تَزَوَّجْتُ مِنْ كُورَةِ كَذَا، فَإِنَّهُ إِنْ تَزَوَّجَ فَإِنَّهَا تَطْلُقُ. وَأَمَّا ابْنُ الْمُبَارَكِ فَشَدَّدَ فِي هَذَا الْبَابِ وَقَالَ: إِنْ فَعَلَ، لَا أَقُولُ هِيَ حَرَامٌ. وَذُكِرَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُبَارَكِ أَنَّهُ سُئِلَ عَنْ رَجُلٍ حَلَفَ بِالطَّلَاقِ أَنَّهُ لَا يَتَزَوَّجُ ثُمَّ بَدَا لَهُ أَنْ يَتَزَوَّجَ هَلْ لَهُ رُخْصَةٌ بِأَنْ يَأْخُذَ بِقَوْلِ الْفُقَهَاءِ الَّذِينَ رَخَّصُوا فِي هَذَا؟ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ: إِنْ كَانَ يَرَى هَذَا الْقَوْلَ حَقًّا مِنْ قَبْلِ أَنْ يُبْتَلَى بِهَذِهِ الْمَسْأَلَةِ فَلَهُ أَنْ يَأْخُذَ بِقَوْلِهِمْ. فَأَمَّا مَنْ لَمْ يَرْضَ بِهَذَا، فَلَمَّا ابْتُلِيَ أَحَبَّ أَنْ يَأْخُذَ بِقَوْلِهِمْ فَلَا أَرَى لَهُ ذَلِكَ. و قَالَ أَحْمَدُ: إِنْ تَزَوَّجَ لَا آمُرُهُ أَنْ يُفَارِقَ امْرَأَتَهُ. و

قَالَ إِسْحَق: أَنَا أُجِيزُ فِي الْمَنْصُوبَةِ، لِحَدِيثِ ابْنِ مَسْعُودٍ، وَإِنْ تَزَوَّجَهَا لَا أَقُولُ تَحْرُمُ عَلَيْهِ امْرَأَتُهُ وَوَسَّعَ إِسْحَقُ فِي غَيْرِ الْمَنْصُوبَةِ*

6. O tome da nema razvoda prije sklapanja braka

1193. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Obavijestio nas je Hušejm; kaže: Nas je obavijestio Amir el-Ahvel, on je prenio od Amra b. Šuajba, on od svoga oca, a on od njegova djeda koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Nema zavjeta u onome što čovjek nije u stanju izvršiti, niti ima oslobađanja roba koga čovjek i ne posjeduje, niti ima razvoda sa ženom s kojom se nije ni vjenčao."**

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Alije, Muaza b. Džebela, Džabira, Ibn Abbasa i Aiše. Hadis Abdullaha b. Amra je hasenun-sahihun.[187] On je nešto najbolje što je preneseno na ovu temu. U skladu s njim stav je većine učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugih. Takav stav je prenesen i od Alije b. Ebu Taliba, Ibn Abbasa, Džabira b. Abdullaha, Seida b. Musejjeba, Hasana, Seida b. Džubejra, Alije b. Husejna, Šurejha, Džabira b. Zejda i mnogih drugih islamskih pravnika iz generacije tabi'ina. Ovo je mišljenje i Šafije. Preneseno je od Ibn Mesuda da je za imenovanu (ženu za koju bi neko rekao: ja sad puštam tu i tu ukoliko se njome oženim) rekao da bi ona time (ukoliko bi se njom oženio) bila puštena. Preneseno je od Ibrahima en-Nehaija, Ša'bija i mnogih drugih učenjaka da su rekli: Smatrala bi se puštanom i ona žena za koju bi neko precizirao vrijeme rekavši: (Sad puštam ženu ukoliko se sutra ili prekosutra oženim, pa se oženi u tim danima). Isto misle i Sufjan es-Sevri i Malik b. Enes. Oni kažu: Ukoliko bi neko (tako kazao) spominjući ženu po imenu i navodeći tačno vrijeme ženidbe, ili kazao ako se oženim iz tog mjesta (ukoliko bi se oženio jednom od spomenutih), time bi bila puštena.

Ibn Mubarek je nešto strožiji o ovom pitanju. On kaže: Ukoliko bi neko tako uradio (rekavši: Sad je puštam ukoliko se tom i tom oženim)

---

[187] Bilježe ga i Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima*.

pa se oženi, ja neću reći da je ona time puštena i da mu je postala zabranjenom. Spomenuto je da je Abdullah b. Mubarek upitan za čovjeka koji se zakune da se neće ženiti (rekavši: Tako mi Allaha, ukoliko bih se oženio ja bih se razveo), pa se oženi, da li bi mogao postupiti po mišljenju onih islamskih pravnika koji u tome vide olakšicu,[188] pa je rekao: Mogao bi, ukoliko je to mišljenje prije nego li je zapao u iskušenje o ovom pitanju, smatrao ispravnim. Ukoliko ga, pak, prije iskušenja, nije držao ispravnim, smatram da ne bi mogao. Ahmed veli: Ukoliko bi se oženio, ja mu ne bih naredio da se rastavi sa ženom. Ishak kaže: Ja mu odobravam u pogledu imenovane žene u duhu hadisa Ibn Mesuda. Ukoliko bi se s njom oženio, ja ne bih kazao da mu se njegova žena zabranjuje. U pogledu ostalih, osim imenovane, Ishak je bio puno fleksibilniji.

٧. بَاب مَا جَاءَ أَنَّ طَلَاقَ الْأَمَةِ تَطْلِيقَتَانِ*

١١٩٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى النَّيْسَابُورِيُّ أَخْبَرَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ، قَالَ أَخْبَرَنَا مُظَاهِرُ بْنُ أَسْلَمَ قَالَ حَدَّثَنِي الْقَاسِمُ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **طَلَاقُ الْأَمَةِ تَطْلِيقَتَانِ وَعِدَّتُهَا حَيْضَتَانِ**. قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى: و أَخْبَرَنَا أَبُو عَاصِمٍ أَخْبَرَنَا مُظَاهِرٌ بِهَذَا. قَالَ: وَفِي الْبَاب عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ. حَدِيثُ عَائِشَةَ حَدِيثٌ غَرِيبٌ، لَا نَعْرِفُهُ مَرْفُوعًا إِلَّا مِنْ حَدِيثِ مُظَاهِرِ بْنِ أَسْلَمَ. وَمُظَاهِرٌ لَا يعْرفُ لَهُ فِي الْعِلْمِ غَيْرَ هَذَا الْحَدِيث. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَالشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ*

7. Razvod za robinju su dva puštanja

1194. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja en-Nejsaburi;[189] kaže: Obavijestio nas je Ebu Asim, on je prenio od Ibn Džurejdža koji je kazao: Obavijestio nas je Muzahir b. Eslem i rekao: Ispričao mi je

---

[188] Tj. ne smatraju to razvodom.

[189] On je ustvari imam Ez-Zuheli. Slovi kao pouzdan prenosilac i hafiz hadisa. Pripadao je jedanaestoj generaciji prenosilaca. Umro je 58. godine po Hidžri, a živio je 86 godina.

Kasim, prenijevši od Aiše da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Razvod za robinju su dva puštanja, a njen iddet traje koliko traju dva mjesečna pranja."**

Muhammed b. Jahja veli: Obavijestio nas je Ebu Asim; kaže: Nas je obavijestio Muzahir o ovome. Na ovu temu je hadis prenesen i od Abdullaha b. Omera.

Aišin hadis je garibun.[190] Kao merfu' hadis nam je poznat samo preko Muzahira b. Eslema. U (hadiskoj) nauci je od Muzahira poznat samo ovaj hadis. U skladu sa ovim (hadisom) praksa je učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugih. U skladu sa njim je i stav Sufjana es-Sevrija, Šafije, Ahmeda i Ishaka.

٨. بَاب مَا جَاءَ فِيمَنْ يُحَدِّثُ نَفْسَهُ بِطَلَاقِ امْرَأَتِهِ*

١١٩٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ زُرَارَةَ بْنِ أَوْفَى عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **تَجَاوَزَ اللَّهُ لِأُمَّتِي مَا حَدَّثَتْ بِهِ أَنْفُسَهَا مَا لَمْ تَكَلَّمْ بِهِ أَوْ تَعْمَلْ بِهِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ: أَنَّ الرَّجُلَ إِذَا حَدَّثَ نَفْسَهُ بِالطَّلَاقِ لَمْ يَكُنْ شَيْءٌ حَتَّى يَتَكَلَّمَ بِهِ*

8. O onome koji razmišlja o razvodu od svoje supruge

1195. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Ebu Avane, prenijevši od Katadea, on od Zurarea b. Evfaa, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Allah oprašta mojim sljedbenicima ono što u sebi misle sve dok to ne izuste ili ne postupe po tome."**[191]

---

[190] Bilježe ga i Ebu Davud i Ibn Madže u *Sunenima.* Ebu Davud ga smatra medžhul hadisom. Neki ga učenjaci smatraju slabim hadisom.

[191] Bilježe ga Buharija i Muslim u *sahihima.*

Ovaj hadis je hasenun-sahihun. U skladu s ovim (hadisom) praksa je učenjaka. Oni smatraju da nema razvoda braka ukoliko čovjek o razvodu misli u sebi, sve dok to i ne izusti.

٩. بَاب مَا جَاءَ فِي الْجِدِّ وَالْهَزْلِ فِي الطَّلَاقِ*

١١٩٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَعِيلَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَرْدَكَ الْمَدَنِيِّ عَنْ عَطَاءٍ عَنِ ابْنِ مَاهَكَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **ثَلَاثٌ جِدُّهُنَّ جِدٌّ وَهَزْلُهُنَّ جِدٌّ: النِّكَاحُ وَالطَّلَاقُ وَالرَّجْعَةُ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ هُوَ ابْنُ حَبِيبِ بْنِ أَرْدَكَ الْمَدَنِيُّ. وَابْنُ مَاهَكَ هُوَ عِنْدِي يُوسُفُ ابْنُ مَاهَكَ*

9. O ozbiljnosti i šali prilikom razvoda braka

1196. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Hatim b. Ismail, on je prenio od Abdur-Rahmana b. Edreka el-Medenija, on od Ataa, on od Ibn Maheka, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"U tri slučaja su i ozbiljnost i šala ozbiljnost: prilikom sklapanja braka, prilikom razvoda i prilikom opoziva braka."**[192]

Ovaj hadis je hasenun-garibun.[193] U skladu s njim postupak je učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugih. Abdur-Rahman je sin Habiba b. Edreka, a Ibn Mahek je, po mom mišljenju, Jusuf b. Mahek.

---

[192] Sa sklapanjem braka, razvodom i opozivom braka nema šale. Ako bi neko u šali rekao nekoj djevojci ili ženi: Ja bih te uzeo za ženu i ona u šali uzvrati da pristaje, ukoliko su to izgovorili pred svjedocima, brak između njih bio bi sklopljen. Isto tako, ukoliko bi neko u šali ženi rekao da je pušta, razvod bi bio punovažan. Također, ako bi neko ženi, sa kojom se razveo, rekao da je vraća, to bi bilo punovažno.

[193] Bilježe ga Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima,* te Hakim u *Mustedreku*. Hakim ga smatra vjerodostojnim hadisom.

١٠. بَاب مَا جَاءَ فِي الْخُلْعِ*

١١٩٧. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى عَنْ سُفْيَانَ. أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، وَهُوَ مَوْلَى آلِ طَلْحَةَ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ عَنِ الرُّبَيِّعِ بِنْتِ مُعَوِّذِ بْنِ عَفْرَاءَ: **أَنَّهَا اخْتَلَعَتْ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، أَوْ أُمِرَتْ أَنْ تَعْتَدَّ بِحَيْضَةٍ.** وَفِي الْبَاب عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ. قَالَ أَبُو عِيسَى: حَدِيثُ الرُّبَيِّعِ بِنْتِ مُعَوِّذٍ الصَّحِيحُ: أَنَّهَا أُمِرَتْ أَنْ تَعْتَدَّ بِحَيْضَةٍ*

١١٩٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ الْبَغْدَادِيُّ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ بَحْرٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: **أَنَّ امْرَأَةَ ثَابِتِ بْنِ قَيْسٍ اخْتَلَعَتْ مِنْ زَوْجِهَا عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تَعْتَدَّ بِحَيْضَةٍ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَاخْتَلَفَ أَهْلُ الْعِلْمِ فِي عِدَّةِ الْمُخْتَلِعَةِ. فَقَالَ أَكْثَرُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ: إِنَّ عِدَّةَ الْمُخْتَلِعَةِ عِدَّةُ الْمُطَلَّقَةِ. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَأَهْلِ الْكُوفَةِ. وَبِهِ يَقُولُ أَحْمَدُ وَإِسْحَقُ. قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ: عِدَّةُ الْمُخْتَلِعَةِ حَيْضَةٌ. قَالَ إِسْحَقُ: وَإِنْ ذَهَبَ ذَاهِبٌ إِلَى هَذَا فَهُوَ مَذْهَبٌ قَوِيٌّ*

10. O rastavi (žene na lični zahtjev i) uz naknadu mužu[194]

1197. ISPŠRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Obavijestio nas je Fadl b. Musa, on je prenio od Sufjana. Obavijestio nas je Muhammed b. Abdur-Rahman, štićenik Talhine porodice, on od Sulejmana b. Jesara, a on od Rubejje, kćerke Muavviza b. Afraa **"da se, u vrijeme Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, rastavila**

[194] Poznato je da su obično muškarci uzročnici rastave braka. Međutim, i žena može tražiti rastavu braka. Ukoliko na njen zahtjev dođe do rastave braka, ona je dužna mužu na njegov zahtjev vratiti iznos koji joj je dao. Ukoliko muž traži, taj iznos može biti i veći. To se da vidjeti iz hadisa koji bilježi Bejhekija od Ebu Seida el-Hudrija koji je kazao: "Moja sestra bila je udata za jednim ensarijom. Jednog dana zatraži od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je razvjenča. On je upita: Jesi li mu spremna vratiti iznos koji ti je dao? Ona će na to: Spremna sam mu dati i više od toga. Vratila mu je iznos koji joj je dao i još mu je dala više od toga."

na lični zahtjev uz naknadu mužu, pa joj je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio, (ili je kazano): pa joj je naređeno, da čeka[195] koliko traje jedno mjesečno pranje."

Na ovu temu hadis je prenesen i od Ibn Abbasa. Ebu Isa kaže: Hadis Rubejje, Muavvizove kćerke, da joj je naređeno da čeka koliko traje jedno mjesečno pranje, je sahihun.

1198. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdur-Rahim el-Bagdadi; kaže: Nama je ispričao Alija b. Bahr; kaže: Ispričao nam je Hišam b. Jusuf, prenijevši od Amra b. Muslima, on od Ikrimea, a on od Ibn Abbasa: **"U Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, vrijeme supruga Sabita b. Kajsa rastavila se od muža na lični zahtjev uz naknadu mužu, pa joj je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da čeka koliko traje jedan mjesečni ciklus."**

Ovaj hadis je garibun. Učenjaci su se razišli u pogledu trajanja iddeta za ženu koja se rastavi od muža uz naknadu mužu.Većina učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugi smatraju da njen iddet traje koliko i žene koju je muž pustio.Ovo je stav i Sufjana es-Sevrija i učenjaka iz Kufe. Tako misle i Ahmed i Ishak. Neki, pak, učenjaci iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugi smatraju da iddet žene koja se rastavi uz naknadu mužu traje jedno mjesečno pranje. Ishak kaže: Ukoliko neko prihvati i ovo, i to je čvrsto mišljenje.

١١. بَاب مَا جَاءَ فِي الْمُخْتَلعَات*

١١٩٩. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا مُزَاحِمُ بْنُ ذَوَّادِ بْنِ عُلْبَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ لَيْثٍ عَنْ أَبِي الْخَطَّابِ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ عَنْ ثَوْبَانَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **الْمُخْتَلعَاتُ هُنَّ الْمُنَافِقَاتُ**. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ، وَلَيْسَ إِسْنَادُهُ بِالْقَوِيِّ. وَرُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: أَيُّمَا امْرَأَةٍ اخْتَلَعَتْ مِنْ زَوْجِهَا مِنْ غَيْرِ بَأْسٍ، لَمْ تَرِحْ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ*

---

[195] Tj. da njen poček - iddet bude jedno mjesečno pranje.

١٢٠٠. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ محمد بن بشار حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثقفي حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ ثَوْبَانَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **أَيُّمَا امْرَأَةٍ سَأَلَتْ زَوْجَهَا طَلَاقًا مِنْ غَيْرِ بَأْسٍ، فَحَرَامٌ عَلَيْهَا رَائِحَةُ الْجَنَّةِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَيُرْوَى هَذَا الْحَدِيثُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَبِي أَسْمَاءَ عَنْ ثَوْبَانَ. وَرَوَاهُ بَعْضُهُمْ عَنْ أَيُّوبَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ وَلَمْ يَرْفَعْهُ*

11. O ženama, koje bez razloga od muževa zatraže razvod

1199. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb;[196] kaže: Nama je ispričao Muzahim b. Zevvad b. Ulbe,[197] on je prenio od svoga oca,[198] on od Lejsa,[199] on od Ebu Hattaba[200], on od Ebu Zur'e, on od Ebu Idrisa[201], on od Sevbana, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"Licemjerke su sve žene koje bez razloga od svojih muževa traže rastavu braka."**

Ovaj hadis je u navedenom obliku garibun.[202] Njegov sened nije čvrst. Preneseno je od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: "Koja god se žena, na lični zahtjev a bez opravdana razloga, razvede od svoga muža, ona neće osjetiti džennetski miris."

---

[196] Ebu Kurejb se zvao Muhammed b. Ala b. Kurejb el-Hemdani el-Kufi. Pouzdan je ravija i hafiz hadisa. Više je poznat po nadimku. Umro je 248. godine po Hidžri.

[197] Muzahim b. Zevvad b. Ulbe, po mišljenju Ibn Hadžera el-Askalanija, nije loš prenoslilac. Pripadao je desetoj generaciji ravija hadisa.

[198] Njegov otac Ebu Munzir Zevvad b. Ulbe el-Harisi el-Kufi je slab ravija hadisa.

[199] Lejs b. Selim b. Zunejm je bio iskren prenosilac ali je pred kraj života posenilio. Pripadao je šestoj generaciji ravija.

[200] Ebu Hattab, Lejsov učitelj, sin je Selima. Nepoznat je (medžhul) prenosilac. Pripadao je šestoj generaciji ravija hadisa.

[201] Ebu Idris Aizullah b. Abdullah el-Havlani rođen je na dan bitke na Hunejnu u Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, vrijeme. Hadise je slušao od starijih ashaba. Umro je 80. godine po Hidžri.

[202] Ovaj hadis po mišljenju El-Mubarekforija ima u sebi slabosti, pošto su u njegovu senedu neki prenosioci slabi, a neki nepoznati.

1200. TAKO NAM JE ISPRIČAO Muhammed b. Beššar; kaže: Nama je ispričao Abdul-Vehhab es-Sekafi; kaže: nama je ispričao Ejjub, prenijevši od Ebu Kilabea, on od onoga što mu je prenio od Sevbana da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Koja god žena bez razloga od svog muža zatraži rastavu braka, njoj je zabranjen džennetski miris."**

Ovaj hadis je hasenun.[203] Prenosi se i od Ejjuba, on od Ebu Kilabea, on od Ebu Esme, a on od Sevbana. Neki su ga od Ejjuba prenijeli s ovim senedom kao mevkuf hadis.

١٢. بَاب مَا جَاءَ فِي مُدَارَاةِ النِّسَاءِ*

١٢٠١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي زِيَادٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَخِي ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَمِّهِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّ الْمَرْأَةَ كَالضِّلَعِ إِنْ ذَهَبْتَ تُقِيمُهَا كَسَرْتَهَا، وَإِنْ تَرَكْتَهَا اسْتَمْتَعْتَ بِهَا عَلَى عِوَجٍ.** وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي ذَرٍّ وَسَمُرَةَ وَعَائِشَةَ. حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ *

12. O ljubaznosti prema ženama

1201. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Ebu Zijad; kaže: Nama je ispričao Jakub b. Ibrahim, a on je prenio od Ibn Sa'da. Ispričao nam je moj bratić Šihabov sin, on je prenio od svoga amidže, on od Seida b. Musejjeba, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Žena je poput rebra. Ako ga pokušaš ispraviti prelomićeš ga, a ako ga ostaviš tako, živjećeš sa krivim."**

Na ovu temu su hadisi preneseni i od Ebu Zerra, Semurea i Aiše. Ebu Hurejreov hadis je u ovoj formi hasenun-sahihun-garibun.[204]

---

[203] Bilježe ga i Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *Sunenima*, te Ibn Huzejme u *Sahihu*. Ibn Huzejme ga smatra vjerodostojnim hadisom.

[204] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

١٣ . بَاب مَا جَاءَ فِي الرَّجُلِ يَسْأَلُهُ أَبُوهُ أَنْ يُطَلِّقَ زَوْجَتَهُ*

١٢٠٢ . حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: **كَانَتْ تَحْتِي امْرَأَةٌ أُحِبُّهَا وَكَانَ أَبِي يَكْرَهُهَا فَأَمَرَنِي أَبِي أَنْ أُطَلِّقَهَا فَأَبَيْتُ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ! طَلِّقِ امْرَأَتَكَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. إِنَّمَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ أَبِي ذِئْبٍ*

13. O čovjeku od koga otac zatraži da pusti ženu

1202. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed; kaže: Ispričao nam je Ibn Mubarek; kaže: Nama je ispričao Ibn Ebu Zi'b, on je prenio od Harisa b. Abdur-Rahmana, on od Hamze b. Abdullaha b. Omera, a on od Ibn Omera koji je kazao. **"Za mnom je bila udata žena koju sam volio. Moj otac je nije podnosio pa je od mene tražio da je pustim, i ja sam odbio. Kasnije sam to spomenuo Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, koji reče: O Abdullahu, sine Omerov, pusti svoju ženu."**[205]

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[206] Poznat nam je preko Ibn Ebu Zi'ba.

---

[205] Abdur-Rahman el-Mubarekfori, na temelju ovog hadisa, tvrdi da je sin dužan pustiti svoju ženu, makar je i volio, ukoliko to od njega zahtijevaju njegovi roditelji. Međutim, ovdje treba imati na umu jednu činjenicu, a to je: da Omer b. Hattab, zasigurno, bez razloga nije prezirao Abdullahovu ženu, niti je, zasigurno, bez opravdana razloga od njega tražio da je pusti. I Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je vjerovatno znao za taj razlog te mu je zbog toga naložio da je pusti. Mi kakvi smo, mi bismo to za svaku sitnicu činili iako nam je poznato da islam ne dozvoljava da se bilo kome nanosi i najmanji trun nepravde. Zbog toga moramo biti oprezni, da ne bismo, shvatajući bukvalno ovaj hadis, počeli nedužnima činiti nasilje i nepravdu i time svoju djecu dovoditi u nezgodan položaj.

[206] Bilježe ga i Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*.

١٤. بَاب مَا جَاءَ لَا تَسْأَلِ الْمَرْأَةُ طَلَاقَ أُخْتِهَا*

١٢٠٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ يَبْلُغُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لَا تَسْأَلِ الْمَرْأَةُ طَلَاقَ أُخْتِهَا لِتَكْفِئَ مَا فِي إِنَائِهَا.** وَفِي الْبَاب عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ. حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

14. Žena ne smije tražiti razvod za sestru (po vjeri)

1203. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Sufjan b. Ujejne, prenijevši od Zuhrija, on od Seida b. Musejjeba, a on od Ebu Hurejre koji vezuje za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"Žena ne smije tražiti razvod braka za sestru** (po vjeri) **da bi se domogla onoga što njoj pripada."**[207]

Na ovu temu hadis je prenesen i od Ummu Seleme. Ebu Hurejreov hadis je hasenun-sahihun.[208]

١٥. بَاب مَا جَاءَ فِي طَلَاقِ الْمَعْتُوهِ*

١٢٠٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ الْفَزَارِيُّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ عَجْلَانَ عَنْ عِكْرِمَةَ بْنِ خَالِدٍ الْمَخْزُومِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **كُلُّ طَلَاقٍ جَائِزٌ إِلَّا طَلَاقَ الْمَعْتُوهِ الْمَغْلُوبِ عَلَى عَقْلِهِ.** هَذَا حَدِيثٌ لَا نَعْرِفُهُ مَرْفُوعًا إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عَطَاءِ بْنِ عَجْلَانَ. وَعَطَاءُ بْنُ عَجْلَانَ ضَعِيفٌ، ذَاهِبُ الْحَدِيثِ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ: أَنَّ طَلَاقَ الْمَعْتُوهِ الْمَغْلُوبِ عَلَى عَقْلِهِ لَا يَجُوزُ، إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَعْتُوهًا، يُفِيقُ الْأَحْيَانَ فَيُطَلِّقُ فِي حَالِ إِفَاقَتِهِ*

---

[207] Ovim hadisom se, po mišljenju Nevevija, zabranjuje svakoj ženi da od nekog čovjeka traži da pusti svoju suprugu kako bi se ona udala za njega. Ibn Abdul-Ber smatra da se ova zabrana odnosi i na ženu koja zahtijeva od muža da pusti drugu suprugu kako bi ona ostala sama s njim.

[208] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

15. O razvodu maloumne osobe

1204. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdul-A'la; kaže: Ispričao nam je Mervan b. Muavija el-Fezari, on je prenio od Ataa b. Adžlana, on od Ikrimea b. Halida el-Mahzumija, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Svaki razvod je dopušten, osim razvoda maloumne osobe čiji je razum poremećen."**[209]

Ovaj hadis je kao merfu' poznat samo preko Ataa b. Adžlana. A Ata b. Adžlan je slab prenosilac, jer je slabo pamtio hadise. U skladu s ovim hadisom postupak je učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugih. Oni smatraju da maloumnom, čiji je razum poremećen, nije dopušten razvod braka, osim, u slučaju ako maloumni, s vremena na vrijeme, potpuno bude uravnotežen, i ženu pusti dok je u takvom stanju.

١٦. باب منه

١٢٠٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا يَعْلَى بْنُ شَبِيب عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيه عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كَانَ النَّاسُ، وَالرَّجُلُ يُطَلِّقُ امْرَأَتَهُ مَا شَاءَ أَنْ يُطَلِّقَهَا، وَهِيَ امْرَأَتُهُ إِذَا ارْتَجَعَهَا وَهِيَ فِي الْعِدَّةِ. وَإِنْ طَلَّقَهَا مِائَةَ مَرَّةٍ أَوْ أَكْثَرَ. حَتَّى قَالَ رَجُلٌ لِامْرَأَتِه: وَاللَّه لَا أُطَلِّقُك فَتَبِينِي مِنِّي، وَلَا آوِيك أَبَدًا. قَالَتْ: وَكَيْفَ ذَاكَ؟ قَالَ: أُطَلِّقُك. فَكُلَّمَا هَمَّتْ عِدَّتُك أَنْ تَنْقَضِيَ رَاجَعْتُك. فَذَهَبَت الْمَرْأَةُ حَتَّى دَخَلَتْ عَلَى عَائِشَةَ فَأَخْبَرَتْهَا. فَسَكَتَتْ عَائِشَةُ حَتَّى جَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْه وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَتْهُ. فَسَكَتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْه وَسَلَّمَ حَتَّى نَزَلَ الْقُرْآنُ: ﴿ الطَّلَاقُ مَرَّتَانِ فَإِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٌ بِإِحْسَانٍ ﴾. قَالَتْ عَائِشَةُ: فَاسْتَأْنَفَ النَّاسُ الطَّلَاقَ مُسْتَقْبَلًا مَنْ كَانَ طَلَّقَ وَمَنْ لَمْ يَكُنْ طَلَّقَ.

---

[209] U maloumne se, po mišljenju El-Mubarekforija, ubrajaju ludi, maloljetnici i osobe u pijanom stanju. Dakle, ukoliko bi lud, maloljetan ili osoba u pijanom stanju pustili ženu, takav razvod bi, po mišljenju većine učenjaka, bio ništavan.

١٢٠٦. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِدْرِيسَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ نَحْوَ هَذَا الْحَدِيثِ بِمَعْنَاهُ وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ عَنْ عَائِشَةَ. وَهَذَا أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ يَعْلَى ابْنِ شَبِيبٍ*

16. Poglavlje o istoj temi

1205. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Ja'la b. Šebib, on je prenio od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, a on od Aiše koja je kazala: "(U predislamsko doba) **bio je običaj da čovjek pušta ženu koliko god hoće puta, pa ako bi je vratio dok je u iddetu, ona bi mu ponovo bila žena, makar je** (do tada) **puštao i stotinu i više puta.To je potrajalo sve dok neki čovjek ne reče svojoj ženi: Tako mi Allaha, neću te pustiti tako da bi se od mene definitivno razvela, niti ću ti dozvoliti da stanuješ u mojoj kući. Kako to, upita ona? On reče: Pustiću te, pa kad god se približi istek tvog počeka** (iddeta), **ja ću te vratiti. Žena je otišla Aiši i obavijestila je o tome. Aiša na to nije ništa rekla. Kad je došao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ona ga o tome obavijesti. Međutim, ni Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na to ništa ne reče sve dok ne bi objavljen odlomak iz Kur'ana: "Puštanje može biti dva puta, pa ih ili velikodušno zadržati ili im na lijep način razvod dati."**[210] Aiša kaže: Ljudi su od tada počeli primjenjivati novi način razvoda, kako oni koji su već bili razvedeni tako i oni koju to nisu bili.

1206. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb Muhammed b. Ala i kazao: Ispričao nam je Abdullah b. Idris, on je prenio od Hišama b. Urvea, a on svoga oca isti smisao kao i u prethodnom hadisu, s tim što on u senedu nije spomenuo "od Aiše". Ovo je vjerodostojnije od hadisa Ja'laa b.Šebiba.

١٧. بَاب مَا جَاءَ فِي الْحَامِلِ الْمُتَوَفَّى عَنْهَا زَوْجُهَا تَضَعُ*

١٢٠٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْأَسْوَدِ عَنْ أَبِي السَّنَابِلِ بْنِ بَعْكَكٍ قَالَ: وَضَعَتْ سُبَيْعَةُ بَعْدَ وَفَاةِ زَوْجِهَا بِثَلَاثَةٍ وَعِشْرِينَ، أَوْ

---

[210] *El-Bekara, 229. ajet.*

خَمْسَةٍ وَعِشْرِينَ يَوْمًا. فَلَمَّا تَعَلَّتْ تَشَوَّفَتْ لِلنِّكَاحِ. فَأُنْكِرَ عَلَيْهَا ذَلِكَ. فَذُكِرَ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: **إِنْ تَفْعَلْ فَقَدْ حَلَّ أَجَلُهَا.**

١٢٠٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ مَنْصُورٍ **نَحْوَهُ.** وَفِي الْبَاب عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ. حَدِيثُ أَبِي السَّنَابِلِ حَدِيثٌ مَشْهُورٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَلَا نَعْرِفُ لِلْأَسْوَدِ شيئا مِنْ أَبِي السَّنَابِلِ. و سَمِعْت مُحَمَّدًا يَقُولُ: لَا أَعْرِفُ أَنَّ أَبَا السَّنَابِلِ عَاشَ بَعْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَكْثَرِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ: أَنَّ الْحَامِلَ الْمُتَوَفَّى عَنْهَا زَوْجُهَا إِذَا وَضَعَتْ فَقَدْ حَلَّ التَّزْوِيجُ لَهَا، وَإِنْ لَمْ تَكُنِ انْقَضَتْ عِدَّتُهَا. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَالشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. و قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ: تَعْتَدُّ آخِرَ الْأَجَلَيْنِ. وَالْقَوْلُ الْأَوَّلُ أَصَحُّ*

١٢٠٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ: أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ وَابْنَ عَبَّاسٍ وَأَبَا سَلَمَةَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ تَذَاكَرُوا الْمُتَوَفَّى عَنْهَا زَوْجُهَا، الْحَامِلَ تَضَعُ عِنْدَ وَفَاةِ زَوْجِهَا. فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: تَعْتَدُّ آخِرَ الْأَجَلَيْنِ. وَقَالَ أَبُو سَلَمَةَ: بَلْ تَحِلُّ حِينَ تَضَعُ. وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: أَنَا مَعَ ابْنِ أَخِي يَعْنِي أَبَا سَلَمَةَ. فَأَرْسَلُوا إِلَى أُمِّ سَلَمَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ: **قَدْ وَضَعَتْ سُبَيْعَةُ الْأَسْلَمِيَّةُ بَعْدَ وَفَاةِ زَوْجِهَا بِيَسِيٍ.رِ فَاسْتَفْتَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَهَا أَنْ تَتَزَوَّجَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

17. O tome da trudnici, čiji je muž umro, iddet traje sve dok ne rodi

1207. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričao nam je Husejn b. Muhammed; kaže: nama je ispričao Šejban, prenijevši od Mensura, on od Ibrahima, on od Esveda, a on od Ebu Senabila b. Ba'keka koji je kazao: **"Subej'a[211] je rodila dvadest treći ili dvadeset peti dan nakon smrti svoga muža. Kad joj se završi porođajni ciklus ona se poče gizdati radi udaje. Korili su je zbog toga. Preneseno je**

[211] Subej'a kći Harisova bila je udata za Sa'da b. Havlea koji je umro na Oprosnom hadžu.

to Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa je kazao: Ako (to i) **radi, pa ona je završila svoj rok čekanja."**[212]

1208. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričao nam je Hasan b. Musa; kaže: Nama je ispričao Šejban, prenijevši od Mensura **slično** (prethodnom hadisu).

Na ovu temu hadis je prenesen i od Ummu Seleme. Hadis Ebu Senabila je u ovoj formi mešhur. Nije nam poznato da je Esved išta (drugo) prenio od Ebu Senabila. Čuo sam Muhammeda (Buhariju) kada veli: Nije mi poznato da je Ebu Senabil živio poslije Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

U skladu s ovim (hadisom) praksa je većine učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugih. Oni smatraju da je ženi koja rodi, nakon smrti njena muža, dozvoljena udaja i ako joj nije istekao rok čekanja.[213] Ovo je stav Sufjana es-Sevrija, Šafije, Ahmeda i Ishaka

Neki učenjaci iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugi smatraju da ona treba čekati do kraja dužeg od ta dva roka.[214] Prvo mišljenje je meritornije.

1209. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Lejs, on je prenio od Jahjaa b. Seida, a on od Sulejmana b. Jesara **"da su Ebu Hurejre, Ibn Abbas i Ebu Seleme b. Abdur-Rahman raspravljali o trudnici koja rodi pri smrti svoga muža. Ibn Abbas je kazao: Čekat će do kraja dužeg od ta dva roka. Ebu Seleme je kazao: Dozvoljena joj je udaja odmah nakon što rodi. Ebu Hurejre je kazao: Ja se slažem sa mojim bratićem tj. Ebu Selemom. Poslali su** (nekog čovjeka da upita) **Ummu Selemu, Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, suprugu pa je rekla: Subej'a el-Eslemija je rodila ubrzo nakon smrti svoga muža. Pitala je Allahova Poslanika, sallallahu**

---

[212] Ovaj hadis je dokaz da ženi koja ostane trudna poslije smrti svoga muža obavezni rok za čekanje (iddet) traje dok ne rodi. Nakon što rodi i prođe joj porođajni ciklus ona se, ukoliko želi, može udati. Ovo je stav većine učenjaka.

[213] Od četiri mjeseca i deset dana.

[214] To znači: Ukoliko rodi prije nego prođu četiri mjeseca i deset dana čekaće sa udajom dok ne prođe taj period. A ukoliko ne rodi u tom periodu, onda će morati čekati sa udajom dok ne rodi i dok joj se ne završi porođajni ciklus.

alejhi ve sellem, pa joj je dozvolio da se uda." Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[215]

١٨. بَاب مَا جَاءَ فِي عِدَّةِ الْمُتَوَفَّى عَنْهَا زَوْجُهَا*

١٢١٠. حَدَّثَنَا الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا مَعْنُ بْنُ عِيسَى حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَزْمٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ نَافِعٍ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ أَبِي سَلَمَةَ أَنَّهَا أَخْبَرَتْهُ بِهَذِهِ الْأَحَادِيثِ الثَّلَاثَةِ:

١٢١١. قَالَتْ زَيْنَبُ: دَخَلْتُ عَلَى أُمِّ حَبِيبَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ تُوُفِّيَ أَبُوهَا أَبُو سُفْيَانَ بْنُ حَرْبٍ. فَدَعَتْ بِطِيبٍ فِيهِ صُفْرَةٌ خَلُوقٌ أَوْ غَيْرُهُ، فَدَهَنَتْ بِهِ جَارِيَةً ثُمَّ مَسَّتْ بِعَارِضَيْهَا ثُمَّ قَالَتْ: وَاللَّهِ مَا لِي بِالطِّيبِ مِنْ حَاجَةٍ غَيْرَ أَنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **لَا يَحِلُّ لِامْرَأَةٍ تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ تُحِدَّ عَلَى مَيِّتٍ فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ إِلَّا عَلَى زَوْجٍ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا***

١٢١٢. قَالَتْ زَيْنَبُ: فَدَخَلْتُ عَلَى زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ حِينَ تُوُفِّيَ أَخُوهَا فَدَعَتْ بِطِيبٍ فَمَسَّتْ مِنْهُ ثُمَّ قَالَتْ: وَاللَّهِ مَا لِي فِي الطِّيبِ مِنْ حَاجَةٍ غَيْرَ أَنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **لَا يَحِلُّ لِامْرَأَةٍ تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ تُحِدَّ عَلَى مَيِّتٍ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ إِلَّا عَلَى زَوْجٍ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا***

١٢١٣. قَالَتْ زَيْنَبُ: وَسَمِعْتُ أُمِّي، أُمَّ سَلَمَةَ تَقُولُ: جَاءَتِ امْرَأَةٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! إِنَّ ابْنَتِي تُوُفِّيَ عَنْهَا زَوْجُهَا وَقَدِ اشْتَكَتْ عَيْنَيْهَا أَفَنَكْحَلُهَا؟ **فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، كُلُّ ذَلِكَ يَقُولُ لَا. ثُمَّ قَالَ: إِنَّمَا هِيَ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا. وَقَدْ كَانَتْ إِحْدَاكُنَّ فِي الْجَاهِلِيَّةِ تَرْمِي بِالْبَعْرَةِ عَلَى رَأْسِ الْحَوْلِ.**
وَفِي الْبَابِ عَنْ فُرَيْعَةَ بِنْتِ مَالِكِ بن سنان، أُخْتِ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ وَحَفْصَةَ بِنْتِ عُمَرَ. حَدِيثُ زَيْنَبَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ: أَنَّ الْمُتَوَفَّى عَنْهَا زَوْجُهَا تَتَّقِي فِي عِدَّتِهَا الطِّيبَ وَالزِّينَةَ. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَمَالِكٍ وَالشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ*

---

[215] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

18. O iddetu žene čiji je muž umro

1210. ISPRIČAO NAM JE El-Ensari; kaže: Ispričao nam je Ma'n b. Isa; kaže: Nama je ispričao Malik b. Enes, on je prenio od Abdullaha b. Ebu Bekra b. Muhammeda b. Amra b. Hazma, on od Humejda b. Nafi'a, on od Zejnebe kćerke Ebu Selemea[216] da ga je obavijestila o ova tri hadisa:

1211. Zejneba kaže: Ušla sam kod Ummu Habibe, Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, supruge, kad joj je umro otac Ebu Sufjan b. Harb. Zatražila je parfem žute boje od mošusa i drugih mirisa, i njime namirisa služavku i sebe, potirući ga po svojim obrazima, a onda reče: Tako mi Allaha, nije meni do parfema, nego sam čula Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: **"Nije dozvoljeno ženi, koja vjeruje u Allaha i Sudnji dan, da žali za umrlim više od tri dana, osim za mužem - četiri mjeseca i deset dana."**[217]

1212. Zejneba kaže: A ušla sam kod Zejnebe Džahšove kćerke kad joj je umro brat. Zatražila je parfem namirisala se njime a onda rekla: Tako mi Allaha, nije meni do parfema, nego sam čula Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je kazao: **"Nije dozvoljeno ženi koja vjeruje u Allaha i Sudnji dan da za umrlim žali više od tri noći, osim za mužem četiri - mjeseca i deset dana."**[218]

1213. Zejneba kaže: Čula sam moju majku, Ummu Selemu kada veli: Došla je neka žena Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem,

---

[216] Zejneba je kćerka Ummi Seleme, Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, supruge. Ona je, dakle, pastorka Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

[217] Ženi je, dok žali za umrlim, zabranjeno, iako ne izlazi iz kuće, gizdanje i upotreba mirisa i parfema. Zbog toga je Ummu Habiba, nakon što su prošla tri dana od smrti njenog oca, namirisala sluškinju i sebe, da bi time pokazala da se samo za mužem žali četiri mjeseca i deset dana, dok žalost za svim drugim osobama traje samo tri dana i nije dopušteno da se za njima žali više od toga.

[218] Obavezni rok čekanja za ženu, nakon smrti njena muža, je četiri mjeseca i deset dana. To je zbog toga što u tom roku, ukoliko je ostala trudna, dijete oživi.

i rekla: Allahov Poslaniče! U moje kćerke je umro muž, zaboljele su je oči, pa da li joj mogu podvući surmu? Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, će na to: Ne, dva ili tri puta je na to rekao ne, a potom reče: **“Vaš obavezni rok čekanja je četiri mjeseca i deset dana.**[219] **U predislamsko doba žene bi bacile balegu tek nakon godine dana.”**[220]

Na ovu temu su hadisi preneseni i od Furej’e kćerke Malika b. Sinana, sestre Ebu Seida el-Hudrija i Hafse Omerove kćerke. Zejnebin hadis je hasenun-sahihun.[221] U skladu s ovim (hadisom) praksa je Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugih (učenjaka). Oni smatraju da žena, dok je u iddetu nakon smrti muža, mora odbaciti parfem i gizdanje. Ovo je stav i Sufjana es-Sevrija, Malika, Šafije, Ahmeda i Ishaka.

١٩. بَاب مَا جَاءَ فِي الْمُظَاهِرِ يُوَاقِعُ قَبْلَ أَنْ يُكَفِّرَ*

١٢١٤. حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ الْأَشَجُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِدْرِيسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَقَ عَنْ مُحَمَّدِ ابْنِ عَمْرِو بْنِ عَطَاءٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ صَخْرٍ الْبَيَاضِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمُظَاهِرِ يُوَاقِعُ قَبْلَ أَنْ يُكَفِّرَ قَالَ: **كَفَّارَةٌ وَاحِدَةٌ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَكْثَرِ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثوري وَمَالِكٍ وَالشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. و قَالَ بَعْضُهُمْ: إِذَا وَاقَعَهَا قَبْلَ أَنْ يُكَفِّرَ فَعَلَيْهِ كَفَّارَتَان. وَهُوَ قَوْلُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مَهْدِيٍّ*

١٢١٥. حَدَّثَنَا أَبُو عَمَّارٍ الْحُسَيْنُ بْنُ حُرَيْثٍ حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الْحَكَمِ ابْنِ أَبَانَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: **أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ ظَاهَرَ مِنِ امْرَأَتِهِ**

---

[219] Pošto i podvlačenje surme spada u gizdanje, Allahov Poslanik je zabranio ovoj ženi da svojoj kćerki, kojoj je umro muž, podvlači surmu prije isteka roka od četiri mjeseca i deset dana.

[220] Kadi Ijad veli: U predislamsko doba bio je običaj da se žena kojoj umre muž zatvori u kakvu malu prostoriju, obuče na sebe ružnu odjeću, ne upotrebljava parfeme ili bilo šta drugo što spada u gizdanje i ne izlazi dok ne prođe godina dana. Nakon što prođe godina izišla bi i dala bi joj se balega koju bi ona bacila u znak isteka njenog obaveznog čekanja (iddeta).

[221] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

فَوَقَعَ عَلَيْهَا فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي قَدْ ظَاهَرْتُ مِنْ زَوْجَتِي فَوَقَعْتُ عَلَيْهَا قَبْلَ أَنْ أُكَفِّرَ. فَقَالَ: وَمَا حَمَلَكَ عَلَى ذَلِكَ يَرْحَمُكَ اللَّهُ؟ قَالَ: رَأَيْتُ خَلْخَالَهَا فِي ضَوْءِ الْقَمَرِ. قَالَ: فَلَا تَقْرَبْهَا حَتَّى تَفْعَلَ مَا أَمَرَكَ اللَّهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ صَحِيحٌ*

19. O onome koji supruzi rekne da mu nije dopuštena, kao što mu nije dopuštena majka njegova, a onda se sa njom sastane prije nego što izvrši iskup (keffaret)

1214. ISPRIČAO NAM JE Ebu Seid el-Ešedždž; kaže: Nama je ispričao Abdullah b. Idris, prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, on od Muhammeda b. Amra b. Ataa, on od Sulejmana b. Jesara, on od Selemea b. Sahra el-Bejadija, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o čovjeku koji rekne supruzi da mu nije dopuštena kao što mu nije dopuštena majka njegova[222], a onda se sa njom sastane prije nego što izvrši iskup (keffaret), da je kazao: **"Sljeduje ga jedan iskup** (keffaret)."[223]

Ovaj hadis je hasenun-garibun. U skladu s ovim (hadisom) postupak je većine učenjaka. U skladu sa njim je i stav Sufjana es-Sevrija, Malika, Šafije, Ahmeda i Ishaka.

Neki učenjaci vele: Ukoliko se s njom sastane prije nego je izvršio iskup, dužan je izvršiti dva iskupa. Ovo je stav Abdur-Rahmana b.Mehdija.

1215. ISPRIČAO NAM JE Ebu Ammar Husejn b. Hurejs; kaže: Nama je ispričao Fadl b. Musa, on je prenio od Ma'mera, on od Hakema b. Ebana, on od Ikrime, a on od Ibn Abbasa: Došao je neki čovjek koji je supruzi rekao da mu nije dopuštena kao što mu nije dopuštena majka njegova, a onda se s njom sastao, i (nakon toga otišao kod Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem,) i rekao: Allahov

---

[222] U predislamsko doba u Arapa je bio običaj da ženi kad je hoće pustiti kažu: Ti si meni poput leđa moje majke. To je značilo da mu ona postaje zabranjenom kao što mu je zabranjena i majka njegova. Ovaj običaj negdje se zadržao i u vrijeme islama.

[223] Iskup (keffaret) za ovaj prijestup se sastoji u tome da se oslobodi rob, ili posti uzastopno šezdeset dana, ili da se nahrani šezdeset siromaha.

Poslaniče, ja sam supruzi rekao da mi nije dopuštena kao što mi nije dopuštena majka moja, a onda sam se s njom sastao, prije nego sam izvršio keffaret. On će na to: **“Šta te na to navelo, Allah ti se smilovao? On reče: Vidio sam joj grivnu na nozi pri mjesečini, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, će na to: Ne približavaj joj se više, dok ne izvršiš ono što ti je Allah naredio.”**[224]

Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.[225]

٢٠. بَاب مَا جَاءَ فِي كَفَّارَةِ الظِّهَارِ*

١٢١٦. حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ إِسْمَعِيلَ الْخَزَّازُ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ حَدَّثَنَا أَبُو سَلَمَةَ وَمُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ: أَنَّ سَلْمَانَ بْنَ صَخْرٍ الْأَنْصَارِيَّ، أَحَدَ بَنِي بَيَاضَةَ، جَعَلَ امْرَأَتَهُ عَلَيْهِ كَظَهْرِ أُمِّهِ حَتَّى يَمْضِيَ رَمَضَانُ. فَلَمَّا مَضَى نِصْفٌ مِنْ رَمَضَانَ وَقَعَ عَلَيْهَا لَيْلًا. فَأَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ. فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **أَعْتِقْ رَقَبَةً. قَالَ: لَا أَجِدُهَا. قَالَ: فَصُمْ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ. قَالَ: لَا أَسْتَطِيعُ. قَالَ: أَطْعِمْ سِتِّينَ مِسْكِينًا. قَالَ: لَا أَجِدُ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِفَرْوَةَ بْنِ عَمْرٍو: أَعْطِهِ ذَلِكَ الْعَرَقَ** (وَهُوَ مِكْتَلٌ يَأْخُذُ خَمْسَةَ عَشَرَ صَاعًا أَوْ سِتَّةَ عَشَرَ صَاعًا) **إِطْعَامَ سِتِّينَ مِسْكِينًا**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. يُقَالُ سَلْمَانُ بْنُ صَخْرٍ، وَيُقَالُ سَلَمَةُ بْنُ صَخْرٍ الْبَيَاضِيُّ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا الْحَدِيثِ عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ، فِي كَفَّارَةِ الظِّهَارِ*

20. O iskupu za one koji ženama svojim reknu da im nisu više dopuštene, kao što im nisu dopuštene majke njihove

1216. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Mensur; kaže: Ispričao nam je Harun b. Ismail el-Hazaz; kaže: Nama je ispričao Alija b. Mubarek; kaže: Nama je ispričao Jahja b. Ebu Kesir; kaže: Nama su ispričali Ebu Seleme i Muhammed b. Abdur-Rahman: da je Selman b. Sahr el-

[224] Tj. dok ne izvršiš iskup.

[225] Bilježe ga i Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*, te Hakim u *Mustedreku*. Hakim ga smatra vjerodostojnim hadisom.

Ensari[226] iz plemena Benu Bejada učinio sebi svoju ženu zabranjenom, kao leđa svoje majke, dok ne prođe ramazan. Kad je prošla polovina ramazana, on se noću sastao s njom. Nakon toga je otišao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio ga o tome, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu reče: **"Oslobodi roba. Nisam u mogućnosti, reče on. Onda posti uzastopno šezdeset dana. Nisam u stanju, ponovo će on. Onda nahrani šezdeset siromaha. Ni to nisam u mogućnosti, reče on. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada reče Ferveu b. Amru: Daj mu tu korpu** (od palmina pruća u kojoj bijaše petnaest ili šesnaest sa'ova hurmi), **nek nahrani šezdeset siromaha."**[227]

Ovaj hadis je hasenun.[228] Kaže se Selman b. Sahr, a kaže se i Seleme b. Sahr el- Bejadi. U skladu s ovim hadisom praksa je učenjaka u pogledu keffareta za one koji ženama svojim kažu da im više nisu dopuštene, kao što im nisu dopuštene ni majke njihove.

٢١. بَاب مَا جَاءَ فِي الْإِيلَاءِ*

١٢١٧. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ قَزَعَةَ الْبَصْرِيُّ حَدَّثَنَا مَسْلَمَةُ بْنُ عَلْقَمَةَ حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ عَامِرٍ عَنْ مَسْرُوق عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: آلَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ نِسَائِهِ، وَحَرَّمَ. **فَجَعَلَ الْحَرَامَ حَلَالًا، وَجَعَلَ فِي الْيَمِينِ كَفَّارَةً.** وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي مُوسَى وَأَنَسٍ. حَدِيثُ مَسْلَمَةَ بْنِ عَلْقَمَةَ عَنْ دَاوُدَ، رَوَاهُ عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ وَغَيْرُهُ عَنْ دَاوُدَ عَنِ الشَّعْبِيِّ. أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ،

---

[226] On je ustvari Seleme b. Sahr koji je spomenut u prethodnom hadisu.

[227] Uzvišeni Allah u *3., 4. i 5. ajetu sure El-Mudžadele* kaže: **"Oni koji ženama svojim reknu da im nisu dopuštene, kao što im nisu dopuštene majke njihove, a onda odluče da s njima nastave da žive, dužni su, prije nego što jedno drugo dodirnu, da jednog roba ropstva oslobode. To vam se naređuje, a Allah dobro zna ono što vi radite. Onaj koji** (roba) **ne nađe, dužan je da dva mjeseca posti uzastopce prije nego jedno drugo dodirne. A onaj ko ne može, dužan je da šezdeset siromaha nahrani, za to da biste potvrdili da u Allaha i Poslanika Njegova vjerujete – to su Allahovi propisi. A nevjernike čeka patnja nesnosna. Oni koji su neposlušni Allahu i Poslaniku Njegovu biće osramoćeni, kao što su bili osramoćeni i oni prije njih. Mi objavljujemo jasne dokaze, a nevjernike čeka sramna patnja."**

[228] Bilježe ga Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud u *Sunenu*. Ibn Huzejme i Ibn Džarud ga smatraju vjerodostojnim hadisom. Abdul-Hakk smatra da mu je sened prekinut jer, po njegovu mišljenju, Sulejman b. Jesar nije zatekao Selemu.

مُرْسَلًا. وَلَيْسَ فِيهِ (عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ) وَهَذَا أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ مَسْلَمَةَ بْنِ عَلْقَمَةَ. وَالْإِيلَاءُ هُوَ أَنْ يَحْلِفَ الرَّجُلُ أَنْ لَا يَقْرَبَ امْرَأَتَهُ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ فَأَكْثَرَ. وَاخْتَلَفَ أَهْلُ الْعِلْمِ فِيهِ إِذَا مَضَتْ أَرْبَعَةُ أَشْهُرٍ. وَ قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ: إِذَا مَضَتْ أَرْبَعَةُ أَشْهُرٍ يُوقَفُ. فَإِمَّا أَنْ يَفِيءَ، وَإِمَّا أَنْ يُطَلِّقَ. وَهُوَ قَوْلُ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ وَالشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. وَ قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ: إِذَا مَضَتْ أَرْبَعَةُ أَشْهُرٍ فَهِيَ تَطْلِيقَةٌ بَائِنَةٌ. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَأَهْلِ الْكُوفَةِ*

21. O zakletvi (muža da se neće sastajati sa ženom)[229]

1217. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Kaza'a el-Basri; kaže: Ispričao nam je Mesleme b. Alkama; kaže: Nama je ispričao Davud b. Ali, prenijevši od Amira, on od Mesruka, a on od Aiše da je kazala: **"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zakleo se da će se sustegnuti od svojih supruga i zabranio ih** (sebi). **Potom je zabranjeno** (ponovo) **učinio dozvoljenim, a za zakletvu učinio keffaret."** [230]

---

[229] U predislamsko doba u Arapa je bio običaj da se muž, kada hoće da napakosti supruzi, zakune da joj se neće približavati, godinu, dvije pa i više od toga. Na taj način on bi je ostavljao u neizvjesnosti, pa niti mu je više bila supruga, a niti je bila raspuštenica. Dolaskom islama i dalje je zadržana mogućnost takve zakletve, ali s ciljem da se prevaziđu problemi u braku. Naime, ukoliko bi muž imao problema sa suprugom, mogao bi primijeniti ovu mjeru da se zakune da joj se neće približavati, s tim da taj rok traje samo četiri mjeseca. Uzvišeni Allah u *226. i 227. ajetu sure El-Beqare* kaže: "Onima koji se zakunu da se neće približavati ženama svojim, rok je samo četiri mjeseca; i ako se vrate ženama, pa Allah zaista prašta i milostiv je; a ako odluče da se rastave, pa, Allah doista sve čuje i zna." U tom periodu supružnici će pokušati izgladiti odnose kako bi mogli nastaviti brak, pa tek ako i to ne uspije, onda će se rastaviti.

[230] U hadisu koji bilježi Buharija u *Sahihu* stoji: da se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zakleo da će se sustegnuti od svojih žena mjesec dana. Na taj način on je sebi u tom periodu zabranio odnos sa ženama koji mu je inače dozvoljen (halal). Prekršio je zakletvu i time ono što je sebi zabranio ponovo učinio dozvoljenim, a za prekršenu zakletvu učinio keffaret. Ovo je uradio da bi svojim sljedbenicima pokazao da se u datim situacijama zakletva može prekršiti i za to izvršiti iskup (keffaret).

Na ovu temu su hadisi preneseni i od Ebu Musaa i Enesa. Hadis Meslemea b. Alkame od Davuda, prenio je Alija b. Mushir i drugi od Davuda, a on od Ša'bija kao mursel "da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem...". U njegovu senedu nema "od Mesruka, a on od Aiše" i ovo je pouzdanije od hadisa Mesleme b. Alkame. Zakletva je (podrazumijeva se to) da se čovjek zakune da se neće približavati svojoj ženi četiri mjesca i više. Učenjaci su se razišli u vezi s tim šta će se činiti kad prođu četiri mjeseca. Neki učenjaci iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugi vele: Kad prođu četiri mjeseca on će razmisliti, pa ili će joj se vratiti ili će je pustiti. Ovo je stav Malika b. Enesa, Šafije, Ahmeda i Ishaka. Neki, pak, učenjaci iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugi kažu: Kad prođu četiri mjeseca (ukoliko joj ne priđe) smatraće se puštenom i to neopozivo. Ovo je stav Sufjana es-Sevrija i učenjaka iz Kufe.

٢٢. بَاب مَا جَاءَ فِي اللِّعَانِ*

١٢١٨. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ أَبِي سُلَيْمَانَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ: سُئِلْتُ عَنِ الْمُتَلَاعِنَيْنِ، فِي إِمَارَةِ مُصْعَبِ بْنِ الزُّبَيْرِ، أَيُفَرَّقُ بَيْنَهُمَا؟ فَمَا دَرَيْتُ مَا أَقُولُ. فَقُمْتُ مَكَانِي إِلَى مَنْزِلِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ. اسْتَأْذَنْتُ عَلَيْهِ فَقِيلَ لِي: إِنَّهُ قَائِلٌ. فَسَمِعَ كَلَامِي فَقَالَ: ابْنُ جُبَيْرٍ! ادْخُلْ مَا جَاءَ بِكَ إِلَّا حَاجَةٌ. قَالَ: فَدَخَلْتُ فَإِذَا هُوَ مُفْتَرِشٌ بَرْدَعَةَ رَحْلٍ لَهُ. فَقُلْتُ: يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ! الْمُتَلَاعِنَانِ أَيُفَرَّقُ بَيْنَهُمَا؟ فَقَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ نَعَمْ. إِنَّ أَوَّلَ مَنْ سَأَلَ عَنْ ذَلِكَ فُلَانُ بْنُ فُلَانٍ. أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَرَأَيْتَ لَوْ أَنَّ أَحَدَنَا رَأَى امْرَأَتَهُ عَلَى فَاحِشَةٍ، كَيْفَ يَصْنَعُ؟ إِنْ تَكَلَّمَ، تَكَلَّمَ بِأَمْرٍ عَظِيمٍ. وَإِنْ سَكَتَ، سَكَتَ عَلَى أَمْرٍ عَظِيمٍ. قَالَ فَسَكَتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يُجِبْهُ. فَلَمَّا كَانَ بَعْدَ ذَلِكَ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: إِنَّ الَّذِي سَأَلْتُكَ عَنْهُ قَدِ ابْتُلِيتُ بِهِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ الْآيَاتِ الَّتِي فِي سُورَةِ النُّورِ (وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ شُهَدَاءُ إِلَّا أَنْفُسُهُمْ) حَتَّى خَتَمَ الْآيَاتِ. فَدَعَا الرَّجُلَ فَتَلَاهُنَّ عَلَيْهِ وَوَعَظَهُ وَذَكَّرَهُ وَأَخْبَرَهُ أَنَّ عَذَابَ الدُّنْيَا أَهْوَنُ مِنْ عَذَابِ الْآخِرَةِ. فَقَالَ: لَا، وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا كَذَبْتُ عَلَيْهَا. ثُمَّ ثَنَّى بِالْمَرْأَةِ فَوَعَظَهَا وَذَكَّرَهَا وَأَخْبَرَهَا أَنَّ عَذَابَ الدُّنْيَا أَهْوَنُ مِنْ عَذَابِ الْآخِرَةِ فَقَالَتْ: لَا، وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا صَدَقَ. قَالَ، فَبَدَأَ بِالرَّجُلِ

فَشَهِدَ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ وَالْخَامِسَةُ أَنَّ لَعْنَةَ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ. ثُمَّ ثَنَّى بِالْمَرْأَةِ فَشَهِدَتْ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ . وَالْخَامِسَةَ أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِنْ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ . ثُمَّ فَرَّقَ بَيْنَهُمَا وَفِي الْبَاب عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَحُذَيْفَةَ وَابْنِ مَسْعُودٍ. حَدِيثُ ابْنِ عُمَرَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا الْحَدِيثِ عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ*

١٢١٩ . حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: لَاعَنَ رَجُلٌ امْرَأَتَهُ. وَفَرَّقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَهُمَا وَأَلْحَقَ الْوَلَدَ بِالْأُمِّ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

22. O zakletvi supružnika u pogledu vlastite nevinosti i izazivanju prokletstva na sebe

1218. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Nama je ispričao Abde b. Sulejman, prenijevši od Abdul-Melika b. Ebu Sulejmana, a on od Seida b. Džubejra, koji je kazao: U vrijeme uprave Mus'aba b. Zubejra[231] upitan sam o supružnicima koji se zakunu o vlastitoj nevinosti i izazovu na sebe prokletstvo, hoće li se razvesti? Nisam znao odgovor pa sam odmah ustao i otišao Abdullahu b. Omeru.[232] Zatražio sam dozvolu da uđem, a neko mi reče da on spava. Pošto me ču, reče: Je li to Ibn Džubejr? Uđi, znam da si došao zbog neke potrebe. Ušao sam, veli, kad on na ćebetu leži. Rekao sam: Ebu Abdur-Rahmane! Hoće li se, dvoje supružnika koji se zakunu o vlastitoj nevinosti i izazovu na sebe prokletstvo, razvesti? On reče: Subhanallah, hoće! Taj i taj je prvi pitao o tome. Došao je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: Allahov Poslaniče! Šta misliš da neko od nas vidi svoju suprugu da čini blud, kako bi postupio? Ako bi progovorio, progovorio bi o velikoj stvari, a ako bi prešutio, prešutio bi veliku stvar. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je veli zašutio i nije mu odgovorio. Nakon izvjesnog vremena on ponovo dođe Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i reče: Ono o čemu sam te pitao, snašlo me, pa je Allah objavio

---

[231] U vrijeme dok je Mus'b b. Zubejr bio emir Iraka.

[232] Abdullah b. Omer je tada živio u Mekki.

ajete iz sure *En-Nur*[233]: **"A oni koji okrive svoje žene za blud, a ne budu imali drugih svjedoka, nego su samo oni svjedoci, potvrdiće svoje svjedočenje zakletvom Allahom, i to četiri puta, da zaista, govore istinu, a peti put da ih pogodi Allahovo prokletstvo, ako laže! A ona će kazne biti pošteđena, ako se četiri puta Allahom zakune da on, doista laže, a peti put da je stigne Allahova srdžba ako on govori istinu!"**

Pozvao je čovjeka i proučio mu ih, a onda ga savjetovao podsjetivši ga i obavijestivši ga da je ovosvjetska kazna mnogo blaža od ahiretske, na što on reče: Ne, tako mi Onoga Koji te je s istinom poslao, ja na nju nisam slagao. Potom je pozvao ženu, savjetovao je, podsjetivši je i obavijestivši je da je ovovosvjetska kazna mnogo blaža od ahiretske, na što ona reče: Ne, tako mi Onoga Koji te je s istinom poslao, on nije rekao istinu. Onda je, veli on, (prvo zatražio) od čovjeka, pa je ovaj svoje svjedočenje potvrdio zakletvom Allahom, i to četiri puta, da, zaista govori istinu, a peti put da ga snađe Allahovo prokletstvo, ako laže. Zatim je pozvao ženu pa je i ona svoje svjedočenje potvrdila zakletvom Allahom, i to četiri puta, da on doista laže, a peti put da je stigne Allahova srdžba, ako on govori istinu. Nakon toga ih je razvjenčao.

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Sehla b. Sa'da, Ibn Abbasa, Huzejfe i Ibn Mesuda. Ibn Omerov hadis je hasenun-sahihun.[234] Praksa učenjaka u skladu je sa ovim hadisom.

1219. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Malik b. Enes, on je prenio od Nafi'a, a on od Ibn Omera koji je kazao: **"Neki čovjek[235] je okrivio svoju ženu[236]** (i nakon što) **su se zakleli o vlastitoj nevinosti i izazvali na sebe prokletstvo, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ih je razvjenčao a dijete pripisao majci."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[237]

---

[233] *Sura En-Nur, 6. 7. 8. ajet.*

[234] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

[235] Zvao se Uvejmir el-Adžlani.

[236] Ona se zvala Havla, kćerka Kajsa el-Adžlanija.

[237] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*, te Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*.

٢٣. بَاب مَا جَاءَ أَيْنَ تَعْتَدُّ الْمُتَوَفَّى عَنْهَا زَوْجُهَا*

١٢٢٠. حَدَّثَنَا الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا مَعْنٌ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِسْحَقَ بْنِ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ عَنْ عَمَّتِهِ زَيْنَبَ بِنْتِ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ أَنَّ الْفُرَيْعَةَ بِنْتَ مَالِكِ بْنِ سِنَانٍ، وَهِيَ أُخْتُ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، أَخْبَرَتْهَا أَنَّهَا جَاءَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَسْأَلُهُ أَنْ تَرْجِعَ إِلَى أَهْلِهَا فِي بَنِي خُدْرَةَ. وَأَنَّ زَوْجَهَا خَرَجَ فِي طَلَبِ أَعْبُدٍ لَهُ أَبَقُوا حَتَّى إِذَا كَانَ بِطَرَفِ الْقَدُومِ لَحِقَهُمْ فَقَتَلُوهُ. قَالَتْ: فَسَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ أَرْجِعَ إِلَى أَهْلِي فَإِنَّ زَوْجِي لَمْ يَتْرُكْ لِي مَسْكَنًا يَمْلِكُهُ وَلَا نَفَقَةً. قَالَتْ: فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: نَعَمْ. قَالَتْ: فَانْصَرَفْتُ حَتَّى إِذَا كُنْتُ فِي الْحُجْرَةِ أَوْ فِي الْمَسْجِدِ نَادَانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ (أَوْ أَمَرَ بِي فَنُودِيتُ لَهُ) فَقَالَ: كَيْفَ قُلْتِ؟ قَالَتْ: فَرَدَدْتُ عَلَيْهِ الْقِصَّةَ الَّتِي ذَكَرْتُ لَهُ مِنْ شَأْنِ زَوْجِي. قَالَ: امْكُثِي فِي بَيْتِكِ حَتَّى يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ. قَالَتْ: فَاعْتَدَدْتُ فِيهِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا. قَالَتْ: فَلَمَّا كَانَ عُثْمَانُ أَرْسَلَ إِلَيَّ فَسَأَلَنِي عَنْ ذَلِكَ فَأَخْبَرْتُهُ، فَاتَّبَعَهُ وَقَضَى بِهِ.

١٢٢١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ إِسْحَقَ بْنِ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ فَذَكَرَ نَحْوَهُ بِمَعْنَاهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا الْحَدِيثِ عِنْدَ أَكْثَرِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ لَمْ يَرَوْا لِلْمُعْتَدَّةِ أَنْ تَنْتَقِلَ مِنْ بَيْتِ زَوْجِهَا حَتَّى تَنْقَضِيَ عِدَّتُهَا. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَالشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. و قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ: لِلْمَرْأَةِ أَنْ تَعْتَدَّ حَيْثُ شَاءَتْ وَإِنْ لَمْ تَعْتَدَّ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا. وَالْقَوْلُ الْأَوَّلُ أَصَحُّ*

23. O tome gdje će žena kojoj umre muž provesti iddet

1220. ISPRIČAO NAM JE El-Ensari; kaže: Ispričao nam je Ma'n; kaže: nama je ispričao Malik, prenijevši od Sa'da b. Ishaka b. Ka'ba b. Udžrea, a on od svoje tetke Zejnebe, kćerke Ka'ba b. Udžrea[238], da ju je obavijestila Furej'a, kći Malika b. Sinana, sestra Ebu Seida el-

[238] Zejneba, kći Ka'ba b. Udžrea bila je supruga Ebu Seida el-Hudrija.

Hudrija, da je otišla Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da ga pita da se vrati svojoj porodici u plemenu Benu Hudre. Njen muž je otišao u potragu za odbjeglim robovima. U mjestu Tareful-Kudum[239] stigao ih je, ali ga oni ubiše. Ona veli: Pitala sam Vjerovjesnika da li se mogu vratiti svojoj porodici pošto mi iza muža nije ostao ni stan, koji je posjedovao, niti opskrba? Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mi, veli ona, reče: **"Možeš. Krenula sam i kad sam bila u predsoblju** (ili džamiji), **Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, me zovnu** (ili je kazano: da je naredio da me zovnu). **Kad sam se vratila, on me upita: Kako ti ono reče? Ponovila sam ono što sam mu ranije rekla u vezi sa mojim mužem, a on reče: Ostani u svojoj kući dok ti ne prođe rok za čekanje** (iddet).**Te sam u njoj, veli ona, provela iddet, četiri mjeseca i deset dana."** Kad je Osman preuzeo hilafet, poslao mi je (nekog čovjeka) da me (o tome) upita. I pošto sam ga o tome obavijestila, on je, nakon toga, u skladu s tim sudio.

1221. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Jahja b. Seid; kaže: Nama je ispričao Sa'd b. Ishak b. Ka'b b. Udžre, pa je spomenuo **isti smisao.** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[240] U skladu s ovim (hadisom) je praksa većine učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugih. Oni smatraju da žena ne treba izlaziti iz kuće svog muža dok joj ne prođe iddet. Ovo je stav Sufjana es-Sevrija, Šafije, Ahmeda i Ishaka.

Neki, pak, učenjaci iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugi smatraju da žena iddet može sprovesti gdje želi i da ga ne mora sprovoditi u kući svoga muža. Prvo mišljenje je meritornije.

---

[239] Tareful-Kudum je mjesto udaljeno od Medine oko šest milja.

[240] Bilježe ga i Malik b. Enes u *Muvettau,* Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *Sunenima*, te Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku.* Ez-Zehebi, Tirmizija, Ibn Hibban, Hakim i Ez-Zuheli ga smatraju vjerodostojnim hadisom.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أبواب الْبُيُوعِ

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ*

١. بَاب مَا جَاءَ فِي تَرْكِ الشُّبُهَاتِ*

١٢٢٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ مُجَالِدٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **الْحَلَالُ بَيِّنٌ وَالْحَرَامُ بَيِّنٌ وَبَيْنَ ذَلِكَ أُمُورٌ مُشْتَبِهَاتٌ لَا يَدْرِي كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ أَمِنَ الْحَلَالِ هِيَ أَمْ مِنَ الْحَرَامِ. فَمَنْ تَرَكَهَا اسْتِبْرَاءً لِدِينِهِ وَعِرْضِهِ فَقَدْ سَلِمَ وَمَنْ وَاقَعَ شَيْئًا مِنْهَا يُوشِكُ أَنْ يُوَاقِعَ الْحَرَامَ كَمَا أَنَّهُ مَنْ يَرْعَى حَوْلَ الْحِمَى، يُوشِكُ أَنْ يُوَاقِعَهُ. أَلَا وَإِنَّ لِكُلِّ مَلِكٍ حِمًى. أَلَا وَإِنَّ حِمَى اللَّهِ مَحَارِمُهُ.**

١٢٢٣. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ زَكَرِيَّا بْنِ أَبِي زَائِدَةَ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **نَحْوَهُ بِمَعْنَاهُ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَاهُ غَيْرُ وَاحِدٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ*

U ime Allaha Milostivog, Samilosnog

POGLAVLJA O KUPOPRODAJI

1. O napuštanju sumnjivih stvari

1222. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid; kaže: Nama je ispričao Hammad b. Zejd, on je prenio od Mudžalida, on od Ša'bija, a on od Nu'mana b. Bešira koji je kazao: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada kaže: **"Halal je jasan i haram je jasan, a između toga ima sumnjivih stvari za koje mnogi ne znaju da li su dozvoljene ili su zabranjene. Ko se od njih sustegne radi čistote svoje vjere i časti, taj se spasio. A ko uradi nešto od toga,**

postoji mogućnost da učini haram, kao onaj koji čuva stoku oko zabranjenog, uvijek postoji opasnost da (stoka) **upadne u njeg. Uistinu svaki vladar ima svoje zabrane, a Allahove zabrane su njegovi harami."**[241]

1223. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Nama je ispričao Veki', on je prenio od Zekerijaa b. Ebu Zaide, on od Ša'bija, on od Nu'mana b. Beširа, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **isti smisao** (kao i u prethodnom hadisu). Ovaj hadis je hasenun-sahihun. Mnogi su ga prenijeli od Ša'bija, a on od Nu'mana b. Beširа.

٢. بَاب مَا جَاءَ فِي أَكْلِ الرِّبَا*

١٢٢٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ مَسْعُودٍ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: **لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آكِلَ الرِّبَا وَمُؤْكِلَهُ وَشَاهِدَيْهِ وَكَاتِبَهُ**. وَفِي الْبَاب عَنْ عُمَرَ وَعَلِيٍّ وَجَابِرٍ. حَدِيثُ عَبْدِ اللَّهِ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

2. O uzimanju kamate

1224. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Ebu Avane, on je prenio od Simaka b. Harba, on od Abdur-Rahmana b. Abdullaha b. Mesuda, a on od Ibn Mesuda koji je kazao: **"Prokleo je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, onoga koji uzima kamatu, onoga koji je daje, dvojicu svjedoka koji posvjedoče i notara koji je upisuje."**

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Omera, Alije i Džabira. Abdullahov hadis je hasenun-sahihun.[242]

---

[241] U predaji ovog hadisa koju bilježe Buharija i Muslim u *sahihima* stoji na kraju i ovo: "U svakom tijelu postoji jedan organ. Ako je on zdrav, zdravo je čitavo tijelo, a to je srce."

[242] Bilježe ga i Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*, te Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*. Ibn Hibban i Hakim ga smatraju vjerodostojnim.

٣. بَاب مَا جَاءَ فِي التَّغْلِيظِ فِي الْكَذِبِ وَالزُّورِ وَنَحْوِهِ*

١٢٢٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى الصَّنْعَانِيُّ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ عَنْ شُعْبَةَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ (فِي الْكَبَائِرِ) قَالَ: **الشِّرْكُ بِاللَّهِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ وَقَتْلُ النَّفْسِ وَقَوْلُ الزُّورِ**. وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي بَكْرَةَ وَأَيْمَنَ بْنِ خُرَيْمٍ وَابْنِ عُمَرَ. حَدِيثُ أَنَسٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ*

3. O upozorenju u pogledu laganja, lažnog svjedočenja i tome sličnog

1225. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdul-A'la es-San'ani; kaže: Ispričao nam je Halid b. Haris, prenijevši od Šu'bea. Ispričao nam je Ubejdullah b. Ebu Bekr b. Enes, prenijevši od Enesa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je (na pitanje šta spada u najveće grijehe) kazao: **"Učiniti širk Allahu, neposlušnost prema roditeljima, ubojstvo čovjeka i lažno svjedočenje."**[243]

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ebu Bekrea, Ejmena b. Hurejma i Ibn Omera. Enesov hadis je hasenun-sahihun-garibun.[244]

٤. بَاب مَا جَاءَ فِي التُّجَّارِ وَتَسْمِيَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِيَّاهُمْ*

١٢٢٦. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي غَرَزَةَ قَالَ: خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ نُسَمَّى السَّمَاسِرَةَ. فَقَالَ: **يَامَعْشَرَ التُّجَّارِ! إِنَّ الشَّيْطَانَ وَالْإِثْمَ يَحْضُرَانِ الْبَيْعَ فَشُوبُوا بَيْعَكُمْ بِالصَّدَقَةِ**. وَفِي الْبَاب عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ وَرِفَاعَةَ. حَدِيثُ قَيْسِ بْنِ أَبِي غَرَزَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. رَوَاهُ مَنْصُورٌ وَالْأَعْمَشُ وَحَبِيبُ

---

[243] Buharija i Muslim bilježe od Abdur-Rahmana b. Ebu Bekrea, a on od svoga oca koji je rekao: Bili smo kod Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je kazao: "Hoćete li da vas obavijestim o najvećim grijesima? To je pitao tri puta. Hoćemo, o Allahov Poslaniče, rekoše prisutni. On reče: Činjenje širka Allahu, neposlušnost prema roditeljima, (kada je ovo rekao) bio je naslonjen a onda je sjeo i nastavio: i laž i lažno svjedočenje, ovo je toliko ponavljao da smo naustili kazati da hoće ušutjeti."

[244] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

بْنُ أَبِي ثَابِت وَغَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي غَرَزَةَ.وَلَا نَعْرِفُ لِقَيْسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَيْرَ هَذَا.

١٢٢٧. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقِ بْنِ سَلَمَةَ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي غَرَزَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **نَحْوَهُ بِمَعْنَاهُ**. وَهَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ*

١٢٢٨. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **التَّاجِرُ الصَّدُوقُ الْأَمِينُ مَعَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ**. حَدَّثَنَا سُوَيْدٌ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ نَحْوَهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ. وَأَبُو حَمْزَةَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَابِرٍ.وَهُوَ شَيْخٌ بَصْرِيٌّ

١٢٢٩. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ خَلَفٍ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُثْمَانَ ابْنِ خُثَيْمٍ عَنْ إِسْمَعِيلَ بْنِ عُبَيْدِ بْنِ رِفَاعَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ: أَنَّهُ خَرَجَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْمُصَلَّى. فَرَأَى النَّاسَ يَتَبَايَعُونَ فَقَالَ: **يَا مَعْشَرَ التُّجَّارِ! فَاسْتَجَابُوا لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَفَعُوا أَعْنَاقَهُمْ وَأَبْصَارَهُمْ إِلَيْهِ فَقَالَ: إِنَّ التُّجَّارَ يُبْعَثُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فُجَّارًا، إِلَّا مَنِ اتَّقَى اللَّهَ وَبَرَّ وَصَدَقَ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَيُقَالُ إِسْمَعِيلُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ رِفَاعَةَ أَيْضًا*

4. O trgovcima i Vjerovjesnikovom, sallallahu alejhi ve sellem, nazivu za njih

1226. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Nama je ispričao Ebu Bekr b. Ajjaš, on je prenio od Asima, on od Ebu Vaila, a on od Kajsa b. Ebu Garezea koji je kazao: "Jednog dana došao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a mi smo se do tada zvali trgovačkim posrednicima pa je rekao: **"O skupino trgovaca! Zaista šejtan i grijeh prisustvuju trgovini, pa izmiješajte vašu trgovinu s milostinjom** (sadakom)."[245] Na ovu temu hadisi su preneseni i od Beraa b. Aziba i Rifae.

---

[245] Dijeljenje milostinje ublažava Allahovu srdžbu ukoliko čovjek u nečemu pogriješi. Imajući u vidu da u trgovini ljudi često griješe, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, trgovcima preporučuje da što više dijele milostinju.

Hadis Kajsa b. Ebu Garezea je hasenun-sahihun.[246] Prenijeli su ga Mensur, A'meš, Habib b. Ebu Sabit i mnogi drugi od Ebu Vaila, a on Kajsa b. Ebu Garezea. Nije nam poznato da je Kajs od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prenio još koji hadis osim ovoga.

1227. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Nama je ispričao Ebu Muavija, on je prenio od Šekika b. Selemea, on od Kajsa b. Ebu Garezea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, smisao **sličan** (prethodnom hadisu). Ovaj hadis je sahihun.

1228. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Ispričao nam je Kabisa, prenijevši od Sufjana, on od Ebu Hamze, on od Hasana, on od Ebu Seida, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"Iskren i pouzdan trgovac biće u društvu Vjerovjesnika, iskrenih i šehida."**

Ispričao nam je Suvejd; kaže: Ispričao nam je Ibn Mubarek, prenijevši od Sufjana, a on od Ebu Hamze s ovim senedom slično (prethodnom hadisu). Ovaj hadis je hasenun. Poznat nam je ovim putem samo preko Es-Sevrija od Ebu Hamze. Ebu Hamza je Abdullah b. Džabir. On je basrijski šejh.

1229. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Halef; kaže: Nama je ispričao Bišr b. Mufeddal, on je prenio od Abdullaha b. Osmana b. Husejma, on od Ismaila b. Ubejda b. Rifae, on od svoga oca, a on od njegova djeda da je (jednom prilikom) izašao sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, na musallu. Vidjevši svijet kako trguje on povika: "O trgovci! Oni se odazvaše Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, podigoše glave i svoje poglede uperiše u njega, a on reče: **"Svi će trgovci na Sudnjem danu biti proživljeni kao grešnici, osim onih koji se budu Allaha bojali[247], dobročinstvo činili i dijelili milostinju."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[248] Kaže se također i Ismail b. Ubejdullah b. Rifa'a.

---

[246] Bilježe ga i Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima.*

[247] Koji su se Allaha bojali izvršavajući sve svoje vjerske dužnosti a uz to nisu zakidali na kantaru i vagi, nisu varali, niti su se prilikom kupoprodaje krivo zaklinjali.

[248] Bilježe ga i Ibn Madže i Ed-Darimi u *sunenima.*

٥. بَاب مَا جَاءَ فِيمَنْ حَلَفَ عَلَى سِلْعَةٍ كَاذِبًا*

١٢٣٠. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ أَنْبَأَنَا شُعْبَةُ قَالَ: أَخْبَرَنِي عَلِيُّ بْنُ مُدْرِكٍ قَال: سَمِعْتُ أَبَا زُرْعَةَ بْنَ عَمْرِو بْنِ جَرِيرٍ يُحَدِّثُ عَنْ خَرَشَةَ بْنِ الْحَرِّ عَنْ أَبِي ذَرٍّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **ثَلَاثَةٌ لَا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ. قُلْت مَنْ هُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ فَقَدْ خَابُوا وَخَسِرُوا. قَالَ: الْمَنَّانُ وَالْمُسْبِلُ إِزَارَهُ وَالْمُنَفِّقُ سِلْعَتَهُ بِالْحَلِفِ الْكَاذِبِ.** وَفِي الْبَاب عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَأَبِي أُمَامَةَ بْنِ ثَعْلَبَةَ وَعِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ وَمَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ. حَدِيثُ أَبِي ذَرٍّ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

5. O onome koji se (prodajući robu) krivo kune

1230. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Ispričao nam je Ebu Davud; kaže: Saopćio nam je Šu'be i kazao: Obavijestio me je Alija b. Mudrik i kazao: Čuo sam Ebu Zur'u b. Amra b. Džerira kad priča od Harešea b. Hurra,[249] koji je prenio od Ebu Zerra, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"Trojicu Allah neće pogledati na Sudnjem danu, niti će ih očistiti** (od grijeha) **i njih čeka bolna patnja. Ko su ti, koji su već propali i stradali, Allahov Poslaniče, upitah: On reče: Onaj koji prigovori za učinjeno dobro djelo, i onaj koji** (iz oholosti) **spusti svoj ogrtač** (ispod članaka) **i onaj koji prodaje svoju robu lažno se zaklinjući."**

Na ovu temu su hadisi preneseni još i od Ibn Mesuda, Ebu Hurejrea, Ebu Umame b. Sa'lebea, Imrana b. Husajna i Ma'kila b. Jesara. Hadis Ebu Zerra je hasenun-sahihun.[250]

٦. بَاب مَا جَاءَ فِي التَّبْكِيرِ بِالتِّجَارَةِ*

١٢٣١. حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّوْرَقِيُّ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ حَدَّثَنَا يَعْلَى بْنُ عَطَاءٍ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ حَدِيدٍ عَنْ صَخْرٍ الْغَامِدِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **اللَّهُمَّ بَارِكْ لِأُمَّتِي فِي**

---

[249] Hareše b. Hurr je, po mišljenju Ebu Davuda, ashab. Idžli, pak, za njega kaže da spada među starije tabi'ine. Kao prenosilac je pouzdan. Pripadao je drugoj generaciji.

[250] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu.*

بُكُورِهَا. قَالَ: وَكَانَ إِذَا بَعَثَ سَرِيَّةً أَوْ جَيْشًا بَعَثَهُمْ أَوَّلَ النَّهَارِ. وَكَانَ صَخْرٌ رَجُلًا تَاجِرًا. وَكَانَ إِذَا بَعَثَ تِجَارَةً بَعَثَهُمْ أَوَّلَ النَّهَارِ، فَأَثْرَى وَكَثُرَ مَالُهُ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَلِيٍّ وَبُرَيْدَةَ وَابْنِ مَسْعُودٍ وَأَنَسٍ وَابْنِ عُمَرَ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَجَابِرٍ. حَدِيثُ صَخْرٍ الْغَامِدِيِّ حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَلَا نَعْرِفُ لِصَخْرٍ الْغَامِدِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَيْرَ هَذَا الْحَدِيثِ. وَقَدْ رَوَى سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ يَعْلَى بْنِ عَطَاءٍ هَذَا الْحَدِيثَ*

6. O ranjenju s trgovinom

1231. ISPRIČAO NAM JE Jakub b. Ibrahim ed-Devreki[251]; kaže: Ispričao nam je Hušejm[252]; kaže: Nama je ispričao Ja'la b. Ata, prenijevši od Umarea b. Hadida, a on od Sahra el-Gamidija koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Allahu, blagoslovi mojim sljedbenicima njihovo ranjenje."**[253] On kaže: kad god bi (Vjerovjesnik, a.s.), slao izvidnicu ili vojsku, slao bi ih jutrom rano.

Sahr je bio trgovac. Kad god bi slao trgovačku karavanu, slao bi je ujutro rano pa se obogatio i stekao mnogu imovinu.

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Alije, Burejdea, Ibn Mesuda, Enesa, Ibn Omera, Ibn Abbasa i Džabira. Hadis Sahra el-Gamidija je hasenun.[254] Nije nam poznato da je Sahr el-Gamidi od Vjerovjesnika,

---

[251] Jakub b. Ibrahim ed-Devreki je pouzdan prenosilac. Pripadao je desetoj generaciji.

[252] Hušejm b. Bešir es-Sulemi je po mišljenju Ibn Sa'da pouzdan ravija i hudždže u hadisu. Jakub ed-Devreki za njega tvrdi da je znao dvadeset hiljada hadisa.

[253] Bilježe El-Bezzar u *Musnedu* i Taberanija u *Mu'džemul-Vesitu* od Aiše koja je kazala da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ranite jutrom u traženju opskrbe, jer je u jutru bereket i uspjeh."
Bilježe Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Bejhekija u *Sunenu* od Osmana b. Affana koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Spavanje jutrom sputava nafaku."**
Bilježi Bejhekija sa senedom od Fatime, Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, kćerke, da je kazala: "Navratio je kod mene Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ujutro, a ja sam spavala. Gurnuo me nogom i rekao: Ustani, kćeri moja, prisustvuj opskrbi tvoga Gospodara i ne budi nemarna. Uzvišeni Allah dijeli ljudske opskrbe (svakog dana) između svitanja i izlaska sunca."

[254] Bilježe ga i Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*, te Ibn Hibban u *Sahihu*.

sallallahu alejhi ve sellem, prenio još koji hadis osim ovoga. Sufjan es-Sevri je ovaj hadis prenio od Šu'bea, a on od Ja'laa b. Ataa.

٧. بَاب مَا جَاءَ فِي الرُّخْصَةِ فِي الشِّرَاءِ إِلَى أَجَلٍ*

١٢٣٢. حَدَّثَنَا أَبُو حَفْصٍ عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا عُمَارَةُ بْنُ أَبِي حَفْصَةَ حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: **كَانَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَوْبَيْنِ قِطْرِيَّيْنِ غَلِيظَيْنِ.فَكَانَ إِذَا قَعَدَ فَعَرِقَ، ثَقُلَا عَلَيْهِ. فَقَدِمَ بَزٌّ مِنَ الشَّامِ لِفُلَانٍ الْيَهُودِيِّ قُلْتُ: لَوْ بَعَثْتَ إِلَيْهِ فَاشْتَرَيْتَ مِنْهُ ثَوْبَيْنِ إِلَى الْمَيْسَرَةِ. فَأَرْسَلَ إِلَيْهِ فَقَالَ: قَدْ عَلِمْتُ مَا يُرِيدُ. إِنَّمَا يُرِيدُ أَنْ يَذْهَبَ بِمَالِي أَوْ بِدَرَاهِمِي. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: كَذَبَ قَدْ عَلِمَ أَنِّي مِنْ أَتْقَاهُمْ لِلَّهِ وَآدَاهُمْ لِلْأَمَانَةِ.** وَفِي الْبَاب عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَأَنَسٍ وَأَسْمَاءَ بِنْتِ يَزِيدَ. حَدِيثُ عَائِشَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ. وَقَدْ رَوَاهُ شُعْبَةُ أَيْضًا عَنْ عُمَارَةَ بْنِ أَبِي حَفْصَةَ. سَمِعْت مُحَمَّدَ بْنَ فِرَاسٍ الْبَصْرِيَّ يَقُولُ: سَمِعْتُ أَبَا دَاوُدَ الطَّيَالِسِيَّ يَقُولُ: سُئِلَ شُعْبَةُ يَوْمًا عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ فَقَالَ: لَسْتُ أُحَدِّثُكُمْ حَتَّى تَقُومُوا إِلَى حَرَمِيِّ بْنِ عُمَارَةَ فَتُقَبِّلُوا رَأْسَهُ. قَالَ: وَحَرَمِيٌّ فِي الْقَوْمِ *

١٢٣٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ وَعُثْمَانُ بْنُ أَبِي عُمَرَ عَنْ هِشَامِ بْنِ حَسَّانَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: **تُوُفِّيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَدِرْعُهُ مَرْهُونَةٌ بِعِشْرِينَ صَاعًا مِنْ طَعَامٍ أَخَذَهُ لِأَهْلِهِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

١٢٣٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ هِشَامٍ الدَّسْتُوَائِيِّ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ مُحَمَّدٌ وَ أَخْبَرَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ قَالَ: حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: **مَشَيْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِخُبْزِ شَعِيرٍ وَإِهَالَةٍ سَنِخَةٍ. وَلَقَدْ رُهِنَ لَهُ دِرْعٌ عِنْدَ يَهُودِيٍّ بِعِشْرِينَ صَاعًا مِنْ طَعَامٍ أَخَذَهُ لِأَهْلِهِ. وَلَقَدْ سَمِعْتُهُ ذَاتَ يَوْمٍ يَقُولُ: مَا أَمْسَى عِنْدَ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَاعُ تَمْرٍ وَلَا صَاعُ حَبٍّ. وَإِنَّ عِنْدَهُ يَوْمَئِذٍ لَتِسْعَ نِسْوَةٍ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ*

7. O dopuštenju kupovine s odgodom plaćanja

1232. ISPRIČAO NAM JE Ebu Hafs Amr b. Ali; kaže: Ispričao nam je Jezid b. Zurej'; kaže: Nama je ispričao Umare b. Ebu Hafsa; kaže: Nama je ispričao Ikrime, prenijevši od Aiše koja je kazala: **"Na**

Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, bila su dva gruba katarska sukna. Kad bi ustajao, ukoliko se ovlaže, bila bi mu teška. Iz Šama je stigao pamučni štof kod nekog Jevreja, pa sam rekla: Kad bi poslao nekoga pa da kupiš od njeg dva štofa na odgodu. Poslao mu je (čovjeka da ga upita) **a on je rekao: Znam šta hoće? Hoće da mi odnese moju imovinu ili moje dirheme.** (Čuvši za to) **Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Slagao je. On zna da se od njih ja najviše Allaha bojim i da ja najviše vodim računa o onome što se da na povjerenje."**[255]

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ibn Abbasa, Enesa i Esme, kćeri Jezidove. Aišin hadis je hasenun-sahihun-garibun. Šu'be ga je prenio također i od Umarea b. Ebu Hafse. Čuo sam Muhammeda b. Firasa el-Basrija kada veli: Čuo sam Ebu Davuda et-Tajalisija kada kaže: Jednog dana je Šu'be upitan za ovaj hadis, pa je rekao: Neću vam ga ispričati dok ne odete do Haremijja b. Umarea i ne poljubite ga u čelo. On veli: Kao Haremijj je bio poznat u narodu.

1233. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričali su nam Ibn Ebu Adijj i Osman b. Ebu Omer, prenijevši od Hišama b. Hassana, on od Ikrimea, a on od Ibn Abbasa koji je kazao: **"Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je preselio na ahiret a njegov pancir je ostao kao zalog za dvadest sa'ova hrane koju je** (na kredit) **uzeo za svoju obitelj."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

1234. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Nama je ispričao Ibn Ebu Adijj, on je prenio od Hišama ed-Destevaija, on od Katadea, a on od Enesa. Muhammed[256] je kazao: Obavijestio nas je Muaz b. Hišam i kazao: Ispričao nam je moj otac, prenijevši od Katadea, a on od Enesa koji je rekao: **"Odnio sam Allahovu**

---

[255] Ovaj, i hadisi koji slijede su dokaz da je dozvoljena kupovina na odgođeno plaćanje i na kredit, pod uslovom da su bez kamata. Uzimati bilo kakvu kamatu je haram. Ibn Bettal ističe da se u ovome slažu svi učenjaci. Buharija je u *Sahihu* formulisao jedno poglavlje ovako: Poglavlje o Vjerovjesnikovom kupovanju na kredit. Ibn Hadžer el-Askalani kaže: Vjerovatno je Buharija ovako formulisao ovo poglavlje zato da bi od nekih odagnao sumnje o tome da je i sam Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kupovao na odgođeno plaćanje ili na kredit.

[256] Muhammed b. Beššar.

Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, ječmenog hljeba i užeženog loja. Tad je već kod Jevreja bio njegov pancir koji je uzet kao zalog za dvadeset sa'ova hrane koju je od njega (na kredit) **uzeo za svoju obitelj.**[257] **Jednog dana sam ga čuo kada veli: Kod Muhammedove obitelji nije omrkao ni jedan sa' hurmi ili žita, a imao je tada devet žena."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[258]

٨. بَاب مَا جَاءَ فِي كِتَابَةِ الشُّرُوط*

١٢٣٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبَّادُ بْنُ لَيْث صَاحِبُ الْكَرَابِيسِيِّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَجِيد بْنُ وَهْبٍ قَالَ: قَالَ لِيَ الْعَدَّاءُ بْنُ خَالِدِ بْنِ هَوْذَةَ: أَلَا أُقْرِئُكَ كِتَابًا كَتَبَهُ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَالَ قُلْتُ: بَلَى. فَأَخْرَجَ لِي كِتَابًا (هَذَا مَا اشْتَرَى الْعَدَّاءُ ابْنُ خَالِد بْنِ هَوْذَةَ مِنْ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. اشْتَرَى مِنْهُ عَبْدًا أَوْ أَمَةً. لَا دَاءَ وَلَا غَائِلَةَ وَلَا خِبْثَةَ بَيْعَ الْمُسْلِمِ الْمُسْلِم). هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عَبَّادِ بْنِ لَيْثٍ. وَقَدْ رَوَى عَنْهُ هَذَا الْحَدِيثَ غَيْرُ وَاحِدٍ مِنْ أَهْلِ الْحَدِيث*

8. O pisanju uvjeta

1235. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Abbad b. Lejs, Kerabisijev učenik; kaže: Nama je ispričao Abdul-Medžid b. Vehb i kazao: Rekao mi je El-Addau b. Halid b. Hevze: Hoćeš li da ti pročitam spis koji mi je napisao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem? Hoću, odgovorih, a on izvadi spis u kome je (između ostalog) stajalo: **"Ovo je** (opis) **onoga što je kupio El-Addau b. Halid b. Hevze od Muhammeda Allahovog Poslanika, sallallahu**

---

[257]Abdur-Rahman el-Mubarekfori ističe da se, po mišljenju učenjaka, mudrost Vjerovjesnikovog sallallahu alejhi ve sellem, uzimanja hrane i drugih potrepština na kredit i na odgođeno plaćanje od Jevreja, a ne od ashaba, sastoji u tome što je on htio, ili da time pokaže da je poslovanje sa njima dozvoljeno, ili ashabi nisu ni sami imali dovoljno hrane ni za sebe, a kamoli za prodaju, ili se, pak, plašio da mu oni ne bi htjeli naplatiti.

[258] Bilježi ga i Buharija u *Sahihu.*

alejhi ve sellem. Kupio je od njeg roba ili robinju. Nije bolestan, niti je bjegunac, niti je pokvaren. Prodaja muslimana muslimanu."[259]

Ovaj hadis je hasenun-garibun.[260] Poznat nam je samo preko Abbada b. Lejsa. Od njega su ovaj hadis prenijeli mnogi hadiski učenjaci.

٩. بَاب مَا جَاءَ فِي الْمِكْيَالِ وَالْمِيزَانِ*

١٢٣٦. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ يَعْقُوبَ الطَّالَقَانِيُّ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْوَاسِطِيُّ عَنْ حُسَيْنِ ابْنِ قَيْسٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَصْحَابِ الْمِكْيَالِ وَالْمِيزَانِ: **إِنَّكُمْ قَدْ وُلِّيتُمْ أَمْرَيْنِ هَلَكَتْ فِيهِ الْأُمَمُ السَّالِفَةُ قَبْلَكُمْ**. هَذَا حَدِيثٌ لَا نَعْرِفُهُ مَرْفُوعًا إِلَّا مِنْ حَدِيثِ حُسَيْنِ بْنِ قَيْسٍ. وَحُسَيْنُ بْنُ قَيْسٍ يُضَعَّفُ فِي الْحَدِيثِ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ مَوْقُوفًا.

9. O šupljoj mjeri i vagi

1236. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Jakub et-Talekani; kaže: Nama je ispričao Halid b. Abdullah el-Vasiti, on je prenio od Husejna b. Kajsa, on od Ikrimea, a on od Ibn Abbasa koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, za one što mjere šupljom mjerom i vagom, rekao: **"Povjereno vam je dvoje na čemu su propali narodi koji su živjeli prije vas."**[261]

---

[259] Kao što se da vidjeti iz ovoga spisa prodavac je, a to ja Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kupcu, El-Addau b. Halidu b. Havzeu, garantovao da je rob koga mu je prodao bez nedostatka. Ukoliko bi kupac otkrio bilo kakav nedostatak, zadržavao bi pravo da kupljenog roba vrati prodavcu.Takvu mogućnost sadrži posljednja odredba ovog spisa koja glasi: Prodaja muslimana muslimanu, a to znači da musliman ne smije prevariti (nikoga), a posebno muslimana.

[260] Zabilježili su ga i Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*. Zabilježo ga je i Buharija u *Sahihu*, s nepotpunim senedom.

[261] U suri *El-Mutaffifun od 1. do 6. ajeta*, Uzvišeni Allah veli: "Teško onima koji prilikom mjerenja zakidaju, koji punu mjeru uzimaju kad od drugih kupuju, a kad drugima mjere na litar ili kantar zakidaju. Kako ne pomisle da će oživljeni biti na Dan Veliki, na Dan kada će se ljudi zbog Gospodara svjetova dići."

Ovaj hadis nam je kao merfu' poznat samo preko Husejna b. Kajsa. A Husejn b. Kajs je smatran slabim ravijom hadisa.[262] Ovo je preneseno pouzdanim senedom od Ibn Abbasa, ali kao mevkuf hadis.

١٠. بَاب مَا جَاءَ فِي بَيْعِ مَنْ يَزِيدُ*

١٢٣٧. حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ مَسْعَدَةَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ شُمَيْطِ بْنِ عَجْلَانَ حَدَّثَنَا الْأَخْضَرُ ابْنُ عَجْلَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ الْحَنَفِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَاعَ حِلْسًا وَقَدَحًا. وَقَالَ مَنْ يَشْتَرِي هَذَا الْحِلْسَ وَالْقَدَحَ؟ فَقَالَ رَجُلٌ: أَخَذْتُهُمَا بِدِرْهَمٍ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ يَزِيدُ عَلَى دِرْهَمٍ؟ مَنْ يَزِيدُ عَلَى دِرْهَمٍ؟ فَأَعْطَاهُ رَجُلٌ دِرْهَمَيْنِ فَبَاعَهُمَا مِنْهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ، لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ الْأَخْضَرِ بْنِ عَجْلَانَ. وَعَبْدُ اللَّهِ الْحَنَفِيُّ الَّذِي رَوَى عَنْ أَنَسٍ هُوَ أَبُو بَكْرٍ الْحَنَفِيُّ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ. لَمْ يَرَوْا بَأْسًا بِبَيْعِ مَنْ يَزِيدُ فِي الْغَنَائِمِ وَالْمَوَارِيثِ. وَقَدْ رَوَى هَذَا الْحَدِيثَ الْمُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ وَغَيْرُ وَاحِدٍ مِنْ أَهْلِ الْحَدِيثِ عَنِ الْأَخْضَرِ بْنِ عَجْلَانَ*

10. O prodaji na način ko dā više

1237. ISPRIČAO NAM JE Humejd b. Mes'ade; kaže: Ispričao nam je Ubejdullah b. Šumejt b. Adžlan; kaže: Nama je ispričao Ahdar b. Adžlan, prenijevši od Abdullaha el-Hanefija, a on od Enesa b. Malika: **"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prodavao je pokrovac i čašu. Rekao je: ko će kupiti ovaj pokrovac i čašu? Neki čovjek reče: Ja ću ih uzeti za dirhem. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Hajde, ko će dati više od dirhema? Ko će dati više od dirhema? Neki čovjek ponudi dva dirhema i on mu ih prodade."**[263]

---

[262] Ibn Hadžer el-Askalani u djelu *Takribut-Tehzib* kaže: Husajn b. Kajs er-Radži Ebu Ali el-Vasiti, koji je imao nadimak Haneš, metruk (odbačen) je ravija. Pripadao je šestoj generaciji.

[263] Pokrovac i čaša koju je prodavao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nisu bili njegovi. Naime došao mu je neki čovjek i od njega tražio milostinju. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu reče: Imaš li ti išta? Nemam ništa, osim pokrovca i čaše, reče on. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče, prodaj ih i reci kolika je cijena, jer tek kad ne budeš imao ništa prodati, možeš tražiti milostinju.

Ovaj hadis je hasenun.[264] Poznat nam je samo preko Ahdara b. Adžlana. A Abdullah el-Hanefi, koji je prenio od Enesa, ustvari je, Ebu Bekr el-Hanefi. U skladu sa ovim (hadisom) praksa je nekih učenjaka. Oni ne vide ništa loše u tome da neko plijen i naslijeđe prodaje na način ko da više. Ovaj hadis su Mu'temir b. Sulejman i mnogi drugi hadiski učenjaci prenijeli od Ahdara b. Adžlana.

١١. بَاب مَا جَاءَ فِي بَيْعِ الْمُدَبَّرِ*

١٢٣٨. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ جَابِرٍ: **أَنَّ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ دَبَّرَ غُلَامًا لَهُ فَمَاتَ وَلَمْ يَتْرُكْ مَالًا غَيْرَهُ. فَبَاعَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَاشْتَرَاهُ نُعَيْمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ النَّحَّامِ. قَالَ جَابِرٌ: عَبْدًا قِبْطِيًّا مَاتَ عَامَ الْأَوَّلِ فِي إِمَارَةِ ابْنِ الزُّبَيْرِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَرُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا الْحَدِيثِ عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ: لَمْ يَرَوْا بِبَيْعِ الْمُدَبَّرِ بَأْسًا. وَهُوَ قَوْلُ الشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. وَكَرِهَ قَوْمٌ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ بَيْعَ الْمُدَبَّرِ. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَمَالِكٍ وَالْأَوْزَاعِيِّ*

11. O prodaji roba koji je smrću svoga gospodara postao slobodan

1238. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Ispričao nam je Sufjan b. Ujejne, on je prenio od Amra b. Dinara, a on od Džabira: **"Neki je ensarija[265] svoga roba nakon svoje smrti učinio slobodnim. Umro je, a od imetka osim njega nije ništa drugo ostavio. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zaprodava ga te ga kupi Nuajm b.**

---

[264] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud i Nesaija u *sunenima*. Jahja b. Seid el-Kattan smatra da ovaj hadis ima mahanu jer je, po njegovom mišljenju, Ebu Bekr el-Hanefi prenosilac čije je stanje nepoznato (medžhulu-hal).

[265] U Muslimovoj i Ebu Davudovoj predaji ovoga hadisa stoji da je Ebu Mezkur el-Ensari svoga roba koji se zvao Jakub učinio slobodnim nakon svoje smrti.

Nuham."[266] Džabir je kazao: Taj rob je bio Kopt a umro je u prvoj godini Ibn Zubejrove vladavine.

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[267] Prenesen je sa više seneda od Džabira b. Abdullaha. U skladu sa ovim hadisom je praksa nekih učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugih. Oni ne vide nikakve smetnje da se proda rob koji je smrću svoga gospodara postao slobodan. Ovo je stav Šafije, Ahmeda i Ishaka. Neki učenjaci iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugi prodaju roba koji je smrću svoga gospodara postao slobodan smatraju pokuđenim. Ovo je stav Sufjana es-Sevrija, Malika i Evzaije.

١٢. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ تَلَقِّي الْبُيُوعِ*

١٢٣٩. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **أَنَّهُ نَهَى عَنْ تَلَقِّي الْبُيُوعِ.** وَفِي الْبَاب عَنْ عَلِيٍّ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَأَبِي سَعِيدٍ وَابْنِ عُمَرَ وَرَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ*

١٢٤٠. حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ شَبِيبٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الرَّقِّيُّ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو الرَّقِّيُّ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى أَنْ يُتَلَقَّى الْجَلَبُ. فَإِنْ تَلَقَّاهُ إِنْسَانٌ فَابْتَاعَهُ، فَصَاحِبُ السِّلْعَةِ فِيهَا بِالْخِيَارِ إِذَا وَرَدَ السُّوقَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ أَيُّوبَ. وَحَدِيثُ ابْنِ مَسْعُودٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ كَرِهَ قَوْمٌ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ تَلَقِّي الْبُيُوعِ. وَهُوَ ضَرْبٌ مِنَ الْخَدِيعَةِ. وَهُوَ قَوْلُ الشَّافِعِيِّ وَغَيْرِهِ مِنْ أَصْحَابِنَا*

---

[266] U hadisu koji je zabilježio Bejhekija, sa senedom preko Šerika od Džabira, stoji da je ensarija, nakon smrti, ostao dužan a iza sebe nije ostavio nikakvog drugog imetka osim tog roba, kome je obećao slobodu nakon svoje smrti. Najvjerovatnije ga je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nakon vlasnikove smrti, prodao da bi izmirio njegov dug.

[267] Zabilježen je u *El-Kutubus-Sitte*.

12. O pokuđenosti presretanja trgovačkih rôba[268]

1239. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Ispričao nam je Ibn Mubarek; kaže: Nama je ispričao Sulejman et-Tejmi, prenijevši od Ebu Osmana, a on od Ibn Mesuda **"da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio presretanje trgovačkih rôba."**

Na ovu temu su hadisi preneseni i od Alije, Ibn Abbasa, Ebu Hurejrea, Ebu Seida, Ibn Omera i još jednog od Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba.

1240. ISPRIČAO NAM JE Seleme b. Šebib; kaže: Ispričao nam je Abdullah b. Džafer er-Rekki; kaže: Nama je ispričao Ubejdullah b. Amr er-Rekki, prenijevši od Ejjuba, on od Muhammeda b. Sirina, a on od Ebu Hurejrea: **"Zaista je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se presreće trgovačka roba koja stiže iz drugih mjesta. Ako bi je neko presreo i kupio, vlasnik robe, kada stigne u čaršiju, ima pravo da izabere** (hoće li mu je ostaviti po toj cijeni ili će je povratiti)."

Ovaj hadis je preko Ejjuba hasenun-garibun,[269] a preko Ibn Mesuda hasenun-sahihun.[270] Neki učenjaci presretanje trgovačke robe smatraju pokuđenim i drže da je to jedan vid prevare. Ovo je stav Šafije i nekih hadiskih učenjaka.

١٣. بَاب مَا جَاءَ لَا يَبِيعُ حَاضِرٌ لِبَادٍ*

١٢٤١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ وَأَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ قَالَا: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ ابْنِ الْمُسَيِّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَقَالَ قُتَيْبَةُ يَبْلُغُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لَا يَبِيعُ حَاضِرٌ لِبَادٍ** وَفِي الْبَاب عَنْ طَلْحَةَ وَأَنَسٍ وَجَابِرٍ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَحَكِيمِ

---

[268] Pod presretanjem roba ovdje se misli na to da neko dočekuje trgovce i njihovu robu prije nego stigne u grad dajući im lažna obavještenja o tome kako se ta roba u gradu slabo prodaje da bi je oni kupili po nižoj cijeni. Ovakav postupak, po mišljenju većine učenjaka, nije dozvoljen.

[269] Zabilježili su ga *u El-Kutubus-Sitte* svi, osim Buharije.

[270] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

بْنِ أَبِي يَزِيدَ عَنْ أَبِيهِ وَعَمْرِو بْنِ عَوْفٍ الْمُزَنِيِّ، جَدِّ كَثِيرِ ابْنِ عَبْدِ اللَّهِ، وَرَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ*

١٢٤٢. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ وَأَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ قَالَا: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **لَا يَبِيعُ حَاضِرٌ لِبَادٍ. دَعُوا النَّاسَ يَرْزُقْ اللَّهُ بَعْضَهُمْ مِنْ بَعْضٍ.** حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَحَدِيثُ جَابِرٍ فِي هَذَا هُوَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ أَيْضًا. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا الْحَدِيثِ عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. كَرِهُوا أَنْ يَبِيعَ حَاضِرٌ لِبَادٍ. وَرَخَّصَ بَعْضُهُمْ فِي أَنْ يَشْتَرِيَ حَاضِرٌ لِبَادٍ. وَ قَالَ الشَّافِعِيُّ: يُكْرَهُ أَنْ يَبِيعَ حَاضِرٌ لِبَادٍ، وَإِنْ بَاعَ فَالْبَيْعُ جَائِزٌ*

13. O tome da žitelj grada ne prodaje umjesto onoga iz pustinje (sela)

1241. ISPRIČALI SU NAM Kutejbe i Ahmed b. Meni' i kazali: Ispričao nam je Sufjan b. Ujejne, prenijevši od Zuhrija, on od Seida b. Musejjeba, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: Kutejbe veli, vezujući to za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **"Neka onaj iz grada ne prodaje za onoga iz pustinje** (sela)." [271]

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Talhe, Enesa, Džabira, Ibn Abbasa, Hakima b. Ebu Jezida, on ih je prenio od svoga oca, Amra b. Avfa el-Muzenija, djeda Kesira b. Abdullaha i još jednog (neimenovanog) Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba.

1242. ISPRIČALI SU NAM Nasr b. Ali i Ahmed b. Meni' i kazali: Ispričao nam je Sufjan b. Ujejne, on je prenio od Ebu Zubejra, a on od Džabira koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Neka žitelj grada ne prodaje za žitelja pustinje** (sela). **Pustite ljude neka ih Allah opskrbljuje jedne pomoću drugih."**

Ebu Hurejreov Hadis je hasenun-sahihun,[272] a i Džabirov hadis o ovome je također hasenun-sahihun.[273] U skladu s ovim hadisom je

---

[271] Ova se zabrana odnosi na svakog žitelja grada koji priđe strancu, koji je s robom došao sa sela ili iz drugog grada, i rekne: Ne daj robu po ovoj cijeni, nego je ostavi kod mene. Ja ću ti je pomalo prodavati po većoj cijeni.

[272] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

postupak nekih učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugih. Oni drže mekruhom da žitelj grada prodaje za žitelja pustinje (sela). Neki učenjaci, pak, dopuštaju žitelju grada da može kupovati za žitelja pustinje (sela). Šafija veli: Mekruh je da žitelj grada prodaje za žitelja (sela). Ukoliko bi ipak prodavao za njega, ta prodaja bi bila valjana.

١٤. بَاب مَا جَاءَ فِي النَّهْيِ عَنِ الْمُحَاقَلَةِ وَالْمُزَابَنَةِ*

١٢٤٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: **نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْمُحَاقَلَةِ وَالْمُزَابَنَةِ** وَفِي الْبَاب عَنْ ابْنِ عُمَرَ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَزَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ وَسَعْدٍ وَجَابِرٍ وَرَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ وَأَبِي سَعِيدٍ. حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْمُحَاقَلَةُ بَيْعُ الزَّرْعِ بِالْحِنْطَةِ. وَالْمُزَابَنَةُ بَيْعُ الثَّمَرِ عَلَى رُءُوسِ النَّخْلِ بِالتَّمْرِ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ. كَرِهُوا بَيْعَ الْمُحَاقَلَةِ وَالْمُزَابَنَةِ*

١٢٤٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ أَنَّ زَيْدًا، أَبَا عَيَّاشٍ، سَأَلَ سَعْدًا عَنِ الْبَيْضَاءِ بِالسُّلْتِ. فَقَالَ: أَيُّهُمَا أَفْضَلُ؟ قَالَ: الْبَيْضَاءُ. فَنَهَى عَنْ ذَلِكَ. وَقَالَ سَعْدٌ: **سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُسْأَلُ عَنِ اشْتِرَاءِ التَّمْرِ بِالرُّطَبِ. فَقَالَ لِمَنْ حَوْلَهُ: أَيَنْقُصُ الرُّطَبُ إِذَا يَبِسَ؟ قَالُوا: نَعَمْ. فَنَهَى عَنْ ذَلِكَ.** حَدَّثَنَا هَنَّادٌ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ زَيْدٍ أَبِي عَيَّاشٍ قَالَ: سَأَلْنَا سَعْدًا فَذَكَرَ نَحْوَهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَهُوَ قَوْلُ الشَّافِعِيِّ وَأَصْحَابِنَا*

14. O zabrani (muhakali) prodaje žita u klasu za gotovo žito i (muzabeni) voća na stablu za gotovo voće

1243. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Jakub b. Abdur-Rahman prenijevši od Suhejla b. Ebu Saliha, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao: **"Zabranio je Allahov Poslanik,**

---

[273] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu.*

sallallahu alejhi ve sellem, prodaju žita u klasu za gotovo žito i voća na stablu za ubrano voće."[274]

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ibn Omera, Ibn Abbasa, Zejda b. Sabita, Sa'da, Džabira, Rafi'a b. Hadidža i Ebu Seida. Ebu Hurejreov hadis je hasenun-sahihun.[275] "Muhakala" je prodaja žita u klasu za pšenicu, a "muzabena" je prodaja hurmi na stablu za suhe hurme. U skladu s ovim (hadisom) je praksa učenjaka. Oni prodaju žita u klasu za gotovo žito i voća na stablu za gotovo voće drže mekruhom.

1244. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Malik b. Enes, prenijevši od Abdullaha b. Jezida da je Zejd Ebu Ajjaš pitao Sa'da[276] o davanju bjelice pšenice za ječam. A koje je bolje? Bjelica pšenica, odgovori on, i on to zabrani. Sa'd kaže: **"Čuo sam kad je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan o kupovanju suhih hurmi za svježe. On upita one oko sebe: Da li se umanjuje težina svježih hurmi kada se osuše? Da, rekoše oni, i on to zabrani."**

Ispričao nam je Hennad; kaže: Ispričao nam je Veki', prenijevši od Malika, on od Abdullaha b. Jezida, a on od Zejda Ebu Ajjaša koji je kazao: Pitali smo Sa'da, pa je spomenuo slično (prethodnom hadisu). Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[277] U skladu s njim je praksa učenjaka. To je stav i Šafije i hadiskih učenjaka.

١٥. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ بَيْعِ الثَّمَرَةِ حَتَّى يَبْدُوَ صَلَاحُهَا*

١٢٤٥. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ: **أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ بَيْعِ النَّخْلِ حَتَّى يَزْهُوَ***

١٢٤٦. وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ بَيْعِ السُّنْبُلِ حَتَّى يَبْيَضَّ وَيَأْمَنَ الْعَاهَةَ. نَهَى الْبَائِعَ وَالْمُشْتَرِيَ.** وَفِي الْبَابِ عَنْ أَنَسٍ وَعَائِشَةَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَجَابِرٍ وَأَبِي سَعِيدٍ وَزَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ. حَدِيثُ ابْنِ عُمَرَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ

---

[274] To je zabranjeno zbog toga što se ne zna tačna količina žita u klasu i voća na stablu, a uslov je, kada je riječ o prodaji iste vrste i istog artikla da se daje ista količina za istu količinu.

[275] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu.*

[276] Sa'da b. Ebu Vekkasa poznatog ashaba.

[277] Bilježe ga i Malik u *Muvetta'u* i Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima.*

أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. كَرِهُوا بَيْعَ الثِّمَارِ قَبْلَ أَنْ يَبْدُوَ صَلَاحُهُ. وَهُوَ قَوْلُ الشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ*

١٢٤٧. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ وَعَفَّانُ وَسُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالُوا: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ: **أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ بَيْعِ الْعِنَبِ حَتَّى يَسْوَدَّ، وَعَنْ بَيْعِ الْحَبِّ حَتَّى يَشْتَدَّ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ مَرْفُوعًا إِلَّا مِنْ حَدِيثِ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ*

15. O pokuđenosti prodaje plodova prije nego počnu sazrijevati

1245. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Nama je ispričao Ismail b. Ibrahim, prenijevši od Ejjuba, on od Nafia, a on od Ibn Omera: **"Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prodaju** (ploda) **palmi prije nego zarudi** (požuti ili pocrveni)."

1246. S (istim) ovim senedom: **"Zabranio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prodaju žita u klasu sve dok klasje ne pobijeli i ne bude sigurno od plamenjače. Zabranio je to i prodavcu i kupcu."**

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Enesa, Aiše, Ebu Hurejrea, Ibn Abbasa, Džabira, Ebu Seida i Zejda b. Sabita. Ibn Omerov hadis je hasenun-sahihun.[278] U skladu s njim je praksa učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugih. Oni prodaju ploda, prije nego se pokaže njegova ispravnost, smatraju pokuđenom. Ovo je stav i Šafije, Ahmeda i Ishaka.

1247. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Ispričali su nam Ebu Velid, Affan i Sulejman b. Harb i kazali: Nama je ispričao Hammad b. Seleme, prenijevši od Humejda, a on od Enesa **"da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio prodaju grožđa dok ne pocrni i žita prije nego počne zriti."**

---

[278] Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Buharije i Ibn Madže.

Ovaj hadis je hasenun-garibun.[279] Kao merfu' hadis nam je poznat samo preko Hammada b. Selemea.

١٦. بَاب مَا جَاءَ فِي النَّهْيِ عَنْ بَيْعِ حَبَلِ الْحَبَلَةِ*

١٢٤٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ بَيْعِ حَبَلِ الْحَبَلَةِ.** وَفِي الْبَاب عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ وَأَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ. حَدِيثُ ابْنِ عُمَرَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَحَبَلُ الْحَبَلَةِ نِتَاجُ النِّتَاجِ. وَهُوَ بَيْعٌ مَفْسُوخٌ عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَهُوَ مِنْ بُيُوعِ الْغَرَرِ. وَقَدْ رَوَى شُعْبَةُ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ. وَرَوَى عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ وَغَيْرُهُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ وَنَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَهَذَا أَصَحُّ*

16. O zabrani prodaje mladunčeta (habelul-habele od mladunčeta koje još nije ni rođeno)

1248. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Hammad b. Zejd, prenijevši od Ejjuba, on od Nafia, a on od Ibn Omera: **"Zabranio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prodaju mladunčeta od mladunčeta."**[280]

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Abdullaha b. Abbasa i Ebu Seida el-Hudrija. Ibn Omerov hadis je hasenun-sahihun.[281] U skladu s ovim je praksa učenjaka. Habelul-habeleti je mladunče mladunčeta (koje još nije ni rođeno). Ovakav vid kupoprodaje, po mišljenju učenjaka, nije pravno valjan. On predstavlja prevaru. Šu'be je ovaj

---

[279] Bilježe ga i Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima.*

[280] Predislamski Arapi su se služili mnogim oblicima trgovine koje je islam dokinuo i zabranio. Jedan od oblika takve trgovine bio je i taj da jedan drugome prodaju mladunčad mladunčadi (koja još nisu bila ni rođena). Naime, neki od njih, koji bi imao steonu kamilu rekao bi drugome: Kad ova moja kamila donese mladunče i ono odraste pa zasteoni i donese mladunče, ako hoćeš sad ću ti ga prodati? On pristane i kupi to mladunče. Takav oblik trgovine koji je pun neizvjesnosti Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dokida i zabranjuje ovim hadisom.

[281] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

hadis prenio od Ejjuba, on od Seida b. Džubejra, a on od Ibn Abbasa. Abdul-Vehhab es-Sekafi i mnogi drugi su ga prenijeli od Ejjuba, on od Seida b. Džubejra, on od Nafi'a, on od Ibn Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i ovo je pouzdanije.

١٧. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ بَيْعِ الْغَرَرِ*

١٢٤٩. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: **نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ بَيْعِ الْغَرَرِ وَبَيْعِ الْحَصَاةِ**. وَفِي الْبَاب عَنْ ابْنِ عُمَرَ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَأَبِي سَعِيدٍ وَأَنَسٍ. حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا الْحَدِيثِ عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ. كَرِهُوا بَيْعَ الْغَرَرِ. قَالَ الشَّافِعِيُّ: وَمِنْ بُيُوعِ الْغَرَرِ بَيْعُ السَّمَكِ فِي الْمَاءِ، وَبَيْعُ الْعَبْدِ الْآبِقِ، وَبَيْعُ الطَّيْرِ فِي السَّمَاءِ وَنَحْوُ ذَلِكَ مِنَ الْبُيُوعِ. وَمَعْنَى بَيْعِ الْحَصَاةِ، أَنْ يَقُولَ الْبَائِعُ لِلْمُشْتَرِي: إِذَا نَبَذْتُ إِلَيْكَ بِالْحَصَاةِ فَقَدْ وَجَبَ الْبَيْعُ فِيمَا بَيْنِي وَبَيْنَكَ. وهو يشْبِهُ بِبَيْعِ الْمُنَابَذَةِ. وَكَانَ هَذَا مِنْ بُيُوعِ أَهْلِ الْجَاهِلِيَّةِ*

17. O pokuđenosti prodaje u kojoj ima obmane

1249. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Nama je ispričao Ebu Usama, on je prenio od Ubejdullaha b. Omera, on od Ebu Zinada, on od A'redža, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao: **"Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prodaju** (svega) **što je obmana** (za kupca)[282] **i prodaju na bazi kamenčića."**[283]

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ibn Omera, Ibn Abbasa, Ebu Seida i Enesa. Ebu Hurejreov hadis je hasenun-sahih.[284] U skladu s ovim hadisom je praksa učenjaka. Oni prodaju koja sadrži obmanu smatraju pokuđenom. Šafija kaže: U prodaju onoga što sadrži obmanu

---

[282] Kao što je bio običaj kod predislamskih Arapa da jedan drugom prodaju ribu u vodi ili pticu u zraku, ili odbjeglog roba ili mlijeko u kravljem vimenu i sl.

[283] Prodaja na takav način bila je također prisutna kod predislamskih Arapa. Ona se ogledala u tome da prodavac rekne kupcu: Prodaću ti onu odjeću na koju padne kamenčić koji ću baciti. Ili rekne: Prodaću ti zemlje donde dokle bacim kamen i sl. Takav oblik trgovine ovim hadisom je zabranjen.

[284] Bilježe ga *u El-Kutubus-Sitte* svi, osim Buharije.

za kupca spada: prodaja ribe u vodi, prodaja odbjeglog roba, prodaja ptice u zraku i tome slično. Prodaja na bazi kamenčića podrazumijeva to da prodavac rekne kupcu: Ako do tebe dobacim kamenčić obavezna je kupoprodaja između mene i tebe. Ovo liči na prodaju na bazi međusobnog dobacivanja (bej'ul-munabeze). Ovaj oblik prodaje bio je prisutan kod predislamskih Arapa.

١٨. بَاب مَا جَاءَ فِي النَّهْيِ عَنْ بَيْعَتَيْنِ فِي بَيْعَةٍ*

١٢٥٠. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: **نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ بَيْعَتَيْنِ فِي بَيْعَةٍ**. وَفِي الْبَاب عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَابْنِ عُمَرَ وَابْنِ مَسْعُودٍ. حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَقَدْ فَسَّرَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ قَالُوا: بَيْعَتَيْنِ فِي بَيْعَةٍ أَنْ يَقُولَ: أَبِيعُكَ هَذَا الثَّوْبَ بِنَقْدٍ بِعَشَرَةٍ، وَبِنَسِيئَةٍ بِعِشْرِينَ، وَلَا يُفَارِقُهُ عَلَى أَحَدِ الْبَيْعَيْنِ، فَإِذَا فَارَقَهُ عَلَى أَحَدِهِمَا فَلَا بَأْسَ إِذَا كَانَتْ الْعُقْدَةُ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمَا. قَالَ الشَّافِعِيُّ: وَمِنْ مَعْنَى مَا نَهْيِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ بَيْعَتَيْنِ فِي بَيْعَةٍ، أَنْ يَقُولَ: أَبِيعُكَ دَارِي هَذِهِ بِكَذَا، عَلَى أَنْ تَبِيعَنِي غُلَامَكَ بِكَذَا. فَإِذَا وَجَبَ لِي غُلَامُكَ وَجَبَتْ لَكَ دَارِي. وَهَذَا يُفَارِقُ عَنْ بَيْعٍ بِغَيْرِ ثَمَنٍ مَعْلُومٍ. وَلَا يَدْرِي كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا عَلَى مَا وَقَعَتْ عَلَيْهِ صَفْقَتُهُ.

18. O zabrani dviju vrsta nagodbi u jednom ugovoru

1250. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Nama je ispričao Abde b. Sulejman, prenijevši od Muhammeda b. Amra, on od Ebu Selemea, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao: **"Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,** (da budu) **dvije nagodbe u jednom ugovoru."**[285]

---

[285] Ukoliko bi prodavac kupcu nešto ponudio za gotov novac po jednoj a na kredit po drugoj cijeni, da bi ta kupoprodaja bila valjana uslov je da se kupac izjasni da li kupuje za gotov novac ili na kredit i da tu cijenu definišu ugovorom. Ukoliko bi, pak, prodavac ponudio obje varijante i kupac se izjasnio da to kupuje, ali ne precizirajući da li kupuje za gotov novac ili kredit i to potpišu, takav ugovor pravno ne bi bio valjan.

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Abdullaha b. Amra, Ibn Omera i Ibn Mesuda. Ebu Hurejreov hadis je hasenun-sahihun.[286] U skladu s ovim (hadisom) je praksa učenjaka. Neki su učenjaci, objašnjavajući značenje riječi: "da budu dvije nagodbe u jednom ugovoru", kazali: To znači kada neko rekne nekome: Prodajem ti ovu odjeću za gotov novac za deset dirhema, a na kredit za dvadeset dirhema, i ovaj se ne izjasni koju ponudu prihvata. Ako bi se izjasnio koju je ponudu prihvatio i ta cijena bude utanačena ugovorom (ili usmenim dogovorom), onda to ne bi smetalo. Šafija veli: Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, zabrana dviju nagodbi u jednom ugovoru (dogovoru) može značiti i to da neko rekne nekome: Prodaću ti kuću po toj cijeni, ukoliko ti meni prodaš roba po toj. Kad potvrdiš da je tvoj rob moj, i ja ću potvrditi da je moja kuća tvoja. Nakon toga se raziđu bez utanačene cijene, tako da ni jedan od njih ne zna na šta je ustvari potpisao ugovor.

١٩. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ بَيْعِ مَا لَيْسَ عِنْدَكَ*

١٢٥١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ يُوسُفَ بْنِ مَاهَكَ عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ قَالَ: سألتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ: يَأْتِينِي الرَّجُلُ فَيَسْأَلُنِي مِنَ الْبَيْعِ مَا لَيْسَ عِنْدِي. أَبْتَاعُ لَهُ مِنَ السُّوقِ ثُمَّ أَبِيعُهُ؟ قَالَ: لَا تَبِعْ مَا لَيْسَ عِنْدَكَ*

١٢٥٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ يُوسُفَ بْنِ مَاهَكَ عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ قَالَ: **نَهَانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ أَبِيعَ مَا لَيْسَ عِنْدِي**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَفِي الْبَاب عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو*

١٢٥٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ شُعَيْبٍ قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَبِيهِ حَتَّى ذَكَرَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لَا يَحِلُّ سَلَفٌ وَبَيْعٌ. وَلَا شَرْطَانِ فِي بَيْعٍ. وَلَا رِبْحُ مَا لَمْ يُضْمَنْ. وَلَا بَيْعُ مَا لَيْسَ عِنْدَكَ**. وَهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. قَالَ إِسْحَقُ بْنُ مَنْصُورٍ: قُلْتُ لِأَحْمَدَ: مَا مَعْنَى نَهَى عَنْ سَلَفٍ وَبَيْعٍ؟ قَالَ: أَنْ يَكُونَ يُقْرِضُهُ قَرْضًا ثُمَّ يُبَايِعُهُ عَلَيْهِ بَيْعًا يَزْدَادُ عَلَيْهِ. وَيَحْتَمِلُ أَنْ يَكُونَ يُسْلِفُ إِلَيْهِ فِي شَيْءٍ فَيَقُولُ: إِنْ لَمْ يَتَهَيَّأْ عِنْدَكَ فَهُوَ بَيْعٌ عَلَيْكَ. قَالَ إِسْحَق كَمَا قَالَ قُلْتُ لِأَحْمَدَ: وَعَنْ بَيْعِ مَا لَمْ

---

[286] Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Buharije.

تَضْمَنْ؟ قَالَ لَا يَكُونُ عِنْدِي إِلَّا فِي الطَّعَامِ مَا لَمْ تَقْبِضْ. قَالَ إِسْحَقُ: كَمَا قَالَ فِي كُلِّ مَا يُكَالُ أَوْ يُوزَنُ. قَالَ أَحْمَدُ: إِذَا قَالَ أَبِيعُكَ هَذَا الثَّوْبَ وَعَلَيَّ خِيَاطَتُهُ وَقِصَارَتُهُ. فَهَذَا مِنْ نَحْوِ شَرْطَيْنِ فِي بَيْعٍ. وَإِذَا قَالَ: أَبِيعُكَهُ وَعَلَيَّ خِيَاطَتُهُ فَلَا بَأْسَ بِهِ. أَوْ قَالَ: أَبِيعُكَهُ وَعَلَيَّ قِصَارَتُهُ فَلَا بَأْسَ بِهِ. إِنَّمَا هُذَا شَرْطٌ وَاحِدٌ. قَالَ إِسْحَقُ. كَمَا قَالَ. حَدِيثُ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ. قَدْ رُوِيَ عَنْهُ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ. رَوَى أَيُّوبُ السَّخْتِيَانِيُّ وَأَبُو بِشْرٍ عَنْ يُوسُفَ بْنِ مَاهَكَ عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ. وَرَوَى هَذَا الْحَدِيثَ عَوْفٌ وَهِشَامُ بْنُ حَسَّانَ عَنِ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَهَذَا حَدِيثٌ مُرْسَلٌ. إِنَّمَا رَوَاهُ ابْنُ سِيرِينَ عَنْ أَيُّوبَ السَّخْتِيَانِيِّ عَنْ يُوسُفَ بْنِ مَاهَكَ عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ هَكَذَا*

١٢٥٤. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ وَعَبْدَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَغَيْرُ وَاحِدٍ قَالُو: حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ بْنُ عَبْدِ الْوَارِثِ عَنْ يَزِيدَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنِ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ يُوسُفَ بْنِ مَاهَكَ عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ قَالَ: **نَهَانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ أَبِيعَ مَا لَيْسَ عِنْدِي**. وَرَوَى وَكِيعٌ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنِ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ، وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ (عَنْ يُوسُفَ بْنِ مَاهَكَ). وَرِوَايَةُ عَبْدِ الصَّمَدِ أَصَحُّ. وَقَدْ رَوَى يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ يَعْلَى بْنِ حَكِيمٍ عَنْ يُوسُفَ بْنِ مَاهَكَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عِصْمَةَ عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا الْحَدِيثِ عِنْدَ أَكْثَرِ أَهْلِ الْعِلْمِ. كَرِهُوا أَنْ يَبِيعَ الرَّجُلُ مَا لَيْسَ عِنْدَهُ*

19. O pokuđenosti prodaje nečega što se ne posjeduje

1251. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Hušejm, prenijevši od Ebu Bišra, on od Jusufa b. Maheka, a on od Hakima b. Hizama koji je kazao: Pitao sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: Dođe mi čovjek i zatraži od mene da mu prodam nešto što ne posjedujem, pa da li bi to mogao kupiti u čaršiji pa mu ga prodati, a on reče: **“Ne prodaji ono što lično ne posjeduješ.”**

1252. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Hammad b. Zejd, prenijevši od Ejjuba, on od Jusufa b. Maheka, a on od Hakima b. Hizama koji je kazao: **“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio mi je da prodajem ono što lično ne posjedujem.”**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun. Na ovu temu hadis je prenesen i od Abdullaha b. Omera.

1253. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričao nam je Ismail b. Ibrahim; kaže: Nama je ispričao Ejjub; kaže: Nama je ispričao Amr b. Šuajb i kazao: Meni je ispričao moj otac, prenijevši od njegova oca i tako dok ne spomenu od Abdullaha b. Amra da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Nisu dozvoljeni zajam i prodaja,[287] niti su dozvoljena dva uslovljavanja prilikom prodaje,[288] niti je dozvoljen profit za nešto što je kupljeno a nije preuzeto, niti je dozvoljena prodaja onoga što se ne posjeduje."**

Ishak b. Mensur kaže: Rekao sam Ahmedu: Šta znači: "Zabranio je zajam i prodaju?" On reče: To znači (zabranio je to) da neko nekome da zajam a potom mu nešto proda po većoj cijeni nego što vrijedi. A može značiti i to da mu dā zajam a od njega uzme nešto (mnogo vrednije) a onda rekne: Ako mi ne možeš vratiti zajam, onda mi ovo što sam uzeo prodaj za iznos koji si mi dužan. Ishak kaže: a upitao sam Ahmeda o prodaji onoga što nije preuzeto? On reče: Po mom mišljenju to se odnosi isključivo na hranu, tj. na hranu koja nije ubrana. Ishak se slaže sa onim što je rekao Ahmed da se to odnosi na sve što se jede i mjerom mjeri. Ahmed kaže: Ako bi neko rekao: Prodaću ti ovu odjeću pod uslovom da ti je ja i sašijem i uvaljam, ovdje bi se radilo o dva uslovljavanja. A ako bi rekao: Prodaću ti je pod uslovom da ti je ja sašijem, to ne bi smetalo. Ili ako bi rekao: Prodaću ti je pod uslovom da ti je ja uvaljam, ni to ne bi smetalo, jer bi se radilo o jednom uslovljavanju. Ishak je kazao onako kako je kazao (Ahmed b. Hanbel).

Hadis Hakima b. Hizama je hasenun. Prenesn je s više seneda. Prenijeli su Ejjub es-Sahtijani i Ebu Bišr od Jusufa b. Maheka, a on od Hakima b. Hizama. Avf i Hišam b. Hussan su ovaj hadis prenijeli od Ibn Sirina, on od Hakima b. Hizama, a on od Vjerovjesnika, sallallahu

---

[287] To po mišljenju Ahmeda b. Hanbela znači: Nije dozvoljeno da osoba nekome da zajam da bi mu nešto prodala po skupljoj cijeni. Po mišljenju kadije Ijada to može značiti i ovo: Nije dozvoljeno da osoba kaže nekome: Prodaću ti ovu odjeću za deset dirhema pod uslovom da mi pozajmiš deset.

[288] Po mišljenju Ahmeda b. Hanbela to znači: Nije dozvoljeno osobi da nekome kaže: Prodaću ti ovu odjeću, pod uslovom da ti je ja i sašijem i uvaljam.

alejhi ve sellem, i to je mursel hadis. Tako ga je Ibn Sirin prenio od Ejjuba es-Sahtijanija, on od Jusufa b. Maheka, a on od Hakima b. Hizama.

1254. ISPRIČALI SU NAM Hasan b. Ali el-Hallal, Abde b. Abdullah i mnogi drugi i kazali: Ispričao nam je Abdus-Samed b. Abdul-Varis, prenijevši od Jezida b. Ibrahima, on od Ibn Sirina, on od Ejjuba, on od Jusufa b. Maheka, a on od Hakima koji je kazao: **"Zabranio mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da prodajem ono što lično ne posjedujem."**

Veki' je prenio ovaj hadis od Jezida b. Ibrahima, on od Ibn Sirina, on od Ejjuba, a on od Hakima b. Hizama i u njegovu senedu nije spomenuo (od Jusufa b. Maheka). Abdus-Samedova predaja je pouzdanija.

Jahja b. Ebu Kesir je ovaj hadis prenio od Ja'laa b. Hakima, on od Jusufa b. Maheka, on od Abdullaha b. Ismea, on od Hakima b. Hizama, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. U skladu s ovim hadisom praksa je većine učenjaka. Oni smatraju pokuđenim da osoba prodaje ono što nema kod sebe.

٢٠. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ بَيْعِ الْوَلَاءِ وَهِبَتِهِ*

١٢٥٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ وَشُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ: **أَنَّ النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ بَيْعِ الْوَلَاءِ و عن وَهِبَتِهِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا الْحَدِيثِ عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَقَدْ رَوَى يَحْيَى بْنُ سُلَيْمٍ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، أَنَّهُ نَهَى عَنْ بَيْعِ الْوَلَاءِ وَهِبَتِهِ. وَهُوَ وَهْمٌ. وَهِمَ فِيهِ يَحْيَى بْنُ سُلَيْمٍ. وَرَوَى عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ وَغَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَهَذَا أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ يَحْيَى بْنِ سُلَيْمٍ*

20. O pokuđenosti prodavanja prava naslijeđa na imovinu oslobođenog roba i pokuđenosti njegova poklanjanja

1255. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: nama su ispričali Sufjan i Šu'be, prenijevši od Abdullaha b. Dinara, a on od Ibn Omera: **"Zabranio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prodaju prava naslijeđa na imovinu oslobođenog roba i njegovo poklanjanje."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[289] Poznat nam je samo preko Abdullaha b. Dinara od Ibn Omera. U skladu s ovim hadisom praksa je učenjaka. Jahja b. Sulejm ovaj hadis je prenio od Ubejdullaha b. Omera, on od Nafi'a, on od Ibn Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je zabranio prodaju prava naslijeđa na imovinu oslobođenog roba i njegovo poklanjanje. To je previd, previdio je Jahja b. Sulejm, jer su Abdul-Vehhab es-Sekafi, Abdullah b. Numejr i mnogi drugi prenijeli od Ubejdullaha b. Omera, on od Abdullaha b. Dinara, on od Ibn Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Ovo je pouzdanije od hadisa Jahjaa b. Sulejma.

٢١. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ بَيْعِ الْحَيَوَانِ بِالْحَيَوَانِ نَسِيئَةً*

١٢٥٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُثَنَّى أَبُو مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ سَمُرَةَ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ بَيْعِ الْحَيَوَانِ بِالْحَيَوَانِ نَسِيئَةً.** قَالَ: وَفِي الْبَاب عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ وَجَابِرٍ وَابْنِ عُمَرَ. حَدِيثُ سَمُرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَسَمَاعُ الْحَسَنِ مِنْ سَمُرَةَ صَحِيحٌ. هَكَذَا قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْمَدِينِيِّ وَغَيْرُهُ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَكْثَرِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ، فِي بَيْعِ الْحَيَوَانِ بِالْحَيَوَانِ نَسِيئَةً. وَهُوَ

---

[289] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَأَهْلِ الْكُوفَةِ. وَبِهِ يَقُولُ أَحْمَدُ. وَقَدْ رَخَّصَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ فِي بَيْعِ الْحَيَوَانِ بِالْحَيَوَانِ نَسِيئَةً. وَهُوَ قَوْلُ الشَّافِعِيِّ وَإِسْحَق*

١٢٥٧. حَدَّثَنَا أَبُو عَمَّارٍ الْحُسَيْنُ بْنُ حُرَيْثٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ عَنِ الْحَجَّاجِ (وَهُوَ ابْنُ أَرْطَاةَ) عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **الْحَيَوَانُ، اثْنَانِ بِوَاحِدٍ لَا يَصْلُحُ نَسِيئًا وَلَا بَأْسَ بِهِ يَدًا بِيَدٍ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

21. O pokuđenosti prodaje životinje za drugu životinju na poček

1256. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna Ebu Musa; kaže: Nama je ispričao Abdur-Rahman b. Mehdi, prenijevši od Hammada b. Selemea, on od Katadea, on od Hasana, a on od Semurea **“da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio prodaju životinje za drugu životinju na poček.”**[290]

(Tirmizija) kaže: Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ibn Abbasa, Džabira i Ibn Omera. Semureov hadis je hasenun-sahihun. Hasanovo slušanje hadisa od Semurea je pouzdano. Tako vele Alija b. Medini i drugi. Postupak većine islamskih učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugih u pogledu prodaje životinje za životinju na kredit u skladu je sa ovim (hadisom). To je i stav Sufjana es-Sevrija i učenjaka iz Kufe, a tako misli i Ahmed. Neki, pak, učenjaci iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugi dopuštaju prodaju životinje za životinju na kredit. To je stav i Šafije i Ishaka.

1257. ISPRIČAO NAM JE Ebu Ammar Husejn b. Hurejs; kaže: Nama je ispričao Abdullah b. Numejr, prenijevši od Hadždžadža

---

[290] Bilježe Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud u *Sunenu* od Abdullaha b. Amra koji je kazao: “Naredio mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da prebacim vojsku na kamilama koje su mi bile na raspolaganju. Nestalo je kamila, a još je ostalo vojske neprebačene. Rekao sam, veli Abdullah: Allahov Poslaniče, nestalo je kamila a ostalo je još neprebačene vojske. On reče: Kupi nam kamila za mlade kamile koje ćemo dati kad se ubere zekat. Pa sam, veli Abdullah, kupovao kamilu za dvije ili tri mlade kamile od zekata, tako da sam prebacio svu vojsku. Kada su ubrane kamile od zekata, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, svakome je dao ono što smo mu dužni.”

(Ertatinog sina), on od Ebu Zubejra, a on od Džabira koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Prodaja dvije životinje za jednu nije ispravno ako se prodaje na kredit, a ne smeta ako se to prodaje iz ruke u ruku."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

٢٢. بَاب مَا جَاءَ فِي شِرَاءِ الْعَبْدِ بِالْعَبْدَيْنِ*

١٢٥٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: جَاءَ عَبْدٌ فَبَايَعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْهِجْرَةِ وَلَا يَشْعُرُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ عَبْدٌ. فَجَاءَ سَيِّدُهُ يُرِيدُهُ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: بِعْنِيهِ. فَاشْتَرَاهُ بِعَبْدَيْنِ أَسْوَدَيْنِ. ثُمَّ لَمْ يُبَايِعْ أَحَدًا بَعْدُ حَتَّى يَسْأَلَهُ أَعَبْدٌ هُوَ؟. وَفِي الْبَاب عَنْ أَنَسٍ. حَدِيثُ جَابِرٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ، أَنَّهُ لَا بَأْسَ بِعَبْدٍ بِعَبْدَيْنِ يَدًا بِيَدٍ. وَاخْتَلَفُوا فِيهِ إِذَا كَانَ نَسِيئًا*

22. O kupovini jednog roba za dva

1258. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Lejs, prenijevši od Ebu Zubejra, a on od Džabira koji je kazao: **"Jedan rob je došao i dao prisegu Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da će hidžru učiniti, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije znao da je on rob. Kasnije je došao njegov gospodar tražeći ga nazad. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, mu reče: Prodaj mi ga. Kupio ga je za dva crna roba. Nakon toga nije ni od koga prihvatao prisegu dok ga ne bi upitao: Je li rob."**

Na ovu temu hadis je prenesen i od Enesa. Džabirov hadis je hasenun-sahihun.[291] U skladu s ovim (hadisom) je praksa učenjaka. Oni smatraju da ne smeta da se kupi rob, za dva ako je to iz ruke u ruku, a razilaze se ukoliko je to na poček.

---

[291] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

٢٣. بَاب مَا جَاءَ أَنَّ الْحِنْطَةَ بِالْحِنْطَةِ مِثْلًا بِمِثْلٍ وَكَرَاهِيَةَ التَّفَاضُلِ فِيهِ*

١٢٥٩. حَدَّثَنَا سُوَيْدُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَبِي الْأَشْعَثِ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **الذَّهَبُ بِالذَّهَبِ مِثْلًا بِمِثْلٍ، وَالْفِضَّةُ بِالْفِضَّةِ مِثْلًا بِمِثْلٍ، وَالتَّمْرُ بِالتَّمْرِ مِثْلًا بِمِثْلٍ، وَالْبُرُّ بِالْبُرِّ مِثْلًا بِمِثْلٍ، وَالْمِلْحُ بِالْمِلْحِ مِثْلًا بِمِثْلٍ، وَالشَّعِيرُ بِالشَّعِيرِ مِثْلًا بِمِثْلٍ. فَمَنْ زَادَ أَوِ ازْدَادَ فَقَدْ أَرْبَى. بِيعُوا الذَّهَبَ بِالْفِضَّةِ كَيْفَ شِئْتُمْ يَدًا بِيَدٍ، وَبِيعُوا الْبُرَّ بِالتَّمْرِ كَيْفَ شِئْتُمْ يَدًا بِيَدٍ، وَبِيعُوا الشَّعِيرَ بِالتَّمْرِ كَيْفَ شِئْتُمْ يَدًا بِيَدٍ.** وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي سَعِيدٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَبِلَالٍ. حَدِيثُ عُبَادَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَى بَعْضُهُمْ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ خَالِدٍ بِهَذَا الْإِسْنَادِ، وَقَالَ: بِيعُوا الْبُرَّ بِالشَّعِيرِ كَيْفَ شِئْتُمْ يَدًا بِيَدٍ. وَرَوَى بَعْضُهُمْ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ خَالِدٍ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَبِي الْأَشْعَثِ عَنْ عُبَادَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَزَادَ فِيهِ قَالَ خَالِدٌ: (قَالَ أَبُو قِلَابَةَ: بِيعُوا الْبُرَّ بِالشَّعِيرِ كَيْفَ شِئْتُمْ) فَذَكَرَ الْحَدِيثَ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ. لَا يَرَوْنَ أَنْ يُبَاعَ الْبُرُّ بِالْبُرِّ إِلَّا مِثْلًا بِمِثْلٍ. وَالشَّعِيرُ بِالشَّعِيرِ إِلَّا مِثْلًا بِمِثْلٍ. فَإِذَا اخْتَلَفَ الْأَصْنَافُ فَلَا بَأْسَ أَنْ يُبَاعَ مُتَفَاضِلًا إِذَا كَانَ يَدًا بِيَدٍ. وَهَذَا قَوْلُ أَكْثَرِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَالشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. قَالَ الشَّافِعِيُّ: وَالْحُجَّةُ فِي ذَلِكَ قَوْلُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: بِيعُوا الشَّعِيرَ بِالْبُرِّ كَيْفَ شِئْتُمْ يَدًا بِيَدٍ. وَقَدْ كَرِهَ قَوْمٌ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ أَنْ تُبَاعَ الْحِنْطَةُ بِالشَّعِيرِ إِلَّا مِثْلًا بِمِثْلٍ. وَهُوَ قَوْلُ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ. وَالْقَوْلُ الْأَوَّلُ أَصَحُّ*

23. O tome da se pšenica za pšenicu prodaje u istoj količini i pokuđenost njene prodaje uz količinsku razliku

1259. ISPRIČAO NAM JE Suvejd b. Nasr; kaže: Ispričao nam je Ibn Mubarek, kaže: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Halida el-Hazzaija, on od Ebu Kilabea, on od Ebu Eš'asa, on od Ubadea b. Samita, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"Zlato za zlato prodaje se u istoj količini, srebro za srebro, u istoj količini, hurme za hurme u istoj količini, pšenica za pšenicu u istoj količini, sol za sol u istoj količini i ječam za ječam u istoj količini.**

Ko bi dao, ili uzeo više, dao bi ili bi uzeo kamatu. Prodajite zlato za srebro, pšenicu za hurme i ječam za hurme kako želite, (ali) **iz ruke u ruku."**[292]

Na ovu temu su hadisi preneseni i od Ebu Seida, Ebu Hurejrea i Bilala. Ubadeov hadis je hasenun-sahihun.[293] Neki su ovaj hadis s ovim senedom prenijeli i od Halida: "Prodajite pšenicu za ječam kako hoćete, iz ruke u ruku."

Neki su ovaj hadis prenijeli od Halida, on od Ebu Kilabea, on od Ebu Eš'asa, on od Ubadea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i u njemu dodali: Halid je kazao (da je Ebu Kilabe rekao: Prodajite pšenicu za ječam kako hoćete) a onda je spomenuo ostatak hadisa. U skladu s ovim (hadisom) praksa je učenjaka. Oni smatraju da se pšenica za pšenicu, ječam za ječam mogu prodavati samo tako da se daje ista za istu količinu. Međutim, kad se radi o različitim vrstama (artikla), ne smeta ukoliko se prodaju i u različitim količinama, ali iz ruke u ruku. Ovo je stav većine učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugih. Ovakav stav zastupaju i Sufjan es-Sevri, Šafija, Ahmed i Ishak. Šafija kaže: Dokaz za to je Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, hadis: "Prodajite ječam za pšenicu kako hoćete, ali iz ruke u ruku. Neki učenjaci smatraju da je mekruh da se prodaje pšenica za ječam, osim ista za istu količinu. Ovo je stav Malika b. Enesa. Međutim prvo mišljenje je ispravnije.

---

[292] Na temelju ovog hadisa većina učenjaka smatra da je dozvoljena prodaja, ili bolje rečeno zamjena robe za istu kao npr. pšenice za pšenicu, hurmi za hurme i sl., pod uslovom da se zamjena obavi iz ruke u ruku, bez kredita i da se da ista količina za istu. Ukoliko bi se dala veća količina jedne pšenice za manju količinu druge pšenice, ili veća količina hurmi za manju količinu hurmi, taj višak bi se smatrao kamatom. Kad se, pak, radi o različitim vrstama roba kao npr. prodaji ili zamjeni hurmi za pšenicu ili ječma za pšenicu ili zlata za srebro, tu je dozvoljeno da se dā veća količina jedne, za manju količinu druge robe i višak se ne smatra kamatom.

[293] Bilježe ga *u El-Kutubus-Sitte* svi, osim Buharije.

٢٤. بَاب مَا جَاءَ فِي الصَّرْفِ*

١٢٦٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ نَافِعٍ قَالَ: انْطَلَقْتُ أَنَا وَابْنُ عُمَرَ إِلَى أَبِي سَعِيدٍ. فَحَدَّثَنَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ (قَالَ سَمِعَتْهُ أُذُنَايَ هَاتَانِ) يَقُولُ: **لَا تَبِيعُوا الذَّهَبَ بِالذَّهَبِ إِلَّا مِثْلًا بِمِثْلٍ. وَالْفِضَّةَ بِالْفِضَّةِ إِلَّا مِثْلًا بِمِثْلٍ. لَا يُشَفُّ بَعْضُهُ عَلَى بَعْضٍ. وَلَا تَبِيعُوا مِنْهُ غَائِبًا بِنَاجِزٍ.** وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ وَعُثْمَانَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَهِشَامِ بْنِ عَامِرٍ وَالْبَرَاءِ وَزَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ وَفَضَالَةَ بْنِ عُبَيْدٍ وَأَبِي بَكْرَةَ وَابْنِ عُمَرَ وَأَبِي الدَّرْدَاءِ وَبِلَالٍ.حَدِيثُ أَبِي سَعِيدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ، إِلَّا مَا رُوِيَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ كَانَ لَا يَرَى بَأْسًا أَنْ يُبَاعَ الذَّهَبُ بِالذَّهَبِ مُتَفَاضِلًا، وَالْفِضَّةُ بِالْفِضَّةِ مُتَفَاضِلًا، إِذَا كَانَ يَدًا بِيَدٍ. و قَالَ: إِنَّمَا الرِّبَا فِي النَّسِيئَةِ. وَكَذَلِكَ رُوِيَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ شَيْءٌ مِنْ هَذَا. وَقَدْ رُوِيَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ رَجَعَ عَنْ قَوْلِهِ حِينَ حَدَّثَهُ أَبُو سَعِيدٍ الْخُدْرِيُّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَالْقَوْلُ الْأَوَّلُ أَصَحُّ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَابْنِ الْمُبَارَكِ وَالشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. وَرُوِيَ عَنِ ابْنِ الْمُبَارَكِ أَنَّهُ قَالَ: لَيْسَ فِي الصَّرْفِ اخْتِلَافٌ*

١٢٦١. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: كُنْتُ أَبِيعُ الْإِبِلَ بِالْبَقِيعِ. فَأَبِيعُ بِالدَّنَانِيرِ. فَآخُذُ مَكَانَهَا الْوَرِقَ وَأَبِيعُ بِالْوَرِقِ فَآخُذُ مَكَانَهَا الدَّنَانِيرَ. **فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَجَدْتُهُ خَارِجًا مِنْ بَيْتِ حَفْصَةَ، فَسَأَلْتُهُ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ: لَا بَأْسَ بِهِ بِالْقِيمَةِ.** هَذَا حَدِيثٌ لَا نَعْرِفُهُ مَرْفُوعًا إِلَّا مِنْ حَدِيثِ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ. وَرَوَى دَاوُدُ بْنُ أَبِي هِنْدٍ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ مَوْقُوفًا. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ، أَنْ لَا بَأْسَ أَنْ يَقْتَضِيَ الذَّهَبَ مِنَ الْوَرِقِ وَالْوَرِقَ مِنَ الذَّهَبِ. وَهُوَ قَوْلُ أَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. وَقَدْ كَرِهَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ ذَلِكَ*

١٢٦٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَوْسِ بْنِ الْحَدَثَانِ أَنَّهُ قَالَ: أَقْبَلْتُ أَقُولُ: مَنْ يَصْطَرِفُ الدَّرَاهِمَ؟ فَقَالَ طَلْحَةُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ، وَهُوَ عِنْدَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ: أَرِنَا ذَهَبَكَ ثُمَّ ائْتِنَا إِذَا جَاءَ خَادِمُنَا نُعْطِكَ وَرِقَكَ. فَقَالَ عُمَرُ: كَلَّا، وَاللَّهِ! لَتُعْطِيَنَّهُ وَرِقَهُ أَوْ لَتَرُدَّنَّ إِلَيْهِ ذَهَبَهُ.

فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: الْوَرِقُ بِالذَّهَبِ رِبًا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ. وَالْبُرُّ بِالْبُرِّ رِبًا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ. وَالشَّعِيرُ بِالشَّعِيرِ رِبًا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ. وَالتَّمْرُ بِالتَّمْرِ رِبًا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَمَعْنَى قَوْلِهِ (إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ) يَقُولُ يَدًا بِيَدٍ*

24. O razmjeni novca[294]

1260. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričao nam je Husejn b. Muhammed; kaže: Nama je ispričao Šejban, prenijevši od Jahjaa b. Ebu Kesira, a on od Nafi'a koji je kazao: Otišli smo ja i Ibn Omer kod Ebu Seida pa nam je ispričao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao (čule su ga ove moje uši) kada kaže: **"Ne prodajite zlato za zlato, osim istu količinu za istu količinu. Niti prodajite srebro za srebro, osim istu količinu za istu količinu. Neka dio** (koji dajete) **ne bude veći** (od onoga koji primate i obrnuto). **I ne prodajite od njega ono što nije tu** (prisutno)[295] **za ono što je tu."**

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ebu Bekra, Omera, Osmana, Ebu Hurejrea, Hišama b. Amira, Beraa, Zejda b. Erkama, Fedalea b. Ubejda, Ebu Bekrea, Ibn Omera, Ebu Derdaa i Bilala. Ebu Seidov hadis od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, je hasenun-sahihun.[296] U skladu s ovim (hadisom) praksa je učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugih, osim što je preneseno od Ibn Abbasa da nije vidio nikakvih smetnji u tome da se zlato prodaje za zlato, srebro za srebro, uz količinsku razliku, ukoliko je iz ruke u ruku. On smatra da je kamata samo u onome što se proda (uz razliku) na poček i na kredit. Slično ovome preneseno je od još nekih njegovih ashaba. Preneseno je od Ibn Abbasa da je odustao od ovakvog mišljenja nakon što mu je Ebu Seid el-Hudri ispričao (hadis) od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Prvo mišljenje je ispravnije. U skladu s ovim (hadisom) je praksa učenjaka. To je stav i Sufjana es-

---

294 Ovdje se pod pojmom novac misli na zlatnike (dinare) i srebrenjake (dirheme).

295 Da neko rekne: Daj ti meni to zlato a ja ću tebi dati to i to kad mi stigne. Ili: Daj ti meni to srebro, a ja ću tebi dati to i to dok mi ga donesu.

296 Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

Sevrija, Ibn Mubareka, Šafije, Ahmeda i Ishaka. Preneseno je od Ibn Mubareka da je kazao: U pogleđu razmjene novca nema razilaženja.

1261. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal, kaže: Ispričao nam je Jezid b. Harun; kaže: Nama je ispričao Hammad b. Seleme, prenijevši od Simaka b. Harba, on od Seida b. Džubejra, a on od Ibn Omera koji je kazao: Ja sam u Bekijji prodavao kamile. Prodavao bi ih (katkada) za dinare a mjesto njih bih primao srebro, a prodavao bi ih (katkada) za srebro a mjesto njega bih primao dinare. Otišao sam Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Zatekao sam ga gdje izlazi iz Hafsine sobe pa sam ga upitao o tome, a on reče: **"Ne smeta da umjesto dinara uzmeš srebro i obrnuto, ali u istoj vrijednosti."**

Ovaj je hadis kao merfu' poznat samo preko Simaka b. Harba od Seida b. Džubejra od Ibn Omera.[297] Davud b. Ebu Hind je ovaj hadis prenio od Seida b. Džubejra od Ibn Omera kao mevkuf. U skladu s ovim (hadisom) praksa je nekih učenjaka. Oni drže da nema smetnji da neko (svoj) dug u zlatu naplati u srebru ili dug u srebru naplati u zlatu. Ovo je stav Ahmeda i Ishaka. Neki učenjaci iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugi to smatraju mekruhom.

1262. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Lejs, prenijevši od Ibn Šihaba, a on od Malika b. Evsa b. Hadesana da je kazao: Vikao sam. Ko će zamijeniti dirheme?! Talha b. Abdullah, koji je bio kod Omera b. Hattaba, reče: Daj nam svoje zlato, pa kad naš sluga dođe ti dođi, daćemo ti (za njega) srebro. Čuvši to Omer reče: Tako mi Allaha tako ne može: Ili mu (odmah) podaj srebro, ili mu, pak, vrati njegovo zlato, jer je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Zamjena srebra za zlato je vid kamate ukoliko se** (istodobno) **ne daju iz ruke u ruku. Zamjena pšenice za pšenicu je vid kamate ukoliko se** (istodobno) **ne daje iz ruke u ruku. Zamjena ječma za ječam je vid kamate ukoliko se** (istodobno) **ne daje iz ruke u ruku, i zamjena hurmi za hurme je vid kamate ukoliko se** (istodobno) **ne daju iz ruke u ruku."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.U skladu s ovim (hadisom) praksa je učenjaka. Riječi: "illâ hâe ve hâe" znače; osim iz ruke u ruku.

---

[297] Bilježe ga i Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *Sunenima*, te Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim ga smatra vjerodostojnim hadisom.

٢٥. بَاب مَا جَاءَ فِي ابْتِيَاعِ النَّخْلِ بَعْدَ التَّأْبِيرِ وَالْعَبْدِ وَلَهُ مَالٌ*

١٢٦٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **مَنِ ابْتَاعَ نَخْلًا بَعْدَ أَنْ تُؤَبَّرَ فَثَمَرَتُهَا لِلَّذِي بَاعَهَا، إِلَّا أَنْ يَشْتَرِطَ الْمُبْتَاعُ. وَمَنِ ابْتَاعَ عَبْدًا وَلَهُ مَالٌ فَمَالُهُ لِلَّذِي بَاعَهُ، إِلَّا أَنْ يَشْتَرِطَ الْمُبْتَاعُ.** وَفِي الْبَاب عَنْ جَابِرٍ. وَحَدِيثُ ابْنِ عُمَرَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. هَكَذَا رُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: مَنِ ابْتَاعَ نَخْلًا بَعْدَ أَنْ تُؤَبَّرَ فَثَمَرَتُهَا لِلْبَائِعِ، إِلَّا أَنْ يَشْتَرِطَ الْمُبْتَاعُ. وَمَنْ بَاعَ عَبْدًا وَلَهُ مَالٌ فَمَالُهُ لِلَّذِي بَاعَهُ، إِلَّا أَنْ يَشْتَرِطَ الْمُبْتَاعُ. وَقَدْ رُوِيَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنِ ابْتَاعَ نَخْلًا قَدْ أُبِّرَتْ فَثَمَرَتُهَا لِلْبَائِعِ، إِلَّا أَنْ يَشْتَرِطَ الْمُبْتَاعُ. وَقَدْ رُوِيَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنْ عُمَرَ أَنَّهُ قَالَ: مَنْ بَاعَ عَبْدًا وَلَهُ مَالٌ فَمَالُهُ لِلْبَائِعِ، إِلَّا أَنْ يَشْتَرِطَ الْمُبْتَاعُ. هَكَذَا رَوَي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ وَغَيْرُهُ عَنْ نَافِعٍ الْحَدِيثَيْنِ. وَقَدْ رَوَى بَعْضُهُمْ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيْضًا. وَرَوَى عِكْرِمَةُ بْنُ خَالِدٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَ حَدِيثِ سَالِمٍ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا الْحَدِيثِ عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَهُوَ قَوْلُ الشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. قَالَ مُحَمَّدٌ: حَدِيثُ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصَحّ.

25. O kupovini palmi nakon oprašivanja i roba koji ima imetak

1263. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Lejs, prenijevši od Ibn Šihaba, on od Salima, a on od svoga oca koji je kazao: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada kaže: **"Ko kupi palme nakon što se opraše, njihov plod pripada prodavcu, osim ako kupac nije uslovio** (da kupuje i plod). **A ko kupi roba koji ima imetak, njegov imetak pripada prodavcu, osim ako kupac nije uslovio** (da kupuje i njegov imetak)."[298]

---

[298] Abdur-Rahman el-Mubarekfori tvrdi da je ovaj hadis dokaz da, ukoliko bi neko kupio palme (a analogno tome i bilo kakav drugi voćnjak) nakon oprašivanja, plod ne spada u

Na ovu temu hadis je prenesen i od Džabira. Ibn Omerov hadis je hasenun-sahihun.[299] Ovako je u više seneda prenesen od Zuhrija, on od Salima, on od Ibn Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: "Ko kupi palme nakon što su oprašene, njihov plod pripada prodavcu, osim ako kupac nije uslovio (da kupuje i plod). A ko kupi roba koji ima imetak, njegov imetak pripada prodavcu, osim ako kupac nije uslovio (da kupuje i njegov imetak)." Preneseno je od Nafi'a, on od Ibn Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: "Ko kupi palme koje su već oprašene, njihov plod pripada prodavcu, osim ako kupac nije uslovio (da kupuje i plod)."

Preneseno je od Nafi'a, on od Ibn Omera, a on od Omera da je kazao: Ko proda roba koji ima imetak, njegov imetak pripada prodavcu, osim ako kupac nije uslovio (da kupuje i njegov imetak). Tako su Ubejdullah b. Omer i drugi prenijeli od Nafi'a dva hadisa. Neki su ovaj hadis također prenijeli od Nafi'a, on od Ibn Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

Ikrima b. Halid prenio je od Ibn Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično Salimovom hadisu. U skladu s ovim hadisom praksa je nekih učenjaka. To je stav i Šafije, Ahmeda i Ishaka.

Muhammed kaže: Zuhrijev hadis od Salima, od svoga oca, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, je vjerodostojniji.

٢٦. بَاب مَا جَاءَ فِي الْبَيِّعَيْنِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتفَرَّقَا*

١٢٦٤. حَدَّثَنَا وَاصِلُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى الْكُوفِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **الْبَيِّعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتفَرَّقَا أَوْ يَخْتَارَا.** قَالَ: فَكَانَ ابْنُ عُمَرَ إِذَا ابْتَاعَ بَيْعًا وَهُوَ قَاعِدٌ قَامَ لِيَجِبَ لَهُ الْبَيْعُ. قَالَ أَبُو عِيسَى: وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي بَرْزَةَ وَحَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَسَمُرَةَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ.

---

prodaju nego pripada prodavcu. A ako bi ih kupio prije oprašivanja, onda plod pripada kupcu, osim ukoliko kupac uslovi da kupuje i plod, ili prodavac da ga zadržava za sebe. On tvrdi da je to stav većine učenjaka. Ebu Hanife i Evzaija smatraju da plod pripada kupcu, svejedno da li je voćnjak prodat prije ili nakon oprašivanja. Ibn Ebu Lejla smatra da plod općenito pripada kupcu.

[299] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

قَالَ أَبُو عِيسَى: حَدِيثُ ابْنِ عُمَرَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. وَهُوَ قَوْلُ الشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. وَقَالُوا: الْفُرْقَةُ بِالْأَبْدَانِ لَا بِالْكَلَامِ. وَقَدْ قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ: مَعْنَى قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ (مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا) يَعْنِي الْفُرْقَةَ بِالْكَلَامِ. وَالْقَوْلُ الْأَوَّلُ أَصَحُّ، لِأَنَّ ابْنَ عُمَرَ هُوَ رَوَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَعْنَى مَا رَوَى. وَرُوِيَ عَنْهُ أَنَّهُ كَانَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يُوجِبَ الْبَيْعَ مَشَى لِيَجِبَ لَهُ. وَهَكَذَا رُوِيَ عَنْ أَبِي بَرْزَةَ *

١٢٦٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ شُعْبَةَ حَدَّثَنَا قَتَادَةَ عَنْ صَالِحٍ أَبِي الْخَلِيلِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **الْبَيِّعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا. فَإِنْ صَدَقَا وَبَيَّنَا، بُورِكَ لَهُمَا فِي بَيْعِهِمَا، وَإِنْ كَذَبَا وَكَتَمَا مُحِقَتْ بَرَكَةُ بَيْعِهِمَا.** وَهَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي بَرْزَةَ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَسَمُرَةَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَبْنِ عَبَّاسٍ. حَدِيثُ ابْنِ عُمَرَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. وَهُوَ قَوْلُ الشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. وَقَالُوا: الْفُرْقَةُ بِالْأَبْدَانِ لَا بِالْكَلَامِ. وَقَدْ قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ: مَعْنَى قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ (مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا) يَعْنِي الْفُرْقَةَ بِالْكَلَامِ. وَالْقَوْلُ الْأَوَّلُ أَصَحُّ، لِأَنَّ ابْنَ عُمَرَ هُوَ رَوَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَعْنَى مَا رَوَى. وَرُوِيَ عَنْهُ أَنَّهُ كَانَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يُوجِبَ الْبَيْعَ مَشَى لِيَجِبَ لَهُ. وَهَكَذَا رُوِيَ عَنْ أَبِي بَرْزَةَ الْأَسْلَمِيِّ: أَنَّ رَجُلَيْنِ اخْتَصَمَا إِلَيْهِ فِي فَرَسٍ بَعْدَ مَا تَبَايَعَا. وَكَانُوا فِي سَفِينَةٍ. فَقَالَ: لَا أَرَاكُمَا افْتَرَقْتُمَا. وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْبَيِّعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا. وَقَدْ ذَهَبَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ وَغَيْرِهِمْ إِلَى أَنَّ الْفُرْقَةَ بِالْكَلَامِ. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ. وَهَكَذَا رُوِيَ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ. وَرُوِيَ عَنِ ابْنِ الْمُبَارَكِ أَنَّهُ قَالَ: كَيْفَ أَرُدُّ هَذَا؟ وَالْحَدِيثُ فِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَحِيحٌ وَقَوَّى هَذَا الْمَذْهَبَ. وَمَعْنَى قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ (إِلَّا بَيْعَ الْخِيَارِ) مَعْنَاهُ أَنْ يُخَيِّرَ الْبَائِعُ الْمُشْتَرِيَ بَعْدَ إِيجَابِ الْبَيْعِ. فَإِذَا خَيَّرَهُ فَاخْتَارَ الْبَيْعَ فَلَيْسَ لَهُ خِيَارٌ بَعْدَ ذَلِكَ فِي فَسْخِ الْبَيْعِ وَإِنْ لَمْ يَتَفَرَّقَا. هَكَذَا فَسَّرَهُ الشَّافِعِيُّ وَغَيْرُهُ. وَمِمَّا

يُقَوِّي قَوْلَ مَنْ يَقُولُ (الْفُرْقَةُ بِالْأَبْدَانِ لَا بِالْكَلَامِ) حَدِيثُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ*

١٢٦٦. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **الْبَيِّعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا، إِلَّا أَنْ تَكُونَ صَفْقَةَ خِيَارٍ. وَلَا يَحِلُّ لَهُ أَنْ يُفَارِقَ صَاحِبَهُ خَشْيَةَ أَنْ يَسْتَقِيلَهُ**.هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَمَعْنَى هَذَا، أَنْ يُفَارِقَهُ بَعْدَ الْبَيْعِ خَشْيَةَ أَنْ يَسْتَقِيلَهُ، وَلَوْ كَانَتِ الْفُرْقَةُ بِالْكَلَامِ. وَلَمْ يَكُنْ لَهُ خِيَارٌ بَعْدَ الْبَيْعِ لَمْ يَكُنْ لِهَذَا الْحَدِيثِ مَعْنًى حَيْثُ قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: وَلَا يَحِلُّ لَهُ أَنْ يُفَارِقَهُ خَشْيَةَ أَنْ يَسْتَقِيلَهُ.

26. Prodavac i kupac imaju slobodan izbor (da odustanu od pogodbe) sve dok se ne raziđu

1264. ISPRIČAO NAM JE Vasil b. Abdul-A'la el-Kufi; kaže: Nama je ispričao Muhammed b. Fudajl, prenijevši od Jahjaa b. Seida, on od Nafi'a, a on od Ibn Omera koji je kazao: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada kaže: **"Prodavac i kupac mogu slobodno da odustanu** (od pogodbe) **sve dok se ne raziđu ili kupoprodaju ne potvrde."**[300]

Kaže: Kada bi Ibn Omer nešto kupio sjedeći, ustao bi kako bi time kupo prodaja postala punovažna.

Ebu Isa kaže: Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ebu Berzea, Hakima b. Hizama, Abdullaha b. Abbasa, Abdullaha b. Amra, Semurea i Ebu Hurejrea.

Ebu Isa kaže: Ibn Omerov hadis je hasenun-sahihun.[301] U skladu s ovim (hadisom) praksa je nekih učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugih. To je stav i Šafije,

---

[300] Ukoliko se dvojica dogovore, i jedan i drugi imaju pravo da odustanu od pogodbe sve dok se ne razdvoje. A kada se razdvoje i ode svaki na svoju stranu, nema više odustajanja od pogodbe, osim u slučaju određene manjkavosti koja pravno ostavlja mogućnost izbora kupcu, ili neispunjenog uslova iz ugovora koji daje pravo onoj strani čiji uslov nije ispunjen da odustane od kupoprodaje. Buharija bilježi da je Ibn Omer imao običaj kad kupi nešto što mu se sviđa da ode od prodavca kako se on ne bi predomislio i porekao pazar.

[301] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

Ahmeda i Ishaka. Oni vele: Fizički razilazak, a ne nesporazum. Neki učenjaci vele da Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "dok se ne raziđu" podrazumijevaju nesporazum. Prvo mišljenje je ispravnije, jer ih je Ibn Omer prenio od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a on najbolje poznaje smisao onoga što je prenio. Preneseno je od njega da bi, kad bi htio da kupoprodaju učini konačnom, odlazio sa mjesta kupoprodaje. Ovako je preneseno i od Ebu Berzea.

1265. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Nama je ispričao Jahja b. Seid, prenijevši od Šu'bea. Ispričao nam je Katade, prenijevši od Saliha Ebu Halila, on od Abdullaha b. Harisa, a on od Hakima b. Hizama koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Prodavac i kupac mogu slobodno da odustanu** (od pogodbe) **sve dok se ne raziđu. Ako** (prilikom trgovanja) **budu govorili istinu i kazivali nedostatke** (svoje robe) **biće im blagoslovljena njihova kupoprodaja. Ako, pak, budu lagali i skrivali nedostatke** (svoje robe), **biće odstranjen bereket iz njihove kupoprodaje."**[302]

Ovaj hadis je sahihun.[303] Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ebu Berzea, Abdullaha b. Amra, Semurea, Ebu Hurejrea i Ibn Abbasa. Ibn Omerov hadis je hasenun-sahihun. U skladu s ovim hadisom je praksa nekih učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugih. Ovo je stav i Šafije, Ahmeda i Ishaka. Oni vele: Fizički razilazak, a ne razilazak u riječima tj. nesporazum. Neki učenjaci vele da Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "dok se ne raziđu" podrazumijevaju nesporazum. Prvo mišljenje je ispravnije jer ih je Ibn Omer prenio od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a on najbolje poznaje smisao onoga što je prenio. Preneseno je od njega da bi, kad bi htio kupoprodaju učiniti konačnom, odlazio s mjesta gdje je ona izvršena. Ovako je preneseno i od Ebu Berzea el-

---

302 Da bi Allah, dž.š., blagoslovio kupoprodaju, kako prodavcu tako i kupcu, uslov je da oni prilikom pogodbe govore isključivo istinu i da ne lažu. Također je uslov da prodavac kaže sve nedostatke svoje robe i da ih ne prikriva. Ako bilo šta od toga svjesno prikrije, učinio je grijeh i neće imati bereketa u novcu koji je za nju dobio.

303 Bilježe ga i Buharija, Muslim, Ebu Davud, Nesaija i Ahmed b. Hanbel.

Eslemija: da su mu dva čovjeka došla i podigla parnicu u vezi s konjem nakon što su ga kupili. A kupljen je u lađi. On reče: Ja ne vidim da ste se razišli, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: "Prodavac i kupac, sve dok se ne raziđu, imaju pravo izbora (da li odustaju od kupoprodaje ili je potvrđuju)."

Neki učenjaci iz Kufe smatraju da se ovdje misli na verbalni nesporazum. Ovo je stav Es-Sevrija.

Tako je preneseno i od Malika b. Enesa. A preneseno je od Ibn Mubareka da je kazao: Kako da odbacim ovo (mišljenje) kad Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, vjerodostojan hadis o ovome potvrđuje ovakav stav. Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "osim trgovine izbora" imaju sljedeće značenje: da prodavac kupcu, nakon što je prodato, ostavi mogućnost (da odustane od kupljenog ili ga prihvati). Ako mu ponudi izbor i on potvrdi da prihvata kupljeno, on više nakon toga neće imati pravo da odustane od dogovora iako se još nisu razišli. Ovako su ovo protumačili Šafija i drugi. Mišljenje onih koji kažu da se ovdje misli na (fizičko a ne na verbalno razilaženje) potvrđuje hadis koji je Abdullah b. Amr prenio od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

1266. ISPRIČAO NAM JE o tome Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Lejs b. Sa'd, on je prenio od Ibn Adžlana, on od Amra b. Šuajba, on od svoga oca, a on od njegova djeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Prodavac i kupac mogu slobodno da odustanu** (od pogodbe) **sve dok se ne raziđu, osim u slučaju da bude ponuđen izbor. Zato nije dozvoljeno nekome od njih da ode od partnera iz bojazni da on ne bi raskinuo ugovor."**

Ovaj hadis je hasenun. Ovo znači: da ode od njega nakon dogovora iz bojazni da ovaj ne bi raskinuo ugovor. Da se ovdje misli na verbalno razilaženje i da on nema pravo izbora nakon dogovorenog pazara, ovaj hadis ne bi imao smisla. Jer je u njemu kazao: (Zato nije dozvoljeno nekom od njih da ode od svog partnera iz bojazni da on ne bi raskinuo ugovor).

٢٧ . باب منه

١٢٦٧ . حَدَّثَنَا نَصرُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا أَبو أَحْمَدَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ قَال: سَمِعْتُ أَبَا زُرْعَةَ بْنَ عَمْرٍو يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَال: **لَا يَتَفَرَّقَنَّ عَنْ بَيْعٍ إِلَّا عَنْ تَرَاضٍ**. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ*

١٢٦٨ . حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ الشَّيْبَانِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيَّرَ أَعْرَابِيًّا بَعْدَ الْبَيْعِ**. وَهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ*

27. Poglavlje o istoj temi

1267. ISPRIČAO NAM JE Nasr b. Ali; kaže: Ispričao nam je Ebu Ahmed; kaže: nama je ispričao Jahja b. Ejjub i kazao: Čuo sam Ebu Zur'u b. Amra kada priča od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"Neka se nakon kupoprodaje** (dvojica) **ne razilaze, osim zadovoljni."** Ovaj hadis je garib.[304]

1268. ISPRIČAO NAM JE Amr b. Hafs eš-Šejbani; kaže: Nama je ispričao Ibn Vehb, prenijevši od Ibn Džurejdža, on od Ebu Zubejra, a on od Džabira: **"Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je beduinu nakon kupoprodaje ponudio izbor** (da potvrdi ili odbije pogodbu)." Ovaj hadis je hasenun-garibun.

٢٨ . بَاب مَا جَاءَ فِيمَنْ يُخْدَعُ فِي الْبَيْعِ*

١٢٦٩ . حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ حَمَّادٍ الْبَصْرِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ: **أَنَّ رَجُلًا كَانَ فِي عُقْدَتِهِ ضَعْفٌ وَكَانَ يُبَايِعُ. وَأَنَّ أَهْلَهُ أَتَوُا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ! احْجُرْ عَلَيْهِ. فَدَعَاهُ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَهَاهُ. فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! إِنِّي لَا أَصْبِرُ عَنِ الْبَيْعِ. فَقَالَ: إِذَا بَايَعْتَ فَقُلْ هَاءَ وَهَاءَ وَلَا خِلَابَةَ**. وَفِي الْبَابِ عَنِ ابْنِ عُمَرَ. وَحَدِيثُ أَنَسٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا الْحَدِيثِ عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ

---

[304] Bilježi ga i Ebu Davud u *Sunenu*.

الْعِلْمِ وَقَالُوا: الْحَجْرُ عَلَى الرَّجُلِ الْحُرِّ فِي الْبَيْعِ وَالشِّرَاءِ إِذَا كَانَ ضَعِيفَ الْعَقْلِ. وَهُوَ قَوْلُ أَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. وَلَمْ يَرَ بَعْضُهُمْ أَنْ يُحْجَرَ عَلَى الْحُرِّ الْبَالِغِ*

28. O onome koji biva varan prilikom kupoprodaje

1269. ISPRIČAO NAM JE Jusuf b. Hammad el-Basri; kaže: Nama je ispričao Abdul-A'la b. Abdul-A'la, prenijevši od Seida, on od Katadea, a on od Enesa: Neki čovjek koji je bio umno poremećen[305] bavio se prodajom. Njegova žena je došla Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla: Allahov Poslaniče, zabrani mu. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ga pozva i zabrani mu. On reče: Allahov Poslaniče, ja se ne mogu suzdržati od prodaje. On će na to: **"Kada budeš prodavao reci: Evo uzmi ovo, nema prevare."**

Na ovu temu hadis je prenesen i od Ibn Omera. Enesov hadis je hasenun-sahihun-garibun.[306] U skladu s ovim hadisom praksa je nekih učenjaka. Oni kažu: Zabranjuje se kupoprodaja slobodnoj i punoljetnoj osobi ukoliko je umno poremećena. Ovo je mišljenje Ahmeda i Ishaka. Neki ne vide da se može oduzeti pravo (trgovine) slobodnoj i punoljetnoj osobi.

٢٩. بَاب مَا جَاءَ فِي الْمُصَرَّاةِ*

١٢٧٠. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنِ اشْتَرَى مُصَرَّاةً فَهُوَ بِالْخِيَارِ إِذَا حَلَبَهَا. إِنْ شَاءَ رَدَّهَا وَرَدَّ مَعَهَا صَاعًا مِنْ تَمْرٍ** وَفِي الْبَاب عَنْ أَنَسٍ وَرَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ*

١٢٧١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ حَدَّثَنَا قُرَّةُ بْنُ خَالِد عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَنِ اشْتَرَى مُصَرَّاةً فَهُوَ بِالْخِيَارِ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ. فَإِنْ**

---

[305] Zvao se Hibban b. Munkiz.

[306] Bilježe ga i Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima.*

رَدَّهَا رَدَّ مَعَهَا صَاعًا مِنْ طَعَامٍ لَا سَمْرَاءَ. مَعْنَى لَا سَمْرَاءَ يَعْنِي لَا بُرَّ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.
وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا الْحَدِيثِ عِنْدَ أَصْحَابِنَا. مِنْهُمُ الشَّافِعِيُّ وَأَحْمَدُ وَإِسْحَقُ *

29. O životinji koja se ne pomuze (da bi joj vime prilikom prodaje izgledalo veće)

1270. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Nama je ispričao Veki', on je prenio od Hammada b. Selemea, on od Muhammeda b. Zijada, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ko kupi životinju** (kamilu, kravu ili ovcu) **koja nije pomuzena** (kako bi joj vime izgledalo veće) **ako hoće neka je, nakon što je pomuze,**[307] **vrati i neka uz nju da i jedan sa' hurmi."**

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Enesa i još jednog Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba.

1271. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Ebu Amir; kaže: Nama je ispričao Kurre b. Halid, prenijevši od Muhammeda b. Sirina, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: **"Ko kupi životinju** (kamilu, kravu ili ovcu) **koja nije pomuzena** (kako bi joj vime izgledalo veće), **može je u roku od tri dana vratiti. Ako je vrati, neka uz nju da i jedan sa' hrane, osim pšenice.**[308] **Semra znači pšenica."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[309] U skladu s ovim hadisom praksa je hadiskih učenjaka kao što su Šafija, Ahmed i Ishak.

---

[307] I nakon što se uvjeri da je time prevaren, jer ne daje onoliko mlijeka koliko se od nje očekivalo.

[308] Sa' hrane se daje kao nadoknada za mlijeko koje je ostalo kupcu.

[309] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

٣٠. بَاب مَا جَاءَ فِي اشْتِرَاطِ ظَهْرِ الدَّابَّةِ عِنْدَ الْبَيْعِ*

١٢٧٢. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ زَكَرِيَّا عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ: **أَنَّهُ بَاعَ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعِيرًا، وَاشْتَرَطَ ظَهْرَهُ إِلَى أَهْلِهِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنْ جَابِرٍ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. يَرَوْنَ الشَّرْطَ فِي الْبَيْعِ جَائِزًا إِذَا كَانَ شَرْطًا وَاحِدًا. وَهُوَ قَوْلُ أَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. و قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ: لَا يَجُوزُ الشَّرْطُ فِي الْبَيْعِ. وَلَا يَتِمُّ الْبَيْعُ إِذَا كَانَ فِيهِ شَرْطٌ*

30. O uslovljavanju da može jahati jahalicu i (dalje) nakon prodaje

1272. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Nama je ispričao Veki', prenijevši od Zekerijjaa, on od Ša'bija, a on od Džabira b. Abdullaha **"da je od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kupio kamilu pa je uslovio da je jaše do svoje kuće."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[310] Ovo je u više seneda preneseno od Džabira. U skladu s ovim (hadisom) je praksa nekih učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugih. Oni drže da je uslovljavanje u kupoprodaji dozvoljeno, ukoliko je riječ o samo jednom uslovu. Ovo je mišljenje i Ahmeda i Ishaka. Neki učenjaci kažu da u kupoprodaji nema nikakvog uslovljavanja. Po njima kupoprodaja nije potpuna ukoliko u njoj postoji kakav uslov.

٣١. بَاب مَا جَاءَ فِي الِانْتِفَاعِ بِالرَّهْنِ*

١٢٧٣. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ وَيُوسُفُ بْنُ عِيسَى قَالَا: حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ زَكَرِيَّا عَنْ عَامِرٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **الظَّهْرُ يُرْكَبُ إِذَا كَانَ مَرْهُونًا. وَلَبَنُ الدَّرِّ يُشْرَبُ إِذَا كَانَ مَرْهُونًا. وَعَلَى الَّذِي يَرْكَبُ وَيَشْرَبُ نَفَقَتُهُ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. لَا نَعْرِفُهُ مَرْفُوعًا إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عَامِرٍ الشَّعْبِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. وَقَدْ رَوَى غَيْرُ وَاحِدٍ هَذَا الْحَدِيثَ عَنِ

[310] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مَوْقُوفًا. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا الْحَدِيثِ عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَهُوَ قَوْلُ أَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. و قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ: لَيْسَ لَهُ أَنْ يَنْتَفِعَ مِنَ الرَّهْنِ بِشَيْءٍ *

31. O korištenju onoga što je dato kao zalog

1273. ISPRIČALI SU NAM Ebu Kurejb i Jusuf b. Isa i kazali: Ispričao nam je Veki', prenijevši od Zekerijjaa, on od Amira, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Mogu se koristiti jahaće životinje ukoliko budu date kao zalog, a može se koristiti i mlijeko muznih životinja ukoliko budu date kao zalog. Onaj ko ih jaše i muze dužan ih je i izdržavati."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[311] Kao merfu' hadis poznat nam je samo preko Amira eš-Ša'bija od Ebu Hurejrea. Mnogi su ovaj hadis prenijeli od A'meša, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea kao mevkuf. U skladu s ovim (hadisom) je praksa nekih učenjaka. To je stav i Ahmeda i Ishaka. Neki učenjaci vele da od životinja koje su date kao zalog nije dozvoljeno koristiti ništa.

٣٢. بَاب مَا جَاءَ فِي شِرَاءِ الْقِلَادَةِ وَفِيهَا ذَهَبٌ وَخَرَزٌ*

١٢٧٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ أَبِي شُجَاعٍ سَعِيدِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ خَالِدِ بْنِ أَبِي عِمْرَانَ عَنْ حَنَشٍ الصَّنْعَانِيِّ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ عُبَيْدٍ قَالَ: اشْتَرَيْتُ يَوْمَ خَيْبَرَ قِلَادَةً بِاثْنَيْ عَشَرَ دِينَارًا، فِيهَا ذَهَبٌ وَخَرَزٌ. فَفَصَّلْتُهَا فَوَجَدْتُ فِيهَا أَكْثَرَ مِنِ اثْنَيْ عَشَرَ دِينَارًا. فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: **لَا تُبَاعُ حَتَّى تُفَصَّلَ.** حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ أَبِي شُجَاعٍ سَعِيدِ بْنِ يَزِيدَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ نَحْوَهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. لَمْ يَرَوْا أَنْ يُبَاعَ السَّيْفُ مُحَلًّى، أَوْ مِنْطَقَةٌ مُفَضَّضَةٌ، أَوْ مِثْلُ هَذَا بِدَرَاهِمَ حَتَّى يُمَيَّزَ وَيُفَصَّلَ. وَهُوَ قَوْلُ ابْنِ الْمُبَارَكِ وَالشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. وَقَدْ رَخَّصَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ فِي ذَلِكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ*

---

[311] Zabilježen je u *El-Kutubus-Sitte.*

32. O kupovini ogrlice u kojoj ima zlata i bisera

1274. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Lejs, prenijevši od Ebu Šudža'a Seida b. Jezida, on od Halida b. Ebu Imrana, on od Haneša[312] es- San'anija, a on od Fedalea b. Ubejda koji je kazao: Na dan bitke na Hajberu kupio sam ogrlicu za dvanaest dinara (zlatnika). Bila je od zlata i bisera. Kad sam ih razdvojio dobio sam više od dvanaest dinara. To sam spomenuo Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, a on reče: **"Neka se više ne prodaju** (takve ogrlice) **dok se ne razdvoje** (zlato i biser)."

Ispričao nam je Kutejbe; kaže: nama je ispričao Ibn Mubarek, prenijevši od Ebu Šudža'a Seida b. Jezida s ovim senedom slično prethodnom (hadisu). Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[313] U skladu s ovim (hadisom) praksa je nekih učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugih. Oni smatraju da se ne mogu prodavati za dirheme: mač, pojas i slični predmeti koji su ukrašeni srebrom, dok se srebro ne razdvoji. Ovo je stav Ibn Mubareka, Šafije, Ahmeda i Ishaka. Neki učenjaci iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugi to dopuštaju.

٣٣. بَاب مَا جَاءَ فِي اشْتِرَاطِ الْوَلَاءِ وَالزَّجْرِ عَنْ ذَلِكَ*

١٢٧٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ: أَنَّهَا أَرَادَتْ أَنْ تَشْتَرِيَ بَرِيرَةَ، فَاشْتَرَطُوا الْوَلَاءَ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **اشْتَرِيهَا، فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْطَى الثَّمَنَ، أَوْ لِمَنْ وَلِيَ النِّعْمَةَ**. وَفِي الْبَاب عَنْ ابْنِ عُمَرَ. حَدِيثُ عَائِشَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ. قَالَ: وَمَنْصُورُ بْنُ الْمُعْتَمِرِ يُكْنَى أَبَا عَتَّابٍ. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الْعَطَّارُ الْبَصْرِيُّ عَنْ ابْنِ الْمَدِينِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ يَحْيَى بْنَ سَعِيدٍ يَقُولُ: إِذَا حُدِّثْتَ عَنْ مَنْصُورٍ فَقَدْ مَلَأْتَ يَدَكَ مِنَ الْخَيْرِ لَا تُرِدْ غَيْرَهُ. ثُمَّ قَالَ يَحْيَى: مَا أَجِدُ

[312] Haneš b. Abdullah es-Sibai es-San'ani pouzdan je ravija. Pripadao je trećoj generaciji.

[313] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu* i Ebu Davud i Nesaija u *sunenima*.

فِي إِبْرَاهِيمَ النَّخَعِيِّ وَمُجَاهِد أَثْبَتَ مِنْ مَنْصُورٍ. و أَخْبَرَنِي مُحَمَّدٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي الْأَسْوَدِ قَالَ:
قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِي: مَنْصُورٌ أَثْبَتُ أَهْلِ الْكُوفَةِ*

33. O uvjetovanju prava nasljedstva na imovinu roba i zabrani toga

1275. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Mensura, on od Ibrahima, on od Esveda, a on od Aiše **"da je htjela kupiti** (robinju) **Beriru**[314] **pa su uvjetovali** (da zadržavaju) **pravo nasljedstva na njenu imovinu. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Kupi je, jer pravo nasljedstva na imovinu roba pripada onome ko ga kupi ili onome ko ga oslobodi."**[315]

Na ovu temu hadis je prenesen i od Ibn Omera. Aišin hadis je hasenun-sahihun.[316] U skladu s ovim (hadisom) je praksa učenjaka. (Ebu Isa) kaže: Mensur b. Mu'temir se po najstarijem djetetu zvao Ebu Attab.

Ispričao nam je Ebu Bekr Attar el-Basri, prenijevši od Alije b. el-Medinija koji je kazao: Čuo sam Jahjaa b. Seida kada kaže: Ako ti bude ispričano od Mensura ruka ti je ispunjena dobrom i ne želi drugoga. Potom je Jahja kazao: Pored Ibrahima en-Nehaija i Mudžahida, ja ne znam pouzdanijeg od Mensura.

Obavijestio me je Muhammed (Buharija) prenijevši od Abdullaha b. Ebu Esveda koji je kazao da je Abdur-Rahman b. Mehdi rekao: Mensur je najstabilniji među učenjacima iz Kufe.

---

[314] Berira je bila robinja jednog ensarije, kako tvrdi Ebu Nuajm, ili robinja u plemenu Benu Hilal, kako tvrde drugi. Aiša ju je od njih kupila. Živjela je do hilafeta Muavije.

[315] Aiša je od vlasnika željela kupiti Beriru. On je pristao da joj je proda pod uvjetom da pravo na njeno nasljedstvo zadrži za sebe. Aiša se, čuvši to, počela kolebati. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, joj reče: Kupi je, jer pravo nasljedstva na imovinu roba pripada onome ko ga kupi ili oslobodi. Nakon ovih Vjerovjesnikovih riječi Aiša ju je kupila, a potom oslobodila. Međutim, ona i nakon oslobađanja nije prestala da služi Aišu.

[316] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

٣٤. باب منه

١٢٧٦. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ أَبِي حُصَيْنٍ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ: **أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ حَكِيمَ بْنَ حِزَامٍ يَشْتَرِي لَهُ أُضْحِيَّةً بِدِينَارٍ. فَاشْتَرَى أُضْحِيَّةً فَأُرْبِحَ فِيهَا دِينَارًا. فَاشْتَرَى أُخْرَى مَكَانَهَا فَجَاءَ بِالْأُضْحِيَّةِ وَالدِّينَارِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَقَالَ: ضَحِّ بِالشَّاةِ وَتَصَدَّقْ بِالدِّينَارِ**. حَدِيثُ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَحَبِيبُ بْنُ أَبِي ثَابِتٍ لَمْ يَسْمَعْ عِنْدِي مِنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ*

١٢٧٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ الدَّارِمِيُّ حَدَّثَنَا حَبَّانُ حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا الزُّبَيْرُ بْنُ خِرِّيتٍ عَنْ أَبِي لَبِيدٍ عَنْ عُرْوَةَ الْبَارِقِيِّ قَالَ: **دَفَعَ إِلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دِينَارًا لِأَشْتَرِيَ لَهُ شَاةً. فَاشْتَرَيْتُ لَهُ شَاتَيْنِ. فَبِعْتُ إِحْدَاهُمَا بِدِينَارٍ. وَجِئْتُ بِالشَّاةِ وَالدِّينَارِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَذَكَرَ لَهُ مَا كَانَ مِنْ أَمْرِهِ. فَقَالَ لَهُ: بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِي صَفْقَةِ يَمِينِكَ. فَكَانَ يَخْرُجُ بَعْدَ ذَلِكَ إِلَى كُنَاسَةِ الْكُوفَةِ فَيَرْبَحُ الرِّبْحَ الْعَظِيمَ. فَكَانَ مِنْ أَكْثَرِ أَهْلِ الْكُوفَةِ مَالًا**. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَبَّانُ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ حَدَّثَنَا الزُّبَيْرُ بْنُ خِرِّيتٍ عَنْ أَبِي لَبِيدٍ فَذَكَرَ نَحْوَهُ. وَقَدْ ذَهَبَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ إِلَى هَذَا الْحَدِيثِ وَقَالُوا بِهِ. وَهُوَ قَوْلُ أَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. وَلَمْ يَأْخُذْ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ بِهَذَا الْحَدِيثِ. مِنْهُمُ الشَّافِعِيُّ وَسَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ، أَخُو حَمَّادِ بْنِ زَيْدٍ، وَأَبُو لَبِيدٍ اسْمُهُ لِمَازَةُ *

34. Poglavlje o istoj temi

1276. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Nama je ispričao Ebu Bekr b. Ajjaš, on je prenio od Ebu Husajna, on od Habiba b. Ebu Sabita, a on od Hakima b. Hizama:[317] **"Poslao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, Hakima b. Hizama da mu za dinar** (zlatnik) **kupi kurban. Kupio je kurban** (a onda ga prodao) **i na njemu zaradio dinar. Potom je mjesto toga kupio drugi, pa se sa**

---

[317] Hakim b. Hizam b. Huvejlid b. Esed Ebu Halid el-Esedi el-Mekki bratić je Hatidže, majke pravovjernih. Primio je islam na dan oslobođenja Mekke, u 74. godini života. Umro je 54. godini po Hidžri. Živio je 120 godina, 60 u predislamskom periodu i 60 u islamu.

kurbanom i dinarom pomolio Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a on reče: Zakolji bravče a dinar podijeli kao milostinju."

Hadis Hakima b. Hizama poznat nam je samo ovim putem. Habib b. Ebu Sabit, po mom mišljenju, nije hadise slušao od Hakima b. Hizama.

1277. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Seid ed-Darimi; kaže: Ispričao nam je Habban; kaže: Nama je ispričao Harun b. Musa; kaže: Nama je ispričao Zubejr b. Hirrit, prenijevši od Ebu Lebida, a on od Urvea el-Barikijja koji je kazao: **"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dao mi je dinar da mu kupim bravče. Ja sam mu kupio dva, pa sam jedno prodao za dinar. Potom sam s bravom i dinarom došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i ispričao mu šta se dogodilo, a on mi reče: Allah te blagoslovio u trgovini."**

On poslije toga odlazi u kufansku Kunasu[318] gdje se veoma obogatio. Postao je jedan od najbogatijih ljudi u Kufi.[319]

Ispričao nam je Ahmed b. Seid; kaže: Ispričao nam je Habban; kaže: nama je ispričao Seid b. Zejd; kaže: Nama je ispričao Zubejr b. Hirrit, prenijevši od Ebu Lebida, pa je spomenuo slično prethodnom (hadisu).

Neki učenjaci su, poput Ahmeda i Ishaka, u duhu ovog hadisa oblikovali svoje mišljenje i stav. Neki, pak, učenjaci nisu prihvatili ovaj hadis. Među njima su Šafija i Seid b. Zejd, brat Hammada b. Zejda. Ebu Lebid se zvao Limaza.[320]

٣٥. بَاب مَا جَاءَ فِي الْمُكَاتَبِ إِذَا كَانَ عِنْدَهُ مَا يُؤَدِّي*

١٢٧٨. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْبَزَّازُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِذَا أَصَابَ الْمُكَاتَبُ حَدًّا أَوْ مِيرَاثًا**

---

318 Kunasa je mjesto u Kufi.

319 U Buharijevoj predaji ovog hadisa stoji: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, molio je Allaha, dž.š., da Hakimu b. Hizamu podari bereket u trgovini, tako da je, vele ljudi, bio toliko uspješan u trgovini da bi kad bi kupio i prašinu na njoj zaradio.

320 Ebu Lebid Limaza b. Zeba, r.a., iako ga je Ibn Sa'd smatrao pouzdanim, ipak je slovio kao nedovoljno poznat prenosilac.

وَرِثَ **بِحِسَابِ مَا عَتَقَ مِنْهُ**. و قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **يُؤَدِّي الْمُكَاتَبُ بِحِصَّةِ مَا أَدَّى دِيَةَ حُرٍّ وَمَا بَقِيَ دِيَةَ عَبْدٍ**. وَفِي الْبَابِ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ. حَدِيثُ ابْنِ عَبَّاسٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَهَكَذَا رَوَى يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَرَوَى خَالِدٌ الْحَذَّاءُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ عَلِيٍّ قَوْلَهُ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. و قَالَ أَكْثَرُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ: الْمُكَاتَبُ عَبْدٌ مَا بَقِيَ عَلَيْهِ دِرْهَمٌ. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَالشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ*

١٢٧٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي أُنَيْسَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ يَقُولُ: **مَنْ كَاتَبَ عَبْدَهُ عَلَى مِائَةِ أُوقِيَّةٍ، فَأَدَّاهَا إِلَّا عَشْرَ أَوَاقٍ، أَوْ قَالَ عَشَرَةَ دَرَاهِمَ، ثُمَّ عَجَزَ فَهُوَ رَقِيقٌ**. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَالْعَمَلُ عَلَيْهِ عِنْدَ أَكْثَرِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. أَنَّ الْمُكَاتَبَ عَبْدٌ مَا بَقِيَ عَلَيْهِ شَيْءٌ مِنْ كِتَابَتِهِ. وَقَدْ رَوَاهُ الْحَجَّاجُ بْنُ أَرْطَاةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ نَحْوَهُ*

١٢٨٠. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ المخزومي حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِذَا كَانَ عِنْدَ مُكَاتَبِ إِحْدَاكُنَّ مَا يُؤَدِّي، فَلْتَحْتَجِبْ مِنْهُ** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَمَعْنَى هَذَا الْحَدِيثِ عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ عَلَى التَّوَرُّعِ. وَقَالُوا: لَا يُعْتَقُ الْمُكَاتَبُ، وَإِنْ كَانَ عِنْدَهُ مَا يُؤَدِّي، حَتَّى يُؤَدِّيَ.

35. O robu koji posjeduje ugovor o oslobađanju uz otkup kada za to stekne sredstva

1278. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Abdullah el- Bezzaz; kaže: Ispričao nam je Jezid b. Harun; kaže: Nama je ispričao Hammad b. Seleme, prenijevši od Ejjuba, on od Ikrime, on od Ibn Abbasa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **“Ako robu koji ima ugovor o oslobađanju uz otkup pripadne pravo na krvarinu ili nasljedstvo, dat će mu se u omjeru postignutog oslobađanja.”**[321]

---

[321] Bivalo je slučajeva da robovlasnik ponudi svom robu mogućnost ličnog otkupa na rate. Ukoliko bi rob pristao na cijenu, oni bi sklopili ugovor. Rob bi, u granicama svojih mogućnosti, otplaćivao rate. Koliko bi rata otplatio, toliko bi bio slobodan. Ukoliko bi uspio

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je kazao: "Za roba koji ima ugovor o oslobađanju uz otkup, (ukoliko bude ubijen) biće plaćena krvarina kao za slobodnog čovjeka u procentu koliko je bio slobodan, a ostatak kao krvarina za roba."

Na ovu temu hadis je prenesen i od Ummu Seleme. Ibn Abbasov hadis je hasenun.[322] Ovako je prenio Jahja b. Ebu Kesir od Ikrimea, on od Ibn Abbasa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. A Halid el-Hazzai je prenio od Ikrimea, a on od Alije njegove riječi. U skladu s ovim (hadisom) je praksa nekih učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugih.

Većina učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugih veli: Rob, koji posjeduje ugovor o svom oslobađanju, smatra se robom sve dok duguje pa makar i jedan dirhem. To je stav i Sufjana es-Sevrija, Šafije, Ahmeda i Ishaka.

1279. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Abdul-Varis b. Seid, prenijevši od Jahjaa b. Ebu Unejsea, on od Amra b. Šuajba, a on od njegova djeda koji je kazao: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada jednom prilikom držeći govor reče: **"Ko sklopi ugovor sa svojim robom o njegovom oslobađanju uz iznos od stotinu oka, pa mu on isplati devedeset oka a ostane deset oka (ili je kazao deset dirhema), potom ne mogne ostatak isplatiti, on i dalje ostaje rob."**

Ovaj hadis je garibun.[323] Prema njemu je postupala većina učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugih. Oni smatraju da rob koji potpiše ugovor o svom oslobađanju uz

---

otplatiti sav iznos, on bi postao potpuno slobodan. Ukoliko otplati napr. 50 posto, on 50 posto biva slobodan. Ovaj detalj je veoma bitan u šeri'atskom pravu iz razloga što obaveze slobodnog čovjeka i roba nisu iste. Naprimjer: Ukoliko je rob koji vrijedi stotinu dirhema pristao da se otkupi za hiljadu dirhema, i nakon što je isplatio 500 dirhema bude ubijen, ubica će njegovim nasljednicima isplatiti na ime krvarine 500 dirhema, što odgovara polovini krvarine slobodnog čovjeka, a njegovu gospodaru 50 dirhema, što odgovara polovini njegove vrijednosti, jer je on napola bio slobodan. Isti je slučaj i sa nasljedstvom. Njegovim nasljednicima pripala bi polovina nasljedstva jer je on napola slobodan, imajući u vidu da rob nema pravo na nasljedstvo.

322 Bilježi ga i Ebu Davud u *Sunenu.*

323 Bilježe ga u *El-Kutibus-Sitte* svi, osim Nesaije.

otkup, ostaje robom sve dok ima bilo šta neizvršeno iz tog ugovora. Hadždžadž b. Ertata je prenio od Amra b. Šuajba slično ovome.

1280. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Abdur-Rahman el-Mahzumi; kaže: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Zuhrija, on od Nebhana, a on od Ummu Seleme koja je kazala da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ukoliko neka od vas ima roba koji je sklopio ugovor o svome oslobađanju, a koji ima čime izvršiti svoju obavezu, neka se pokriva pred njim."**[324]

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[325] Prema mišljenju većine učenjaka smisao ovog hadisa ukazuje na oprez i predostrožnost. Oni kažu: Rob koji posjeduje ugovor o svom oslobađanju nije slobodan, pa makar i posjedovao ono što od njeg ugovor traži, dok sve to i ne ispuni.

٣٦. بَاب مَا جَاءَ إِذَا أَفْلَسَ لِلرَّجُلِ غَرِيمٌ فَيَجِدُ عِنْدَهُ مَتَاعَهُ*

١٢٨١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ حَزْمٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: **أَيُّمَا امْرِئٍ أَفْلَسَ، وَوَجَدَ رَجُلٌ سِلْعَتَهُ عِنْدَهُ بِعَيْنِهَا، فَهُوَ أَوْلَى بِهَا مِنْ غَيْرِهِ.** وَفِي الْبَاب عَنْ سَمُرَةَ وَابْنِ عُمَرَ. حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَهُوَ قَوْلُ الشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. و قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ: هُوَ أُسْوَةُ الْغُرَمَاءِ. وَهُوَ قَوْلُ أَهْلِ الْكُوفَةِ*

---

324 Muslimanka nije obavezna da se šeri'atski pokriva pred svojim robom. Ovdje Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zahtijeva od muslimanki da se pokrivaju pred robovima s kojima su sklopile ugovor o njihovu oslobađanju uz otkup, pošto otplatom rata oni postaju slobodni, a može se desiti da neki od njih neće svjesno da isplate posljednje rate, kako bi sebi priuštili mogućnosti da gledaju otkrivene muslimanke.

325 Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*.

36. O bankrotiranju dužnika i uzimanju robe od njega

1281. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Lejs, on je prenio od Jahjaa b. Seida, on od Ebu Bekra b. Hazma, on od Omera b. Abdul-Aziza, on od Ebu Bekra b. Abdur-Rahmana b. Harisa b. Hišama, on od Ebu Hurejrea, a on od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"Ko god bankrotira, onaj ko nađe svoju robu kod njega, preči je da je uzme nego drugi."**

Na ovu temu su hadisi prenesni i od Semurea i Ibn Omera. Ebu Hurejreov hadis je hasenun-sahihun.[326] U skladu s njim postupak je nekih učenjaka. To je stav i Šafije, Ahmeda i Ishaka. Neki učenjaci kažu.[327] On je ravan ostalim povjerenicima. Ovo je stav učenjaka iz Kufe.

٣٧. بَاب مَا جَاءَ فِي النَّهْيِ لِلْمُسْلِمِ أَنْ يَدْفَعَ إِلَى الذِّمِّيِّ الْخَمْرَ يَبِيعُهَا لَهُ*

١٢٨٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ خَشْرَمٍ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ مُجَالِدٍ عَنْ أَبِي الْوَدَّاكِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: **كَانَ عِنْدَنَا خَمْرٌ لِيَتِيمٍ. فَلَمَّا نَزَلَتِ الْمَائِدَةُ، سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْهُ، وَقُلْتُ إِنَّهُ لِيَتِيمٍ. فَقَالَ: أَهْرِيقُوه.** وَفِي الْبَاب عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ. حَدِيثُ أَبِي سَعِيدٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوُ هَذَا. و قَالَ بِهَذَا بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَكَرِهُوا أَنْ تُتَّخَذَ الْخَمْرُ خَلًّا. وَإِنَّمَا كُرِهَ مِنْ ذَلِكَ، وَاللَّهُ أَعْلَمُ، أَنْ يَكُونَ الْمُسْلِمُ فِي بَيْتِهِ خَمْرٌ حَتَّى يَصِيرَ خَلًّا. وَرَخَّصَ بَعْضُهُمْ فِي خَلِّ الْخَمْرِ إِذَا وُجِدَ قَدْ صَارَ خَلًّا*

---

[326] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

[327] Na temelju ovog hadisa većina učenjaka stoji na stanovištu da osoba koja prepozna svoju robu kod dužnika koji bankrotira, i nije u stanju vratiti dugovanja, ima najveće pravo da pokupi svoju robu natrag. Ebu Hanife smatra da to nema pravo učiniti on sam, po njemu je to pravo svih povjerenika kojima je dotični dužan.

37. O zabrani muslimanu da preda alkohol nemuslimanu da ga on za njega prodaje

1282. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Hašrem; kaže: Nama je ispričao Isa b. Junus, on je prenio od Mudžalida, on od Ebu Veddaka, a on od Ebu Seida koji je kazao: **"Kod nas je bilo vino jednog siročeta. Kad su objavljeni ajeti** (o zabrani alkohola) **iz sure *El-Maide*[328], o njemu sam pitao Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, naglasivši da je to vino jednog siročeta. On reče: Prolijte ga."[329]**

Na ovu temu hadis je prenesen i od Enesa b. Malika. Ebu Seidov hadis je hasenun-sahihun.[330] Sa više seneda je prenesen od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično ovome. U skladu s ovim je stav nekih učenjaka. Oni drže pokuđenim da se od alkohola pravi sirće. Pokuđeno je, a Allah najbolje zna, da musliman u kući drži alkohol kako bi ga preradio u sirće. Neki dopuštaju da se od alkohola može praviti sirće, ako se to samo po sebi desi.

٣٨. باب منه

١٢٨٣. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا طَلْقُ بْنُ غَنَّامٍ عَنْ شَرِيكٍ وَقَيْسٌ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **أَدِّ الْأَمَانَةَ إِلَى مَنِ ائْتَمَنَكَ، وَلَا تَخُنْ مَنْ خَانَكَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَقَدْ ذَهَبَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ إِلَى هَذَا الْحَدِيثِ وَقَالُوا: إِذَا كَانَ لِلرَّجُلِ عَلَى آخَرَ شَيْءٌ فَذَهَبَ بِهِ، فَوَقَعَ لَهُ عِنْدَهُ شَيْءٌ، فَلَيْسَ لَهُ أَنْ يَحْبِسَ عَنْهُ بِقَدْرِ مَا ذَهَبَ لَهُ عَلَيْهِ. وَرَخَّصَ فِيهِ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنَ التَّابِعِينَ. وَهُوَ قَوْلُ الثَّوْرِيِّ، وَقَالَ: إِنْ كَانَ لَهُ عَلَيْهِ دَرَاهِمُ،

---

[328] "O vjernici, vino i kocka i kumiri i strelice za gatanje su odvratne stvari, šejtanovo djelo: zato se toga klonite da biste postigli što želite. Šejtan želi da pomoću vina i kocke unese među vas neprijateljstvo i mržnju i da vas od sjećanja na Allaha i od obavljanja namaza odvrati. Pa hoćete li se okaniti?" *(Maida, 90. i 91. ajet)*

[329] U hadisu koji bilježe Buharija i Ebu Davud stoji: da je Ebu Talha pitao Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o vinu koje su siročad dobila u nasljedstvo, pa je rekao: Prolijte ga. Možemo li od njega napraviti sirće, ponovo će Ebu Talha. Ne možete, reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

[330] Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu.*

فَوَقَعَ لَهُ عِنْدَهُ دَنَانِيرُ، فَلَيْسَ لَهُ أَنْ يَحْبِسَ بِمَكَانِ دَرَاهِمِهِ، إِلَّا أَنْ يَقَعَ عِنْدَهُ لَهُ دَرَاهِمُ، فَلَهُ حِينَئِذٍ أَنْ يَحْبِسَ مِنْ دَرَاهِمِهِ بِقَدْرِ مَا لَهُ عَلَيْهِ*

38. Poglavlje o istoj temi

1283. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Nama je ispričao Talk b. Gannam[331], on je prenio od Šerika i Kajsa, njih dvojica od Ebu Hasina[332], a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Vrati povjereno onome koji ti ga je povjerio i ne obmanjuj onoga koji je tebe obmanuo."**

Ovaj hadis je hasenun-garibun.[333] Neki učenjaci su zauzeli stav u duhu ovog hadisa, pa kažu: Ukoliko čovjek duguje nešto onome koji je njemu dužan nešto drugo, nije mu dozvoljeno da to zadržava kod sebe na ime tog dugovanja prema njemu. Neki učenjaci iz generacije tabi'ina to dopuštaju. Ovo je stav i Es-Sevrija. On kaže: Ukoliko je ovaj njemu dužan dirheme a kod njega se nađu njegovi dinari, nije mu dopušteno da zadrži dinare umjesto njegovih dirhema, osim ako bi mu u ruke pali njegovi dirhemi, u tom slučaju dopušteno mu je da u iznosu svoga duga zadrži dirheme.

٣٩. بَاب مَا جَاءَ فِي أَنَّ الْعَارِيَةَ مُؤَدَّاةٌ*

١٢٨٤. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ وَعَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ قَالَا: حَدَّثَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ شُرَحْبِيلَ بْنِ مُسْلِمٍ الْخَوْلَانِيِّ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِي الْخُطْبَةِ عَامَ حَجَّةِ الْوَدَاعِ: **الْعَارِيَةُ مُؤَدَّاةٌ، وَالزَّعِيمُ غَارِمٌ، وَالدَّيْنُ مَقْضِيٌّ**. وَفِي الْبَابِ عَنْ سَمُرَةَ وَصَفْوَانَ بْنِ أُمَيَّةَ وَأَنَسٍ. حَدِيثُ أَبِي أُمَامَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رُوِيَ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيْضًا مِنْ غَيْرِ هَذَا الْوَجْهِ*

---

[331] Talk b. Gannam en-Nehai Ebu Muhammed el-Kufi je pouzdan prenosilac. Pripadao je desetoj generaciji.

[332] Ebu Hasin Osman b. Asim b. Husajn el-Esedi el-Kufi je pouzdan i siguran prenosilac. Pripadao je četvrtoj generaciji. Umro je 27. godine po Hidžri.

[333] Bilježi ga i Ebu Davud u *Sunenu.*

١٢٨٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ سَمُرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **عَلَى الْيَدِ مَا أَخَذَتْ حَتَّى تُؤَدِّيَ**. قَالَ قَتَادَةُ: ثُمَّ نَسِيَ الْحَسَنُ فَقَالَ: فَهُوَ أَمِينُكَ لَا ضَمَانَ عَلَيْهِ، يَعْنِي الْعَارِيَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ ذَهَبَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ إِلَى هَذَا. وَقَالُوا: يَضْمَنُ صَاحِبُ الْعَارِيَةِ. وَهُوَ قَوْلُ الشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ. و قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ: لَيْسَ عَلَى صَاحِبِ الْعَارِيَةِ ضَمَانٌ إِلَّا أَنْ يُخَالِفَ. وَهُوَ قَوْلُ الثَّوْرِيِّ وَأَهْلِ الْكُوفَةِ. وَبِهِ يَقُولُ إِسْحَقُ*

39. Ono što se dobije na korištenje treba vratiti vlasniku

1284. ISPRIČALI SU NAM Hennad i Alija b. Hudžr i kazali: nama je ispričao Ismail b. Ajjaš, prenijevši od Šurahbila b. Muslima el-Havlanija, a on od Ebu Umame koji je kazao: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada u govoru na Oprosnom hadždžu kaže: **"Ono što se dobije na korištenje treba vratiti vlasniku. Jamac je garant a dug se mora vratiti."**

Na ovu temu su hadisi preneseni i od Semurea, Safvana b. Umejjea i Enesa. Hadis Ebu Umame je hasenun.[334] Prenesen je od Ebu Umame od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i drugim senedom.

1285. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna; kaže: Nama je ispričao Ibn Ebu Adijj, prenijevši od Seida, on od Katadea, on od Hasana, on od Semurea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"Ruka koja je uzela** (nešto na korištenje) **ostaje dužna dok** (ono što je uzela) **ne vrati** (vlasniku)."

Katade veli da je Hasan zaboravivši (hadis) kazao: On je tvoj povjerenik i nije dužan nadoknaditi štetu i gubitak onog što je dobio na korištenje. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[335] Neki su učenjaci iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugi

[334] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, te Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima*.

[335] Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Nesaije.

zauzeli ovakav stav. Oni kažu: Odgovoran je onaj koji nešto uzme na korištenje. Ovo je stav i Šafije i Ahmeda.

Neki učenjaci iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugi kažu: Ko nešto posudi nije za to odgovoran i neće nadoknađivati štetu, osim u slučaju da ne bude dovoljno pažljiv ili pogrešno upotrijebi povjerenu mu stvar. Ovo je stav Es-Sevrija i učenjaka iz Kufe.Tako misli i Ishak.

٤٠. بَاب مَا جَاءَ فِي الاحْتِكَارِ*

١٢٨٦. حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَقَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيِّبِ عَنْ مَعْمَرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نَضْلَةَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **لَا يَحْتَكِرُ إِلَّا خَاطِئٌ**. فَقُلْتُ لِسَعِيدٍ: يَا أَبَا مُحَمَّدٍ! إِنَّكَ تَحْتَكِرُ. قَالَ: وَمَعْمَرٌ قَدْ كَانَ يَحْتَكِرُ. وَإِنَّمَا رُوِيَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيِّبِ أَنَّهُ كَانَ يَحْتَكِرُ الزَّيْتَ وَالْخبطَ وَنَحْوَ هَذَا. وَفِي الْبَاب عَنْ عُمَرَ وَعَلِيٍّ وَأَبِي أُمَامَةَ وَابْنِ عُمَرَ. حَدِيثُ مَعْمَرٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ. كَرِهُوا احْتِكَارَ الطَّعَامِ. وَرَخَّصَ بَعْضُهُمْ فِي الاحْتِكَارِ فِي غَيْرِ الطَّعَامِ. و قَالَ ابْنُ الْمُبَارَكِ: لَا بَأْسَ بِالاحْتِكَارِ فِي الْقُطْنِ وَالسِّخْتِيَانِ وَنَحْوِ ذَلِكَ*

40. O monopolu

1286. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Mensur; kaže: Ispričao nam je Jezid b. Harun; kaže: Nama je ispričao Muhammed b. Ishak, prenijevši od Muhammeda b. Ibrahima, on od Seida b. Musejjeba, a on od Ma'mera b. Abdullaha b. Fedalea koji je kazao: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: **"Monopol može držati samo grešnik."**[336]

(Muhammed b. Ibrahim) veli: Rekao sam Seidu (b. Musejjebu): Ebu Muhammede! I ti držiš monopol (gomilajući hranu), a on će na to: I

[336] Ovdje se misli na gomilanje hrane i drugih roba radi skupljeg prodavanja u vrijeme oskudice. Kao što se vidi iz ovog hadisa, to je haram. Bilježi Ibn Madže u *Sunenu* od Omera da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Ko gomila hranu da bi je u vrijeme oskudice muslimanima skuplje prodavao, Allah, dž. š., će mu dati da ga snađe guba i finansijska propast."

Ma'mer je držao monopol i on ju je gomilao. Preneseno je da je Seid b. Musejjeb gomilao ulje, stočnu hranu i slično tome. Na ovu temu hadisi su preneseni i od Omera, Alije, Ebu Umame i Ibn Omera. Ma'merov hadis je hasenun-sahihun. U skladu s njim stav je učenjaka. Oni su prezirali da neko gomila hranu. Neki učenjaci dopuštaju gomilanje druge robe, osim hrane. Ibn Mubarek veli: Ne smeta da se gomila pamuk, uštavljena kozija koža i slično.

٤١. بَاب مَا جَاءَ فِي بَيْعِ الْمُحَفَّلَاتِ*

١٢٨٧. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ سِمَاكٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لَا تَسْتَقْبِلُوا السُّوقَ، وَلَا تُحَفِّلُوا، وَلَا يُنَفِّقْ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ**. وَفِي الْبَابِ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ. حَدِيثُ ابْنِ عَبَّاسٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ. كَرِهُوا بَيْعَ الْمُحَفَّلَةِ وَهِيَ الْمُصَرَّاةُ. لَا يَحْلُبُهَا صَاحِبُهَا أَيَّامًا أَوْ نَحْوَ ذَلِكَ لِيَجْتَمِعَ اللَّبَنُ فِي ضَرْعِهَا فَيَغْتَرَّ بِهَا الْمُشْتَرِي وَهَذَا ضَرْبٌ مِنَ الْخَدِيعَةِ وَالْغَرَرِ*

41. O prodaji, po nekoliko dana, nemuzenih životinja

1287. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže; Nama je ispričao Ebu Ahves, prenijevši od Simaka, on od Ikrimea, a on od Ibn Abbasa da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Ne dočekujte karavane prije čaršije[337] i ne prodajite nekoliko dana nemuzene životinje[338] i neka niko od vas ne podiže cijenu drugom."[339]**

---

[337] Ovim Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjuje svojim sljedbenicima da izlaze pred trgovačke karavane kako bi kupili robu jeftinije nego što je u čaršiji.

[338] Neki su praktikovali kada odluče da gone kamilu ili kravu na pijacu da je ne muzu po nekoliko dana kako bi napunila vime mlijekom da bi je što bolje prodali. Ovo je, kao i svaki drugi oblik prevare, Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, strogo zabranio.

[339] Bivalo je slučajeva, a i danas ih ima, da neko dođe trgovcu na pijacu i lažno mu za robu ponudi više od stvarne cijene da bi mu privukao mušteriju, kako bi je što brže i skuplje prodao. I taj oblik obmane ovim hadisom Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjuje.

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ibn Mesuda i Ebu Hurejrea. Ibn Abbasov hadis je hasenun-sahihun. U skladu s ovim (hadisom) postupak je učenjaka. Oni smatraju pokuđenim prodaju životinje nemuzene nekoliko dana. Vlasnik ne pomuze (kravu ili kamilu) nekoliko dana kako bi se sakupilo mlijeko u vimenu i tako namami i prevari kupca. To je oblik prevare i obmane.

٤٢. بَاب مَا جَاءَ فِي الْيَمِينِ الْفَاجِرَةِ يُقْتَطَعُ بِهَا مَالُ الْمُسْلِمِ*

١٢٨٨. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقِ بْنِ سَلَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ وَهُوَ فِيهَا فَاجِرٌ، لِيَقْتَطِعَ بِهَا مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ، لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ**. فَقَالَ الْأَشْعَثُ بْنُ قَيْسٍ: فِيَّ، وَاللَّهِ! لَقَدْ كَانَ ذَلِكَ. كَانَ بَيْنِي وَبَيْنَ رَجُلٍ مِنَ الْيَهُودِ أَرْضٌ فَجَحَدَنِي. فَقَدَّمْتُهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَلَكَ بَيِّنَةٌ؟ قُلْتُ: لَا. فَقَالَ لِلْيَهُودِيِّ: احْلِفْ. فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! إِذًا يَحْلِفُ فَيَذْهَبُ بِمَالِي. فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى: (إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا) إِلَى آخِرِ الْآيَةِ. وَفِي الْبَاب عَنْ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ وَأَبِي مُوسَى وَأَبِي أُمَامَةَ بْنِ ثَعْلَبَةَ الْأَنْصَارِيِّ وَعِمْرَانَ ابْنِ حُصَيْنٍ. حَدِيثُ ابْنِ مَسْعُودٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

42. O lažnoj zakletvi kojom se prisvoji imovina muslimana

1288. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Nama je ispričao Ebu Muavija, prenijevši od A'meša, on od Šekika b. Selemea, a on od Abdullaha b. Mesuda koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ko se lažno zakune da bi prisvojio imovinu muslimana, susrest će se sa Allahom koji će na njega biti srdit."**

Eš'as b. Kajs reče: Tako mi Allaha, u vezi je sa mnom *(objavljen 77. ajet sure Ali Imran)*. Između mene i jednog Jevreja je nastupio spor. On mi je osporavao (moju) zemlju. Tužio sam ga Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mi reče: Imaš li svjedoka? Nemam, odgovorih. On tada reče Jevreju: Zakuni se. Rekoh: Allahov Poslaniče, on će se krivo zakleti i uzeti mi imovinu. Uzvišeni je Allah (tim povodom) objavio: **"Oni koji obavezu**

svoju prema Allahu i zakletve svoje zamjenjuju nečim što malo vrijedi, na ovom svijetu nikakva dobra neće imati, Allah ih neće osloviti, niti će na njih, na Sudnjem danu, pažnju obratiti, niti će ih očistiti, njih bolna patnja čeka."[340]

Na ovu temu su hadisi preneseni i od Vaila b. Hudžra, Ebu Musaa, Ebu Umame b. Sa'lebea el-Ensarija i Imrana b. Husajna. Ibn Mesudov hadis je hasenun-sahihun.[341]

٤٣. بَاب مَا جَاءَ إِذَا اخْتَلَفَ الْبَيِّعَانِ*

١٢٨٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ عَنْ عَوْنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِذَا اخْتَلَفَ الْبَيِّعَانِ فَالْقَوْلُ قَوْلُ الْبَائِعِ وَالْمُبْتَاعُ بِالْخِيَارِ**. هَذَا حَدِيثٌ مُرْسَلٌ. عَوْنُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ لَمْ يُدْرِكِ ابْنَ مَسْعُودٍ. وَقَدْ رُوِيَ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذَا الْحَدِيثُ أَيْضًا. وَهُوَ مُرْسَلٌ أَيْضًا. قَالَ ابْنُ مَنْصُورٍ: قُلْتُ لِأَحْمَدَ: إِذَا اخْتَلَفَ الْبَيِّعَانِ وَلَمْ تَكُنْ بَيِّنَةٌ؟ قَالَ: الْقَوْلُ مَا قَالَ رَبُّ السِّلْعَةِ أَوْ يَتَرَادَّانِ. قَالَ إِسْحَقُ: كَمَا قَالَ. وَكُلُّ مَنْ كَانَ الْقَوْلُ قَوْلَهُ فَعَلَيْهِ الْيَمِينُ. و قد رُوِيَ نَحْوُ هَذَا عَنْ بَعْضِ التَّابِعِينَ. مِنْهُمْ شُرَيْحٌ*

43. O tome ukoliko se prodavac i kupac međusobno raziđu

1289. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Ibn Adžlana, on od Avna b. Abdullaha, a on od Ibn Mesuda koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ukoliko se prodavac i kupac međusobno raziđu, postupit će se po riječima prodavca a kupac ima slobodan izbor."**[342]

---

[340] *Ali Imran, 77. ajet.*

[341] Zabilježen je u *El-Kutubus-Sitte.*

[342] Ukoliko dođe do kakvog spora između prodavca i kupca, u vezi s cijenom, uvjetima ili nečim drugim, postupit će se prema onome što kaže prodavac, a kupcu će se ostaviti mogućnost izbora: ili da prihvati pogodbu na način kako tvrdi prodavac ili da odustane od nje.

Ovaj hadis je mursel,[343] pošto Avn b. Abdullah nije zatekao Ibn Mesuda. Ovaj hadis je, također, prenesen od Kasima b. Abdur-Rahmana, on od Ibn Mesuda, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ali je i to mursel hadis. Ibn Mensur veli: Rekao sam Ahmedu: Ako se prodavac i kupac međusobno raziđu, a ne bude bilo svjedoka (kako će se postupiti)? On reče: postupit će se po riječima vlasnika robe, ili će opozvati prodaju. Ishak je kazao isto (kao i Ahmed). Svako će se na ono što kaže zakleti. Slično ovome je preneseno i od nekih tabi'ina, kao što je Šurejh.

٤٤. بَاب مَا جَاءَ فِي بَيْعِ فَضْلِ الْمَاءِ*

١٢٩٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْعَطَّارُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِي الْمِنْهَالِ عَنْ إِيَاسِ بْنِ عَبْدٍ الْمُزَنِيِّ قَالَ: **نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ بَيْعِ الْمَاءِ.** وَفِي الْبَاب عَنْ جَابِرٍ وَبُهَيْسَةَ عَنْ أَبِيهَا وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَعَائِشَةَ وَأَنَسٍ وَعَبْدِ اللَّهِ ابْنِ عَمْرٍو. حَدِيثُ إِيَاسٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَكْثَرِ أَهْلِ الْعِلْمِ أَنَّهُمْ. كَرِهُوا بَيْعَ الْمَاءِ. وَهُوَ قَوْلُ ابْنِ الْمُبَارَكِ وَالشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. وَقَدْ رَخَّصَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ فِي بَيْعِ الْمَاءِ. مِنْهُمُ الْحَسَنُ الْبَصْرِيُّ*

١٢٩١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لَا يُمْنَعُ فَضْلُ الْمَاءِ، لِيُمْنَعَ بِهِ الْكَلَأُ.** هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو الْمِنْهَالِ اسْمُهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مُطْعِمٍ، كُوفِيٌّ. وَهُوَ الَّذِي رَوَى عَنْهُ حَبِيبُ بْنُ أَبِي ثَابِتٍ. وَأَبُو الْمِنْهَالِ سَيَّارُ بْنُ سَلَامَةَ، بَصْرِيٌّ. صَاحِبُ أَبِي بَرْزَةَ الْأَسْلَمِيِّ*

44. O prodaji viška vode

1290. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Davud b. Abdur-Rahman el-Attar, prenijevši od Amra b. Dinara, on od Ebu Munhala, a on od Ijasa b. Abdul-Muzenija koji je kazao:

[343] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, te Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*.

"Zabranio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prodaju vode."[344]

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Džabira, Buhejse, od njenog oca, Ebu Hurejrea, Aiše, Enesa i Abdullaha b. Amra. Ijasov hadis je hasenun-sahihun.[345] U skladu s njim postupak je većine učenjaka. Oni prodaju vode smatraju pokuđenim. Ovo je stav i Ibn Mubareka, Šafije, Ahmeda i Ishaka. Neki učenjaci prodaju vode smatraju dopuštenim. Među njima je Hasan el-Basri.

1291. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Lejs, prenijevši od Ebu Zijada, on od A'redža, a on od Ebu Hurejrea da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Neka se ne zabranjuje višak vode da bi se na taj način spriječila ispaša."**[346]

Ovaj hadis je sahih. Ebu Minhalu je bilo ime Abdur-Rahman b. Mut'im el-Kufi. On je taj od koga je Habib b. Ebu Sabit prenosio (hadise), dok je Ebu Minhal Sejjar b. Selame iz Basre i učenik je Ebu Berzea el-Eslemija.

٤٥. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ عَسْبِ الْفَحْلِ*

١٢٩٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ وَأَبُو عَمَّارٍ قَالَا: حَدَّثَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ عُلَيَّةَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ ابْنُ الْحَكَمِ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: **نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ عَسْبِ الْفَحْلِ.** وَفِي الْبَاب عَنْ

---

[344] U drugim predajama ovog hadisa stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio prodaju viška vode. El-Mubarekfori smatra da je ovaj hadis jasan dokaz da je zabranjeno prodavati višak vode, svejedno da li se radilo o vodi za piće ili za navodnjavanje. Što se tiče prodaje bunara ili izvora, i to je po mišljenju El-Mubarekforija zabranjeno. Istina da je Osman b. Affan od jednog Jevreja kupio bunar Ruma i stavio ga, za ljubav Allaha, na korištenje muslimanima, i to nakon što je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: "Ko kupi bunar Ruma i stavi ga na raspolaganje muslimanima, zaslužit će Džennet." Međutim, ovo je bilo u početku, kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, želio da učvrsti odnose s Jevrejima s kojima je postignut sporazum, i u vrijeme dok su muslimani oskudijevali s vodom, te su je morali kupovati od tog Jevreja. Kasnije je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio prodaju vode.

[345] Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Ibn Madže.

[346] Kada bi neko posjedovao bunar u mjestu gdje ima trave i to bio jedini izvor vode u tom mjestu, ukoliko bi zabranio da se na njemu poji stoka, čobani tu ne bi mogli čuvati stoku, jer je ne bi imali gdje napajati. Iz tog razloga Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: "Neka se ne zabranjuje višak vode da bi se na taj način spriječila ispaša."

أَبِي هُرَيْرَةَ وَأَنَسٍ وَأَبِي سَعِيدٍ. حَدِيثُ ابْنِ عُمَرَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَقَدْ رَخَّصَ بَعْضُهُمْ فِي قَبُولِ الْكَرَامَةِ عَلَى ذَلِكَ*

١٢٩٣. حَدَّثَنَا عَبْدَةُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْخُزَاعِيُّ الْبَصْرِيُّ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ حُمَيْدٍ الرُّؤَاسِيِّ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ: **أَنَّ رَجُلًا مِنْ كِلَابٍ سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ عَسْبِ الْفَحْلِ، فَنَهَاهُ. فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! إِنَّا نُطْرِقُ الْفَحْلَ فَنُكْرَمُ. فَرَخَّصَ لَهُ فِي الْكَرَامَةِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ حُمَيْدٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ*

45. O pokuđenosti iznajmljivanja mužjaka radi oplodnje

1292. ISPRIČALI SU NAM Ahmed b. Meni' i Ebu Ammar i kazali: Ispričao nam je Ismail b. Ulejje; kaže: Nama je ispričao Alija b. Hakem, prenijevši od Nafi'a, a on od Ibn Omera koji je kazao: **"Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je zabranio iznajmljivanje mužjaka** (životinje) **radi oplodnje."**[347]

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ebu Hurejrea, Enesa i Ebu Seida. Ibn Omerov hadis je hasenun-sahihun.[348] U skladu s ovim (hadisom) je postupak nekih učenjaka, dok neki primanje poklona, na ime toga, smatraju dopuštenim.

1293. ISPRIČAO NAM JE Abde b. Abdullah el-Huzai el-Basri; kaže: Nama je ispričao Jahja b. Adem, prenijevši od Ibrahima b. Humejda er-Ruasija, on od Hišama b. Urvea, on od Muhammeda b. Ibrahima et-Tejmija, a on od Enesa b. Malika: **"Neki čovjek iz plemena Kilab pitao je Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o iznajmljivanju mužjaka radi oplodnje, pa mu je** (to) **zabranio. On će na to: Allahov Poslaniče, mi iznajmimo mužjaka radi oplodnje i za to dobijemo poklon. On mu dozvoli da** (na ime toga) **može primati poklone."**

---

[347] Ovdje se zabranjuje iznajmljivanje mužjaka bilo koje životinje radi oplodnje uz novčanu ili neku drugu naknadu. Ukoliko to neko uradi bez naplate, pa na ime toga dobije poklon, to mu je dozvoljeno primiti.

[348] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Buharija u *Sahihu*.

Ovaj hadis je hasenun-garibun. Poznat nam je samo preko Ibrahima b. Humejda od Hišama b. Urvea.

٤٦. بَاب مَا جَاءَ فِي ثَمَنِ الْكَلْبِ*

١٢٩٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ و حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمَخْزُومِيُّ وَغَيْرُ وَاحِدٍ قَالُوا: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ: **نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ثَمَنِ الْكَلْبِ وَمَهْرِ الْبَغِيِّ وَحُلْوَانِ الْكَاهِنِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

١٢٩٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رَافِعٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَارِظٍ عَنِ السَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **كَسْبُ الْحَجَّامِ خَبِيثٌ. وَمَهْرُ الْبَغِيِّ خَبِيثٌ. وَثَمَنُ الْكَلْبِ خَبِيثٌ**. وَفِي الْبَاب عَنْ عُمَرَ وَابْنِ مَسْعُودٍ وَجَابِرٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَابْنِ عُمَرَ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ. حَدِيثُ رَافِعٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَكْثَرِ أَهْلِ الْعِلْمِ. كَرِهُوا ثَمَنَ الْكَلْبِ. وَهُوَ قَوْلُ الشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. وَقَدْ رَخَّصَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ فِي ثَمَنِ كَلْبِ الصَّيْدِ*

46. O cijeni za psa

1294. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Lejs, prenijevši od Ibn Šihaba. A ispričali su nam Seid b. Abdur-Rahman el-Mahzumi i mnogi drugi i kazali: Nama je ispričao Sufjan b. Ujejne, prenijevši od Zuhrija, on od Ebu Bekra b. Abdur-Rahmana, a on od Ebu Mesuda el-Ensarija da je kazao: **“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je prodaju psa,[349] naknadu koja se daje prosti-**

---

[349] Ovaj hadis je po mišljenju Et-Tibija jasan dokaz da nije dozvoljeno prodavati psa, svejedno da li se radilio o običnom, ili obučenom psu, niti je obavezna naknada štete ukoliko kod nekoga pas strada. Ovo je stav većine učenjaka. Ebu Hanife smatra da je dozvoljeno prodati psa koji je od koristi i dozvoljeno je za njega naplatiti odštetu ukoliko mu se nešto dogodi. Ata i Ibrahim en-Nehai smatraju da je dozvoljena prodaja samo lovačkog psa, drugih nije. Oni se pri tome pozivaju na hadis koji je zabilježio Nesaija u *Sunenu* od Džabira u kome stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio prodaju psa, osim lovačkog.

tutki (za prostituciju) **i davanje** (novčanog, ili drugog) **dara vraču.”**[350] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[351]

1295. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Rafi’; kaže: Ispričao nam je Abdur-Rezzak; kaže: Nama je ispričao Ma’mer, prenijevši od Jahjaa b. Ebu Kesira, on od Ibrahima b. Abdullaha b. Kariza, on od Saiba b. Jezida, a on od Rafi’a b. Hadidža da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **“Dobit kupičara[352] je ružna, naknada koju prostitutka dobije je ružna i novac koji se dobije od prodaje psa je ružan.”**

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Omera, Ibn Mesuda, Džabira, Ebu Hurejrea, Ibn Abbasa, Ibn Omera i Abdullaha b. Džafera. Rafiov hadis je hasenun-sahihun. Prema njemu je postupala većina učenjaka. Oni prodaju psa smatraju pokuđenom. To je stav i Šafije, Ahmeda i Ishaka. Neki, pak, učenjaci prodaju lovačkog psa smatraju dopuštenom.

٤٧. بَاب مَا جَاءَ فِي كَسْبِ الْحَجَّامِ*

١٢٩٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِك بْنِ أَنَسٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنِ ابْنِ مُحَيِّصَةَ أَخَا بَنِي حَارِثَةَ عَنْ أَبِيه: **أَنَّهُ اسْتَأْذَنَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْه وَسَلَّمَ فِي إِجَارَةِ الْحَجَّامِ فَنَهَاهُ عَنْهَا. فَلَمْ يَزَلْ يَسْأَلُهُ وَيَسْتَأْذِنُهُ حَتَّى قَالَ: اعْلِفْهُ نَاضِحَكَ وَأَطْعِمْهُ رَقِيقَك.** وَفِي الْبَاب عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ وَأَبِي جُحَيْفَةَ وَجَابِرٍ وَالسَّائِبِ. حَدِيثُ مُحَيِّصَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ. و قَالَ أَحْمَدُ: إِنْ سَأَلَنِي حَجَّامٌ نَهَيْتُهُ، وَآخُذُ بِهَذَا الْحَدِيثِ*

47. O dobiti kupičara

1296. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe, prenijevši od Malika b. Enesa, on od Ibn Šihaba, on od Ibn Muhajjesea, brata Benu Harisea, a on od svoga oca: **“da je tražio od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve**

---

[350] Imajući u vidu da su prostitucija i vračanje po islamu strogo zabranjeni, samim tim je i uzimanje bilo kakve naknade ili plaće od strane prostitutke i vrača strogo zabranjeno, haram.

[351] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

[352] Kupičar je osoba koja pomoću roga ili kupice pušta krv.

sellem, dozvolu za uzimanje naknade za puštanje krvi pomoću kupice, pa mu je zabranio. On ga je neprestano pitao i tražio dozvolu sve dok nije rekao: Uzmi je, za hranu za tvoju kamilu i tvog roba."[353]

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Rafi'a b. Hadidža, Ebu Džuhajfea, Džabira i Saiba. Muhajjeseov hadis je hasenun.[354] U skladu s njim je stav nekih učenjaka. Ahmed veli: Da je mene kupičar pitao, ja bih mu zabranio držeći se ovog hadisa.

٤٨. بَاب مَا جَاءَ فِي الرُّخْصَةِ فِي كَسْبِ الْحَجَّامِ*

١٢٩٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ حَدَّثَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ حُمَيْدٍ قَالَ: سُئِلَ أَنَسٌ عَنْ كَسْبِ الْحَجَّامِ. فَقَالَ أَنَسٌ: احْتَجَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَحَجَمَهُ أَبُو طَيْبَةَ فَأَمَرَ لَهُ بِصَاعَيْنِ مِنْ طَعَامٍ. وَكَلَّمَ أَهْلَهُ فَوَضَعُوا عَنْهُ مِنْ خَرَاجِهِ، وَقَالَ: **إِنَّ أَفْضَلَ مَا تَدَاوَيْتُمْ بِهِ الْحِجَامَةُ، أَوْ إِنَّ مِنْ أَمْثَلِ دَوَائِكُمُ الْحِجَامَةَ** وَفِي الْبَاب عَنْ عَلِيٍّ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَابْنِ عُمَرَ. حَدِيثُ أَنَسٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَخَّصَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ فِي كَسْبِ الْحَجَّامِ. وَهُوَ قَوْلُ الشَّافِعِي.

48. O dopuštenju u pogledu dobiti kupičara

1297. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: nama je ispričao Ismail b. Džafer, prenijevši od Humejda koji je kazao: Upitan

---

[353] Nakon što je kupičar zatražio od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolu za uzimanje naknade od ljudi kojima je pomoću kupice puštao krv i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ga odbio, on je i dalje nastavio da ga pita i moli jer je znao da su mnogi ashabi liječili ljude učenjem Kur'ana i dova i za to uzimali hediju. Na kraju mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, to dozvolio, ali mu je preporučio da to što dobije ne troši na sebe i svoju čeljad, nego da time kupuje hranu za kamilu i roba.

[354] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ebu Davud u *Sunenu* i Malik b. Enes u *Muvettau*.

je Enes b. Malik o dobiti kupičara, pa je rekao: Ebu Tajbe[355] je Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pustio krv pa je naredio da mu daju dva sa'a hrane. Potom je sugerisao njegovim gospodarima da mu umanje procenat koji su od njeg svakodnevno od toga uzimali. Također je rekao: **"Puštanje krvi je najbolji način vašeg liječenja, ili je kazao: Puštanje krvi je najefikasniji metod vašeg liječenja."**[356]

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Alije, Ibn Abbasa i Ibn Omera. Enesov hadis je hasenun-sahihun.[357] Neki učenjaci iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugi kupičarevo uzimanje dobiti smatraju dopuštenim. Ovo je stav i Šafije.

٤٩. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ ثَمَنِ الْكَلْبِ وَالسِّنَّوْرِ*

١٢٩٨. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ وَعَلِيُّ بْنُ خَشْرَمٍ قَالَا: حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي سُفْيَانَ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: **نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ثَمَنِ الْكَلْبِ وَالسِّنَّوْرِ.** هَذَا حَدِيثٌ فِي إِسْنَادِهِ اضْطِرَابٌ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ جَابِرٍ. وَاضْطَرَبُوا عَلَى الْأَعْمَشِ فِي رِوَايَةِ هَذَا الْحَدِيثِ. وَقَدْ كَرِهَ قَوْمٌ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ ثَمَنَ الْهِرِّ. وَرَخَّصَ فِيهِ بَعْضُهُمْ. وَهُوَ قَوْلُ أَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. وَرَوَى ابْنُ فُضَيْلٍ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ غَيْرِ هَذَا الْوَجْهِ*

١٢٩٩. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ زَيْدٍ الصَّنْعَانِيُّ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: **نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَكْلِ الْهِرِّ وَثَمَنِهِ.** هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَعُمَرُ بْنُ زَيْدٍ لَا نَعْرِفُ كَبِيرَ أَحَدٍ رَوَى عَنْهُ غَيْرَ عَبْدِ الرَّزَّاقِ*

---

[355] Ebu Tajbe koji se, po nekima, zvao Nafi', po nekima, Dinar, a po nekima Mejsere je bio rob u plemenu Benu Bejada.

[356] Na temelju ovog hadisa i hadisa Ibn Abbasa koji bilježe Buharija i Muslim: "Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, pustili su krv pa je dao naknadu kupičaru", većina učenjaka je stala na stanovište da je kupičaru dozvoljeno primati naknadu za svoj trud. Analogno tome, dozvoljeno je i svakom drugom liječniku.

[357] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

49. O pokuđenosti prodaje psa i mačke

1298. ISPRIČALI SU NAM Alija b. Hudžr i Alija b. Hašrem i kazali: Nama je ispričao Isa b. Junus, prenijevši od A'meša, on od Ebu Sufjana, a on od Džabira koji je kazao: **"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je prodaju psa i mačke."**[358]

U senedu ovog hadisa postoji poremećaj. Ovaj hadis je prenesen od A'meša, on od nekih njegovih drugova, a oni od Džabira. Oni su različito prenijeli ovaj hadis od A'meša. Neki učenjaci i prodaju mačke smatraju pokuđenom. Neki to smatraju dopuštenim. To je stav i Ahmeda i Ishaka. Prenio je (ovaj hadis) Ibn Fudajl od A'meša, on od Ebu Hazima, on od Ebu Hurejre, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, sasvim drugim putem.

1299. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Musa; kaže: Ispričao nam je Abdur-Rezzak; kaže: Nama je ispričao Omer b. Zejd es-San'ani, prenijevši od Ebu Zubejra, a on od Džabira koji je kazao: **"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da se jede mačka, i novac za koji je ona prodata."**

Ovaj hadis je garib.[359] Što se tiče Omera b. Jezida, nije nam poznato da je neko viđeniji od njega prenio ove hadise, osim Abdur-Rezzaka.

---

[358] Po mišljenju Ševkanija ovaj hadis je dokaz da je haram prodavati psa i mačku. Tako misle i Ebu Hurejre, Mudžahid i Džabir b. Zejd. Većina učenjaka smatra da je dozvoljeno prodavati mačku. Oni za ovaj hadis kažu da je slab. Međutim, Bejheki smatra da je ovaj hadis sahih po kriterijima Muslima. Neki učenjaci zabranu u ovom hadisu shvataju u smislu blažeg mekruha, kako bi se podstaklo poklanjanje mačke, pošto je uobičajeno da se mačka poklanja, a ne da se prodaje.

[359] Bilježe ga i Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*. Nesaija ga smatra munker hadisom.

٥٠. باب منه

١٣٠٠. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ عَنْ أَبِي الْمُهَزِّمِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: **نَهَى عَنْ ثَمَنِ الْكَلْبِ إِلَّا كَلْبَ الصَّيْدِ**. هَذَا حَدِيثٌ لَا يَصِحُّ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَأَبُو الْمُهَزِّمِ اسْمُهُ يَزِيدُ بْنُ سُفْيَانَ. وَتَكَلَّمَ فِيهِ شُعْبَةُ بْنُ الْحَجَّاجِ. وَقَدْ رُوِيَ عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوُ هَذَا. وَلَا يَصِحُّ إِسْنَادُهُ أَيْضًا*

50. Poglavlje o istoj temi

1300. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Nama je ispričao Veki' prenijevši od Hammada b. Seleme, on od Ebu Muhezzima[360], a on od Ebu Hurejrea da je kazao: **"Zabranio je** (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem,) **prodaju** (svih vrsta) **pasa, osim lovačkog."**[361]

Ovaj hadis s ovim senedom nije pouzdan. Ebu Muhezzim se zvao Jezid b. Sufjan. Šu'be b. Hadždžadž se o njemu nepovoljno izrazio. Preneseno je od Džabira, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično ovome (hadisu).[362] Međutim, i njegov je sened nepouzdan.

٥١. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ بَيْعِ الْمُغَنِّيَاتِ*

١٣٠١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ مُضَرَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ زَحْرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ يَزِيدَ عَنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لَا تَبِيعُوا الْقَيْنَاتِ، وَلَا تَشْتَرُوهُنَّ. وَلَا تُعَلِّمُوهُنَّ وَلَا خَيْرَ فِي تِجَارَةٍ فِيهِنَّ. وَثَمَنُهُنَّ حَرَامٌ. فِي مِثْلِ هَذِهِ أُنْزِلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ**: (وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ) إِلَى آخِرِ الْآيَةِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عُمَرَ بْنِ

---

[360] Ebu Muhezzim Jezid b. Sufjan, a rečeno je i Abdur-Rahman b. Sufjan et-Temimi el-Basri je ravija koga su učenjaci odbacili. Muslim kaže: Čuo sam Šu'bea kada kaže: Vidio sam Ebu Muhezzima. Taj je bio u stanju za dirhem izmisliti hadis. Pripadao je trećoj generaciji.

[361] Na temelju ovog hadisa Ata i En-Nehai smatraju da je dozvoljena prodaja lovačkog psa, i to samo lovačkog, drugog nije. Međutim, ovaj hadis je, po ocjeni hadiskih učenjaka, slab.

[362] Međutim, i ovo je slab hadis.

الْخَطَّابِ. حَدِيثُ أَبِي أُمَامَةَ إِنَّمَا نَعْرِفُهُ مِثْلَ هَذَا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَقَدْ تَكَلَّمَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ فِي عَلِيِّ بْنِ يَزِيدَ وَضَعَّفَهُ. وَهُوَ شَامِيٌّ *

51. O pokuđenosti prodaje pjevačica

1301. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Bekr b. Mudar, prenijevši od Ubejdullaha b. Zahra, on od Alije b. Jezida[363], on od Kasima[364], on od Ebu Umame, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"Ne prodajite robinje pjevačice, niti ih kupujte i ne podučavajte ih** (pjesmi). **U trgovini s njima nema nikakva dobra. Dobit za njih je haram. O tome sličnom objavljen je ovaj ajet[365]: "Ima ljudi koji kupuju priče za razonodu, da bi, ne znajući koliki je to grijeh, s Allahova puta odvodili i da bi ga predmetom za ismijavanje uzimali. Njih čeka sramna kazna."**

Na ovu temu hadis je prenesen i od Omera b. Hattaba. Ebu Umamin hadis nam je poznat samo u ovoj formi. Neki učenjaci su raspravljali o Aliji b. Jezidu i ocijenili ga slabim prenosiocem. On je iz Šama.

٥٢. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ أن يُفرق بَيْنَ الْأَخَوَيْنِ أَوْ بَيْنَ الْوَالِدَةِ وَوَلَدِهَا فِي الْبَيْعِ*

١٣٠٢. حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ الشَّيْبَانِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي حُيَيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **مَنْ فَرَّقَ بَيْنَ الْوَالِدَةِ وَوَلَدِهَا فَرَّقَ اللَّهُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَحِبَّتِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ*

---

[363] Alija b. Jezid b. Ebu Zijad ed-Dimeški je slab prenosilac. Pripadao je šestoj generaciji.

[364] Kasim b. Abdur-Rahman ed-Dimeški Ebu Abdur-Rahman je iskren prenosilac, ali je puno griješio prilikom prenošenja hadisa.

[365] To je *6. ajet sure Lukman.*

١٣٠٣. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ علي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ عَنِ الْحَجَّاجِ عَنِ مَيْمُونِ بْنِ أَبِي شَبِيبٍ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: **وَهَبَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غُلَامَيْنِ أَخَوَيْنِ. فَبِعْتُ أَحَدَهُمَا. فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَا عَلِيُّ! مَا فَعَلَ غُلَامُكَ؟ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ: رُدَّهُ رُدَّهُ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَقَدْ كَرِهَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمُ التَّفْرِيقَ بَيْنَ السَّبْيِ فِي الْبَيْعِ. وَرَخَّصَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ فِي التَّفْرِيقِ بَيْنَ الْمُوَلَّدَاتِ الَّذِينَ وُلِدُوا فِي أَرْضِ الْإِسْلَامِ. وَالْقَوْلُ الْأَوَّلُ أَصَحُّ. وَرُوِيَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ أَنَّهُ فَرَّقَ بَيْنَ وَالِدَةٍ وَوَلَدِهَا فِي الْبَيْعِ. فَقِيلَ لَهُ فِي ذَلِكَ؟ فَقَالَ: إِنِّي قَدِ اسْتَأْذَنْتُهَا فِي ذَلِكَ. فَرَضِيَتْ.*

52. O pokuđenosti da se prilikom prodaje (roblja) razdvoje dva brata ili majka i dijete

1302. ISPRIČAO NAM JE Omer b. Hafs eš-Šejbani; kaže: Ispričao nam je Abdullah b. Vehb; kaže: Obavijestio me je Hujej b. Abdullah, prenijevši od Ebu Abdur-Rahmana, a on od Ebu Ejjuba koji je kazao: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: **"Ko razdvoji majku od djeteta, Allah će ga na Sudnjem danu razdvojiti od njegovih najdražih."** Ovaj hadis je hasenun-garibun.[366]

1303. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali; kaže: Nama je ispričao Abdur-Rahman b. Mehdi, prenijevši od Hammada b. Seleme, on od Hadždžadža, on od Mejmuna b. Ebu Šebiba, a on od Alije koji je kazao: **"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poklonio mi je dva brata roba, pa sam jednog od njih dvojice prodao, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mi reče: Alija, šta je s onim** (drugim) **dječakom? Ja ga obavijestih da sam ga prodao, a on reče: Vrati ga,** (odmah) **vrati ga."**

Ovaj hadis je hasenun-garibun.[367] Neki učenjaci iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugih razdvajanje (bližih) prilikom prodaje roblja smatraju pokuđenim. Neku uče-

---

[366] Bilježe ga i Ed-Darimi u *Sunenu*, Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Hakim u *Mustedreku*.

[367] Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu*.

njaci dopuštaju razdvajanje onih koji su rođeni u islamskoj zemlji. Međutim, prvo mišljenje je ispravnije. Preneseno je od Ibrahima (en-Nehaija) da je prilikom prodaje razdvojio majku od djeteta, pa mu je to rečeno, a on reče: Ja sam od nje, o tome, tražio dozvolu pa je dozvolila.

٥٣. بَاب مَا جَاءَ فِيمَنْ يَشْتَرِي الْعَبْدَ وَيَسْتَغِلُّهُ ثُمَّ يَجِدُ بِهِ عَيْبًا*

١٣٠٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ وَأَبُو عَامِرٍ الْعَقَدِيُّ عَنِ ابْنِ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ مَخْلَدِ بْنِ خُفَافٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ: **أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى أَنَّ الْخَرَاجَ بِالضَّمَانِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ مِنْ غَيْرِ هَذَا الْوَجْهِ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ*

١٣٠٥. حَدَّثَنَا أَبُو سَلَمَةَ يَحْيَى بْنُ خَلَفٍ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى أَنَّ الْخَرَاجَ بِالضَّمَانِ.** قَالَ هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ. واستغرب مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَعِيلَ هَذَا الْحَدِيثَ، من حَدِيثُ عُمَرَ بْنُ عَلِيٍّ. وَقَدْ رَوَى مُسْلِمُ بْنُ خَالِدٍ الزَّنْجِيُّ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ. وَرَوَاهُ جَرِيرٌ عَنْ هِشَامٍ أَيْضًا. وَحَدِيثُ جَرِيرٍ يُقَالُ تَدْلِيسٌ دَلَّسَ فِيهِ جَرِيرٌ. لَمْ يَسْمَعْهُ مِنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ. وَتَفْسِيرُ الْخَرَاجِ بِالضَّمَانِ، هُوَ الرَّجُلُ يَشْتَرِي الْعَبْدَ فَيَسْتَغِلُّهُ ثُمَّ يَجِدُ بِهِ عَيْبًا فَيَرُدُّهُ عَلَى الْبَائِعِ، فَالْغَلَّةُ لِلْمُشْتَرِي. لِأَنَّ الْعَبْدَ لَوْ هَلَكَ هَلَكَ مِنْ مَالِ الْمُشْتَرِي. وَنَحْوُ هَذَا مِنَ الْمَسَائِلِ، يَكُونُ فِيهِ الْخَرَاجُ بِالضَّمَانِ.

53. O onome koji kupi roba i, kad ga počne koristiti, otkrije mahanu kod njega

1304. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna; kaže: Nama su ispričali Osman b. Omer i Ebu Amir el-Akadi, njih dvojica su prenijeli od Ibn Ebu Zi'ba, on od Mahleda b. Hufafa, on od Urvea, a

on od Aiše: **"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je odredio da se zarada zaslužuje zbog odgovornosti i rizika."**[368]

Ovaj hadis je hasenun. Ovaj hadis je prenesen i drugim senedom. U skladu s ovim (hadisom) je postupak učenjaka.

1305. ISPRIČAO NAM JE Ebu Seleme Jahja b. Halef; kaže: nama je ispričao Omer b. Ali, prenijevši od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, a on od Aiše **"da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odredio da se zarada** (kupca) **zaslužuje zbog odgovornosti i rizika."**

Ovaj hadis je sahihun-garibun preko Hišama b. Urvea. Muhammed b. Ismail ovaj hadis smatra garibom i preko Omera b. Alija.

I Muslim b. Halid ez-Zendži je ovaj hadis prenio od Hišama b. Urvea. Također ga je od Hišama b. Urvea prenio i Džerir. U Džerirovom hadisu postoji vid obmane od (strane Džerira), jer ga on nije čuo od Hišama b. Urvea.

Objašnjenje (hadisa) da zarada pripada onome ko snosi odgovornost i rizik imamo u sljedećem primjeru: Čovjek kupi roba, izvjesno vrijeme radi s njim i ostvari dobit. Potom kod njega otkrije mahanu (koja nije mogla nastati za to vrijeme) i vrati ga prodavcu. Zarada koju je s njim ostvario pripada kupcu zbog rizika koji je imao, jer da je rob umro kod njega, bilo bi to na njegovu štetu. I u sličnim situacijama zarada pripada kupcu zbog rizika.

٥٤. بَاب مَا جَاءَ فِي الرُّخْصَةِ فِي أَكْلِ الثَّمَرَةِ لِلْمَارِّ بِهَا*

١٣٠٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ أَبِي الشَّوَارِبِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ ابْنِ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَنْ دَخَلَ حَائِطًا فَلْيَأْكُلْ وَلَا يَتَّخِذْ خُبْنَةً.** وَفِي الْبَاب عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَعَبَّادِ بْنِ شُرَحْبِيلَ وَرَافِعِ بْنِ عَمْرٍو وَعُمَيْرٍ، مَوْلَى آبِي

---

[368] Smisao ovog hadisa je u sljedećem: Kupac dobija pravo da ubire plodove onoga što je kupio jer bi on trpio i štetu kada bi ono što je kupio propalo ili bilo uništeno prirodnom nepogodom ili smrću.

اللَّحْمِ، وَأَبِي هُرَيْرَةَ. حَدِيثُ ابْنِ عُمَرَ حَدِيثٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ يَحْيَى بْنِ سَلِيمٍ. وَقَدْ رَخَّصَ فِيهِ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ لِابْنِ السَّبِيلِ فِي أَكْلِ الثِّمَارِ. وَكَرِهَهُ بَعْضُهُمْ إِلَّا بِالثَّمَنِ

١٣٠٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ عَنِ الثَّمَرِ الْمُعَلَّقِ فَقَالَ: **مَنْ أَصَابَ مِنْهُ مِنْ ذِي حَاجَةٍ غَيْرَ مُتَّخِذٍ خُبْنَةً فَلَا شَيْءَ عَلَيْهِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ*

١٣٠٨. حَدَّثَنَا أَبُو عَمَّارٍ الْحُسَيْنُ بْنُ حُرَيْثٍ الْخُزَاعِيُّ حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى عَنْ صَالِحِ ابْنِ أَبِي جُبَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ رَافِعِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: **كُنْتُ أَرْمِي نَخْلَ الْأَنْصَارِ. فَأَخَذُونِي فَذَهَبُوا بِي إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَقَالَ: يَا رَافِعُ! لِمَ تَرْمِي نَخْلَهُمْ؟ قَالَ قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! الْجُوعُ. قَالَ: لَا تَرْمِ، وَكُلْ مَا وَقَعَ أَشْبَعَكَ اللَّهُ وَأَرْوَاكَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ صَحِيحٌ*

54. O dopuštenju da prolaznik može jesti od plodova pored kojih naiđe

1306. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdul-Melik b. Ebu Ševarib;[369] kaže: Nama je ispričao Jahja b. Sulejm,[370] prenijevši od Ubejdullaha b. Omera, on od Nafi'a, on od Ibn Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"Ko uđe u** (nečiji) **vrt neka jede** (od njegovih plodova), **ali neka ništa ne nosi pod skutom."**[371]

---

[369] Muhammed b. Abdul-Melik b. Ebu Ševarib je iskren ravija. Pripadao je desetoj generaciji.

[370] Jahja b. Sulejm et-Tai je iskren ravija, ali je loše pamtio. Jahja b. Mein, El-Idžli i Ibn Sa'd ga smatraju pouzdanim prenosiocem. Nesaija za njega veli da nije loš kao ravija, ali je prilikom prenošenja hadisa od Ubejdullaha b. Amra protivrječio pouzdanijim prenosiocima.

[371] Učenjaci se razilaze u tome da li je osobi koja naiđe pored nečijeg voćnjaka ili vrta dozvoljeno da ubere i pojede nešto od tih plodova. Većina smatra da mu nije dozvoljeno ništa, osim u nuždi. U tom slučaju može uzeti, ali je dužan, kad bude mogao, da to namiri ili plati. Neki učenjaci selefa smatraju da nije dužan ništa namirivati i plaćati. Ahmed b. Hanbel smatra da, ako voćnjak ili vrt nisu ograđeni, može jesti plodove koji su počeli sazrijevati, po jednom predanju od njega, pa makar i ne bio u nuždi, a po drugom samo ako je u nuždi.

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Abdullaha b. Amra, Abbada b. Šurahbila, Rafi'a b. Amra, Umejra, štićenika Ebu Lahma i Ebu Hurejrea.

Ibn Omerov hadis je garib,[372] poznat nam je u ovoj formi samo preko Jahjaa b. Sulejma.

Neki učenjaci smatraju da je dozvoljeno putniku da jede od plodova (pored kojih naiđe), a neki to smatraju mekruhom, osim ukoliko kupi.

1307. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: nama je ispričao Lejs, prenijevši od Ibn Adžlana, on od Amra b. Šuajba, on od svoga oca, a on od njegova djeda: "Upitan je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, o plodovima koji su na drvetu, pa je rekao: **"Nije grijeh onome ko u nuždi od njih pojede, s tim da ništa ne nosi."** Ovaj hadis je hasenun.

1308. ISPRIČAO NAM JE Ebu Ammar Husejn b. Hurejs el-Huzai; kaže: Nama je ispričao Fadl b. Musa, prenijevši od Saliha b. Ebu Džubejra, on od svoga oca, a on od Rafi'a b. Amra koji je kazao: **"Mlatio sam** (kamenicama) **hurme** (nekih) **ensarija. Oni me uhvatiše i odvedoše Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem. On reče: Rafi'e, zašto si mlatio njihove hurme? Rekoh: Zbog gladi, Allahov Poslaniče. On reče: Nemoj ih više mlatiti, jedi ono što je otpalo, Allah te zasitio i napojio."** Ovaj hadis je hasenun-garibun-sahihun.[373]

٥٥. بَاب مَا جَاءَ فِي النَّهْيِ عَنِ الثُّنْيَا*

١٣٠٩. حَدَّثَنَا زِيَادُ بْنُ أَيُّوبَ الْبَغْدَادِيُّ حَدَّثَنَا عَبَّادُ بْنُ الْعَوَّامِ أَخْبَرَنِي سُفْيَانُ بْنُ حُسَيْنٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ عُبَيْدٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرٍ: **أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنِ الْمُحَاقَلَةِ وَالْمُزَابَنَةِ وَالْمُخَابَرَةِ وَالثُّنْيَا، إِلَّا أَنْ تُعْلَمَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ، مِنْ هَذَا الْوَجْهِ مِنْ حَدِيثِ يُونُسَ بْنِ عُبَيْدٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرٍ*

---

[372] Bejheki za njega kaže da nije vjerodostojan. Došao je i preko drugih seneda koji su nestabilni. Ibn Hadžer el-Askalani u djelu *Fethul-Bari* je, nakon što je spomenuo Bejhekijine riječi, kazao: Istina je da nijedna od predaja ovog hadisa ne dostiže stepen vjerodostojnosti, ali su u mnogim propisima kao argumenti korišteni slabiji hadisi od ovih.

[373] Bilježe ga i Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima*.

55. O zabrani izuzimanja

1309. ISPRIČAO NAM JE Zijad b. Ejjub el-Bagdadi; kaže: Ispričao nam je Abbad b. Avvam; kaže: Obavijestio me je Sufjan b. Husejn, prenijevši od Junusa b. Ubejda, on od Ataa, a on od Džabira: **"Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prodaju žita u klasu za gotovo žito, voća na stablu za gotovo voće, davanje zemlje pod zakup** (na trećinu ili na četvrtinu), **i izuzimanje**[374] (prilikom prodaje) **osim da se zna."**

Ovaj hadis je s ovim senedom preko Junusa b. Ubejda, od Ataa, a on od Džabira, hasenun-sahihun-garibun.[375]

٥٦. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ بَيْعِ الطَّعَامِ حَتَّى يَسْتَوْفِيَهُ*

١٣١٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَنِ ابْتَاعَ طَعَامًا فَلَا يَبِعْهُ حَتَّى يَسْتَوْفِيَهُ**. قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: وَأَحْسِبُ كُلَّ شَيْءٍ مِثْلَهُ. وَفِي الْبَاب عَنْ جَابِرٍ وَابْنِ عُمَرَ . حَدِيثُ ابْنِ عَبَّاسٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَكْثَرِ أَهْلِ الْعِلْمِ. كَرِهُوا بَيْعَ الطَّعَامِ حَتَّى يَقْبِضَهُ الْمُشْتَرِي. وَقَدْ رَخَّصَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ فِيمَنِ ابْتَاعَ شَيْئًا مِمَّا لَا يُكَالُ وَلَا يُوزَنُ مِمَّا لَا يُؤْكَلُ وَلَا يُشْرَبُ أَنْ يَبِيعَهُ قَبْلَ أَنْ يَسْتَوْفِيَهُ. وَإِنَّمَا التَّشْدِيدُ عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ فِي الطَّعَامِ. وَهُوَ قَوْلُ أَحْمَدَ وَإِسْحَقَ*

56. O pokuđenosti prodaje hrane prije nego je preuzme

1310. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Hammad b. Zejd, prenijevši od Amra b. Dinara, on od Tavusa, a on od

---

[374] Ako neko prilikom prodaje npr. rekne: Prodajem ti plodove voćnjaka, osim s deset stabala. Ukoliko označi koja su to stabla, onda je to dozvoljeno, a ako to ne učini takav vid prodaje je zabranjen.

[375] Bilježe ga i Muslim i Ibn Hibban u *sahihima* i Nesaija u *Sunenu*.

Ibn Abbasa da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **“Ko kupi hranu, nek je ne prodaje dok je ne preuzme.”**

Ibn Abbas je kazao: Mislim da se i sa svim ostalim postupa na isti način. Na ovu temu hadisi su preneseni i od Džabira i Ibn Omera. Ibn Abbasov hadis je hasenun-sahihun.[376] Prema njemu je postupala većina učenjaka. Oni su prezirali da se prodaje hrana dok je kupac ne preuzme. Neki učenjaci dopuštaju, ukoliko bi neko kupio nešto što se ne mjeri na litar i na kantar i što se ne jede i ne pije, da ga može prodati i prije nego što ga preuzme. Učenjaci su rigorozni samo u pogledu hrane. Ovo je stav Ahmeda i Ishaka.

٥٧. بَاب مَا جَاءَ فِي النَّهْيِ عَنِ الْبَيْعِ عَلَى بَيْعِ أَخِيهِ*

١٣١١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لَا يَبِعْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَيْعِ بَعْضٍ. وَلَا يَخْطُبْ بَعْضُكُمْ عَلَى خِطْبَةِ بَعْضٍ.** قَالَ: وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَسَمُرَةَ. حَدِيثُ ابْنِ عُمَرَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: لَا يَسُومُ الرَّجُلُ عَلَى سَوْمِ أَخِيهِ. وَمَعْنَى الْبَيْعِ فِي هَذَا الْحَدِيثِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ، هُوَ السَّوْمُ*

57. O zabrani nadmetanja na cijenu svoga brata

1311. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Lejs, prenijevši od Nafi’a, on od Ibn Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **“Neka se niko od vas ne nadmeće na cijenu drugoga i neka niko od vas ne prosi zaručnicu drugog.”**[377]

---

[376] Zabilježen je u *El-Kutubus-Sitte.*

[377] U ovom i hadisu koji slijedi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjuje sljedbenicima islama da jedni drugima podižu ili obaraju cijene. Naprimjer, da neko priđe kupcu koji je upravo pristao na cijenu i rekne: Ne kupuj to od njega, ja ću dati isto ili bolje po nižoj cijeni. Ili pak priđe prodavcu i rekne: Ne prodaji mu to po toj cijeni, ja ću ti dati više.

(Tirmizija) kaže: Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ebu Hurejrea i Semurea. Ibn Omerov hadis je hasenun-sahihun.[378]

Preneseno je od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"Neka se osoba ne nameće u pogađanju cijene s bratom."** Kupoprodaja u ovom hadisu od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prema mišljenju nekih učenjaka, ima značenje pogađanje cijene.

٥٨. بَاب مَا جَاءَ فِي بَيْعِ الْخَمْرِ وَالنَّهْيِ عَنْ ذَلِكَ*

١٣١٢. حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ مَسْعَدَةَ حَدَّثَنَا الْمُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ قَال: سَمِعْتُ لَيْثًا يُحَدِّثُ عَنْ يَحْيَى بْنِ عَبَّادٍ عَنْ أَنَسٍ عَنْ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّهُ قَال: **يَا نَبِيَّ اللَّه! إِنِّي اشْتَرَيْتُ خَمْرًا لِأَيْتَامٍ فِي حِجْرِي. قَال: أَهْرِقِ الْخَمْرَ وَاكْسِرِ الدِّنَانَ.** وَفِي الْبَاب عَنْ جَابِرٍ وَعَائِشَةَ وَأَبِي سَعِيدٍ وَابْنِ مَسْعُودٍ وَابْنِ عُمَرَ وَأَنَسٍ. حَدِيثُ أَبِي طَلْحَةَ رَوَى الثَّوْرِيُّ هَذَا الْحَدِيثَ عَنِ السُّدِّيِّ عَنْ يَحْيَى بْنِ عَبَّادٍ عَنْ أَنَسٍ: أَنَّ أَبَا طَلْحَةَ كَانَ عِنْدَهُ. وَهَذَا أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ اللَّيْثِ*

١٣١٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ السُّدِّيِّ عَنْ يَحْيَى ابْنِ عَبَّادٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَال: **سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُتَّخَذُ الْخَمْرُ خَلًّا؟ قَال: لَا.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

١٣١٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّه بْنُ مُنِيرٍ قَال: سَمِعْتُ أَبَا عَاصِمٍ عَنْ شَبِيبِ بْنِ بِشْرٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَال: **لَعَنَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْخَمْرِ عَشْرَةً، عَاصِرَهَا وَمُعْتَصِرَهَا وَشَارِبَهَا وَحَامِلَهَا وَالْمَحْمُولَةُ إِلَيْهِ وَسَاقِيَهَا وَبَائِعَهَا وَآكِلَ ثَمَنِهَا وَالْمُشْتَرِي لَهَا وَالْمُشْتَرَاةُ لَهُ.** هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ أَنَسٍ. وَقَدْ رُوِيَ نَحْوُ هَذَا عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ وَابْنِ مَسْعُودٍ وَابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ*

58. O zabrani prodaje alkohola

1312. ISPRIČAO NAM JE Humejd b. Mes'ade; kaže: Nama je ispričao Mu'temir b. Sulejman i kazao: Čuo sam Lejsa kada priča od Jahjaa b. Abbada, on od Enesa, a on od Ebu Talhe da je rekao: Allahov

---

[378] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

Vjerovjesniče! Ja sam kupio vino za siročad koja su pod mojim starateljstvom,[379] a on će na to: **"Prolij vino i polupaj burad."**

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Džabira, Aiše, Ebu Seida, Ibn Mesuda, Ibn Omera i Enesa. Ebu Talhin hadis je prenio Es-Sevri od Es-Suddijja, a on od Jahjaa b. Abbada, a on od Enesa, da je Ebu Talha bio kod njega, i ovo je pouzdanije od Lejsovog hadisa.

1313. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Jahja b. Seid; kaže: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Es-Suddijja, on od Jahjaa b. Abbada, a on od Enesa b. Malika, da je kazao: **"Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da li se vino može koristiti za pravljenje sirćeta, pa je rekao: Ne može reče on."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[380]

1314. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Munir i kazao: Čuo sam Ebu Asima kada je prenio od Šebiba b. Bišra, a on od Enesa b. Malika da je kazao: **"U vezi s alkoholom Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo je deset osoba: onoga koji cijedi i onoga kome se cijedi, onoga koji pije, onoga koji nosi i onoga kome se nosi, onoga koji ga toči, onoga koji ga prodaje, onoga koji se od dobiti njegove hrani, onoga koji ga kupuje i onoga kome se kupuje."**

Ovaj hadis od Enesa je garibun.[381] Slično ovome je preneseno i od Ibn Abbasa,[382] Ibn Mesuda i Ibn Omera od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

---

[379] Abdur-Rahman el-Mubarekfori pretpostavlja da je Ebu Talha vino kupio da bi ga prodao i zaradio za siročad koja su bila pod njegovim starateljstvom, i to prije objave ajeta o zabrani alkohola. Kad je objavljena njegova zabrana, on je pitao Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, šta da učini s tim vinom.

[380] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Muslim u *Sahihu* i Ebu Davud u *Sunenu*.

[381] Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu*.

[382] Ovaj hadis od Ibn Abbasa bilježe Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* sa vjerodostojnim senedom, Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*, dok ga od Ibn Omera bilježe Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima*.

٥٩. بَاب مَا جَاءَ فِي احْتِلَابِ الْمَوَاشِي بِغَيْرِ إِذْنِ الْأَرْبَابِ*

١٣١٥. حَدَّثَنَا أَبُو سَلَمَةَ يَحْيَى بْنُ خَلَفٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدَبٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِذَا أَتَى أَحَدُكُمْ عَلَى مَاشِيَةٍ، فَإِنْ كَانَ فِيهَا صَاحِبُهَا فَلْيَسْتَأْذِنْهُ. فَإِنْ أَذِنَ لَهُ فَلْيَحْتَلِبْ وَلْيَشْرَبْ. وَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِيهَا أَحَدٌ فَلْيُصَوِّتْ ثَلَاثًا. فَإِنْ أَجَابَهُ أَحَدٌ فَلْيَسْتَأْذِنْهُ. فَإِنْ لَمْ يُجِبْهُ أَحَدٌ فَلْيَحْتَلِبْ وَلْيَشْرَبْ وَلَا يَحْمِلْ**. وَفِي الْبَاب عَنْ عُمَرَ وَأَبِي سَعِيدٍ. حَدِيثُ سَمُرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَبِهِ يَقُولُ أَحْمَدُ وَإِسْحَقُ. وَقَالَ عَلِيُّ بْنُ الْمَدِينِيِّ: سَمَاعُ الْحَسَنِ مِنْ سَمُرَةَ صَحِيحٌ. وَقَدْ تَكَلَّمَ بَعْضُ أَهْلِ الْحَدِيثِ فِي رِوَايَةِ الْحَسَنِ عَنْ سَمُرَةَ وَقَالُوا: إِنَّمَا يُحَدِّثُ عَنْ صَحِيفَةِ سَمُرَةَ*

59. O muži stoke bez dozvole vlasnika

1315. ISPRIČAO NAM JE Ebu Seleme Jahja b. Halef; kaže: Nama je ispričao Abdul-A'la, prenijevši od Seida, on od Katadea, on od Hasana, a on od Semurea b. Džunduba da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Kad neko od vas prođe**[383] **pored** (nečije) **stoke, ukoliko je kod nje vlasnik, neka zatraži dozvolu** (da pomuze), **pa ako mu dozvoli neka pomuze i neka** (to mlijeko) **popije. Ukoliko, pak, kod nje ne bude nikoga, neka zovne tri puta, pa ako mu se neko odazove neka od njega zatraži dozvolu. A ako mu se niko ne odazove neka pomuze i nek popije mlijeko, ali neka** (od toga ništa) **ne nosi."**[384]

---

[383] Tj. kada neko ko je putnik, ko je veoma gladan i ko je u nuždi prođe pored nečije stoke.

[384] Na temelju ovog hadisa većina učenjaka zauzela je stav da je osobi koja je u nuždi dozvoljeno pomusti tuđu stoku i bez dozvole vlasnika ukoliko on nije tu. Ahmed b. Hanbel i Ishak smatraju da je dozvoljeno i osobama koje nisu u nuždi. Analogno tome neki učenjaci smatraju da je putniku namjerniku dozvoljeno bez dozvole vlasnika, ako nije prisutan, uzeti i tuđeg voća i povrća.

Na ovu temu su hadisi preneseni i od Omera i Ebu Seida. Semureov hadis je hasenun-garibun-sahihun.[385] U skladu s njim postupak je nekih učenjaka. To je stav i Ahmeda i Ishaka.

Alija b. Medini kaže: Hasanovo slušanje (hadisa) od Semurea je pouzdano. Neki hadiski učenjaci su raspravljali o Hasanovom prenošenju (hadisa) od Semurea. Oni vele: On hadise priča iz Semureovih stranica.

٦٠. بَاب مَا جَاءَ فِي بَيْعِ جُلُودِ الْمَيْتَةِ وَالْأَصْنَامِ*

١٣١٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، عَامَ الْفَتْحِ وَهُوَ بِمَكَّةَ، يَقُولُ: **إِنَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ حَرَّمَ بَيْعَ الْخَمْرِ وَالْمَيْتَةِ وَالْخِنْزِيرِ وَالْأَصْنَامِ. فَقِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَرَأَيْتَ شُحُومَ الْمَيْتَةِ؟ فَإِنَّهُ يُطْلَى بِهَا السُّفُنُ وَيُدْهَنُ بِهَا الْجُلُودُ وَيَسْتَصْبِحُ بِهَا النَّاسُ. قَالَ: هُوَ حَرَامٌ. ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ ذَلِكَ: قَاتَلَ اللَّهُ الْيَهُودَ إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ عَلَيْهِمُ الشُّحُومَ فَأَجْمَلُوهُ ثُمَّ بَاعُوهُ فَأَكَلُوا ثَمَنَهُ** وَفِي الْبَاب عَنْ عُمَرَ وَابْنِ عَبَّاسٍ. حَدِيثُ جَابِرٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ*

60. O prodaji kipova i koža uginulih životinja

1316. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Lejs, prenijevši od Jezida b. Ebu Habiba, on od Ataa b. Ebu Rebaha, a on od Džabira b. Abdullaha da je u Mekki, u godini u kojoj je oslobođena Mekka,[386] čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada kaže: **"Zaista su Allah i Njegov Poslanik zabranili prodaju alkohola, strvi, svinja i kipova. Neko reče: Allahov Poslaniče! A šta veliš o loju uginule životinje, njime se mažu lađe, maste kože i prave**

---

[385] Bilježi ga i Ebu Davud u *Sunenu.*

[386] Mekka je oslobođena u ramazanu 8. godine po Hidžri.

svijeće koje ljudi koriste za rasvjetu? On reče: On je zabranjen (haram).**"**[387]

Nakon toga Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem reče: **"Prokleo je Allah Jevreje. Allah im je zabranio loj, a oni su ga topili, prodavali i jeli od tog novca."**

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Omera i Ibn Abbasa. Džabirov hadis je hasenun-sahihun.[388] U skladu s ovim (hadisom) praksa je učenjaka.

٦١. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ الرُّجُوعِ مِن الْهِبَةِ*

١٣١٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدَةَ الضَّبِّيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِي اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لَيْسَ لَنَا مَثَلُ السُّوءِ الْعَائِدُ فِي هِبَتِهِ. كَالْكَلْبِ يَعُودُ فِي قَيْئِهِ.** وَفِي الْبَاب عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: لَا يَحِلُّ لِأَحَدٍ أَنْ يُعْطِيَ عَطِيَّةً فَيَرْجِعَ فِيهَا إِلَّا الْوَالِدَ فِيمَا يُعْطِي وَلَدَهُ.

١٣١٨. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ حُسَيْنٍ الْمُعَلِّمِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ أَنَّهُ سَمِعَ طَاوُسًا يُحَدِّثُ عَنِ ابْنِ عُمَرَ وَابْنِ عَبَّاسٍ يَرْفَعَانِ الْحَدِيثَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **بِهَذَا الْحَدِيثِ.** حَدِيثُ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِي اللَّهُ عَنْهُمَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا الْحَدِيثِ عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. قَالُوا: مَنْ وَهَبَ هِبَةً لِذِي رَحِمٍ مَحْرَمٍ فَلَيْسَ لَهُ أَنْ يَرْجِعَ فِي هِبَتِهِ. وَمَنْ وَهَبَ هِبَةً لِغَيْرِ ذِي رَحِمٍ مَحْرَمٍ فَلَهُ أَنْ يَرْجِعَ فِيهَا، مَا لَمْ يُثَبْ مِنْهَا. وَهُوَ قَوْلُ الثَّوْرِيِّ. و قَالَ الشَّافِعِيُّ: لَا يَحِلُّ لِأَحَدٍ أَنْ يُعْطِيَ عَطِيَّةً فَيَرْجِعَ فِيهَا إِلَّا الْوَالِدَ فِيمَا يُعْطِي وَلَدَهُ. وَاحْتَجَّ الشَّافِعِيُّ بِحَدِيثِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لَا يَحِلُّ لِأَحَدٍ أَنْ يُعْطِيَ عَطِيَّةً فَيَرْجِعَ فِيهَا إِلَّا الْوَالِدَ فِيمَا يُعْطِي وَلَدَهُ***

---

[387] Šafija i još neki učenjaci iz ovog hadisa zaključuju da je zabranjena prodaja onoga što je nabrojano. Većina učenjaka zaključuje iz ovoga da je, osim prodaje, zabranjena i upotreba i korištenje bilo čega od onoga što je u hadisu spomenuto.

[388] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

61. O pokuđenosti vraćanja poklona

1317. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Abde ed-Dabbijj; kaže: Ispričao nam je Abdul-Vehhab es-Sekafi; kaže: nama je ispričao Ejjub, prenijevši od Ikrime, on od Ibn Abbasa, r.a., da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Nije naše da imamo loše osobine. Onaj ko vrati svoj poklon poput je psa koji se vrati svojoj bljuvotini."**[389]

Na ovu temu preneseno je i od Ibn Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: "Nije dozvoljeno nikome da dā poklon a onda da ga vrati, osim što je dozvoljeno roditelju da može vratiti ono što da svom djetetu."

1318. ISPRIČAO NAM JE O TOME Muhammed b. Beššar; kaže: Nama je ispričao Ibn Ebu Adijj, prenijevši od Husejna el-Muallima, a on od Amra b. Šuajba da je čuo Tavusa kada ovaj hadis priča od Ibn Omera i Ibn Abbasa vezujući ga za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

Ibn Abbasov hadis je hasenun-sahihun.[390] U skladu s ovim hadisom postupak je nekih učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugih. Oni kažu: Ko dâ poklon bližoj rodbini, sa kojom se ne može vjenčati, nema pravo da svoj poklon vraća. A ko dâ poklon nekome drugom, osim bližoj rodbini sa kojom se ne može vjenčati, može ga vratiti ako ga nije dao u zamjenu. Ovo je stav Es-Sevrija.[391] Šafija veli: Nije dozvoljeno nikome da dā poklon a potom da ga vraća osim što je dozvoljeno roditelju da može vratiti ono što je dao svom djetetu. Kao dokaz za to Šafija je naveo hadis Abdullaha b. Omera od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao. "Nije dozvoljeno nikome da dā poklon a onda da ga vrati, osim što je dozvoljeno roditelju da može vratiti ono što dā svom djetetu."

---

[389] Na temelju ovog hadisa većina učenjaka smatra da je svima zabranjeno vraćanje poklona koji se nekome da, osim roditelja. Njima je dozvoljeno da mogu vratiti ono što daju svojoj djeci.

[390] Bilježe ga i Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*, te Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*.

[391] Isto misle i Ebu Hanifini učenici Ebu Jusuf i Muhammed.

٦٢. بَاب مَا جَاءَ فِي الْعَرَايَا وَالرُّخْصَةِ فِي ذَلِكَ*

١٣١٩. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَقَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنِ الْمُحَاقَلَةِ وَالْمُزَابَنَةِ إِلَّا أَنَّهُ قَدْ أَذِنَ لِأَهْلِ الْعَرَايَا أَنْ يَبِيعُوهَا بِمِثْلِ خَرْصِهَا** وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَجَابِرٍ. حَدِيثُ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ هَكَذَا. وَرَوَى مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَقَ هَذَا الْحَدِيثَ. وَرَوَى أَيُّوبُ وَعُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ وَمَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَخَّصَ فِي الْعَرَايَا فِيمَا دُونَ خَمْسَةِ أَوْسُقٍ. وَهَذَا أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَقَ*

١٣٢٠. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ حُبَابٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ دَاوُدَ بْنِ حُصَيْنٍ عَنْ أَبِي سُفْيَانَ، مَوْلَى ابْنِ أَبِي أَحْمَدَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: **أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَخَّصَ فِي بَيْعِ الْعَرَايَا فِيمَا دُونَ خَمْسَةِ أَوْسُقٍ أَوْ كَذَا**. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنْ دَاوُدَ بْنِ حُصَيْنٍ نَحْوَهُ. وَرُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ عَنْ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْخَصَ فِي بَيْعِ الْعَرَايَا فِي خَمْسَةِ أَوْسُقٍ، أَوْ فِيمَا دُونَ خَمْسَةِ أَوْسُقٍ.

١٣٢١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ: **أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْخَصَ فِي بَيْعِ الْعَرَايَا بِخَرْصِهَا**. وَهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَحَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَيْهِ عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ. مِنْهُمُ الشَّافِعِيُّ وَأَحْمَدُ وَإِسْحَقُ. وَقَالُوا: إِنَّ الْعَرَايَا مُسْتَثْنَاةٌ مِنْ جُمْلَةِ نَهْيِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، إِذْ نَهَى عَنِ الْمُحَاقَلَةِ وَالْمُزَابَنَةِ. وَاحْتَجُّوا بِحَدِيثِ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ وَحَدِيثِ أَبِي هُرَيْرَةَ، وَقَالُوا: لَهُ أَنْ يَشْتَرِيَ مَا دُونَ خَمْسَةِ أَوْسُقٍ. وَمَعْنَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَادَ التَّوْسِعَةَ عَلَيْهِمْ فِي هَذَا، لِأَنَّهُمْ شَكَوْا إِلَيْهِ وَقَالُوا: لَا نَجِدُ مَا نَشْتَرِي مِنَ الثَّمَرِ إِلَّا بِالتَّمْرِ، فَرَخَّصَ لَهُمْ فِيمَا دُونَ خَمْسَةِ أَوْسُقٍ أَنْ يَشْتَرُوهَا فَيَأْكُلُوهَا رُطَبًا*

١٣٢٢. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ كَثِيرٍ حَدَّثَنَا بُشَيْرُ بْنُ يَسَارٍ، مَوْلَى بَنِي حَارِثَةَ، أَنَّ رَافِعَ بْنَ خَدِيجٍ وَسَهْلَ بْنَ أَبِي حَثْمَةَ حَدَّثَاهُ: **أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ بَيْعِ الْمُزَابَنَةِ الثَّمَرِ بِالتَّمْرِ إِلَّا لِأَصْحَابِ الْعَرَايَا. فَإِنَّهُ قَدْ أَذِنَ لَهُمْ. وَعَنْ بَيْعِ الْعِنَبِ بِالزَّبِيبِ وَعَنْ كُلِّ ثَمَرٍ بِخَرْصِهِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ، غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ*

62. O prodaji suhih datula za svježe i olakšici u tom pogledu

1319. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Nama je ispričao Abde, prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, on od Nafi'a, on od Ibn Omera, a on od Zejda b. Sabita: **"Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prodaju žita u klasu za gotovo žito i voća na stablu za gotovo voće, a dozvolio je onima koji su dali nekome svježe datule da ih ubere bez naknade, da ih mogu od njih otkupiti tako da njihovu količinu po prilici odrede."**

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ebu Hurejrea i Džabira. Hadis Zejda b. Sabita je ovako prenio i Muhammed b. Ishak. Prenijeli su Ejjub, Ubejdullah b. Omer i Malik b. Enes od Ibn Omera da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio onima koji su dali nekome datule da ih ubere bez naknade, da ih mogu otkupiti u količini do pet tovara. Ovo je vjerodostojnije od hadisa Muhammeda b. Ishaka.

1320. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Nama je ispričao Zejd b. Hubab, prenijevši od Malika, on od Davuda b. Husajna, on od Ebu Sufjana, štićenika Ibn Ebu Ahmeda, a on od Ebu Hurejrea **"da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio prodaju** (hurmi) **onima koji su ih nekome dali da ih bez naknade obere, da ih otkupe suhim datulama do pet tovara ili toliko."** Ispričao nam je Kutejbe, prenijevši od Malika, a on od Davuda b. Husajna slično prethodnom (hadisu). Prenesen je ovaj hadis i od Malika: da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio prodaju (hurmi) onima koji su nekome dali da ih bez naknade obere, u iznosu od pet tovara ili pak do pet tovara.

1321. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Hammad b. Zejd, prenijevši od Ejjuba, on od Nafi'a, on od Ibn Omera, a on od Zejda b. Sabita **"da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio prodaju hurmi onima koji su ih dali nekome da ih bez naknade uberu, da ih mogu otkupiti prema slobodnoj procjeni, davši im za svježe, suhe hurme."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun, a i Ebu Hurejreov hadis je hasenun-sahihun.[392] U skladu s njim praksa je nekih učenjaka kao što su Šafija, Ahmed i Ishak. Otkup datula od onih kojima su date da ih bez naknade uberu izuzet je iz zbira Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, zabrana koje se odnose na prodaju žita u klasu za gotovo žito i voća na grani za gotovo voće.[393] Kao dokaz za to oni navode hadise Zejda b. Sabita i Ebu Hurejrea. Po njihovom mišljenju može se od njih otkupiti do pet tovara. To, prema mišljenju nekih učenjaka, znači da im je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, želio olakšati u tom pogledu, imajući u vidu da su mu se žalili govoreći: Mi za suhe hurme možemo kupiti samo hurme, pa im je dozvolio da, do pet tovara, mogu kupiti i svježih hurmi i svježe ih jesti.

1322. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Halal, kaže: Nama je ispričao Ebu Usama, prenijevši od Velida b. Kesira. Ispričao nam je Bušejr b. Jesar, štićenik Benu Harisea da su mu Rafi' b. Hadidž i Sehl b. Ebu Hasme ispričali **"da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio prodaju voća na grani za ubrano voće svima, osim onima kojima je datula data da je uberu bez naknade. Njima je to dozvolio, a dozvolio im je i prodaju svježeg grožđa za suho grožđe, kao i svakog drugog ploda čija se količina po prilici određuje."**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun, ali je s ovim senedom i garib.[394]

٦٣. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ النَّجْشِ فِي الْبُيُوعِ*

١٣٢٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ وَأَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ قَالَا: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: وَقَالَ قُتَيْبَةُ يَبْلُغُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لَا تَنَاجَشُوا.** وَفِي الْبَاب عَنِ ابْنِ عُمَرَ وَأَنَسٍ. حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ. كَرِهُوا النَّجْشَ. وَالنَّجْشُ أَنْ يَأْتِيَ الرَّجُلُ الَّذِي يَبْصِرِ السِّلْعَةَ إِلَى صَاحِبِ السِّلْعَةِ فَيَسْتَامُ بِأَكْثَرَ مِمَّا تَسْوَى. وَذَلِكَ عِنْدَمَا يَحْضُرُهُ الْمُشْتَرِي، يُرِيدُ أَنْ يَغْتَرَّ الْمُشْتَرِي بِهِ، وَلَيْسَ مِنْ رَأْيِهِ الشِّرَاءُ. إِنَّمَا يُرِيدُ أَنْ يَخْدَعَ الْمُشْتَرِيَ بِمَا يَسْتَامُ. وَهَذَا ضَرْبٌ

---

[392] Oba hadisa su zabilježili i Buharija i Muslim u *sahihima.*

[393] Po mišljenju Ebu Hanife ni oni nisu izuzeti.

[394] Buharija i Muslim su ga zabilježili od Sehla b. Ebu Hasmea.

مِنَ الْخَدِيعَةِ. قَالَ الشَّافِعِيُّ: وَإِنْ نَجَشَ رَجُلٌ فَالنَّاجِشُ آثِمٌ فِيمَا يَصْنَعُ وَالْبَيْعُ جَائِزٌ. لِأَنَّ الْبَائِعَ غَيْرُ النَّاجِشِ.

63. O pokuđenosti lažnog nadmetanja pri kupoprodaji

1323. ISPRIČALI SU NAM Kutejbe i Ahmed b. Meni' i kazali: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Zuhrija, on od Seida b. Musejjeba, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: Kutejbe veli: do njega je doprlo da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ne nadmećite se lažno pri kupoprodaji."**

Na ovu temu su hadisi preneseni i od Ibn Omera i Enesa. Ebu Hurejreov hadis je hasenun-sahihun.[395] Prema ovome postupali su učenjaci. Oni lažno nadmetanje pri prodaji smatraju pokuđenim. Lažno nadmetanje podrazumijeva: da neki čovjek, koji nema namjere kupiti tu robu dođe do prodavca u momentu kada mu se pojavi kupac i ponudi mu za nju više nego što vrijedi, s ciljem da bi kupcu povećao cijenu, a ustvari nema namjere da to kupi. Ovo je vid obmane.

Šafija kaže: Ako se osoba lažno nadmetala, taj koji se lažno nadmetao ima grijeh za to što je učinio, a kupovina (ukoliko se ostvari) je valjana, jer se prodavac nije lažno nadmetao.

٦٤. بَاب مَا جَاءَ فِي الرُّجْحَانِ فِي الْوَزْنِ*

١٣٢٤. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ وَمَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ قَالَا: حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ عَنْ سُوَيْدِ بْنِ قَيْسٍ قَالَ: **جَلَبْتُ أَنَا وَمَخْرَفَةُ الْعَبْدِيُّ بَزًّا مِنْ هَجَرَ. فَجَاءَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَاوَمَنَا بِسَرَاوِيلَ. وَعِنْدِي وَزَّانٌ يَزِنُ بِالْأَجْرِ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْوَزَّانِ: زِنْ وَأَرْجِحْ.** وَفِي الْبَابِ عَنْ جَابِرٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ. حَدِيثُ سُوَيْدٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَهْلُ الْعِلْمِ يَسْتَحِبُّونَ الرُّجْحَانَ فِي الْوَزْنِ. وَرَوَى شُعْبَةُ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ سِمَاكٍ فَقَالَ: عَنْ أَبِي صَفْوَانَ، وَذَكَرَ الْحَدِيثَ*

[395] Bilježi ga i Buharija u *Sahihu*.

64. O tome da prilikom vaganja vaga treba pretegnuti (na stranu na kojoj je roba)

1324. ISPRIČALI SU NAM Hennad i Mahmud b. Gajlan i kazali: Ispričao nam je Veki', prenijevši od Sufjana, on od Simaka b. Harba, a on od Suvejda b. Kajsa[396] koji je kazao: Ja i Mahrefe el-Abdi smo nabavljali (laneni) štof iz Hedžra.[397] Došao nam je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem,[398] i od nas kupio šarvale. Pored mene je bio mjerač koji je mjerio uz naknadu. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče mjeraču: **"Mjeri, ali** (uvijek) **prepusti malo više."**

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Džabira i Ebu Hurejrea. Suvejdov hadis je hasenun-sahihun.[399] Učenjaci smatraju da je lijepo da se prilikom mjerenja prepusti malo više.

Šu'be je ovaj hadis prenio od Simaka i kazao: od Ebu Safvana, a potom je spomenuo hadis.

٦٥. بَاب مَا جَاءَ فِي إِنْظَارِ الْمُعْسِرِ وَالرِّفْقِ بِهِ*

١٣٢٥. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ سُلَيْمَانَ الرَّازِيُّ عَنْ دَاوُدَ بْنِ قَيْسٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا أَوْ وَضَعَ لَهُ، أَظَلَّهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تَحْتَ ظِلِّ عَرْشِهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ.** وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي الْيَسَرِ وَأَبِي قَتَادَةَ وَحُذَيْفَةَ وَابْنِ مَسْعُودٍ وَعُبَادَةَ . حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ، غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ*

---

[396] Suvejd b. Kajs je ashab. On je kasnije živio u Kufi.

[397] Po mišljenju Alija el-Karija Hedžr je mjesto nedaleko od Medine. Neki vele da je Hedžr mjesto u Jemenu, dok neki cijelo područje Bahrejna nazivaju Hedžrom.

[398] U Nesaijinoj predaji ovog hadisa stoji: "Dok smo prodavali na Mini prišao nam je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i od nas kupio (štof) za šarvale. Sujutija ističe da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tom prilikom kupio šarvale ali ih nikada nije obukao.

[399] Bilježe ga i Ebu Davud, Nesaija, Ibn Madže Ed-Darimi u *sunenima*, te Ahmed b. Hanbel u *Musnedu.*

١٣٢٦ . حَدَّثَنَا هَنَّادٌ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: حُوسِبَ رَجُلٌ مِمَّنْ كَانَ قَبْلَكُمْ. فَلَمْ يُوجَدْ لَهُ مِنَ الْخَيْرِ شَيْءٌ، إِلَّا أَنَّهُ كَانَ رَجُلًا مُوسِرًا. وَكَانَ يُخَالِطُ النَّاسَ، وَكَانَ يَأْمُرُ غِلْمَانَهُ أَنْ يَتَجَاوَزُوا عَنِ الْمُعْسِرِ. فَقَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: نَحْنُ أَحَقُّ بِذَلِكَ مِنْهُ تَجَاوَزُوا عَنْهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

65. O odgodi vraćanja duga onome ko ga nije u stanju vratiti i sažaljenju prema njemu

1325. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Nama je ispričao Ishak b. Sulejman er-Razi, prenijevši od Davuda b. Kajsa, on od Zejda b. Eslema, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Onoga koji odgodi vraćanje duga onome koji ga nije u stanju vratiti, ili mu ga, pak,** (djelimično ili u potpunosti) **oprosti, Allah će na Sudnjem danu skloniti u hlad Svoga prijestolja kada drugog hlada osim Njegovog neće biti.”**

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ebu Jesera, Ebu Katadea, Huzejfea, Ibn Mesuda i Ubadea. Ebu Hurejreov hadis je hasenun-sahihun, garib u ovoj formi.

1326. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Nama je ispričao Ebu Muavija, prenijevši od A’meša, on od Šekika, a on od Ebu Mesuda[400] koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **“Neki čovjek će, koji je živio prije vas, biti pozvan da polaže račun. Nakon što se** (ispitaju sva njegova djela) **i kod njega ne nađe nikakvo dobro djelo, osim što je, kao bogat čovjek koji je trgovao sa svijetom, naređivao svojim momcima da opraštaju dugovanja onima koji ih nisu u stanju vratiti. Uzvišeni Allah će** (tada) **reći: Mi smo u tome pozvaniji od njeg. Otklonite od njega** (njegova dugovanja).” Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[401]

---

[400] Ebu Mesud Ukbe b. Amr b. Sa’leb el-Ensari el-Bedri je jedan od Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba.

[401] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu.*

٦٦. بَاب مَا جَاءَ فِي مَطْلِ الْغَنِيِّ أَنَّهُ ظُلْمٌ*

١٣٢٧. حَدَّثَـــنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْـــرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَطْلُ الْغَنِيِّ ظُلْمٌ. وَإِذَا أُتْبِعَ أَحَدُكُمْ عَلَـــى مَلِيٍّ فَلْيَتْبَعْ.** وَفِي الْبَاب عَنْ ابْنِ عُمَرَ وَالشَّرِيدِ.حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَمَعْنَاهُ: أنه إِذَا أُحِيلَ أَحَدُكُمْ عَلَى مَلِيٍّ فَلْيَتْبَعْ. فَقَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ: إِذَا أُحِيلَ الرَّجُلُ عَلَى مَلِيءٍ فَاحْتَالَهُ فَقَدْ بَرِئَ الْمُحِيلُ وَلَيْسَ لَهُ أَنْ يَرْجِعَ عَلَى الْمُحِيلِ. وَهُوَ قَوْلُ الشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. و قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ: إِذَا تَوِيَ مَالُ هَذَا بِإِفْلَاسِ الْمُحَالِ عَلَيْهِ، فَلَهُ أَنْ يَرْجِعَ عَلَى الْأَوَّلِ. وَاحْتَجُّوا بِقَـــوْلِ عُثْمَانَ وَغَيْرِهِ حِينَ قَالُوا: (لَيْسَ عَلَى مَالِ مُسْلِمٍ تَوًى). وقَالَ إِسْحَقُ: مَعْنَى هَذَا الْحَدِيثِ: (لَـــيْسَ عَلَى مَالِ مُسْلِمٍ تَوِي) هَذَا إِذَا أُحِيلَ الرَّجُلُ عَلَى آخَرَ، وَهُوَ يَرَى أَنَّهُ مَلِيٌّ. فَإِذَا هُوَ مُعْدِمٌ، فَلَيْسَ عَلَى مَالِ مُسْلِمٍ تَوًى*

66. O tome da je nasilje odugovlačenje imućnog s vraćanjem duga drugom

1327. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Ebu Zinada, on od A'redža, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **"Odugovlačenje imućnog[402] s vraćanjem duga je nasilje. Ukoliko neko od vas bude upućen da umjesto od dužnika traži svoj dug od njegova dužnika, neka to prihvati."[403]**

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ibn Omera i Šerida. Ebu Hurejreov hadis je hasenun-sahihun. Značenje hadisa je: Ukoliko neko od vas bude upućen da umjesto od dužnika traži dug od njegova dužnika koji je bogat, neka to prihvati. Neki učenjaci vele: Ukoliko bi

[402] Ovdje se pod pojmom *imućan* misli na osobu koja je u stanju vratiti dug.

[403] Iz ovog se hadisa da zaključiti, kako tvrdi El-Mubarekfori, da je onome ko je u stanju vratiti dug haram odugovlačenje s vraćanjem duga, pa makar onaj kome je dužan bio i bogat. Odugovlačenje sa vraćanjem duga se može tolerisati osobi koja nije u stanju da dug vrati na vrijeme.

dužnik (uz pristanak svoga povjerioca) svoj dug prenio na svoga dužnika koji je bogat, skinuo bi time sa sebe obavezu i on, nakon toga, ne bi imao prava potraživanja duga od prvog dužnika, pa makar ga onaj na koga je dug prenesen i iznevjerio. Ovo je stav Šafije, Ahmeda i Ishaka. Neki učenjaci vele: Ukoliko bi kapital ovoga propao bankrotom onoga kome je prebačen, on će svoje dugovanje potražiti od prvog. Kao dokaz za ovo oni uzimaju riječi Osmana i drugih koji su kazali: "Kapital muslimana ne smije propasti." Ishak kaže: Hadis: "Kapital muslimana ne smije propasti" ima sljedeće značenje: Ukoliko bi neko svoga dužnika prebacio na drugog a ovaj ga što potražuje dug smatrao bogatim, a on ustvari bio bankrot, u tom slučaju kapital muslimana ne smije propasti.

٦٧. بَاب مَا جَاءَ فِي الْمُلَامَسَةِ وَالْمُنَابَذَةِ*

١٣٢٨. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ وَمَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ قَالَا: حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: **نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ بَيْعِ الْمُنَابَذَةِ وَالْمُلَامَسَةِ.** وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ وَابْنِ عُمَرَ. حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَمَعْنَى هَذَا الْحَدِيثِ أَنْ يَقُولَ: إِذَا نَبَذْتُ إِلَيْكَ الشَّيْءَ فَقَدْ وَجَبَ الْبَيْعُ بَيْنِي وَبَيْنَكَ. وَالْمُلَامَسَةُ أَنْ يَقُولَ: إِذَا لَمَسْتَ الشَّيْءَ فَقَدْ وَجَبَ الْبَيْعُ، وَإِنْ كَانَ لَا يَرَى مِنْهُ شَيْئًا. مِثْلَ مَا يَكُونُ فِي الْجِرَابِ أَوْ غَيْرِ ذَلِكَ. وَإِنَّمَا كَانَ هَذَا مِنْ بُيُوعِ أَهْلِ الْجَاهِلِيَّةِ فَنَهَى عَنْ ذَلِكَ*

67. O kupoprodaji na bazi dobacivanja i doticanja

1328. ISPRIČALI SU NAM Ebu Kurejb i Mahmud b. Gajlan i kazali: Nama je ispričao Veki', prenijevši od Sufjana, on od Ebu Zinada, on od A'redža, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao: **"Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prodaju na bazi dobacivanja i doticanja."**[404]

---

[404] Kod predislamskih Arapa bio je običaj da jedan od njih rekne drugom: Ako ovo dobacim do tebe, obavezan si ga kupiti po toj i toj cijeni. Ili da jedan drugom rekne: Ukoliko dohvatiš

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ebu Seida i Ibn Omera. Ebu Hurejreov hadis je hasenun-sahihun.[405] Ovaj hadis znači da neko kaže: Ako ti nešto dobacim, obavezna je kupoprodaja između mene i tebe. Doticanje znači da neko rekne: Ukoliko nešto dotakneš obavezan si to kupiti pa makar ga i ne vidio. Kao (kad se prodaje) u zatvorenoj vreći i slično tome. Ovaj vid kupoprodaje bio je prisutan kod predislamskih Arapa, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, to zabranio.

٦٨. بَاب مَا جَاءَ فِي السَّلَفِ فِي الطَّعَامِ وَالتَّمْرِ*

١٣٢٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي الْمِنْهَالِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: **قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ وَهُمْ يُسْلِفُونَ فِي التَّمْرِ فَقَالَ: مَنْ أَسْلَفَ فَلْيُسْلِفْ فِي كَيْلٍ مَعْلُومٍ، وَوَزْنٍ مَعْلُومٍ، إِلَى أَجَلٍ مَعْلُومٍ.** قَالَ وَفِي الْبَاب عَنْ ابْنِ أَبِي أَوْفَى وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبْزَى. حَدِيثُ ابْنِ عَبَّاسٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. أَجَازُوا السَّلَفَ فِي الطَّعَامِ وَالثِّيَابِ وَغَيْرِ ذَلِكَ، مِمَّا يُعْرَفُ حَدُّهُ وَصِفَتُهُ. وَاخْتَلَفُوا فِي السَّلَمِ فِي الْحَيَوَانِ. فَرَأَى بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمُ السَّلَمَ فِي الْحَيَوَانِ جَائِزًا. وَهُوَ قَوْلُ الشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. وَكَرِهَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمُ السَّلَمَ فِي الْحَيَوَانِ. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثوري وَأَهْلِ الْكُوفَةِ.

68. O plaćanju za hranu i hurme unaprijed

1329. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Ibn Ebu Nedžiha, on od Abdullaha b. Kesira, on od Ebu Minhala, a on od Ibn Abbasa koji je kazao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao je u Medinu, a ljudi su praktikovali da plodove plaćaju unaprijed. (Vidjevši to) on reče: **"Ko**

---

ovu odjeću, koja je obično bivala smotana, obavezan si je kupiti po toj cijeni. Ovakav vid trgovine je islam zabranio, kao i svaki drugi vid kupoprodaje na neviđeno.

[405] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

bude plaćao unaprijed, neka plaća za određenu količinu i određenu težinu i do utvrđenog roka."[406]

(Tirmizija) kaže: Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ibn Ebu Evfaa i Abdur-Rahmana b. Ebzaa. Ibn Abbasov hadis je hasenun-sahihun.[407] U skladu s ovim (hadisom) praksa je učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostalih. Oni smatraju da je za hranu, odjeću i drugo dozvoljeno plaćati unaprijed ukoliko je poznata količina i kvalitet, a razilaze se u pogledu plaćanja za životinje. Neki učenjaci iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugi smatraju da je plaćanje unaprijed za životinje dozvoljeno. Ovo je stav i Šafije, Ahmeda i Ishaka. Neki, pak, učenjaci iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugi smatraju da je plaćanje unaprijed za životinje mekruh. Ovo je stav i Sufjana es-Sevrija i učenjaka iz Kufe.

٦٩. بَاب مَا جَاءَ فِي أَرْضِ الْمُشْتَرِكِ يُرِيدُ بَعْضُهُمْ بَيْعَ نَصِيبِهِ*

١٣٣٠. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ خَشْرَمٍ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ الْيَشْكُرِيِّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَنْ كَانَ لَهُ شَرِيكٌ فِي حَائِطٍ، فَلَا يَبِيعُ نَصِيبَهُ مِنْ ذَلِكَ حَتَّى يَعْرِضَهُ عَلَى شَرِيكِهِ**. هَذَا حَدِيثٌ إِسْنَادُهُ لَيْسَ بِمُتَّصِلٍ. سَمِعْت مُحَمَّدًا يَقُولُ: سُلَيْمَانُ الْيَشْكُرِيُّ يُقَالُ إِنَّهُ مَاتَ فِي حَيَاةِ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ. قَالَ: وَلَمْ يَسْمَعْ مِنْهُ قَتَادَةُ وَلَا أَبُو بِشْرٍ. قَالَ مُحَمَّدٌ: وَلَا نَعْرِفُ لِأَحَدٍ مِنْهُمْ سَمَاعًا مِنْ سُلَيْمَانَ الْيَشْكُرِيِّ، إِلَّا أَنْ يَكُونَ عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ. فَلَعَلَّهُ سَمِعَ مِنْهُ فِي حَيَاةِ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ. قَالَ: وَإِنَّمَا يُحَدِّثُ قَتَادَةُ عَنْ صَحِيفَةِ سُلَيْمَانَ الْيَشْكُرِيِّ. وَكَانَ لَهُ كِتَابٌ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ. فَقَالَ عَلِيُّ بْنُ الْمَدِينِيِّ: قَالَ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ: قَالَ سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ: ذَهَبُوا بِصَحِيفَةِ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ إِلَى الْحَسَنِ الْبَصْرِيِّ فَأَخَذَهَا، أَوْ قَالَ

---

[406] Nevevi u komentaru Muslimovog *Sahiha* kaže: Ovaj hadis je dokaz da je za hranu i druge potrepštine dozvoljeno plaćanje unaprijed, uz uslov da je poznata količina i kvalitet onoga što se kupuje.

[407] Zabilježen je u *El-Kutubus-Sitte.*

فَرَوَاهَا. وَذَهَبُوا بِهَا إِلَى قَتَادَةَ فَرَوَاهَا. وَأَتَوْنِي بِهَا فَلَمْ أَرْوِهَا. حَدَّثَنَا بذالك أَبُو بَكْرٍ الْعَطَّارُ عَنْ عَلِيُّ بْنُ الْمَدِينِي*

69. O zajedničkoj zemlji od koje neko od vlasnika želi prodati svoj dio

1330. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hašrem; kaže: Nama je ispričao Isa b. Junus, prenijevši od Seida, on od Katadea, on od Sulejmana el-Ješkurija,[408] a on od Džabira b. Abdullaha da je Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Ko u vrtu bude imao suvlasnika, neka ne prodaje svoj dio dok ga ne ponudi svom suvlasniku."**[409]

Sened ovog hadisa nije spojen.[410] Čuo sam Muhammeda (Buhariju) kada je rekao: Za Sulejmana el-Ješkurija se kaže da je umro za života Džabira b. Abdullaha, ali veli on niti je Katade niti Ebu Bišr od njega slušao (hadise). Muhammed kaže: Nije nam poznato da je ijedan od njih dvojice slušao (hadise) od onih koji su ih prenijeli od Sulejmana el-Ješkurija, osim od Amra b. Dinara, pa možda je on čuo od njega za života Džabira b. Abdullaha. On kaže: Katade (hadise) prenosi samo iz stranica Sulejmana el-Ješkurija koji je imao knjigu koju je prenio od Džabira b. Abdullaha. Alija b. Medini veli da je rekao Jahja b. Seid da je Sulejman et-Tejmi kazao: Stranice Džabira b. Abdullaha su odnijeli

---

[408] Sulejman b. Kajs el-Ješkuri je pouzdan ravija hadisa. Ebu Davud veli da je umro u vrijeme nereda s Ibn Zubejrom.

[409] U Muslimovoj predaji ovog hadisa stoji: "Nije mu dozvoljeno prodati svoj dio dok mu ne dozvoli njegov suvlasnik koji, ukoliko želi, može ga kupiti, a ukoliko neće može ga ostaviti. Ukoliko ga, pak, proda i bez saglasnosti njegova suvlasnika, njegov suvlasnik na to ima najveće pravo."

Ukoliko neko ima zajednički posjed i svoj dio proda bez saglasnosti svog suvlasnika, da li njegov suvlasnik može iskoristiti pravo prvokupnje i povratiti njegov dio a potom ga kupiti ili ne može, sporno je među učenjacima. Šafija, Malik, Ebu Hanife, Ebu Jusuf, Muhammed Osman el-Betti i Ibn Ebu Lejla smatraju da može. Hakim, Es-Sevri, Ebu Ubejd i neki hadiski učenjaci smatraju da ne može. Što se tiče Ahmeda b. Hanbela, postoji predaja u kojoj stoji da je rekao da može, i druga u kojoj stoji da je rekao da ne može.

[410] Zabilježio ga je i Muslim u *Sahihu,* s drugim senedom koji je spojen.

Hasanu el-Basriju pa ih je uzeo, ili je kazao: pa ih je prenosio. Odnijeli su ih i Katadi pa ih je i on prenosio. A donijeli su ih i meni, ali ih ja nisam želio (prenositi). Ovo mi je ispričao Ebu Bekr el-Attar, prenijevši od Alije b. Medinija.

٧٠. بَاب مَا جَاءَ فِي الْمُخَابَرَةِ وَالْمُعَاوَمَةِ*

١٣٣١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنِ الْمُحَاقَلَةِ وَالْمُزَابَنَةِ وَالْمُخَابَرَةِ وَالْمُعَاوَمَةِ وَرَخَّصَ فِي الْعَرَايَا** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

70. O uzimanju zemlje pod zakup i prodaji plodova na više godina

1331. ISPRIČAO NAM JE Ibn Beššar; kaže: Ispričao nam je Abdul-Vehhab es-Sekafi; kaže: Nama je ispričao Ejjub, prenijevši od Ebu Zubejra, a on od Džabira: **"Zabranio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prodaju žita u klasu za gotovo žito, voća na stablu za gotovo voće, uzimanje zemlje pod zakup** (na trećinu ili četvrtinu) **i prodaju plodova na više godina, a dozvolio je da se svježe datule na stablima, koje su date nekome da ih ubere bez naknade otkupe suhim."** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[411]

٧١. باب منه

١٣٣٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا الْحَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ قَتَادَةَ وَثَابِتٌ وَحُمَيْدٌ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: **غَلَا السِّعْرُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ! سَعِّرْ لَنَا. فَقَالَ: إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمُسَعِّرُ الْقَابِضُ الْبَاسِطُ الرَّزَّاقُ، وَإِنِّي لَأَرْجُو أَنْ أَلْقَى رَبِّي وَلَيْسَ أَحَدٌ مِنْكُمْ يَطْلُبُنِي بِمَظْلِمَةٍ فِي دَمٍ وَلَا مَالٍ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

---

[411] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu.*

71. Poglavlje o istoj temi

1332. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Hadždžadž b. Minhal; kaže: Nama je ispričao Hammad b. Seleme, prenijevši od Katadea, Sabita i Humejda, a oni od Enesa koji je kazao: U Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, vrijeme povećane su cijene pa su rekli: Allahov Poslaniče, odredi nam cijene, a on će na to: **"Allah je Onaj koji daje da nešto bude skupo ili jeftino, On je Onaj koji uskraćuje i obilno daje i koji opskrbljuje. Ja želim da se sretnem sa svojim Gospodarom, a da me niko od vas ne traži zbog nepravde** (koju sam mu nanio) **u životu i u imetku.**[412] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[413]

٧٢. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ الْغِشِّ فِي الْبُيُوعِ*

١٣٣٣. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ عَلَى صُبْرَةٍ مِنْ طَعَامٍ. **فَأَدْخَلَ يَدَهُ فِيهَا، فَنَالَتْ أَصَابِعُهُ بَلَلًا. فَقَالَ يَا صَاحِبَ الطَّعَامِ! مَا هَذَا؟ قَالَ أَصَابَتْهُ السَّمَاءُ يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: أَفَلَا جَعَلْتَهُ فَوْقَ الطَّعَامِ حَتَّى يَرَاهُ النَّاسُ؟ ثُمَّ قَالَ: مَنْ غَشَّ فَلَيْسَ مِنَّا.** وَفِي الْبَاب عَنْ ابْنِ عُمَرَ وَأَبِي الْحَمْرَاءِ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَبُرَيْدَةَ وَأَبِي بُرْدَةَ بْنِ نِيَارٍ وَحُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ. حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ. كَرِهُوا الْغِشَّ وَقَالُوا الْغِشُّ حَرَامٌ*

---

[412] Većina učenjaka, na temelju ovog i drugih hadisa, smatraju da nije dozvoljeno određivanje cijena. Po njihovu mišljenju, cijene treba da diktira slobodno tržište. Malik smatra da vlast može određivati cijene, međutim, njegov stav je u suprotnosti sa spomenutim hadisom.

[413] Bilježe ga i Ebu Davud, Ibn Madže i Ed-Darimi u *sunenima*, te Bezzar u *Musnedu*.

72. O zabrani[414] varanja prilikom kupoprodaje

1333. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Nama je ispričao Ismail b. Džafer, prenijevši od Alaa b. Abdur-Rahmana, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea: **"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je prošao pored gomile žita, zavukao je ruku i pod prstima je osjetio vlažnost. Šta je ovo vlasniče žita, upita on. Pokislo je Allahov Poslaniče, odgovori, a on će na to: Zašto to što je vlažno nisi stavio odozgo kako bi ljudi mogli vidjeti, a onda reče: Ko vara, ne pripada nama."**

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ibn Omera, Ebu Hamraa, Ibn Abbasa, Burejdea, Ebu Burdea b. Nijara i Huzejfea b. Jemana. Ebu Hurejreov hadis je hasenun-sahihun.[415] U skladu s ovim (hadisom) postupak je učenjaka. Oni preziru varanje i vele da je varanje zabranjeno (haram).

٧٣. بَاب مَا جَاءَ فِي اسْتِقْرَاضِ الْبَعِيرِ أَوِ الشَّيْءِ مِنَ الْحَيَوَانِ أَوِ السِّنِّ*

١٣٣٤. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ عَلِيِّ بْنِ صَالِحٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: **اسْتَقْرَضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سِنًّا فَأَعْطَى سِنًّا خَيْرًا مِنْ سِنِّهِ وَقَالَ: خِيَارُكُمْ أَحَاسِنُكُمْ قَضَاءً.** وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي رَافِعٍ. حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَاهُ شُعْبَةُ وَسُفْيَانُ عَنْ سَلَمَةَ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ. لَمْ يَرَوْا بِاسْتِقْرَاضِ السِّنِّ بَأْسًا مِنَ الْإِبِلِ. وَهُوَ قَوْلُ الشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. وَكَرِهَ بَعْضُهُمْ ذَلِكَ*

١٣٣٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: **أَنَّ رَجُلًا تَقَاضَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَغْلَظَ لَهُ، فَهَمَّ بِهِ أَصْحَابُهُ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: دَعُوهُ، فَإِنَّ لِصَاحِبِ الْحَقِّ مَقَالًا. وَقَالَ: اشْتَرُوا لَهُ بَعِيرًا، فَأَعْطُوهُ إِيَّاهُ. فَطَلَبُوهُ فَلَمْ يَجِدُوا إِلَّا سِنًّا أَفْضَلَ مِنْ سِنِّهِ. فَقَالَ: اشْتَرُوهُ فَأَعْطُوهُ إِيَّاهُ. فَإِنَّ خَيْرَكُمْ أَحْسَنُكُمْ قَضَاءً.**

---

[414] Veoma je često Tirmizija izraz mekruh - pokuđeno u svojoj knjizi koristio u smislu stroge zabrane (harama). Takav je slučaj i ovdje.

[415] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu* i Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima*.

١٣٣٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ ابْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ **نَحْوَهُ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

١٣٣٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي رَافِعٍ، مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: اسْتَسْلَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَكْرًا. فَجَاءَتْهُ إِبِلٌ مِنَ الصَّدَقَةِ. قَالَ أَبُو رَافِعٍ: فَأَمَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ **أَقْضِيَ الرَّجُلَ بَكْرَهُ. فَقُلْتُ: لَا أَجِدُ فِي الْإِبِلِ إِلَّا جَمَلًا خِيَارًا رَبَاعِيًا. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَعْطِهِ إِيَّاهُ. فَإِنَّ خِيَارَ النَّاسِ أَحْسَنُهُمْ قَضَاءً**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

١٣٣٨. أَخْبَرَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ سُلَيْمَانَ الرَّازِيُّ عَنْ مُغِيرَةَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ يُونُسَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ سَمْحَ الْبَيْعِ، سَمْحَ الشِّرَاءِ،سَمْحَ الْقَضَاءِ** هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَقَدْرَوَى بَعْضُهُمْ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ يُونُسَ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ.

١٣٣٩. حَدَّثَنَا عَبَّاسٌ بْنِ مُحَمَّدٍ الدُّورِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ عَطَاءٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ زَيْدِ بْنِ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **غَفَرَ اللَّهُ لِرَجُلٍ كَانَ قَبْلَكُمْ. كَانَ سَهْلًا إِذَا بَاعَ، سَهْلًا إِذَا اشْتَرَى، سَهْلًا إِذَا اقْتَضَى**. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ صَحِيحٌ حَسَنٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ.

73. O uzimanju na zajam kamile ili druge životinje

1334. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Nas je obavijestio Veki', prenijevši od Alije b. Saliha, on od Selemea b. Kuhejla, on od Ebu Selemea, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo je na zajam kamilu određene dobi, pa je za nju dao bolju od one koju je uzeo i kazao: **"Najbolji među vama su oni koji su najbolji u vraćanju dugova."**

Na ovu temu hadis je prenesen i od Ebu Rafi'a. Ebu Hurejreov hadis je hasenun-sahihun.[416] Šu'be i Sufjan su ga prenijeli od Selemea. U skladu s ovim (hadisom) postupak je nekih učenjaka. Oni u tome, da neko uzme kamilu određene dobi na zajam, ne vide ništa loše. Neki učenjaci to smatraju mekruhom.[417]

1335. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna; kaže: Ispričao nam je Vehb b. Džerir; kaže: Nama je ispričao Seleme b. Kuhejl, prenijevši od Ebu Selemea, a on od Ebu Hurejrea: **"Neki čovjek je[418] tražio od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da mu vrati dug, postupivši grubo prema njemu, što je uznemirilo njegove ashabe** (koji su počeli da reaguju). **Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Pustite ga, vjerovnik ima pravo da traži svoj dug, a potom reče: Kupite mu kamilu i podajte mu je. Tražili su** (da mu kupe istu kao što je bila njegova) **ali je nisu našli. Tu su bile samo kamile, određene dobi, koje bijahu bolje od njegove. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Kupite** (jednu) **i podajte mu je, jer je među vama najbolji onaj koji je najbolji u vraćanju duga."**

1336. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Muhammed b. Džafer; kaže: Nama je ispričao Šu'be, prenijevši od Selemea b. Kuhejla **slično prethodnom (hadisu).** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[419]

1337. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Ispričao nam je Revh. b. Ubade; kaže: Nama je ispričao Malik b. Enes, prenijevši od Zejda b. Eslema, on od Ataa b. Jesara, a on od Ebu Rafi'a, štićenika Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je kazao: **"Uzeo je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na zajam mladog mužjaka deve. Kad mu je stigao određeni broj deva od zekkata, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mi je, veli Ebu Rafi', naredio da čovjeku vratim mladog mužjaka deve. Rekao sam: Među** (ovim) **devama su samo one probrane koje imaju po četiri zuba. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Daj mu je,**

---

[416] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

[417] Većina učenjaka stoji na stanovištu da je dozvoljeno uzimanje na zajam bilo koje životinje. Ebu Hanife i ostali učenjaci iz Kufe smatraju da to nije dozvoljeno. Ovakav stav oni temelje na hadisu u kome se zabranjuje prodaja životinje za životinju na poček. Nevevi smatra da gore spomenuti hadisi pobijaju takav stav.

[418] U predajama koje bilježe Ahmed b. Hanbel i Abdur-Rezzak stoji da je to bio beduin.

[419] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

jer je među ljudima najbolji onaj koji je najbolji u vraćanju duga.” Ovaj hadis je sahih.[420]

1338. OBAVIJESTIO NAS JE Ebu Kurejb; kaže: Ispričao nam je Ishak b. Sulejman, on je prenio od Mugirea b. Muslima, on od Junusa, on od Hasana, a on od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **“Allah voli tolerantnost u prodaji, u kupovini i u vraćanju duga.”**

Ovaj hadis je garib.[421] Neki su ovaj hadis prenijeli od Junusa, on od Seida el-Makburija, a on od Ebu Hurejrea.

1339. ISPRIČAO MI JE Abbas b. Muhammed ed-Duri; kaže: Ispričao nam je Abdul-Vehhab b. Ata; kaže; Nama je ispričao Israil, prenijevši od Zejda b. Ataa b. Saiba, on od Muhammeda b. Munkedira, a on od Džabira da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **“Allah je oprostio čovjeku, koji je živio prije vas, zbog** (njegove) **predusretljivosti kada bi prodavao, kada bi kupovao i kada bi tražio vraćanje duga.”**[422]

Ovaj hadis je u ovoj formi garibun-sahihun-hasenun.[423]

٧٤. بَاب النَّهْيِ عَنِ الْبَيْعِ فِي الْمَسْجِدِ*

١٣٤٠. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ حَدَّثَنَا عَارِمٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ قال أَخْبَرَنِي يَزِيدُ بْنُ خُصَيْفَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ ثَوْبَانَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِذَا رَأَيْتُمْ مَنْ يَبِيعُ أَوْ يَبْتَاعُ فِي الْمَسْجِدِ فَقُولُوا: لَا أَرْبَحَ اللَّهُ تِجَارَتَكَ. وَإِذَا رَأَيْتُمْ مَنْ يَنْشُدُ فِيهِ ضَالَّةً فَقُولُوا: لَا رَدَّ اللَّهُ عَلَيْكَ.** حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ. كَرِهُوا الْبَيْعَ وَالشِّرَاءَ فِي الْمَسْجِدِ. وَهُوَ قَوْلُ أَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. وَقَدْ رَخَّصَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ فِي الْبَيْعِ وَالشِّرَاءِ فِي الْمَسْجِدِ.

---

420 Bilježi ga i Muslim u *Sahihu.*

421 Bilježi ga i Hakim u *Mustedreku* i kaže da je vjerodostojan.

422 U hadisu koji bilježi Buharija u *Sahihu* stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “Smilovao se Allah čovjeku koji je tolerantan kada prodaje, kada kupuje i kada traži vraćanje duga.”

423 Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Bejhekija u *Sunenu.*

74. O zabrani kupoprodaje u džamiji

1340. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Ispričao nam je Arim; kaže: Nama je ispričao Abdul-Aziz b. Muhammed i kazao: Obavijestio me je Jezid b. Husajfe, prenijevši od Muhammeda b. Abdur-Rahmana b. Sevbana, a on od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **"Kad vidite nekoga da prodaje, ili kupuje u džamiji**[424]**, recite:**[425] **Allah ti ne dao zarade u tvojoj trgovini. A kad vidite nekoga da se u džamiji glasno raspituje o izgubljenoj stvari** (ili životinji), **recite: Allah ti je ne vratio."**

Ebu Hurejreov hadis je hasenun-garibun.[426] U skladu s ovim (hadisom) postupak je učenjaka. Oni prodaju i kupovinu u džamiji smatraju pokuđenim. Ovo je stav i Ahmeda i Ishaka. Neki, pak, učenjaci prodaju i kupovinu u džamiji smatraju dopuštenim.

---

[424] Ali el-Kari smatra da se ovo općenito odnosi na svaki oblik kupoprodaje, pa čak i knjiga i mushafa.

[425] Naglas ili u sebi.

[426] Bilježe ga i Ed-Darimi u *Sunenu*, Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*. Nesaija u djelu *Amelul-Jevmi vel-Lejleti*, Ibn Huzejme u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim kaže da je vjerodostojan po Muslimovim kriterijima.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب الْأَحْكَامِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ*

١ . بَاب مَا جَاءَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْقَاضِي*

١٣٤١ . حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا الْمُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ قَال: سَمِعْتُ عَبْدَ الْمَلِكِ يُحَدِّثُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَوْهَبٍ أَنَّ عُثْمَانَ قَالَ لِابْنِ عُمَرَ: اذْهَبْ فَاقْضِ بَيْنَ النَّاسِ. قَالَ: أَوَ تُعَافِينِي يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ! قَال: فَمَا تَكْرَهُ مِنْ ذَلِكَ وَقَدْ كَانَ أَبُوكَ يَقْضِي؟ قَال: إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **مَنْ كَانَ قَاضِيًا فَقَضَى بِالْعَدْلِ فَبِالْحَرِيِّ أَنْ يَنْقَلِبَ مِنْهُ كَفَافًا. فَمَا أَرْجُو بَعْدَ ذَلِكَ؟** وَفِي الْحَدِيثِ قِصَّةٌ. وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. حَدِيثُ ابْنِ عُمَرَ حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَلَيْسَ إِسْنَادُهُ عِنْدِي بِمُتَّصِلٍ. وَعَبْدُ الْمَلِكِ الَّذِي رَوَى عَنْهُ الْمُعْتَمِرُ هَذَا هُوَ عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ أَبِي جَمِيلَةَ*

١٣٤٢ . حَدَّثَنَا هَنَّادٌ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى عَنْ بِلَالِ بْنِ أَبِي مُوسَى عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنْ سَأَلَ الْقَضَاءَ وُكِلَ إِلَى نَفْسِهِ. وَمَنْ أُجْبِرَ عَلَيْهِ يُنْزِلُ اللَّهُ عَلَيْهِ مَلَكًا فَيُسَدِّدُهُ***

١٣٤٣ . حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمَّادٍ عَنْ أَبِي عَوَانَةَ عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى الثَّعْلَبِيِّ عَنْ بِلَالِ بْنِ مِرْدَاسٍ الْفَزَارِيِّ عَنْ خَيْثَمَةَ وَهُوَ الْبَصْرِيُّ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَنِ ابْتَغَى الْقَضَاءَ وَسَأَلَ فِيهِ شُفَعَاءَ وُكِلَ إِلَى نَفْسِهِ. وَمَنْ أُكْرِهَ عَلَيْهِ أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْهِ مَلَكًا يُسَدِّدُهُ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ، وَهُوَ أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ إِسْرَائِيلَ عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى*

١٣٤٤ . حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ الْجَهْضَمِيُّ حَدَّثَنَا الْفُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنْ وَلِيَ الْقَضَاءَ، أَوْ جُعِلَ قَاضِيًا بَيْنَ النَّاسِ، فَقَدْ ذُبِحَ بِغَيْرِ سِكِّينٍ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَقَدْ رُوِيَ أَيْضًا مِنْ غَيْرِ هَذَا الْوَجْهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ*

U ime Allaha Milostivog, Samilosnog

POGLAVLJA O ODREDBAMA

od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

1. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o sudiji

1341. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdul-A'la, kaže: Nama je ispričao Mu'temir b. Sulejman i kazao: Čuo sam Abdul-Melika kada priča od Abdullaha b. Mevhiba da je Osman rekao Ibn Omeru: Idi i sudi među ljudima. On reče: Zar me nećeš poštedjeti (toga), o vladaru pravovjernih! On reče: Zbog čega to prezireš, ako je i tvoj otac sudio? On će na to: Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada kaže: »**Ko bude sudija pa i po pravdi bude sudio, biće sretan ako nakon toga ostane na ivici.**[427]« Čemu da se nadam nakon ovoga?

U hadisu je spomenuta cijela priča.[428] Na ovu temu hadis je prenesen i od Ebu Hurejrea. Ibn Omerov hadis je garibun. Po meni njegov sened nije spojen. Abdul-Melik, od koga je prenio Mu'temir, je Abdul-Melik b. Ebu Džemila.

1342. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: nama je ispričao Veki', prenijevši od Israila, on od Abdul-A'laa, on od Bilala b. Ebu Musaa, a on od Enesa b. Malika da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »**Ko bude tražio da bude sudija, biće prepušten sam sebi, a ko na to bude primoran, Allah će mu spustiti meleka koji će ga upućivati.**«

---

[427] Biće sretan ukoliko nakon takvog posla ostane na ivici, ni nagrađen, ni kažnjen.

[428] Abdullah b. Vehb priča da je Osman b. Affan rekao Ibn Omeru: Idi i budi sudac. Zar me nećeš od toga poštedjeti, o vladaru pravovjernih, reče on. Osman reče: Idi i budi sudac među ljudima. Poštedi me, o vladaru pravovjernih, ponovo će on. Naređujem ti da ideš i budeš sudija, reče Osman. On reče: Ne požuruj! Jesi li čuo Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: Ko zatraži utočište od Allaha, on će ga zaštititi od onoga od čega se uticao? Jesam, reče Osman, a on će na to: Ja se utičem Allahu da me sačuva od toga da budem sudija. Osman će na to: A šta te sprečava da budeš sudija, kad je i tvoj otac sudio. Ibn Omer reče: Sprečava me to što sam čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je kazao: Ko bude sudija, pa bude sudio po neznanju, biće stanovnik vatre. Ko bude sudac pa bude sudio krivo, i on će biti stanovnik vatre. A ko bude sudac pa bude sudio po istini i pravdi, tražiće da se spasi, pa makar i bez nagrade i bez kazne, pa čemu da se nadam nakon ovoga." (Ebu Ja'la u *Musnedu* i Ibn Hibban u *Sahihu*)

1343. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdur-Rahman; kaže: Nama je ispričao Jahja b. Hammad, prenijevši od Ebu Avanea, on od Abdul-A'laa es-Sa'lebija, on od Bilala b. Mirdasa el-Fezarija[429], on od Hajsemea[430], a on je el-Basri, on od Enesa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **»Ko bude želio da bude sudija i na tom planu angažuje posrednike, biće prepušten sam sebi. A ko na to bude primoran, Allah će mu spustiti meleka koji će ga upućivati.«**

Ovaj hadis je hasenun-garibun. On je pouzdaniji od Israilovog hadisa od Abdul-A'laa.

1344. ISPRIČAO NAM JE Nasr b. Ali el-Džehdami; kaže: Nama je ispričao Fadl b. Sulejman, prenijevši od Amra b. Ebu Amra, on od Seida el-Makburija, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Ko bude imenovan, ili postavljen za sudiju ljudima, taj je zaklan bez noža.«**

Ovaj hadis je u ovoj formi hasenun-garibun.[431] Prenesen je i drugim senedom od Ebu Hurejrea, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

٢. بَاب مَا جَاءَ فِي الْقَاضِي يُصِيبُ وَيُخْطِئُ*

١٣٤٥. حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو ْ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: **قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا حَكَمَ الْحَاكِمُ فَاجْتَهَدَ فَأَصَابَ فَلَهُ أَجْرَانِ. وَإِذَا حَكَمَ فَأَخْطَأَ فَلَهُ أَجْرٌ وَاحِدٌ.** وَفِي الْبَاب عَنْ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ وَعُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ. حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. لَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ*

---

[429] Bilal b. Mirdas el-Fezari je makbul ravija. Pripadao je sedmoj generaciji.

[430] Hajseme b. Ebu Hajseme Ebu Nasr el-Basri je popustljiv u prenošenju hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

[431] Bilježe ga i Ebu Davud, Ibn Madže i Bejhekija u *sunenima,* Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Hakim u *Mustedreku.*

2. O sudiji koji i ispravno sudi, i griješi

1345. ISPRIČAO NAM JE Husejn b. Mehdi; kaže: Ispričao nam je Abdur-Rezzak; kaže: Nama je ispričao Ma'mer, prenijevši od Sufjana es-Sevrija, on od Jahjaa b. Seida, on od Ebu Bekra b. Muhammeda b. Amra b. Hazma, on od Ebu Selemea, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Ukoliko se sudija** (prilikom suđenja) **trudi** (da donese pravednu presudu) **pa ispravno presudi imat će dvije nagrade**[432] **a ako pogriješi imat će jednu nagradu.**[433]«

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Amra b. Asa i Ukbea b. Amira. Ebu Hurejreov hadis je u ovoj formi hasenun-garibun.[434] Poznat nam je od Sufjana es-Sevrija od Jahjaa b. Seida, samo preko Abdur-Rezzaka, od Ma'mera od Sufjana es-Sevrija.

٣. بَاب مَا جَاءَ فِي الْقَاضِي كَيْفَ يَقْضِي*

١٣٤٦. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي عَوْنٍ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ رِجَالٍ مِنْ أَصْحَابِ مُعَاذٍ عَنْ مُعَاذٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ مُعَاذًا إِلَى الْيَمَنِ فَقَالَ: كَيْفَ تَقْضِي؟ فَقَالَ: أَقْضِي بِمَا فِي كِتَابِ اللَّهِ. قَالَ: فَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِي كِتَابِ اللَّهِ؟ قَالَ: فَبِسُنَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. قَالَ: فَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِي سُنَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَالَ: أَجْتَهِدُ رَأْيِي. قَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَفَّقَ رَسُولَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

١٣٤٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ قَالَا: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي عَوْنٍ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ عَمْرٍو ابْنِ أَخٍ لِلْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ عَنْ أُنَاسٍ مِنْ أَهْلِ حِمْصٍ عَنْ مُعَاذٍ: عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **نَحْوَهُ**. هَذَا حَدِيثٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ وَلَيْسَ إِسْنَادُهُ عِنْدِي بِمُتَّصِلٍ. وَأَبُو عَوْنٍ الثَّقَفِيُّ اسْمُهُ مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ*

---

[432] Jednu nagradu za to što se trudio da pravilno presudi, a drugu zato što je pravilno presudio.
[433] Jednu nagradu i to za trud i nastojanje da pravilno presudi.
[434] Bilježe ga i Buharija i Muslim i to od Abdullaha b. Amra i Ebu Hurejrea.

3. O tome kako sudija treba da sudi

1346. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Nama je ispričao Veki', prenijevši od Šu'bea, on od Ebu Avna,[435] on od Harisa b. Amra, on od Muazovih učenika, a oni od Muaza: »**Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odlučivši da Muaza uputi u Jemen reče: Kako ćeš suditi? Sudiću prema onome što je u Allahovoj knjizi, reče on. A ako** (o tome) **ne bude ništa u Allahovoj knjizi, upita. Onda po sunnetu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, reče on. A ako** (o tome) **ne bude ništa ni u sunnetu Allahovog Poslanika? ponovo će Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. On reče: Onda ću dobro razmisliti i** (na osnovu toga) **presuditi. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Hvala Allahu koji je dao uputu izaslaniku Allahova Poslanika.**«[436]

1347. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričali su nam Muhammed b. Džafer i Abdur-Rahman b. Mehdi i kazali: Nama je ispričao Šu'be, prenijevši od Ebu Avna, on od Harisa b. Amra, bratića Mugirea b. Šu'be, on od nekih ljudi iz Himsa[437], oni od Muaza, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično** (prethodnom hadisu).

Ovaj hadis nam je poznat samo s ovim senedom, a njegov sened, po mom mišljenju, nije spojen.[438] Ebu Avn es-Sekafi zvao se Muhammed b. Ubejdullah.

٤. بَاب مَا جَاءَ فِي الْإِمَامِ الْعَادِلِ*

١٣٤٨. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُنْذِرِ الْكُوفِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ عَنْ فُضَيْلِ بْنِ مَرْزُوقٍ عَنْ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ أَحَبَّ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَأَدْنَاهُمْ مِنْهُ مَجْلِسًا إِمَامٌ عَادِلٌ. وَأَبْغَضَ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ وَأَبْعَدَهُمْ مِنْهُ مَجْلِسًا إِمَامٌ جَائِرٌ. وَفِي

---

[435] Ebu Avn Muhammed b. Ubejdullah es-Sekafi el-Kufi je pouzdan prenosilac. Pripadao je četvrtoj generaciji.

[436] U Ebu Davudovoj predaji ovog hadisa na kraju stoji: "Hvala Allahu koji je uputio izaslanika Allahovog Poslanika na ono s čim je zadovoljan Njegov Poslanik."

[437] Hims je grad u Šamu (Siriji) u kome se nalazi džamija i mezar poznatog ashaba i islamskog vojskovođe Halida b. Velida.

[438] Ovaj hadis zabilježili su i Ebu Davud i Ed-Darekutni u *sunenima.*

الْبَاب عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى. حَدِيثُ أَبِي سَعِيدٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ*

١٣٤٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْقُدُّوسِ بْنُ مُحَمَّدٍ أَبُو بَكْرٍ الْعَطَّارُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَاصِمٍ حَدَّثَنَا عِمْرَانُ الْقَطَّانُ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **اللَّهُ مَعَ الْقَاضِي مَا لَمْ يَجُرْ. فَإِذَا جَارَ تَخَلَّى عَنْهُ وَلَزِمَهُ الشَّيْطَانُ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عِمْرَانَ الْقَطَّانِ*

4. O pravednom vladaru

1348. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Munzir el-Kufi; kaže: Nama je ispričao Muhammed b. Fudajl, prenijevši od Fudajla b. Merzuka, on od Atijjea, a on od Ebu Seida koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Najdraži čovjek Allahu i Njemu najbliži na Sudnjem danu biće pravedan vladar. A najmrži čovjek Allahu i od Njega najudaljeniji biće nepravedan vladar.**«

Na ovu temu hadis je prenesen i od Ibn Ebu Evfaa. Ebu Seidov hadis je hasenun-garibun. Poznat nam je samo u ovoj formi.

1349. ISPRIČAO NAM JE Abdul-Kuddus b. Muhammed Ebu Bekr el-Attar; kaže: Ispričao nam je Amr b. Asim; kaže: nama je ispričao Imran el-Kattan, prenijevši od Ebu Ishaka eš-Šejbanija, a on od Ibn Ebu Evfaa koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Allah je uz suca sve dok ne počne činiti nepravdu, a kada počne činiti nepravdu On ga napusti a šejtan ga preuzme** (i ustrajno ga napućuje na zabludu).«

Ovaj hadis je hasenun-garibun.[439] Poznat nam je samo preko Imrana el-Kattana.

[439] Bilježe ga i Hakim u *Mustedreku* i Bejhekija u *Velikom sunenu*. Menavi tvrdi da je Hakim ovaj hadis smatrao vjerodostojnim.

٥. بَاب مَا جَاءَ فِي الْقَاضِي لَا يَقْضِي بَيْنَ الْخَصْمَيْنِ حَتَّى يَسْمَعَ كَلَامَهُمَا*

١٣٥٠. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ الْجُعْفِيُّ عَنْ زَائِدَةَ عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ عَنْ حَنَشٍ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِذَا تَقَاضَى إِلَيْكَ رَجُلَانِ، فَلَا تَقْضِ لِلْأَوَّلِ حَتَّى تَسْمَعَ كَلَامَ الْآخَرِ. فَسَوْفَ تَدْرِي كَيْفَ تَقْضِي.** قَالَ عَلِيٌّ: فَمَا زِلْتُ قَاضِيًا بَعْدُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ.

5. O tome da sudija ne sudi dvojici zavađenih dok ih ne sasluša

1350. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Nama je ispričao Husejn el-Džu'fi, prenijevši od Zaidea, on od Simaka b. Harba, on od Haneša, a on od Alije koji je kazao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mi je rekao: »**Kada se pred tobom budu parničile dvije osobe, ne presuđuj u korist prvog dok ne saslušaš i drugog. Tad ćeš znati kako ćeš presuditi.**«[440] Alija kaže: Nakon toga sam uvijek (tako) sudio. Ovaj hadis je hasenun.[441]

٦. بَاب مَا جَاءَ فِي إِمَامِ الرَّعِيَّةِ*

١٣٥١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قال حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ الْحَكَمِ حَدَّثَنِي أَبُو الْحَسَنِ قَالَ: قَالَ عَمْرُو بْنُ مُرَّةَ لِمُعَاوِيَةَ: إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **مَا مِنْ إِمَامٍ يُغْلِقُ بَابَهُ دُونَ ذَوِي الْحَاجَةِ وَالْخَلَّةِ وَالْمَسْكَنَةِ، إِلَّا أَغْلَقَ اللَّهُ أَبْوَابَ السَّمَاءِ دُونَ خَلَّتِهِ وَحَاجَتِهِ وَمَسْكَنَتِهِ.** فَجَعَلَ مُعَاوِيَةُ رَجُلًا عَلَى حَوَائِجِ النَّاسِ وَفِي الْبَاب عَنْ ابْنِ عُمَرَ. حَدِيثُ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ مِنْ غَيْرِ هَذَا الْوَجْهِ. وَعَمْرُو بْنُ مُرَّةَ الْجُهَنِيُّ يُكْنَى أَبَا مَرْيَمَ.

[440] Ovaj hadis je dokaz da nije dozvoljeno donositi presudu dok se ne saslušaju obje strane u sporu, niti je dozvoljeno donositi presudu protiv tuženog u njegovoj odsutnosti.

[441] Bilježe ga i Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima.*

١٣٥٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمْزَةَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُخَيْمِرَةَ عَنْ أَبِي مَرْيَمَ صَاحِبِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **نَحْوَ** هَذَا الْحَدِيثِ بِمَعْنَاهُ *

6. O odnosu vladara prema podanicima

1351. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričao nam je Ismail b. Ibrahim i kazao: Meni je ispričao Alija b. Hakem; kaže: Meni je ispričao Ebu Hasan i kazao: Amr b. Murre[442] rekao je Muaviji: Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada kaže: **»Nijedan vladar neće zatvoriti svoja vrata pred onima koji imaju kakvu potrebu, siromašnima i bijednicima, a da Allah neće zatvoriti nebeska vrata pred njegovim dovama, željama i potrebama.«** Muavija je (nakon toga) odredio čovjeka koji će voditi računa o potrebama ljudi.

Na ovu temu hadis je prenesen i od Ibn Omera. Hadis Amra b. Murrea je garibun.[443] Ovaj hadis je prenesen s više seneda. Amru b. Murreu el-Džuheniju bio je nadimak po djetetu Ebu Merjem.

1352. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: nama je ispričao Jahja b. Hamza, prenijevši od Jezida Ebu Merjema, on od Kasima b. Muhajmirea, on od Ebu Merjema, Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **smisao sličan** (prethodnom) hadisu.

٧. بَاب مَا جَاءَ لَا يَقْضِي الْقَاضِي وَهُوَ غَضْبَانُ*

١٣٥٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ قَالَ: كَتَبَ أَبِي إِلَى عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ وَهُوَ قَاضٍ، أَنْ لَا تَحْكُمْ بَيْنَ اثْنَيْنِ وَأَنْتَ غَضْبَانُ، فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **لَا يَحْكُمُ الْحَاكِمُ بَيْنَ اثْنَيْنِ وَهُوَ غَضْبَانُ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو بَكْرَةَ اسْمُهُ نُفَيْعٌ*

---

[442] Amr b. Murre Ebu Talha, neki vele Ebu Merjem, el-Džuheni je Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ashab. Umro je u Šamu u vrijeme hilafeta Muavije.

[443] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel i Bezzar u *musnedima*, te Hakim u *Mustedreku*.

7. O tome da sudija ne sudi kad je ljut

1353. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Ebu Avane, prenijevši od Abdul-Melika b. Umejra, on od Abdur-Rahmana b. Ebu Bekrea koji je kazao: Moj otac je pisao Ubejdullahu b. Ebu Bekreu, koji je bio sudac: Ne sudi dvojici zavađenih kad si ljut, jer sam ja čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je kazao: **»Neka sudac ne sudi dvojici zavađenih u stanju kad je ljut.«** [444]

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[445] Ebu Bekre se zvao Nufej'.

٨. بَاب مَا جَاءَ فِي هَدَايَا الْأُمَرَاءِ*

١٣٥٤. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ دَاوُدَ بْنِ يَزِيدَ الْأَوْدِيِّ عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُبَيْلٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ قَالَ: **بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْيَمَنِ. فَلَمَّا سِرْتُ أَرْسَلَ فِي أَثَرِي. فَرُدِدْتُ فَقَالَ: أَتَدْرِي لِمَ بَعَثْتُ إِلَيْكَ؟ قَالَ: لَا تُصِيبَنَّ شَيْئًا بِغَيْرِ إِذْنِي فَإِنَّهُ غُلُولٌ. وَمَنْ يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. لِهَذَا دَعَوْتُكَ، فَامْضِ لِعَمَلِكَ.** وَفِي الْبَاب عَنْ عَدِيِّ بْنِ عَمِيرَةَ وَبُرَيْدَةَ وَالْمُسْتَوْرِدِ ابْنِ شَدَّادٍ وَأَبِي حُمَيْدٍ وَابْنِ عُمَرَ. حَدِيثُ مُعَاذٍ حَدِيثٌ غَرِيبٌ، لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ مِنْ حَدِيثِ أَبِي أُسَامَةَ عَنْ دَاوُدَ الْأَوْدِيِّ*

8. O poklonima onima koji obnašaju vlast

1354. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Nama je ispričao Ebu Usama, prenijevši od Davuda b. Jezida el-Evdija, on od Mugirea b. Šubejla, on od Kajsa b. Ebu Hazima, a on od Muaza b. Džebela koji je kazao: **»Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao me je u Jemen. Kad sam krenuo, on posla za mnom** (da se vratim). **Pošto sam se vratio, on reče: Znaš li zašto sam poslao za tobom? Da ti kažem da ni od koga ne primaš ništa bez mog odobrenja, jer je to**

---

[444] Na temelju ovoga, šeri'atski pravnici smatraju da nije dozvoljeno suditi ni u situacijama kada je sudija pospan, gladan ili žedan, pošto u takvim situacijama ne može biti potpuno aktivan i upućen u predmet, pa postoji bojazan da može donijeti nepravednu presudu.

[445] Bilježe ga Buharija i Muslim u *sahihima*.

varanje. A onaj ko bude varao, na Sudnji dan će doći s onim čime je varao. Zato sam te zvao, a sada možeš ići na svoj posao.«

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Adijja b. Amirea, Burejdea, Mustevrida b. Šeddada, Ebu Humejda i Ibn Omera. Muazov hadis je hasenun-garibun. Poznat nam je u ovoj formi samo preko Ebu Usame od Davuda el-Evdija.

٩. بَاب مَا جَاءَ فِي الرَّاشِي وَالْمُرْتَشِي فِي الْحُكْمِ*

١٣٥٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: **لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّاشِيَ وَالْمُرْتَشِيَ فِي الْحُكْمِ.** وَفِي الْبَاب عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَعَائِشَةَ وَابْنِ حَدِيدَةَ وَأُمِّ سَلَمَةَ. حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو. وَرُوِيَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا يَصِحُّ. وسَمِعْت عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ يَقُولُ: حَدِيثُ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحْسَنُ شَيْءٍ فِي هَذَا الْبَاب وَأَصَحُّ*

١٣٥٦. حَدَّثَنَا أَبُو مُوسَى مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ الْعَقَدِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ خَالِهِ الْحَارِثِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: **لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّاشِيَ وَالْمُرْتَشِيَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

9. O onome ko da mito nekome ko je na položaju i onome ko ga primi

1355. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Ebu Avane, prenijevši od Amra b. Ebu Seleme, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao: »**Prokleo je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, onoga ko da mito nekome ko je na položaju i onoga ko ga primi.**«[446]

[446] U predaji ovog hadisa koju bilježi Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* od Sevbana stoji: "Prokleo je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, onoga ko da mito nekome ko je na položaju, onoga ko ga primi i onoga ko u tome posreduje."

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Abdullaha b. Amra, Aiše, Ibn Hadidea i Ummu Seleme. Ebu Hurejreov hadis je hasenun.[447] Ovaj hadis je prenesen i od Ebu Seleme b. Abdur-Rahmana, a on od Abdullaha b. Amra.

Prenesen je i od Ebu Seleme, on od svoga oca, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ali nije vjerodostojan. A čuo sam Abdullaha b. Abdur-Rahmana[448] kada kaže: Ebu Selemin hadis od Abdullaha b. Amra od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, je nešto najbolje i najpouzdanije na ovu temu.

1356. ISPRIČAO NAM JE Ebu Musa Muhammed b. Musenna; kaže: Ispričao nam je Ebu Amir el-Akadi; kaže: Nama je ispričao Ibn Ebu Zi'b, prenijevši od svog daidže Harisa b. Abdur-Rahmana, on od Ebu Selemea, a on od Abdullaha b. Amra koji je kazao: **»Prokleo je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, onoga koji daje i onoga koji prima mito.«**[449] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

١٠. بَاب مَا جَاءَ فِي قَبُولِ الْهَدِيَّةِ وَإِجَابَةِ الدَّعْوَةِ*

١٣٥٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَزِيعٍ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **لَوْ أُهْدِيَ إِلَيَّ كُرَاعٌ لَقَبِلْتُ. وَلَوْ دُعِيتُ عَلَيْهِ لَأَجَبْتُ.** وَفِي الْبَاب عَنْ عَلِيٍّ وَعَائِشَةَ وَالْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ وَسَلْمَانَ وَمُعَاوِيَةَ بْنِ حَيْدَةَ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَلْقَمَةَ. حَدِيثُ أَنَسٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

10. O primanju poklona i odazivanju na gozbu

1357. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdullah b. Bezig; kaže: Ispričao nam je Bišr b. Mufeddal; kaže: Nama je ispričao Seid, prenijevši od Katadea, a on od Enesa b. Malika koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Da mi bude**

[447] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ebu Davud u *Sunenu* i Ibn Hibban u *Sahihu*. Ibn Hibban ga smatra vjerodostojnim hadisom.

[448] Abdullah b. Abdur-Rahman b. Fadl b. Behram es-Semerkandi Ebu Muhammed ed-Darimi je poznati hafiz hadisa i pisac jednog od *sunena*. Umro je 255. godine po Hidžri.

[449] Bilježi Ebu Davud u *Sunenu* od Ebu Umame da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Ko se (kod vlasti) zauzme za nekoga pa mu ovaj na ime toga da poklon i on ga primi, taj kao da je primio veliki iznos kamate."

poklonjena cjevanica[450], ja bih je prihvatio, a i da me pozovu na nju, ja bih se odazvao.«

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Alije, Aiše, Mugirea b. Šu'bea, Selmana, Muavije b. Hajdea i Abdur-Rahmana b. Alkamea. Enesov hadis je hasenun-sahihun.[451]

١١. بَاب مَا جَاءَ فِي التَّشْدِيدِ عَلَى مَنْ يُقْضَى لَهُ بِشَيْءٍ لَيْسَ لَهُ أَنْ يَأْخُذَهُ*

١٣٥٨. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ إِسْحَقَ الْهَمْدَانِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ أُمِّ سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّكُمْ تَخْتَصِمُونَ إِلَيَّ، وَإِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ، وَلَعَلَّ بَعْضَكُمْ أَنْ يَكُونَ أَلْحَنَ بِحُجَّتِهِ مِنْ بَعْضٍ. فَإِنْ قَضَيْتُ لِأَحَدٍ مِنْكُمْ بِشَيْءٍ مِنْ حَقِّ أَخِيهِ، فَإِنَّمَا أَقْطَعُ لَهُ قِطْعَةً مِنَ النَّارِ فَلَا يَأْخُذْ مِنْهُ شَيْئًا** وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَعَائِشَةَ. حَدِيثُ أُمِّ سَلَمَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

11. Oštro upozorenje onome u čiju se korist presudi nešto što mu ne pripada pa to uzme

1358. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Ishak el-Hemdani; kaže: Nama je ispričao Abde b. Sulejman, prenijevši od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, on od Zejnebe bint Ummi Seleme, a ona od Ummu Seleme koja je kazala da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Vi svoje parnice podižete k meni, a ja sam čovjek. Možda će neki od vas biti ubjedljiviji u svom dokazivanju od drugih. Zato, ako nekom od vas presudim pravo koje pripada njegovom bratu,** (neka zna) **time sam mu presudio dio džehennemske vatre, pa neka ne uzima ništa.«**[452]

---

[450] Tj. potkoljenica od brava ili neke druge životinje koja se jede. Dakle, primio bih poklon, ma kako minoran bio, i odazvao bih se na gozbu, pa ma kako skromna bila.

[451] Bilježi ga i Buharija u *Sahihu* od Ebu Hurejrea.

[452] Iz ovog hadisa da se zaključiti da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tamo gdje nije imao objave, bio kao i ostali ljudi. Prilikom parničnog postupka, on se ponašao kao i svaki drugi sudija. Nakon što bi saslušao obje strane on bi donio presudu na temelju dokaza koje bi čuo. Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, presuda u nečiju korist ne znači da je svaki put uspio dokučiti čije je pravo. Zato upozorava da niko ne prihvata ono što nije njegovo pa makar na sudu i bilo dodijeljeno njemu jer će za to biti odgovoran pred Svevišnjim Allahom.

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ebu Hurejrea i Aiše. Ummu Selemin hadis je hasenun-sahihun.[453]

١٢. بَاب مَا جَاءَ فِي أَنَّ الْبَيِّنَةَ عَلَى الْمُدَّعِي وَالْيَمِينَ عَلَى الْمُدَّعَى عَلَيْهِ*

١٣٥٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ وَائِلٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: **جَاءَ رَجُلٌ مِنْ حَضْرَمَوْتَ وَرَجُلٌ مِنْ كِنْدَةَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَقَالَ الْحَضْرَمِيُّ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! إِنَّ هَذَا غَلَبَنِي عَلَى أَرْضٍ لِي. فَقَالَ الْكِنْدِيُّ: هِيَ أَرْضِي وَفِي يَدِي لَيْسَ لَهُ فِيهَا حَقٌّ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْحَضْرَمِيِّ: أَلَكَ بَيِّنَةٌ؟ قَالَ: لَا. قَالَ: فَلَكَ يَمِينُهُ. قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! إِنَّ الرَّجُلَ فَاجِرٌ لَا يُبَالِي عَلَى مَا حَلَفَ عَلَيْهِ، وَلَيْسَ يَتَوَرَّعُ مِنْ شَيْءٍ. قَالَ: لَيْسَ لَكَ مِنْهُ إِلَّا ذَلِكَ. قَالَ: فَانْطَلَقَ الرَّجُلُ لِيَحْلِفَ لَهُ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا أَدْبَرَ: لَئِنْ حَلَفَ عَلَى مَالِكَ لِيَأْكُلَهُ ظُلْمًا، لَيَلْقَيَنَّ اللَّهَ وَهُوَ عَنْهُ مُعْرِضٌ.** وَفِي الْبَاب عَنْ عُمَرَ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَالْأَشْعَثِ بْنِ قَيْسٍ. حَدِيثُ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ

١٣٦٠. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ وَغَيْرُهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِي خُطْبَتِهِ: **الْبَيِّنَةُ عَلَى الْمُدَّعِي، وَالْيَمِينُ عَلَى الْمُدَّعَى عَلَيْهِ.** هَذَا حَدِيثٌ فِي إِسْنَادِهِ مَقَالٌ وَمُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ الْعَرْزَمِيُّ يُضَعَّفُ فِي الْحَدِيثِ مِنْ قِبَلِ حِفْظِهِ. ضَعَّفَهُ ابْنُ الْمُبَارَكِ وَغَيْرُهُ*

١٣٦١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَهْلِ بْنِ عَسْكَرٍ الْبَغْدَادِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا نَافِعُ ابْنُ عُمَرَ الْجُمَحِيُّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: **أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى أَنَّ الْيَمِينَ عَلَى الْمُدَّعَى عَلَيْهِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. أَنَّ الْبَيِّنَةَ عَلَى الْمُدَّعِي، وَالْيَمِينَ عَلَى الْمُدَّعَى عَلَيْهِ*

---

[453] Zabilježen je u *El-Kutubus-Sitte.*

12. Tužitelj treba imati svjedoka, a tuženom je dovoljna zakletva

1359. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Ebu Ahves, on je prenio od Simaka b. Harba, on od Alkame b. Vaila, a on od svoga oca koji je kazao: »**Dođoše neki čovjek iz Hadramevta**[454] **i neki iz** (plemena) **Kinde**[455] **Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem. Hadremi reče: Allahov Poslaniče, ovaj mi je oduzeo zemlju. Kindi reče: To je moja zemlja, u mom je posjedu i on nema na nju pravo. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče Hadremiju: Imaš li dokaz? Ne, odgovori ovaj, a on će na to: Onda ti je preostala njegova zakletva. Allahov Poslaniče, ponovo će on: Ovaj čovjek je pokvaren, ne obraća pažnju na šta će se zakleti, i ne preza ni od čega. On reče: Od njega ti je samo to preostalo. Taj čovjek mu se počeo zaklinjati. Pošto se ovaj poče zaklinjati, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Ako se zakune, s namjerom da bespravno prisvoji tvoj imetak, zasigurno će susresti Allaha, ali On će od njega biti zakrenut.**«

Na ovu temu su hadisi preneseni od Omera, Ibn Abbasa, Abdullaha b. Amra i Eš'asa b. Kajsa. Hadis Vaila b. Hudžra je hasenun-sahihun.[456]

1360. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Ispričali su nam Alija b. Mushir i drugi, prenijevši od Muhammeda b. Ubejdullaha, on od Amra b. Šuajba, on od svoga oca, a on od njegova djeda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, (jednom prilikom) u svom govoru rekao: »**Tužitelj treba imati dokaz, a tuženom je dovoljna zakletva.**«

Na sened ovog hadisa ima primjedbi jer je Muhammed b. Ubejdullah el-Arzemi slab ravija hadisa zbog lošeg pamćenja. Slabim su ga ocijenili Ibn Mubarek i drugi.

1361. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Sehl b. Asker el-Bagdadi; kaže: Ispričao nam je Muhammed b. Jusuf; kaže: Nama je ispričao Nafi' b. Omer el-Džumehi, prenijevši od Abdullaha b. Ebu

---

454 Hadramevt je mjesto na granici Saudijske Arabije sa Jemenom.
455 Poglavica plemena Kinde iz Jemena.
456 Bilježi ga i Muslim u *Sahihu.*

Mulejkea, a on od Ibn Abbasa: »**Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odredio je da zakletva bude za tuženog.**«

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[457] U skladu s ovim (hadisom) postupak je učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostalih. Oni smatraju da tužitelj treba imati dokaz, a tuženom je dovoljna i zakletva.

١٣. بَاب مَا جَاءَ فِي الْيَمِينِ مَعَ الشَّاهِدِ*

١٣٦٢. حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّوْرَقِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ: حَدَّثَنِي رَبِيعَةُ بْنُ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: **قَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْيَمِينِ مَعَ الشَّاهِدِ الْوَاحِدِ**. قَالَ رَبِيعَةُ: وَأَخْبَرَنِي ابْنٌ لِسَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ قَالَ: وَجَدْنَا فِي كِتَابِ **سَعْدٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى بِالْيَمِينِ مَعَ الشَّاهِدِ**. وَفِي الْبَاب عَنْ عَلِيٍّ وَجَابِرٍ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَسُرَّقَ. حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى بِالْيَمِينِ مَعَ الشَّاهِدِ الْوَاحِدِ حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ*

١٣٦٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ وَمُحَمَّدُ بْنُ أَبَانَ قَالَا: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ عَنْ جَعْفَرِ ابْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَابِرٍ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى بِالْيَمِينِ مَعَ الشَّاهِدِ***

١٣٦٤. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ حَدَّثَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى بِالْيَمِينِ مَعَ الشَّاهِدِ الْوَاحِدِ**. قَالَ: وَقَضَى بِهَا عَلِيٌّ فِيكُمْ. وَهَذَا أَصَحُّ. وَهَكَذَا رَوَى سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْسَلًا. وَرَوَى عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ وَيَحْيَى ابْنُ سُلَيْمٍ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيٍّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. رَأَوْا أَنَّ الْيَمِينَ مَعَ الشَّاهِدِ الْوَاحِدِ جَائِزٌ فِي الْحُقُوقِ وَالْأَمْوَالِ. وَهُوَ قَوْلُ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ وَالشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. وَقَالُوا: لَا يُقْضَى بِالْيَمِينِ مَعَ الشَّاهِدِ الْوَاحِدِ إِلَّا فِي الْحُقُوقِ وَالْأَمْوَالِ. وَلَمْ يَرَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ وَغَيْرِهِمْ أَنْ يُقْضَى بِالْيَمِينِ مَعَ الشَّاهِدِ الْوَاحِدِ*

---

[457] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

13. O zakletvi uz jednog svjedoka

1362. ISPRIČAO NAM JE Jakub b. Ibrahim ed-Devreki; kaže: Nama je ispričao Abdul-Aziz b. Muhammed i kazao: Ispričao mi je Rebi'a b. Ebu Abdur-Rahman, prenijevši od Suhejla b. Ebu Saliha, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao: »**Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi** (od tužitelja) **pored jednog svjedoka, tražio i zakletvu.**«[458] Rebi'a kaže: Obavijestio me sin Sa'da b. Ubadea i kazao: U Sa'dovoj knjizi smo našli da bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, (od tužitelja) pored jednog svjedoka tražio i zakletvu.

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Alije, Džabira, Ibn Abbasa i Surreka. Ebu Hurejreov hadis da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, (za tužitelja) pored svjedoka zahtijevao i zakletvu je hasenun-garibun.[459]

1363. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. Beššar i Muhammed b. Ebban i kazali: Ispričao nam je Abdul-Vehhab es-Sekafi, prenijevši od Džafera b. Muhammeda, on od svoga oca, a on od Džabira »**da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem,** (od tužitelja) **pored jednog svjedoka tražio i zakletvu.**«[460]

1364. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Ispričao nam je Ismail b. Džafer; kaže: nama je ispričao Džafer b. Muhammed[461], prenijevši od svog oca »**da bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem,** (od tužitelja) **pored jednog svjedoka tražio i zakletvu.**« Kaže: To je od vas tražio i Alija. Ovo je vjerodostojnije.

Tako je prenio Sufjan es-Sevri od Džafera b. Muhammeda, on od svoga oca, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kao

---

[458] Muzhir veli: Prilikom jedne parnice tužitelj je imao samo jednog svjedoka, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, od njega zahtijevao da se umjesto drugog svjedoka, zakune Allahom. Pošto se zakleo, on je presudio u njegovu korist. Na temelju ovoga su Malik b. Enes, Šafija, Ahmed b. Hanbel i Ishak stali na stanovište da se, ukoliko tužitelj nema dva svjedoka, može donijeti presuda u njegovu korist, ako se umjesto drugog svjedoka zakune. Ebu Hanife smatra da se presuda ne može donijeti na osnovu jednog svjedoka i zakletve. Za to su potrebna najmanje dva svjedoka.

[459] Bilježe ga i Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima*.

[460] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ibn Madže u *Sunenu*.

[461] Džafer b. Muhammed b. Ali b. Husejn b. Ali b. Ebu Talib, Ebu Abdullah. Poznat je kao Džafer es-Sadik. Slovio je kao imam i šeri'atski pravnik. Umro je 248. godine po Hidžri.

mursel. Abdul-Aziz b. Ebu Seleme i Jahja b. Sulejm su ovaj hadis prenijeli od Džafera b. Muhammeda, on od svoga oca, on od Alije, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

U skladu s ovim (hadisom) postupak je nekih učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostalih. Oni smatraju da je dozvoljeno, o pitanju prava i imovine, donošenje presude na temelju zakletve i jednog svjedoka. Ovo je i stav Malika b. Enesa, Šafije, Ahmeda i Ishaka. Oni vele: Samo je, kada je u pitanju pravo i imovina, dozvoljeno izricanje presude na temelju zakletve i jednog svjedoka. Neki učenjaci iz Kufe i drugi smatraju da nije dozvoljeno izricanje (bilo kakve) presude na temelju zakletve i jednog svjedoka.

١٤. بَاب مَا جَاءَ فِي الْعَبْدِ يَكُونُ بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ فَيُعْتِقُ أَحَدُهُمَا نَصِيبَهُ*

١٣٦٥. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَنْ أَعْتَقَ نَصِيبًا، أَوْ قَالَ شِقْصًا، أَوْ قَالَ شِرْكًا لَهُ فِي عَبْدٍ، فَكَانَ لَهُ مِنَ الْمَالِ مَا يَبْلُغُ ثَمَنَهُ بِقِيمَةِ الْعَدْلِ، فَهُوَ عَتِيقٌ. وَإِلَّا فَقَدْ عَتَقَ مِنْهُ مَا عَتَقَ.** قَالَ أَيُّوبُ: وَرُبَّمَا قَالَ نَافِعٌ فِي هَذَا الْحَدِيثِ، يَعْنِي فَقَدْ عَتَقَ مِنْهُ مَا عَتَقَ. حَدِيثُ ابْنِ عُمَرَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَاهُ سَالِمٌ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ*

١٣٦٦. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَنْ أَعْتَقَ نَصِيبًا لَهُ فِي عَبْدٍ، فَكَانَ لَهُ مِنَ الْمَالِ مَا يَبْلُغُ ثَمَنَهُ، فَهُوَ عَتِيقٌ مِنْ مَالِهِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

١٣٦٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ خَشْرَمٍ أَخْبَرَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي عَرُوبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنِ النَّضْرِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ بَشِيرِ بْنِ نَهِيكٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنْ أَعْتَقَ نَصِيبًا، أَوْ قَالَ شِقْصًا فِي مَمْلُوكٍ، فَخَلَاصُهُ فِي مَالِهِ إِنْ كَانَ لَهُ مَالٌ. فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ مَالٌ،**

قَوَّمَ قِيمَةَ عَدْلٍ ثُمَّ يُسْتَسْعَى فِي نَصِيبِ الَّذِي لَمْ يُعْتَقْ غَيْرَ مَشْقُوقٍ عَلَيْهِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو.

١٣٦٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي عَرُوبَةَ **نَحْوَهُ**. وَقَالَ: شَقِيصًا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَهَكَذَا رَوَى أَبَانُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ قَتَادَةَ مِثْلَ رِوَايَةِ سَعِيدِ ابْنِ أَبِي عَرُوبَةَ. وَرَوَى شُعْبَةُ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ قَتَادَةَ وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ أَمْرَ السِّعَايَةِ. وَاخْتَلَفَ أَهْلُ الْعِلْمِ فِي السِّعَايَةِ. فَرَأَى بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ السِّعَايَةَ فِي هَذَا. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَأَهْلِ الْكُوفَةِ. وَبِهِ يَقُولُ إِسْحَقُ. وَقَدْ قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ: إِذَا كَانَ الْعَبْدُ بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ، فَأَعْتَقَ أَحَدُهُمَا نَصِيبَهُ، فَإِنْ كَانَ لَهُ مَالٌ، غَرِمَ نَصِيبَ صَاحِبِهِ وَعَتَقَ الْعَبْدُ مِنْ مَالِهِ. وَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ مَالٌ، عَتَقَ مِنَ الْعَبْدِ مَا عَتَقَ وَلَا يُسْتَسْعَى. وَقَالُوا بِمَا رُوِيَ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَهَذَا قَوْلُ أَهْلِ الْمَدِينَةِ. وَبِهِ يَقُولُ مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ وَالشَّافِعِيُّ وَأَحْمَدُ وَإِسْحَقُ*

14. O robu koji je vlasništvo dvojice ljudi pa ga jedan, u svom dijelu, oslobodi

1365. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Nama je ispričao Ismail b. Ibrahim, prenijevši od Ejjuba, on od Nafi'a, on od Ibn Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem da je kazao: **«Ko oslobodi svoj dio, ili je kazao svoj udio, ili je kazao svoju dionicu u robu, a ima imetka i za cjelokupnu njegovu cijenu u vrijednosti srednjeg roba, neka ga** (u cijelosti) **oslobodi. U protivnom, biće slobodan onoliko koliko ga je on oslobodio.«**

Ejjub veli: Možda je Nafi' o ovom hadisu rekao: »Biće slobodan onoliko koliko ga on oslobodi.« Ibn Omerov hadis je hasenun-sahihun.[462] Salim ga je prenio od svoga oca, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

1366. ISPRIČAO NAM JE O TOME Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Ispričao nam je Abdur-Rezzak; kaže: Nama je ispričao Ma'mer, prenijevši od Zuhrija, on od Salima, on od Svoga oca, a on od

---

[462] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »**Ko oslobodi svoj udio u robu, a ima imetka i za ostatak njegove cijene, neka ga** (u potpunosti) **oslobodi svojim imetkom.**« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

1367. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hašrem; kaže: Nama je ispričao Isa b. Junus, prenijevši od Seida b. Ebu Arube, on od Katadea, on od Nadra b. Enesa, on od Bešira b. Nehika, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Ko oslobodi svoj dio, ili je kazao svoj udio u robu, neka ga** (u potpunosti) **oslobodi svojim imetkom ukoliko ima imetka. A ako ne bude imao imetka, odrediće se njegova vrijednost a onda će se omogućiti** (robu) **da se u dijelu u kojem nije oslobođen** (postupno) **otkupljuje bez opterećenja svojim radom.**« Na ovu temu hadis je prenesen i od Abdullaha b. Amra.

1368. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Nama je ispričao Jahja b. Seid, prenijevši od Seida b. Ebu Arubea **slično** (prethodnom hadisu) rerekavši »udio«.

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[463] Ebban b. Jezid prenio je od Katadea istovjetno predaji Seida b. Ebu Arubea. Šu'be je ovaj hadis prenio od Katadea i u njemu nije spomenuo pitanje samootkupljenja.

Učenjaci su se razišli u pogledu rada roba koji sebe otkupljuje. Neki učenjaci smatraju da mu treba omogućiti rad kojim će se iskupiti. Ovo je stav Sufjana es-Sevrija i učenjaka iz Kufe. Tako misli i Ishak. Neki učenjaci kažu: Ukoliko rob bude u vlasništvu dvojice pa ga jedan od njih oslobodi u svom dijelu, ako bude imao sredstava, platiće suvlasniku njegov dio i u potpunosti ga osloboditi svojim imetkom. Ukoliko, pak, ne bude imao sredstava da ga u cijelosti oslobodi, on će biti slobodan za dio za koji je oslobođen, a neće mu se omogućavati da se u preostalom dijelu iskupi svojim radom. Oni se pri tom pozivaju na predaju koja se prenosi od Ibn Omera od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Ovo je stav učenjaka iz Medine. Tako misle i Malik b. Enes, Šafija, Ahmed i Ishak.

---

[463] Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi osim Nesaije.

١٥. بَاب مَا جَاءَ فِي الْعُمْرَى*

١٣٦٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ سَمُرَةَ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **الْعُمْرَى جَائِزَةٌ لِأَهْلِهَا، أَوْ مِيرَاثٌ لِأَهْلِهَا**. وَفِي الْبَاب عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ وَجَابِرٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَعَائِشَةَ وَابْنِ الزُّبَيْرِ وَمُعَاوِيَةَ*

١٣٧٠. حَدَّثَنَا الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا مَعْنٌ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرٍ ابْنِه عبدالله أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **أَيُّمَا رَجُلٍ أُعْمِرَ عُمْرَى لَهُ وَلِعَقِبِهِ، فَإِنَّهَا لِلَّذِي يُعْطَاهَا، لَا تَرْجِعُ إِلَى الَّذِي أَعْطَاهَا. لِأَنَّهُ أَعْطَى عَطَاءً وَقَعَتْ فِيهِ الْمَوَارِيثُ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَهَكَذَا رَوَى مَعْمَرٌ وَغَيْرُ وَاحِدٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ، مِثْلَ رِوَايَةِ مَالِكٍ. وَرَوَى بَعْضُهُمْ عَنِ الزُّهْرِيِّ، وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ (وَلِعَقِبِهِ). وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ. قَالُوا: إِذَا قَالَ: هِيَ لَكَ، حَيَاتَكَ وَلِعَقِبِكَ، فَإِنَّهَا لِمَنْ أُعْمِرَهَا، لَا تَرْجِعُ إِلَى الْأَوَّلِ. وَإِذَا لَمْ يَقُلْ (لِعَقِبِكَ) فَهِيَ رَاجِعَةٌ إِلَى الْأَوَّلِ إِذَا مَاتَ الْمُعْمَرُ. وَهُوَ قَوْلُ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ وَالشَّافِعِيِّ. وَرُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: الْعُمْرَى جَائِزَةٌ لِأَهْلِهَا. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ. قَالُوا: إِذَا مَاتَ الْمُعْمَرُ فَهُوَ لِوَرَثَتِهِ. وَإِنْ لَمْ تُجْعَلْ لِعَقِبِهِ. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ*

15. O darivanju na doživotno korištenje

1369. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna; kaže: Nama je ispričao Ibn Ebu Adijj, on je prenio od Seida, on od Katadea, on od Hasana, a on od Semurea da je Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »**Ono što se daruje nekome na doživotno korištenje dozvoljeno je i njegovoj obitelji, ili je kazao, nasljedstvo je njegove obitelji.**«[464].

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Zejda b. Sabita, Džabira, Ebu Hurejrea, Aiše, Ibn Zubejra i Muavije.

---

[464] Predislamski Arapi imali su običaj da nekome nešto daruju na doživotno korištenje da bi se to nakon smrti korisnika ponovo vratilo vlasniku. Islam je dokinuo takvu praksu. Većina učenjaka na temelju ovog i drugih hadisa smatra da ukoliko neko nekretninu ili pokretninu daruje nekome na doživotno korištenje, gubi pravo na nju jer ona nakon smrti korisnika pripada njegovim nasljednicima. Izuzetak je, po mišljenju nekih učenjaka, onaj koji uslovi da mu se darovano ima vratiti nakon smrti onoga kome je darovano.

1370. ISPRIČAO NAM JE El-Ensari; kaže: Ispričao nam je Ma'n; kaže: Nama je ispričao Malik, prenijevši od Ibn Šihaba, on od Ebu Seleme, a on od Džabira b. Abdullaha da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »**Kojem god se čovjeku i njegovoj djeci dā nešto na doživotno korištenje, to pripada njemu i neće se vraćati onome koji je to dao, jer je to postalo vlasništvo onoga kome je dato, te će** (nakon njegove smrti) **pripasti njegovim nasljednicima.**«

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[465] Istovjetno Malikovoj predaji prenijeli su Ma'mer i drugi od Zuhrija. Neki su prenijeli od Zuhrija, ali nisu spomenuli »i njegovoj djeci.« U skladu s ovim postupak je nekih učenjaka. Oni kažu: Ako je rekao: Ovo je za tebe dok si živ a poslije tebe i tvojoj djeci, onda će pripasti onome kome je darovano i neće se vratiti prvom (vlasniku). Međutim, ako ne rekne »i tvojoj djeci poslije tebe«, u tom slučaju će (nakon smrti onoga kome je darovano) biti vraćeno prvom vlasniku. Ovo je stav Malika b. Enesa i Šafije. Preneseno je, sa više seneda, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: »Ono što se daruje nekome doživotno, dozvoljeno je (nakon njegove smrti) i njegovoj porodici.« U skladu s ovim postupak je nekih učenjaka. Oni vele: Kada umre onaj kome je nešto doživotno darovano to će pripasti njegovim nasljednicima, makar i ne bilo naglašeno da se to daruje i njegovoj djeci. Ovo je stav Sufjana es-Sevrija, Ahmeda i Ishaka.

١٦. بَاب مَا جَاءَ فِي الرُّقْبَى*

١٣٧١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ عَنْ دَاوُدَ بْنِ أَبِي هِنْدٍ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **الْعُمْرَى جَائِزَةٌ لِأَهْلِهَا، وَالرُّقْبَى جَائِزَةٌ لِأَهْلِهَا**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رَوَاه بَعْضُهُمْ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ مَوْقُوفًا. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. أَنَّ الرُّقْبَى جَائِزَةٌ مِثْلَ الْعُمْرَى. وَهُوَ قَوْلُ أَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. وَفَرَّقَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ وَغَيْرِهِمْ بَيْنَ الْعُمْرَى وَالرُّقْبَى. فَأَجَازُوا الْعُمْرَى وَلَمْ يُجِيزُوا الرُّقْبَى. وَتَفْسِيرُ الرُّقْبَى أَنْ يَقُولَ: هَذَا الشَّيْءُ لَكَ مَا عِشْتَ. فَإِنْ مُتَّ قَبْلِي فَهِيَ رَاجِعَةٌ إِلَيَّ. وَقَالَ أَحْمَدُ وَإِسْحَقُ: الرُّقْبُ مِثْلُ الْعُمْرَى. وَهِيَ لِمَنْ أُعْطِيَهَا، وَلَا تَرْجِعُ إِلَى الْأَوَّلِ*

---

[465] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

16. O davanju na doživotno uživanje, uz uslov da ostane vlasništvo preživjelog[466]

1371. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Nama je ispričao Hušejm, prenijevši od Davuda b. Ebu Hinda, on od Ebu Zubejra, a on od Džabira koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Ono što se daruje nekome na doživotno korištenje pripada obitelji onoga kome je darovano, a ono što se dā nekome na doživotno uživanje uz uslov da dato ostane vlasništvo preživjelog, pripada obitelji preživjelog.**«

Ovaj hadis je hasenun.[467] Neki su ga od Ebu Zubejra, a on od Džabira prenijeli kao mevkuf hadis. U skladu s ovim (hadisom) praksa je nekih učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostalih. Oni smatraju da je ono što se dā na doživotno uživanje, uz uslov da dato ostane vlasništvo preživjelog, dozvoljeno, kao što je dozvoljeno i ono što se da na doživotno korištenje. Ovo je stav Ahmeda i Ishaka. Neki učenjaci iz Kufe i drugi prave razliku između onog što se daruje na doživotno korištenje i onoga što se da na doživotno uživanje uz uslov da se darovano vrati prvobitnom vlasniku, ukoliko onaj kome je to dato na doživotno uživanje umre prije njega. Oni smatraju da je dozvoljeno nasljednicima onoga kome je to darovano na doživotno korištenje da ga nastave koristiti poslije njegove smrti, dok ono što je nekome dato na doživotno uživanje uz uslov da se vrati vlasniku, ukoliko onaj kome je darovano umre prije njega, nije dozvoljeno koristiti i njegovim nasljednicima. Ono što se da nekome na doživotno korištenje, uz uslov da to ostane vlasništvo preživjelog je kao kada neko rekne: Dajem ti da ovo koristiš dok si živ, a ako umreš prije mene to ima da mi se vrati. Ahmed i Ishak vele: Ono što se dā na doživotno uživanje, uz uslov da dato ostane vlasništvo preživjelog, jeste isto kao i ono što se daruje na doživotno korištenje (bez uslovljavanja). Ono pripada onome kome je dato, i neće se vraćati prvom (vlasniku).

---

[466] Po mišljenju Džezerija ono što se dā nekome na doživotno uživanje, uz uslov da dato ostane vlasništvo preživjelog, biva kada jedna osoba rekne drugoj: Dajem ti ovu kuću da je uživaš dok si živ. Ukoliko umreš prije mene, ta kuća ima da mi se vrati. A ukoliko ja umrem prije tebe, ta kuća ostaje tebi.

[467] Bilježe ga *u El-Kutubus-Sitte* svi, osim Buharije.

١٧. بَاب مَا ذُكِرَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الصُّلْحِ بَيْنَ النَّاسِ*

١٣٧٢. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ الْعَقَدِيُّ حَدَّثَنَا كَثِيرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ الْمُزَنِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **الصُّلْحُ جَائِزٌ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ، إِلَّا صُلْحًا حَرَّمَ حَلَالًا أَوْ أَحَلَّ حَرَامًا. وَالْمُسْلِمُونَ عَلَى شُرُوطِهِمْ إِلَّا شَرْطًا حَرَّمَ حَلَالًا أَوْ أَحَلَّ حَرَامًا.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

17. O tome šta je spomenuto od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, u pogledu pomirenja među ljudima

1372. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Ispričao nam je Ebu Amir el-Akadi; kaže: Nama je ispričao Kesir b. Abdullah b. Amr b. Avf el-Muzeni, prenijevši od svoga oca, a on od njegova djeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »**Pomirenje je dozvoljeno među muslimanima, osim onog kojim se zabranjuje dozvoljeno ili dozvoljava zabranjeno. Muslimani su dužni poštovati** (dogovorene) **uvjete osim onih kojim se zabranjuje dozvoljeno ili dozvoljava zabranjeno.**« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[468]

١٨. بَاب مَا جَاءَ فِي الرَّجُلِ يَضَعُ عَلَى حَائِطِ جَارِهِ خَشَبًا*

١٣٧٣. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: سَمِعْتُهُ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِذَا اسْتَأْذَنَ أَحَدَكُمْ جَارُهُ أَنْ يَغْرِزَ خَشَبَهُ فِي جِدَارِهِ فَلَا يَمْنَعْهُ.** فَلَمَّا حَدَّثَ أَبُو هُرَيْرَةَ طَأْطَئُوا رُءُوسَهُمْ، فَقَالَ: مَا لِي أَرَاكُمْ عَنْهَا مُعْرِضِينَ؟ وَاللَّهِ لَأَرْمِيَنَّ بِهَا بَيْنَ أَكْتَافِكُمْ وَفِي الْبَاب عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ وَمُجَمِّعِ بْنِ جَارِيَةَ. حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَبِهِ يَقُولُ

---

[468] Bilježe ga i Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima*. Mnogi se učenjaci ne slažu s Tirmizijinom ocjenom ovog hadisa zbog ravije Kesira b. Abdullaha b. Amra b. Avfa koji je po ocjeni mnogih veoma slab ravija. Neki idu toliko daleko da ga smatraju lažovom.

الشَّافِعِيُّ. وَرُوِيَ عَنْ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْهُمْ مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ. قَالُوا: لَهُ أَنْ يَمْنَعَ جَارَهُ أَنْ يَضَعَ خَشَبَهُ فِي جِدَارِهِ. وَالْقَوْلُ الْأَوَّلُ أَصَحُّ*

18. O osobi koja u zid svoga susjeda stavi gredu

1373. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Abdur-Rahman; kaže: Nama je ispričao Sufjan b. Ujejne, prenijevši od Zuhrija, on od A'redža, a on od Ebu Hurejrea kazavši: Čuo sam ga kada veli da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Ako nekoga od vas upita njegov susjed da zabode gredicu u njegov zid, neka mu ne zabranjuje.**«

Pošto je Ebu Hurejre ispričao (ovaj hadis) okrenuli su glave, a on reče: Vidim da od ovih riječi okrećete glave. Tako mi Allaha, ja ću ih razglasiti među vama.

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ibn Abbasa i Mudžemmi'a b. Džarijea. Ebu Hurejreov hadis je hasenun-sahihun.[469] U skladu s ovim (hadisom) praksa je nekih učenjaka. To je stav i Šafije. Neki učenjaci, među kojima je i Malik b. Enes prenose i kažu: On može da zabrani svom susjedu da stavi gredu u njegov zid. Prvo mišljenje je meritornije.

١٩. بَاب مَا جَاءَ أَنَّ الْيَمِينَ عَلَى مَا يُصَدِّقُهُ صَاحِبُهُ*

١٣٧٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ وَأَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ (الْمَعْنَى وَاحِدٌ) قَالَا: حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **الْيَمِينُ عَلَى مَا يُصَدِّقُكَ بِهِ صَاحِبُكَ** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ هُشَيْمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ. وَعَبْدُ اللَّهِ هُوَ أَخُو سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَبِهِ يَقُولُ أَحْمَدُ وَإِسْحَقُ. وَرُوِيَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ النَّخَعِيِّ أَنَّهُ قَالَ: وَإِذَا كَانَ الْمُسْتَحْلِفُ مَظْلُومًا فَالنِّيَّةُ نِيَّةُ الَّذِي اسْتَحْلَفَ*

[469] Bilježe ga *u El-Kutubus-Sitte* svi, osim Nesaije.

19. O tome da je zakletva radi toga da bi uvjerio sagovornika

1374. ISPRIČALI SU MI (isti smisao) Kutejbe i Ahmed b. Meni' i kazali: Nama je ispričao Hušejm, prenijevši od Abdullaha b. Ebu Saliha, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Zakletva je radi toga da bi njome uvjerio svog sagovornika.**«[470]

Ovaj hadis je hasenun-garibun.[471] Poznat nam je samo preko Hušejma od Abdullaha b. Ebu Saliha. Abdullah je brat Suhejla b. Ebu Saliha. U skladu s ovim (hadisom) praksa je nekih učenjaka. To je stav i Ahmeda i Ishaka. Preneseno je od Ibrahima en-Nehaija da je kazao: Ako je onaj koji insistira na zakletvi silnik, onda je zakletva (potrebna) radi onoga koji se zaklinje. A ako je onaj koji traži zakletvu obespravljeni, onda je zakletva (potrebna) radi njega.

٢٠. بَاب مَا جَاءَ فِي الطَّرِيقِ إِذَا اخْتُلِفَ فِيهِ كَمْ يُجْعَلُ*

١٣٧٥. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنِ الْمُثَنَّى بْنِ سَعِيدٍ الضُّبَعِيِّ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ بَشِيرِ ابْنِ نَهِيكٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **اجْعَلُوا الطَّرِيقَ سَبْعَةَ أَذْرُعٍ***

١٣٧٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا الْمُثَنَّى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ بُشَيْرِ بْنِ كَعْبٍ الْعَدَوِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِذَا تَشَاجَرْتُمْ فِي الطَّرِيقِ فَاجْعَلُوهُ سَبْعَةَ أَذْرُعٍ** وَهَذَا أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ وَكِيعٍ. وَفِي الْبَاب عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ. حَدِيثُ بُشَيْرِ بْنِ كَعْبٍ الْعَدَوِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَرَوَى بَعْضُهُمْ هَذَا عَنْ قَتَادَةَ عَنْ بَشِيرِ بْنِ نَهِيكٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. وَهُوَ غَيْرُ مَحْفُوظٍ*

---

[470] Nevevi u *Komentaru Muslimovog Sahiha* smatra da se ovaj hadis odnosi na zakletvu na zahtjev suca. Naime, ako osoba optuži osobu za nešto i sudac od tužitelja zatraži da se zakune na ono što tvrdi, dužan se je zakleti.

[471] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu* i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, te Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima.*

20. O rješavanju spora u vezi s putem

1375. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Nama je ispričao Veki', prenijevši od Musennaa b. Seida ed-Dubeijja, on od Katadea, on od Bešira b. Nehika,[472] a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Određujte put** (širok) **sedam podlaktica.**«[473]

1376. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Jahja b. Seid; kaže: Nama je ispričao Musenna b. Seid, prenijevši od Katadea, on od Bušejra b. Ka'ba el-Adevija, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Ako se budete sporili zbog puta, učinite ga** (širokim) **sedam podlaktica.**« Ovo je pouzdanije od Vekiovog hadisa.

Na ovu temu hadis je prenesen i od Ibn Abbasa. Hadis Bušejra b. Ka'ba el-Adevija od Ebu Hurejrea je hasenun-sahihun.[474] Neki su ovo prenijeli od Katadea, on od Bešira b. Nehika, a on od Ebu Hurejrea, međutim taj (hadis) nije upamćen.

٢١. بَاب مَا جَاءَ فِي تَخْيِيرِ الْغُلَامِ بَيْنَ أَبَوَيْهِ إِذَا افْتَرَقَا*

١٣٧٧. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ زِيَادِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ هِلَالِ بْنِ أَبِي مَيْمُونَةَ الثَّعْلَبِيِّ عَنْ أَبِي مَيْمُونَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ : **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيَّرَ غُلَامًا بَيْنَ أَبِيهِ وَأُمِّهِ.** وَفِي الْبَاب عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَجَدِّ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ جَعْفَرٍ. حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو مَيْمُونَةَ اسْمُهُ سُلَيْمٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. قَالُوا: يُخَيَّرُ الْغُلَامُ بَيْنَ أَبَوَيْهِ إِذَا وَقَعَتْ بَيْنَهُمَا الْمُنَازَعَةُ فِي الْوَلَدِ. وَهُوَ قَوْلُ أَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. وَقَالَا: مَا كَانَ الْوَلَدُ صَغِيرًا فَالْأُمُّ أَحَقُّ. فَإِذَا بَلَغَ الْغُلَامُ سَبْعَ سِنِينَ خُيِّرَ بَيْنَ أَبَوَيْهِ. هِلَالُ بْنُ

---

[472] Bešir b. Nehik je pouzdan ravija. Pripadao je trećoj generaciji.

[473] Ibn Hadžer smatra da se ovdje misli na širinu od sedam ljudskih podlaktica. Neki smatraju da se misli na sedam građevinskih aršina. To otprilike iznosi od tri i po do četiri metra. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je još u to vrijeme tražio da se putevi ostavljaju i grade u širini od tri po do četiri metra kako bi ljudi nesmetano mogli prolaziti sa svojim jahalicama i tovarima. Ukoliko se radi o putu između posjeda, onda je na vlasnicima da se dogovore o širini puta, ukoliko se, pak, ne uspiju dogovoriti, onda će, po šeri'atu, vlast odrediti put u širini od sedam podlaktica ili aršina, odnosno onoliko koliko je potrebno da tim putem mogu prolaziti svi prolaznici, a da niko nikoga ne ugrožava.

[474] Bilježe ga *u El-Kutubus-Site* svi, osim Nesaije.

أَبِي مَيْمُونَةَ هُوَ هِلَالُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ أُسَامَةَ. وَهُوَ مَدَنِيٌّ. وَقَدْ رَوَى عَنْهُ يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ وَمَالِكُ بْنُ أَنَسٍ وَفُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ*

21. O tome da dječak ima pravo da bira s kojim će roditeljem ostati ukoliko se oni razvedu

1377. ISPRIČAO NAM JE Nasr b. Ali; kaže: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Zijada b. Sa'da, on od Hilala b. Ebu Mejmune es-Sa'lebija, on od Ebu Mejmune, a on od Ebu Hurejrea: **»Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, omogućio je dječaku da izabere hoće li ostati s ocem ili s majkom.«**[475]

Na ovu temu su hadisi preneseni i od Abdullaha b. Amra i djeda Abdul-Hamida b. Džafera. Ebu Hurejrin hadis je hasenun-sahihun.[476] Ubu Mejmuna se zvao Sulejm. U skladu s ovim hadisom postupak je nekih učenjaka iz generacije ashaba i ostalih. Oni kažu: Ukoliko među roditeljima dođe do spora zbog djeteta, dječaku će se dati mogućnost da odabere s kojim roditeljom želi biti. Ovo je stav i Ahmeda i Ishaka. Oni kažu: Ako je dijete malo onda je preče da bude uz majku, a kada dostigne sedam godina pružit će mu se mogućnost da odabere s kojim će roditeljom. Hilal b. Ebu Mejmune je ustvari Hilal b. Ali b. Usame.

---

475 Bilježe Ahmed u *Musnedu*, Ebu Davud u *Sunenu* i Hakim u *Mustedreku* od Abdullaha b. Amra koji je kazao: "Neka je žena došla Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla: Allahov Poslaniče: Ovaj moj sin bio je u mojoj utrobi, još se hrani iz mojih prsa, moja soba mu je sklonište, a njegov me otac pustio i želi da ga odvoji od mene. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Preče je da bude s tobom dok se ne udaš." Bilježe Ebu Davud i Nesaija od Abdul-Hamida b. Džafera, a on od svoga oca, "da je njegov djed Rafi' b. Sinan primio islam a žena mu nije htjela. On Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, dovede maloljetnog sina, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, posadio oca na jednu, a majku na drugu stranu, a onda mu ponudi da izabere s kim želi da živi, rekavši: Allahu, uputi ga. On odabra da živi s ocem." U drugoj predaji ovog hadisa stoji da je Abdul-Hamid b. Džafer kazao: Obavijestio me moj otac da je moj djed Rafi' b. Sinan primio islam a njegova žena je odbila. Nakon toga ona je došla Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla: Moja kćerkica još doji. Rafi' reče: To je moja kćerka. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tad reče Rafiu: Ti sjedni na ovu a nek žena sjedne na onu stranu, a djevojčicu stavi između njih i reče: Zovite je. Djevojčica se okrenu prema majci a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Allahu, uputi je. Nakon toga ona ode ocu."(Bilježe ga Ahmed i Ebu Davud)

476 Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima*, te Ibn Hibban u *Sahihu*. Ibn Hibban i Jahja b. Seid el-Kattan smatraju ga vjerodostojnim hadisom.

On je iz Medine. Od njega su hadise prenosili Jahja b. Ebu Kesir, Malik b. Enes i Fulejh b. Sulejman.

٢٢. بَاب مَا جَاءَ أَنَّ الْوَالِدَ يَأْخُذُ مِنْ مَالِ وَلَدِهِ*

١٣٧٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ زَكَرِيَّا بْنِ أَبِي زَائِدَةَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ عَمَّتِهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّ أَطْيَبَ مَا أَكَلْتُمْ مِنْ كَسْبِكُمْ. وَإِنَّ أَوْلَادَكُمْ مِنْ كَسْبِكُمْ.** وَفِي الْبَاب عَنْ جَابِرٍ وَعَبْدِ اللَّهِ ابْنِ عَمْرٍو. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رَوَى بَعْضُهُمْ هَذَا عَنْ عُمَارَةَ ابْنِ عُمَيْرٍ عَنْ أُمِّهِ عَنْ عَائِشَةَ وَأَكْثَرُهُمْ قَالُوا عَنْ عَمَّتِهِ عَنْ عَائِشَةَ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. قَالُوا: إِنَّ يَدَ الْوَالِدِ مَبْسُوطَةٌ فِي مَالِ وَلَدِهِ يَأْخُذُ مَا شَاءَ. وَقَالَ بَعْضُهُمْ: لَا يَأْخُذُ مِنْ مَالِهِ إِلَّا عِنْدَ الْحَاجَةِ إِلَيْهِ*

22. O tome da roditelj može uzeti iz imetka svoga djeteta

1378. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričao nam je Jahja b. Zekerijja b. Zaide; kaže: Nama je ispričao A'meš, prenijevši od Umarea b. Umejra,[477] on od svoje tetke po ocu, a ona od Aiše koja je kazala da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Najhalalnija hrana koju jedete je ona koju** (sami) **steknete a i vaša djeca spadaju u ono što ste stekli.«**[478]

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Džabira i Abdullaha b. Amra. Ovaj hadis je hasenun.[479] Neki su ovaj (hadis) prenijeli od Umarea b. Umejra, on od svoje majke, a ona od Aiše, a većina je kazala: »...on od svoje tetke po ocu, a ona od Aiše«. U skladu s ovim (hadisom) postupak je nekih učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih,

---

[477] Umare b. Umejr et-Tejmi el-Kufi pouzdan je i siguran ravija. Pripadao je četvrtoj generaciji.

[478] Bilježi Hakim u *Mustedreku* i kaže da je vjerodostojan hadis od Aiše da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Vaša djeca su vam dar. Allah kome hoće daje žensku, a kome hoće daje mušku djecu. Zato je njihova imovina i vaša imovina, ukoliko joj budete potrebni."

[479] Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Buharije.

sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostalih. Oni kažu: Roditeljska ruka je ispružena prema imovini djeteta, može od nje uzeti koliko želi. Neki učenjaci kažu: Može uzeti od njegove imovine samo u nuždi.

٢٣. بَاب مَا جَاءَ فِيمَنْ يُكْسَرُ لَهُ الشَّيْءُ مَا يُحْكَمُ لَهُ مِنْ مَالِ الْكَاسِرِ*

١٣٧٩. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ الْحَفَرِيُّ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: أَهْدَتْ بَعْضُ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَعَامًا فِي قَصْعَةٍ. فَضَرَبَتْ عَائِشَةُ الْقَصْعَةَ بِيَدِهَا، فَأَلْقَتْ مَا فِيهَا. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **طَعَامٌ بِطَعَامٍ وَإِنَاءٌ بِإِنَاءٍ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

١٣٨٠. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ حَدَّثَنَا سُوَيْدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَعَارَ قَصْعَةً فَضَاعَتْ فَضَمِنَهَا لَهُمْ**. وَهَذَا حَدِيثٌ غَيْرُ مَحْفُوظٍ. وَإِنَّمَا أَرَادَ عِنْدِي سُوَيْدٌ الْحَدِيثَ الَّذِي رَوَاهُ الثَّوْرِيُّ. وَحَدِيثُ الثَّوْرِيِّ أَصَحُّ*

23. O tome ako nekome nešto bude razbijeno, namirit će se iz imovine onoga ko je to uradio

1379. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Nama je ispričao Ebu Davud el-Hafri,[480] on je prenio od Sufjana, on od Humejda, a on od Enesa koji je kazao: Jedna je Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, supruga[481] poklonila Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, zdjelicu hrane. Aiša je udarila rukom po zdjelici i prosula ono što je bilo u njoj. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: »**Hrana za hranu, a posuda za posudu.**«[482] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[483]

1380. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Nama je ispričao Suvejd b. Abdul-Aziz, on je prenio od Muhajda, a on od Enesa:

---

[480] Ebu Davud el-Hafri je pouzdan i pobožan ravija. Pripadao je devetoj generaciji.

[481] Prema predanju Ibn Hazma bila je to Zejneba bint Džahš. Slično tome se, prema Nesaijinom predanju, Aiši desilo i sa Ummu Selemom.

[482] Po mišljenju El-Mubarekforija ovaj hadis je dokaz da je svako ko nekome nešto razbije, izgubi ili uništi dužan to namiriti. Njegovu protuvrijednost može dati samo u slučaju ako to ne može nabaviti.

[483] Njegov smisao je zabilježen u svih šest zbirki *El-Kutubus-Sitte.*

»Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, posudio je zdjelicu koja se izgubila pa ju je namirio (vlasnicima).« Ovaj hadis nije (dobro) upamćen. Po mom mišljenju Suvejd je mislio na hadis koji je prenio Es-Sevri, a Es-Sevrijev hadis je vjerodostojniji.

٢٤. بَاب مَا جَاءَ فِي حَدِّ بُلُوغِ الرَّجُلِ وَالْمَرْأَةِ*

١٣٨١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ وَزِيرٍ الْوَاسِطِيُّ حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ يُوسُفَ الْأَزْرَقُ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: **عُرِضْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي جَيْشٍ وَأَنَا ابْنُ أَرْبَعَ عَشْرَةَ فَلَمْ يَقْبَلْنِي. فَعُرِضْتُ عَلَيْهِ مِنْ قَابِلٍ فِي جَيْشٍ وَأَنَا ابْنُ خَمْسَ عَشْرَةَ فَقَبِلَنِي.** قَالَ نَافِعٌ: وَحَدَّثْتُ بِهَذَا الْحَدِيثِ عُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ فَقَالَ: هَذَا حَدُّ مَا بَيْنَ الصَّغِيرِ وَالْكَبِيرِ. ثُمَّ كَتَبَ أَنْ يُفْرَضَ لِمَنْ يَبْلُغُ الْخَمْسَ عَشْرَةَ. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ. وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ (أَنَّ عُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ كَتَبَ أَنَّ هَذَا حَدُّ مَا بَيْنَ الصَّغِيرِ وَالْكَبِيرِ). وَذَكَرَ ابْنُ عُيَيْنَةَ فِي حَدِيثِهِ: قَالَ حَدَّثْتُ بِهِ عُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ فَقَالَ: هَذَا حَدُّ مَا بَيْنَ الذُّرِّيَّةِ وَالْمُقَاتِلَةِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَبِهِ يَقُولُ سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ وَابْنُ الْمُبَارَكِ وَالشَّافِعِيُّ وَأَحْمَدُ وَإِسْحَقُ. يَرَوْنَ أَنَّ الْغُلَامَ إِذَا اسْتَكْمَلَ خَمْسَ عَشْرَةَ سَنَةً فَحُكْمُهُ حُكْمُ الرِّجَالِ. وَإِنِ احْتَلَمَ قَبْلَ خَمْسَ عَشْرَةَ فَحُكْمُهُ حُكْمُ الرِّجَالِ. و قَالَ أَحْمَدُ وَإِسْحَقُ: الْبُلُوغُ ثَلَاثَةُ مَنَازِلَ: بُلُوغُ خَمْسَ عَشْرَةَ، أَوِ الِاحْتِلَامُ، فَإِنْ لَمْ يُعْرَفْ سِنُّهُ وَلَا احْتِلَامُهُ فَالْإِنْبَاتُ يَعْنِي الْعَانَةَ.

24. O granici punoljetnosti za muškarca i ženu

1381. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Vezir el-Vasiti; kaže: Nama je ispričao Ishak b. Jusuf el-Ezrek, on je prenio od Sufjana, on od Ubejdullaha b. Omera, on od Nafi'a, a on od Ibn Omera koji je kazao: **»Ponudio sam se Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, u vojsku kad sam imao četrnaest godina pa me nije primio. Potom sam mu se ponudio naredne godine kad sam napunio petnaest godina pa me primio.«**[484]

---

[484] Abdullah b. Omer ponudio se Allahovom poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da se bori u bitki na Uhudu, pa mu Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije dozvolio jer je bio maloljetan. Sljedeće godine, kad je napunio petnaest godina, ponudio se za borbu na Hendeku i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio mu je. Ovo je dokaz da se muškarac sa navršetkom petnaest godina po šeri'atu smatra punoljetnim i da od tog perioda postaje dužan izvršavati sve vjerske dužnosti i obaveze.

Nafi' kaže: O ovome sam ispričao Omeru b. Abdul-Azizu pa je kazao: To je granica između maloljetnika i odraslog. Potom je napisao da se obavezno oni koji napune petnaest godina uzimaju u vojsku. Ispričao nam je Ibn Ebu Omer; kaže: nama je ispričao Sufjan b. Ujejne, prenijevši od Ubejdullaha b. Omera, on od Nafi'a, on od Ibn Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično (prethodnom hadisu), s tim što u njemu nije spomenuo da je Omer b. Abdul-Aziz napisao da je to granica između maloljetnka i odraslog. Ibn Ujejne je u hadisu koji on prenosi rekao: Ispričao sam ga Omeru b. Abdul-Azizu pa je kazao: To je granica između djece i ratnika. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[485] U skladu s ovim (hadisom) praksa je učenjaka. To je stav i Sufjana es-Sevrija, Ibn Mubareka, Šafije, Ahmeda i Ishaka. Oni smatraju da dječak koji napuni petnaest godina ima status odraslih ljudi. Ukoliko polucira i prije petnaeste godine imat će status odraslih ljudi. Ahmed i Ishak vele: Punoljetnost se očituje na (jedan od) tri načina: navršetkom petnaest godina, polucijom, ili ako mu nisu poznate godine i da li je imao poluciju, onda nicanjem dlaka.

٢٥. بَاب فِيمَنْ تَزَوَّجَ امْرَأَةَ أَبِيه*

١٣٨٢. حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ الْأَشَجُّ حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ غِيَاثٍ عَنْ أَشْعَثَ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنِ الْبَرَاءِ قَالَ: مَرَّ بِي خَالِي أَبُو بُرْدَةَ بْنُ نِيَارٍ وَمَعَهُ لِوَاءٌ. فَقُلْتُ: أَيْنَ تُرِيدُ؟ قَالَ: **بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى رَجُلٍ تَزَوَّجَ امْرَأَةَ أَبِيهِ أَنْ آتِيَهُ بِرَأْسِهِ**. وَفِي الْبَاب عَنْ قُرَّةَ. حَدِيثُ الْبَرَاءِ حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَقَدْ رَوَى مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَقَ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ عَنِ الْبَرَاءِ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ عَنْ أَشْعَثَ عَنْ عَدِيٍّ عَنْ الْبَرَاءِ عَنْ أَبِيهِ. وَرُوِي عَنْ أَشْعَثَ عَنْ عَدِيٍّ عَنْ يَزِيدَ بْنِ الْبَرَاءِ عَنْ خَالِهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ*

25. O onome ko se oženi ženom svoga oca

1382. ISPRIČAO NAM JE Ebu Seid el-Ešedždž; kaže: Nama je ispričao Hafs b. Gijas, prenijevši od Eš'asa, on od Adijja b. Sabita, a on od Beraa koji je kazao: »**Pored mene je prošao moj dajdža Ebu**

[485] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

Burde b. Nijar sa zastavom.[486] Gdje ćeš, upitah ga. On reče: Poslao me Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da mu od čovjeka koji se oženio ženom svoga oca donesem glavu.« [487]

Na ovu temu hadis je prenesen i od Kurrea. Berraov hadis je hasenun-garibun.[488] Muhammed b. Ishak je ovaj hadis prenio od Adijja b. Sabita, on od Abdullaha b. Jezida, a on od Beraa. Ovaj hadis je prenesen i od Eš'asa, on od Adijja, on od Beraa, a on od svoga oca. A prenesen je i od Eš'asa, on od Adijja, on od Jezida b. Beraa, on od svoga dajdže, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

٢٦. بَاب مَا جَاءَ فِي الرَّجُلَيْنِ يَكُونُ أَحَدُهُمَا أَسْفَلَ مِنَ الْآخَرِ فِي الْمَاءِ*

١٣٨٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّهُ حَدَّثَهُ: أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الزُّبَيْرِ حَدَّثَهُ: أَنَّ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ خَاصَمَ الزُّبَيْرَ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي شِرَاجِ الْحَرَّةِ الَّتِي يَسْقُونَ بِهَا النَّخْلَ. فَقَالَ الْأَنْصَارِيُّ: سَرِّحِ الْمَاءَ يَمُرُّ. فَأَبَى عَلَيْهِ. فَاخْتَصَمُوا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلزُّبَيْرِ: اسْقِ يَا زُبَيْرُ ثُمَّ أَرْسِلِ الْمَاءَ إِلَى جَارِكَ. فَغَضِبَ الْأَنْصَارِيُّ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْ كَانَ ابْنَ عَمَّتِكَ؟ فَتَلَوَّنَ وَجْهُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ: يَا زُبَيْرُ اسْقِ ثُمَّ احْبِسِ الْمَاءَ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى الْجَدْرِ. فَقَالَ الزُّبَيْرُ: وَاللَّهِ إِنِّي لَأَحْسِبُ نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فِي ذَلِكَ. (فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثم لا يجدوا في انفسهم حرجا مما قضيت و يسلموا تسليما). هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَرَوَى شُعَيْبُ بْنُ أَبِي حَمْزَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنِ الزُّبَيْرِ وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ (عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ). وَرَوَاهُ عَبْدُ اللَّهِ ابْنُ وَهْبٍ عَنِ اللَّيْثِ. وَيُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ نَحْوَ الْحَدِيثِ الْأَوَّلِ.

---

[486] Nosio je zastavu kao znak da je poslan od strane Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.
[487] U predaji ovog hadisa, koju bilježe Ebu Davud, Nesaija, Ibn Madže i Ed-Darimi stoji: "Naredio mi je da mu odsiječem glavu i konfiskujem imovinu." Kur'an strogo zabranjuje da se ljudi žene sa ženama s kojima su se ženili očevi njihovi. *U 22. ajetu sure En-Nisa* Uzvišeni Allah kaže: "Ne ženite se ženama kojima su se ženili očevi vaši, - što je bilo, biće oprošteno; to bi, uistinu, bio razvrat, gnusoba i ružan put." Imajući u vidu da je dotični čovjek grubo narušio ovu odredbu i učinio težak prijestup i gnusno djelo, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je da mu se odsiječe glava i konfiskuje imovina.
[488] Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Buharije.

26. O dvojici ljudi od kojih je jedan u odnosu na drugog, donji prilikom navodnjavanja

1383. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Lejs, prenijevši od Ibn Šihaba, on od Urvea koji mu je ispričao da je njemu ispričao Abdullah b. Zubejr da je neki ensarija[489] optužio Zubejra Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, u vezi s koritom kojim teče voda iz kamenjara, kojom navodnjavaju palme. Ensarija reče: Pusti vodu neka prolazi.[490] Pošto on odbi, podigoše parnicu pred Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, koji reče Zubejru: **»Zubejre, zalij** (svoje) **a onda pusti vodu svom susjedu. To rasrdi ensariju koji reče: Je li** (to tako sudiš) **radi toga što ti je on tečić? Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pocrvenje u licu a onda reče: Zubejre, zalij** (svoje) **a onda obustavi vodu nek se vrati u branu.«** Zubejr kaže: Tako mi Allaha, mislim da je tim povodom objavljen ajet: **»I tako Mi Gospodara tvoga, oni neće biti vjernici dok za sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate i da onda zbog presude tvoje u dušama svojim nimalo tegobe ne osjete i dok ti se sasvim ne pokore.«** *(En-Nisa, 65. ajet)* Ovaj hadis je hasenun.[491]

Šuajb b. Ebu Hamza je prenio od Zuhrija, on od Urvea b. Zubejra, a on od Zubejra i u njemu nije spomenuo (od Abdullaha b. Zubejra). A prenijeli su ga Abdullah b. Vehb od Lejsa, a Junus od Zuhrija, on od Urvea, a on od Abdullaha b. Zubejra slično prvom hadisu.

٢٧. بَاب مَا جَاءَ فِيمَنْ يُعْتِقُ مَمَالِيكَهُ عِنْدَ مَوْتِهِ وَلَيْسَ لَهُ مَالٌ غَيْرُهُمْ*

١٣٨٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَبِي الْمُهَلَّبِ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ: **أَنَّ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ أَعْتَقَ سِتَّةَ أَعْبُدٍ لَهُ عِنْدَ مَوْتِهِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ مَالٌ غَيْرُهُمْ. فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُ قَوْلًا شَدِيدًا. قَالَ ثُمَّ دَعَاهُمْ فَجَزَّأَهُمْ ثُمَّ أَقْرَعَ بَيْنَهُمْ. فَأَعْتَقَ اثْنَيْنِ وَأَرَقَّ أَرْبَعَةً.** وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. حَدِيثُ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

---

[489] Ed-Daverdi tvrdi da je taj ensarija bio jedan od licemjera, munafika.

[490] Ebu Ubejd veli da su u to doba u Medini bila dva korita u kojima se nakon kiša zadržavala voda. Jedno od njih je prolazilo kroz Zubejrov posjed. Zubejr je napravio branu i iz nje navodnjavao svoj posjed. Pošto je posjed ensarije bio ispod Zubejrovog posjeda, on je tražio da Zubejr propušta vodu i njemu.

[491] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

وَقَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَهُوَ قَوْلُ مَالِكِ بن أنس وَالشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. يَرَوْنَ الْقُرْعَةَ فِي هَذَا وَفِي غَيْرِهِ. وَأَمَّا بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ وَغَيْرِهِمْ فَلَمْ يَرَوُا الْقُرْعَةَ. وَقَالُوا: يُعْتَقُ مِنْ كُلِّ عَبْدٍ الثُّلُثُ وَيُسْتَسْعَى فِي ثُلُثَيْ قِيمَتِهِ. وَأَبُو الْمُهَلَّبِ اسْمُهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَمْرٍو وَيُقَالُ مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو*

27. O onome koji na samrti oslobodi svoje robove a nema druge imovine

1384. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Hammad b. Zejd, prenijevši od Ejjuba, on od Ebu Kilabea, on od Ebu Muhelleba, a on od Imrana b. Husajna: »**Neki ensarija je na samrti oslobodio šest svojih robova a nije imao druge imovine osim njih. Čuvši za to Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uputi mu riječi prijekora. Veli: On ih** (nakon toga) **pozva, razdijeli ih i kockom odluči među njima. Dvojicu oslobodi a ostale i dalje zadrža robovima.**«[492]

Na ovu temu hadis je prenesen i od Ebu Hurejrea. Hadis Imrana b. Husajna je hasenun-sahihun.[493] Prenesen je (ovaj hadis) od Imrana b. Husajna sa više seneda. U skladu s ovim (hadisom) praksa je nekih učenjaka. To je stav i Malika b. Enesa, Šafije, Ahmeda i Ishaka. Oni smatraju da su u ovakvim i sličnim slučajevima izbor može vršiti kockom. Neki učenjaci Kufe i drugi smatraju da se izbor ne može vršiti kockom, nego vele da je (u tom slučaju) trebalo osloboditi svakog roba do jedne trećine, a omogućiti im da preostale dvije trećine iskupe svojim radom. Ebu Muhelleb se zvao Abdur-Rahman b. Amr, a kaže se i Muavija b. Amr.

---

[492] Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ovom ensariji je uputio riječi prijekora zbog toga što je svoje nasljednike lišio nasljedstva cjelokupne imovine. Poznato je, naime, da osoba ima pravo da u smrtnoj bolesti do trećine svoje imovine oporuči u dobrotvorne svrhe ili nekom pokloni. Više od toga nema pravo.

[493] Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Buharije.

٢٨ . بَاب مَا جَاءَ فِيمَنْ مَلَكَ ذَا مَحْرَمٍ*

١٣٨٥ . حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاوِيَةَ الْجُمَحِيُّ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ سَمُرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَنْ مَلَكَ ذَارَحِمٍ مَحْرَمٍ فَهُوَ حُرٌّ**. هَذَاحَدِيثٌ لَا نَعْرِفُهُ مُسْنَدًا إِلَّا مِنْ حَدِيثِ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ. وَقَدْ رَوَى بَعْضُهُمْ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ قَتَادَةَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ عُمَرَ شَيْئًا مِنْ هَذَا.

١٣٨٦ . حَدَّثَنَا عُقْبَةُ بْنُ مُكْرَمٍ الْعَمِّيُّ الْبَصْرِيُّ وَغَيْرُ وَاحِدٍ قَالُوا: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ الْبُرْسَانِيُّ عَنْ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ عَنْ قَتَادَةَ وَعَاصِمٍ الْأَحْوَلِ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ سَمُرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَنْ مَلَكَ ذَا رَحِمٍ مَحْرَمٍ فَهُوَ حُرٌّ**. وَلَا نَعْلَمُ أَحَدًا ذَكَرَ فِي هَذَا الْحَدِيثِ عَاصِمًا الْأَحْوَلَ عَنْ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ غَيْرَ مُحَمَّدِ بْنِ بَكْرٍ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَقَدْ رُوِيَ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ مَلَكَ ذَا رَحِمٍ مَحْرَمٍ فَهُوَ حُرٌّ. رَوَاهُ ضَمْرَةُ بْنُ رَبِيعَةَ عَنِ سفيان الثَّوْرِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَلَمْ يُتَابَعْ ضَمْرَةُ عَلَى هَذَا الْحَدِيثِ. وَهُوَ حَدِيثٌ خَطَأٌ عِنْدَ أَهْلِ الْحَدِيثِ*

28. O onome ko postane posjednik bližnjeg roda s kojim se ne može vjenčati

1385. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Muavija el-Džumehij; kaže: Nama je ispričao Hammad b. Seleme, prenijevši od Katadea, on od Hasana, a on od Semurea da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »**Kome u posjed** (kao rob) **dođe bliži rod s kojim se ne može vjenčati,** (taj rob) **postaje slobodan.**«

Ovaj nam je hadis kao musned poznat samo preko Hammada b. Seleme. Nešto od ovog hadisa neki su prenijeli od Katadea, on od Hasana, a on od Omera.

1386. ISPRIČAO NAM JE Ukbe b. Mukrem el-Ammi el-Basri[494] i drugi i kazali: Nama je ispričao Muhammed b. Bekr el-Bursani,[495] prenijevši od Hammada b. Selemea, a on od Katadea i Asima el-Ahvela,

---

[494] Ukbe b. Mukrem el-Ammi Ebu Abdul-Melik el-Basri je pouzdan ravija hadisa. Pripadao je jedanaestoj generaciji.

[495] Muhammed b. Bekr el-Bursani Ebu Osman el-Basri je iskren ravija koji je bio sklon griješenju prilikom prenošenja hadisa. Pripadao je devetoj generaciji.

njih dvojica od Hasana, on od Semurea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »**Kome u posjed** (kao rob) **dođe bliži rod s kojim se ne može vjenčati,** (taj rob) **postaje slobodan.**«

Nije nam poznato da je iko drugi osim Muhammeda b. Bekra u ovom hadisu spomenuo Asima el-Ahvela od Hammada b. Selemea. U skladu sa ovim (hadisom) praksa je nekih učenjaka. Preneseno je i od Ibn Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Kome u posjed (kao rob) dođe bliži rod s kojim se ne može vjenčati, (taj rob) postaje slobodan.« Prenio ga je Damre b. Rebia, od Sufjana es-Sevrija, on od Abdullaha b. Dinara, on od Ibn Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Damrea nisu slijedili u ovome hadisu. Po mišljenju hadiskih učenjaka taj hadis je pogrešan.

٢٩. بَاب مَا جَاءَ فِيمَنْ زَرَعَ فِي أَرْضِ قَوْمٍ بِغَيْرِ إِذْنِهِمْ*

١٣٨٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا شَرِيكُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ النَّخَعِيُّ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَنْ زَرَعَ فِي أَرْضِ قَوْمٍ بِغَيْرِ إِذْنِهِمْ، فَلَيْسَ لَهُ مِنَ الزَّرْعِ شَيْءٌ، وَلَهُ نَفَقَتُهُ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ أَبِي إِسْحَقَ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ مِنْ حَدِيثِ شَرِيكِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا الْحَدِيثِ عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَهُوَ قَوْلُ أَحْمَدَ . وَسَأَلْتُ مُحَمَّدَ بْنَ إِسْمَعِيلَ عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ فَقَالَ: هُوَ حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَالَ: لَا أَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ أَبِي إِسْحَقَ إِلَّا مِنْ رِوَايَةِ شَرِيكٍ. قَالَ مُحَمَّدٌ: حَدَّثَنَا مَعْقِلُ بْنُ مَالِكٍ الْبَصْرِيُّ حَدَّثَنَا عُقْبَةُ بْنُ الْأَصَمِّ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ*

29. O onome ko posije nešto u tuđoj zemlji bez dopuštenja vlasnika

1387. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Šerik b. Abdullah en-Nehai, prenijevši od Ebu Ishaka, on od Ataa, a on od Rafi'a b. Hadidža da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **»Onome ko bi nešto posijao u tuđoj zemlji bez dopuštenja vlasnika,**

ne pripada ništa što je posijao; platiće mu se samo njegovi troškovi.«[496]

Ovaj hadis je hasenun-garibun. Poznat nam je preko Ebu Ishaka od Šerika b. Abdullaha samo ovim putem. U skladu s ovim hadisom je postupak nekih učenjaka. To je stav i Ahmeda i Ishaka. Pitao sam Muhammeda b. Ismaila (Buhariju) o ovom hadisu pa je kazao: On je dobar. Kazao je (i ovo): Preko Ebu Ishaka mi je poznata samo Šerikova predaja. Muhammed kaže: Ispričao nam je Ma'kil b. Malik el-Basri; kaže: Nama je ispričao Ukbe b. Esamm, prenijevši od Ataa, on od Rafi'a b. Hadidža, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično (prethodnom hadisu).

٣٠. بَاب مَا جَاءَ فِي النُّحْلِ وَالتَّسْوِيَةِ بَيْنَ الْوَلَدِ*

١٣٨٨. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ وَسَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمَخْزُومِيُّ (الْمَعْنَى وَاحِدٌ) قَالَا: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَعَنْ مُحَمَّدِ بْنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ يُحَدِّثَانِ عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ: **أَنَّ أَبَاهُ نَحَلَ ابْنًا لَهُ غُلَامًا فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُشْهِدُهُ فَقَالَ: أَكُلَّ وَلَدِكَ نَحَلْتَهُ مِثْلَ مَا نَحَلْتَ هَذَا؟ قَالَ: لَا. قَالَ: فَارْدُدْهُ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ. يَسْتَحِبُّونَ التَّسْوِيَةَ بَيْنَ الْوَلَدِ حَتَّى قَالَ بَعْضُهُمْ يُسَوِّي بَيْنَ وَلَدِهِ حَتَّى فِي الْقُبْلَةِ. وَقَالَ بَعْضُهُمْ: يُسَوِّي بَيْنَ وَلَدِهِ فِي النُّحْلِ وَالْعَطِيَّةِ (الذَّكَرُ وَالْأُنْثَى سَوَاءٌ). وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ. وَقَالَ بَعْضُهُمْ: التَّسْوِيَةُ بَيْنَ الْوَلَدِ أَنْ يُعْطَى الذَّكَرُ مِثْلَ حَظِّ الْأُنْثَيَيْنِ. مِثْلَ قِسْمَةِ الْمِيرَاثِ. وَهُوَ قَوْلُ أَحْمَدَ وَإِسْحَقَ*

30. O poklonima i jednakom postupanju među djecom

1388. ISPRIČALI SU NAM (isti smisao) Nasr b. Ali i Seid b. Abdur-Rahman el-Mahzumi i kazali: nama je ispričao Sufjan, prenijevši

---

[496] Ahmed b. Hanbel na temelju ovog hadisa smatra, ukoliko bi neko nešto posijao u tuđoj zemlji bez znanja i dopuštenja vlasnika te zemlje, da sav prihod pripada vlasniku zemlje. On će dotičnom samo izmiriti troškove sijanja. Ali el-Kari je prenio od nekih učenjaka hanefijske pravne škole da su kazali da plod pripada onome koji je posijao s tim što će vlasniku zemlje platiti odštetu. Po Malikovom mišljenju plod pripada onome koji je posijao, a vlasniku će zemlje platiti samo zakupninu za period u kome ju je koristio.

od Zuhrija, on od Abdur-Rahmana i Muhammeda b. Nu'mana b. Beširа koji su ispričali od Nu'mana b. Beširа **»da je njegov otac jednom sinu[497] darovao dječaka** (roba). **Otišao je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da bi mu to potvrdio, a on reče: Jesi li svakom djetetu dao isto što i ovom? Nisam, odgovori, a on će na to: Vrati dječaka** (koga si mu darovao).«

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[498] Prenesen je u više seneda od Nu'mana b. Beširа. U skladu s ovim (hadisom) postupak je nekih učenjaka. Oni smatraju da je lijepo (u svemu) podjednako postupati s svojom djecom čak, vele neki, i u pogledu poljubaca.

Neki učenjaci vele: Podjednako će postupati s djecom (kako s muškom tako i sa ženskom) samo u pogledu darova i poklona. Ovo je mišljenje i Sufjana es-Sevrija. Neki učenjaci, opet, vele da podjednako postupanje s djecom podrazumijeva da muškom djetetu daje koliko dvoma ženskim, na način kako se dijeli nasljedstvo. Ovo je mišljenje i Ahmeda i Ishaka.

٣١. بَاب مَا جَاءَ فِي الشُّفْعَةِ*

١٣٨٩. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ حَدَّثَنَا إِسْمَعِيلُ ابْنُ عُلَيَّةَ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ سَمُرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **جَارُ الدَّارِ أَحَقُّ بِالدَّارِ**. قَالَ أَبُو عِيسَى: وَفِي الْبَاب عَنْ الشَّرِيدِ وَأَبِي رَافِعٍ وَأَنَسٍ. حَدِيثُ سَمُرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَرَوَى عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي عَرُوبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ. وَرُوِيَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي عَرُوبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ سَمُرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَالصَّحِيحُ عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ حَدِيثُ الْحَسَنِ عَنْ سَمُرَةَ. وَلَا نَعْرِفُ حَدِيثَ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عِيسَى بْنِ يُونُسَ. وَحَدِيثُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الطَّائِفِيِّ عَنْ عَمْرِو بْنِ الشَّرِيدِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى

---

[497] U Buharijevoj predaji ovog hadisa od Nu'mana b. Beširа stoji da je njegov otac Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, otišao upravo s njim i rekao: Ja sam ovom svom sinu darovao dječaka (roba)...U predaji koju bilježe Buharija i Muslim stoji da ga je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: Jesi li svakom djetetu dao isto što i ovom? Nisam, odgovori, a on reče: Bojte se Allaha i podjednako postupajte među djecom.Veli, pa je nakon toga od njega uzeo dječaka nazad.

[498] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هَذَا الْبَابِ هُوَ حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَرَوَى إِبْرَاهِيمُ بْنُ مَيْسَرَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ الشَّرِيدِ عَنْ أَبِي رَافِعٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. سَمِعْتُ مُحَمَّدًا يَقُولُ: كِلَا الْحَدِيثَيْنِ عِنْدِي صَحِيحٌ

31. O pravu prvokupnje

1389. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Nama je ispričao Ismail b. Ulejje, prenijevši od Seida, on od Katadea, on od Hasana, a on od Semurea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Susjed uz kuću ima prioritet** (u kupovini) **te kuće.**«[499]

Ebu Isa kaže: Na ovu temu hadisi su preneseni i od Šerida, Ebu Rafi'a i Enesa. Semureov hadis je hasenun-sahihun.[500] Isa b. Junus je prenio od Seida b. Ebu Arube, on od Katadea, on od Enesa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, isto (prethodnom hadisu). A preneseno je i od Seida b. Ebu Arube, on od Katadea, on od Hasana, on od Semurea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Vjerodostojan je, po mišljenju učenjaka, Hasanov hadis od Semurea. Katadeov hadis od Enesa poznat nam je samo preko Isaa b. Junusa. Hadis Abdul-Vehhaba b. Abdur-Rahmana et-Taifija na ovu temu, koji je on prenio od Amra b. Šerida, on od svoga oca, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, je hasenun. Ibrahim b. Mejsere je prenio od Amra b. Šerida, on od Ebu Rafi'a, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Čuo sam Muhammeda (Buhariju) kada je kazao: Po mom mišljenju su oba ova hadisa vjerodostojna.

٣٢. بَاب مَا جَاءَ فِي الشُّفْعَةِ لِلْغَائِبِ*

١٣٩٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْوَاسِطِيُّ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ أَبِي سُلَيْمَانَ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **الْجَارُ أَحَقُّ بِشُفْعَتِهِ. يُنْتَظَرُ بِهِ وَإِنْ كَانَ**

---

[499] Ovaj hadis je dokaz da najbliži susjed ima prednost na kupovinu kuće, ukoliko se ona, u njegovu susjedstvu prodaje. Neki misle da se prioritet u navedenom hadisu ne odnosi na susjeda nego na suvlasnika. Bilježe Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Nesaija i Ibn Madže u *sunenima* od Šerida b. Suvejda koji je kazao: "Rekao sam, Allahov Poslaniče, moja zemlja nema suvlasnika, ima samo susjeda. On reče: Susjed ima prednost u kupovini zbog susjedstva."

[500] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, te Ebu Davud i Nesaija u *sunenima*.

غَائِبًا إِذَا كَانَ طَرِيقُهُمَا وَاحِدًا. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَلَا نَعْلَمُ أَحَدًا رَوَى هَذَا الْحَدِيثَ غَيْرَ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ أَبِي سُلَيْمَانَ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرٍ. وَعَبْدُ الْمَلِكِ وهُوَ ثِقَةٌ مَأْمُونٌ عِنْدَ أَهْلِ الْحَدِيثِ.لَا نَعْلَمُ أَحَدًا تَكَلَّمَ فِيهِ غَيْرَ شُعْبَةَ، مِنْ أَجْلِ هَذَا الْحَدِيثِ. وَقَدْ رَوَى وَكِيعٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ أَبِي سُلَيْمَانَ هَذَا الْحَدِيثَ. وَرُوِيَ عَنِ ابْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ. قَالَ عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ أَبِي سُلَيْمَانَ: مِيزَانٌ يَعْنِي فِي الْعِلْمِ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا الْحَدِيثِ عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ. أَنَّ الرَّجُلَ أَحَقُّ بِشُفْعَتِهِ وَإِنْ كَانَ غَائِبًا. فَإِذَا قَدِمَ فَلَهُ الشُّفْعَةُ. وَإِنْ تَطَاوَلَ ذَلِكَ .

32. O pravu odsutnog na prvokupnju

1390. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Halid b. Abdullah el-Vasiti, prenijevši od Abdul-Melika b. Ebu Sulejmana, on od Ataa, a on od Džabira koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Susjed ima pravo prvokupnje. Sačekat će se ukoliko je odsutan,** (samo) **ukoliko im je zajednički put.«**[501]

Ovaj hadis je hasenun-garibun.[502] Nije nam poznato da ga je iko drugi prenio osim Abdul-Melika b. Ebu Sulejmana od Ataa, a on od Džabira.

Abdul-Melik je, po mišljenju hadiskih učenjaka, pouzdan i povjerljiv ravija. Koliko nam je poznato, samo je, od hadiskih učenjaka, Šu'be o njemu raspravljao zbog ovog hadisa. Ovaj hadis je prenio i Veki' od Šu'bea, a on od Abdul-Melika b. Ebu Sulejmana. Preneseno je od Ibn Mubareka, a on od Sufjana es-Sevrija da je kazao: Abdul-Melik b. Ebu Sulejman je mjerilo, tj. u znanju. U skladu s ovim hadisom postupak je učenjaka. Oni smatraju da susjed ima pravo prvokupnje pa makar bio i odsutan. Kad se vrati ponudiće mu se prvome, pa makar se s tim i dugo čekalo.

---

[501] Ibn Reslan na temelju ovog hadisa smatra da i dijete susjed ima pravo prvokupnje. Prodavac je dužan sačekati s prodajom dok ono ne odraste da bi mu prvom ponudio, pa tek onda ako ono odbije, može prodati drugom. Bilježi Taberanija u *Mu'džemul-Vesitu* i u *Mu'džemus-Sagiru* od Džabira da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Dijete (susjed) također ima pravo prvokupnje. S prodajom će se sačekati dok ne odraste i onda će mu se ponuditi. Pa, ili neka kupi, ili neka ostavi."

[502] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, te Ebu Davud, Ibn Madže i Ed-Darimi u *sunenima*.

٣٣. بَاب مَا جَاءَ إِذَا حُدَّتِ الْحُدُودُ وَوَقَعَتِ السِّهَامُ فَلَا شُفْعَةَ*

١٣٩١. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ ابْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِذَا وَقَعَتِ الْحُدُودُ وَصُرِّفَتِ الطُّرُقُ فَلَا شُفْعَةَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَاهُ بَعْضُهُمْ مُرْسَلًا عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. مِنْهُمْ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ وَعُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ. وَبِهِ يَقُولُ بَعْضُ فُقَهَاءِ التَّابِعِينَ. مِثْلِ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ وَغَيْرِهِ. وَهُوَ قَوْلُ أَهْلِ الْمَدِينَةِ. مِنْهُمْ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْأَنْصَارِيُّ وَرَبِيعَةُ بْنُ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَمَالِكُ بْنُ أَنَسٍ. وَبِهِ يَقُولُ الشَّافِعِيُّ وَأَحْمَدُ وَإِسْحَقُ. لَا يَرَوْنَ الشُّفْعَةَ إِلَّا لِلْخَلِيطِ. وَلَا يَرَوْنَ لِلْجَارِ شُفْعَةً إِذَا لَمْ يَكُنْ خَلِيطًا. وَقَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ: الشُّفْعَةُ لِلْجَارِ. وَاحْتَجُّوا بِالْحَدِيثِ الْمَرْفُوعِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: جَارُ الدَّارِ أَحَقُّ بِالدَّارِ. وَقَالَ: الْجَارُ أَحَقُّ بِسَقَبِهِ. وَهُوَ قَوْلُ الثَّوْرِيِّ وَابْنِ الْمُبَارَكِ وَأَهْلِ الْكُوفَةِ*

33. Ako se posjedi razgraniče i ograde nema prava prvokupnje

1391. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Nama je ispričao Ma'mer, prenijevši od Zuhrija, on od Ebu Selemea b. Abdur-Rahmana, a on od Džabira b. Abdullaha koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Ako se** (posjedi) **razgraniče i odvoje putevi, nema prava prvokupnje.**«[503]

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[504] Neki su ga prenijeli kao mursel hadis od Ebu Selemea, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. U skladu s ovim (hadisom) praksa je nekih učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba među, kojima su i Omer b. Hattab i Osman b. Affan. Isti stav zastupaju i neki šeri'atski pravnici iz generacije tabi'ina, kao što je Omer b. Abdul-Aziz i drugi, te učenjaci iz Medine poput Jahjaa b. Seida el-Ensarija, Rebie b. Ebu Abdur-Rahmana i Malika b. Enesa. To je i stav Šafije, Ahmeda i Ishaka.

---

[503] Ovaj hadis navode kao dokaz oni učenjaci koji tvrde da se pravo prvokupnje ostvaruje mješovitošću i nerazgraničenošću posjeda, a ne zbog susjedstva.

[504] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel i Buharija.

Oni vide pravo prvokupnje, samo u mješovitim posjedima i ne smatraju da susjed ima pravo prvokupnje ako mu posjed nije mješovit.

Neki, pak, učenjaci iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostali smatraju da susjed ima pravo prvokupnje. Kao dokaz za to navode merfu'' hadis od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je kazao: »Susjed uz kuću ima prednost (u kupovini) te kuće.« On je kazao i ovo: »Susjed ima pravo prvenstva zbog njegova susjedstva.« U ovom smislu je stav i Es-Sevrija, Ibn Mubareka i učenjaka iz Kufe.

٣٤. بَاب منه*

١٣٩٢. حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ عِيسَى حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى عَنْ أَبِي حَمْزَةَ السُّكَّرِيِّ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ رُفَيْعٍ عَنِ ابْنِ مُلَيْكَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **الشَّرِيكُ شَفِيعٌ، وَالشُّفْعَةُ فِي كُلِّ شَيْءٍ.** هَذَا حَدِيثٌ لَا نَعْرِفُهُ مِثْلَ هَذَا، إِلَّا مِنْ حَدِيثِ أَبِي حَمْزَةَ السُّكَّرِيِّ. وَقَدْ رَوَى غَيْرُ وَاحِدٍ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ رُفَيْعٍ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْسَلًا، وَهَذَا أَصَحُّ.

١٣٩٣. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ رُفَيْعٍ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **نَحْوَهُ بِمَعْنَاهُ.** وَلَيْسَ فِيهِ (عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ). وَهَكَذَا رَوَى غَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ رُفَيْعٍ مِثْلَ هَذَا. لَيْسَ فِيهِ (عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ). وَهَذَا أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ أَبِي حَمْزَةَ. وَأَبُو حَمْزَةَ ثِقَةٌ. يُمْكِنُ أَنْ يَكُونَ الْخَطَأُ مِنْ غَيْرِ أَبِي حَمْزَةَ.

١٣٩٤. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ رُفَيْعٍ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **نَحْوَ حَدِيثِ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَيَّاشٍ.** و قَالَ أَكْثَرُ أَهْلِ الْعِلْمِ: إِنَّمَا تَكُونُ الشُّفْعَةُ فِي الدُّورِ وَالْأَرَضِينَ. وَلَمْ يَرَوُا الشُّفْعَةَ فِي كُلِّ شَيْءٍ. وَقَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ. الشُّفْعَةُ فِي كُلِّ شَيْءٍ. وَالْقَوْلُ الأول أَصَحُّ*

34. Poglavlje o istoj temi

1392. ISPRIČAO NAM JE Jusuf b. Isa; kaže: nama je ispričao Fadl b. Musa, prenijevši od Ebu Hamze es-Sukkerija, on od Abdul-Aziza b. Rufej'a, on od Ibn Mulejkea, a on od Ibn Abbasa koji je kazao

da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Suvlasnik ima prednost, a pravo prvokupnje postoji u svemu.«**

Ovaj hadis je u ovakvom značenju poznat samo preko Ebu Hamze es-Sukkerija.[505] Mnogi su ovaj hadis prenijeli od Abdul-Aziza b. Rufej'a, on od Ibn Ebu Mulejkea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kao mursel hadis. Ovo je vjerodostojnije.

1393. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Nama je ispričao Ebu Bekr b. Ajjaš, prenijevši od Abdul-Aziza b. Rufej'a, on od Ibn Ebu Mulejkea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, po značenju **slično** (prethodnom hadisu), ali u njemu nema »od Ibn Abbasa«. Tako su mnogi prenijeli od Abdul-Aziza b. Rufej'a istovjetno ovome. U njemu nema »od Ibn Abbasa« i ovo je pouzdanije od Ebu Hamzinog hadisa. Ebu Hamza je pouzdan, zato postoji mogućnost da je neko drugi osim Ebu Hamze pogriješio.

1394. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: nama je ispričao Ebu Ahves, prenijevši od Abdul-Aziza b. Rufej'a, on od Ibn Ebu Mulejkea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično** hadisu Ebu Bekra b. Ajjaša.

Većina učenjaka smatra da pravo prvokupnje postoji u kućama i zemlji, i drže da ne postoji pravo prvokupnje u svemu. Neki učenjaci kažu: Pravo prvokupnje postoji u svemu. Prvo mišljenje je ispravnije.

٣٥. بَاب مَا جَاءَ فِي اللُّقَطَةِ وَضَالَّةِ الْإِبِلِ وَالْغَنَمِ*

١٣٩٥. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ حَدَّثَنَا وَيَزِيدُ بْنُ هَارُونَ وَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ عَنْ سُوَيْدِ بْنِ غَفَلَةَ قَالَ: خَرَجْتُ مَعَ زَيْدِ بْنِ صُوحَانَ وَسَلْمَانَ بْنِ رَبِيعَةَ فَوَجَدْتُ سَوْطًا (قَالَ ابْنُ نُمَيْرٍ فِي حَدِيثِهِ: فَالْتَقَطْتُ سَوْطًا فَأَخَذْتُهُ). قَالَا: دَعْهُ. فَقُلْتُ: لَا أَدَعُهُ تَأْكُلْهُ السِّبَاعُ، لَآخُذَنَّهُ فَلَأَسْتَمْتِعَنَّ بِهِ. فَقَدِمْتُ عَلَى أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ، فَسَأَلْتُهُ عَنْ ذَلِكَ، وَحَدَّثْتُهُ الْحَدِيثَ. فَقَالَ: أَحْسَنْتَ. **وَجَدْتُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صُرَّةً فِيهَا مِائَةُ دِينَارٍ، قَالَ فَأَتَيْتُهُ بِهَا فَقَالَ لِي: عَرِّفْهَا حَوْلًا. فَعَرَّفْتُهَا حَوْلًا. فَمَا أَجِدُ مَنْ يَعْرِفُهَا ثُمَّ أَتَيْتُهُ بِهَا فَقَالَ: عَرِّفْهَا حَوْلًا آخَرَ. فَعَرَّفْتُهَا ثُمَّ أَتَيْتُهُ بِهَا فَقَالَ: عَرِّفْهَا حَوْلًا آخَرَ. وَقَالَ: أَحْصِ عِدَّتَهَا**

[505] Ebu Hamza je dobio naziv Es-Sukkeri što znači "šećerni" zbog slatkorječivosti.

وِعَاءَهَا وَوِكَاءَهَا فَإِنْ جَاءَ طَالِبُهَا فَأَخْبَرَكَ بِعِدَّتِهَا وَوِعَائِهَا وَوِكَائِهَا فَادْفَعْهَا إِلَيْهِ، وَإِلَّا فَاسْتَمْتِعْ بِهَا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

١٣٩٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ أَخْبَرَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ يَزِيدَ مَوْلَى الْمُنْبَعِثِ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ: **أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ اللُّقَطَةِ؟ فَقَالَ: عَرِّفْهَا سَنَةً ثُمَّ اعْرِفْ وِكَاءَهَا وَوِعَاءَهَا وَعِفَاصَهَا. ثُمَّ اسْتَنْفِقْ بِهَا. فَإِنْ جَاءَ رَبُّهَا فَأَدِّهَا إِلَيْهِ. فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! فَضَالَّةُ الْغَنَمِ؟ فَقَالَ: خُذْهَا، فَإِنَّمَا هِيَ لَكَ أَوْ لِأَخِيكَ أَوْ لِلذِّئْبِ. فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! فَضَالَّةُ الْإِبِلِ؟ قَالَ: فَغَضِبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى احْمَرَّتْ وَجْنَتَاهُ أَوِ احْمَرَّ وَجْهُهُ فَقَالَ: مَا لَكَ وَلَهَا؟ مَعَهَا حِذَاؤُهَا وَسِقَاؤُهَا حَتَّى تَلْقَى رَبَّهَا.** وَفِي الْبَابِ عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَالْجَارُودِ بْنِ الْمُعَلَّى وَعِيَاضِ بْنِ حِمَارٍ وَجَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ. حَدِيثُ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ عَنْهُ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ. وَحَدِيثُ يَزِيدَ مَوْلَى الْمُنْبَعِثِ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ عَنْهُ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. وَرَخَّصُوا فِي اللُّقَطَةِ إِذَا عَرَّفَهَا سَنَةً فَلَمْ يَجِدْ مَنْ يَعْرِفُهَا أَنْ يَنْتَفِعَ بِهَ. وَهُوَ قَوْلُ الشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ.. و قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِم. يُعَرِّفُهَا سَنَةً فان جاءها صاحبها و الا تصدق بها. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُبَارَكِ وَهُوَ قَوْلُ أَهْلِ الْكُوفَةِ. لَمْ يَرَوْا لِصَاحِبِ اللُّقَطَةِ أَنْ يَنْتَفِعَ بِهَا إِذَا كَانَ غَنِيًّا. و قَالَ الشَّافِعِيُّ: يَنْتَفِعُ بِهَا وَإِنْ كَانَ غَنِيًّا، لِأَنَّ أُبَيَّ بْنَ كَعْبٍ أَصَابَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صُرَّةً فِيهَا مِائَةُ دِينَارٍ فَأَمَرَهُ النَّبِي اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُعَرِّفَهَا ثُمَّ يَنْتَفِعَ بِهَا وَكَانَ أُبَيٌّ كَثِيرَ الْمَالِ مِنْ مَيَاسِيرِ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُعَرِّفَهَا فَلَمْ يَجِدْ مَنْ يَعْرِفُهَا فَأَمَرَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَأْكُلَهَا فَلَوْ كَانَتِ اللُّقَطَةُ لَمْ تَحِلَّ إِلَّا لِمَنْ تَحِلُّ لَهُ الصَّدَقَةُ لَمْ تَحِلَّ لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ لِأَنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ أَصَابَ دِينَارًا عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعَرَّفَهُ فَلَمْ يَجِدْ مَنْ يَعْرِفُهُ فَأَمَرَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأَكْلِهِ وَكَانَ عَلِيٌّ لَا تَحِلُّ لَهُ الصَّدَقَةُ. وَقَدْ رَخَّصَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ إِذَا كَانَتِ اللُّقَطَةُ يَسِيرَةً أَنْ يَنْتَفِعَ بِهَا وَلَا يُعَرِّفَهَا. و قَالَ بَعْضُهُمْ: إِذَا كَانَ دُونَ دِينَارٍ يُعَرِّفُهَا قَدْرَ جُمْعَةٍ. وَهُوَ قَوْلُ إِسْحَقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ.

١٣٩٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الْحَنَفِيُّ أَخْبَرَنَا الضَّحَّاكُ بْنُ عُثْمَانَ حَدَّثَنِي سَالِمٌ أَبُو النَّضْرِ عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ عَنِ اللُّقَطَةِ فَقَالَ: **عَرِّفْهَا سَنَةً. فَإِنِ اعْتُرِفَتْ فَأَدِّهَا. وَإِلَّا فَاعْرِفْ وِعَاءَهَا وَوِكَاءَهَا وَعَدَدَهَا ثُمَّ كُلْهَا. فَإِذَا جَاءَ صَاحِبُهَا فَأَدِّهَا.** هذا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. قَالَ أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ: أَصَحُّ شَيْءٍ فِي هَذَا الْبَابِ هَذَا الْحَدِيثُ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. وَرَخَّصُوا فِي اللُّقَطَةِ إِذَا عَرَّفَهَا سَنَةً فَلَمْ يَجِدْ مَنْ يَعْرِفُهَا أَنْ يَنْتَفِعَ بِهَا. وَهُوَ قَوْلُ الشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ.

35. O nađenom predmetu i izgubljenoj kamili ili bravu

1395. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal, kaže: Nama su ispričali Jezid b. Harun i Abdullah b. Numejr, prenijevši od Sufjana, on od Selemea b. Kuhejla, a on od Suvejda b. Gafelea[506] koji je kazao: Izašao sam[507] sa Zejd b. Suhanom[508] i Selmanom b. Rebiem[509] i našao bič. (Ibn Numejr u hadisu koji on prenosi veli: Našao sam bič i uzeo ga). Ostavi ga, povikaše njih dvojica. Neću, pa da ga pojedu zvijeri[510], odgovorih. Uzeću ga i okoristiti se njim. Kad sam stigao[511], otišao sam Ubejju b. Kabu i pitao ga o tome, ispričavši mu slučaj, a on reče: **»Dobro si postupio. Ja sam u vrijeme Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, našao kesu u kojoj je bilo stotinu dinara i odnio mu je, pa mi je rekao: Oglašavaj je godinu dana**[512] (kako bi se

---

[506] Suvejd b. Gafele Ebu Umejje el-Dža'fi stariji je tabi'in. Živio je u Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, vrijeme, ali se s njim nije susretao. Došao je u Medinu, neposredno nakon što su ukopali Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Umro je u Kufi 80. godine po Hidžri.

[507] U Buharijevoj predaji ovog hadisa stoji da je s njima dvojicom izašao u bitku.

[508] Zejd b. Suhan je stariji tabi'in. I on je živio u Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, vrijeme, ali se s njim nije susreo.

[509] Za Selmana b. Rebi'a el-Bahilija vele da je bio ashab. Bivao je zapovjednik u nekim bitkama prilikom pohoda na Irak u vrijeme hilafeta Omera i Osmana.

[510] Očito je taj bič bio od kože dok se Suvejd b. Gafele bojao da ga zvijeri neće naći i pojesti.

[511] U Buharijevoj predaji stoji: "Kad smo se vratili u Medinu otišao sam Ubejju b. Kabu i pitao ga o tome."

[512] Oglašavaj svijetu godinu dana da si našao kesu s novcem.

javio njen vlasnik). **Oglašavao sam godinu i niko se nije javio. Onda sam je ponovo odnio Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a on reče: Oglašavaj je još jednu godinu. Oglašavao sam još jednu godinu, a onda sam mu je ponovo donio. On reče: Oglašavaj je još jednu godinu, i reče: Prebroj iznos u njoj i utvrdi njen sastav i povez. Pa ako ti se neko pojavi da je traži i obavijesti te o tačnom iznosu u njoj, njenom sastavu i povezu, ti mu je daj; u protivnom zadrži je sebi i koristi se time.«** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[513]

1396. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Ismail b. Džafer, prenijevši od Rebie b. Ebu Abdur-Rahmana, on od Jezida, Munbeisovog štićenika, a on od Zejda b. Halida el-Džuhenija da je neki čovjek pitao Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o nađenoj stvari pa je rekao: **»Oglašavaj je godinu, a onda oglasi** (da onaj ko se javi mora znati tačan iznos u kesi, te kakav je **njen povez, njen sastav, i poklopac. Potom** (ako se ni nakon toga niko ne javi) **troši to što je u njoj. A ako se pojavi njen vlasnik, vrati mu je. On reče: Allahov Poslaniče, a ako je** (u pitanju) **izgubljeni brav? Uzmi ga sebi, reče on. On pripada tebi, tvom bratu ili vuku. Allahov Poslaniče, a ako je** (u pitanju) **izgubljena kamila, ponovo će on? Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, veli on, rasrdi se da mu pocrvenješe obrazi, ili je kazao lice i reče: Šta bi htio s njom? Ona ima papke i zalihe vode koji su joj dovoljni dok se ne susretne sa svojim vlasnikom.«**[514]

Na ovu temu su hadisi preneseni i od Ubejja b. Ka'ba, Abdullaha b. Omera, Džaruda b. Muallaa, Ijada b. Himara i Džerira b. Abdullaha. Hadis Zejda b. Halida je hasenun-sahihun.[515] Prenesen je od njega s više seneda. Hadis Jezida, Munbeisovog štićenika, od Zejda b. Halida je hasenun-sahihun. Prenesen je od njega s više seneda. U skladu s ovim (hadisom) postupak je nekih učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i dugih. Oni smatraju da je dopušteno onome ko nađe izgubljenu stvar i o njoj obavještava i oglašava godinu

---

[513] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Muslim u *Sahihu*.

[514] Za brava je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao da ga može uzeti sebi ili dati svom bratu jer izgubljeni brav ne može dugo izdržati u pustinji bez vode. Ako ga ne bi uzeo, on, ili bi, uginuo ili bi ga pojeo vuk, za razliku od kamile koja može dugo izdržati bez vode, a može se i od zvijeri braniti. Zato mu je rekao da je ostavi, jer postoji vjerovatnoća da se vrati svom vlasniku, ili da je on nakon dugog traženja ipak pronađe.

[515] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*. Njegova je ocjena u ovom tekstu dva puta ponovljena.

dana, pa se niko ne pojavi, da se njom okoristi. Ovo je stav i Šafije, Ahmeda i Ishaka.

Neki, pak, učenjaci iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugi smatraju da će onaj ko nađe izgubljenu stvar o njoj oglašavati godinu dana. Ako se pojavi njen vlasnik, daće mu je, a ako ne pojavi daće je u dobrotvorne svrhe. Ovo je mišljenje i Sufjana es-Sevrija, Ibn Mubareka i učenjaka iz Kufe.[516] Oni drže da se onaj ko nađe izgubljenu stvar ne može koristi njome ako je bogat. Šafija smatra da se može koristiti njome, pa makar bio i bogat. Ubejj b. Ka'b je u vrijeme Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, našao kesu u kojoj je bilo stotinu dinara. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio mu je da o njoj oglašava (pa ako se ne pojavi vlasnik), da se njome okoristi. Ubejj b. Ka'b bio je jedan od najbogatijih Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba, i (pored toga) Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio mu je da o njoj oglašava, pa pošto se nije pojavio vlasnik, dozvolio mu je da to koristi. Da je korištenje nađene stvari dozvoljeno samo onima koji mogu primiti (zekat i) milostinju, on to ne bi dozvolio ni Aliji. Naime, Alija je u vrijeme Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, našao dinar, i pošto se, nakon oglašavanja o njemu, nije pojavio vlasnik, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio mu je da od njega može jesti, a Aliji nije bilo dopušteno primati (zekat i) milostinju.

Neki učenjaci smatraju da je dozvoljeno okoristiti se nađenom stvari i bez obavještavanja, ukoliko je malo vrijedna. Neki učenjaci vele: Ako je njena vrijednost manja od jednog dinara, (zlatnika) oglašavaće je (samo) sedmicu. Ovo je mišljenje Ishaka b. Ibrahima.

1397. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Obavijestio nas je Ebu Bekr el-Hanefi; kaže: Nas je obavijestio Dahhak b. Osman; kaže: mene je obavijestio Salim Ebu Nadr, prenijevši od Busra b. Seida, a on od Zejda b. Halida el-Džuhenija da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan o nađenoj stvari rekao: **»Oglašavaj je godinu dana. Ako se pojavi vlasnik, predaj mu je, a ako se ne pojavi, onda oglasi** (da onaj ko se javi mora znati) **njen**

---

[516] Ebu Hanife smatra da izgubljenu stvar nakon njenog oglašavanja od godinu dana, ukoliko se ne pojavi njen vlasnik, onaj koji ju je našao može uzeti sebi ako je siromašan. Ako je bogat, treba je dati u dobrotvorne svrhe.

sastav, povez i (tačan) **iznos. Pa ako se vlasnik ne pojavi ti onda jedi od toga, a ako se pojavi ti mu je daj.«**

Ovaj hadis je u ovoj formi hasenun-sahihun-garibun.[517] Ahmed b. Hanbel veli: Ovaj hadis je nešto najpouzdanije što je došlo na ovu temu. U skladu sa ovim (hadisom) praksa je nekih učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostalih. Oni smatraju da je dozvoljeno onome ko nađe izgubljenu stvar da se njome može koristiti, ukoliko je godinu dana oglašava i njen vlasnik se ne pojavi. Ovo je stav Šafije, Ahmeda i Ishaka.

٣٦. بَاب مَا جَاءَ فِي الْوَقْفِ*

١٣٩٨. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ حَدَّثَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنِ ابْنِ عَوْنٍ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: **أَصَابَ عُمَرُ أَرْضًا بِخَيْبَرَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَصَبْتُ مَالًا بِخَيْبَرَ لَمْ أُصِبْ مَالًا قَطُّ أَنْفَسَ عِنْدِي مِنْهُ. فَمَا تَأْمُرُنِي؟ قَالَ إِنْ شِئْتَ حَبَسْتَ أَصْلَهَا وَتَصَدَّقْتَ بِهَا. فَتَصَدَّقَ بِهَا عُمَرُ، أَنَّهَا لَا يُبَاعُ أَصْلُهَا وَلَا يُوهَبُ وَلَا يُورَثُ. تَصَدَّقَ بِهَا فِي الْفُقَرَاءِ وَالْقُرْبَى وَالرِّقَابِ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَالضَّيْفِ. لَا جُنَاحَ عَلَى مَنْ وَلِيَهَا أَنْ يَأْكُلَ مِنْهَا بِالْمَعْرُوفِ، أَوْ يُطْعِمَ صَدِيقًا غَيْرَ مُتَمَوِّلٍ فِيهِ.** قَالَ: فَذَكَرْتُهُ لِمُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ فَقَالَ: غَيْرَ مُتَأَثِّلٍ مَالًا. قَالَ ابْنُ عَوْفٍ: فَحَدَّثَنِي بِهِ رَجُلٌ آخَرُ أَنَّهُ قَرَأَهَا فِي قِطْعَةِ أَدِيمٍ أَحْمَرَ غَيْرَ مُتَأَثِّلٍ مَالًا. قَالَ إِسْمَعِيلُ: وَأَنَا قَرَأْتُهَا عِنْدَ ابْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ فَكَانَ فِيهِ: غَيْرَ مُتَأَثِّلٍ مَالًا." وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. لَا نَعْلَمُ بَيْنَ الْمُتَقَدِّمِينَ مِنْهُمْ فِي ذَلِكَ اخْتِلَافًا فِي إِجَازَةِ وَقْفِ الْأَرَضِينَ وَغَيْرِ ذَلِكَ*

١٣٩٩. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ حَدَّثَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثٍ: صَدَقَةٌ جَارِيَةٌ وَعِلْمٌ يُنْتَفَعُ بِهِ وَوَلَدٌ صَالِحٌ يَدْعُو لَهُ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

---

[517] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

36. O vakufu

1398. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Nama je ispričao Ismail b. Ibrahim, prenijevši od Ibn Avna, on od Nafi'a, a on od Ibn Omera koji je kazao: »**Omer je** (od ratnog plijena) **u Hajberu dobio zemlju. Reče: Allahov Poslaniče, u Hajberu sam dobio takav imetak, boljeg od njega** (ranije) **nisam nikada dobio, pa šta mi preporučuješ? On reče: Ako hoćeš, možeš ga uvakufiti da koristi od njega idu u dobrotvorne svrhe.**«

Omer ga darova u dobrotvorne svrhe (i napisa); »Ova imovina se ne može prodavati, niti darivati, niti nasljeđivati. Dobit od nje će se dijeliti siromasima, bližnjima, za oslobađanje robova, za borbu na Allahovom putu, putniku namjerniku i gostu. Nema grijeha onaj ko bude njime upravljao da od njega uzme onoliko koliko mu je potrebno i da iz njega nahrani svog prijatelja, a da od njega ne uzima zalihu.« (Ibn Avn) kaže: Spomenuo sam ovo Muhammedu b. Sirinu pa je kazao: (i da od vakufa ne gomila sebi).

Ibn Avf kaže: Pričao mi je drugi čovjek da je ovo »i da od imetka ne gomila sebi« pročitao na crvenom komadu kože. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

Ismail kaže: Ja sam ovo pročitao kod Ubejdullaha b. Omera i stajalo je »i da od imetka ne gomila za sebe«. U skladu s ovim praksa je učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostalih. Nije nam poznato da je među prvim generacijama, u pogledu dozvole vakufljenja zemlje i drugoga, osim toga, bilo razilaženja.

1399. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Nama je ispričao Ismail b. Džafer, prenijevši od Alaa b. Abdur-Rahmana, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »**Kada osoba umre prestanu joj teći sevapi, osim u tri slučaja: Trajne sadake, znanja koje se koristi i dobrog djeteta koje se** (dovom) **obraća za nju.**« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[518]

---

[518] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu.*

٣٧. بَاب مَا جَاءَ فِي الْعَجْمَاءِ جَرْحُهَا جُبَارٌ*

١٤٠٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيِّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **الْعَجْمَاءُ جَرْحُهَا جُبَارٌ. وَالْبِئْرُ جُبَارٌ. وَالْمَعْدِنُ جُبَارٌ. وَفِي الرِّكَازِ الْخُمُسُ.** قَالَ: وَفِي الْبَاب عَنْ جَابِرٍ وَعَمْرِو بْنِ عَوْفٍ الْمُزَنِيِّ وَعُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ. حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

١٤٠١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيِّبِ وَأَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **نَحْوَهُ.**

١٤٠٢. حَدَّثَنَا الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا مَعْنٌ قَالَ: قَالَ مَالِكُ ابْنُ أَنَسٍ: وَتَفْسِيرُ حَدِيثِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ (الْعَجْمَاءُ جَرْحُهَا جُبَارٌ) يَقُولُ: هَدَرٌ لَا دِيَةَ فِيهِ. وَمَعْنَى قَوْلِهِ (الْعَجْمَاءُ جَرْحُهَا جُبَارٌ) فَسَّرَ ذَلِكَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ قَالُوا: الْعَجْمَاءُ الدَّابَّةُ الْمُنْفَلِتَةُ مِنْ صَاحِبِهَا. فَمَا أَصَابَتْ فِي انْفِلَاتِهَا فَلَا غُرْمَ عَلَى صَاحِبِهَا. (وَالْمَعْدِنُ جُبَارٌ) يَقُولُ: إِذَا احْتَفَرَ الرَّجُلُ مَعْدِنًا فَوَقَعَ فِيهِ إِنْسَانٌ فَلَا غُرْمَ عَلَيْهِ. وَكَذَلِكَ الْبِئْرُ إِذَا احْتَفَرَهَا الرَّجُلُ لِلسَّبِيلِ فَوَقَعَ فِيهَا إِنْسَانٌ فَلَا غُرْمَ عَلَى صَاحِبِهَا. (وَفِي الرِّكَازِ الْخُمُسُ) وَالرِّكَازُ: مَا وُجِدَ مِنْ دَفْنِ أَهْلِ الْجَاهِلِيَّةِ. فَمَنْ وَجَدَ رِكَازًا أَدَّى مِنْهُ الْخُمُسَ إِلَى السُّلْطَانِ. وَمَا بَقِيَ فَهُوَ لَهُ*

37. O tome da za povredu koju učini životinja nema naknade

1400. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Zuhrija, on od Seida b. Musejjeba, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Za ozljedu koju učini životinja nema odmazde. Neće platiti odmazdu onaj ko iskopa bunar pa neko padne u njega, niti će platiti naknadu onaj ko iznajmi radnika za rad u rudniku, pa taj radnik pogine** (ili se ozlijedi).[519] **Od nađenog blaga se daje petina.«**[520]

[519] Ovo se odnosi na nehotične slučajeve i slučajeve kada ljudska nepažnja nije uzrok stradanja ili pogibije. Naime, ukoliko bi neko, naprimjer, iskopao bunar s ciljem da ga ljudi koriste za piće pa u taj bunar padne čovjek ili životinja, onaj ko je iskopao bunar neće nastradalim plaćati krvarinu. Isti je slučaj i sa životinjama ukoliko padnu u taj bunar i ozlijede se ili uginu. Također, ukoliko bi neko otvorio rudnik s ciljem da posluje i zaposli radnu snagu, neće plaćati naknadu ako bi se neko, radeći u njemu, ozlijedio ili poginuo. Naknada se plaća samo u slučajevima kada je ljudska nepažnja uzrok stradanja ili pogibije.

[520] Ukoliko bi neko pronašao zakopano blago, dužan bi bio od toga dati državi jednu petinu, a ostalo bi mogao zadržati za sebe.

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Džabira, Amra b. Avfa el-Muzenija i Ubadea b. Samita. Ebu Hurejrin hadis je hasenun-sahihun.[521]

1401. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Lejs, prenijevši od Ibn Šihaba, on od Seida b. Musejjeba i Ebu Selemea b. Abdur-Rahmana, njih dvojica od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično** (prethodnom hadisu).

1402. ISPRIČAO NAM JE El-Ensari; kaže: Nama je ispričao Ma'n i kazao: Malik b. Enes je komentarišući Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, hadis: »Za ozljedu koju učini životinja nema naknade« kazao: Za to se ne kažnjava i za to nema krvarine. Neki učenjaci su objašnjavajući njegove riječi: »Za ozljedu uzrokovanu od strane životinje nema odmazde«, kazali: Ovo se odnosi na životinju koja umakne vlasniku. Ono što pričini za vrijeme njenog izmaknuća njen vlasnik neće biti dužan nadoknaditi onome kome je pričinjena šteta. Za onoga ko pogine u rudniku nema naknade, on kaže: Ukoliko neka osoba zakopa rudnik i u njeg upadne čovjek neće se za njega davati krvarina. Također i bunar. Ukoliko neko iskopa bunar da bi putnik namjernik (iz njega mogao piti) pa u njeg upadne osoba, nema krvarine za onoga ko ga je iskopao. O nađenom (blagu) veli: Ovo se odnosi na nađeno blago koje su zakopali narodi prije pojave islama. Ko nađe zakopano blago, jednu petinu toga će dati državi a ostatak zadržati za sebe.

٣٨. بَاب مَا ذُكِرَ فِي إِحْيَاءِ أَرْضِ الْمَوَاتِ*

١٤٠٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَنْ أَحْيَى أَرْضًا مَيِّتَةً فَهِيَ لَهُ. وَلَيْسَ لِعِرْقٍ ظَالِمٍ حَقٌّ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ.

١٤٠٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ وَهْبِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَنْ أَحْيَى أَرْضًا مَيِّتَةً فَهِيَ لَهُ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

[521] Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi.

وَقَدْ رَوَاهُ بَعْضُهُمْ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْسَلًا. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. وَهُوَ قَوْلُ أَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. قَالُوا: لَهُ أَنْ يُحْيِيَ الْأَرْضَ الْمَوَاتَ بِغَيْرِ إِذْنِ السُّلْطَانِ. وَقَدْ قَالَ بَعْضُهُمْ: لَيْسَ لَهُ أَنْ يُحْيِيَهَا إِلَّا بِإِذْنِ السُّلْطَانِ. وَالْقَوْلُ الْأَوَّلُ أَصَحُّ. وَفِي الْبَابِ عَنْ جَابِرٍ وَعَمْرِو بْنِ عَوْفٍ الْمُزَنِيِّ، جَدِّ كَثِيرٍ، وَسَمُرَةَ.

١٤٠٥. حَدَّثَنَا أَبُو مُوسَى مُحَمَّدُ ابْنُ الْمُثَنَّى قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْوَلِيدِ الطَّيَالِسِيَّ عَنْ قَوْلِهِ (وَلَيْسَ لِعِرْقٍ ظَالِمٍ حَقٌّ) فَقَالَ: الْعِرْقُ الظَّالِمُ: الْغَاصِبُ الَّذِي يَأْخُذُ مَا لَيْسَ لَهُ. قُلْتُ: هُوَ الرَّجُلُ الَّذِي يَغْرِسُ فِي أَرْضِ غَيْرِهِ؟ قَالَ: هُوَ ذَاكَ*

38. O kultivisanju neobradive zemlje

1403. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Abdul-Vehhab; kaže: Nama je ispričao Ejjub, prenijevši od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, on od Seida b. Zejda,[522] a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »**Ko vrati zamrlu zemlju u život ona pripada njemu. Međutim, nema** (niko) **pravo da bespravno obrađuje tuđu zemlju.**«[523] Ovaj hadis je hasenun-garibun.[524]

1404. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Nama je ispričao Abdul-Vehhab es-Sekafi, prenijevši od Ejjuba, on od Hišama b. Urvea, on od Vehba b. Kejsana, on od Džabira b. Abdullaha, a on od

---

[522] Seid b. Zejd b. Amr b. Nufejl el-Adevi Ebul-A'ver je ashab. Jedan je od desetorice ashaba kojima je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zagarantovao Džennet. Umro je 50. godine po Hidžri.

[523] Ovo se odnosi na društveno i državno zemljište. Po mišljenju većine učenjaka onaj ko to želi može neobrađivanu zemlju iskrčiti, očistiti i preobraziti u plodno zemljište i bez dozvole vlasti. Ta zemlja, po njihovu mišljenju, pripada njemu. Ebu Hanife u potpunosti dijeli ovo mišljenje, s tim što on smatra da je za to potrebna saglasnost vlasti.

Što se pak tiče privatne svojine, ovaj hadis ukazuje na to da niko nema pravo, bez saglasnosti vlasnika, da koristi i obrađuje njegovu zemlju. Ko tako uradi, učinio je prijestup i nasilje. Isto tako, niko nema pravo da koristi zemlju koju je neko prije iskrčio i učinio je obradivom.

[524] Bilježe ga i Ebu Davud i Nesaija u *sunenima.*

Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »**Ko vrati u život zamrlu zemlju ona pripada njemu.**« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[525]

Neki su ga prenijeli od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kao mursel hadis.[526] U skladu sa ovim (hadisom) postupak je nekih učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostalih. To je stav i Ahmeda i Ishaka. Oni kažu: Ko želi može neobrađivanu zemlju kultivisati i bez dozvole vlasti. Neki učenjaci kažu: može je pripremiti za kultivisanje, samo uz dozvolu vlasti. Prvo mišljenje je ispravnije.

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Džabira, Amra b. Avfa el-Muzenija, Kesirovog djeda, i Semurea.

1405. ISPRIČAO NAM JE Ebu Musa Muhammed b. Musenna i kazao: Pitao sam Ebu Velida et-Tajalisija o značenju (Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem,) riječi: »Međutim, nema niko pravo da bespravno obrađuje tuđu zemlju« pa je kazao: Bespravna obrada tuđe zemlje se odnosi na onoga ko bi nasilno uzeo ono što nije njegovo. Rekoh: (Znači) to se odnosi na onu osobu koja bi (nasilno) zasadila u tuđoj zemlji? To je to, reče on.

٣٩. بَاب مَا جَاءَ فِي الْقَطَائِعِ*

١٤٠٦. قَالَ: قُلْتُ لِقُتَيْبَةَ بْنِ سَعِيدٍ: حَدَّثَكُمْ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ قَيْسٍ الْمَأْرِبِيُّ قَال اخبرني أَبِي عَنْ ثُمَامَةَ بْنِ شَرَاحِيلَ عَنْ سُمَيِّ بْنِ قَيْسٍ عَنْ شُمَيْرٍ عَنْ أَبْيَضَ بْنِ حَمَّالٍ: **أَنَّهُ وَفَدَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَقْطَعَهُ الْمِلْحَ، فَقَطَعَ لَهُ. فَلَمَّا أَنْ وَلَّى قَالَ رَجُلٌ مِنَ الْمَجْلِسِ: أَتَدْرِي مَا قَطَعْتَ لَهُ؟ إِنَّمَا قَطَعْتَ لَهُ الْمَاءَ الْعِدَّ. قَالَ: فَانْتَزَعَهُ مِنْهُ. قَالَ وَسَأَلَهُ عَمَّا يُحْمَى مِنَ الْأَرَاكِ؟ قَالَ: مَا لَمْ تَنَلْهُ خِفَافُ الْإِبِلِ.** فَأَقَرَّ بِهِ قُتَيْبَةُ، وَقَالَ: نَعَمْ.

١٤٠٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ قَيْسٍ الْمَأْرِبِيُّ **نَحْوَهُ**. وَفِي الْبَاب عَنْ وَائِلٍ وَأَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ. حَدِيثُ أَبْيَضَ بْنِ حَمَّالٍ حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا

[525] Bilježi ga i Nesaija u *Sunenu.*
[526] Ovaj mursel hadis su zabilježili Ebu Davud i Nesaija u *sunenima*, te Malik u *Muvettau.*

عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ، فِي الْقَطَائِعِ.يَرَوْنَ جَائِزًا أَنْ يُقْطِعَ الْإِمَامُ لِمَنْ رَأَى ذَلِكَ.

١٤٠٨. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ الطيالسي حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سِمَاكٍ قَالَ: سَمِعْتُ عَلْقَمَةَ بْنَ وَائِلٍ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِيه: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْطَعَهُ أَرْضًا بِحَضْرَمَوْتَ.** قَالَ مَحْمُود: وحَدَّثَنَا النَّضْرُ عَنْ شُعْبَةَ وَزَادَ فِيهِ (وَبَعَثَ معه مُعَاوِيَةَ لِيُقْطِعَهَا إِيَّاهُ). هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ*

39. O dodjeli nobradive zemlje kao feuda

1406. (Tirmizi) kaže: Rekao sam Kutejbi b. Seidu: Je li vama ispričao Muhammed b. Jahja b. Kajs el-Me'ribi kazavši: Obavijestio me moj otac, prenijevši od Sumamea b. Šerahila, on od Sumejja b. Kajsa, on od Šumejra, a on od Ebjeda b. Hammala »**da je otišao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da zatraži od njega da mu kao feud dodijeli** (rudnik) **soli, pa mu je dodijelio. Pošto je htio da pođe neko**[527] **od prisutnih, reče: Znaš li šta si mu dodijelio? Dodijelio si mu trajno tekuću vodu.** (Čuvši to) **on mu to oduze. Potom, veli** (Šumejr), **zatraži da mu dodijeli dio zemlje koja je obrasla drvećem misvaka. On reče: Može, ali onaj dio u koji ne zalaze kamile.**«[528] To Kutejbe potvrdi rekavši: Da.

1407. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja b. Ebu Amr; kaže: nama je ispričao Muhammed b. Jahja b. Kajs el-Me'ribi **slično** (prethodnom hadisu).

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Vaila i Esme, kćerke Ebu Bekrove. Hadis Ebjeda b. Hammala je garibun.[529] U skladu s ovim (hadisom) postupak je učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostalih. U pogledu dodjele zemljišta kao feuda, oni smatraju da je dozvoljeno vladaru dodjeljivati zemlju po slobodnoj procjeni onome za koga smatra da mu je potrebna.

1408. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Ispričao nam je Ebu Davud et-Tajalisi; kaže: Nama je ispričao Šu'be, prenijevši od

---

[527] Po mišljenju Et-Tibija bio je to Akre' b. Habis et-Tejmi. Neki vele da je to bio Mirdas.

[528] Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije praktikovao da ljudima, radi obrađivanja, dodjeljuje zemlju blizu stambenih naselja ili pašnjake. On im je, uglavnom, dodjeljivao zemlju izvan naselja i to onu koja nije ni za šta korištena.

[529] Bilježe ga i Ibn Madže i Ed-Darimi u *sunenima*.

Simaka koji je kazao: Čuo sam Alkamu b. Vaila kada priča od svoga oca »da mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dodijelio zemlju kao feud u Hadramevtu«. Mahmud kaže: Ispričao nam je Nadr prenijevši od Šu'bea (hadis) u kome je dodao: »pa je s njim poslao Muaviju da mu je doznači«. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[530]

٤٠. بَاب مَا جَاءَ فِي فَضْلِ الْغَرْسِ*

١٤٠٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَغْرِسُ غَرْسًا أَوْ يَزْرَعُ زَرْعًا فَيَأْكُلُ مِنْهُ إِنْسَانٌ أَوْ طَيْرٌ أَوْ بَهِيمَةٌ إِلَّا كَانَتْ لَهُ صَدَقَةٌ.**

وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي أَيُّوبَ وَأُمِّ مُبَشِّرٍ وَجَابِرٍ وَزَيْدِ و خَالِدٍ. حَدِيثُ أَنَسٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

40. O fadiletima zasađivanja

1409. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Ebu Avane, prenijevši od Katadea, on od Enesa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »**Svaki musliman koji zasadi voćku ili posije usjev pa od toga pojede čovjek, ptica ili** (druga) **životinja, imaće od toga sadaku.**«

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ebu Ejjuba, Ummu Mubeššira, Džabira, Zejda i Halida. Enesov hadis je hasenun-sahihun.[531]

٤١. بَاب مَا ذُكِرَ فِي الْمُزَارَعَةِ*

١٤١٠. حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ ابْنِ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَلَ أَهْلَ خَيْبَرَ بِشَطْرِ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا مِنْ ثَمَرٍ أَوْ زَرْعٍ.**

وَفِي الْبَاب عَنْ أَنَسٍ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَزَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ وَجَابِرٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. لَمْ يَرَوْا بِالْمُزَارَعَةِ بَأْسًا عَلَى النِّصْفِ وَالثُّلُثِ وَالرُّبُعِ. وَاخْتَارَ بَعْضُهُمْ أَنْ يَكُونَ الْبَذْرُ مِنْ رَبِّ الْأَرْضِ. وَهُوَ قَوْلُ أَحْمَدَ

---

[530] Bilježi ga i Ed-Darimi u *Sunenu.*

[531] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

وَإِسْحَقَ. وَكَرِهَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ الْمُزَارَعَةَ بِالثُّلُثِ وَالرُّبُعِ. وَلَمْ يَرَوْا بِمُسَاقَاةِ النَّخِيلِ بِالثُّلُثِ وَالرُّبُعِ بَأْسًا. وَهُوَ قَوْلُ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ وَالشَّافِعِيِّ. وَلَمْ يَرَ بَعْضُهُمْ أَنْ يَصِحَّ شَيْءٌ مِنَ الْمُزَارَعَةِ، إِلَّا أَنْ يَسْتَأْجِرَ الْأَرْضَ بِالذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ*

41. O davanju zemljišta pod zakup uz podjelu prinosa

1410. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Mensur; kaže: Nama je ispričao Jahja b. Seid, prenijevši od Ubejdullaha b. Omera, on od Nafi'a, a on od Ibn Omera: **»Davao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, stanovnicima Hajbera zemlju da je obrađuju a plodove i žito dijele napola.«**[532]

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Enesa, Ibn Abbasa, Zejda b. Sabita i Džabira. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[533] U skladu s ovim (hadisom) praksa je nekih učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugih. Oni ne vide loše u tome da se zemlja daje pod zakup, na polovinu, trećinu ili četvrtinu. Neki učenjaci drže da bi pri tome sjeme trebao obezbijediti vlasnik zemlje. Ovo je stav Ahmeda i Ishaka. Neki, pak, učenjaci davanje zemlje pod zakup na trećinu i četvrtinu smatraju mekruhom, dok u davanju palminjaka pod zakup u tom omjeru ne vide ništa loše. Ovo je stav Malika b. Enesa i Šafije. Neki učenjaci smatraju da davanje zemlje pod zakup nije pravno valjano, osim da se izda pod zakup za zlato ili srebro.[534]

٤٢. باب منه

١٤١١. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ أَبِي حُصَيْنٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ قَالَ: **نَهَانَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَمْرٍ كَانَ لَنَا نَافِعًا. إِذَا كَانَتْ لِأَحَدِنَا أَرْضٌ أَنْ يُعْطِيَهَا بِبَعْضِ خَرَاجِهَا أَوْ بِدَرَاهِمَ. وَقَالَ: إِذَا كَانَتْ لِأَحَدِكُمْ أَرْضٌ فَلْيَمْنَحْهَا أَخَاهُ أَوْ لِيَزْرَعْهَا** *

---

[532] Na temelju ovog hadisa većina učenjaka smatra da je dozvoljeno davati zemlju nekome da je obrađuje na polovinu, trećinu ili četvrtinu.

[533] Zabilježen je u *El-Kutubus-Sitte*.

[534] Odnosno za novac.

١٤١٢. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى الشيباني حَدَّثَنَا شَرِيكٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: **أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يُحَرِّمِ الْمُزَارَعَةَ. وَلَكِنْ أَمَرَ أَنْ يَرْفُقَ بَعْضُهُمْ بِبَعْضٍ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَفِي الْبَابِ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ. حَدِيثُ رَافِعٍ فِيهِ اضْطِرَابٌ. يُرْوَى هَذَا الْحَدِيثُ عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ عَنْ عُمُومَتِهِ. وَيُرْوَى عَنْهُ عَنْ ظُهَيْرِ بْنِ رَافِعٍ وَهُوَ أَحَدُ عُمُومَتِهِ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ عَنْهُ عَلَى رِوَايَاتٍ مُخْتَلِفَةٍ *

42. Poglavlje o istoj temi

1411. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Nama je ispričao Ebu Bekr b. Ajjaš, prenijevši od Ebu Husajna, on od Mudžahida, a on od Rafi'a b. Hadidža koji je kazao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio nam je nešto što nam je bilo od koristi, a to je: ako neko od nas ima zemlju, da ne može da je izdaje pod zakup za dio prihoda s nje ili za dirheme. On je rekao: »**Ako neko od vas ima zemlju, neka je sam sije ili neka je** (besplatno) **ustupi na korištenje svome bratu.**«[535]

1412. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Ispričao nam je Fadl b. Musa eš-Šejbani; kaže: Nama je ispričao Šerik, prenijevši od Šu'bea, on od Amra b. Dinara, on od Tavusa, a on od Ibn Abbasa: »**Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije zabranio davanje zemlje pod zakup uz podjelu prihoda nego je naredio da jedni prema drugima budu samilosni.**«[536]

---

535 Neki učenjaci ovaj hadis uzimaju kao dokaz za tvrdnju da je zabranjeno bilo kakvo izdavanje zemlje pod zakup, svejedno da li se izdavala pod zakup za dio prihoda ili za novac. Međutim, ovaj hadis je, po mišljenju El-Mubarekforija, slab. Nesaija smatra da Mudžahid nije slušao hadise od Rafi'a.

536 Po mišljenju El-Mubarekforija zabrana u ovom hadisu je u smislu mekruha, a ne u smislu harama. To znači da je dozvoljeno izdavati zemlju pod zakup, ali je bolje da se ona da onome ko je potreban na besplatno korištenje. To potvrđuje hadis koji bilježi Buharija od Amra b. Dinara u kome stoji: "Ibn Abbas me obavijestio da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije zabranio izdavanje zemlje pod zakup nego je rekao: "Da neko od vas besplatno dā zemlju na korištenje svome bratu bolje je nego da je izda pod zakup."

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[537] Na ovu temu je hadis prenesen i od Zejda b. Sabita. U Rafiovom hadisu postoji poremećaj.[538] Ovaj hadis je prenesen od Rafi'a b. Hadidža, a on od svojih amidža. Prenesen je od njega, a on od Zuhejra b. Rafi'a, jednog od njegovih amidža. Ovaj hadis je od njega prenesen u više različitih predaja.

---

537 Bilježi ga i Buharija u *Sahihu.*

538 Prenijeli su ga Muslim i drugi od Rafi'a u različitim predajama. Neke su od njih duže a neke kraće.

أبواب الدِّيَاتِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

١. بَاب مَا جَاءَ فِي الدِّيَةِ كَمْ هِيَ مِنَ الْإِبِلِ*

١٤١٣. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الْكِنْدِيُّ الْكُوفِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنِ الْحَجَّاجِ عَنْ زَيْدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ خِشْفِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ مَسْعُودٍ قَالَ: **قَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي دِيَةِ الْخَطَإِ عِشْرِينَ بِنْتَ مَخَاضٍ، وَعِشْرِينَ بَنِي مَخَاضٍ ذُكُورًا، وَعِشْرِينَ بِنْتَ لَبُونٍ وَعِشْرِينَ جَذَعَةً وَعِشْرِينَ حِقَّةً.**

١٤١٤. حَدَّثَنَا أَبُو هِشَامٍ الرِّفَاعِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ وَأَبُو خَالِدٍ الْأَحْمَرُ عَنِ الْحَجَّاجِ بْنِ أَرْطَاةَ **نَحْوَهُ.** وَفِي الْبَاب عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو. حَدِيثُ ابْنِ مَسْعُودٍ لَا نَعْرِفُهُ مَرْفُوعًا إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَقَدْ رُوِيَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ مَوْقُوفًا. وَقَدْ ذَهَبَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ إِلَى هَذَا. وَهُوَ قَوْلُ أَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. وَقَدْ أَجْمَعَ أَهْلُ الْعِلْمِ عَلَى أَنَّ الدِّيَةَ تُؤْخَذُ فِي ثَلَاثِ سِنِينَ. فِي كُلِّ سَنَةٍ ثُلُثُ الدِّيَةِ. وَرَأَوْا أَنَّ دِيَةَ الْخَطَإِ عَلَى الْعَاقِلَةِ. وَرَأَى بَعْضُهُمْ أَنَّ الْعَاقِلَةَ قَرَابَةُ الرَّجُلِ مِنْ قِبَلِ أَبِيهِ. وَهُوَ قَوْلُ مَالِكٍ وَالشَّافِعِيِّ. و قَالَ بَعْضُهُمْ: إِنَّمَا الدِّيَةُ عَلَى الرِّجَالِ دُونَ النِّسَاءِ وَالصِّبْيَانِ مِنَ الْعَصَبَةِ. يُحَمَّلُ كُلُّ رَجُلٍ مِنْهُمْ رُبُعَ دِينَارٍ. وَقَدْ قَالَ بَعْضُهُمْ إِلَى نِصْفِ دِينَارٍ. فَإِنْ تَمَّتِ الدِّيَةُ وَإِلَّا نُظِرَ إِلَى أَقْرَبِ الْقَبَائِلِ مِنْهُمْ فَأُلْزِمُوا ذَلِكَ*

١٤١٥. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ الدَّارِمِيُّ حَدَّثَنَا حَبَّانُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رَاشِدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ مُوسَى عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ النَّبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَنْ قَتَلَ مُتَعَمِّدًا دُفِعَ إِلَى أَوْلِيَاءِ الْمَقْتُولِ فَإِنْ شَاءُوا قَتَلُوا وَإِنْ شَاءُوا أَخَذُوا الدِّيَةَ وَهِيَ ثَلَاثُونَ حِقَّةً وَثَلَاثُونَ جَذَعَةً وَأَرْبَعُونَ خَلِفَةً. وَمَا صَالَحُوا عَلَيْهِ فَهُوَ لَهُمْ. وَذَلِكَ لِتَشْدِيدِ الْعَقْلِ.** حَدِيثُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ*

POGLAVLJA O KRVARINAMA

od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

1. Koliko iznosi krvarina u kamilama

1413. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Seid el-Kindi el-Kufi; kaže: Nama je ispričao Ibn Ebu Zaide, prenijevši od Hadždžadža, on od Zejda b. Džubejra, on od Hišfa b. Malika[539] koji je kazao: Čuo sam Ibn Mesuda kada je rekao: »**Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je za ubojstvo počinjeno nehotice odredio krvarinu u iznosu od dvadeset ženskih kamila koje su zašle u drugu godinu i dvadeset muških kamila koje su zašle u drugu godinu i dvadeset kamila koje su napunile dvije i zašle u treću godinu i dvadeset kamila koje su napunile četiri godine i dvadeset kamila koje su napunile tri i zašle u četvrtu godinu.**«

1414. ISPRIČAO NAM JE Ebu Hišam er-Rifai; kaže: Nama su ispričaili Ibn Ebu Zaide i Ebu Halid el-Ahmer, prenijevši od Hadždžadža b. Ertate **slično** (prethodnom hadisu).

Na ovu temu hadis je prenesen i od Abdullaha b. Amra. Ibn Mesudov hadis je kao merfu'' poznat samo u ovoj formi. Prenesen je od Abdullaha i kao mevkuf-hadis. Neki učenjaci zastupaju mišljenje u skladu s ovim (hadisom). To je stav Ahmeda i Ishaka. Učenjaci su jednoglasni u stavu da se krvarina treba dati u roku od tri godine i to svake godine po jednu trećinu. Oni smatraju da krvarinu za ubojstvo počinjeno greškom snosi rodbina ubice tzv. akila. Neki smatraju da se pod akilom podrazumijeva samo rodbina po očevoj liniji. To je stav Malika i Šafije. Neki učenjaci opet vele: Krvarinu su dužni dati samo odrasli muškarci iz rodbine ubice po očevoj liniji, a nisu je dužni davati žene i djeca. Svaki muškarac biće zadužen da dā po četvrtinu dinara, neki vele po pola dinara[540]. Ako se time ne izmiri krvarina, tražiće se od njima najbližih plemena da to upotpune.

1415. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Seid ed-Darimi; kaže: Ispričao nam je Habban; kaže: Nama je ispričao Muhammed b. Rašid; kaže: Nama je ispričao Sulejman b. Musa, prenijevši od Amra b.

---

[539] Hišf b. Malik et-Tai je, po mišljenju Nesaije, pouzdan ravija. Pripadao je trećoj generaciji.

[540] Pola dinara, po njihovom mišljenju, iznosi pet dirhema. To znači da će svaki muškarac tri godine davati po pola dinara ili pet dirhema.

Šuajba, on od svoga oca a on od njegova djeda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »**Ko** (nekoga) **ubije hotimično, isporučiće se rodbini ubijenog, pa ako hoće neka ga ubiju a ako hoće neka od njega uzmu krvarinu koja iznosi: trideset kamila koje su napunile tri i zašle u četvrtu godinu, trideset kamila koje su napunile četiri i zašle u petu godinu i četrdeset kamila koje su steone. Kako god se dogovore, to je između njih.**«

To je radi toga da bi se utvrdila krvarina. Hadis Abdullaha b. Amra je hasenun-garibun.[541]

٢. بَاب مَا جَاءَ فِي الدِّيَةِ كَمْ هِيَ مِنَ الدَّرَاهِمِ*

١٤١٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ هَانِئٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ هو الطَّائِفِيُّ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **أَنَّهُ جَعَلَ الدِّيَةَ اثْنَيْ عَشَرَ أَلْفًا.**

١٤١٧. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمَخْزُومِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **نَحْوَهُ وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ.** وَفِي حَدِيثِ ابْنِ عُيَيْنَةَ كَلَامٌ أَكْثَرُ مِنْ هَذَا. وَلَا نَعْلَمُ أَحَدًا يَذْكُرُ فِي هَذَا الْحَدِيثِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ غَيْرَ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا الْحَدِيثِ عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَهُوَ قَوْلُ أَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. وَرَأَى بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ الدِّيَةَ عَشْرَةَ آلَافٍ. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَأَهْلِ الْكُوفَةِ. و قَالَ الشَّافِعِيُّ: لَا أَعْرِفُ الدِّيَةَ إِلَّا مِنَ الْإِبِلِ، وَهِيَ مِائَةٌ مِنَ الْإِبِلِ.

2. O tome koliko iznosi krvarina u dirhemima

1416. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Muaz b. Hani'; kaže: Nama je ispričao Muhammed b. Muslim, a on je Et-Taifi, prenijevši od Amra b. Dinara, on od Ikrimea, on od Ibn Abbasa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, »**da je odredio da krvarina iznosi dvanaest hiljada** (dirhema).«

1417. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Abdur-Rahman el-Mahzumi; kaže: Nama je ispričao Sufjan b. Ujejne, prenijevši od Amra b. Dinara,

[541] Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu*.

on od Ikrimea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično** (prethodnom hadisu) i u njemu nije spomenuo »od Ibn Abbasa«.

O Ibn Ujejneovom hadisu ima više govora od ovoga. Nije nam poznato da je iko drugi osim Muhammeda b. Muslima ovaj hadis spomenuo od Ibn Abbasa. U skladu s ovim hadisom postupak je nekih učenjaka. To je stav i Ahmeda i Ishaka. Neki učenjaci smatraju da krvarina iznosi deset hiljada. To je stav Sufjana es-Sevrija i učenjaka iz Kufe. Šafija kaže: Meni je poznat samo iznos krvarine u kamilama, i to stotinu kamila (ili njihova vrijednost).

٣. بَاب مَا جَاءَ فِي الْمُوضِحَةِ*

١٤١٨. حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ مَسْعَدَةَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ الْمُعَلِّمُ عَنْ عَمْرِو ابْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **فِي الْمَوَاضِحِ خَمْسٌ خَمْسٌ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَالشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. أَنَّ فِي الْمُوضِحَةِ خَمْسًا مِنَ الْإِبِلِ*

3. O ranjavanju pri kojem se kost ukaže

1418. ISPRIČAO NAM JE Humejd b. Mes'ade; kaže: Ispričao nam je Jezid b. Zurej'; kaže: Nama je ispričao Husejn el-Muallim, prenijevši od Amra b. Šuajba, on od svoga oca, a on od njegova djeda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »**U pogledu ranjavanja pri kojem se kost ukaže za svaku ranu** (na ime krvarine) **treba dati po pet kamila.**«

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[542] U skladu s njim praksa je učenjaka. To je stav i Sufjana es-Sevrija, Šafije, Ahmeda i Ishaka. Oni smatraju da za svaku ranu kod koje se kost ukaže treba dati po pet kamila.[543]

---

[542] Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Buharije.
[543] Ovo je stav i Ebu Hanife.

٤. بَاب مَا جَاءَ فِي دِيَةِ الْأَصَابِعِ*

١٤١٩. حَدَّثَنَا أَبُو عَمَّارٍ حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ وَاقِدٍ عَنْ يَزِيدَ النَّحْوِيِّ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **دِيَةُ الْأَصَابِعِ الْيَدَيْنِ وَالرِّجْلَيْنِ سَوَاءٌ. عَشْرٌ مِنَ الْإِبِلِ لِكُلِّ أُصْبُعٍ.** وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي مُوسَى وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو. حَدِيثُ ابْنِ عَبَّاسٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَبِهِ يَقُولُ سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ وَالشَّافِعِيُّ وَأَحْمَدُ وَإِسْحَقُ*

١٤٢٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ وَمُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَا: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **هَذِهِ وَهَذِهِ سَوَاءٌ. يَعْنِي الْخِنْصَرَ وَالْإِبْهَامَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

3. O krvarini za prste

1419. ISPRIČAO NAM JE Ebu Ammar; kaže: Nama je ispričao Fadl b. Musa, prenijevši od Husejna b. Vakida, on od Jezida en-Nahvija, on od Ikrimea, a on od Ibn Abbasa koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Krvarina za prste ruku i nogu jednaka je i iznosi deset kamila za svaki prst.**«

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ebu Musaa i Abdullaha b. Amra. Ibn Abbasov hadis je hasenun-sahihun-garibun.[544] U skladu s ovim (hadisom) je praksa nekih učenjaka. To je stav i Sufjana es-Sevrija, Šafije, Ahmeda i Ishaka.[545]

1420. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričali su nam Jahja b. Seid i Muhammed b. Džafer i kazali: Nama je ispričao Šu'be, prenijevši od Katadea, on od Ikrimea, on od Ibn Abbasa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »**Ovaj i ovaj tj. mali prst i palac su jednaki.**« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[546]

---

[544] Bilježe ga i Ebu Davud u *Sunenu* i Ibn Hibban u *Sahihu*.

[545] Oni smatraju, a to je stav i Ebu Hanife, da su svi prsti u pogledu krvarine jednaki. Na svaki od njih, ukoliko bude otkinut, treba dati deset kamila na ime krvarine.

[546] Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Muslima.

٥. بَاب مَا جَاءَ فِي الْعَفْوِ*

١٤٢١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ أَبِي إِسْحَقَ حَدَّثَنَا أَبُو السَّفَرِ قَالَ: دَقَّ رَجُلٌ مِنْ قُرَيْشٍ سِنَّ رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ فَاسْتَعْدَى عَلَيْهِ مُعَاوِيَةَ. فَقَالَ لِمُعَاوِيَةَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ! إِنَّ هَذَا دَقَّ سِنِّي. قَالَ مُعَاوِيَةُ: إِنَّا سَنُرْضِيكَ. وَأَلَحَّ الْآخَرُ عَلَى مُعَاوِيَةَ فَأَبْرَمَهُ فَلَمْ يُرْضِهِ. فَقَالَ لَهُ مُعَاوِيَةُ: شَأْنَكَ بِصَاحِبِكَ وَأَبُو الدَّرْدَاءِ جَالِسٌ عِنْدَهُ. فَقَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **مَا مِنْ رَجُلٍ يُصَابُ بِشَيْءٍ فِي جَسَدِهِ فَيَتَصَدَّقُ بِهِ إِلَّا رَفَعَهُ اللَّهُ بِهِ دَرَجَةً وَحَطَّ عَنْهُ بِهِ خَطِيئَةً. قَالَ الْأَنْصَارِيُّ: أَأَنْتَ سَمِعْتَهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟** قَالَ: سَمِعَتْهُ **أُذُنَايَ وَوَعَاهُ قَلْبِي. قَالَ: فَإِنِّي أَذَرُهَا لَهُ. قَالَ مُعَاوِيَةُ: لَا جَرَمَ لَا أُخَيِّبُكَ، فَأَمَرَ لَهُ بِمَالٍ.** هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ، وَلَا أَعْرِفُ لِأَبِي السَّفَرِ سَمَاعًا مِنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ. وَأَبُو السَّفَرِ اسْمُهُ سَعِيدُ بْنُ أَحْمَدَ. وَيُقَالُ ابْنُ يُحْمِدَ الثَّوْرِيُّ*

4. O oprostu

1421. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed; kaže: Ispričao nam je Abdullah b. Mubarek; kaže: Nama je ispričao Junus b. Ebu Ishak; kaže: Nama je ispričao Ebu Sefer i kazao: Neki Kurejšija je slomio zub jednom ensariji pa se ovaj obratio za pomoć Muaviji rekavši mu: Vladaru pravovjernih, ovaj mi je slomio zub. Muavija reče: Učinićemo da budeš zadovoljan. Potom ovaj drugi poče gnjaviti Muaviju i poče mu dosađivati, a Muavija mu reče: Svoj slučaj riješi sa svojim drugom. Ebu Derda koji je (u tom momentu) sjedio kod njeg reče: Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je kazao: »**Svakoj osobi koju zadesi kakva povreda ili gubitak dijela tijela, pa ona to oprosti, Allah će joj time podići stepen i izbrisati grijeh.**« Čuvši to ensarija reče: Ti si to (lično) čuo od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem? Jesam, odgovori on. Čula su to ova moja dva uha i upamtilo moje srce. On reče: Ja mu opraštam, a Muavija će na to: Ja te zasigurno ne želim razočarati. I naredi da mu se isplati krvarina.

Ovaj hadis je garibun. Nije nam poznat osim ovim putem, niti nam je poznato da je Ebu Sefer slušao (hadise) od Ebu Derdaa. Ebu Seferu je ime Seid b. Ahmed, a kaže se i Ibn Juhmid es-Sevri.

٦. بَاب مَا جَاءَ فِيمَنْ رُضِخَ رَأْسُهُ بِصَخْرَةٍ*

١٤٢٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: خَرَجَتْ جَارِيَةٌ عَلَيْهَا أَوْضَاحٌ فَأَخَذَهَا يَهُودِيٌّ فَرَضَخَ رَأْسَهَا بِحَجَرٍ وَأَخَذَ مَا عَلَيْهَا مِنَ الْحُلِيِّ. قَالَ فَأُدْرِكَتْ وَبِهَا رَمَقٌ. فَأُتِيَ بِهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: مَنْ قَتَلَكِ أَفُلَانٌ؟ قَالَتْ بِرَأْسِهَا لَا. قَالَ: فَفُلَانٌ، حَتَّى سُمِّيَ الْيَهُودِيُّ فَقَالَتْ بِرَأْسِهَا أَيْ نَعَمْ. قَالَ: فَأُخِذَ فَاعْتَرَفَ فَأَمَرَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرُضِخَ رَأْسُهُ بَيْنَ حَجَرَيْنِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَهُوَ قَوْلُ أَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. و قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ: لَا قَوَدَ إِلَّا بِالسَّيْفِ*

5. O onome kome stijenom bude razbijena glava

1422. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Ispričao nam je Jezid b. Harun; kaže: Nama je ispričao Hemmam, prenijevši od Katadea, a on od Enesa koji je kazao: »**Izašla je** (izvan grada) **robinja koja je na sebi imala srebrenu ogrlicu. Zgrabi je neki Jevrej pa joj, između dva kamena smrska glavu i uze s nje ogrlicu. Enes veli: Zatekli su je dok je još davala znake života i doveli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem. On reče: Ko te ubi? Je li taj? Ona odmahnu glavom da nije. Veli, a taj, ona je sve odmahivala glavom** (da nije) **dok ne spomenu** (ime tog) **Jevreja. Tad pokretom glave potvrdi da jeste.** (Enes) **kaže: Dovedoše ga i pošto priznade, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredi te mu glavu smrskaše između dva kamena.**«[547]

---

[547] Na temelju ovog hadisa većina učenjaka smatra da se odmazda za ubistvo može izvršiti na isti način na koji je i ubica izvršio ubistvo. Ebu Hanife, Itre i još neki učenjaci iz Kufe smatraju da je odmazdu za ubistvo dozvoljeno izvršiti samo sabljom. Ovakvo mišljenje oni temelje na hadisu koji bilježe Ibn Madže, El-Bezzar, Et-Tahavi, Taberanija i Bejhekija od Nu'mana b. Beširа s različitim tekstom u kome stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Odmazde za ubistvo izvršava se sabljom." Međutim, sve predaje ovog hadisa su, po mišljenju El-Mubarekforija, slabe. Čak ga Ebu Hatim smatra munker-hadisom.

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[548] U skladu s njim bila je praksa nekih učenjaka. To je stav i Ahmeda i Ishaka. Neki učenjaci kažu: Odmazda za ubistvo se izvršava samo sabljom.

٧. بَاب مَا جَاءَ فِي تَشْدِيدِ قَتْلِ الْمُؤْمِنِ*

١٤٢٣. حَدَّثَنَا أَبُو سَلَمَةَ يَحْيَى بْنُ خَلَفٍ وَمُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَزِيعٍ قَالَا: حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ يَعْلَى بْنِ عَطَاءٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لَزَوَالُ الدُّنْيَا أَهْوَنُ عَلَى اللَّهِ مِنْ قَتْلِ رَجُلٍ مُسْلِمٍ**.

١٤٢٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ ابْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ يَعْلَى بْنِ عَطَاءٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو **نَحْوَهُ وَلَمْ يَرْفَعْهُ**. وَهَذَا أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ أَبِي عَدِيٍّ. وَفِي الْبَاب عَنْ سَعْدٍ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَأَبِي سَعِيدٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَعُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ وَبُرَيْدَةَ. حَدِيثُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو هَكَذَا رَوَاهُ ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ يَعْلَى بْنِ عَطَاءٍ فَلَمْ يَرْفَعْهُ. وَهَكَذَا رَوَى سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ عَنْ يَعْلَى بْنِ عَطَاءٍ مَوْقُوفًا. وَهَذَا أَصَحُّ مِنَ الْحَدِيثِ الْمَرْفُوعِ*

6. O strogom upozorenju za ubistvo vjernika

1423. ISPRIČALI SU NAM Ebu Seleme Jahja b. Halef i Muhammed b. Abdullah b. Bezig i kazali: Nama je ispričao Ibn Ebu Adijj, prenijevši od Šu'bea, on od Ja'laa b. Ataa, on od svoga oca, a on od Abdullaha b. Amra da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »**Propast ovoga svijeta kod Allaha je lakša od ubistva muslimana.**«

1424. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Muhammed b. Džafer; kaže: nama je ispričao Šu'be, prenijevši od Ja'laa b. Ataa, on od svoga oca, a on od Abdullaha b. Amra **slično** (prethodnom hadisu) ne vezujući ga (za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem).

Ovo je vjerodostojnije od Ibn Ebu Adijjeva hadisa. Na ovu temu su hadisi preneseni i od Sa'da, Ibn Abbasa, Ebu Seida, Ebu Hurejrea, Ukbea b. Amira i Burejdea. Tako je hadis Abdullaha b. Amra prenio Ibn Ebu Adijj od Šu'bea, on od Ja'laa b. Ataa ali ga nije vezivao (za

---

[548] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem). Također ga je kao mevkuf-hadis prenio i Sufjan es-Sevri od Ja'laa b. Ataa. Ovo je vjerodostojnije od merfu'-hadisa.

٨. بَابُ الْحُكْمِ فِي الدِّمَاءِ*

١٤٢٥. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّ أَوَّلَ مَا يُحْكَمُ بَيْنَ الْعِبَادِ فِي الدِّمَاءِ.** حَدِيثُ عَبْدِ اللَّهِ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَهَكَذَا رَوَى غَيْرُ وَاحِدٍ عَنِ الْأَعْمَشِ مَرْفُوعًا. وَرَوَى بَعْضُهُمْ عَنِ الْأَعْمَشِ وَلَمْ يَرْفَعُوهُ*

١٤٢٦. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّ أَوَّلَ مَا يحكم بَيْنَ الْعِبَادِ فِي الدِّمَاءِ***

١٤٢٧. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّ أَوَّلَ مَا يُقْضَى بَيْنَ الْعِبَادِ فِي الدِّمَاءِ***

١٤٢٨. حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ حُرَيْثٍ حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ وَاقِدٍ عَنْ يَزِيدَ الرَّقَاشِيِّ. حَدَّثَنَا ابْنُ الْحَكَمِ الْبَجَلِيُّ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ وَأَبَا هُرَيْرَةَ يَذْكُرَانِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. قَالَ: **لَوْ أَنَّ أَهْلَ السَّمَاءِ وَأَهْلَ الْأَرْضِ اشْتَرَكُوا فِي دَمِ مُؤْمِنٍ لَأَكَبَّهُمُ اللَّهُ فِي النَّارِ.** هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ*

8. O suđenju za ubistva

1425. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Ispričao nam je Vehb b. Džurejr; kaže: Nama je ispričao Šu'be, prenijevši od A'meša, on od Ebu Vaila, a on od Abdullaha koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Uistinu, prvo za što će se suditi među ljudima jesu ubistva.«** [549]

[549] Nevevi smatra da ovaj, i hadisi koji slijede nisu u koliziji s hadisom; "Prvo za što će rob biti pitan na Sudnjem danu je namaz", jer se ovaj hadis odnosi na čovjekove obaveze prema Allahu, dž.š, dok se hadisi iz ovog poglavlja odnose na ljudske hakove. U hadisu koji bilježi Nesaija u *Sunenu* stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Prvo za što će čovjek biti pitan je njegov namaz, a prvo za što će biti suđeno među ljudima su ubistva." El- Mubarekfori smatra da ovaj hadis ukazuje na to da će ljudi prvo biti pitani za hakove koje

Abdullahov hadis je hasenun-sahihun.[550] Tako su (ga) mnogi od A'meša prenijeli kao merfu'-hadis, dok su ga neki od A'meša prenijeli kao (mevkuf-hadis) ne vezujući ga za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

1426. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Nama je ispričao Veki', prenijevši od A'meša, on od Ebu Vaila, a on od Abdullaha koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Uistinu, prvo za što će se suditi među ljudima jesu ubistva.«**

1427. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Nama je ispričao Veki', prenijevši od A'meša, on od Ebu Vaila, a on od Abdullaha koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Uistinu, prvo za što će se suditi među ljudima jesu ubistva.«**

1428. ISPRIČAO NAM JE Husejn b. Hurejs; kaže: Nama je ispričao Fadl b. Musa, prenijevši od Husejna b. Vakida, a on od Jezida er-Rekašija. Ispričao nam je Ibn Hakem el-Bedželi i kazao: Čuo sam Ebu Seida el-Hudrija i Ebu Hurejrea kada spominju da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **»Kada bi** (svi) **stanovnici nebesa i Zemlje učestvovali u ubistvu** (samo) **jednog vjernika, Allah bi ih** (sve) **bacio u Džehennem.«** Ovaj hadis je garibun.

٩. بَاب مَا جَاءَ فِي الرَّجُلِ يَقْتُلُ ابْنَهُ يُقَادُ مِنْهُ أَمْ لَا*

١٤٢٩. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ حَدَّثَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ حَدَّثَنَا الْمُثَنَّى بْنُ الصَّبَّاحِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ سُرَاقَةَ بْنِ مَالِك قَالَ: **حَضَرْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُقِيدُ الْأَبَ مِنِ ابْنِهِ وَلَا يُقِيدُ الابْنَ مِنْ أَبِيهِ.** هَذَا حَدِيثٌ لَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ سُرَاقَةَ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَلَيْسَ إِسْنَادُهُ بِصَحِيحٍ. رَوَاهُ إِسْمَعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنِ الْمُثَنَّى بْنِ الصَّبَّاحِ وَالْمُثَنَّى بْنُ الصَّبَّاحِ يُضَعَّفُ فِي الْحَدِيثِ. وَقَدْ رَوَى هَذَا الْحَدِيثَ أَبُو خَالد الْأَحْمَرُ عَنِ الْحَجَّاجِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ عَنْ عَمْرِو بْنِ

su imali prema Allahu, dž.š, a nakon toga za međuljudske hakove. Od svih međuljudskih hakova će im biti prvo suđeno za ubistva pa tek onda za ostale.

[550] Hadis Abdullaha b. Mesuda bilježe i Buharija i Muslim u *sahihima*.

شُعَيْب مُرْسَلًا. وَهَذَا حَدِيثٌ فِيهِ اضْطِرَابٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ. أَنَّ الْأَبَ إِذَا قَتَلَ ابْنَهُ لَا يُقْتَلُ بِهِ وَإِذَا قَذَفَ ابْنَهُ لَا يُحَدُّ*

١٤٣٠. حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ الْأَشَجُّ حَدَّثَنَا أَبُو خَالِدٍ الْأَحْمَرُ عَنِ الْحَجَّاجِ بْنِ أَرْطَاةَ عَنْ عَمْرِو ابْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **لَا يُقَادُ الْوَالِدُ بِالْوَلَدِ***

١٤٣١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ إِسْمَعِيلَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لَا تُقَامُ الْحُدُودُ فِي الْمَسَاجِدِ، وَلَا يُقْتَلُ الْوَالِدُ بِالْوَلَدِ**. هَذَا حَدِيثٌ لَا نَعْرِفُهُ بِهَذَا الْإِسْنَادِ مَرْفُوعًا إِلَّا مِنْ حَدِيثِ إِسْمَعِيلَ بْنِ مُسْلِمٍ. وَإِسْمَعِيلُ بْنُ مُسْلِمٍ الْمَكِّيُّ قَدْ تَكَلَّمَ فِيهِ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ قِبَلِ حِفْظِهِ*

9. O tome da li će se nad osobom koja ubije sina izvršiti odmazda ili neće

1429. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Ispričao nam je Ismail b. Ajjaš; kaže: Nama je ispričao Musenna b. Sabbah, prenijevši od Amra b. Šuajba, on od svoga oca, on od njegova djeda, a on od Surake b. Malika[551] koji je kazao: »**Prisustvovao sam kad je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao da se odmazda izvršava nad sinom zbog ubistva oca a ne izvršava se nad ocem zbog ubistva sina.**«[552]

Ovaj hadis je od Surake poznat samo s ovim senedom. Međutim, njegov sened nije vjerodostojan jer ga je prenio Ismail b. Ajjaš od Musennaa b. Sabbaha, a Musenna b. Sabbah je smatran slabim ravijom hadisa.[553] Ovaj hadis je prenio i Ebu Halid el-Ahmer od Hadždžadža, on od Amra b. Šuajba, on od svoga oca, on od njegova djeda, on od Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Ovaj hadis je

---

[551] Suraka b. Malik b. Dža'sim el-Medledži el-Kinani je poznat kao pjesnik toga vremena. Živio je u Kadidu te je smatran stanovnikom Medine. Umro je 24. godine po Hidžri. Od njega su mnogi preuzeli hadise.

[552] Ovaj propis važio je u samom početku islama, poslije je derogiran (stavljen izvan snage). Pošto je otac uzročnik dolaska djeteta na ovaj svijet, na ocu se nije primjenjivala odmazda zbog ubistva sina.

[553] Ovaj hadis su zabilježili i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Hakim u *Mustedreku*.

prenesen od Amra b. Šuajba i kao mursel-hadis i u njemu postoji poremećaj. U skladu s ovim (hadisom) praksa je učenjaka. Oni smatraju da neće otac, ukoliko ubije sina, biti ubijen zbog njega, niti će nad njim biti izvršena kazna (bičevanjem), ukoliko ga sin potvori da je počinio blud.

1430. ISPRIČAO NAM JE Ebu Seid el-Ešedždž; kaže: Nama je ispričao Ebu Halid el-Ahmer, prenijevši od Hadždžadža b. Ertatea, on od Amra b. Šuajba, on od svoga oca, on od njegova djeda, a on od Omera b. Hattaba koji je kazao: Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada kaže: **»Neće se izvršavati odmazda nad ocem zbog ubistva sina.«**

1431. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Nama je ispričao Ibn Ebu Adijj, prenijevši od Ismaila b. Muslima, on od Amra b. Dinara, on od Tavusa, on od Ibn Abbasa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **»Neka se šeri'atske kazne ne izvršavaju u džamijama i neka se ne ubija otac zbog ubistva svoga sina.«**

Ovaj nam je hadis s ovim senedom, kao merfu', poznat samo preko Ismaila b. Muslima, a o Ismailu b. Muslimu el-Mekkiju su neki učenjaci raspravljali i to u vezi njegova pamćenja.

١٠. بَاب مَا جَاءَ لَا يَحِلُّ دَمُ امْرِئٍ مُسْلِمٍ إِلَّا بِإِحْدَى ثَلَاثٍ*

١٤٣٢. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُرَّةَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **لَا يَحِلُّ دَمُ امْرِئٍ مُسْلِمٍ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَّا بِإِحْدَى ثَلَاثٍ: الثَّيِّبُ الزَّانِي وَالنَّفْسُ بِالنَّفْسِ وَالتَّارِكُ لِدِينِهِ الْمُفَارِقُ لِلْجَمَاعَةِ.** وَفِي الْبَاب عَنْ عُثْمَانَ وَعَائِشَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ. حَدِيثُ ابْنِ مَسْعُودٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

10. Ubiti muslimana dozvoljeno je samo u tri slučaja

1432. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Nama je ispričao Ebu Muavija, prenijevši od A'meša, on od Abdullaha b. Murrea, on od Mesruka, a on od Abdullaha b. Mesuda koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Dozvoljeno je ubiti**

muslimana[554] koji posvjedoči da je samo Allah bog i da sam ja Allahov Poslanik, samo u jednom od tri slučaja: udatu ili oženjenu osobu koja počini blud, onoga koji ubije drugog i onoga koji napusti svoju vjeru i time napusti svoju zajednicu.«[555]

Na ovu temu su hadisi preneseni i od Osmana, Aiše i Ibn Abbasa. Ibn Mesudov hadis je hasenun-sahihun.[556]

١١. بَاب مَا جَاءَ فِيمَنْ يَقْتُلُ نَفْسًا مُعَاهِدَةً*

١٤٣٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مَعْدِيُّ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **أَلَا مَنْ قَتَلَ نَفْسًا مُعَاهِدًا لَهُ ذِمَّةُ اللَّهِ وَذِمَّةُ رَسُولِهِ فَقَدْ أَخْفَرَ بِذِمَّةِ اللَّهِ فَلَا يُرَحْ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ.وَإِنَّ رِيحَهَا لَتُوجَدُ مِنْ مَسِيرَةِ سَبْعِينَ خَرِيفًا.** وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي بَكْرَةَ. حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ*

11. O osobi koja ubije muahida[557]

1433. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže; Nama je ispričao Mehdi b. Sulejman, prenijevši od Ibn Udžlana, on od svoga oca, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »**Ko ubije muahida** (nemuslimana) **koji ima jamstvo Allaha i Njegova Poslanika i time prekrši Allahov ugovor i**

---

[554] Ovo se odnosi i na muslimana i na muslimanku.

[555] Samo se u tri slučaja ubistvo muslimana ili muslimanke smatra opravdanim. Prvi slučaj je kada musliman, koji je oženjen, ili muslimanka, koja je udata, učine preljub. U tom slučaju ih po šeri'atu slijedi smrtna kazna kamenovanjem. Drugi slučaj je kada musliman ili muslimanka ubiju drugu osobu. U tom slučaju ih po šeri'atu slijedi smrtna kazna odmazdom. Treći slučaj je kada osoba napusti vjeru islam, po šeri'atu je slijedi smrtna kazna odsijecanjem glave. U sva tri slučaja nadležni su šeri'atski sudovi i ni ukom slučaju nije dozvoljeno da ta kažnjavanja sprovode neovlašteni pojedninci ili grupe.

[556] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

[557] Muahidom se smatra svaki nemusliman koji živi u islamskoj državi i plaća glavarinu, ili svaki stanovnik države s kojom muslimani imaju ugovor o nenapadanju.

jamstvo[558] taj neće ni osjetiti džennetskog mirisa koji se osjeti na udaljenosti od sedamdeset[559] godina (hoda).«

Na ovu temu je hadis prenesen i od Ebu Bekrea. Ebu Hurejreov hadis je hasenun-sahihun.[560] Prenesen je sa više seneda preko Ebu Hurejrea od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

١٢. باب منه

١٤٣٤. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَيَّاشٍ عَنْ أَبِي سَعْدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَدَى الْعَامِرِيَّيْنِ بِدِيَةِ الْمُسْلِمِينَ. وَكَانَ لَهُمَا عَهْدٌ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.** هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ، لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَأَبُو سَعْدٍ الْبَقَّالُ اسْمُهُ سَعِيدُ بْنُ الْمَرْزُبَانِ*

12. Poglavlje o istoj temi

1434. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Nama je ispričao Jahja b. Adem, prenijevši od Ebu Bekra b. Ajjaša, on od Ebu Sa'da, on od Ikrimea, a on od Ibn Abbasa: »**Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao je za dvojicu Amirovića[561], koji su imali ugovor o nenapadanju sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, istu krvarinu kakva je davana i muslimanima.**«

Ovaj hadis je garibun.[562] Poznat je samo u ovoj formi. Ebu Sa'd el-Bekkal zvao se Seid b. Merzuban.

---

[558] Ima jamstvo Allaha i Njegova Poslanika jer je njegovo pleme ili država s muslimanima sklopila ugovor o međusobnom uvažavanju i nenapadanju, a Allah i Njegov Poslanik od svih sljedbenika islama zahtijevaju poštivanje ugovora.

[559] Arapi veoma često broj sedamdeset upotrebljavaju u smislu označavanja da je nešto vrlo brojno a ne u smislu decidnog označavanja.

[560] Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu*.

[561] Amirovići su potomci jedne jemenske porodice koji su kasnije vladali u Španiji. S tom porodicom, ili bolje rečeno, s tim plemenom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sklopio ugovor o nenapadanju. Za taj ugovor nije znao Amr b. Umejje ed-Damri. On je ubio dvojicu iz tog plemena. Radi toga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, morao porodici platiti krvarinu. Ta krvarina je iznosila stotinu deva po osobi, kao i krvarina koja je davana za ubijenog muslimana.

[562] Ovaj hadis je po mišljenju El-Mubarekforija i Ševkanija slab jer se u njegovu senedu nalazi Ebu Sa'd el-Bekkal koji je slab ravija.

١٣. بَاب مَا جاءَ فِي حُكْمِ وَلِيِّ الْقَتِيلِ فِي الْقِصَاصِ وَالْعَفْوِ*

١٤٣٥. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ وَيَحْيَى بْنُ مُوسَى قَالَا: حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ قال: حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ قال: حَدَّثَنِي أَبُو هُرَيْرَةَ قَالَ: **لَمَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مَكَّةَ قَامَ فِي النَّاسِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ: وَمَنْ قُتِلَ لَهُ قَتِيلٌ فَهُوَ بِخَيْرِ النَّظَرَيْنِ: إِمَّا أَنْ يَعْفُوَ وَإِمَّا أَنْ يَقْتُلَ**. وَفِي الْبَابِ عَنْ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ وَأَنَسٍ وَأَبِي شُرَيْحٍ خُوَيْلِدِ بْنِ عَمْرٍو*

١٤٣٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ قال: حَدَّثَنِي سَعِيدُ ابْنُ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِي شُرَيْحٍ الْكَعْبِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ مَكَّةَ وَلَمْ يُحَرِّمْهَا النَّاسُ. مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يَسْفِكَنَّ فِيهَا دَمًا، وَلَا يَعْضِدَنَّ فِيهَا شَجَرًا، فَإِنْ تَرَخَّصَ مُتَرَخِّصٌ فَقَالَ: أُحِلَّتْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَإِنَّ اللَّهَ أَحَلَّهَا لِي وَلَمْ يُحِلَّهَا لِلنَّاسِ. وَإِنَّمَا أُحِلَّتْ لِي سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ ثُمَّ هِيَ حَرَامٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ. ثُمَّ إِنَّكُمْ مَعْشَرَ خُزَاعَةَ قَتَلْتُمْ هَذَا الرَّجُلَ مِنْ هُذَيْلٍ وَإِنِّي عَاقِلُهُ. فَمَنْ قُتِلَ لَهُ قَتِيلٌ بَعْدَ الْيَوْمِ فَأَهْلُهُ بَيْنَ خِيرَتَيْنِ: إِمَّا أَنْ يَقْتُلُوا أَوْ يَأْخُذُوا الْعَقْلَ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَحَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَرَوَاهُ شَيْبَانُ أَيْضًا عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ مِثْلَ هَذَا. وَرُوِي عَنْ أَبِي شُرَيْحٍ الْخُزَاعِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ قُتِلَ لَهُ قَتِيلٌ فَلَهُ أَنْ يَقْتُلَ أَوْ يَعْفُوَ أَوْ يَأْخُذَ الدِّيَةَ. وَذَهَبَ إِلَى هَذَا بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَهُوَ قَوْلُ أَحْمَدَ وَإِسْحَقَ*

١٤٣٧. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قُتِلَ رَجُلٌ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدُفِعَ الْقَاتِلُ إِلَى وَلِيِّهِ. فَقَالَ الْقَاتِلُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! وَاللَّهِ مَا أَرَدْتُ قَتْلَهُ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **أَمَا إِنَّهُ إِنْ كَانَ قَوْلُهُ صَادِقًا فَقَتَلْتَهُ دَخَلْتَ النَّارَ**. فَخَلَّى عَنْهُ الرَّجُلُ. قَالَ: وَكَانَ مَكْتُوفًا بِنِسْعَةٍ. قَالَ: فَخَرَجَ يَجُرُّ نِسْعَتَهُ. قَالَ: فَكَانَ يُسَمَّى ذَا النِّسْعَةِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

13. O odluci porodice ubijenog u pogledu odmazde i oprosta

1435. ISPRIČALI SU NAM Mahmud b. Gajlan i Jahja b. Musa i kazali: Ispričao nam je Velid b. Muslim; kaže: nama je ispričao Evzaija; kaže: nama je ispričao Jahja b. Ebu Kesir i kazao: Ispričao mi je Ebu Seleme i kazao: Meni je ispričao Ebu Hurejre koji je rekao: Pošto Allah omogući Svome Poslaniku da oslobodi Mekku, on stade pred svijet, zahvali Allahu i izgovori riječi slave a potom kaza: »**Kome neko** (iz porodice) **bude ubijen ima pravo na jedno od dvoje: da oprosti** (i uzme krvarinu) **ili da** (za ubicu) **zahtijeva odmazdu.**«

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Vaila b. Hudžra, Enesa i Ebu Šurejha Huvejlida b. Amra.

1436. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Jahja b. Seid; kaže: Nama je ispričao Ibn Ebu Zi'b i kazao: Ispričao mi je Seid b. Ebu Seid el-Makburi, prenijevši od Ebu Šurejha el-Ka'bija da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Allah je učinio Mekku nepovredivom, a nisu je nepovredivom učinili ljudi. Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka u njoj ne prolijeva krv i neka u njoj ne siječe drveće. Ukoliko bi to neko sebi i dopustio, kazavši da je to bilo dozvoljeno i Allahovom Poslaniku,** (neka zna) **da je to Allah dozvolio samo meni, a nije dozvolio drugim ljudima, i to mi je dozvolio samo određeno vrijeme u jednom danu, nakon toga ju je učinio nepovredivom sve do Sudnjeg dana. Potom vi, o skupino** (iz plemena) **Huzaa, ubiste ovog čovjeka iz** (plemena) **Huzejl. Ja ću** (sad) **za njega dati krvarinu, ali kome nakon ovog dana bude neko ubijen,** (znajte) **da njegova rodbina ima pravo na jedno od dvoje: da zahtijeva odmazdu nad** (ubicom) **ili da uzme krvarinu.**«

Ovaj hadis je hasenun-sahihun, a i Ebu Hurejreov hadis je hasenun-sahihun.[563] U sličnom (značenju) prenio ga je također i Šejban od Jahjaa b. Ebu Kesira. Preneseno je od Ebu Šurejha el-Huzaija, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Onaj kome neko bude ubijen ima pravo da: zahtijeva odmazdu (nad ubicom) ili da oprosti i uzme krvarinu.« U skladu sa ovim (hadisom) stav je i nekih učenjaka poput Ahmeda i Ishaka.

---

[563] Oba su ova hadisa zabilježili i Buharija i Muslim u *sahihima*.

1437. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Nama je ispričao Ebu Muavija, prenijevši od A'meša, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao: **»U vrijeme Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ubijen je neki čovjek pa je ubica predat njegovoj porodici.[564] Ubica reče: Allahov Poslaniče, tako mi Allaha, ja nisam imao namjeru da ga ubijem. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, će na to: Ako je istinu kazao, a ti ga ubiješ, zaista ćeš ući u Džehennem.«** Čovjek ga pusti sa rukama kolanom vezanim na leđima. On krenu pokušavajući da skine kolan, te ga zbog toga prozvaše Kolanović. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[565]

١٤ . بَاب مَا جَاءَ فِي النَّهْيِ عَنِ الْمُثْلَةِ*

١٤٣٨ . حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ مَرْثَدٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا بَعَثَ أَمِيرًا عَلَى جَيْشٍ أَوْصَاهُ فِي خَاصَّةِ نَفْسِهِ بِتَقْوَى اللَّهِ، وَمَنْ مَعَهُ مِنَ الْمُسْلِمِينَ خَيْرًا. فَقَالَ: **اغْزُوا بِسْمِ اللَّهِ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ قَاتِلُوا مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ. اغْزُوا وَلَا تَغُلُّوا وَلَا تَغْدِرُوا وَلَا تُمَثِّلُوا وَلَا تَقْتُلُوا وَلِيدًا.** وَفِي الْحَدِيثِ قِصَّةٌ. وَفِي الْبَاب عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ وَشَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ وَسَمُرَةَ وَالْمُغِيرَةِ وَيَعْلَى بْنِ مُرَّةَ وَأَبِي أَيُّوبَ. حَدِيثُ بُرَيْدَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَكَرِهَ أَهْلُ الْعِلْمِ الْمُثْلَةَ*

١٤٣٩ . حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَبِي الْأَشْعَثِ الصَّنْعَانِيِّ عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ الْإِحْسَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ. فَإِذَا قَتَلْتُمْ فَأَحْسِنُوا الْقِتْلَةَ وَإِذَا ذَبَحْتُمْ فَأَحْسِنُوا الذِّبْحَةَ وَلْيُحِدَّ أَحَدُكُمْ شَفْرَتَهُ وَلْيُرِحْ ذَبِيحَتَهُ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. أَبُو الْأَشْعَثِ اسْمُهُ شَرَاحِيلُ بْنُ آدَةَ*

14. O zabrani masakriranja

1438. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Alkamea b. Merseda, on od Sulejmana b. Burejdea, a on od svoga oca koji je kazao: Kada bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, imenovao zapovjednika vojske on bi mu sugerisao da se boji

[564] U Ebu Davudovoj predaji ovog hadisa stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ubicu predao porodici ubijenog.
[565] Bilježe ga i Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima.*

Allaha i da lijepo postupa s muslimanima koji idu s njim. Rekao bi: **»Idite u borbu s Allahovim imenom na Allahovu putu i borite se protiv onih koji ne vjeruju u Allaha. Borite se, ali ne prisvajajte nepravedno sebi ratni plijen, ne kršite sporazume prevarom, ne masakrirajte, i ne ubijajte djecu.«** U ovom hadisu je cijela priča.[566]

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ibn Mesuda, Šeddada b. Evsa, Semurea, Mugirea, Ja'laa b. Murrea i Ebu Ejjuba. Burejdeov hadis je hasenun-sahihun. Učenjaci masakriranje smatraju haramom.

1439. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričao nam je Hušejm; kaže: Nama je ispričao Halid, prenijevši od Ebu Kilabea, on od Ebu Eš'asa es-San'anija, a on od Šeddada b. Evsa[567] da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **»Allah je propisao dobročinstvo u svemu. Zato kada ubijate, ubijajte na najhumaniji način i kada koljete** (životinje), **koljite** (ih) **na najhumaniji način. Neka svako od vas naoštri svoj nož i neka olakša životinji koju kolje.«**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[568] Ebu Eš'asu je ime Šurahbil b. Ade.

١٥. بَاب مَا جَاءَ فِي دِيَةِ الْجَنِينِ*

١٤٤٠. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ نَضْلَةَ عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ: **أَنَّ امْرَأَتَيْنِ كَانَتَا ضَرَّتَيْنِ فَرَمَتْ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى بِحَجَرٍ أَوْ عَمُودِ فُسْطَاطٍ فَأَلْقَتْ جَنِينَهَا. فَقَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْجَنِينِ غُرَّةٌ عَبْدٌ أَوْ أَمَةٌ وَجَعَلَهُ عَلَى عَصَبَةِ الْمَرْأَةِ.** قَالَ الْحَسَنُ: وَحَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ حُبَابٍ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ مَنْصُورٍ بِهَذَا الْحَدِيثِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

١٤٤١. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الْكِنْدِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: **قَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْجَنِينِ بِغُرَّةٍ عَبْدٍ أَوْ أَمَةٍ. فَقَالَ الَّذِي قُضِيَ عَلَيْهِ. أَيُعْطَى مَنْ لَا شَرِبَ وَلَا أَكَلَ وَلَا صَاحَ، فَاسْتَهَلَّ فَمِثْلُ ذَلِكَ يُطَلُّ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ هَذَا لَيَقُولُ بِقَوْلِ شَاعِرٍ بَلْ فِيهِ غُرَّةٌ عَبْدٌ أَوْ أَمَةٌ.** وَفِي الْبَابِ عَنْ

[566] Hadis sa cjelokupnim kazivanjem bilježi Muslim u *Sahihu.*

[567] Šeddad b. Evs b. Sabit el-Ensari je ashab. On je bratić Hassana b. Sabita. Umro je u Šamu 60. godine po Hidžri.

[568] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu.*

حَمَيد بْنِ مَالك بْنِ النَّابغَة. حَديثُ أَبي هُرَيْرَةَ حَديثٌ حَسَنٌ صَحيح. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ. و قَالَ بَعْضُهُم: الْغُرَّةُ عَبْدٌ أَوْ أَمَةٌ أَوْ خَمْسُ مِائة دِرْهَمٍ. و قَالَ بَعْضُهُمْ: أَوْ فَرَسٌ أَوْ بَغْلٌ*

15. O krvarini za ubistvo djeteta u majčinoj utrobi

1440. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Ispričao nam je Vehb b. Džerir; kaže: Nama je ispričao Šu'be, prenijevši od Mensura, on od Ibrahima, on od Ubejda b. Nadlea, a on od Mugirea b. Šu'bea: »**Dvije su se inoče potukle pa je jedna od njih onu drugu udarila kamenom ili šatorskim potpornjem i ona je pobacila. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, presudi da ženina rodbina po očevoj liniji ovoj drugoj dā** (na ime krvarine) **bijelog roba ili robinju.**«[569]

Hasan kaže: Ovaj hadis nam je ispričao i Zejd b. Hubab, prenijevši ga od Sufjana, a on od Mensura. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[570]

1441. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Seid el-Kindi; kaže: Nama je ispričao Ibn Ebu Zaide, prenijevši od Muhammeda b. Amra, on od Ebu Selemea, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao: »**Presudio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, osobi** (koja je prouzrokovala) **pobačaj djeteta da** (roditeljima izgubljenog djeteta) **na ime krvarine dā gurru (bijelog roba ili robinju). Onaj što je trebao platiti krvarinu reče: Zar da damo** (krvarinu) **za ono što nije ni jelo ni pilo niti je pustilo glas a ni zaplakalo. Takvo nešto je bezvrijedno. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Ovaj govori poput pjesnika. To nije tako. Za njega treba dati gurru (bijelog roba ili robinju).**«

---

[569] Iznos krvarine za ubistvo djeteta u majčinoj utrobi, po mišljenju učenjaka, ovisi od toga da li žena pobaci mrtvo ili živo dijete. Ukoliko pobaci mrtvo dijete, u tom slučaju se na ime krvarine daje bijeli rob ili robinja ili bilo kakav rob čija vrijednost iznosi dvadesetinu krvarine koja se daje za ubistvo žive osobe, a to otprilike iznosi oko petsto ili šesto dirhema. Međutim, ukoliko žena zbog udarca pobaci živo dijete i ono od posljedice tog udarca podlegne, rodbina osobe koja je izazvala pobačaj dužna je platiti punu krvarinu, a ona iznosi stotinu kamila ili dvanaest hiljada dirhema.

[570] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Muslim u *Sahihu*, te Nesaija u *Sunenu*.

Na ovu temu hadis je prenesen i od Humejda b. Malika b. Nabigea. Ebu Hurejrin hadis je hasenun-sahihun. U skladu s ovim hadisom praksa je učenjaka. Neki od njih kažu: Gurra je bijeli rob ili robinja, ili, pak, pet stotina dirhema. Neki od njih kažu da je gurra konj ili mazga.

١٦. بَاب مَا جَاءَ لَا يُقْتَلُ مُسْلِمٌ بِكَافِرٍ*

١٤٤٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ حَدَّثَنَا مُطَرِّفٌ عَنِ الشَّعْبِيِّ حَدَّثَنَا أَبُو جُحَيْفَةَ قَالَ: قُلْتُ لِعَلِيٍّ: **يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ! هَلْ عِنْدَكُمْ سَوْدَاءُ فِي بَيْضَاءَ لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ؟ قَالَ: وَالَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ وَبَرَأَ النَّسَمَةَ مَا عَلِمْتُهُ إِلَّا فَهْمًا يُعْطِيهِ اللَّهُ رَجُلًا فِي الْقُرْآنِ وَمَا فِي الصَّحِيفَةِ. قُلْتُ: وَمَا فِي الصَّحِيفَةِ؟ قَالَ: الْعَقْلُ، وَفِكَاكُ الْأَسِيرِ، وَأَنْ لَا يُقْتَلَ مُؤْمِنٌ بِكَافِرٍ.** وَفِي الْبَاب عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو. وَحَدِيثُ عَلِيٍّ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَمَالِكِ بْنِ أَنَسٍ وَالشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ قَالُوا: لَا يُقْتَلُ مُؤْمِنٌ بِكَافِرٍ. و قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ: يُقْتَلُ الْمُسْلِمُ بِالْمُعَاهِدِ. وَالْقَوْلُ الْأَوَّلُ أَصَحُّ*

١٤٤٣. حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ أَحْمَدَ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لَا يُقْتَلُ مُسْلِمٌ بِكَافِرٍ.** وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **دِيَةُ عَقْلِ الْكَافِرِ نِصْفُ دِيَةِ عَقْلِ الْمُؤْمِنِ.** حَدِيثُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو فِي هَذَا الْبَابِ حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَاخْتَلَفَ أَهْلُ الْعِلْمِ فِي دِيَةِ الْيَهُودِيِّ وَالنَّصْرَانِيِّ. فَذَهَبَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ فِي دِيَةِ الْيَهُودِيِّ وَالنَّصْرَانِيِّ إِلَى مَا رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. و قَالَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ: دِيَةُ الْيَهُودِيِّ وَالنَّصْرَانِيِّ نِصْفُ دِيَةِ الْمُسْلِمِ. وَبِهَذَا يَقُولُ أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ. وَرُوِيَ عَنْ عُمَرَ ابْنِ الْخَطَّابِ أَنَّهُ قَالَ: دِيَةُ الْيَهُودِيِّ وَالنَّصْرَانِيِّ أَرْبَعَةُ آلَافٍ، وَدِيَةُ الْمَجُوسِيِّ ثَمَانُ مِائَةٍ. وَبِهَذَا يَقُولُ مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ وَالشَّافِعِيُّ وَإِسْحَقُ. و قَالَ أَهْلُ الْعِلْمِ: دِيَةُ الْيَهُودِيِّ وَالنَّصْرَانِيِّ مِثْلُ دِيَةِ الْمُسْلِمِ. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَأَهْلِ الْكُوفَةِ*

16. Musliman se (odmazdom) ne ubija zbog kjafira

1442. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričao nam je Hušejm; kaže: Nama je ispričao Mutarrif,[571] prenijevši od Ša'bija. A ispričao nam je Ebu Džuhajfe[572] i kazao: Rekao sam Aliji: »**Vladaru pravovjernih, da li kod vas** (ehlul-bejta) **ima nešto** (od objave) **napisano a što nije u Allahovoj knjizi?**[573] **On reče: Tako mi Onog koji daje da zrnje proklije i koji je stvorio živa bića, ne znam ni za šta drugo osim onoga što Allah omogući čovjeku da razumije iz Kur'ana i onoga što je u ovim stranicama. Rekoh: A šta je u tim stranicama? On reče: U njima su** (hadisi) **o krvarini i o oslobađanju roba i** (hadis)**: da se musliman ne ubija** (odmazdom) **zbog kjafira.**«

Na ovu temu hadis je prenesen i od Abdullaha b. Omera. Alijin hadis je hasenun-sahihun.[574] U skladu s ovim (hadisom) praksa je nekih učenjaka. To je stav i Sufjana es-Sevrija, Malika b. Enesa, Šafije, Ahmeda i Ishaka. Oni kažu da se musliman ne ubija zbog kjafira. Neki učenjaci kažu da se musliman ubija zbog muahida. Prvo mišljenje je ispravnije.

1443. ISPRIČAO NAM JE Isa b. Ahmed; kaže: Nama je ispričao Ibn Vehb, prenijevši od Usamea b. Zejda, on od Amra b. Šuajba, on od svoga oca, a on od njegova djeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »**Musliman se** (odmazdom) **ne ubija zbog kjafira.**« Sa ovim senedom od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, preneseno je da je rekao: »**Krvarina za** (ubistvo) **kjafira iznosi polovinu krvarine koja se daje za** (ubistvo) **muslimana.**«

Hadis Abdullaha b. Amra o ovoj temi je hasenun. Učenjaci se razilaze u pogledu iznosa krvarine koja se daje za (ubistvo) Jevreja i kršćanina. Neki od njih zastupaju mišljenje u skladu s onim što je

---

[571] Mutarrif b. Turejf el-Kufi je pouzdan i vrijedan ravija. Pripadao je šestoj generaciji.

[572] Ebu Džuhajfe Vehb b. Abdullah el-Amiri spada među mlađe ashabe. Nije bio dostigao pubertet kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, preselio na Ahiret. Umro je u Kufi 74. godine po Hidžri.

[573] U Buharijevoj predaji ovog hadisa stoji: "Da li kod vas ima nešto od objave, a što nije zapisano u Allahovoj knjizi?" Po mišljenju El-Mubarekforija Ebu Džuhajfe je ovo pitao Aliju jer su neke njegove pristalice tvrdile kako je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nešto saopćio ehlul-bejtu a posebno Aliji što nije saopćio drugima.

[574] Bilježe ga i Buharija u *Sahihu*, te Ebu Davud i Nesaija u *sunenima*.

(ovdje) preneseno od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Omer b. Abdul-Aziz kaže: Krvarina za Jevreja i kršćanina iznosi koliko polovina krvarine koja se daje za muslimana. Ovo je mišljenje i Ahmeda b. Hanbela. Preneseno je od Omera b. Hattaba da je rekao: »Krvarina za Jevreja i kršćanina iznosi četiri hiljade (dirhema), dok krvarina za vatropoklonika iznosi osam stotina (dirhema). Ovo je mišljenje i Malika, Šafije i Ishaka. Neki učenjaci kažu da krvarina za (ubistvo) Jevreja i kršćanina iznosi koliko i krvarina za (ubistvo) muslimana. Ovo je mišljenje i Sufjana es-Sevrija i učenjaka iz Kufe.

١٧. بَاب مَا جَاءَ فِي الرَّجُلِ يَقْتُلُ عَبْدَهُ*

١٤٤٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ سَمُرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنْ قَتَلَ عَبْدَهُ قَتَلْنَاهُ وَمَنْ جَدَعَ عَبْدَهُ جَدَعْنَاهُ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَقَدْ ذَهَبَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنَ التَّابِعِينَ، مِنْهُمْ إِبْرَاهِيمُ النَّخَعِيُّ إِلَى هَذَا. و قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ، مِنْهُمُ الْحَسَنُ الْبَصْرِيُّ وَعَطَاءُ بْنُ أَبِي رَبَاحٍ: لَيْسَ بَيْنَ الْحُرِّ وَالْعَبْدِ قِصَاصٌ فِي النَّفْسِ وَلَا فِيمَا دُونَ النَّفْسِ. وَهُوَ قَوْلُ أَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. و قَالَ بَعْضُهُمْ: إِذَا قَتَلَ عَبْدَهُ لَا يُقْتَلُ بِهِ. وَإِذَا قَتَلَ عَبْدَ غَيْرِهِ قُتِلَ بِهِ. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ *

17. O osobi koja ubije svoga roba

1444. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Ebu Avane, prenijevši od Katadea, on od Hasana, a on od Semurea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Ko ubije svoga roba i mi ćemo njega** (odmazdom) **ubiti, a ko unakazi svoga roba i mi ćemo njega unakaziti.**«

Ovaj hadis je hasenun-garibun.[575] Neki učenjaci iz generacije tabi'ina poput Ibrahima en-Nehaija zastupaju stav u skladu s ovim (hadisom). Neki učenjaci poput Hasana el-Basrija i Ataa b. Ebu Rebbaha smatraju da se nad slobodnom osobom neće vršiti odmazda zbog ubistva roba, bez obzira da li se radilo o ubistvu ili o nečemu blažem od toga. Ovakav stav zastupaju i Ahmed i Ishak. Neki učenjaci vele: Ukoliko neko ubije svoga roba neće zbog toga biti ubijen

[575] Bilježe ga i Ebu Davud, Ibn Madže i Ed-Darimi u *sunenima*.

(odmazdom), ali ukoliko ubije tuđeg roba biće zbog njega ubijen (odmazdom). Ovo je stav i Sufjana es- Sevrija.

١٨. بَاب مَا جَاءَ فِي الْمَرْأَةِ تَرِثُ مِنْ دِيَةِ زَوْجِهَا*

١٤٤٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ وَأَبُو عَمَّارٍ وَغَيْرُ وَاحِدٍ قَالُوا: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ أَنَّ عُمَرَ كَانَ يَقُولُ: **الدِّيَةُ عَلَى الْعَاقِلَةِ وَلَا تَرِثُ الْمَرْأَةُ مِنْ دِيَةِ زَوْجِهَا شَيْئًا. حَتَّى أَخْبَرَهُ الضَّحَّاكُ بْنُ سُفْيَانَ الْكِلَابِيُّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَتَبَ إِلَيْهِ أَنْ وَرِّثِ امْرَأَةَ أَشْيَمَ الضِّبَابِيِّ مِنْ دِيَةِ زَوْجِهَا.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ.*

18. Poglavlje o tome da će žena naslijediti dio krvarine svoga muža

1445. ISPRIČALI SU NAM Kutejbe, Ebu Ammar i drugi i kazali: Ispričao nam je Sufjan b. Ujejne, prenijevši od Zuhrija, a on od Seida b. Musejjeba da je Omer govorio: Krvarinu daje rodbina (ubice) a žena ne nasljeđuje ništa od krvarine svoga muža, sve dok ga nije obavijestio Dahhak b. Sufjan el-Kilabi[576] da mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, napisao »**da ženi Ešjema ed-Dibabija[577] dā dio nasljedstva iz krvarine njenog muža.**«[578]

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[579] U skladu s ovim (hadisom) praksa je učenjaka.

١٩. بَاب مَا جَاءَ فِي الْقِصَاصِ*

١٤٤٦. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ خَشْرَمٍ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ: سَمِعْتُ زُرَارَةَ بْنَ أَوْفَى يُحَدِّثُ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ أَنَّ رَجُلًا عَضَّ يَدَ رَجُلٍ فَنَزَعَ يَدَهُ فَوَقَعَتْ ثَنِيَّتَاهُ. فَاخْتَصَمَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: **لَا يَعَضُّ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ كَمَا يَعَضُّ الْفَحْلُ،لَا دِيَةَ لَكَ فَأَنْزَلَ**

---

576 Dahhak b. Sufjan el-Kilabi je poznati ashab. Jedan je od onih koje je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, slao u razne pokrajine radi prikupljanja zekjata.

577 Ešjem ed-Dibabi je po mišljenju Ibn Abdul-Bera i drugih bio ashab. Na to ukazuje i sam hadis. Ubijen je nehotice.

578 U Ebu Davudovoj predaji ovog hadisa stoji da je Omer, nakon što je ovo čuo, promijenio svoj prvobitni stav i suglasio se s tim da žena ima pravo da naslijedi dio koji joj pripada od krvarine njenog muža.

579 Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, te Ebu Davud i Nesaija u *sunenima*.

اللَّهُ: (وَالْجُرُوحَ قِصَاصٌ). وَفِي الْبَابِ عَنْ يَعْلَى بْنِ أُمَيَّةَ وَسَلَمَةَ بْنِ أُمَيَّةَ وَهُمَا أَخَوَانِ. وحَدِيثُ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

19. O odmazdi

1446. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hašrem; kaže: Nama je ispričao Isa b. Junus, prenijevši od Šu'bea, a on od Katadea koji je kazao: Čuo sam Zurarea b. Evfaa kada priča od Imrana b. Husajna da je neki čovjek ugrizao drugog čovjeka za ruku. Ovaj je trgnuo ruku a onom su ispali sjekutići. Podigli su parnicu kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i on reče: »**Zar** (je moguće) **da neko od vas, poput dromedara, ugrize svoga brata,** (idi) **nema ti zato krvarine.**« Pa je Uzvišeni Allah objavio »**a da rane treba uzvratiti.**«

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ja'laa b. Umejjea i Selemea b. Umejjea a njih dvojica su braća. Hadis Imrana b. Husajna je hasenun-sahihun.[580]

٢٠. بَاب مَا جَاءَ فِي الْحَبْسِ فِي التُّهْمَةِ*

١٤٤٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الْكِنْدِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ بَهْزِ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَبَسَ رَجُلًا فِي تُهْمَةٍ ثُمَّ خَلَّى عَنْهُ** وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. حَدِيثُ بَهْزٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رَوَى إِسْمَعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ بَهْزِ بْنِ حَكِيمٍ هَذَا الْحَدِيثَ أَتَمَّ مِنْ هَذَا وَأَطْوَلَ*.

20. O hapšenju zbog osnovane sumnje

1447. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Seid el-Kindi; kaže: Nama je ispričao Ibn Mubarek, prenijevši od Ma'mera, on od Behza b. Hakima,[581] on od svoga oca, a on od njegova djeda: »**Vjerovjesnik,**

---

[580] Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Ebu Davuda.

[581] Behz b. Hakim b. Muavija el-Kušejri je iskren prenosilac. Pripadao je šestoj generaciji ravija hadisa.

sallallahu alejhi ve sellem, je rekao da se uhapsi neki čovjek[582] **zbog sumnje a zatim ga je** (pošto nije bilo dokaza) **pustio.«**[583]

Na ovu temu hadis je prenesen i od Ebu Hurejrea. Behzov hadis koji je prenio od svog oca a ovaj od njegova djeda je hasenun.[584] Ovaj hadis u nešto dužem i potpunijem obliku od (spomenutog) od Behza b. Hakima prenosi i Ismail b. Ibrahim.

٢١. بَاب مَا جَاءَ فِيمَنْ قُتِلَ دُونَ مَالِه فَهُوَ شَهِيدٌ*

١٤٤٨. حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ شَبِيبٍ وَحَاتِمُ بْنُ سِيَاهٍ الْمَرْوَزِيُّ وَغَيْرُ وَاحِدٍ قَالُوا: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَوْفٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَمْرِو بْنِ سَهْلٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَنْ قُتِلَ دُونَ مَالِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

١٤٤٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ الْعَقَدِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ الْمُطَّلِبِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ طَلْحَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَنْ قُتِلَ دُونَ مَالِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ**. وَفِي الْبَاب عَنْ عَلِيٍّ وَسَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَابْنِ عُمَرَ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَجَابِرٍ. حَدِيثُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رُوِيَ عَنْهُ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ. وَقَدْ رَخَّصَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ لِلرَّجُلِ أَنْ يُقَاتِلَ عَنْ نَفْسِهِ وَمَالِهِ. و قَالَ ابْنُ الْمُبَارَكِ: **يُقَاتِلُ عَنْ مَالِهِ وَلَوْ دِرْهَمَيْنِ***

١٤٥٠. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ إِسْحَقَ الْهَمْدَانِيُّ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ قَالَ: حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ طَلْحَةَ قَالَ سُفْيَانُ وَأَثْنَى عَلَيْهِ خَيْرًا قَالَ: سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ أُرِيدَ مَالُهُ بِغَيْرِ حَقٍّ فَقَاتَلَ فَقُتِلَ فَهُوَ شَهِيدٌ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ.

---

[582] Koga je neki drugi čovjek optužio da je počinio prijestup. Pošto nije bilo dokaza za to Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ga je pustio.

[583] Ovaj hadis je dokaz da je dozvoljeno, radi istrage, pritvoriti osobu za koju postoji osnovana sumnja da je počinila neki prijestup ili krivično djelo.

[584] Bilježe ga i Ebu Davud i Nesaija u *sunenima.*

١٤٥١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ طَلْحَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، نَحْوَهُ*

١٤٥٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنِي يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَعْدٍ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَوْفٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **مَنْ قُتِلَ دُونَ مَالِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ. وَمَنْ قُتِلَ دُونَ دَمِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ. وَمَنْ قُتِلَ دُونَ دِينِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَهَكَذَا رَوَى غَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ ابْنِ سَعْدٍ نَحْوَ هَذَا. وَيَعْقُوبُ هُوَ ابْنُ إِبرَاهِيمَ بنِ سَعْدِ بنِ عَبدِ الرحمنِ بنِ عَوفٍ الزُّهْرِيُّ*

21. O tome da je šehid onaj koji pogine braneći svoj imetak

1448. ISPRIČALI SU NAM Seleme b. Šebib, Hatim b. Sijah el-Mervezi[585] i drugi i kazali: Nama je ispričao Abdur-Rezzak, prenijevši od Ma'mera, on od Zuhrija, on od Talhe b. Abdullaha b. Avfa, on od Abdur-Rahmana b. Amra b. Sehla,[586] on od Seida b. Zejda b. Amra b. Nufejla,[587] a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »**Ko pogine štiteći svoju imovinu, on je šehid.**« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[588]

1449. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Ebu Amir el-Akadi; kaže: Nama je ispričao Abdul-Aziz b. Muttaleb,[589] prenijevši od Abdullaha b. Hasana, on od Ibrahima b. Muhammeda b. Talhe, on od Abdullaha b. Amra, a on od

[585] Hatim b. Sijah el-Mervezi je makbul ravija. Pripadao je jedanaestoj generaciji.

[586] Abdur-Rahman b. Amr b. Sehl el-Ensari el-Medeni je pouzdan prenosilac. Pripadao je trećoj generaciji.

[587] Seid b. Zejd b. Amr b. Nufejl el-Adevi je jedan od desetorice ashaba kojima je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obećao Džennet.

[588] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*, te Ibn Hiban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*.

[589] Abdul-Aziz b. Muttaleb b. Abdullah b. Hintab el-Mahzumi Ebu Talib el-Medeni je iskren ravija. Pripadao je sedmoj generaciji.

Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **»Ko pogine štiteći svoju imovinu, on je šehid.«**[590]

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Alije, Seida b. Zejda, Ebu Hurejrea, Ibn Omera, Ibn Abbasa i Džabira. Hadis Abdullaha b. Amra je hasenun.[591] Od njega je prenesen sa više seneda. Neki učenjaci smatraju da je dozvoljeno osobi da se bori da bi odbranila svoj život i svoju imovinu. Ibn Mubarek kaže: Borit će se da odbrani svoju imovinu, pa makar se radilo o samo dva dirhema.

1450. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Ishak el-Hemdani; kaže: Ispričao mi je Muhammed b. Abdul-Vehhab, prenijevši od Sufjana es-Sevrija, on od Abdullaha b. Hasana koji je kazao: Ispričao mi je Ibrahim b. Muhammed b. Talha, Sufjan veli da je (tom prilikom) o njemu rekao sve najbolje, i kazao: Čuo sam Abdullaha b. Amra koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Kome bespravno htjednu oduzeti imetak, pa se on suprotstavi i pogine** (braneći svoj imetak) **on je šehid.«** Ovaj hadis je sahihun.

1451. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Abdullaha b. Hasana, on od Ibrahima b. Muhammeda b. Talhe, on od Abdullaha b. Amra, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično** (prethodnom hadisu).

1452. ISPRIČAO NAM JE Abd b. Humejd; kaže: Obavijestio me Jakub b. Ibrahim b. Sa'd; kaže: Nama je ispričao moj otac, prenijevši od svog oca, on od Ebu Ubejdea b. Muhammeda b. Ammara b. Jasira, on od Talhe b. Abdullaha b. Avfa, a on od Seida b. Zejda koji je kazao: Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada kaže: **»Ko pogine braneći svoju imovinu, on je šehid, ko pogine braneći svoj život, on je šehid i ko pogine braneći svoju vjeru, on je šehid.«**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[592] Slično ovome su prenijeli mnogi od Ibrahima b. Sa'da. Jakub je sin Ibrahima b. Sa'da b. Abdur-rahmana b. Avfa ez-Zuhrija.

---

[590] Bilježe Muslim u *Sahihu* i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* od Ebu Hurejrea koji je kazao: "Došao je neki čovjek Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: Allahov Poslaniče, šta veliš da dođe neki čovjek s namjerom da mi oduzme imovinu? Ne daj mu svoju imovinu, reče on. A ako htjedne da se zbog toga sa mnom potuče? Potuci se, reče on. A šta ako me ubije, ponovo će ovaj. Ako te ubije, ti ćeš biti šehid, reče on. A šta ako ja njega ubijem, ponovo će ovaj. Ako ti njega ubiješ, on će u Džehennem, reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

[591] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

[592] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, te Ebu Davud i Nesaija u *sunenima.*

٢٢. بَاب مَا جَاءَ فِي الْقَسَامَةِ*

١٤٥٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ قَالَ: قَالَ يَحْيَى: وَحَسِبْتُ عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ أَنَّهُمَا قَالَا: خَرَجَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَهْلِ بْنِ زَيْدٍ وَمُحَيِّصَةُ بْنُ مَسْعُودِ بْنِ زَيْدٍ حَتَّى إِذَا كَانَا بِخَيْبَرَ تَفَرَّقَا فِي بَعْضِ مَا هُنَاكَ. ثُمَّ إِنَّ مُحَيِّصَةَ وَجَدَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ سَهْلٍ قَتِيلًا قَدْ قُتِلَ. أَقْبَلَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ وَحُوَيِّصَةُ بْنُ مَسْعُودٍ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَهْلٍ، وَكَانَ أَصْغَرَ الْقَوْمِ. ذَهَبَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ لِيَتَكَلَّمَ قَبْلَ صَاحِبَيْهِ. قَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: كَبِّرْ لِلْكُبْرِ. **فَصَمَتَ وَتَكَلَّمَ صَاحِبَاهُ ثُمَّ تَكَلَّمَ مَعَهُمَا. فَذَكَرُوا لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَقْتَلَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَهْلٍ. فَقَالَ لَهُمْ: أَتَحْلِفُونَ خَمْسِينَ يَمِينًا** فَتَسْتَحِقُّونَ صَاحِبَكُمْ أَوْ قَاتِلَكُمْ. قَالُوا: **وَكَيْفَ نَحْلِفُ وَلَمْ نَشْهَدْ؟ قَالَ: فَتُبَرِّئُكُمْ يَهُودُ بِخَمْسِينَ يَمِينًا. قَالُوا: وَكَيْفَ نَقْبَلُ أَيْمَانَ قَوْمٍ كُفَّارٍ؟ فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطَى عَقْلَهُ.**

١٤٥٤. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ وَرَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ **نَحْوَ هَذَا الْحَدِيثِ بِمَعْنَاهُ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا الْحَدِيثِ عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ فِي الْقَسَامَةِ. وَقَدْ رَأَى بَعْضُ فُقَهَاءِ الْمَدِينَةِ الْقَوَدَ بِالْقَسَامَةِ. و قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ وَغَيْرِهِمْ: إِنَّ الْقَسَامَةَ لَا تُوجِبُ الْقَوَدَ وَإِنَّمَا تُوجِبُ الدِّيَةَ*

22. O zakletvi (u slučaju ubistva)

1453. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Lejs, prenijevši od Jahjaa b. Seida, on od Beširа b. Jesara,[593] on od Sehla b. Ebu Hasemea koji je kazao, Jahja veli, mislim (da je preneseno) i od Rafi'a b. Hadidža da su njih dvojica kazali: »**Krenuli su** (na put) **Abdullah b. Sehl b. Zejd i Muhajjisa b. Mesud b. Zejd. Kad stigoše u Hajber razdvojiše se radi nekih poslova koje su tamo trebali obaviti. Nakon** (obavljenog posla) **Muhajjisa nađe Abdullaha b. Sehla ubijenog. Otišli su on, Huvejjisa b. Mesud i Abdur-Rahman**

[593] Bušejr b. Jesar el-Harisi el-Medeni je pouzdan ravija i šeri'atski pravnik. Pripadao je trećoj generaciji.

b. Sehl, koji je bio najmlađi među njima, Allahovu Poslaniku. Abdur-Rahman poče govoriti prije svojih drugova, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu reče: Pusti neka govore stariji. On ušuti a počeše govoriti njegovi drugovi. U razgovoru s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, oni spomenuše ubistvo Abdullaha b. Sehla, a on im reče: Hoćete li se zakleti sa pedeset zakletvi[594] (da ga je ubio neko od njih, Jevreja) **da bi vam bio isporučen ubica. Rekoše: kako ćemo se zakleti kad nismo vidjeli. On reče: Hoćete li da vas poštede** (zakletve) **Jevreji koji će se zakleti s pedeset zakletvi**[595] (da ga oni nisu ubili). **Rekoše: Kako možemo prihvatiti zakletvu naroda koji ne vjeruje? Pošto Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sagleda slučaj on od sebe** (za ubijenog) **dade krvarinu.«**

1454. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Ispričao nam je Jezid b. Harun; kaže; Nama je ispričao Jahja b. Seid, prenijevši od Bušejra b. Jesara, a on od Sehla b. Ebu Hasemea i Rafi'a b. Hadidža, po značenju, **slično ovom hadisu**.

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[596] U skladu s njim praksa je učenjaka u pogledu zakletve u slučaju ubistva. Neki šeri'atski pravnici iz Medine smatraju da se u slučaju ubistva na temelju zakletve može izvršiti odmazda. Neki učenjaci iz Kufe i drugi smatraju da se u slučaju ubistva na temelju zakletve ne može izvršiti odmazda nego krvarina.

---

[594] U Muslimovoj predaji ovog hadisa stoji da je kazao: "Hoće li se neko od vas pedeset ljudi zakleti da ga je ubio neko od njih" (Jevreja).

[595] U Buharijevoj i Muslimovoj predaji stoji: Poštedjet će vas zakletve pedesetorica Jevreja koji će se zakleti (da ga od njih nije niko ubio).

[596] Zabilježen je *u El-Kutubus-Sitte.*

بسم الله الرحمن الرحيم

كِتَاب الْحُدُودِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ*

١. بَاب مَا جَاءَ فِيمَنْ لَا يَجِبُ عَلَيْهِ الْحَدُّ*

١٤٥٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الْقُطَعِيُّ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ عَلِيٍّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **رُفِعَ الْقَلَمُ عَنْ ثَلَاثَةٍ: عَنِ النَّائِمِ حَتَّى يَسْتَيْقِظَ، وَعَنِ الصَّبِيِّ حَتَّى يَشِبَّ، وَعَنِ الْمَعْتُوهِ حَتَّى يَعْقِلَ**. وَفِي الْبَاب عَنْ عَائِشَةَ. حَدِيثُ عَلِيٍّ حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَقَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنْ عَلِيٍّ. وَذَكَرَ بَعْضُهُمْ، وَعَنِ الْغُلَامِ حَتَّى يَحْتَلِمَ. وَلَا نَعْرِفُ لِلْحَسَنِ سَمَاعًا مِنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ عَنْ أَبِي ظَبْيَانَ عَنْ عَلِيٍّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَ هَذَا الْحَدِيثِ. وَرَوَاهُ الْأَعْمَشُ عَنْ أَبِي ظَبْيَانَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ عَلِيٍّ مَوْقُوفًا وَلَمْ يَرْفَعْهُ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا الْحَدِيثِ عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَأَبُو ظَبْيَانَ اسْمُهُ حُصَيْنُ بْنُ جُنْدَبٍ*

U ime Allaha Milostivog, Samilosnog

POGLAVLJA O PRECIZIRANIM KAZNAMA
od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

1. Nad kim nije obavezna precizirana kazna

1455. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja el-Kutai; kaže: Ispričao nam je Bišr b. Omer; kaže: Nama je ispričao Hemmam, prenijevši od Katadea, on od Hasana,[597] a on od Alije da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »**Podignuto je pero od trojice: od spavača dok se ne probudi, od djeteta dok ne poraste**[598] **i od maloumnog** (ludog) **dok ne postane pametan.**«

---

[597] Ovdje je riječ o aluziji. Dakle, podignuto je pero koje zapisuje dobra i loša djela od tri osobe. Dok su u ovakvom stanju oni nemaju nikakve odgovornosti ma šta propustili ili uradili.

[598] U nekim predajama stoji: dok ne postane punoljetno.

Na ovu temu hadis je prenesen i od Aiše. Alijin hadis je u ovoj formi hasenun-garibun.[599] Prenesen je s više seneda od Alije. Neki od njih su spomenuli: »i od dječaka dok ne polucira (postane punoljetan).« Nije nam poznato da je Hasan slušao (hadise) od Alije b. Ebu Taliba r.a.

Ovaj hadis je prenesen i od Ataa b. Saiba, on od Ebu Zabjana, on od Alije, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. A'meš ga je prenio od Ebu Zabjana, on od Ibn Abbasa, a on od Alije kao mevkuf-hadis i nije ga vezivao (za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem). U skladu s ovim hadisom praksa je učenjaka. Ebu Zabjanu je ime Husajn b. Džundub.

٢. بَاب مَا جَاءَ فِي دَرْءِ الْحُدُودِ*

١٤٥٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْأَسْوَدِ و أَبُو عَمْرٍو الْبَصْرِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رَبِيعَةَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زِيَادٍ الدِّمَشْقِيُّ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **ادْرَءُوا الْحُدُودَ عَنِ الْمُسْلِمِينَ مَا اسْتَطَعْتُمْ. فَإِنْ كَانَ لَهُ مَخْرَجٌ فَخَلُّوا سَبِيلَهُ. فَإِنَّ الْإِمَامَ أَنْ يُخْطِئَ فِي الْعَفْوِ خَيْرٌ مِنْ أَنْ يُخْطِئَ فِي الْعُقُوبَةِ** .

١٤٥٧. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ زِيَادٍ **نَحْوَ حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ رَبِيعَةَ وَلَمْ يَرْفَعْهُ.** وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو. حَدِيثُ عَائِشَةَ لَا نَعْرِفُهُ مَرْفُوعًا إِلَّا مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ زِيَادٍ الدِّمَشْقِيِّ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَرَوَاهُ وَكِيعٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ زِيَادٍ نَحْوَهُ وَلَمْ يَرْفَعْهُ. وَرِوَايَةُ وَكِيعٍ أَصَحُّ. وَقَدْ رُوِيَ نَحْوُ هَذَا عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُمْ قَالُوا مِثْلَ ذَلِكَ. وَيَزِيدُ بْنُ زِيَادٍ الدِّمَشْقِيُّ ضَعِيفٌ فِي الْحَدِيثِ. وَيَزِيدُ بْنُ أَبِي زِيَادٍ الْكُوفِيُّ أَثْبَتُ مِنْ هَذَا وَأَقْدَمُ*

2. O otklanjanju kazni

1456. ISPRIČALI SU NAM Abdur-Rahman b. Esved i Ebu Amr el-Basri; kažu: Ispričao nam je Muhammed b. Rebia; kaže: Nama je ispričao Jezid b. Zijad ed-Dimeški, prenijevši od Zuhrija, on od Urvea, a on od Aiše koja je kazala da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve

[599] Bilježe ga i Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima.*

sellem, rekao: »**Otklanjajte kazne od muslimana koliko god možete. Ako bi postojao bilo kakav izlaz da nekoga ne kaznite, nemojte ga kažnjavati. Uvijek je bolje da sudac pogriješi donijevši oslobađajuću presudu nego da pogriješi izrekavši kaznu.**«

1457. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Nama je ispričao Veki', prenijevši od Jezida b. Zijada **slično hadisu Muhammeda b. Rebie**, s tim što ga nije vezao (za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem).

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ebu Hurejrea i Abdullaha b. Amra. Aišin hadis nam je kao merfu'' poznat samo preko Muhammeda b. Rebie, od Jezida b. Zijada ed-Dimeškija, on od Zuhrija, on od Urvea, on od Aiše, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.[600] Veki' ga je prenio od Jezida b. Zijada slično (prethodnom hadisu) ali ga nije vezao za (Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem). Vekieva predaja je, ipak, vjerodostojnija. Slično su prenijeli mnogi ashabi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Jezid b. Zijad ed-Dimeški je slab ravija hadisa, dok je Jezid b. Ebu Zijad el-Kufi sigurniji i stariji.

٣. بَاب مَا جَاءَ فِي السَّتْرِ عَلَى الْمُسْلِمِ*

١٤٥٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنْ نَفَّسَ عَنْ مُؤْمِنٍ كُرْبَةً مِنْ كُرَبِ الدُّنْيَا، نَفَّسَ اللَّهُ عَنْهُ كُرْبَةً مِنْ كُرَبِ الْآخِرَةِ. وَمَنْ سَتَرَ عَلَى مُسْلِمٍ سَتَرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ. وَاللَّهُ فِي عَوْنِ الْعَبْدِ مَا كَانَ الْعَبْدُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ.** وَفِي الْبَاب عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ وَابْنِ عُمَرَ. حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ هَكَذَا رَوَى غَيْرُ وَاحِدٍ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَ رِوَايَةِ أَبِي عَوَانَةَ. وَرَوَى أَسْبَاطُ ابْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْأَعْمَشِ قَالَ: حُدِّثْتُ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ.

١٤٥٩. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ عُبَيْدُ بْنُ أَسْبَاطَ ابْنِ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنِ الْأَعْمَشِ **بِهَذَا الْحَدِيثِ***

١٤٦٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يُسْلِمُهُ. وَمَنْ كَانَ فِي حَاجَةِ أَخِيهِ كَانَ اللَّهُ فِي حَاجَتِهِ. وَمَنْ فَرَّجَ عَنْ مُسْلِمٍ كُرْبَةً فَرَّجَ اللَّهُ عَنْهُ كُرْبَةً مِنْ كُرَبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ. وَمَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا سَتَرَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ عُمَرَ*

---

[600] Bilježe ga i Hakim u *Mustedreku* i Bejhekija u *Sunenu*.

3. O sakrivanju (mahana) muslimana

1458. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Ebu Avane, prenijevši od A'meša, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Ko otkloni od muslimana neku od ovosvjetskih briga, Allah će njemu otkloniti neku od onosvjetskih briga. Ko sakrije mahanu ili sramotu muslimana, Allah će sakriti njegovu i na ovom i na onom svijetu. Allah će pomagati robu sve dotle dok rob pomaže svom bratu.«**

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ukbea b. Amira i Ibn Omera. Tako su mnogi Ebu Hurejreov hadis prenijeli od A'meša, on od Ebu Saliha, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično Ebu Avaneovoj predaji. A prenio je Esbat b. Muhammed od A'meša koji je kazao: Ispričano mi je od Ebu Saliha, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično (prethodnom hadisu).

1459. TO MI JE ISPRIČAO Ubejd b. Esbat b. Muhammed i kazao: Ispričao mi je otac, prenijevši od A'meša **ovaj hadis**.

1460. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Lejs, prenijevši od Ukajla, on od Zuhrija, on od Salima, a on od svoga oca da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **»Musliman je muslimanu brat, ne smije mu nepravdu činiti niti ga smije izdati. Ko pomogne svom bratu u potrebi Allah će pomoći njemu u potrebi. Ko od muslimana otkloni** (kakvu) **brigu, Allah će od njega otkloniti neku od briga Sudnjeg dana. A ko sakrije sramotu muslimana, Allah će sakriti njegovu na Sudnjem danu.«**

Ovaj hadis Ibn Omera je hasenun-sahihun-garibun.[601]

٤. بَاب مَا جَاءَ فِي التَّلْقِينِ فِي الْحَدِّ*

١٤٦١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِمَاعِزِ بْنِ مَالِكٍ: **أَحَقٌّ مَا بَلَغَنِي عَنْكَ؟** قَالَ: **وَمَا بَلَغَكَ عَنِّي؟** قَالَ: **بَلَغَنِي أَنَّكَ وَقَعْتَ عَلَى جَارِيَةِ آلِ فُلَانٍ.** قَالَ: **نَعَمْ.** فَشَهِدَ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ فَأَمَرَ بِهِ فَرُجِمَ.

[601] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

وَفِي الْبَاب عَنْ السَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ. حَدِيثُ ابْنِ عَبَّاسٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَرَوَى شُعْبَةُ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ مُرْسَلًا، وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ*

4. O ispitivanju prilikom (odmjeravanja) kazne

1461. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Ebu Avane, prenijevši od Simaka b. Harba, on od Seida b. Džubejra, a on od Ibn Abbasa da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Maizu b. Maliku: **»Je li istina ono što sam ja o tebi čuo? A šta si to o meni čuo, upita, a on će na to: Čuo sam da si imao spolni odnos s robinjom tog i tog. Istina je reče on. I pošto to posvjedoči četiri puta, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredi te on bi kamenovan.«**

Na ovu temu hadis je prenesen i od Saiba b. Jezida. Ibn Abbasov hadis je hasenun.[602] Šu'be je ovaj hadis prenio od Simaka b. Harba, od Seida b. Džubejra, prenio kao mursel, ne spomenuvši u njemu od Ibn Abbasa.

٥. بَاب مَا جَاءَ فِي دَرْءِ الْحَدِّ عَنِ الْمُعْتَرِفِ إِذَا رَجَعَ*

١٤٦٢. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو. حَدَّثَنَا أَبُو سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: **جَاءَ مَاعِزٌ الْأَسْلَمِيُّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّهُ قَدْ زَنَى. فَأَعْرَضَ عَنْهُ. ثُمَّ جَاءَ مِنْ شِقِّهِ الْآخَرِ فَقَالَ إِنَّهُ قَدْ زَنَى. فَأَعْرَضَ عَنْهُ. ثُمَّ جَاءَ مِنْ شِقِّهِ الْآخَرِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهُ قَدْ زَنَى فَأَمَرَ بِهِ فِي الرَّابِعَةِ فَأُخْرِجَ إِلَى الْحَرَّةِ فَرُجِمَ بِالْحِجَارَةِ. فَلَمَّا وَجَدَ مَسَّ الْحِجَارَةِ فَرَّ يَشْتَدُّ حَتَّى مَرَّ بِرَجُلٍ مَعَهُ لَحْيُ جَمَلٍ فَضَرَبَهُ بِهِ وَضَرَبَهُ النَّاسُ حَتَّى مَاتَ. فَذَكَرُوا ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ فَرَّ حِينَ وَجَدَ مَسَّ الْحِجَارَةِ وَمَسَّ الْمَوْتِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: هَلَّا تَرَكْتُمُوهُ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. وَرُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَ هَذَا*

---

[602] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Muslim u *Sahihu* i Ebu Davud u *Sunenu*.

١٤٦٣. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِي الخلال حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاق حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ: أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَسْلَمَ جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاعْتَرَفَ بِالزِّنَا. فَأَعْرَضَ عَنْهُ. ثُمَّ اعْتَرَفَ فَأَعْرَضَ عَنْهُ حَتَّى شَهِدَ عَلَى نَفْسِهِ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَبِكَ جُنُونٌ؟ قَالَ: لَا. قَالَ: أَحْصَنْتَ؟ قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: فَأَمَرَ بِهِ فَرُجِمَ بِالْمُصَلَّى. فَلَمَّا أَذْلَقَتْهُ الْحِجَارَةُ فَرَّ فَأُدْرِكَ فَرُجِمَ حَتَّى مَاتَ. فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْرًا وَلَمْ يُصَلِّ عَلَيْهِ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا الْحَدِيثِ عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ. أَنَّ الْمُعْتَرِفَ بِالزِّنَا إِذَا أَقَرَّ عَلَى نَفْسِهِ أَرْبَعَ مَرَّاتٍ أُقِيمَ عَلَيْهِ الْحَدُّ. وَهُوَ قَوْلُ أَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. و قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ: إِذَا أَقَرَّ عَلَى نَفْسِهِ مَرَّةً أُقِيمَ عَلَيْهِ الْحَدُّ. وَهُوَ قَوْلُ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ وَالشَّافِعِيِّ. وَحُجَّةُ مَنْ قَالَ هَذَا الْقَوْلَ حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ أَنَّ رَجُلَيْنِ اخْتَصَمَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَقَالَ أَحَدُهُمَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ! إِنَّ ابْنِي زَنَى بِامْرَأَةِ. هَذَا الْحَدِيثُ بِطُولِهِ. وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اغْدُ يَا أُنَيْسُ عَلَى امْرَأَةِ هَذَا، فَإِنِ اعْتَرَفَتْ فَارْجُمْهَا. وَلَمْ يَقُلْ فَإِنِ اعْتَرَفَتْ أَرْبَعَ مَرَّاتٍ*

5. O otklanjanju kazne od onoga koji je priznao ukoliko (to) naknadno opovrgne

1462. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Nama je ispričao Abde b. Sulejman, prenijevši od Muhammeda b. Amra i kazao: Ispričao nam je Ebu Seleme prenijevši od Ebu Hurejrea koji je kazao: »**Došao je Maiz el-Eslemi Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao da je počinio blud. On se od njega okrenu, a on mu priđe s druge strane i reče da je počinio blud. On se ponovo od njega okrenu, a on mu priđe s druge strane i reče: Allahov Poslaniče, ja sam počinio blud. Nakon četvrtog priznanja Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredi da ga izvedu u kamenjar i kamenuju. Kad osjeti bol od** (udaraca) **kamenja on pobježe. Bježeći naiđe pored čovjeka koji kod sebe imaše vilicu od kamile koji ga njome udari.** (U tom momentu) **i ljudi ga nastaviše udarati sve dok ne izdahnu. Kad su spomenuli Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem,**

da je pobjegao kad je osjetio bol od kamenja i bol smrti, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Da ste ga pustili.«[603]

Ovaj hadis je hasenun.[604] Prenesen je s više seneda od Ebu Hurejrea. Ovaj hadis je, slično prethodnom, prenesen i od Ebu Selemea, on od Džabira b. Abdullaha, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

1463. TAKO NAM JE ISPRIČAO Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Ispričao nam je Abdur-Rezzak; kaže: Nama je ispričao Ma'mer, prenijevši od Zuhrija, on od Ebu Selemea b. Abdur-Rahmana, a on od Džabira b. Abdullaha: **»Došao je neki čovjek iz plemena Eslem Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i priznao da je počinio blud. On se okrenu od njega. Potom ponovo priznade, a on se okrenu od njega, i sve tako dok protiv sebe ne dade četiri iskaza.** (Nakon četvrtog iskaza) **Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ga upita: Jesi li ti lud? Nisam, odgovori on. A jesi li ženjen, ponovo ga upita? Jesam odgovori on.** (Čuvši to) **on naredi da ga na musalli kamenuju. Pošto ga pogodiše** (prve) **kamenice, on pobježe. Međutim, bijaše sustignut i kamenovan sve dok ne izdahnu. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, o njemu kaza sve najbolje, ali mu on, ne klanja dženazu.«**[605]

Ovaj hadis je hasenun-sahihun. U skladu s ovim hadisom praksa je nekih učenjaka. Oni smatraju da će se nad osobom koja prizna da je učinila blud, ukoliko to potvrdi četiri puta, izvršiti kazna. Ovo je stav i Ahmeda i Ishaka. Neki, pak, učenjaci smatraju da će se nad njom izvršiti kazna i ako prizna samo jedanput. Ovo je i stav Malika b. Enesa i Šafije. Dokaz za to im je hadis koji prenose Ebu Hurejre i Zejd b. Halid »da su dva čovjeka podigla parnicu pred Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem. Jedan od njih reče: Moj sin je učinio blud (s

---

[603] U jednoj predaji stoji da je kazao: "Da ste ga pustili, možda bi se pokajao Allahu pa da mu Allah oprosti." Po mišljenju Alije el-Karia to ima sljedeće značenje. Možda bi opovrgao priznanje i obratio se Allahu za oprost, pa da mu On oprosti. Po mišljenju Malika ukoliko bi osoba koja je priznala da je učinila blud, prije početka izvršenja kazne, opovrgla svoje priznanje, rekavši da ga nije učinila ili da je slagla prilikom priznanja, to bi je oslobodilo od izvršenja kazne. Ako bi to učinila u toku izvršenja kazne, to bi je oslobodilo od izvršenja ostatka kazne.

[604] Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu.*

[605] U Buharijevoj predaji preko Mahmuda b. Gajlana od Abdur-Rezzaka stoji: "...i klanjao mu je dženazu." Nakon što je zabilježio ovaj hadis u *Sahihu,* Buharija je kazao: Junus i Ibn Džurejdž koji su ovaj hadis prenijeli od Zuhrija nisu kazali: "...i klanjao mu je dženazu".

tom i tom) ženom, (spomenuvši) ovaj hadis u cijelosti. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Unejse, idi do te žene, pa ako prizna, kamenuj je.« Nije rekao, ako prizna četiri puta.

٦. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ أَنْ يُشَفَّعَ فِي الْحُدُودِ*

١٤٦٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ: أَنَّ قُرَيْشًا أَهَمَّهُمْ شَأْنُ الْمَرْأَةِ الْمَخْزُومِيَّةِ الَّتِي سَرَقَتْ فَقَالُوا: مَنْ يُكَلِّمُ فِيهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ فَقَالُوا: مَنْ يَجْتَرِئُ عَلَيْهِ إِلَّا أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ حِبُّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَكَلَّمَهُ أُسَامَةُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **أَتَشْفَعُ فِي حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللَّهِ؟ ثُمَّ قَامَ فَاخْتَطَبَ فَقَالَ: إِنَّمَا أَهْلَكَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ أَنَّهُمْ كَانُوا إِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الشَّرِيفُ تَرَكُوهُ. وَإِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الضَّعِيفُ أَقَامُوا عَلَيْهِ الْحَدَّ. وَايْمُ اللَّهِ لَوْ أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ سَرَقَتْ لَقَطَعْتُ يَدَهَا.** وَفِي الْبَاب عَنْ مَسْعُودِ ابْنِ الْعَجْمَاءِ و يقال ابن الاعجم وَابْنِ عُمَرَ وَجَابِرٍ. حَدِيثُ عَائِشَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.*

6. O pokuđenosti zauzimanja u pogledu fiksiranih kazni

1464. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Lejs, prenijevši od Ibn Šihaba on od Urvea, a on od Aiše: Kurejšije su se zabrinule za ženu iz plemena Benu Mahzum[606] koja je ukrala, te su kazali: Ko bi se za nju zauzeo kod Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem? Rekoše: To bi se usudio samo Usama b. Zejd, miljenik Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Usama pokuša o tome razgovarati s njim, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: **»Zar se zauzimaš za izuzeće kazne koju je Allah precizno odredio? Potom ustade i održa govor rekavši: Oni što su prije vas živjeli propali su samo zato što su uglednog između njih, ako ukrade, puštali a slabašnog, kažnjavali. Tako mi Allaha, da je ukrala Fatima, kći Muhammédova, ja bih joj odsjēkao ruku.«**

[606] Benu Mahzum je jedno veliko kurejško pleme iz koga je i Ebu Džehel. Fatima je bila kćerka Esveda b. Abdul-Eseda. Ona je bila Ebu Selemina sestra.

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Mesuda b. Adžmaa a kaže se i Ibn A'džem, Ibn Omera i Džabira. Aišin hadis je hasenun-sahihun.[607]

٧. بَاب مَا جَاءَ فِي تَحْقِيقِ الرَّجْمِ*

١٤٦٥. حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ شَبِيبٍ وَإِسْحَقُ بْنُ مَنْصُورٍ وَالْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ وَغَيْرُ وَاحِدٍ قَالُوا: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ بَعَثَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْحَقِّ وَأَنْزَلَ عَلَيْهِ الْكِتَابَ فَكَانَ فِيمَا أَنْزَلَ عَلَيْهِ آيَةُ الرَّجْمِ. فَرَجَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَجَمْنَا بَعْدَهُ. وَإِنِّي خَائِفٌ أَنْ يَطُولَ بِالنَّاسِ زَمَانٌ فَيَقُولَ قَائِلٌ: لَا نَجِدُ الرَّجْمَ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَيَضِلُّوا بِتَرْكِ فَرِيضَةٍ أَنْزَلَهَا اللَّهُ. أَلَا وَإِنَّ الرَّجْمَ حَقٌّ عَلَى مَنْ زَنَى إِذَا أَحْصَنَ وَقَامَتِ الْبَيِّنَةُ، أَوْ كَانَ حَبَلٌ أَوِ اعْتِرَافٌ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

١٤٦٦. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ يُوسُفَ الْأَزْرَقُ عَنْ دَاوُدَ بْنِ أَبِي هِنْدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيِّبِ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ: رَجَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَجَمَ أَبُو بَكْرٍ وَرَجَمْتُ. وَلَوْلَا أَنِّي أَكْرَهُ أَنْ أَزِيدَ فِي كِتَابِ اللَّهِ لَكَتَبْتُهُ فِي الْمُصْحَفِ، فَإِنِّي قَدْ خَشِيتُ أَنْ تَجِيءَ أَقْوَامٌ فَلَا يَجِدُونَهُ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَيَكْفُرُونَ بِهِ. وَفِي الْبَاب عَنْ عَلِيٍّ. حَدِيثُ عُمَرَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَرُوِيَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنْ عُمَرَ*

7. O realizaciji kamenovanja

1465. ISPRIČALI SU NAM Seleme b. Šebib, Ishak b. Mensur, Hasan b. Ali el-Hallal i mnogi drugi i kazali: Ispričao nam je Abdur-Rezzak; kaže: Nama je ispričao Ma'mer, prenijevši od Zuhrija, on od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbea, on od Ibn Abbasa, a on od Omera b. Hattaba da je kazao: »**Allah je s istinom poslao Muhammeda i objavio mu Knjigu. Među onim što mu je objavio bio je i ajet o kamenovanju.**[608] **Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,**

[607] Zabilježen je u *El-Kutubus-Sitte.*

[608] Postoji više oblika derogacije. Jedan od njih je da bude derogiran tekst ajeta a da ostane njegov smisao i dalje važeći. Takav je slučaj, kako tvrdi Ome b. Hattab, i sa ajetom o kamenovanju. Njegov tekst je derogiran, ali je propis sadržan u njemu ostao i dalje važeći.

sprovodio je kamenovanje, sprovodili smo ga i mi poslije njega. Ja se plašim da neki, nakon što prođe jedan period vremena, ne reknu: Mi u Allahovoj knjizi ne nalazimo ništa o kamenovanju, i tako propuštajući obavezu koju je Allah objavio, ne zalutaju.[609] **Znajte da je kamenovanje za ženjenog ili udavanu ukoliko počini blud pa se to dokaže svjedocima, začećem ili priznanjem, obavezno.«** Ovaj hadis je sahih.[610]

1466. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Nama je ispričao Ishak b. Jusuf el-Ezrek, prenijevši od Davuda b. Ebu Hinda, on od Seida b. Musejjeba, a on od Omera b. Hattaba da je kazao: »**Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je sprovodio kamenovanje, sprovodio ga je i Ebu Bekr, a i ja sam ga sprovodio. Da ne držim zabranjenim da bilo šta dodajem u Allahovoj knjizi, ja bih ga upisao u mushaf, jer se plašim da ga ljudi koji će doći, pošto ga ne nađu u Allahovoj knjizi, ne zaniječu.«**

Na ovu temu hadis je prenesen i od Alije. Omerov hadis je hasenun-sahihun.[611] Prenesen je od Omera sa više seneda.

٨. بَاب مَا جَاءَ فِي الرَّجْمِ عَلَى الثَّيِّبِ*

١٤٦٧. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ وَغَيْرُ وَاحِدٍ قَالُوا: حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ سَمِعَهُ مِنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ وَشِبْلٍ أَنَّهُمْ كَانُوا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَاهُ رَجُلَانِ يَخْتَصِمَانِ فَقَامَ إِلَيْهِ أَحَدُهُمَا وَقَالَ: أَنْشُدُكَ اللَّهَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَمَا قَضَيْتَ بَيْنَنَا بِكِتَابِ اللَّهِ. فَقَالَ خَصْمُهُ وَكَانَ أَفْقَهَ مِنْهُ أَجَلْ يَا رَسُولَ اللَّهِ اقْضِ بَيْنَنَا بِكِتَابِ اللَّهِ وَأْذَنْ لِي فَأَتَكَلَّمَ: إِنَّ ابْنِي كَانَ عَسِيفًا عَلَى هَذَا فَزَنَى بِامْرَأَتِهِ. فَأَخْبَرُونِي أَنَّ عَلَى ابْنِي الرَّجْمَ فَفَدَيْتُ مِنْهُ بِمِائَةِ شَاةٍ وَخَادِمٍ. ثُمَّ لَقِيتُ نَاسًا مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ فَزَعَمُوا أَنَّ عَلَى ابْنِي جَلْدَ مِائَةٍ وَتَغْرِيبَ عَامٍ. وَإِنَّمَا الرَّجْمُ عَلَى امْرَأَةِ هَذَا. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَأَقْضِيَنَّ بَيْنَكُمَا بِكِتَابِ اللَّهِ. الْمِائَةُ شَاةٍ وَالْخَادِمُ رَدٌّ عَلَيْكَ وَعَلَى ابْنِكَ جَلْدُ مِائَةٍ وَتَغْرِيبُ عَامٍ. وَاغْدُ يَا أُنَيْسُ عَلَى امْرَأَةِ هَذَا فَإِنِ اعْتَرَفَتْ فَارْجُمْهَا. فَغَدَا عَلَيْهَا فَاعْتَرَفَتْ فَرَجَمَهَا.**

---

[609] Ono zašto je Omer strahovao i što je kazao i obistinilo se. Većina haridžija i mu'tezila negiraju propis o kamenovanju.

[610] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

[611] Osnov mu je zabilježen i u dva *sahiha.*

١٤٦٨. حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ مُوسَى الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا مَعْنٌ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **نَحْوَهُ بِمَعْنَاهُ.**

١٤٦٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ بِإِسْنَادِهِ **نَحْوَ حَدِيثِ مَالِكٍ بِمَعْنَاهُ.** وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي بَكْرٍ وَعُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَأَبِي سَعِيدٍ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَجَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ وَهَزَّالٍ وَبُرَيْدَةَ وَسَلَمَةَ بْنِ الْمُحَبَّقِ وَأَبِي بَرْزَةَ وَعِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ. حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَهَكَذَا رَوَى مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ وَمَعْمَرٌ وَغَيْرُ وَاحِدٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَرَوَاه بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: إِذَا زَنَتِ الْأَمَةُ فَاجْلِدُوهَا. فَإِنْ زَنَتْ فِي الرَّابِعَةِ فَبِيعُوهَا وَلَوْ بِضَفِيرٍ. وَرَوَى سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ وَشِبْلٍ قَالُوا: كُنَّا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. هَكَذَا رَوَى ابْنُ عُيَيْنَةَ الْحَدِيثَيْنِ جَمِيعًا عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ وَشِبْلٍ. وَحَدِيثُ ابْنِ عُيَيْنَةَ وَهِمَ فِيهِ سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ أَدْخَلَ حَدِيثًا فِي حَدِيثٍ. وَالصَّحِيحُ مَا رَوَى الزُّبَيْدِيُّ وَيُونُسُ بْنُ يَزِيدَ وَابْنُ أَخِي الزُّهْرِيِّ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِذَا زَنَتِ الْأَمَةُ فَاجْلِدُوهَا. وَالزُّهْرِيُّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ مَالِكٍ الْأَوْسِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِذَا زَنَتِ الْأَمَةُ... وَهَذَا الصَّحِيحُ عِنْدَ أَهْلِ الْحَدِيثِ. وَشِبْلُ بْنُ خَالِدٍ لَمْ يُدْرِكِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. إِنَّمَا رَوَى شِبْلٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَالِكٍ الْأَوْسِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَهَذَا الصَّحِيحُ، وَحَدِيثُ ابْنِ عُيَيْنَةَ غَيْرُ مَحْفُوظٍ. وَرُوِيَ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ: شِبْلُ بْنُ حَامِدٍ وَهُوَ خَطَأٌ. إِنَّمَا هُوَ شِبْلُ بْنُ خَالِدٍ. وَيُقَالُ أَيْضًا شِبْلُ بْنُ خُلَيْدٍ*

١٤٧٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ زَاذَانَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ حِطَّانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **خُذُوا عَنِّي فَقَدْ جَعَلَ اللَّهُ لَهُنَّ سَبِيلًا. الثَّيِّبُ بِالثَّيِّبِ جَلْدُ مِائَةٍ ثُمَّ الرَّجْمُ. وَالْبِكْرُ بِالْبِكْرِ جَلْدُ مِائَةٍ وَنَفْيُ سَنَةٍ.** هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، مِنْهُمْ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ وَأُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ وَعَبْدُ اللَّهِ ابْنُ مَسْعُودٍ وَغَيْرُهُمْ. قَالَ الثَّيِّبُ تُجْلَدُ وَتُرْجَمُ وَإِلَى هَذَا ذَهَبَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَهُوَ قَوْلُ إِسْحَقَ. و قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْهُمْ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَغَيْرُهُمَا: الثَّيِّبُ إِنَّمَا عَلَيْهِ الرَّجْمُ وَلَا يُجْلَدُ. وَقَدْ رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلُ هَذَا فِي غَيْرِ حَدِيثٍ فِي قِصَّةِ مَاعِزٍ وَغَيْرِهِ أَنَّهُ أَمَرَ بِالرَّجْمِ وَلَمْ يَأْمُرْ أَنْ يُجْلَدَ قَبْلَ أَنْ يُرْجَمَ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَابْنِ الْمُبَارَكِ وَالشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ*

8. O kamenovanju udate i oženjenog

1467. ISPRIČALI SU NAM Nasr b. Ali i mnogi drugi i kazali: Nama je ispričao Ibn Ujejne, prenijevši od Zuhrija, on od Ubejdullaha b. Abdullaha da je čuo od Ebu Hurejrea, Zejda b. Halida i Šibla[612] da su bili kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kad su mu došla dva čovjeka međusobno se optužujući. Jedan od njih ustade i reče: **»Zaklinjem te Allahom, Allahov Poslaniče, da nam presudiš po Allahovoj knjizi. Njegov protivnik, koji je bio učevniji od njega reče: Da, Allahov Poslaniče, presudi nam po Allahovoj knjizi i dozvoli mi da kažem. Moj sin bio je najamnik kod ovoga pa je učinio blud s njegovom ženom. Mene su obavijestili da mog sina** (za taj čin) **sljeduje kamenovanje, te sam u želji da ga iskupim od toga dao stotinu ovaca i slugu. Nakon toga sreo sam neke učene ljude koji tvrde da mog sina** (sljeduje) **stotinu udaraca bičem i progon, a da ovu ženu sljeduje kamenovanje.** (Čuvši to) **Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Tako mi Onoga u čijoj je ruci moj život, ja ću među vama presuditi po Allahovoj knjizi;** (što si dao) **stotinu brava i slugu vrati to nazad sebi. Tvog sina sljeduje stotinu udaraca bičem i progon** (iz zemlje) **na godinu dana.**[613] **Unejse otiđi do ove žene, pa ukoliko prizna, ti je kamenuj. On je otišao do nje i pošto je priznala, on ju je kamenovao.«**[614]

1468. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Musa el-Ensari; kaže: Ispričao nam je Ma'n; kaže: Nama je ispričao Malik, prenijevši od Ibn Šihaba, on od Ubejdullaha b. Abdullaha, on od Ebu Hurejrea i Zejda b. Halida el-Džuhenija, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, po značenju **slično (prethodnom hadisu).**

---

[612] Šibl b. Halid ili Hulejd el-Muzeni je makbul ravija. Pripadao je trećoj generaciji.
[613] Jer je bio neoženjen.
[614] Žena je kamenovana zbog toga što je kao udata počinila blud.

1469. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Lejs, prenijevši sa senedom, po značenju, **slično hadisu Malika.**

Na ovu temu su hadisi preneseni i od Ebu Bekra, Ubadea b. Samita, Ebu Hurejrea, Ebu Seida, Ibn Abbasa, Džabira b. Semurea, Hezzela, Burejdea, Selemea b. Muhabbeka, Ebu Berzea i Imrana b. Husajna.

Hadis Ebu Hurejrea i Zejda b. Halida je hasenun-sahihun.[615] Isto tako su prenijeli Malik b. Enes, Ma'mer i mnogi drugi od Zuhrija, on od Ubejdullaha b. Abdullaha, on od Ebu Hurejrea i Zejda b. Halida, a njih dvojica od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. A prenio je (Malik) sa ovim senedom od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Ako robinja počini blud, izbičujte je (tako činite do tri puta) a ako počini blud i četvrti put (ponovo je izbičujte) i prodajte je, pa makar za kolan.« Prenio je Sufjan b. Ujejne od Zuhrija, on od Ubejdullaha, a on od Ebu Hurejrea, Zejda b. Halida i Šibla da su kazali: Bili smo kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem... Tako je Ibn Ujejne dva hadisa prenio i to oba od Ebu Hurejrea, Zejda b. Halida i Šibla. U Ibn Ujejneovom hadisu postoji previd. Napravio ga je Sufjan b. Ujejne unijevši hadis u hadis. A vjerodostojno je ono što su prenijeli Ez-Zebidi, Junus b. Jezid i Zuhrijev bratić, od Zuhrija, on od Ubejdullaha, on od Ebu Hurejrea i Zejda b. Halida, a njih dvojica od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Ako robinja počini blud izbičujte je...« i ono što je prenio Zuhri od Ubejdullaha b. Malika el-Evsija, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: »Ako robinja počini blud..« Po mišljenju hadiskih učenjaka ovo je vjerodostojno. Šibl b. Halid nije zatekao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, nego je Šibl prenosio od Abdullaha b. Malika el-Evsija, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Ovo je vjerodostojno, dok Ibn Ujejneov hadis nije sačuvan. Od njega je preneseno da je kazao: Šibl b. Hamid, a to je pogrešno. Ispravno je Šibl b. Halid, a kaže se također, i Šibl b. Hulejd.

1470. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Hušejm, prenijevši od Mensura b. Zazana, on od Hasana,[616] on od Hittana b. Abdullaha,[617] a on od Ubadea b. Samita koji je kazao da je

---

[615] Zabilježen je u *El-Kutubus-Sitte.*

[616] Hasana el-Basrija.

[617] Hittan b. Abdullah er-Rikaši el-Basri je pouzdan ravija. Pripadao je trećoj generaciji.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Uzmite od mene** (propise u pogledu kazne za blud). **Allah je za njih odredio jasnu kaznu. Za udavanu i ženjenu osobu stotinu udaraca bičem a potom kamenovanje, a za neudavanu i neženjenu, stotinu udaraca bičem i progon** (iz zemlje) **na godinu dana.**«

Ovaj hadis je sahihun.[618] U skladu s njim postupak je nekih učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba kao što su Alija b. Ebu Talib, Ubej b. Ka'b, Abdullah b. Mesud i drugi. Oni kažu: Udavana i ženjena osoba (ukoliko počine blud) bit će udareni stotinu puta bičem a potom će biti kamenovani. Ovo je stav i nekih učenjaka među kojima je i Ishak. Neki učenjaci iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba među kojima su i Ebu Bekr, Omer i drugi kažu: Udavana i ženjena osoba (ukoliko počine blud) samo će biti kamenovani a neće (uz to) biti i bičevani. Slično ovome u više hadisa preneseno je od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kao što je slučaj sa Maizom i drugim, gdje je naredio da se kamenuje a nije naredio da se prije kamenovanja izbičuje. U skladu s ovim je praksa nekih učenjaka. To je stav i Sufjana es-Sevrija, Ibn Mubareka, Šafije i Ahmeda.[619]

٩. باب منه

١٤٧١. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَبِي الْمُهَلَّبِ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ: **أَنَّ امْرَأَةً مِنْ جُهَيْنَةَ اعْتَرَفَتْ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالزِّنَا فَقَالَتْ: إِنِّي حُبْلَى. فَدَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلِيَّهَا فَقَالَ: أَحْسِنْ إِلَيْهَا فَإِذَا وَضَعَتْ حَمْلَهَا فَأَخْبِرْنِي. فَفَعَلَ فَأَمَرَ بِهَا فَشُدَّتْ عَلَيْهَا ثِيَابُهَا ثُمَّ أَمَرَ بِرَجْمِهَا. فَرُجِمَتْ ثُمَّ صَلَّى عَلَيْهَا. فَقَالَ لَهُ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! رَجَمْتَهَا ثُمَّ تُصَلِّي عَلَيْهَا؟ فَقَالَ: لَقَدْ تَابَتْ تَوْبَةً لَوْ قُسِمَتْ بَيْنَ سَبْعِينَ مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ لَوَسِعَتْهُمْ. وَهَلْ وَجَدْتَ شَيْئًا أَفْضَلَ مِنْ أَنْ جَادَتْ بِنَفْسِهَا لِلَّهِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

---

[618] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu* i Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima.*

[619] Ovo je i mišljenje Malika i Ebu Hanife.

9. Poglavlje o istoj temi

1471. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali; kaže: Ispričao nam je Abdur-Rezzak; kaže: Nama je ispričao Ma'mer, prenijevši od Jahjaa b. Ebu Kesira, on od Ebu Kilabea, on od Ebu Muheleba, a on od Imrana b. Husajna: »**Neka žena iz plemena Džuhejne je kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, priznala da je počinila blud i kazala: ja sam** (od toga) **trudna. Pozva Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, njenog staratelja i reče: Sa njom lijepo postupaj, a kad rodi ti me obavijesti.** (Kad) **to ovaj učini, on naredi da je dovedu, da na njoj pričvrste odjeću,**[620] **a onda naredi te je kamenovaše. Potom joj on lično klanja dženazu. Omer b. Hattab mu reče: Allahov Poslaniče, kamenovao si je, a onda joj klanjaš dženazu. On reče: Ona se tako pokajala da kad bi se podijelilo među sedamdeset stanovnika Medine bilo bi im dovoljno. Zar ti smatraš da ima nešto vrednije od njenog žrtvovanja radi Allaha.**[621]« Ovaj hadis je sahihun.[622]

١٠. بَاب مَا جَاءَ فِي رَجْمِ أَهْلِ الْكِتَابِ*

١٤٧٢. حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ مُوسَى الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا مَعْنٌ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ: **أَنَّ لنَّبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجَمَ يَهُودِيًّا وَيَهُودِيَّةً.** وَفِي الْحَدِيثِ قِصَّةٌ. وَهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

١٤٧٣. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ حَدَّثَنَا شَرِيكٌ عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجَمَ يَهُودِيًّا وَيَهُودِيَّةً.** وَفِي الْبَاب عَنِ ابْنِ عُمَرَ وَالْبَرَاءِ وَجَابِرٍ وَابْنِ أَبِي أَوْفَى وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ جَزْءٍ وَابْنِ عَبَّاسٍ. حَدِيثُ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى

[620] Uradio je to da odjeća s nje tokom udaranja ne bi spala. Većina učenjaka smatra da se žena kamenuje sjedeći a muškarac stojeći.

[621] Na temelju ovog hadisa većina učenjaka smatra da i imam i ostali ugledni ljudi mogu klanjati dženazu osobi nad kojom je zbog bluda izvršena kazna kamenovanjem. Malik i Ahmed b. Hanbel smatraju da je imamu i ostalim uglednicima mekruh klanjati dženazu takvoj osobi, dok ostalim ljudima nije. Šafija, pak, smatra da je samo mekruh imamu da takvoj osobi klanja dženazu dok uglednicima i ostalom svijetu nije. Zuhri ide toliko daleko da smatra da osobi koja je kamenovana zbog bluda i samoubici ne treba niko klanjati dženazu-namaz. Mišljenje većine je ispravnije i argumentovanije.

[622] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu* i Ebu Davud i Nesaija u *sunenima*.

هَذَا عِنْدَ أَكْثَرِ أَهْلِ الْعِلْمِ قَالُوا: إِذَا اخْتَصَمَ أَهْلُ الْكِتَابِ وَتَرَافَعُوا إِلَى حُكَّامِ الْمُسْلِمِينَ حَكَمُوا بَيْنَهُمْ بِالْكِتَابِ وَالسُّنَّةِ وَبِأَحْكَامِ الْمُسْلِمِينَ. وَهُوَ قَوْلُ أَحْمَدَ وَإِسْحَق.وَ قَالَ بَعْضُهُمْ: لَا يُقَامُ عَلَيْهِمُ الْحَدُّ فِي الزِّنَا. وَالْقَوْلُ الْأَوَّلُ أَصَحُّ*

10. O kamenovanju sljedbenika drugih (objavljenih) knjiga

1472. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Musa el-Ensari; kaže: Ispričao nam je Ma'n; kaže: Nama je ispričao Malik b. Enes, prenijevši od Nafi'a, a on od Ibn Omera **»da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem,** (zbog bluda) **kamenovao jednog Jevreja i jednu Jevrejku«.** U hadisu je sadržano cjelokupno kazivanje (o tome).[623] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[624]

1473. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Nama je ispričao Šerik, prenijevši od Simaka b. Harba, a on od Džabira b. Semurea **»da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem,** (zbog bluda) **kamenovao jednog Jevreja i jednu Jevrejku«.**

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ibn Omera, Beraa, Džabira, Ibn Ebu Evfaa, Abdullaha b. Harisa b. Džezea i Ibn Abbasa. Hadis Džabira b. Semurea je hasenun-garibun. U skladu s ovim (hadisima) praksa je većine učenjaka. Oni smatraju da će sudije muslimana, ukoliko sljedbenici drugih (objavljenih) knjiga podignu parnicu kod njih, među njima suditi po Kur'anu i sunnetu i propisima muslimana. Ovo je stav i Ahmeda i Ishaka. Neki učenjaci kažu da se nad njima neće izvršavati kazna za blud. Prvo mišljenje je ispravnije.

---

[623] Buharija i Muslim u *sahihima* bilježe da su Jevreji Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, doveli čovjeka i ženu od njih koji su počinili blud. On ih upita: Šta o tome nalazite u vašoj knjizi? Oni rekoše: Nalazimo da im se crnim namažu lica njihova i da se osramote. Lažete, reče im on. U njoj je naredba da se kamenuju, donesite Tevrat i pročitajte ako istinu govorite. Prema tome, ovaj hadis je dokaz da im je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, presudio po njihovoj Knjizi.

[624] Ovaj hadis u cijelosti bilježe Buharija i Muslim u *sahihima*.

١١. بَاب مَا جَاءَ فِي النَّفْيِ*

١٤٧٤. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ وَيَحْيَى بْنُ أَكْثَمَ قَالَا: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِدْرِيسَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَرَبَ وَغَرَّبَ. وَأَنَّ أَبَا بَكْرٍ ضَرَبَ وَغَرَّبَ. وَأَنَّ عُمَرَ ضَرَبَ وَغَرَّبَ.** وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ وَعُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ. حَدِيثُ ابْنِ عُمَرَ حَدِيثٌ غَرِيبٌ. رَوَاهُ غَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ إِدْرِيسَ فَرَفَعُوهُ. وَرَوَى بَعْضُهُمْ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ إِدْرِيسَ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ ضَرَبَ وَغَرَّبَ وَأَنَّ عُمَرَ ضَرَبَ وَغَرَّبَ.

١٤٧٥. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ أَبُو سَعِيدٍ الْأَشَجُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِدْرِيسَ وَهَكَذَا رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ مِنْ غَيْرِ رِوَايَةِ ابْنِ إِدْرِيسَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ **نَحْوَ هَذَا**. وَهَكَذَا رَوَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَقَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ ضَرَبَ وَغَرَّبَ وَأَنَّ عُمَرَ ضَرَبَ وَغَرَّبَ وَلَمْ يَذْكُرُوا فِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَقَدْ صَحَّ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّفْيُ. رَوَاهُ أَبُو هُرَيْرَةَ وَزَيْدُ بْنُ خَالِدٍ وَعُبَادَةُ بْنُ الصَّامِتِ وَغَيْرُهُمْ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْهُمْ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعَلِيٌّ وَأُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ وَأَبُو ذَرٍّ وَغَيْرُهُمْ. وَكَذَلِكَ رُوِيَ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ مِنْ فُقَهَاءِ التَّابِعِينَ. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَمَالِكِ ابْنِ أَنَسٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُبَارَكِ وَالشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ*

11. O progonu[625]

1474. ISPRIČALI SU NAM Ebu Kurejb i Jahja b. Eksem i kazali: Ispričao nam je Abdullah b. Edris, prenijevši od Ubejdullaha, on od Nafi'a, a on od Ibn Omera »**da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bičevao**[626] **i progonio** (počinioce bluda). **Bičevao ih je i progonio i Ebu Bekr i Omer.**«

[625] Pod pojmom progon ovdje se misli na izgnanstvo osobe koja počini blud iz njenog mjesta stanovanja. Obično bi ona, nakon što bi bila bičevana, bivala izgnana na godinu dana iz mjesta stanovanja.

[626] Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je naređivao da se neudavanoj i neženjenoj osobi, ukoliko bi počinile blud, udari po stotinu udaraca bičem i da se protjeraju iz mjesta stanovanja na godinu dana.

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ebu Hurejrea, Zejda b. Halida i Ubadea b. Samita. Ibn Omerov hadis je garibun.[627] Mnogi su ga prenijeli od Abdullaha b. Edrisa spominjući mu sened do Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Neki su ovaj hadis prenijeli od Abdullaha b. Edrisa, on od Ubejdullaha, on od Nafi'a, a on od Ibn Omera »da su Ebu Bekr i Omer bičevali i progonili (počinioce bluda)«.

1475. TO NAM JE ISPRIČAO Ebu Seid el-Ešedždž; kaže: Nama je ispričao Abdullah b. Edris. Ovako je ovaj hadis prenesen i drugim predajama osim Ibn Edrisove od Ubejdullaha b. Omera slično **ovom** (hadisu). Tako ga je prenio Muhammed b. Ishak od Nafi'a, a on od Ibn Omera da su Ebu Bekr i Omer bičevali i progonili, ali u njemu nije spomenuo »od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem«. A pouzdano je od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je progonio. O tome su prenijeli Ebu Hurejre, Zejd b. Halid, Ubade b. Samit i drugi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

U skladu s ovim je praksa učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba kao što su Ebu Bekr, Omer, Alija, Ubej b. Ka'b, Abdullah b. Mesud, Ebu Zerr i drugi. Također je to preneseno i od mnogih šeri'atskih pravnika iz generacije tabi'ina. To je stav i Sufjana es-Sevrija, Malika b. Enesa, Abdullaha b. Mubareka, Šafije, Ahmeda i Ishaka.

١٢. بَاب مَا جَاءَ أَنَّ الْحُدُودَ كَفَّارَةٌ لِأَهْلِهَا*

١٤٧٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيِّ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ: كُنَّا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَجْلِسٍ فَقَالَ: **تُبَايِعُونِي عَلَى أَنْ لَا تُشْرِكُوا بِاللَّهِ وَلَا تَسْرِقُوا وَلَا تَزْنُوا.** قَرَأَ عَلَيْهِمُ الْآيَةَ: **فَمَنْ وَفَّى مِنْكُمْ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ. وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا فَعُوقِبَ عَلَيْهِ فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ. وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا فَسَتَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ فَهُوَ إِلَى اللَّهِ إِنْ شَاءَ عَذَّبَهُ وَإِنْ شَاءَ غَفَرَ لَهُ.** وَفِي الْبَاب عَنْ عَلِيٍّ وَجَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَخُزَيْمَةَ بْنِ ثَابِتٍ. حَدِيثُ عُبَادَةَ ابْنِ الصَّامِتِ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. و قَالَ الشَّافِعِيُّ: لَمْ أَسْمَعْ فِي هَذَا الْبَابِ أَنَّ الْحُدُودَ تَكُونُ كَفَّارَةً لِأَهْلِهَا شَيْئًا أَحْسَنَ مِنْ هَذَا الْحَدِيثِ. قَالَ الشَّافِعِيُّ: وَأُحِبُّ لِمَنْ أَصَابَ ذَنْبًا

[627] Bilježe ga i Nesaija i Ed-Darekutni u *sunenima,* te Hakim u *Mustedreku.* Jahja b. Seid el-Kattan ga ocjenjuje vjerodostojnim hadisom.

فَسَتَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ أَنْ يَسْتُرَ عَلَى نَفْسِهِ وَيَتُوبَ فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ رَبِّهِ. وَكَذَلِكَ رُوِيَ عَنْ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ أَنَّهُمَا أَمَرَا رَجُلًا أَنْ يَسْتُرَ عَلَى نَفْسِهِ*

12. Izvršenje kazne je iskup za počinioce (određenog) grijeha

1476. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Sufjan b. Ujejne, prenijevši od Zuhrija, on od Ebu Idrisa el-Havlanija, a on od Ubadea b. Samita koji je kazao: Bili smo (jednog dana) kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je rekao: **»Dajte mi prisegu da nećete Allahu nikoga smatrati ravnim i da nećete krasti i činiti blud, a onda im prouči ajet: 'Ko od vas ispuni obavezu, nagrada ga čeka kod Allaha.' Međutim, ko počini nešto od toga, pa nad njim bude izvršena kazna, to će mu biti iskup.[628] A ko počini nešto od toga, pa mu to Allah pokrije, to će biti između njega i Allaha, ako htjedne kazniće ga, a ako htjedne oprostiće mu.«**[629]

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Alije, Džerira b. Abdullaha i Huzejmea b. Sabita. Hadis Ubadea b. Samita je hasenun-sahihun.[630] Šafija kaže: Nisam čuo na ovu temu ništa bolje od ovog hadisa da će kazna biti iskup za počinioce. Šafija (također) kaže: Volim da onaj ko počini kakav grijeh, pa ga Allah pokrije, da ga i on sam sakrije i da se lično pokaje svome Gospodaru. Također je preneseno i od Ebu Bekra i Omera da su naredili čovjeku da sakrije svoj grijeh.[631]

---

628 Ko počini neki grijeh za koji je predviđena šeri'atska kazna na ovom svijetu, kao što su ubistvo, krađa i blud, pa se nad njim izvrši kazna za taj prijestup, to će mu biti iskup za taj grijeh. Izuzetak od ovoga je onaj ko bude pogubljen kao murted, izvršenje kazne nad takvom osobom neće biti iskup za njeno nevjerstvo.

629 Kadi Ijad smatra da je na temelju ovog hadisa većina učenjaka stala na stanovište da su šeria'tske kazne koje se izvrše nad počiniocima takvih djela njihov iskup za ta djela. Neki, pak, učenjaci u tom pogledu imaju rezervisan stav zbog hadisa koji prenosi Ebu Hurejre a u kome je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, govoreći o šeri'atskim kaznama rekao:"Ne znam hoće li one biti iskup za počinioce ili neće." Abdur-Rahman el-Mubarekfori smatra da je hadis koji je prenio Ubade b. Samit pouzdaniji od ovoga. Osim toga on pretpostavlja da je ove riječi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izgovorio prije nego ga je Allah, dž.š., upoznao o tome da šeri'atske kazne znače iskup za počinioce tih grijeha.

630 Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

631 Malik u *Muvettau* bilježi od Seida b. Musejjeba da je neki čovjek iz plemena Eslem došao Ebu Bekru i rekao da je počinio blud. Ebu Bekr mu reče: "Jesi li to još ikom rekao? Nisam reče on, a Ebu Bekr će na to: Pokaj se Uzvišenom Allahu i pokrij ono što je Allah pokrio, jer Allah prima pokajanja od Svojih robova." Seid veli da se ovaj čovjek nije smirio dok nije otišao i Omeru i rekao mu isto što i Ebu Bekru, a Omer mu kaza isto što mu je rekao i Ebu Bekr.

١٣. بَاب مَا جَاءَ فِي إِقَامَةِ الْحَدِّ عَلَى الْإِمَاءِ*

١٤٧٧. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ الطَّيَالِسِيُّ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ عَنِ السُّدِّيِّ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ قَالَ: خَطَبَ عَلِيٌّ فَقَالَ: **يَا أَيُّهَا النَّاسُ! أَقِيمُوا الْحُدُودَ عَلَى أَرِقَّائِكُمْ مَنْ أَحْصَنَ مِنْهُمْ وَمَنْ لَمْ يُحْصِنْ. وَإِنَّ أَمَةً لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَنَتْ فَأَمَرَنِي أَنْ أَجْلِدَهَا. فَأَتَيْتُهَا فَإِذَا هِيَ حَدِيثَةُ عَهْدٍ بِنِفَاسٍ فَخَشِيتُ إِنْ أَنَا جَلَدْتُهَا أَنْ أَقْتُلَهَا أَوْ قَالَ تَمُوتَ. فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ: أَحْسَنْتَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

١٤٧٨. حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ الْأَشَجُّ حَدَّثَنَا أَبُو خَالِدٍ الْأَحْمَرُ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِذَا زَنَتْ أَمَةُ أَحَدِكُمْ فَلْيَجْلِدْهَا ثَلَاثًا بِكِتَابِ اللَّهِ. فَإِنْ عَادَتْ فَلْيَبِعْهَا وَلَوْ بِحَبْلٍ مِنْ شَعَرٍ.** وَفِي الْبَاب عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ وَشِبْلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَالِكٍ الْأَوْسِيِّ. حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ عَنْهُ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. رَأَوْا أَنْ يُقِيمَ الرَّجُلُ الْحَدَّ عَلَى مَمْلُوكِهِ دُونَ السُّلْطَانِ. وَهُوَ قَوْلُ أَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. قَالَ بَعْضُهُمْ: يُرْفَعُ إِلَى السُّلْطَانِ وَلَا يُقِيمُ الْحَدَّ هُوَ بِنَفْسِهِ. وَالْقَوْلُ الْأَوَّلُ أَصَحُّ*

13. O izvršenju kazne nad robinjama

1477. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Ispričao nam je Ebu Davud et-Tajalisi; kaže: Nama je ispričao Zaide, prenijevši od Es-Sudija, on od Sa'da b. Ubejdea, a on od Ebu Abdur-Rahmana es-Sulemija koji je kazao: Alija je održao govor i rekao: **»O ljudi, izvršavajte kazne nad vašim robovima, kako nad udavanim i ženjenim tako i nad neudavanim i neženjenim. Robinja Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, počinila je blud pa mi je naredio da je izbičujem** (da joj udarim stotinu udaraca bičem). **Otišao sam do nje** (kad sam vidio) **da je tek izašla iz porođajnog ciklusa. Pobojao sam se ako je izbičujem da ne podlegne, ili je kazao, da ne umre. Otišao sam Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i spomenuo mu to, a on reče: Ispravno si postupio.«** Ovaj hadis je sahihun.[632]

---

[632] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu.*

1478. ISPRIČAO NAM JE Ebu Seid el-Ešedždž; kaže: Ispričao nam je Ebu Halid el-Ahmer; kaže: nama je ispričao A'meš, prenijevši od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik,sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Ako robinja nekog od vas počini blud, izbičujte je u skladu s Allahovom knjigom do tri puta. Ako to ponovi** (i četvrti put izbičujte je, i) **prodajte je, pa makar i za vuneno uže.**«

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Zejda b. Halida, Šibla i Abdullaha b. Malika el-Evsija. Ebu Hurejrin hadis je hasenun-sahihun.[633]On je od njega prenesen sa više seneda.

U skladu s ovim (hadisom) postupak je nekih učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostalih. Oni smatraju da vlasnik lično, i bez vladara, treba nad svojim robovima izvršavati šeri'atske kazne. Ovo je stav i Ahmeda i Ishaka. Neki učenjaci vele: Predaće ga vladaru a on neće na svoju ruku nad njim izvršavati kaznu.[634] Prvo mišljenje je ispravnije.

١٤. بَاب مَا جَاءَ فِي حَدِّ السَّكْرَانِ*

١٤٧٩. حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ وَكِيعٍ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ مِسْعَرٍ عَنْ زَيْدٍ الْعَمِّيِّ عَنْ أَبِي الصِّدِّيقِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ: **أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَرَبَ الْحَدَّ بِنَعْلَيْنِ أَرْبَعِينَ.** قَالَ مِسْعَرٌ: أَظُنُّهُ فِي الْخَمْرِ. وَفِي الْبَاب عَنْ عَلِيٍّ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَزْهَرَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَالسَّائِبِ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَعُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ. حَدِيثُ أَبِي سَعِيدٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَأَبُو الصِّدِّيقِ النَّاجِيُّ اسْمُهُ بَكْرُ بْنُ عَمْرٍو *

١٤٨٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَال: سَمِعْتُ قَتَادَةَ يُحَدِّثُ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **أَنَّهُ أُتِيَ بِرَجُلٍ قَدْ شَرِبَ الْخَمْرَ فَضَرَبَهُ بِجَرِيدَتَيْنِ نَحْوَ الْأَرْبَعِينَ.** وَفَعَلَهُ أَبُو بَكْرٍ. فَلَمَّا كَانَ عُمَرُ اسْتَشَارَ النَّاسَ. فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ: كَأَخَفِّ الْحُدُودِ ثَمَانِينَ فَأَمَرَ بِهِ عُمَرُ. حَدِيثُ أَنَسٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. أَنَّ حَدَّ السَّكْرَانِ ثَمَانُونَ*

---

[633] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*
[634] Ovo je mišljenje i Ebu Hanife.

14. O kazni za opijanje

1479. ISPRIČAO NAM JE Sufjan b. Veki'; kaže: Nama je ispričao moj otac, prenijevši od Mis'ara,[635] on od Zejda el-Amijja, on od Ebu Siddika, a on od Ebu Seida el-Hudrija: **»Izvršio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaznu udarivši četrdeset** (udaraca) **nalunama.«**[636] Mis'ar veli: Mislim da je to bilo zbog alkohola.

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Alije, Abdur-Rahmana b. Ezhera, Ebu Hurejrea, Saiba, Ibn Abbasa i Utbea b. Harisa. Ebu Seidov hadis je hasenun.[637] Ebu Siddiku en-Nadžiju je ime Bekr b. Amr.

1480. ISPRIČAO NAM JE Muhammed Beššar; kaže: Ispričao nam je Muhammed b. Džafer; kaže: nama je ispričao Šu'be i kazao: Čuo sam Katadea kada priča od Enesa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **»da mu je doveden neki čovjek koji je pio alkohol pa mu je udario, dvjema palminim granama, oko četrdeset udaraca«.**[638]

Isto je tako činio i Ebu Bekr. Kad je (za halifu) došao Omer on se konsultovao s ljudima. Abdur-Rahman b. Avf reče: Smatram da bi najblaža kazna (za takav prijestup) trebala biti osamdeset udaraca, što Omer i naredi. Enesov hadis je hasenun-sahihun.[639] U skladu s ovim bila je praksa učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostalih. Oni smatraju da kazna za pijanicu treba iznositi osamdeset udaraca.[640]

---

[635] Mis'ar b. Kedam b. Zuhejr el-Hilali Ebu Seleme el-Kufi je pouzdan i siguran ravija hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji. Umro je 53. ili 55. godine po Hidžri.

[636] U predaji koju bilježi Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* stoji: "U Vjerovjesnikovo vrijeme je za pijanstvo udarano četrdeset udaraca nalunama. Kad je došao Omer, on je umjesto nalunama naredio da se udara bičem."

[637] Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu.*

[638] U predaji koju bilježe Buharija i Muslim u *sahihima* stoji "da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, onome ko bi popio alkohol udarao četrdest udaraca palminom granom ili nalunama. A i Ebu Bekr je udarao četrdeset udaraca (zbog toga)".

[639] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu,* Muslim u *Sahihu*, te Ebu Davud u *Sunenu*.

[640] Ebu Hanife, Itre, Malik, Lejs, Ebu Jusuf, Muhammed i Šafija u jednom od svojih stavova smatraju da kazna za pijanstvo iznosi osamdeset udaraca. Ali el-Kari tvrdi da su i svi ashabi bili jednoglasni u tome.

Ahmed, Ebu Davud, Ebu Sevr i Šafija u vezi s tim smatraju da kazna za pijanstvo iznosi četrdeset udaraca.

١٥. بَاب مَا جَاءَ مَنْ شَرِبَ الْخَمْرَ فَاجْلِدُوهُ وَمَنْ عَادَ فِي الرَّابِعَةِ فَاقْتُلُوهُ*

١٤٨١. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنْ شَرِبَ الْخَمْرَ فَاجْلِدُوهُ فَإِنْ عَادَ فِي الرَّابِعَةِ فَاقْتُلُوهُ.** وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَالشَّرِيدِ وَشُرَحْبِيلَ بْنِ أَوْسٍ وَجَرِيرٍ وَأَبِي الرَّمَدِ الْبَلَوِيِّ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو. حَدِيثُ مُعَاوِيَةَ هَكَذَا رَوَى الثَّوْرِيُّ أَيْضًا، عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَرَوَى ابْنُ جُرَيْجٍ وَمَعْمَرٌ عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. سَمِعْت مُحَمَّدًا يَقُولُ: حَدِيثُ أَبِي صَالِحٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هَذَا أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَإِنَّمَا كَانَ هَذَا فِي أَوَّلِ الْأَمْرِ ثُمَّ نُسِخَ بَعْدُ. هَكَذَا رَوَى مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَقَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ مَنْ شَرِبَ الْخَمْرَ فَاجْلِدُوهُ فَإِنْ عَادَ فِي الرَّابِعَةِ فَاقْتُلُوهُ. قَالَ: ثُمَّ أُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ ذَلِكَ بِرَجُلٍ قَدْ شَرِبَ الْخَمْرَ فِي الرَّابِعَةِ فَضَرَبَهُ وَلَمْ يَقْتُلْهُ. وَكَذَلِكَ رَوَى الزُّهْرِيُّ عَنْ قَبِيصَةَ بْنِ ذُؤَيْبٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَ هَذَا. قَالَ: فَرُفِعَ الْقَتْلُ وَكَانَتْ رُخْصَةً. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ عَامَّةِ أَهْلِ الْعِلْمِ. لَا نَعْلَمُ بَيْنَهُمْ اخْتِلَافًا فِي ذَلِكَ فِي الْقَدِيمِ وَالْحَدِيثِ. وَمِمَّا يُقَوِّي هَذَا مَا رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَوْجُهٍ كَثِيرَةٍ أَنَّهُ قَالَ: لَا يَحِلُّ دَمُ امْرِئٍ مُسْلِمٍ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَّا بِإِحْدَى ثَلَاثٍ: النَّفْسُ بِالنَّفْسِ وَالثَّيِّبُ الزَّانِي وَالتَّارِكُ لِدِينِهِ*

15. Ko bude pio alkohol, bičujte ga (do tri puta); četvrti put ga ubijte

1481. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Nama je ispričao Ebu Bekr b. Ajjaš, prenijevši od Asima,[641] on od Ebu Saliha, a on od Muavije koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Ko bude pio alkohol bičujte ga** (do tri puta), **a ako se** (tome) **vrati i četvrti put, onda ga ubijte.**«[642]

---

[641] Asim b. Behdele b. Ebu Nedžud el-Kufi je poznati imam u kiraetu. Bio je iskren ravija, ali je (prilikom prenošenja) pravio dosta previda.

[642] Po mišljenju većine učenjaka u početku islama bila je praksa da osoba koja je tri puta zbog pijanstva bičevana, u slučaju četvrtog pokušaja bude ubijena. Kasnije je takva praksa dokinuta.

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ebu Hurejrea, Šerida, Šurahbila b. Evsa, Džerira, Ebu Remeda el-Belevija i Abdullaha b. Amra. Muavijin hadis je tako prenio i Es-Sevri od Asima, on od Ebu Saliha, on od Muavije, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. A Ibn Džerir i Ma'mer su prenijeli od Suhejla b. Ebu Saliha, on od svoga oca, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. (Tirmizija) kaže: Čuo sam Muhammeda (Buhariju) kada kaže da je hadis koji je prenio Ebu Salih od Muavije, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o ovome vjerodostojniji od hadisa što ga je Ebu Salih prenio od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. To je (tj. ubistvo onog koji pije) bilo u početku islama, poslije je to derogirano. Tako je prenio Muhammed b. Ishak od Muhammeda b. Munkedira, on od Džabira b. Abdullaha, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Ko bude pio alkohol bičujte ga (do tri puta), a ako se (tome) vrati i četvrti put, onda ga ubijte.« Nakon toga je, veli on, Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, doveden neki čovjek koji se i po četvrti put napio, on ga izbičeva ali ga ne ubi. Također je Zuhri prenio od Kabisea b. Zuvejba, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično ovome. Tako je, veli on, derogirano ubistvo i to je bila olakšica.

U skladu s ovim općenito je praksa učenjaka. Nije nam poznato da u tom pogledu među njima ima kakva razilaženja u davnim i sadašnjim vremenima. To potvrđuje i ono što je mnogim putevima preneseno od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Ubistvo muslimana koji svjedoči da je samo Allah Bog i da sam ja Njegov Poslanik, nije dozvoljeno osim u tri slučaja: glava za glavu (odmazdom), ubistvo kamenovanjem udavane i ženjenog koji počine blud i onoga koji se odmetne od vjere.«

١٦. بَاب مَا جَاءَ فِي كَمْ تُقْطَعُ يَدُ السَّارِقِ*

١٤٨٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَتْهُ عَمْرَةُ عَنْ عَائِشَةَ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقْطَعُ فِي رُبُعِ دِينَارٍ فَصَاعِدًا.** حَدِيثُ عَائِشَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنْ عَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ مَرْفُوعًا. وَرَوَاهُ بَعْضُهُمْ عَنْ عَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ مَوْقُوفًا*

١٤٨٣ . حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: **قَطَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مِجَنٍّ قِيمَتُهُ ثَلَاثَةُ دَرَاهِمَ** وَفِي الْبَاب عَنْ سَعْد وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَابْنِ عَبَّاسٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَأَيْمَنَ. حَدِيثُ ابْنِ عُمَرَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْهُمْ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ قَطَعَ فِي خَمْسَةِ دَرَاهِمَ. وَرُوِي عَنْ عُثْمَانَ وَعَلِيٍّ أَنَّهُمَا قَطَعَا فِي رُبُعِ دِينَارٍ. وَرُوِي عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَأَبِي سَعِيدٍ أَنَّهُمَا قَالَا: تُقْطَعُ الْيَدُ فِي خَمْسَةِ دَرَاهِمَ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ فُقَهَاءِ التَّابِعِينَ. وَهُوَ قَوْلُ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ وَالشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. رَأَوُا الْقَطْعَ فِي رُبُعِ دِينَارٍ فَصَاعِدًا. وَقَدْ رُوِيَ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ أَنَّهُ قَالَ: لَا قَطْعَ إِلَّا فِي دِينَارٍ أَوْ عَشَرَةِ دَرَاهِمَ. وَهُوَ حَدِيثٌ مُرْسَلٌ رَوَاهُ الْقَاسِمُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ. وَالْقَاسِمُ لَمْ يَسْمَعْ مِنِ ابْنِ مَسْعُودٍ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَأَهْلِ الْكُوفَةِ قَالُوا: لَا قَطْعَ فِي أَقَلَّ مِنْ عَشَرَةِ دَرَاهِمَ *

16. O tome koji je minimum zbog koga se kradljivcu odsijeca ruka

1482. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Nama je ispričao Sufjan b. Ujejne, prenijevši od Zuhrija da ga je obavijestila Amra, prenijevši od Aiše: »**Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem,** (kradljivcu i kradljivici) **odsijecao je** (ruku) **zbog krađe** (čija je vrijednost iznosila) **četvrtinu dinara pa naviše.**«

Aišin hadis je hasenun-sahihun.[643] Ovaj hadis je preko više seneda prenesen od Amre, a ona od Aiše kao merfu'-hadis. Neki su ga prenijeli od Amre, a ona od Aiše kao mevkuf-hadis.

1483. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Lejs, prenijevši od Nafi'a, a on od Ibn Omera da je kazao: »**Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je** (kradljivcu) **odsjekao ruku zbog** (krađe) **štita čija je vrijednost iznosila tri dirhema.**«[644]

---

[643] Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Ibn Madže.

[644] Nema kolizije između ovog i prethodnog hadisa pošto je četvrtina dinara tada iznosila tri dirhema. Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* bilježi sa senedom od Aiše da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: Odsijecajte (kradljivcu i kradljivici) ruku za krađu od jedne četvrtine dinara, a ne odsijecajte im za krađu nižu od toga. Aiša veli da je četvrtina dinara tada iznosila tri dirhema jer je jedan dinar vrijedio dvanaest dirhema.

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Sa'da, Abdullaha b. Amra, Ibn Abbasa, Ebu Hurejrea i Ejmena. Ibn Omerov hadis je hasenun-sahihun.[645] U skladu s ovim hadisom bio je postupak nekih Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba među kojima je i Ebu Bekr koji je (kradljivcu) odsjekao ruku zbog (krađe) pet dirhema. Preneseno je od Osmana i Alije da su (kradljivcu) odsijecali ruku zbog krađe četvrtine dinara. Preneseno je od Ebu Hurejrea i Ebu Seida da su kazali: Ruka se odsijeca zbog krađe pet dirhema. U skladu s ovim je i postupak nekih šeri'atskih pravnika iz generacije tabi'ina. To je i stav Malika b. Enesa, Šafije, Ahmeda i Ishaka. Oni smatraju da se ruka odsijeca zbog krađe četvrtine dinara i više.

Preneseno je od Ibn Mesuda da je kazao: Nema odsijecanja (ruke) osim za krađu (u vrijednosti) od jednog dinara ili deset dirhema. Ovo je mursel-hadis, prenio ga je Kasim b. Abdur-Rahman od Ibn Mesuda, a Kasim nije hadise slušao od Ibn Mesuda. U skladu s ovim je postupak nekih učenjaka. To je stav i Sufjana es-Sevrija i učenjaka iz Kufe. Oni kažu: Nema odsijecanja ruke za krađu manju od deset dirhema.

١٧. بَاب مَا جَاءَ فِي تَعْلِيقِ يَدِ السَّارِقِ*

١٤٨٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ عَلِيٍّ الْمُقَدَّمِيُّ حَدَّثَنَا الْحَجَّاجُ عَنْ مَكْحُولٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُحَيْرِيزٍ قَالَ: **سَأَلْتُ فَضَالَةَ بْنَ عُبَيْدٍ عَنْ تَعْلِيقِ الْيَدِ فِي عُنُقِ السَّارِقِ أَمِنَ السُّنَّةِ ؟ قَالَ: أُتِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَارِقٍ فَقُطِعَتْ يَدُهُ ثُمَّ أَمَرَ بِهَا فَعُلِّقَتْ فِي عُنُقِهِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عُمَرَ ابْنِ عَلِيٍّ الْمُقَدَّمِيِّ عَنِ الْحَجَّاجِ بْنِ أَرْطَاةَ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مُحَيْرِيزٍ، هُوَ أَخُو عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَيْرِيزٍ شَامِيٌّ*

17. O vješanju ruke kradljivca

1484. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Ispričao nam je Omer b. Ali el-Mukaddemi; kaže: Nama je ispričao Hadždžadž, prenijevši od Mekhula, a on od Abdur-Rahmana b. Muhajriza koji je kazao: Pitao sam Fedalea b. Ubejda o vješanju ruke kradljivca o njegov vrat, je li to sunnet, pa je rekao: »**Doveden je Allahovu Poslaniku, sallallahu**

[645] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

alejhi ve sellem, kradljivac pa mu je odsječena ruka, potom je naređeno te mu je obješena o vrat.«[646]

Ovaj hadis je hasenun-garibun.[647] Poznat nam je samo preko Omera b. Alija el-Mukaddemija od Hadždžadža b. Ertatea. Abdur-Rahman b. Muhajriz je brat Abdullaha b. Muhajriza, a on je iz Šama.

١٨. بَاب مَا جَاءَ فِي الْخَائِنِ وَالْمُخْتَلِسِ وَالْمُنْتَهِب*

١٤٨٥. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ خَشْرَمٍ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لَيْسَ عَلَى خَائِنٍ وَلَا مُنْتَهِبٍ وَلَا مُخْتَلِسٍ قَطْعٌ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَقَدْ رَوَاهُ مُغِيرَةُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَ حَدِيثِ ابْنِ جُرَيْجٍ. وَمُغِيرَةُ بْنُ مُسْلِمٍ هُوَ بَصْرِيٌّ أَخُو [illegible] الْقَسْمَلِيِّ. كَذَا قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْمَدِينِيِّ*

18. O varalici, utajivaču i otin[illegible]

1485. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hašrem; kaže: [illegible] ispričao Isa b. Junus, prenijevši od Ibn Džurejdža, on od Ebu Zube[illegible], on od Džabira, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **»Nema za varalicu, otimača i utajivača[648] odsijecanja ruke.«**[649]

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[650] U skladu s ovim (hadisom) postupak je učenjaka. Mugire b. Muslim je prenio od Ebu Zubejra, on

---

[646] Ibn Hemmam veli: Preneseno je od Šafije i Ahmeda b. Hanbela da su smatrali da je sunnet odsječenu ruku kradljivca ili kradljivice okačiti o njihov vrat i to radi pouke ostalima. Istina je da to Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije uvijek činio.

[647] U senedu ovog hadisa je Hadždžadž b. Ertate koji je po mišljenju Nesaije slab ravija. Također je u senedu ovog hadisa i Omer b. Ali e-Mukaddemi. Za njega i Hadždžadža b. Ertatea Ibn Hadžer el-Askalani u djelu *Et-Telhisul-Habir* kaže da su prevaranti.

[648] Ibn Hemmam smatra da za varalicu nema odsijecanja ruke zato što on to što uzme, uzme na prevaru a onda tvrdi da to što je uzeto nije on uzeo, nego je zagubljeno, tako da tu nema jasnog dokaza. Za otimača nema kazne odsijecanja ruke zato što to on radi javno te se putem suda i zakona to što je oteo može povratiti, dok za utajivača nema odsijecanja ruke jer obično to što se utaji bude sitno.

[649] Na temelju ovog hadisa Itre, te učenjaci šafijske i hanefijske pravne škole smatraju da se varalici, utajivaču i otimaču neće odsijecati ruka, dok Ahmed, Ishak i Zufer smatraju da svakom od njih trojice za njihovo djelo treba odsjeći ruku.

[650] Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Buharije.

od Džabira, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično Ibn Džurejdžovu hadisu. A Mugire b. Muslim iz Basre je brat Abdul-Aziza el-Kasmelija. Tako veli Alija b. Medini.

١٩. بَاب مَا جَاءَ لَا قَطْعَ فِي ثَمَرٍ وَلَا كَثَرٍ*

١٤٨٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَبَّانَ عَنْ عَمِّهِ وَاسِعِ بْنِ حَبَّانَ أَنَّ رَافِعَ بْنَ خَدِيجٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **لَا قَطْعَ فِي ثَمَرٍ وَلَا كَثَرٍ**. هَكَذَا رَوَى بَعْضُهُمْ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَبَّانَ عَنْ عَمِّهِ وَاسِعِ بْنِ حَبَّانَ عَنْ رَافِعٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَ رِوَايَةِ اللَّيْثِ بْنِ سَعْدٍ. وَرَوَى مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ وَغَيْرُ وَاحِدٍ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَبَّانَ عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ يَذْكُرُوا فِيهِ عَنْ وَاسِعِ بْنِ حَبَّانَ*

O tome da nema odsijecanja ruke za krađu ploda i srčike sa vrha palme

1486. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Lejs, prenijevši od Jahjaa b. Seida, on od Muhammeda b. Jahjaa b. Habbana, a on od svoga amidže Vasi'a b. Hibbana da je Rafi' b. Hadidž kazao: Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada veli: **»Nema odsijecanja ruke za krađu ploda i srčike sa vrha palme.«**[651]

Tako su neki prenijeli od Jahjaa b. Seida, on od Muhammeda b. Jahjaa b. Habbana, on od svoga amidže Vasi'a b. Hibbana, on od Rafi'a b. Hadidža, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično predaji Lejsa b. Sa'da.

---

[651] Na temelju ovog hadisa Ebu Hanife smatra da nema kazne odsijecanja ruke onome ko ukrade nešto od svježeg voća, bez obzira da li je bilo čuvano ili nije. Analogno tome on smatra da nema kazne odsijecanja ruke ni onome ko ukrade nešto od mesa, mlijeka, napitaka i hljeba. Malik i Šafija smatraju da će se za sve navedeno odsijecati ruka ukoliko je to što je ukradeno bilo čuvano i štićeno. Bilježe Ebu Davud i Nesaija u *sunenima* od Amra b. Šuajba koji je kazao: "Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o voću na grani pa je rekao: Ko ga ubere toliko koliko može pojesti, ne noseći ništa kući, njega ne sljeduje ništa. Ko ga ubere toliko da nešto malo odnese i kući, sljeduje ga da ono što je odnio kući plati. A ko ukrade od njega u vrijednosti štita, sljeduje ga kazna odsijecanja ruke." Hadis Rafi'a b. Hadidža su zabilježili u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Buharije.

Malik b. Enes i mnogi drugi ovaj hadis su prenijeli od Jahjaa b. Seida, on od Muhammeda b. Jahjaa b. Habbana, on od Rafi'a b. Hadidža, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i nisu u njegovu senedu spomenuli »od Vasi'a b. Habbana«.

٢٠. بَاب مَا جَاءَ أَنْ لَا تُقْطَعُ الْأَيْدِي فِي الْغَزْوِ*

١٤٨٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ عَيَّاشِ بْنِ عَبَّاسٍ عَنْ شُيَيْمِ بْنِ بَيْتَانَ عَنْ جُنَادَةَ ابْنِ أَبِي أُمَيَّةَ عَنْ بُسْرِ بْنِ أَرْطَاةَ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **لَا تُقْطَعُ الْأَيْدِي فِي الْغَزْوِ**. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَقَدْ رَوَاه غَيْرُ ابْنِ لَهِيعَةَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ نَحْوَ هَذَا. وَيُقَالُ بُسْرُ بْنُ أَبِي أَرْطَاةَ أَيْضًا. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْهُمُ الْأَوْزَاعِيُّ لَا يَرَوْنَ أَنْ يُقَامَ الْحَدُّ فِي الْغَزْوِ بِحَضْرَةِ الْعَدُوِّ مَخَافَةَ أَنْ يَلْحَقَ مَنْ يُقَامُ عَلَيْهِ الْحَدُّ بِالْعَدُوِّ. فَإِذَا خَرَجَ الْإِمَامُ مِنْ أَرْضِ الْحَرْبِ وَرَجَعَ إِلَى دَارِ الْإِسْلَامِ أَقَامَ الْحَدَّ عَلَى مَنْ أَصَابَهُ. كَذَلِكَ قَالَ الْأَوْزَاعِيُّ*

20. O tome da se ruke ne odsijecaju tokom ratovanja

1487. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Ibn Lehia. Prenijevši od Ajjaša b. Abbasa, on od Šijejma b. Bejtana,[652] on od Džunadea b. Ebu Umejjea, a on od Busra b. Ertatea[653] koji je rekao: Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada kaže: **»Ruke se zbog krađe ne odsijecaju tokom ratovanja.«**[654]

Ovaj hadis je garibun.[655] Prenijeli su ga i drugi, osim Ibn Lehie, s ovim senedom, slično ovom (hadisu). Tako je kazao i Busr b. Ertate. U skladu sa ovim (hadisom) postupak je nekih učenjaka među kojima je i Evzaija. Oni smatraju da se tokom ratovanja, u prisustvu neprijatelja ne odsijecaju ruke za krađu iz bojazni da se onaj, nad kim bi bila izvršena

---

[652] Šijejm b. Bejtan el-Kutbani el-Masri je pouzdan ravija. Pripadao je trećoj generaciji.
[653] Busr b. Ertate, a kaže se i Ibn Ebu Ertate, pripada mlađoj generaciji ashaba.
[654] Bilježe Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud i Nesaija u *sunenima* od Busra b. Ertate "da je našao nekog čovjeka kako tokom bitke krade pa ga je izbičevao (zbog toga) a nije mu odsjekao ruku, rekavši: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nam je zabranio da tokom ratovanja (za krađu) odsijecamo ruke".
[655] Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

kazna, ne priključi neprijatelju. Kad se komandant vrati s ratišta na slobodnu teritoriju izvršit će kaznu nad kradljivcem. Tako misli i Evzaija.

٢١. بَاب مَا جَاءَ فِي الرَّجُلِ يَقَعُ عَلَى جَارِيَةِ امْرَأَتِهِ*

١٤٨٨. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي عَرُوبَةَ وَأَيُّوبَ بْنِ مِسْكِينٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ حَبِيبِ بْنِ سَالِمٍ قَالَ: **رُفِعَ إِلَى النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رَجُلٌ وَقَعَ عَلَى جَارِيَةِ امْرَأَتِهِ فَقَالَ: لَأَقْضِيَنَّ فِيهَا بِقَضَاءِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَئِنْ كَانَتْ أَحَلَّتْهَا لَهُ لَأَجْلِدَنَّهُ مِائَةً، وَإِنْ لَمْ تَكُنْ أَحَلَّتْهَا لَهُ رَجَمْتُهُ.**

١٤٨٩. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ حَبِيبِ بْنِ سَالِمٍ عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ **نَحْوَهُ**. وَفِي الْبَاب عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْمُحَبَّقِ نحوه. حَدِيثُ النُّعْمَانِ فِي إِسْنَادِهِ اضْطِرَابٌ. سَمِعْت مُحَمَّدًا يَقُولُ: لَمْ يَسْمَعْ قَتَادَةُ مِنْ حَبِيبِ بْنِ سَالِمٍ هَذَا الْحَدِيثَ. إِنَّمَا رَوَاهُ عَنْ خَالِدِ بْنِ عُرْفُطَةَ. وَقَدِ اخْتَلَفَ أَهْلُ الْعِلْمِ فِي الرَّجُلِ يَقَعُ عَلَى جَارِيَةِ امْرَأَتِهِ. فَرُوِيَ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْهُمْ عَلِيٌّ وَابْنُ عُمَرَ أَنَّ عَلَيْهِ الرَّجْمَ. و قَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ: لَيْسَ عَلَيْهِ حَدٌّ وَلَكِنْ يُعَزَّرُ. وَذَهَبَ أَحْمَدُ وَإِسْحَقُ إِلَى مَا رَوَى النُّعْمَانُ بْنُ بَشِيرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ*

21. O čovjeku koji je imao spolni odnos s robinjom svoje supruge

1488. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Nama je ispričao Hušejm, prenijevši od Seida b. Ebu Arubea, on od Ejuba b. Miskina, on od Katadea, a on od Habiba b. Salima[656] koji je kazao: »**Optužen je Nu'manu b. Beširu**[657] **čovjek koji je imao odnos s robinjom svoje supruge, pa je rekao: U ovom slučaju ću presuditi onako kako je** (u sličnim slučajevima) **sudio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Ukoliko mu** (supruga) **bude dozvolila da ima odnos s njom, u**

---

[656] Habib b. Salim el-Ensari, štićenik je Nu'mana b. Bešira i njegov pisar. Kao ravija nije loš. Pripadao je trećoj generaciji.

[657] Nu'man b. Bešir el-Ensari el-Hazredži poznati je ashab. Bio je namjesnik u Kufi. Ubijen je u Humsu (današnja Sirija).

tom slučaju ću mu udariti stotinu udaraca bičem,[658] a ukoliko ne bude, onda ću ga kamenovati.«

1489. Ispričao nam je Alija b. Hudžr; kaže: Nama je ispričao Hušejm, prenijevši od Ebu Bišra, on od Habiba b. Salima, a on od Nu'mana b. Bešira **slično** (prethodnom hadisu).

Na ovu temu, slično prethodnom hadisu, prenio je hadis i Seleme b. Muhabbek. U senedu Nu'manovog hadisa postoji poremećaj. Čuo sam Muhammeda (Buhariju) kada je rekao da ni Katade, također, ovaj hadis nije čuo od Habiba b. Salima, nego ga je prenio od Halida b. Urfutatea. Učenjaci su se razišli u pogledu čovjeka koji bi imao odnos s robinjom svoje supruge. Preneseno je od mnogih Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba, među kojima su i Alija i Ibn Omer, da smatraju da bi ga trebalo kamenovati. Ibn Mesud veli: Ne sljeduje ga definisana kazna (hadd) nego ga sljeduje ta'zir (nedefinisana kazna). Ahmed i Ishak smatraju da s njim treba postupiti u duhu onoga što je Nu'man b. Bešir prenio od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

٢٢. بَاب مَا جَاءَ فِي الْمَرْأَةِ إِذَا اسْتُكْرِهَتْ عَلَى الزِّنَا*

١٤٩٠. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ حَدَّثَنَا مُعَمَّرُ بْنُ سُلَيْمَانَ الرَّقِّيُّ عَنِ الْحَجَّاجِ بْنِ أَرْطَاةَ عَنْ عَبْدِ الْجَبَّارِ بْنِ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: **اسْتُكْرِهَتِ امْرَأَةٌ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَدَرَأَ عَنْهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْحَدَّ وَأَقَامَهُ عَلَى الَّذِي أَصَابَهَا. وَلَمْ يُذْكَرْ أَنَّهُ جَعَلَ لَهَا مَهْرًا.** هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ وَلَيْسَ إِسْنَادُهُ بِمُتَّصِلٍ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ مِنْ غَيْرِ هَذَا الْوَجْهِ. سَمِعْتُ مُحَمَّدًا يَقُولُ: عَبْدُ الْجَبَّارِ بْنُ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ لَمْ يَسْمَعْ مِنْ أَبِيهِ وَلَا أَدْرَكَهُ. يُقَالُ إِنَّهُ وُلِدَ بَعْدَ مَوْتِ أَبِيهِ بِأَشْهُرٍ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا الْحَدِيثِ عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ، أَنْ لَيْسَ عَلَى الْمُسْتَكْرَهَةِ حَدٌّ*

١٤٩١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ إِسْرَائِيلَ حَدَّثَنَا سِمَاكُ بْنُ حَرْبٍ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ وَائِلٍ الْكِنْدِيِّ عَنْ أَبِيهِ: **أَنَّ امْرَأَةً خَرَجَتْ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ**

---

[658] Ibnul-Arebi smatra da bi mu u tom slučaju udario stotinu udaraca bičem, kao opomenu, a ne kao kaznu, s ciljem da tako nešto ubuduće ne čini, pošto se u tom slučaju njegov odnos s robinjom ne bi tretirao kao blud, s obzirom da mu je vlasnica robinje to dozvolila. Odnos s robinjom bez dopuštenja vlasnika se tretira kao blud, a s obzirom da je bio oženjen, njega bi slijedila kazna kamenovanjem.

تُرِيدُ الصَّلَاةَ. فَتَلَقَّاهَا رَجُلٌ فَتَجَلَّلَهَا فَقَضَى حَاجَتَهُ مِنْهَا، فَصَاحَتْ، فَانْطَلَقَ. وَمَرَّ عَلَيْهَا رَجُلٌ فَقَالَتْ: إِنَّ ذَاكَ الرَّجُلَ فَعَلَ بِي كَذَا وَكَذَا. وَمَرَّتْ بِعِصَابَةٍ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ فَقَالَتْ: إِنَّ ذَاكَ الرَّجُلَ فَعَلَ بِي كَذَا. فَانْطَلَقُوا فَأَخَذُوا الرَّجُلَ الَّذِي ظَنَّتْ أَنَّهُ وَقَعَ عَلَيْهَا وَأَتَوْهَا فَقَالَتْ: نَعَمْ، هُوَ هَذَا. فَأَتَوْا بِهِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَلَمَّا أَمَرَ بِهِ لِيُرْجَمَ قَامَ صَاحِبُهَا الَّذِي وَقَعَ عَلَيْهَا فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنَا صَاحِبُهَا. فَقَالَ لَهَا: اذْهَبِي فَقَدْ غَفَرَ اللَّهُ لَكِ. وَقَالَ لِلرَّجُلِ قَوْلًا حَسَنًا، وَقَالَ لِلرَّجُلِ الَّذِي وَقَعَ عَلَيْهَا ارْجُمُوهُ, وَقَالَ: لَقَدْ تَابَ تَوْبَةً لَوْ تَابَهَا أَهْلُ الْمَدِينَةِ لَقُبِلَ مِنْهُمْ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ صَحِيحٌ. وَعَلْقَمَةُ بْنُ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ سَمِعَ مِنْ أَبِيهِ وَهُوَ أَكْبَرُ مِنْ عَبْدِ الْجَبَّارِ بْنِ وَائِلٍ. وَعَبْدُ الْجَبَّارِ لَمْ يَسْمَعْ مِنْ أَبِيهِ*

22. O ženi koja bude prisiljena na blud

1490. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Nama je ispričao Muammer b. Sulejman er-Rekki, prenijevši od Hadždžadža b. Ertatea, on od Abdul-Džebbara b. Vaila b. Hudžra, a on od svoga oca koji je kazao: »**U vrijeme Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jedna žena je silovana pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odbio da kazni nju a kaznio je čovjeka koji joj je to uradio. Ravija nije spomenuo da li je** (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem,) **odredio** (da joj počinilac za to) **da mehr** (vjenčani dar).«

Ovaj hadis je garibun a i sened mu nije spojen.[659] Ovaj hadis je prenesen i drugim senedom. (Tirmizija) kaže: Čuo sam Muhammeda (Buhariju) kada kaže da Abdul-Džebbar b. Vail b. Hudžr nije slušao (hadise) od svoga oca, niti ga je zatekao. Kaže se da je rođen nekoliko mjeseci nakon smrti svoga oca. U skladu s ovim hadisom praksa je učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostalih. Oni smatraju da nema kazne nad osobom koja bude prisiljena na blud.

1491. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja; kaže: Nama je ispričao Muhammed b. Jusuf, prenijevši od Israila, a ispričao nam je Simak b. Harb, prenijevši od Alkame b. Vaila el-Kindija, a on od svoga

---

[659] Abdul-Džebbar b. Vail nije mogao slušati (hadise) od svoga oca, jer je, po nekima, rođen nekoliko mjeseci nakon njegove smrti.

oca: »**Jedna žena je u vrijeme Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pošla na namaz** (u džamiju). **Presreo ju je neki čovjek, prekrio je svojom odjećom i silovao. Kad je ona zavrištala, on je pobjegao. Pored nje naiđe neki čovjek a ona reče: Taj čovjek mi je učinio to i to. Potom je prošla pored skupine muhadžira i rekla: Taj čovjek mi je uradio to i to. Oni odoše čovjeku, za koga je mislila da ju je silovao, uzeše ga i dovedoše pred nju. Ona reče: To je taj. Potom ga odvedoše Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Kad naredi da se kamenuje, ustade čovjek koji ju je uistinu silovao i reče: Allahov Poslaniče, ja sam joj to učinio.** (Čuvši to Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem,) **reče ženi: Idi, Allah ti je već oprostio. Čovjeku koji bijaše doveden uputi riječi izvinjenja, a za čovjeka koji ju je silovao reče: Kamenujte ga.** (Kad to uradiše) **on reče: On se pokajao takvim pokajanjem, da bi kad bi se takvim pokajanjem kajali stanovnici Medine, bilo bi to od njih primljeno.«**

Ovaj hadis je hasenun-garibun-sahihun. Alkame b. Vail b. Hudžr je slušao (hadise) od svoga oca jer je on stariji od Abdul-Džebbara b. Vaila. Dok Abdul-Džebbar b. Vail nije slušao (hadise) od svoga oca.

٢٣. بَاب مَا جَاءَ فِيمَنْ يَقَعُ عَلَى الْبَهِيمَةِ*

١٤٩٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو السَّوَّاقُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ : **مَنْ وَجَدْتُمُوهُ وَقَعَ عَلَى بَهِيمَةٍ فَاقْتُلُوهُ وَاقْتُلُوا الْبَهِيمَةَ.** فَقِيلَ لِابْنِ عَبَّاسٍ مَا شَأْنُ الْبَهِيمَةِ؟ قَالَ: مَا سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي ذَلِكَ شَيْئًا وَلَكِنْ أَرَى رَسُولَ اللَّهِ كَرِهَ أَنْ يُؤْكَلَ مِنْ لَحْمِهَا أَوْ يُنْتَفَعَ بِهَا، وَقَدْ عُمِلَ بِهَا ذَلِكَ الْعَمَلُ. هَذَا حَدِيثٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّم. وَرَوَى سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي رُزَيْنٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ قَالَ: مَنْ أَتَى بَهِيمَةً فَلَا حَدَّ عَلَيْهِ.*

١٤٩٣. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ **وَهَذَا أَصَحُّ مِنَ الْحَدِيثِ الْأَوَّلِ.** وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَهُوَ قَوْلُ أَحْمَدَ وَإِسْحَقَ*

23. O onome koji opći sa životinjom

1492. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Amr es-Sevvak; kaže: Nama je ispričao Abdul-Aziz b. Muhammed, prenijevši od Amra b. Ebu Amra, on od Ikrimea, a on od Ibn Abbasa koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Koga nađete da opći sa životinjom ubijte i njega i životinju.**«[660]

Neko reče Ibn Abbasu: Šta je kriva životinja? On reče: O tome od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nisam ništa čuo, ali pretpostavljam da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prezirao da se od životinje s kojom je to urađeno jede meso ili da se bilo šta od nje koristi.

Ovaj nam je hadis poznat samo preko Amra b. Ebu Amra, od Ikrimea, on od Ibn Abbasa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Sufjan es-Sevri je prenio od Asima, on od Ebu Ruzejna, a on od Ibn Abbasa da je kazao: »Za onoga koji opći sa životinjom nema (šeri'atske) kazne.«[661]

1493. TAKO NAM JE ISPRIČAO Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nama je ispričao Sufjan es-Sevri, i ovo je pouzdanije od prvog hadisa. U skladu s ovim (hadisom) postupak je učenjaka. To je stav i Ahmeda i Ishaka.

٢٤. بَاب مَا جَاءَ فِي حَدِّ اللُّوطِيِّ*

١٤٩٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو السَّوَّاقُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنْ وَجَدْتُمُوهُ يَعْمَلُ عَمَلَ قَوْمِ لُوطٍ فَاقْتُلُوا الْفَاعِلَ وَالْمَفْعُولَ بِهِ.** وَفِي الْبَاب عَنْ جَابِرٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ. وَإِنَّمَا يُعْرَفُ هَذَا الْحَدِيثُ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَرَوَى مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَقَ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو فَقَالَ: مَلْعُونٌ مَنْ عَمِلَ عَمَلَ قَوْمِ لُوطٍ. وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ الْقَتْلَ. وَذَكَرَ فِيهِ مَلْعُونٌ مَنْ أَتَى بَهِيمَةً. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ عَنْ عَاصِمِ بْنِ عُمَرَ عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي

---

660 Neki smatraju da životinju treba ubiti da ne bi donijela mladunče koje bi moglo biti u ljudskom obliku.

661 Hasan el-Basri smatra da općenje sa životinjom ima tretman bluda, tako da će se, po njegovom mišljenju, nad takvom osobom primijeniti ista kazna koja se primjenjuje nad bludnikom i bludnicom.

صَالِحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: اقْتُلُوا الْفَاعِلَ وَالْمَفْعُولَ بِهِ. هَذَا حَدِيثٌ فِي إِسْنَادِهِ مَقَالٌ. وَلَا نَعْرِفُ أَحَدًا رَوَاهُ عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ غَيْرَ عَاصِمِ بْنِ عُمَرَ الْعُمَرِيِّ، وَعَاصِمُ بْنُ عُمَرَ يُضَعَّفُ فِي الْحَدِيثِ مِنْ قِبَلِ حِفْظِهِ. وَاخْتَلَفَ أَهْلُ الْعِلْمِ فِي حَدِّ اللُّوطِيِّ. فَرَأَى بَعْضُهُمْ أَنَّ عَلَيْهِ الرَّجْمَ أَحْصَنَ أَوْ لَمْ يُحْصِنْ. وَهَذَا قَوْلُ مَالِكٍ وَالشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. و قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ فُقَهَاءِ التَّابِعِينَ مِنْهُمْ الْحَسَنُ الْبَصْرِيُّ وَإِبْرَاهِيمُ النَّخَعِيُّ وَعَطَاءُ بْنُ أَبِي رَبَاحٍ وَغَيْرُهُمْ قَالُوا: حَدُّ اللُّوطِيِّ حَدُّ الزَّانِي. وَهُوَ قَوْلُ الثَّوْرِيِّ وَأَهْلِ الْكُوفَةِ*

١٤٩٥. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ عَبْدِ الْوَاحِدِ الْمَكِّيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عُقَيْلٍ أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرًا يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّ أَخْوَفَ مَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي عَمَلُ قَوْمِ لُوطٍ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. إِنَّمَا نَعْرِفُهُ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عُقَيْلِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَنْ جَابِرٍ*

24. O kazni za homoseksualca

1494. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Amr es-Sevvak; kaže: Nama je ispričao Abdul-Aziz b. Muhammed, prenijevši od Amra b. Ebu Amra, on od Ikrimea, a on od Ibn Abbasa koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Za koga saznate da čini ono što je činio Lutov narod, ubijte i njega i onog s kim je to učinio.**«[662]

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Džabira i Ebu Hurejrea. Ovaj nam je hadis poznat u ovoj formi preko Ibn Abbasa od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, Muhammed b. Ishak je ovaj hadis prenio od Amra b. Amra (da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao:

[662] Na temelju ovog hadisa Malik i Ahmed smatraju da će homoseksualci biti kamenovani (kako onaj koji to čini tako i onaj s kim to čini) bez obzira da li su ženjeni ili nisu. Šafija, u jednom od svojih stavova, smatra da će biti kamenovani i onaj koji to čini a i onaj s kim to čini, svejedno bili ženjeni ili ne. U jednom od svojih stavova smatra, međutim, da će biti kamenovan samo onaj koji to čini, dok će osoba s kojom to radi biti kažnjena sa stotinu udaraca bičem i ona će biti prognana iz mjesta boravka na godinu dana. Es-Sevri, Ebu Jusuf i Muhammed smatraju da nad homoseksualcima treba primjenjivati istu kaznu kao i nad bludnicima i bludnicama. Ako su ženjeni treba ih kamenovati, a ako nisu udariti im po stotinu udaraca bičem i prognati ih iz mjesta boravka na godinu dana. Ebu Hanife i Šafija, u jednom od svojih stavova, smatraju da homoseksualce treba samo opomenuti i ukoriti i nad njima ne provoditi šeri'atsku kaznu. Oni za ovakav stav nemaju valjanog argumenta.

»Proklet je onaj koji čini ono što je činio Lutov narod.« U njemu nije spomenuo ubijanje ali je spomenuo da je proklet i onaj koji opći sa životinjom. Prenesen je ovaj hadis i od Asima b. Omera, on od Suhejla b. Ebu Saliha, on od svoga oca, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Ubijte i onoga ko to čini i onoga s kim to čini.« Na sened ovog hadisa ima primjedbi. Nije nam poznato da ga je iko drugi osim Asima b. Omera el-Umerija prenio od Suhejla b. Ebu Saliha, a Asim b. Omer je smatran slabim ravijom hadisa, zbog lošeg pamćenja. Učenjaci su se razišli u pogledu kazne za homoseksualca. Neki učenjaci smatraju da će takva osoba biti kamenovana bez obzira da li je ženjena ili nije. Ovo je stav i Malika, Šafije, Ahmeda i Ishaka.

Neki šeri'atski pravnici iz generacije tabi'ina, među kojima su i Hasan el-Basri, Ibrahim en-Nehai, Ata b. Ebu Rebah i drugi, smatraju da će se nad takvim osobama primijeniti ista kazna koja se primjenjuje nad bludnikom i bludnicom. Ovo je i stav Es-Sevrija i učenjaka iz Kufe.

1495. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričao nam je Jezid b. Harun; kaže: Nama je ispričao Hemmam, prenijevši od Kasima b. Abdul-Vahida el-Mekkija, a on od Abdullaha b. Muhammeda b. Ukajla da je čuo Džabira kada kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Najviše čega se plašim za moje sljedbenike je homoseksualizam.**«

Ovaj hadis je hasenun-garibun.[663] U ovoj formi nam je poznat preko Abdullaha b. Muhammeda b. Ukala b. Ebu Taliba od Džabira.

٢٥. بَاب مَا جَاءَ فِي الْمُرْتَدِّ*

١٤٩٦. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدَةَ الضَّبِّيُّ ا حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ: أَنَّ **عَلِيًّا حَرَّقَ قَوْمًا ارْتَدُّوا عَنِ الْإِسْلَامِ. فَبَلَغَ ذَلِكَ ابْنَ عَبَّاسٍ فَقَالَ: لَوْ كُنْتُ أَنَا لَقَتَلْتُهُمْ لِقَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ بَدَّلَ دِينَهُ فَاقْتُلُوهُ. وَلَمْ أَكُنْ لِأُحَرِّقَهُمْ لِأَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا تُعَذِّبُوا بِعَذَابِ اللَّهِ. فَبَلَغَ ذَلِكَ عَلِيًّا فَقَالَ صَدَقَ ابْنُ عَبَّاسٍ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ فِي الْمُرْتَدِّ. وَاخْتَلَفُوا فِي الْمَرْأَةِ إِذَا ارْتَدَّتْ عَنِ الْإِسْلَامِ. فَقَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ: تُقْتَلُ. وَهُوَ قَوْلُ الْأَوْزَاعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. وَقَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ: تُحْبَسُ وَلَا تُقْتَلُ. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَغَيْرِهِ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ*

[663] Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu.*

25. O kazni za odmetnika od vjere (islama)

1496. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Abde ed-Dabbijj; kaže: Ispričao nam je Abdul-Vehhab es-Sekafi; kaže: Nama je ispričao Ejjub, prenijevši od Ikrimea da je Alija spalio neke ljude koji su se odmetnuli od vjere. Kad ta vijest doprije do Ibn Abbasa[664], on reče: Da sam ja bio (na njegovom mjestu), ja bih ih (samo) pobio u skladu s riječima Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je kazao: »**Ko promijeni svoju vjeru, ubijte ga.**« Ja ih ne bih spaljivao jer je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Ne kažnjavajte Allahovom kaznom.**« Kad to ču, Alija reče: Istinu je kazao Ibn Abbas.[665]

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[666] U skladu s ovim (hadisom) postupak je učenjaka u pogledu odmetnika od vjere. Učenjaci se (jedino) razilaze u pogledu žene koja se odmetne od vjere (islama). Neki učenjaci smatraju da je treba ubiti. To je stav i Evzaije, Ahmeda i Ishaka. Neki, pak, učenjaci smatraju da će odmetnici od vjere biti uhapšeni a neće biti ubijeni. Ovo je stav Sufjana es-Sevrija i ostalih učenjaka iz Kufe.

٢٦. بَاب مَا جَاءَ فِيمَنْ شَهَرَ السِّلَاحَ*

١٤٩٧. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ وَأَبُو السَّائِبِ قَالَا: حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ جَدِّهِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَنْ حَمَلَ عَلَيْنَا السِّلَاحَ فَلَيْسَ مِنَّا**. وَفِي الْبَاب عَنْ ابْنِ عُمَرَ وَابْنِ الزُّبَيْرِ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَسَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ. حَدِيثُ أَبِي مُوسَى حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

[664] Ibn Abbas je tada bio guverner Basre.

[665] Taberanija u *Mu'džemul-Vesitu* bilježi od Suvejda b. Gaflea, da su se neki ljudi odmetnuli od islama. Alija ih zovnu. Prvo ih ugosti a potom ih pozva u islam. Pošto odbiše, on naredi da se iskopa jama, sabljom im odrubi glave, naredi da se njihova tijela bace u jamu, potom naredi te na njih nabacaše drva i spališe ih, a onda reče: Istinu je kazao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Ebu Muzfir el-Esfrajini u djelu *El-Milelu Ven-Nihalu*, tvrdi da se tu radilo o skupini rafidija na čijem je čelu stajao Jevrej Abdullah b. Seb'e koji bijaše samo prividno primio islam.

[666] Bilježi ga i Buharija u *Sahihu*.

26. O onome koji uperi oružje u drugog

1497. ISPRIČALI SU NAM Ebu Kurejb i Ebu Saib i kazali: Nama je ispričao Ebu Usama, prenijevši od Burejda b. Abdullaha b. Ebu Burdea, on od svoga djeda Ebu Burdea, on od Ebu Musaa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »**Onaj ko na nas okrene oružje, nije naš.**«

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ibn Omera, Ibn Zubejra, Ebu Hurejrea i Selemea b. Ekvea. Ebu Musaov hadis je hasenun-sahihun.[667]

٢٧. بَاب مَا جَاءَ فِي حَدِّ السَّاحِرِ*

١٤٩٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ إِسْمَعِيلَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ جُنْدُبٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **حَدُّ السَّاحِرِ ضَرْبَةٌ بِالسَّيْفِ.** هَذَا حَدِيثٌ لَا نَعْرِفُهُ مَرْفُوعًا إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَإِسْمَعِيلُ بْنُ مُسْلِمٍ الْمَكِّيُّ يُضَعَّفُ فِي الْحَدِيثِ مِنْ قِبَلِ حِفْظِهِ. وَإِسْمَعِيلُ بْنُ مُسْلِمٍ الْعَبْدِيُّ الْبَصْرِيُّ قَالَ وَكِيعٌ: هُوَ ثِقَةٌ. وَيُرْوَى عَنِ الْحَسَنِ أَيْضًا. وَالصَّحِيحُ عَنْ جُنْدَبٍ مَوْقُوفٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا الْحَدِيثِ عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. وَهُوَ قَوْلُ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ. و قَالَ الشَّافِعِيُّ: إِنَّمَا يُقْتَلُ السَّاحِرُ إِذَا كَانَ يَعْمَلُ فِي سِحْرِهِ مَا يَبْلُغُ بِهِ الْكُفْرَ. فَإِذَا عَمِلَ عَمَلًا دُونَ الْكُفْرِ فَلَمْ نَرَ عَلَيْهِ قَتْلًا*

27. O kazni za sihirbaza (vrača)

1498. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Nama je ispričao Ebu Muavija, on je prenio od Ismaila b. Muslima, on od Hasana, a on od Džunduba koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Kazna za sihirbaza** (vrača) **je udarac sabljom.**«[668]

---

[667] Bilježi ga i Buharija u *Sahihu.*

[668] Nevevi u komentaru Muslimovog *Sahiha* kaže: Bavljenje sihrom (čarolijom) po mišljenju svih učenjaka spada u najteže grijehe. Ponekad to prerasta i u nevjerstvo. Također i podučavati drugog sihru (čaroliji, spada u velike grijehe). Neki učenjaci ovaj hadis uzimaju kao dokaz tvrdnji da sihirbaza (vrača) sljeduje smrtna kazna-odsijecanje glave sabljom. Međutim, ovaj hadis je, po mišljenju Ibn Hadžera el-Askalanija, slab, jer je u njegovu senedu Ismail b. Muslim el-Mekki koji je po ocjeni hadiskih učenjaka slab ravija.

Ovaj nam je hadis kao merfu' poznat samo s ovim senedom, a Ismaila b. Muslima su neki smatrali slabim ravijom hadisa i to zbog pamćenja. Za Ismaila b. Muslima el-Abdija el-Basrija Veki' kaže da je pouzdan ravija. On također prenosi od Hasana, a vjerodostojno je ono što od Džunduba prenosi kao mevkuf. U skladu s ovim hadisom postupak je nekih učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostalih. To je stav i Malika b. Enesa. Šafija veli: Sihirbaz (vrač) će biti ubijen samo onda ako svojom čarolijom zađe u nevjerstvo, a ako svojom čarolijom ne zalazi u nevjerstvo on smatra da ga ne treba ubijati.

٢٨. بَاب مَا جَاءَ فِي الْغَالِّ مَا يُصْنَعُ بِهِ*

١٤٩٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ مُحَمَّدِ ابْنِ زَائِدَةَ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَنْ وَجَدْتُمُوهُ غَلَّ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَاحْرِقُوا مَتَاعَهُ.** قَالَ صَالِحٌ: فَدَخَلْتُ عَلَى مَسْلَمَةَ وَمَعَهُ سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ فَوَجَدَ رَجُلًا قَدْ غَلَّ، فَحَدَّثَ سَالِمٌ بِهَذَا الْحَدِيثِ، فَأَمَرَ بِهِ فَأُحْرِقَ مَتَاعُهُ. فَوُجِدَ فِي مَتَاعِهِ مُصْحَفٌ. فَقَالَ سَالِمٌ: بِعْ هَذَا وَتَصَدَّقْ بِثَمَنِهِ. هَذَا الْحَدِيثُ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَهُوَ قَوْلُ الْأَوْزَاعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. وَسَأَلْتُ مُحَمَّدًا عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ فَقَالَ: إِنَّمَا رَوَى هَذَا صَالِحُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ زَائِدَةَ وَهُوَ أَبُو وَاقِدٍ اللَّيْثِيُّ وَهُوَ مُنْكَرُ الْحَدِيثِ. قَالَ مُحَمَّدٌ: وَقَدْ رُوِيَ فِي غَيْرِ حَدِيثٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْغَالِّ فَلَمْ يَأْمُرْ فِيهِ بِحَرْقِ مَتَاعِهِ. وَقَالَ هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ*

28. O tome kako će se postupiti s onim koji ukrade nešto od ratnog plijena

1499. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Amr; kaže: Nama je ispričao Abdul-Aziz b. Muhammed, prenijevši od Saliha b. Muhammeda b. Zaide, on od Salima b. Abdullaha b. Omera, on od Abdullaha b. Omera, a on od Omera da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »**Za koga saznate da je u borbi na Allahovom putu ukrao** (nešto) **od ratnog plijena, spalite njegov prtljag.**«[669]

---

[669] Na temelju ovog hadisa Evzaija, Ahmed, Ishak, Mekhul i Hasan el-Basri smatraju da će, kao kazna osobi za koju se ustanovi da je pokrala ratni plijen, biti zapaljen sav lični prtljag, osim mushafa i jahalice, ukoliko je bude imao.

Salih kaže: Jednom prilikom sam ušao kod Mesleme. Kod njega je bio i Salim b. Abdullah. Saznavši za čovjeka koji je pokrao ratni plijen Salim ispriča ovaj hadis i naredi da mu zapale prtljag. Pošto u njegovu prtljagu nađoše mushaf, Salim reče: Ovo prodaj i novac koji dobiješ podijeli kao milostinju. Ovaj hadis je garibun.[670] Poznat nam je samo ovim senedom. U skladu s ovim (hadisom) postupak je nekih učenjaka. To je stav i Evzaije, Ahmeda i Ishaka.

(Tirmizija) kaže: Upitao sam Muhammeda (Buhariju) za ovaj hadis pa je kazao: Ovaj (hadis) je prenio Salih b. Muhammed b. Zaide, a on je ustvari Ebu Vakid el-Lejsi, on je slab ravija, uz to se prilikom prenošenja suprotstavljao pouzdanim ravijama. Muhammed kaže: U više hadisa od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, preneseno je o čovjeku koji je pokrao ratni plijen (ali se u njima ne spominje) da je naređeno da mu spale prtljag. Ebu Isa kaže da je ovaj hadis garibun.

٢٩. بَاب مَا جَاءَ فِيمَنْ يَقُولُ لِآخَرَ يَا مُخَنَّثُ*

١٥٠٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رَافِعٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْمَعِيلَ بْنِ أَبِي حَبِيبَةَ عَنْ دَاوُدَ بْنِ الْحُصَيْنِ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِذَا قَالَ الرَّجُلُ لِلرَّجُلِ يَا يَهُودِيُّ فَاضْرِبُوهُ عِشْرِينَ. وَإِذَا قَالَ يَا مُخَنَّثُ فَاضْرِبُوهُ عِشْرِينَ. وَمَنْ وَقَعَ عَلَى ذَاتِ مَحْرَمٍ فَاقْتُلُوهُ.** هَذَا حَدِيثٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَإِبْرَاهِيمُ بْنُ إِسْمَعِيلَ يُضَعَّفُ فِي الْحَدِيثِ. وَقَدْ رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ. رَوَاهُ الْبَرَاءُ بْنُ عَازِبٍ وَقُرَّةُ بْنُ إِيَاسٍ الْمُزَنِيُّ: أَنَّ رَجُلًا تَزَوَّجَ امْرَأَةَ أَبِيهِ فَأَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقَتْلِهِ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَصْحَابِنَا. قَالُوا: مَنْ أَتَى ذَاتَ مَحْرَمٍ وَهُوَ يَعْلَمُ فَعَلَيْهِ الْقَتْلُ. و قَالَ أَحْمَدُ: مَنْ تَزَوَّجَ أُمَّهُ قُتِلَ. و قَالَ : مَنْ وَقَعَ عَلَى ذَاتِ مَحْرَمٍ قُتِلَ.

29. O onome koji drugom rekne da je dvospolac

1500. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Rafi'; kaže: Nama je ispričao Ibn Ebu Fudejk, prenijevši od Ibrahima b. Ismaila b. Ebu Habibe, on od Davuda b. Husajna, on od Ikrimea, on od Ibn Abbasa, a

[670] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Hakim u *Mustedreku*, te Ebu Davud i Bejhekija u *sunenima*.

on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »**Kada osoba rekne muslimanu o, jevrejine**[671]**, udarite joj dvadest udaraca bičem. A i kada mu rekne o, dvospolče, udarite joj dvadeset udaraca bičem. Ko učini preljub s osobom sa kojom se, po šeri'atu, ne može vjenčati, ubijte ga.**«

Ovaj hadis nam je poznat samo s ovim senedom, a Ibrahim b. Ismail je slab ravija hadisa.

Preneseno je od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, preko više seneda: Prenio ga je Bera b. Azib i Kurre b. Ijas el-Muzeni da se neki čovjek oženio suprugom svoga oca pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da ga ubiju. U skladu s ovim (hadisom) je postupak naših pristalica. Oni vele da onoga koji znajući (da je to haram) obljubi osobu sa kojom se po šeri'atu ne može vjenčati, treba ubiti.

Ahmed kaže: Onoga ko bi se oženio majkom treba ubiti. Ishak kaže: Onoga ko obljubi osobu s kojom se po šeri'atu ne može vjenčati, treba ubiti.

٣٠. بَاب مَا جَاءَ فِي التَّعْزِيرِ*

١٥٠١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْث بن سعدُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ بُكَيْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْأَشَجِّ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّه عَنْ أَبِي بُرْدَةَ بْنِ نِيارٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **لَا يُجْلَدُ فَوْقَ عَشْرِ جَلَدَاتٍ إِلَّا فِي حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللَّهِ..** وَقَدْ رَوَى هَذَا الْحَدِيثَ ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ بُكَيْرٍ فَأَخْطَأَ فيه وَقَالَ: عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ جَابِرِ بْنِ عَبْد اللَّه عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ خَطَأٌ. وَالصَّحِيحُ حَدِيثُ اللَّيْث بْنِ سَعْدٍ إِنَّمَا هُوَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّه عَنْ أَبِي بُرْدَةَ بْنِ نِيَارٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّم. و هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ، لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيث بُكَيْرِ بْنِ الْأَشَجِّ. وَقَدِ اخْتَلَفَ أَهْلُ الْعِلْمِ فِي التَّعْزِيرِ. وَأَحْسَنُ شَيْءٍ يرُوِيَ فِي التَّعْزِيرِ هَذَا الْحَدِيثُ*

[671] Po mišljenju Alija el-Karija ovo se odnosi i na onu osobu koja muslimanu rekne da je kršćanin ili da je nevjernik (kjafir).

30. O ta'ziru[672]

1501. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Lejs b. Sa'd, prenijevši od Jezida b. Ebu Habiba, on od Bukejra b. Abdullaha b. Ešedždža, on od Sulejmana b. Jesara, on od Abdur-Rahmana b. Džabira b. Abdullaha, a on od Burdea b. Nijara koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Samo se više od deset udaraca zadaje prilikom izvršenja jedne od Allahovih** (definiranih) **kazni.«**[673]

Ovaj hadis je Ibn Lehia prenio od Bukejra i pogriješio (prilikom prenošenja) rekavši: od Abdur-Rahmana b. Džabira b. Abdullaha, on od svoga oca, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a što je pogrešno, a ispravan je hadis Lejsa b. Sa'da (u kome je) Abdur-Rahman b. Džabir b. Abdullah prenio od Ebu Burdea b. Nijara, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Ovaj hadis je garibun. Poznat nam je samo preko Bukejra b. Ešedždža. Učenjaci su se razišli u pogledu ta'zira. Najbolje što je preneseno u vezi s ta'zirom je ovaj hadis.

---

672 Ta'zir je nedefinisana kazna o čijoj visini odlučuje imam, odnosno sudija.

673 Ovaj hadis je dokaz da je u slučaju prijestupa za koji nije propisana precizna kazna dozvoljeno koristiti i batine, ali, po mišljenju Lejsa, Ahmeda b. Hanbela i Ishaka, ne više od deset batina. Više od deset batina se, po njihovom mišljenju, udara samo onim osobama nad kojim se izvršava neka od definisanih šeri'atskih kazni kao što su: kazna za blud, kazna za klevetu i kazna za pijanstvo. Malik, Šafija, Ebu Jusuf i Muhammed smatraju da se u slučaju prestupa za koji nije propisana precizna kazna, po potrebi može udariti i više od deset batina.

أبواب الصَّيْد

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ*

١ . بَاب مَا جَاءَ مَا يُؤْكَلُ مِنْ صَيْدِ الْكَلْبِ وَمَا لَا يُؤْكَلُ*

١٥٠٢. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ هَمَّامِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ: **قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! إِنَّا نُرْسِلُ كِلَابًا لَنَا مُعَلَّمَةً. قَالَ: كُلْ مَا أَمْسَكْنَ عَلَيْكَ. قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! وَإِنْ قَتَلْنَ. قَالَ: وَإِنْ قَتَلْنَ مَا لَمْ يَشْرَكْهَا كَلْبٌ غَيْرُهَا. قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! إِنَّا نَرْمِي بِالْمِعْرَاضِ. قَالَ: مَا خَزَقَ فَكُلْ، وَمَا أَصَابَ بِعَرْضِهِ فَلَا تَأْكُلْ.**

١٥٠٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ **نَحْوَهُ، إِلَّا أَنَّهُ قَالَ: وَسُئِلَ عَنِ الْمِعْرَاضِ.** وهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

١٥٠٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ حَدَّثَنَا الْحَجَّاجُ عَنْ مَكْحُولٍ عَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ، وَالْحَجَّاجُ عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ أَبِي مَالِكٍ عَنْ عَائِذِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا ثَعْلَبَةَ الْخُشَنِيَّ قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! **إِنَّا أَهْلُ صَيْدٍ. فقَا: إِذَا أَرْسَلْتَ كَلْبَكَ وَذَكَرْتَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ فَأَمْسَكَ عَلَيْكَ فَكُلْ.** قُلْتُ: وَإِنْ قَتَ؟لَ قَالَ: وَإِنْ قَتَلَ. قَالَ: قُلْت: **إِنَّا أَهْلُ رَمْيٍ. قَالَ: مَا رَدَّتْ عَلَيْكَ قَوْسُكَ فَكُلْ.** قَالَ: قُلْتُ: **إِنَّا أَهْلُ سَفَرٍ نَمُرُّ بِالْيَهُودِ وَالنَّصَارَى وَالْمَجُوسِ فَلَا نَجِدُ غَيْرَ آنِيَتِهِمْ. قَالَ: فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا غَيْرَهَا فَاغْسِلُوهَا بِالْمَاءِ ثُمَّ كُلُوا فِيهَا وَاشْرَبُوا.** وَفِي الْبَاب عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَعَائِذُ اللَّهِ هُوَ أَبُو إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيُّ *

POGLAVLJA O LOVU

od Allahova Poslanika, sallallahu alejhu ve sellem

1. Šta se od onoga što ulovi ker može, a šta ne može jesti

1502. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Ispričao nam je Kabisa; kaže: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Mensura, on od Ibrahima, on od Hemmama b. Harisa, a on od Adijja b. Hatima koji je

kazao: »**Rekao sam: Allahov Poslaniče, mi** (u lov) **šaljemo naše obučene kerove. On reče: Sve što oni uhvate, jedi.**[674] **Rekoh: Allahov Poslaniče, a šta ako oni** (ulov) **udave? On reče: Pa i ako ga udave, ukoliko nisu učestvovali i drugi psi.**[675] **Rekoh: Allahov Poslaniče, mi gađamo strijelom bez perja. On reče: Ono što strijela probije, jedi, a ono što pogodi pljoštimice a ne šiljkom, nemoj jesti.«**

1503. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja; kaže: Ispričao nam je Muhammed b. Jusuf; kaže: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Mensura **isto** kao i (prethodni hadis), osim što je kazao: Upitan je i o strijeli bez perja.

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

1504. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričao nam je Jezid b. Harun; kaže: Nama je ispričao Hadždžadž, prenijevši od Mekhula, on od Ebu Sa'lebea, Hadždžadž od Velida b. Ebu Malika, a on od Aizillaha b. Abdullaha da je čuo Ebu Sa'lebea el-Hušenija koji je kazao: »**Rekao sam: Allahov Poslaniče, mi smo lovci. On reče: Kada pošalješ kera spomenuvši Allahovo ime, ako ti šta ulovi, jedi. Rekoh: A ako** (ulov) **udavi? Reče: I ako ga udavi. Rekoh: A mi gađamo i** (strijelom)? **On reče: Ono što pogodi tvoja strijela, jedi. Rekoh: Mi putujemo i prolazimo kroz naselja Jevreja, kršćana i Sabejaca tako da nemamo drugog posuđa** (koje bi smo upotrijebili) **osim njihovog? On reče: Ukoliko ne nađete drugog osim njihovog** (posuđa), **operite ga vodom a onda jedite i pijte iz njega.«**

Na ovu temu je hadis prenesen i od Adijja b. Hatima. Ovaj hadis je hasenun. Aizullah je ustvari Ebu Idris el-Havlani.

٢. بَاب مَا جَاءَ فِي صَيْدِ كَلْبِ الْمَجُوسِ*

١٥٠٥. حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ عِيسَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا شَرِيكٌ عَنِ الْحَجَّاجِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ أَبِي بَزَّةَ عَنْ سُلَيْمَانَ الْيَشْكُرِيِّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: **نُهِينَا عَنْ صَيْدِ كَلْبِ الْمَجُوسِ.** هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَكْثَرِ أَهْلِ الْعِلْمِ لَا يُرَخِّصُونَ فِي صَيْدِ كَلْبِ الْمَجُوسِ. وَالْقَاسِمُ بْنُ أَبِي بَزَّةَ هُوَ الْقَاسِمُ بْنُ نَافِعٍ الْمَكِّيُّ*

---

674 U Buharijevoj predaji ovog hadisa stoji: "Kad pošalješ psa (u lov), nakon što si spomenuo Allahovo ime, jedi ono što on ulovi. Rekoh: A šta ako ker bude jeo ulov. Reče: Tada ga nemoj ti jesti, jer je on, u tom slučaju ulov uhvatio za sebe a ne za tebe."

675 U Buharijevoj predaji stoji i ovo: "Čovjek reče: 'Allahov Poslaniče! Ja pošaljem kera u lov i pošto ulovi, pored ulova zateknem i druge pse. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Ako kod ulova zatekneš i druge pse, nemoj jesti od tog ulova jer si ti Allahovo ime spomenuo kad si slao svoga psa a nisi ga spomenuo onim drugima."

2. O ulovu koji uhvati pas obožavaoca vatre

1505. ISPRIČAO NAM JE Jusuf b. Isa; kaže: Ispričao nam je Veki'; kaže: Nama je ispričao Šerik, prenijevši od Hadždžadža, on od Kasima b. Ebu Bezzea, on od Sulejmana Ješkurija,[676] a on od Džabira b. Abdullaha koji je kazao: »**Zabranjeno nam je** (jesti) **ono što ulovi pas obožavaoca vatre.**«[677]

Ovaj hadis je garib. Poznat nam je samo ovim senedom. U skladu s ovim (hadisom) praksa je većine učenjaka. Oni ne dopuštaju da se jede od onoga što ulovi pas obožavaoca vatre. Kasim b. Ebu Bezze je Kasim b. Nafi el-Mekki.

٣. بَاب مَا جَاءَ فِي صَيْدِ الْبُزَاةِ*

١٥٠٦. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ وَهَنَّادٌ وَأَبُو عَمَّارٍ قَالُوا: حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ مُجَالِدٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ: **سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ صَيْدِ الْبَازِي فَقَالَ: مَا أَمْسَكَ عَلَيْكَ فَكُلْ**. هَذَا حَدِيثٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ مُجَالِدٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ: لَا يَرَوْنَ بِصَيْدِ الْبُزَاةِ وَالصُّقُورِ بَأْسًا. و قَالَ مُجَاهِدٌ: الْبُزَاةُ هُوَ الطَّيْرُ الَّذِي يُصَادُ بِهِ مِنَ الْجَوَارِحِ الَّتِي قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: (وَمَا عَلَّمْتُمْ مِنَ الْجَوَارِحِ) فَسَّرَ الْكِلَابَ وَالطَّيْرَ الَّذِي يُصَادُ بِهِ. وَقَدْ رَخَّصَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ فِي صَيْدِ الْبَازِي وَإِنْ أَكَلَ مِنْهُ وَقَالُوا: إِنَّمَا تَعْلِيمُهُ إِجَابَتُهُ. وَكَرِهَهُ بَعْضُهُمْ. وَالْفُقَهَاءُ أَكْثَرُهُمْ قَالُوا: يَأْكُلُ وَإِنْ أَكَلَ مِنْهُ*

3. O ulovu koji uhvati soko

1506. ISPRIČALI SU NAM Nasr b. Ali, Hennad i Ebu Ammar i kazali: Nama je ispričao Isa b. Junus, prenijevši od Mudžalida, on od Ša'bija, a on od Adijja b. Hatima koji je kazao: »**Pitao sam Allahovog**

---

676 Sulejman el-Ješkuri je sin Ibn Kajsa el-Basrija. On je pouzdan prenosilac. Pripadao je trećoj generaciji ravija hadisa.

677 Ovo se odnosi na ulov koji zadavljen donese pas obožavaoca vatre. Ukoliko ga donese živog pa ga ovaj uspije priklati, u tom slučaju je dozvoljen. Kao što sljedbenicima islama nije dozvoljeno jesti ono što zakolju idolopoklonici, tako im nije dozvoljeno jesti ni ono što ulove njihovi psi.

Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o ulovu koji uhvati soko, pa je rekao: Ono što ti on ulovi, jedi.«[678]

Ovaj hadis nam je poznat samo preko Mudžalida od Ša'bija. U skladu s ovim hadisom praksa je učenjaka. Oni ne vide ništa loše u onome što ulove sokolovi. Mudžahid kaže: Soko je ptica grabljivica pomoću koje se lovi. On spada u životinje za koje Uzvišeni Allah kaže: »Dozvoljavaju vam se lijepa jela i ono što vam ulove životinje koje ste lovu podučili...«[679] Objasnio je da se pomoću pasa i ptica lovi. Neki učenjaci dozvoljavaju da se jede od onoga što ulovi soko, pa makar i on od tog (ulova) jeo, i vele: »Njegovo podučavanje znači njegovo odazivanje. Neki učenjaci to drže mekruhom, dok većina šeri'atskih pravnika veli: Jest će se od ulova, pa makar od njega i on jeo.«

٤. بَاب مَا جَاءَ فِي الرَّجُلِ يَرْمِي الصَّيْدَ فَيَغِيبُ عَنْهُ*

١٥٠٧. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي بِشْرٍ قَالَ: سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ يُحَدِّثُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ: **قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَرْمِي الصَّيْدَ فَأَجِدُ فِيهِ مِنَ الْغَدِ سَهْمِي. قَالَ: إِذَا عَلِمْتَ أَنَّ سَهْمَكَ قَتَلَهُ وَلَمْ تَرَ فِيهِ أَثَرَ سَبُعٍ فَكُلْ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَرَوَى شُعْبَةُ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ أَبِي بِشْرٍ وَعَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ مَيْسَرَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ . وَكِلَا الْحَدِيثَيْنِ صَحِيحٌ. وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ الْخُشَنِيِّ*

4. O čovjeku koji nakon što pogodi životinju, a životinje nestane

1507. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Ispričao nam je Ebu Davud; kaže: Nama je ispričao Šu'be, prenijevši od Ebu Bišra koji je kazao: Čuo sam od Seida b. Džubejra kada priča od Adijja b. Hatima da je rekao: **»Rekao sam: Allahov Poslaniče, ja pogodim životinju i tek je sutradan nađem, a u njoj moja strijela. On reče:**

---

[678] U Ebu Davudovoj predaji stoji: "Kada podučiš psa ili sokola, a potom ga, nakon što spomeneš Allahovo ime, pošalješ u lov, jedi od onoga što ti ulovi. Rekoh: A ako ga (ulov) ubije? On reče: I ako ga ubije, ukoliko nije nešto od njeg jeo, jer je to znak da ga je za tebe ulovio."

[679] *Sura El-Maida 4. ajet.*

Ukoliko znaš da ju je tvoja strijela ubila i na njoj ne vidiš da ju je zvijer jela, jedi.«[680]

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[681] U skladu sa njim praksa je učenjaka. Šu'be je ovaj hadis prenio od Ebu Bišra i Abdul-Melika b. Mejsere, njih dvojica od Seida b. Džubejra, a on od Adijja b. Hatima. Oba hadisa su vjerodostojna. Na ovu temu hadis je prenesen i od Ebu Sa'lebea el-Hušenija.

٥. بَاب مَا جَاءَ فِيمَنْ يَرْمِي الصَّيْدَ فَيَجِدُهُ مَيِّتًا فِي الْمَاءِ*

١٥٠٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ قال أَخْبَرَنِي عَاصِمٌ الْأَحْوَلُ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الصَّيْدِ فَقَالَ: **إِذَا رَمَيْتَ بِسَهْمِكَ فَاذْكُرِ اسْمَ اللَّهِ فَإِنْ وَجَدْتَهُ قَدْ قُتِلَ فَكُلْ إِلَّا أَنْ تَجِدَهُ قَدْ وَقَعَ فِي مَاءٍ فَلَا تَأْكُلْ فَإِنَّكَ لَا تَدْرِي الْمَاءُ قَتَلَهُ أَوْ سَهْمُكَ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

١٥٠٩. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُجَالِدٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ صَيْدِ الْكَلْبِ الْمُعَلَّمِ قَالَ: **إِذَا أَرْسَلْتَ كَلْبَكَ الْمُعَلَّمَ وَذَكَرْتَ اسْمَ اللَّهِ فَكُلْ مَا أَمْسَكَ عَلَيْكَ، فَإِنْ أَكَلَ فَلَا تَأْكُلْ فَإِنَّمَا أَمْسَكَ عَلَى نَفْسِهِ. قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَرَأَيْتَ إِنْ خَالَطَتْ كِلَابَنَا كِلَابٌ أُخَرُ؟ قَالَ: إِنَّمَا ذَكَرْتَ اسْمَ اللَّهِ عَلَى كَلْبِكَ وَلَمْ تَذْكُرْ عَلَى غَيْرِهِ**. قَالَ سُفْيَانُ: كَرِهَ لَهُ أَكْلَهُ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ فِي الصَّيْدِ وَالذَّبِيحَةِ إِذَا وَقَعَا فِي الْمَاءِ: أَنْ لَا يَأْكُلَ. فَقَالَ بَعْضُهُمْ فِي الذَّبِيحَةِ: إِذَا قُطِعَ الْحُلْقُومُ فَوَقَعَ فِي الْمَاءِ فَمَاتَ فِيهِ فَإِنَّهُ يُؤْكَلُ. وَهُوَ قَوْلُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُبَارَكِ. وَقَدِ اخْتَلَفَ أَهْلُ الْعِلْمِ فِي الْكَلْبِ إِذَا أَكَلَ مِنَ الصَّيْدِ. فَقَالَ أَكْثَرُ أَهْلِ الْعِلْمِ: إِذَا أَكَلَ الْكَلْبُ مِنْهُ فَلَا يَأْكُلْ. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُبَارَكِ وَالشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. وَرَخَّصَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ فِي الْأَكْلِ مِنْهُ وَإِنْ أَكَلَ الْكَلْبُ مِنْهُ*

---

680 Malik b. Enes veli: Ukoliko bi primijetio na životinji tragove zvijeri, ne bi je trebao jesti jer nije siguran da li ju je on ubio ili su je ubile zvijeri.

681 Bilježe ga i Ebu Davud i Nesaija u *sunenima.*

5. O onome koji puca na životinju a potom je nađe mrtvu u vodi

1508. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni; kaže: Ispričao nam je Ibn Mubarek i kazao: Obavijestio me je Asim el-Ahvel, prenijevši od Ša'bija, a on od Adijja b. Hatima da je kazao: Pitao sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o lovu pa je kazao: »**Kada odapneš strijelu, spomeni Allahovo ime, pa ako nađeš životinju ubijenu ti je jedi, osim kad je nađeš u vodi. U tom slučaju ne jedi od nje pošto nisi siguran da li se ugušila u vodi ili ju je ubila tvoja strijela.**« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[682]

1509. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Mudžalida, on od Ša'bija, a on od Adijja b. Hatima koji je kazao: »**Pitao sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o ulovu što ga ulovi podučeni pas, pa je rekao: Kada** (u lov) **pošalješ tvog obučenog psa i spomeneš Allahovo ime, jedi ono što ti on uhvati. A ako on od njega bude jeo, onda ti nemoj, jer je tad očito da je on taj ulov ulovio za sebe (a ne za tebe). Rekoh: Allahov Poslaniče, a šta veliš ako sa našim psima budu pomiješani i drugi? On reče: Ti si Allahovo ime spomenuo za svog psa a nisi za druge.**« Sufjan veli: Smatrao je pokuđenim da on od toga (ulova) jede.

U skladu s ovim (hadisom) praksa je nekih učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostalih u pogledu ulova i zaklane životinje kad padnu u vodu. Oni drže da ih ne treba jesti.

Neki učenjaci, u pogledu zaklane životinje, vele: Ako je pala u vodu nakon što joj je prerezan grkljan i u vodi umre, može se jesti. Ovo je stav i Ibn Mubareka. Učenjaci su se razišli u tome ukoliko pas jede od ulova. Većina učenjaka smatra da se treba jesti ulov od koga je jeo pas. Ovo je stav i Sufjana, Abdullaha b. Mubareka, Šafije, Ahmeda i Ishaka.

Neki, pak, učenjaci iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostali jedenje od onoga (ulova) od koga je jeo pas smatraju dozvoljenim.

---

[682] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

٦. بَاب مَا جَاءَ فِي صَيْدِ الْمِعْرَاضِ*

١٥١٠. حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ عِيسَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ: سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ صَيْدِ الْمِعْرَاضِ فَقَالَ:**مَا أَصَبْتَ بِحَدِّهِ فَكُلْ وَمَا أَصَبْتَ بِعَرْضِهِ فَهُوَ وَقِيذٌ**.

١٥١١. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ زَكَرِيَّا عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **نَحْوَهُ**. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَيْهِ عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ*

6. O ulovu strijelom bez perja

1510. ISPRIČAO NAM JE Jusuf b. Isa; kaže: Ispričao nam je Veki'; kaže: Nama je ispričao Zekerijja, prenijevši od Ša'bija, a on od Adijja b. Hatima koji je kazao: Pitao sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o ulovu strijelom bez perja pa je rekao: **»Ono što pogodiš šiljkom jedi, a ono što pogodiš pljoštimice, to se smatra da je ubijeno tupim predmetom.«**[683]

1511. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Zekerijjaa, on od Ša'bija, on od Adijja b. Hatima, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično (prethodnom hadisu).

Ovaj hadis je sahihun.[684] U skladu s njim praksa je učenjaka.

٧. بَاب مَا جَاءَ فِي الذَّبحِ بِالْمَرْوَةِ*

١٥١٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى عَنْ سَعِيد عَنْ قَتَادَةَ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّه: **أَنَّ رَجُلًا مِنْ قَوْمِه صَادَ أَرْنَبًا أَو اثْنَيْنِ فَذَبَحَهُمَا بِمَرْوَة فَعَلَّقَهُمَا حَتَّى لَقِيَ رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْه وَسَلَّمَ فَسَأَلَهُ فَأَمَرَهُ بِأَكْلِهِمَا**. وَفِي الْبَاب عَنْ مُحَمَّد بْنِ صَفْوَانَ وَرَافِعٍ وَعَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ. وَقَدْ رَخَّصَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ أَنْ يُذَكِّيَ بِمَرْوَة وَلَمْ يَرَوْا بِأَكْلِ الْأَرْنَب بَأْسًا. وَهُوَ قَوْلُ أَكْثَرِ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَقَدْ كَرِهَ بَعْضُهُمْ أَكْلَ الْأَرْنَبِ. وِ اخْتَلَفَ أَصْحَابُ الشَّعْبِيِّ فِي رِوَايَة هَذَا الْحَديث.

---

[683] Životinja ubijena tupim predmetom smatra se strvinom i nije dozvoljeno jesti njeno meso. U Buharijevoj predaji ovog hadisa stoji: "...to ne jedi."
[684] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

فَرَوَى دَاوُدُ بْنُ أَبِي هِنْدٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ صَفْوَانَ. وَرَوَى عَاصِمٌ الْأَحْوَلُ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ مُحَمَّدٍ أَوْ مُحَمَّدِ بْنِ صَفْوَانَ وَمُحَمَّدُ بْنُ صَفْوَانَ أَصَحُّ. وَرَوَى جَابِرٌ الْجُعْفِيُّ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ نَحْوَ حَدِيثِ قَتَادَةَ عَنِ الشَّعْبِيِّ. وَيُحْتَمَلُ أَنَّ يكون الشَّعْبِي روي عَنْهُمَا جميعا. قَالَ مُحَمَّدٌ: حَدِيثُ الشَّعْبِيِّ عَنْ جَابِرٍ غَيْرُ مَحْفُوظٍ*

7. O klanju na Mervi

1512. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja; kaže: Nama je ispričao Abdul-A'la, prenijevši od Seida, on od Katadea, on od Ša'bija, a on od Džabira b. Abdullaha: »**Neki čovjek je iz njegova plemena ulovio jednog ili dva zeca. Zakla ih na Mervi i objesi. Kad susrete Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, upita ga** (o tome), **a on mu reče da ih može jesti.**«[685]

Na ovu temu su hadisi preneseni i od Muhammeda b. Safvana, Rafi'a i Adijja b. Hatima. Neki učenjaci smatraju da je dozvoljeno da se kolje na Mervi i u jedenju zeca ne vide ništa loše. Ovo je stav većine učenjaka. Neki učenjaci jedenje zeca smatraju mekruhom. Šabijevi su se učenici razišli u prenošenju ovog hadisa. Davud b. Ebu Hind je prenio od Ša'bija, a on od Muhammeda b. Safvana. I Asim el-Ahvel je prenio od Ša'bija, a on od Safvana b. Muhammeda ili Muhammeda b. Safvana, a ispravnije je Muhammed b. Safvan.

Džabir el-Džu'fi prenio je od Ša'bija, a on od Džabira b. Abdullaha, slično hadisu koji je prenio Katade od Ša'bija. Postoji mogućnost da je Ša'bij prenosio od njih svih. Muhammed (Buharija) kaže: Ša'bijev hadis od Džabira nije sačuvan.

٨. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ أَكْلِ الْمَصْبُورَةِ*

١٥١٣. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحِيمِ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَفْرِيقِيِّ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ سُلَيْمٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ: **نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ**

---

[685] Na temelju ovog hadisa većina učenjaka smatra da je dozvoljeno klanje na Mervi u Mekki i da je jedenje zečijeg mesa dozvoljeno. Ibn Omer, Ikrime i Muhammed b. Ebu Lejla smatraju da je jedenje zečijeg mesa mekruh. Svoje mišljenje oni temelje na hadisu koji bilježi Ebu Davud u *Sunenu* od Abdullaha b. Omera: "Donesen je zec Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa ga nije htio jesti a nije ni zabranio da se jede njegovo meso."

أَكْلِ الْمُجَثَّمَةِ وَهِيَ الَّتِي تُصْبَرُ بِالنَّبْلِ. وَفِي الْبَابِ عَنْ عِرْبَاضِ بْنِ سَارِيَةَ وَأَنَسٍ وَابْنِ عُمَرَ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَجَابِرٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ. وحَدِيثُ أَبِي الدَّرْدَاءِ حَدِيثٌ غَرِيبٌ*

١٥١٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى وَغَيْرُ وَاحِدٍ قَالُوا: حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ وَهْبٍ أَبِي خَالِدٍ قَالَ: حَدَّثَتْنِي أُمُّ حَبِيبَةَ بِنْتُ الْعِرْبَاضِ ابْنُ سَارِيَةَ عَنْ أَبِيهَا: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى يَوْمَ خَيْبَرَ عَنْ لُحُومِ كُلِّ ذِي نَابٍ مِنَ السَّبُعِ وَعَنْ كُلِّ ذِي مِخْلَبٍ مِنَ الطَّيْرِ وَعَنْ لُحُومِ الْحُمُرِ الْأَهْلِيَّةِ وَعَنِ الْمُجَثَّمَةِ وَعَنِ الْخَلِيسَةِ وَأَنْ تُوطَأَ الْحَبَالَى حَتَّى يَضَعْنَ مَا فِي بُطُونِهِنَّ. قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى هو الْقُطَعِيُّ: سُئِلَ أَبُو عَاصِمٍ عَنِ الْمُجَثَّمَةِ فقَالَ: أَنْ يُنْصَبَ الطَّيْرُ أَوِ الشَّيْءُ فَيُرْمَى. وَسُئِلَ عَنِ الْخَلِيسَةِ فَقَالَ: الذِّئْبُ أَوِ السَّبُعُ يُدْرِكُهُ الرَّجُلُ فَيَأْخُذُهُ مِنْهُ فَيَمُوتُ فِي يَدِهِ قَبْلَ أَنْ يُذَكِّيَهَا*

١٥١٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنِ الثَّوْرِيِّ عَنْ سِمَاكٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُتَّخَذَ شَيْءٌ فِيهِ الرُّوحُ غَرَضًا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

8. O pokuđenosti jedenja (mesa) životinje koju vežu a onda je gađaju strijelama dok ne umre

1513. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Nama je ispričao Abdur-Rahim b. Sulejman, prenijevši od Ebu Ejjuba el-Ifrikija, on od Safvana b. Sulejma, on od Seida b. Musejjeba, a on od Ebu Derdaa koji je kazao: »**Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jedenje mesa životinje koja se ne kreće dok je ubijaju. To je životinja koju vežu a onda gađaju strijelama.**«

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Irbada b. Sarije, Enesa, Ibn Omera, Ibn Abbasa, Džabira i Ebu Hurejrea. Ebu Derdaov hadis je garibun.

1514. Ispričao nam je Muhammed b. Jahja i mnogi drugi i kazali: Ispričao nam je Ebu Asim, prenijevši od Vehba b. Ebu Halida koji je kazao: Ispričala mi je Ummu Habiba, kćerka Irbada b. Sarije, prenijevši od svoga oca: »**Na dan pohoda na Hajber Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je jedenje** (mesa) **od svih krvoločnih životinja koje imaju očnjake, od ptica grabljivica koje imaju kandže, od domaćeg magarca, od životinje koja se ne kreće** (zbog toga što je vezana) **dok je ubijaju i izbavljene životinje od**

zvijeri koja ugine prije klanja. Zabranio je (također) **spolni odnos sa ženama koje** (prije stupanja u brak) **budu trudne, sve dok ne rode.«**

Muhammed b. Jahja el-Kutaij kaže: Upitan je Ebu Asim o životinji koja se ne kreće prilikom ubijanja pa je kazao: To je ptica ili druga životinja koju vežu a onda je gađaju strijelama sve dok ne umre. A upitan je o životinji izbavljenoj od zvijeri, pa je rekao: To je životinja koju čovjek otme od vuka ili neke druge divlje životinje i ona umre u njegovim rukama prije nego što je prikolje.

1515. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdul-A'la; kaže: Nama je ispričao Abdur-Rezzak, prenijevši od Es-Sevrija, on od Simaka, on od Ikrimea, a on od Ibn Abbasa koji je kazao: **»Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da se nešto što ima dušu uzima za metu.«** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

٩. بَاب مَا جَاءَ فِي ذَكَاةِ الْجَنِينِ*

١٥١٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ مُجَالِدٍ، وحَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ وَكِيعٍ حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ غِيَاثٍ عَنْ مُجَالِدٍ عَنْ أَبِي الْوَدَّاكِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **ذَكَاةُ الْجَنِينِ ذَكَاةُ أُمِّهِ**. وَفِي الْبَاب عَنْ جَابِرٍ وَأَبِي أُمَامَةَ وَأَبِي الدَّرْدَاءِ وَأَبِي هُرَيْرَةَ. وهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ هَذَا الْوَجْهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ وَابْنِ الْمُبَارَكِ وَالشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. وَأَبُو الْوَدَّاكِ اسْمُهُ جَبْرُ بْنُ نَوْفٍ*

9. O klanju onoga što je u utrobi životinje

1516. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Nama je ispričao Jahja b. Seid, prenijevši od Mudžalida, kaže: A ispričao nam je Sufjan b. Veki'; kaže: Nama je ispričao Hafs b. Gijas, prenijevši od Mudžalida, on od Ebu Veddaka, on od Ebu Seida, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: **»Klanje onoga što je u utrobi majke smatra se klanjem njegove majke.«**[686]

---

[686] Neko npr. zakolje kravu, ovcu, kozu ili slično. Kad je zakolje, u njoj nađe mladunče. Samim klanjem njegove majke računa se da je i ono zaklano i nije ga potrebno, nakon što se izvadi, ponovo klati. Jedenje njegova mesa je, po mišljenju većine učenjaka, halal. Po mišljenju Ebu Hanife jedenje njegovog mesa je, ukoliko se izvadi mrtvo, haram.

Na ovu temu su hadisi preneseni i od Džabira, Ebu Umame Ebu Derdaa i Ebu Hurejrea. Ovaj hadis je hasenun.[687]

Preneseno je (ovo) i s drugim senedom od Ebu Seida. U skladu s ovim (hadisom) postupak je učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostalih. To je stav i Sufjana, Ibn Mubareka, Šafije, Ahmeda i Ishaka. Ebu Veddaku je ime Džebr b. Nevf.

١٠. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ كُلِّ ذِي نَابٍ وَذِي مِخْلَبٍ*

١٥١٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحَسَنِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيِّ عَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ الْخُشَنِيِّ قَالَ: **نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ كُلِّ ذِي نَابٍ مِنَ السِّبَاعِ**.

١٥١٨. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَغَيْرُ وَاحِدٍ قَالُوا: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ **بِهَذَا الاسنادِ نَحْوَهُ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيُّ اسْمُهُ عَائِذُ اللَّهِ ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ*

١٥١٩. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا أَبُو النَّضْرِ حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ بْنُ عَمَّارٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: **حَرَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعْنِي يَوْمَ خَيْبَرَ الْحُمُرَ الْإِنْسِيَّةَ، وَلُحُومَ الْبِغَالِ وَكُلَّ ذِي نَابٍ مِنَ السِّبَاعِ وَذِي مِخْلَبٍ مِنَ الطَّيْرِ**. وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَعِرْبَاضِ بْنِ سَارِيَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ. وَحَدِيثُ جَابِرٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ*

١٥٢٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: **أَنَّ النَّبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَرَّمَ كُلَّ ذِي نَابٍ مِنَ السِّبَاعِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَكْثَرِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. وَهُوَ قَوْلُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُبَارَكِ وَالشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ*

10. O zabrani jedenja mesa krvoločnih životinja i ptica grabljivica

1517. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hasan; kaže: Nama je ispričao Abdullah b. Mesleme, prenijevši od Malika b. Enesa, on od Ibn

[687] Bilježe ga i Ed-Darekutni u *Sunenu* i Ibn Hibban u *Sahihu.*

Šihaba, on od Ebu Idrisa el-Havlanija, a on od Ebu Sa'lebea el-Hušenija koji je kazao: **»Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, meso od svake krvoločne životinje koja ima očnjake.«**

1518. ISPRIČALI SU NAM Seid b. Abdur-Rahman i drugi i kazali: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Zuhrija, s ovim senedom **slično** (prethodnom hadisu). Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[688] Ebu Idrisu el-Havlaniju je ime Aizullah b. Abdullah.

1519. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Ispričao nam je Ebu Nadr; kaže: Nama je ispričao Ikrime b. Ammar, prenijevši od Jahjaa b. Ebu Kesira, on od Ebu Selemea, a on od Džabira koji je kazao: **»Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tj. na dan pohoda na Hajber** (jedenje mesa) **domaćeg magarca, mazge, svih divljih životinja koje imaju očnjake i šape i svih ptica koje imaju kandže.«**

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ebu Hurejrea, Irbada b. Sarije i Ibn Abbasa. Džabirov hadis je hasenun-garibun.[689]

1520. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Abdul-Aziz b. Muhammed, prenijevši od Muhammeda b. Amra i Ebu Selemea, a njih dvojica od Ebu Hurejrea: **»Zabranio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jedenje mesa od svih divljih životinja koje imaju očnjake.«**

Ovaj hadis je hasenun.[690] U skladu s njim praksa je većine učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostalih. To je stav i Abdullaha b. Mubareka, Šafije, Ahmeda i Ishaka.[691]

١١. بَاب مَا قُطِعَ مِنَ الْحَيِّ فَهُوَ مَيِّتٌ*

١٥٢١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى الصَّنْعَانِيُّ أَخْبَرَنَا سَلَمَةُ بْنُ رَجَاءٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي وَاقِدٍ اللَّيْثِيِّ قَالَ: **قَدِمَ النَّبِيُّ**

---

688 Bilježe ga i Muslim u *Sahihu*, te Nesaija i Ibn Madže u *Sunenima*.

689 Po mišljenju Ševkanija osnov Džabirova hadisa se nalazi u Buharijevom i Muslimovom *Sahihu*.

690 Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

691 Oni smatraju da je haram jesti meso krvoločnih životinja i ptica grabljivica. Isto misli i Ebu Hanife. Malik, pak, kako tvrdi Ibnul-Arebi, smatra da je to mekruh.

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ وَهُمْ يَجُبُّونَ أَسْنِمَةَ الْإِبِلِ، وَيَقْطَعُونَ أَلْيَاتِ الْغَنَمِ. فَقَالَ: مَا يقطع مِنَ الْبَهِيمَةِ وَهِيَ حَيَّةٌ فَهِيَ مَيْتَةٌ:.

١٥٢٢. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يَعْقُوبَ حَدَّثَنَا أَبُو النَّضْرِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ **نَحْوَهُ** وَهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَأَبُو وَاقِدٍ اللَّيْثِيُّ اسْمُهُ الْحَارِثُ بْنُ عَوْفٍ*

11. Ono što se otkine od žive životinje je (kao) strv

1521. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdul-A'la es-San'ani; kaže: Ispričao nam je Seleme b. Redža; kaže: Ispričao nam je Abdur-Rahman b. Abdullah b. Dinar, prenijevši od Zejda b. Eslema, on od Ataa b. Jesara, a on od Ebu Vakida el-Lejsija koji je kazao: »**Kad je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, stigao u Medinu ljudi su praktikovali da otkidaju** (od) **kamiljih grba i bravljih butova.** (Vidjevši to) **on reče: Ono što se otkida od živog brava je** (kao) **strv.**«[692]

1522. ISPRIČAO NAM JE Ibrahim b. Jakub; kaže: Nama je ispričao Ebu Nadr, prenijevši od Abdur-Rahmana b. Abdullaha b. Dinara slično (prethodnom hadisu). Ovaj hadis je hasenun-garibun.[693] Poznat nam je samo preko Zejda b. Eslema. U skladu s ovim hadisom praksa je učenjaka. Ebu Vakidu el-Lejsiju je ime Haris b. Avf.

١٢. بَاب مَا جَاءَ فِي الذَّكَاةِ فِي الْحَلْقِ وَاللَّبَّةِ*

١٥٢٣. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ وَمُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ قَالَا: حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ و حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ أَبِي الْعُشَرَاءِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: **قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَمَا تَكُونُ الذَّكَاةُ إِلَّا فِي الْحَلْقِ وَاللَّبَّةِ؟ قَالَ: لَوْ طَعَنْتَ فِي فَخِذِهَا لَأَجْزَأَ عَنْكَ**. قَالَ أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ: قَالَ يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ: هَذَا فِي الضَّرُورَةِ. وَفِي الْبَاب عَنْ رَافِعِ بْنِ

[692] U predislamsko doba Arapi su praktikovali da od žive stoke otkidaju dijelove mesa i da to kuhaju i jedu. Kad je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stigao u Medinu, on je kod Medinlija zatekao takvu praksu. Vidjevši to što oni rade, on im reče da je jedenje mesa od žive stoke zabranjeno isto kao što je zabranjena i strv.

[693] Bilježi ga i Ebu Davud u *Sunenu*.

خَدِيجٍ. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ، وَلَا نَعْرِفُ لِأَبِي الْعُشَرَاءِ عَنْ أَبِيهِ غَيْرَ هَذَا الْحَدِيثِ. وَاخْتَلَفُوا فِي اسْمِ أَبِي الْعُشَرَاءِ. فَقَالَ بَعْضُهُمْ: اسْمُهُ أُسَامَةُ بْنُ قِهْطِمٍ، وَيُقَالُ اسْمُهُ يَسَارُ ابْنُ بَرْزٍ، وَيُقَالُ ابْنُ بَلْزٍ، وَيُقَالُ اسْمُهُ عُطَارِدٌ *

12. O klanju u predjelu grla i gornjem dijelu prsa

1523. ISPRIČALI SU NAM Hennad i Muhammed b. El-Ala i kazali: Nama je ispričao Veki', prenijevši od Hammada b. Selemea. A ispričao nam je Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričao nam je Jezid b. Harun; kaže: Nama je ispričao Hammad b. Seleme, prenijevši od Ebu Ušeraa, a on od svoga oca da je kazao: »**Rekao sam: Allahov Poslaniče, da li se** (šeri'atsko) **klanje obavlja samo u predjelu grla i gornjeg dijela prsa? On reče: Ako** (životinju kopljem ili strijelom) **ubodeš i u but, to ti je dovoljno.**«[694] Ahmed b. Meni' veli da je Jezid b. Harun kazao: Ovo vrijedi samo u nuždi.

Na ovu temu hadis je prenesen i od Rafi'a b. Hadidža. Ovaj hadis je garibun.[695] Nije nam poznat, osim preko Hammada b. Seleme, niti nam je poznato da je Ebu Ušra od svoga oca prenio još neki hadis osim ovoga. (Hadiski učenjaci) su se razišli u pogledu Ebu Ušraova imena. Neki vele da mu je ime Usama b. Kihtim, neki, da se zvao Jesar b. Berz, neki da mu je ime Ibn Belz, a neki da se zvao Utarid.

١٣. بَاب مَا جَاءَ فِي قَتْلِ الْوَزَغِ*

١٥٢٤. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَنْ قَتَلَ وَزَغَةً بِالضَّرْبَةِ الْأُولَى كَانَ لَهُ كَذَا وَكَذَا**

---

[694] Poznato je da se šeri'atsko klanje obavlja tako što se sve životinje osim kamile kolju ispod vrata. Kamila se kolje tako što se ubada nožem u dnu vrata u predjelu prsa. Ebu Ušraovu ocu je to bilo jasno. Međutim, nije mu bilo jasno, šta činiti ukoliko se životinja ne mogne uhvatiti i zaklati na takav način. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio mu je da je u takvim situacijama dovoljno ubosti životinju u bilo koji dio tijela, pa čak i u but, samo da bi krv otekla.

[695] Hattabi kaže da su učenjaci ovaj hadis smatrali slabim zato što ga prenosi Ebu Ušra od svoga oca, a on je bio nepoznat (medžhul ravija).

حَسَنَةً. فَإِنْ قَتَلَهَا فِي الضَّرْبَةِ الثَّانِيَةِ كَانَ لَهُ كَذَا وَكَذَا حَسَنَةً. فَإِنْ قَتَلَهَا فِي الضَّرْبَةِ الثَّالِثَةِ كَانَ لَهُ كَذَا وَكَذَا حَسَنَةً. وَفِي الْبَابِ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ وَسَعْدٍ وَعَائِشَةَ وَأُمِّ شَرِيكٍ. حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

13. O ubijanju gekōna[696]

1524. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Nama je ispričao Veki', prenijevši od Sufjana, on od Suhejla b. Ebu Saliha, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »**Ko gekōna ubije iz prvog pokušaja ima toliko i toliko sevaba. Ako ga ubije iz drugog pokušaja, ima toliko i toliko sevaba. A ako ga ubije iz trećeg pokušaja, ima toliko i toliko sevaba.**«[697]

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ibn Mesuda, Sa'da, Aiše i Ummu Šerik. Ebu Hurejrin hadis je hasenun-sahihun.[698]

١٤. بَاب مَا جَاءَ فِي قَتْلِ الْحَيَّاتِ*

١٥٢٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **اقْتُلُوا الْحَيَّاتِ وَاقْتُلُوا ذَا الطُّفْيَتَيْنِ وَالْأَبْتَرَ فَإِنَّهُمَا يَلْتَمِسَانِ الْبَصَرَ وَيُسْقِطَانِ الْحُبْلَى**. وَفِي الْبَابِ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ وَعَائِشَةَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَسَهْلِ بْنِ سَعْدٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِي لُبَابَةَ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى بَعْدَ ذَلِكَ عَنْ قَتْلِ جِنَّانِ الْبُيُوتِ وَهِيَ الْعَوَامِرُ. وَيُرْوَى عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنْ زَيْدِ بْنِ الْخَطَّابِ أَيْضًا. و قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ: إِنَّمَا يُكْرَهُ مِنْ قَتْلِ الْحَيَّاتِ، قَتْلُ الْحَيَّةِ الَّتِي تَكُونُ دَقِيقَةً كَأَنَّهَا فِضَّةٌ وَلَا تَلْتَوِي فِي مِشْيَتِهَا*

---

[696]Gekōn je vrsta otrovnog guštera toplih zemalja kao što su Saudijska Arabija i sl.

[697] U Muslimovoj predaji ovog hadisa stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Ko gekōna ubije iz prvog pokušaja, ima stotinu sevaba. Ko ga ubije iz drugog pokušaja ima manje od toga, a ko ga ubije iz trećeg pokušaja, ima još manje od toga." Ovim hadisima Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, želio je da ukaže kolika je opasnost od ove vrste guštera i da podstakne ashabe na njihovo uništavanje.

[698] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

١٥٢٦. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ صَيْفِيٍّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّ لِبُيُوتِكُمْ عُمَّارًا فَحَرِّجُوا عَلَيْهِنَّ ثَلَاثًا. فَإِنْ بَدَا لَكُمْ بَعْدَ ذَلِكَ مِنْهُنَّ شَيْءٌ فَاقْتُلُوهُنَّ.** هَكَذَا رَوَى عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ صَيْفِيٍّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ. وَرَوَى مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ صَيْفِيٍّ عَنْ أَبِي السَّائِبِ مَوْلَى هِشَامِ بْنِ زُهْرَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ. وَفِي الْحَدِيثِ قِصَّةٌ.

١٥٢٧. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا مَعْنٌ حَدَّثَنَا مَالِكٌ. وَهَذَا أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ. وَرَوَى مُحَمَّدُ بْنُ عَجْلَانَ عَنْ صَيْفِيٍّ نَحْوَ رِوَايَةِ مَالِكٍ*

١٥٢٨. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي لَيْلَى عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى قَالَ: قَالَ أَبُو لَيْلَى: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِذَا ظَهَرَتِ الْحَيَّةُ فِي الْمَسْكَنِ فَقُولُوا لَهَا إِنَّا نَسْأَلُكِ بِعَهْدِ نُوحٍ وَبِعَهْدِ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ أَنْ لَا تُؤْذِينَا. فَإِنْ عَادَتْ فَاقْتُلُوهَا.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى*

14. O ubijanju zmija

1525. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Lejs, prenijevši od Ibn Šihaba, on od Salima b. Abdullaha, a on od svoga oca koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Ubijajte sve vrste zmija, a** (posebno) **ubijajte otrovnice s dvjema prugama na leđima i kusorepe otrovnice jer one uzrokuju sljepilo i pobačaj.«**[699]

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ibn Mesuda, Aiše, Ebu Hurejrea i Sehla b. Sa'da. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[700]

Preneseno je od Ibn Omera, a on od Ebu Lubabe da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nakon toga, zabranio ubijanje (bijelih bezopasnih) zmija koje žive po kućama. (Ovo se) također

---

[699] Kadija Ijad govoreći o posebnostima pojedinih vrsta zmija ističe da su postojale određene vrste veoma opasnih zmija koje su bile tako opasne da bi osoba na mjestu oslijepila ukoliko bi je ta zmija pogledala direktno u oči. Od nekih bi žena, ukoliko je zmija pogleda pobacila, dok bi od pogleda nekih osoba na mjestu ostala mrtva.

[700] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

prenosi i od Ibn Omera, a on od Zejda b. Hattaba.[701] Abdullah b. Mubarek veli: Mekruh je ubijati one nježne zmije poput srebra koje se ne uvijaju prilikom kretanja.

1526. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Nama je ispričao Abde, prenijevši od Ubejdullaha b. Omera, on od Sajfa, a on od Ebu Seida el-Hudrija koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Vi u vašim kućama imate posjetioce** (od domaćih duhova-džina). **Do tri puta na njih izvršite pritisak da napuste. Ako se nakon toga nešto pojavi, vi ga ubijte.**«[702]

Tako je ovaj hadis prenio Ubejdullah b. Omer od Sajfa, a on od Ebu Seida. Malik b. Enes je ovaj hadis prenio od Sajfa, on od Ebu Saiba, štićenika Hišama b. Zuhrea, on od Ebu Seida, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Za ovaj hadis se vezuje cijela priča.

1527. TAKO NAM JE ISPRIČAO El-Ensari: kaže: Ispričao nam je Ma'n; kaže: Nama je ispričao Malik... i ovo je pouzdanije od hadisa koji prenosi Ubejdullah b. Omer. Muhammed b. Adžlan je od Sajfa prenio slično Malikovoj predaji.

1528. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Ispričao nam je Ibn Ebu Zaide; kaže: Nama je ispričao Ibn Ebu Lejla, on je prenio od Sabita el-Bunanija, a on od Abdur-Rahmana b. Ebu Lejle koji veli da je Ebu Lejla kazao da je rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: »**Ako se u** (vašem) **stanu pojavi zmija, recite joj: Molimo te Nuhovim ugovorom i ugovorom Sulejmana b. Davuda da nas ne uznemiravaš. Ako se** (nakon toga) **povrati, ubijte je.**«

Ovaj hadis je hasenun-garibun.[703] Poznat nam je s ovim senedom samo preko Sabita el-Bunanija od Ibn Ebu Lejle.

---

[701] Zejd b. Hattab je stariji brat Omera b. Hattaba. On je prije Omera primio islam.Učestvovao je u bitki na Bedru.

[702] Ovaj hadis ukazuje na to da se džini u kućama često pojavljuju u obliku zmija. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, preporučuje nam, ukoliko takvo nešto primijetimo u kući, da ga do tri puta upozorimo da je napusti, jer ako bismo ga bez opomene ubili, mogli bismo ubiti džina muslimana pa da stradamo. Tek ga, nakon treće opomene, ukoliko se opet pojavi, možemo ubiti. Tada nećemo imati nikakvih neželjenih posljedica.

[703] Bilježi ga i Ebu Davud u *sunenu.*

١٥. بَاب مَا جَاءَ فِي قَتْلِ الْكِلَابِ*

١٥٢٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ حَدَّثَنَا مَنْصُورُ بْنُ زَاذَانَ وَيُونُسُ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغَفَّلٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **لَوْلَا أَنَّ الْكِلَابَ أُمَّةٌ مِنَ الْأُمَمِ لَأَمَرْتُ بِقَتْلِهَا كُلِّهَا. فَاقْتُلُوا مِنْهَا كُلَّ أَسْوَدَ بَهِيمٍ.** وَفِي الْبَاب عَنِ ابْنِ عُمَرَ وَجَابِرٍ وَأَبِي رَافِعٍ وَأَبِي أَيُّوبَ. وحَدِيثُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغَفَّلٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَيُرْوَى فِي بَعْضِ الْحَدِيثِ أَنَّ الْكَلْبَ الْأَسْوَدَ الْبَهِيمَ شَيْطَانٌ، وَالْكَلْبُ الْأَسْوَدُ الْبَهِيمُ الَّذِي لَا يَكُونُ فِيهِ شَيْءٌ مِنَ الْبَيَاضِ. وَقَدْ كَرِهَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ صَيْدَ الْكَلْبِ الْأَسْوَدِ الْبَهِيمِ.

15. O ubijanju pasa

1529. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričao nam je Hušejm; kaže: Nama su ispričali Mensur b. Zazan i Junus, prenijevši od Hasana, a on od Abdullaha b. Mugaffela koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Da psi nisu jedna od mnogobrojnih zajednica, ja bih naredio da se svi pobiju. Zato, ubijte među njima svakog crnog jednobojnog.«**

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ibn Omera, Džabira, Ebu Rafi'a i Ebu Ejjuba. Hadis Abdullaha b. Mugaffela je hasenun-sahihun.[704] Prenosi se u nekim hadisima da je crni jednobojni pas, na kome nema nimalo bjelila, šejtan.[705] Neki učenjaci lov crnog jednobojnog psa smatraju mekruhom.

١٦. بَاب مَا جَاءَ مَنْ أَمْسَكَ كَلْبًا مَا يَنْقُصُ مِنْ أَجْرِهِ*

١٥٣٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنِ اقْتَنَى كَلْبًا أَوِ اتَّخَذَ كَلْبًا لَيْسَ بِضَارٍ وَلَا كَلْبَ مَاشِيَةٍ نَقَصَ مِنْ أَجْرِهِ كُلَّ يَوْمٍ قِيرَاطَانِ.** وَفِي الْبَاب عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغَفَّلٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَسُفْيَانَ بْنِ أَبِي زُهَيْرٍ. وحَدِيثُ ابْنِ عُمَرَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: أَوْ كَلْبَ زَرْعٍ*

---

704 Bilježe ga i Ebu Davud i Ed-Darimi u *sunenima.*

705 To može imati jedno od dva značenja: 1) da je crni pas najgora vrsta pasa te ih zbog toga treba ubijati, i 2) da se šejtan najčešće utjelovljuje u lik crnog psa.

١٥٣١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ: **أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ بِقَتْلِ الْكِلَابِ إِلَّا كَلْبَ صَيْدٍ أَوْ كَلْبَ مَاشِيَةٍ**. قَالَ قِيلَ لَهُ: إِنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ كَانَ يَقُولُ: أَوْ كَلْبَ زَرْعٍ. فَقَالَ: إِنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ لَهُ زَرْعٌ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

١٥٣٢. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ وَغَيْرُ وَاحِدٍ قَالُوا: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَنِ اتَّخَذَ كَلْبًا إِلَّا كَلْبَ مَاشِيَةٍ أَوْ صَيْدٍ أَوْ زَرْعٍ انْتَقَصَ مِنْ أَجْرِهِ كُلَّ يَوْمٍ قِيرَاطٌ**. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ. وَيُرْوَى عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ أَنَّهُ رَخَّصَ فِي إِمْسَاكِ الْكَلْبِ وَإِنْ كَانَ لِلرَّجُلِ شَاةٌ وَاحِدَةٌ.

١٥٣٣. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ إِسْحَقُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ **بِهَذَا***

١٥٣٤. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ أَسْبَاطِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْقُرَشِيُّ حَدَّثَنَا أَبِي عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِسْمَعِيلَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغَفَّلٍ قَالَ: إِنِّي لَمِمَّنْ يَرْفَعُ أَغْصَانَ الشَّجَرَةِ عَنْ وَجْهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَخْطُبُ فَقَالَ: **لَوْلَا أَنَّ الْكِلَابَ أُمَّةٌ مِنَ الْأُمَمِ لَأَمَرْتُ بِقَتْلِهَا. فَاقْتُلُوا مِنْهَا كُلَّ أَسْوَدَ بَهِيمٍ. وَمَا مِنْ أَهْلِ بَيْتٍ يَرْتَبِطُونَ كَلْبًا إِلَّا نَقَصَ مِنْ عَمَلِهِمْ كُلَّ يَوْمٍ قِيرَاطٌ، إِلَّا كَلْبَ صَيْدٍ أَوْ كَلْبَ حَرْثٍ أَوْ كَلْبَ غَنَمٍ**. قَالَ هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغَفَّلٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ*

16. O tome koliko se osobi koja drži psa umanjuje njena svakodnevna nagrada

1530. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Nama je ispričao Ismail b. Ibrahim, prenijevši od Ejjuba, on od Nafia, a on od Ibn Omera koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Ko bude nabavio, ili** (je kazao) **ko bude držao psa koji nije obučen** (za lov) **niti je čuvar stoke, biće mu zbog toga nagrada svakog dana umanjena za dva kirata.**«[706]

Na ovu temu su hadisi preneseni i od Abdullaha b. Mugaffela, Ebu Hurejrea i Sufjana b. Ebu Zuhejra. Ibn Omerov hadis je hasenun-

---

[706] Sa stanovišta islama pas je veoma nečista životinja. Zbog toga Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjuje držanje psa osim u tri slučaja: lovačkog psa, psa čuvara stoke i psa čuvara usjeva i kuće. Ko, dakle, bude držao psa izvan kuće, osim u ova tri slučaja, biće mu njegova dobra djela svakog dana umanjena za dva kirata. A jedan kirat, kako stoji u hadisima o dženazi, iznosi koliko brdo Uhud. Dakle, osoba koja bude držala psa izvan kuće, osim u navedena tri slučaja, svakog dana će zbog toga izgubiti sevaba koliko dva brda Uhud. Možemo li zamisliti koliko će tek dobrih djela izgubiti onaj ko psa bude držao u kući.

sahihun.[707] Preneseno je od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: »ili pas čuvar usjeva.«

1531. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Hammad b. Zejd, prenijevši od Amra b. Dinara, a on od Ibn Omera: **»Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je naredio ubijanje pasa, osim lovačkog, i psa čuvara stoke.«** Kaže se da mu je rečeno: Ebu Hurejre veli: »ili psa čuvara usjeva«, a on će na to: Ebu Hurejre je imao usjeve.[708] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[709]

1532. ISPRIČALI SU NAM Hasan b. Ali i drugi i kazali: Ispričao nam je Abdur-Rezzak; kaže: Nama je ispričao Ma'mer, prenijevši od Zuhrija, on od Ebu Selemea b. Abdur-Rahmana, a on od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **»Ko bude držao bilo kakvog psa, osim psa čuvara stoke ili lovačkog ili psa čuvara usjeva, svaki dan će mu zbog toga nagrada biti umanjena za jedan kirat.«**[710] Ovaj hadis je sahihun.

Prenosi se od Ataa b. Ebu Rebaha da je držanje psa smatrao dozvoljenim čovjeku koji ima makar jednu ovcu.

1533. TAKO NAM JE OVO ISPRIČAO Ishak b. Mensur; kaže: Nama je ispričao Hadždžadž b. Muhammed, prenijevši od Ibn Džurejdža, a on od Ataa.

1534. ISPRIČAO NAM JE Ubejd b. Esbat b. Muhammed el-Kureši; kaže: Nama je ispričao moj otac, prenijevši od A'meša, on od Ismaila b. Muslima, on od Hasana, a on od Abdullaha b. Mugaffela koji je kazao: Ja sam sklanjao grane ispred lica Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dok je jednom prilikom držao govor. On je (tada) rekao: **»Da psi nisu jedna od brojnih zajednica, naredio bih da se** (svi) **pobiju. Zato među njima ubijte svakog crnog jednobojnog psa. Neće obitelj nijednog domaćinstva nabaviti psa, a da im**

---

[707] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*, te Nesaija u *Sunenu*.

[708] Dakle, pošto je Ebu Hurejre imao usjeve on je, najvjerovatnije, Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pitao i o držanju psa čuvara usjeva te mu je on to odobrio.

[709] Zabilježen je u *El-Kutubus-Sitte*.

[710] U prvom hadisu ovog poglavlja spomenuta su dva kirata, a u ovom i sljedećem jedan kirat. Abdur-Rahman el-Mubarekfori to objašnjava ovako: 1) Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u namjeri da sljedbenicima islama ukaže na štetnost držanja psa bez nužde u početku je istakao da se dobra djela, onome ko drži psa, umanjuju svakog dana za jedan kirat. Kasnije je, da bi ih još više uvjerio u to, spomenuo da se takvoj osobi svakog dana dobra djela umanjuju za dva kirata. 2) Da svakog dana od dobrih djela gubi dva kirata onaj ko psa bude držao u Medini, a jedan kirat onaj ko bude držao psa u drugim mjestima izvan Medine.

njihova dobra djela svakog dana neće biti umanjena za jedan kirat. Izuzetak od toga su oni koji budu posjedovali lovačkog psa ili psa čuvara usjeva ili psa čuvara stoke.«

Ovaj hadis je hasenun. Ovaj hadis je s više seneda prenesen od Hasana, on od Abdullaha b. Mugaffela, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

١٧. بَاب مَا جَاءَ فِي الذَّكَاةِ بِالْقَصَبِ وَغَيْرِهِ*

١٥٣٥. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبَايَةَ بْنِ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّا نَلْقَى الْعَدُوَّ غَدًا وَلَيْسَتْ مَعَنَا مُدًى. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَا أَنْهَرَ الدَّمَ وَذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ فَكُلُوهُ مَا لَمْ يَكُنْ سِنًّا أَوْ ظُفُرًا. وَسَأُحَدِّثُكُمْ عَنْ ذَلِكَ: أَمَّا السِّنُّ فَعَظْمٌ، وَأَمَّا الظُّفُرُ فَمُدَى الْحَبَشَةِ.**

١٥٣٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ عَبَايَةَ بْنِ رِفَاعَةَ عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **نَحْوَهُ وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ عَبَايَةَ عَنْ أَبِيهِ.** وَهَذَا أَصَحُّ. وَعَبَايَةُ قَدْ سَمِعَ مِنْ رَافِعٍ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ. لَا يَرَوْنَ أَنْ يُذَكَّى بِسِنٍّ وَلَا بِعَظْمٍ*

17. O klanju rogozom i drugim

1535. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Nama je ispričao Ebu Ahves, prenijevši od Seida b. Mesruka, on od Abajea b. Rifae b. Rafi'a b. Hadidža, on od svoga oca, a on od njegova djeda Rafi'a b. Hadidža da je kazao: Rekao sam: Allahov Poslaniče, mi ćemo se (možda) sutra susresti s neprijateljem, a (možda) da ne budemo imali kod sebe noža (kojim bi smo klali naše životinje, šta u takvom slučaju da radimo?) Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: **»Jedite meso životinja kojima je puštena krv i nad kojima je** (pri tom) **spomenuto Allahovo ime, ukoliko nisu zaklane zubom ili noktom, a reći ću vam i zašto.**

Zubom jer je (zub) **vrsta kosti, a noktom jer su Abesinci nokat koristili mjesto noža** (prilikom klanja).«[711]

1536. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Nama je ispričao Jahja b. Seid, prenijevši od Sufjana es-Sevrija koji je kazao: Ispričao mi je moj otac, prenijevši od Abajea b. Rifae, on od Rafi'a b. Hadidža, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično** (prethodnom hadisu), s tim što u njemu nije spomenuo: »od Abajea, a on od svoga oca« i ovo je pouzdanije jer je Abaje slušao (hadise) od Rafi'a.

U skladu s ovim (hadisom) postupak je učenjaka. Oni smatraju da nije dozvoljeno klanje zubom niti noktom.

١٨. باب منه

١٥٣٧. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبَايَةَ بْنِ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ قَالَ: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَنَدَّ بَعِيرٌ مِنْ إِبِلِ الْقَوْمِ وَلَمْ يَكُنْ مَعَهُمْ خَيْلٌ. فَرَمَاهُ رَجُلٌ بِسَهْمٍ فَحَبَسَهُ اللَّهُ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّ لِهَذِهِ الْبَهَائِمِ أَوَابِدَ كَأَوَابِدِ الْوَحْشِ فَمَا فَعَلَ مِنْهَا هَذَا فَافْعَلُوا بِهِ هَكَذَا.**

١٥٣٨. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبَايَةَ بْنِ رِفَاعَةَ عَنْ جَدِّهِ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **نَحْوَهُ وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ عَبَايَةَ عَنْ أَبِيهِ**. وَهَذَا أَصَحُّ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَهَكَذَا رَوَاهُ شُعْبَةُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ مَسْرُوقٍ مِنْ رِوَايَةِ سُفْيَانَ *

18. Poglavlje o istoj temi

1537. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Nama je ispričao Ebu Ahves, prenijevši od Seida b. Mesruka, on od Abajea b. Rifae b. Rafi'a

[711] Iz ovog hadisa da se zaključiti sljedeće: Ukoliko osoba kod sebe nema nož, ukoliko je to nužno, ona životinju može zaklati bilo kojim drugim predmetom, osim kostima i noktom. Po mišljenju En-Nevevija, nije preporučljivo klanje kostima jer kosti služe kao hrana džinima vjernicima, a klanjem bi se onečistile o krv. Noktom nije preporučljivo klanje, po mišljenju Ibn Salaha i En-Nevevija, zato što su noktom klali Abesinci koji su bili kršćani, pa da se ne bi povodili za njima. Osim toga, klanje noktom i kostima namučilo bi životinju.

b. Hadidža,[712] on od svoga oca, a on od njegova djeda Rafi'a koji je kazao: Bio sam s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, na jednom putovanju kad je nekim ljudima pobjegla kamila. Pošto nisu imali konja (kojim bi je sustigli), neko od njih odape strijelu i ona je, uz Allahovu pomoć, pogodi. (Vidjevši to) Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: »**Ponekad ove životinje podivljaju i ponašaju se poput divljači. U takvim situacijama s njima činite isto što je učinio ovaj.**«[713]

1538. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Ispričao nam je Veki'; kaže: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od svoga oca, on od Abajea b. Rifae, on od svoga djeda Rafi'a b. Hadidža, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično** (prethodnom hadisu) s tim što u njemu nije spomenuo: da je Abaja prenio od svoga oca, i ovo je pouzdanije. U skladu sa ovim postupak je učenjaka. Na isti način Sufjanovu predaju prenio je Šu'be od Seida b. Mesruka.

---

[712] Abaje b. Rifae b. Rafi' b. Hadidž el-Ensari je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji. Rafi' b. Hadidž je poznati ashab.

[713] Ovaj hadis je dokaz da je dozvoljeno pucati na životinju koja podivlja i nije je moguće uhvatiti. Ukoliko bi, nakon što se na nju puca, izdahnula, prije nego se stigne preklati, dozvoljeno je jesti njeno meso, isto kao i meso ulovljene divljači. To je stav većine učenjaka.

كِتَاب الْأَضَاحِيِّ

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ*

١. بَاب مَا جَاءَ فِي فَضْلِ الْأُضْحِيَّةِ*

١٥٣٩. حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرٍو مُسْلِمُ بْنُ عَمْرٍو الْحَذَّاءُ الْمَدَنِيُّ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نَافِعٍ الصَّائِغُ عَنْ أَبِي الْمُثَنَّى عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَا عَمِلَ آدَمِيٌّ مِنْ عَمَلٍ يَوْمَ النَّحْرِ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ مِنْ إِهْرَاقِ الدَّمِ. إِنَّهُ لَيَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِقُرُونِهَا وَأَشْعَارِهَا وَأَظْلَافِهَا. وَأَنَّ الدَّمَ لَيَقَعُ مِنَ اللَّهِ بِمَكَانٍ قَبْلَ أَنْ يَقَعَ مِنَ الْأَرْضِ. فَطِيبُوا بِهَا نَفْسًا.** وَفِي الْبَاب عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ وَزَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ. وَهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ مِنْ حَدِيثِ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَأَبُو الْمُثَنَّى اسْمُهُ سُلَيْمَانُ بْنُ يَزِيدَ. وَرَوَى عَنْهُ ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ. وَيُرْوَى عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ فِي الْأُضْحِيَّةِ: لِصَاحِبِهَا بِكُلِّ شَعَرَةٍ حَسَنَةٌ، وَيُرْوَى بِقُرُونِهَا*

POGLAVLJA O KURBANIMA

od Allahova Poslanika, sallallahu alejhu ve sellem

1. O vrijednosti kurbana

1539. ISPRIČAO NAM JE Ebu Amr Muslim b. Amr el-Hazza' el-Medini; kaže: Meni je ispričao Abdullah b. Nafi' es-Sabig, prenijevši od Ebu Musennaa, on od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, a on od Aiše da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »**Allahu najdraže djelo koje čovjek uradi na dan Kurban-bajrama je klanje kurbana. On će** (kurban) **na Sudnji dan doći sa svojim rogovima, vunom i papcima. Krv stigne do Allahovog zadovoljstva prije nego što padne na zemlju. Pa budite radosni zbog toga.**«[714]

---

[714] Bilježi Hakim u *Mustedreku* od Imrana b. Husajna da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, svojoj kćerki Fatimi rekao: "Ustani i prisustvuj klanju tvoga kurbana jer će ti Allah oprostiti svaki grijeh koji si počinila prije nego padne prva kap njegove krvi na zemlju, i (prilikom njegova klanja) reci: "Klanje moje, i obredi moji, i život moj, i smrt moja doista su posvećeni Allahu, Gospodaru svjetova, koji nema saučesnika; to mi je naređeno i ja sam prvi musliman." *(El-En'am, 162. i 163. ajet)*

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Imrana b. Husajna i Zejda b. Erkama. Ovaj hadis je hasenun-garibun.[715] Od Hišama b. Urvea nam je poznat samo ovim senedom. Ebu Musennau je ime Sulejman b. Jezid. Ibn Ebu Fudejk je prenosio od njega.

Prenosi se od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je, govoreći o kurbanu, kazao: Onaj ko ga zakolje ima na svaku njegovu dlaku po jedan sevab, a prenosi se da ima (sevab) i na njegove rogove.

٢. بَاب مَا جَاءَ فِي الْأُضْحِيَّةِ بِكَبْشَيْنِ*

١٥٤٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: **ضَحَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِكَبْشَيْنِ أَقْرَنَيْنِ أَمْلَحَيْنِ. ذَبَحَهُمَا بِيَدِهِ وَسَمَّى وَكَبَّرَ وَوَضَعَ رِجْلَهُ عَلَى صِفَاحِهِمَا**. وَفِي الْبَاب عَنْ عَلِيٍّ وَعَائِشَةَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَجَابِرٍ وَأَبِي أَيُّوبَ وَأَبِي الدَّرْدَاءِ وَأَبِي رَافِعٍ وَابْنِ عُمَرَ وَأَبِي بَكْرَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

١٥٤١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ الْمُحَارِبِيُّ الْكُوفِيُّ حَدَّثَنَا شَرِيكٌ عَنْ أَبِي الْحَسْنَاءِ عَنِ الْحَكَمِ عَنْ حَنَشٍ عَنْ عَلِيٍّ: **أَنَّهُ كَانَ يُضَحِّي بِكَبْشَيْنِ، أَحَدُهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْآخَرُ عَنْ نَفْسِهِ. فَقِيلَ لَهُ. فَقَالَ: أَمَرَنِي بِهِ يَعْنِي النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَا أَدَعُهُ أَبَدًا**. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ شَرِيكٍ. وَقَدْ رَخَّصَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ أَنْ يُضَحَّى عَنِ الْمَيِّتِ. وَلَمْ يَرَ بَعْضُهُمْ أَنْ يُضَحَّى عَنْهُ. و قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ: أَحَبُّ إِلَيَّ أَنْ يُتَصَدَّقَ عَنْهُ وَلَا يُضَحَّى عَنْهُ. وَإِنْ ضَحَّى فَلَا يَأْكُلُ مِنْهَا شَيْئًا وَيَتَصَدَّقُ بِهَا كُلِّهَا.

2. O žrtvovanju dva ovna

1540. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: nama je ispričao Ebu Avane, prenijevši od Katadea, a on od Enesa b. Malika da je kazao: **»Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zaklao je u kurban dva rogata bijela ovna. Zaklao ih je svojom rukom. Spomenuo je Allahovo ime i izgovorio tekbir, stavivši svoju nogu na njihov bok.«**

---

[715] Bilježi ga i Hakim u *Mustedreku* i kaže da mu je sened vjerodostojan.

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Alije, Aiše, Ebu Hurejrea, Džabira, Ebu Ejjuba, Ebu Derdaa, Ebu Rafi'a, Ibn Omera i Ebu Bekrea. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[716]

1541. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ubejd el-Muharibi, el-Kufi; kaže: Nama je ispričao Šerik, prenijevši od Ebu Hasnaa, on od Hakema, on od Haneša, a on od Alije »**da je** (Alija) **u kurban klao dva ovna, jednog za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a drugog za sebe. Upitan zbog čega tako čini, on reče: Tako mi je on – tj. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, - naredio**[717]**, i ja to nikad ne propuštam.«**

Ovaj hadis je garibun. Poznat nam je samo preko Šerika.

Neki učenjaci smatraju da je dozvoljeno zaklati kurban za umrlog, dok neki smatraju da to nije dozvoljeno. Abdullah b. Mubarek veli: Ja bih više volio da se (taj novac) za njega podijeli kao milostinja nego da se kolje kurban. Ukoliko neko (za njega), ipak, zakolje kurban, neka taj od njega ništa ne jede, nego neka ga cijelog podijeli.

٣. بَاب مَا جَاءَ مَا يُسْتَحَبُّ مِنَ الْأَضَاحِيِّ*

١٥٤٢. حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ الْأَشَجُّ حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ غِيَاثٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: **ضَحَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِكَبْشٍ أَقْرَنَ فَحِيلٍ، يَأْكُلُ فِي سَوَادٍ، وَيَمْشِي فِي سَوَادٍ، وَيَنْظُرُ فِي سَوَادٍ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ*

3. Šta je lijepo zaklati u kurban

1542. ISPRIČAO NAM JE Ebu Seid el-Ešedždž; kaže: Nama je ispričao Hafs b. Gijas, prenijevši od Džafera b. Muhammeda, on od svoga oca, a on od Ebu Seida el-Hudrija koji je kazao: »**Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zaklao je u kurban rasnog rogatog ovna koji jeđaše crnim ustima, hodaše na crnim nogama i gledaše crnim očima.«**[718]

---

[716] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

[717] U drugoj predaji ovog hadisa koju bilježi Hakim, stoji da je Alija rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, oporučio mi je da (poslije njegove smrti) trajno za njega koljem kurban, i evo ja ga koljem za njega.”

[718] Ove riječi ukazuju na to da su mu usta, oči i noge bile crne.

Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.[719] Poznat nam je samo preko Hafsa b. Gijasa.

٤. بَاب مَا لَا يَجُوزُ مِنَ الْأَضَاحِيِّ*

١٥٤٣. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَقَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ فَيْرُوزَ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَفَعَهُ قَالَ: **لَا يُضَحَّى بِالْعَرْجَاءِ بَيِّنٌ ظَلَعُهَا، وَلَا بِالْعَوْرَاءِ بَيِّنٌ عَوَرُهَا، وَلَا بِالْمَرِيضَةِ بَيِّنٌ مَرَضُهَا, وَلَا بِالْعَجْفَاءِ الَّتِي لَا تُنْقِي.**

١٥٤٤. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ فَيْرُوزَ عَنِ الْبَرَاءِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **نَحْوَهُ بِمَعْنَاهُ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عُبَيْدِ بْنِ فَيْرُوزَ عَنِ الْبَرَاءِ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا الْحَدِيثِ عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ*

4. Šta nije dozvoljeno zaklati u kurban

1543. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Nama je ispričao Džerir, prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, on od Jezida b. Ebu Habiba, on od Sulejmana b. Abdur-Rahmana, on od Ubejda b. Fejruza,[720] a on (kao merfu'-hadis) od Beraa b. Aziba da je (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem,) kazao: »**Neće se klati u kurban hromo, čija je hromost očita, ćoravo, čija je ćoravost vidljiva, bolesno, čija je bolest vidljiva, niti previše mršavo da su mu kosti sasušene.**«

1544. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Ispričao nam je Ibn Ebu Zaide; kaže: Nama je ispričao Šu'be, prenijevši od Sulejmana b. Abdur-Rahmana, on od Ubejda b. Fejruza, on od Beraa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **po smislu slično** (prethodnom hadisu).

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[721] Poznat nam je samo preko Ubejda b. Fejruza od Beraa. U skladu s ovim hadisom je praksa učenjaka.[722]

---

[719] Bilježe ga i Ebu Davud, Nesaija, Ibn Madže i Hibban. Ibn Hibban smatra da je ovaj hadis vjerodostojan po kriterijima Muslima.

[720] Ubejd b. Fejruz je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

[721] Bilježe ga i Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima.*

[722] Nevevi smatra da su učenjaci jednoglasni u mišljenju da nije dozvoljeno klati u kurban životinje koje posjeduju jednu od četiri nedostatka koja su spomenuta u hadisu, ili pak nešto još gore od toga, kao npr. da je potpuno slijepa i sl.

٥. بَاب مَا يُكْرَهُ مِنَ الْأَضَاحِيِّ*

١٥٤٥. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْحُلْوَانِيُّ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ حَدَّثَنَا شَرِيكُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ شُرَيْحِ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: **أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نَسْتَشْرِفَ الْعَيْنَ وَالْأُذُنَ، وَأَنْ لَا نُضَحِّيَ بِمُقَابَلَةٍ وَلَا مُدَابَرَةٍ وَلَا شَرْقَاءَ وَلَا خَرْقَاءَ.**

١٥٤٦. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ شُرَيْحِ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ عَلِيٍّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **مِثْلَهُ وَزَادَ: قَالَ: الْمُقَابَلَةُ مَا قُطِعَ طَرَفُ أُذُنِهَا وَالْمُدَابَرَةُ مَا قُطِعَ مِنْ جَانِبِ الْأُذُنِ وَالشَّرْقَاءُ الْمَشْقُوقَةُ وَالْخَرْقَاءُ الْمَثْقُوبَةُ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَشُرَيْحُ بْنُ النُّعْمَانِ الصَّائِدِيُّ كُوفِيٌّ. وَشُرَيْحُ بْنُ الْحَارِثِ الْكِنْدِيُّ الْكُوفِيُّ الْقَاضِي يُكْنَى أَبُو أُمَيَّةَ. وَشُرَيْحُ بْنُ هَانِئٍ كُوفِيٌّ. وَكُلُّهُمْ مِنْ أَصْحَابِ عَلِيٍّ فِي عَصْرٍ وَاحِدٍ*

5. Šta je mekruh zaklati u kurban

1545. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hulvani; kaže: Ispričao nam je Jezid b. Harun; kaže: nama je ispričao Šerik b. Abdullah, prenijevši od Ebu Ishaka, on od Šurejha b. Numana, a on od Alije koji je kazao: »**Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio nam je da** (prilikom kupovine kurbana) **pazimo na oči i uši i da** (u kurban) **ne koljemo** (životinju) **u koje je uho odsječeno sprijeda, niti onu u koje su uši sječene sa strane, niti onu u koje su uši uzdužno razrezane, a niti onu u koje su probušene uši.**«

1546. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali; kaže: Ispričao nam je Ubejdullah b. Musa; kaže: Nama je ispričao Israil, prenijevši od Ebu Ishaka, on od Šurejha b. Numana, on od Alije, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično** (prethodnom hadisu), s tim što je još dodao, da je rekao: **Mukabela je životinja u koje je odsječen dio uha sprijeda, mudabera je životinja u koje je odsječen dio uha sa strane, šerka' je životinja u koje su uši uzdužno razrezane, a harka' je životinja u koje su probušene uši.**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[723] Šurejh b. Numan es-Saidi je iz Kufe. Šurejh b. Haris el-Kindi, el-Kufi bio je kadija kome je nadimak

[723] Bilježe ga *u El-Kutubus-Sitte* svi, osim Buharije. I Hakim i Ibn Hibban ga ocjenjuju sahih-hadisom.

bio Ebu Umejje. A Šurejh b. Hani' također je iz Kufe. Hani' je bio ashab. Svi su oni bili Alijini savremenici.

٦. بَاب مَا جَاءَ فِي الْجَذَعِ مِنَ الضَّأْنِ فِي الْأَضَاحِيِّ*

١٥٤٧. حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ عِيسَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ وَاقِدٍ عَنْ كِدَامِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي كِبَاشٍ قَالَ: جَلَبْتُ غَنَمًا جُذْعَانًا إِلَى الْمَدِينَةِ فَكَسَدَتْ عَلَيَّ، فَلَقِيتُ أَبَا هُرَيْرَةَ فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **نِعْمَ أَوْ نِعْمَتِ الْأُضْحِيَّةُ الْجَذَعُ مِنَ الضَّأْنِ**. قَالَ: فَانْتَهَبَهُ النَّاسُ. وَفِي الْبَاب عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَأُمِّ بِلَالٍ ابْنَةِ هِلَالٍ عَنْ أَبِيهَا وَجَابِرٍ وَعُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ وَرَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ: أَنَّ الْجَذَعَ مِنَ الضَّأْنِ يُجْزِئُ فِي الْأُضْحِيَّةِ*

١٥٤٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ: **أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطَاهُ غَنَمًا يَقْسِمُهَا عَلَى أَصْحَابِهِ ضَحَايَا. فَبَقِيَ عَتُودٌ أَوْ جَدْيٌ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: ضَحِّ بِهِ أَنْتَ**. قَالَ وَكِيعٌ: الْجَذَعُ يَكُونُ ابْنَ سَنَةٍ أَوْ سَبْعَةِ أَشْهُرٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رُوِيَ مِنْ غَيْرِ هَذَا الْوَجْهِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ أَنَّهُ قَالَ: قَسَمَ النبيُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَحَايَا فَبَقِيَ جَذَعَةٌ. فَسَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: ضَحِّ بِهَا أَنْتَ.

١٥٤٩. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ وَأَبُو دَاوُدَ قَالَا: حَدَّثَنَا هِشَامٌ الدَّسْتُوَائِيُّ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ بَعْجَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَدْرٍ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **بِهَذَا الْحَدِيثِ***

6. O klanju mladog brava u kurban

1547. ISPRIČAO NAM JE Jusuf b. Isa; kaže: Ispričao nam je Veki'; kaže: Nama je ispričao Osman b. Vakid, prenijevši od Kidama b. Abdur-Rahmana, a on od Ebu Kibaša koji je kazao: Dotjerao sam mlade brave u Medinu (radi prodaje). Slabo sam šta prodao (zbog toga što su ljudi mislili da mlad brav ne može u kurban). Kad sam sreo Ebu Hurejru upitao sam ga o tome, a on reče: Čuo sam Allahovog Poslanika,

sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: »**Divan li je mladi brav**[724] **za kurbana.**« Kad to svijet ču, veli on, navali da ih kupuje.

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ibn Abbasa, Ummu Bilal Hilalove kćerke, njenog oca, Džabira, Ukbea b. Amira i još jednog Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba.[725] Ebu Hurejreov hadis je garibun.[726] Ovaj (hadis) je od Ebu Hurejre prenesen i kao mevkuf. U skladu s ovim (hadisom) praksa je učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostalih. Oni smatraju da mlad brav može u kurban.[727]

1548. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe: kaže: Nama je ispričao Lejs, prenijevši od Jezida b. Ebu Habiba, on od Ebu Hajra, a on od Ukbea b. Amira »**da mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dao** (nekoliko) **brava da ih podijeli svojim drugovima za kurbane. Ostalo mu je jedno jednogodišnje jare, ili je kazao, jedno muško jare. On to spomenu Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a on mu reče: Zakolji ga u kurban ti.**« Veki' kaže: Mladim bravom se smatra onaj od šest, ili sedam mjeseci.

Ovaj hadis je hasenun-sahihun. Preneseno je sa više seneda od Ukbea b. Amira da je kazao: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, podijelio je (brave) za kurbane a ostao je jedan mladi brav. »Upitao sam ga za njega, a on reče: Zakolji ga u kurban ti.«

1549. TO NAM JE ISPRIČAO Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričali su nam Jezid b. Harun i Ebu Davud i kazali: Nama je ispričao Hišam ed-Destevai, prenijevši od Jahjaa b. Ebu Kesira, on od Be'džea b. Abdullaha b. Bedra, on od Ukbea b. Amira, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **ovaj hadis.**

٧. بَاب مَا جَاءَ فِي الِاشْتِرَاكِ فِي الْأُضْحِيَّةِ*

١٥٥٠. حَدَّثَنَا أَبُو عَمَّارٍ الْحُسَيْنُ بْنُ حُرَيْثٍ حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ وَاقِدٍ عَنْ عِلْبَاءَ بْنِ أَحْمَرَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: **كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَحَضَرَ الْأَضْحَى، فَاشْتَرَكْنَا فِي الْبَقَرَةِ سَبْعَةً وَفِي الْبَعِيرِ عَشَرَةً.** وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي الْأَسَدِ

---

[724] Šta se misli pod pojmom *mladi brav* sporno je među islamskim učenjacima. Većina smatra da je to brav od godine dana. Neki vele da je to brav od šest mjeseci, neki od osam, a neki da je to brav od deset mjeseci. Veki' smatra da je to brav od šest, ili sedam mjeseci.

[725] Taj se ashab zvao Mudžaši'a, bio je iz plemena Benu Sulejm.

[726] Ibn Hadžer el-Askalani u djelu *Fethul-Bari* ističe da ovaj hadis ima slabosti.

[727] Većina učenjaka smatra da brav od šest mjeseci može u kurban, ali je efdalnije zaklati onog koji ima godinu dana.

السُّلَمِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ وَأَبِي أَيُّوب. حَدِيثُ ابْنِ عَبَّاسٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ الْفَضْلِ ابْنِ مُوسَى*

١٥٥١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: **نَحَرْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْحُدَيْبِيَةِ الْبَدَنَةَ عَنْ سَبْعَةٍ وَالْبَقَرَةَ عَنْ سَبْعَةٍ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَابْنِ الْمُبَارَكِ وَالشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. و قَالَ إِسْحَقُ: يُجْزِئُ أَيْضًا الْبَعِيرُ عَنْ عَشَرَةٍ. وَاحْتَجَّ بِحَدِيثِ ابْنِ عَبَّاسٍ*

١٥٥٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ حَدَّثَنَا شَرِيكٌ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ عَنْ حُجَيَّةَ بْنِ عَدِيٍّ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: **الْبَقَرَةُ عَنْ سَبْعَةٍ. قُلْتُ: فَإِنْ وَلَدَتْ؟ قَالَ اذْبَحْ وَلَدَهَا مَعَهَا. قُلْتُ: فَالْعَرْجَاءُ؟ قَالَ: إِذَا بَلَغَتِ الْمَنْسِكَ. قُلْتُ فَمَكْسُورَةُ الْقَرْنِ؟ قَالَ: لَا بَأْسَ، أُمِرْنَا أَوْ أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نَسْتَشْرِفَ الْعَيْنَيْنِ وَالْأُذُنَيْنِ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَاهُ سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ*

١٥٥٣. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ جُرَيِّ بْنِ كُلَيْبٍ النَّهْدِيِّ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: **نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُضَحَّى بِأَعْضَبِ الْقَرْنِ وَالْأُذُنِ. قَالَ قَتَادَةُ: فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِسَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ فَقَالَ: الْعَضْبُ مَا بَلَغَ النِّصْفَ فَمَا فَوْقَ ذَلِكَ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

7. O učestvovanju više osoba u jednom kurbanu

1550. ISPRIČAO NAM JE Ebu Ammar Husejn b. Hurejs; kaže: Nama je ispričao Fadl b. Musa, prenijevši od Husejna b. Vakida, on od Ilbaa b. Ahmera, on od Ikrimea, a on od Ibn Abbasa da je kazao: »**Bili smo s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na jednom putovanju. Zatekao nas je Kurban-bajram, pa nas je sedmorica učestvovala u jednoj kravi a desetorica u jednoj kamili.**«

Na ovu temu hadis je prenesen i od Ebu Ešedda el-Eslemija, a on od svoga oca, a on od njegova djeda, i od Ebu Ejjuba. Ibn Abbasov hadis je hasenun-garibun. Poznat nam je samo preko Fadla b. Musaa.

1551. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Malik b. Enes, prenijevši od Ebu Zubejra, a on od Džabira da je kazao: »**Mi**

smo s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na Hudejbiji klali u kurban kamilu za sedam osoba i kravu za sedam osoba.«

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[728] U skladu s ovim hadisom bila je praksa učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostalih.[729] To je stav i Sufjana es-Sevrija, Ibn Mubareka, Šafije, Ahmeda i Ishaka. Ishak kaže: Kamila može i za deset osoba. Kao dokaz za to on je naveo hadis Ibn Abbasa.

1552. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Nama je ispričao Šerik, prenijevši od Selemea b. Kuhejla, on od Hudžejjea b. Adija, a on od Alije koji je kazao: **»Krava može za sedam osoba. Rekoh: A ako se oteli? U tom slučaju uz nju zakolji i njeno tele, reče on. Rekoh: A šta ako je hroma? Ne smeta, ukoliko može doći do mjesta klanja, reče on. Rekoh: A ako bude slomljena roga? On će na to: Ne smeta, jer nam je naređeno, ili je kazao, naredio nam je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da pazimo** (samo) **na uši i na oči.«**[730]

Ovaj hadis je hasenun-sahihun. Sufjan es-Sevri ga je prenio od Selemea b. Kuhejla.

1553. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Nama je ispričao Abde, prenijevši od Seida, on od Katadea, on od Džurejdža b. Kulejba, a on od Alije da je kazao: **»Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da se u kurban kolje** (životinja) **odbijena roga i odrezanog uha.«** Katade kaže: Spomenu[illegible]ovo Seidu b. Musejjebu pa je rekao: Ukoliko joj [illegible] roga. [illegible]aj hadis je hasenun-sahihun.

٨. بَاب مَا جَاءَ أَنَّ الشَّاةَ الْوَاحِدَةَ تُجْزِي عَنْ أَهْلِ الْبَيْتِ*

١٥٥٤. حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الْحَنَفِيُّ حَدَّثَنَا الضَّحَّاكُ بْنُ عُثْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَارَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَال: سَمِعْتُ عَطَاءَ بْنَ يَسَارٍ يَقُولُ: سَأَلْتُ أَبَا أَيُّوبَ، كَيْفَ كَانَتِ الضَّحَايَا عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَال: **كَانَ الرَّجُلُ يُضَحِّي بِالشَّاةِ عَنْهُ وَعَنْ أَهْلِ بَيْتِهِ فَيَأْكُلُونَ وَيُطْعِمُونَ حَتَّى تَبَاهَى النَّاسُ فَصَارَتْ كَمَا تَرَى.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَعُمَارَةُ

---

[728] Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Buharije.

[729] Oni su praktikovali prilikom klanja kurbana da u kamili učestvuju sedmorica i u kravi sedmorica, s tim što Itre (ulema od Fatimine, r.a, loze), Ishak b. Rahivejh i Ibn Huzejme smatraju da u kamili može učestvovati deset osoba.

[730] Ševkanija smatra da se može zaklati u kurban životinja u koje je odbijeno manje od pola roga ili odrezano manje od pola uha. Ebu Hanife, Šafija i većina učenjaka smatraju da se može zaklati u kurban i životinja u koje je odbijen cijeli rog. Malik to smatra mekruhom.

بْنُ عَبْدِ اللَّهِ هُوَ مَدَنِيٌّ. وَقَدْ رَوَى عَنْهُ مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَهُوَ قَوْلُ أَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. وَاحْتَجَّا بِحَدِيثِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ ضَحَّى بِكَبْشٍ فَقَالَ: هَذَا عَمَّنْ لَمْ يُضَحِّ مِنْ أُمَّتِي. وَقَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ: لَا تُجْزِي الشَّاةُ إِلَّا عَنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ. وَهُوَ قَوْلُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُبَارَكِ وَغَيْرِهِ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ*

8. O tome da je jedan brav (kurban) dovoljan za svu kućnu čeljad

1554. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Musa; kaže: Ispričao nam je Ebu Bekr el-Hanefi; kaže: Nama je ispričao Dahhak b. Osman i kazao: Meni je ispričao Umare b. Abdullah i kazao: Čuo sam Ataa b. Jesara kada kaže: Upitao sam Ebu Ejjuba: Kakvi su bili kurbani u vrijeme Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem? On reče: **»Čovjek je klao jednog brava za sebe i za svoju kućnu čeljad. Od njega su i oni jeli i dijelili drugima. Tako je bilo sve dok se ljudi ne počeše međusobno nadmetati,** (od tada) **oni** (kurbani) **postaše takvi kao što vidiš.«**[731]

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[732] Umare b. Abdullah je Medinlija. Od njega je (hadise) prenio Malik b. Enes. U skladu s ovim (hadisom) postupak je nekih učenjaka. To je stav i Ahmeda i Ishaka. Kao dokaz za svoj stav njih dvojica navode Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, hadis u kome stoji da je on u kurban zaklao ovna a potom rekao: »Ovo je za one iz moga ummeta koji kurban nisu zaklali.«

Neki učenjaci kažu: Jedan brav je dovoljan samo za jednu osobu. Ovo je stav Abdullaha b. Mubareka i još nekih učenjaka.

٩. باب منه

١٥٥٥. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ حَدَّثَنَا حَجَّاجُ عَنْ جَبَلَةَ بْنِ سُحَيْمٍ: **أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ** ابْنَ عُمَرَ عَنِ الْأُضْحِيَّةِ أَوَاجِبَةٌ هِيَ؟ : ضَحَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْمُسْلِمُونَ.

---

[731] Na temelju ovog hadisa većina učenjaka smatra da je klanje jednog brava, odnosno jednog kurbana dovoljno za jednog domaćina i njegovu kućnu čeljad, pa makar, kako tvrdi Ševkanija, u kući imao i stotinu čeljadi.

[732] Bilježe ga i Malik b. Enes u *Muvetta'u* i Ibn Madže u *Sunenu.*

فَأَعَادَهَا عَلَيْهِ فَقَالَ: أَتَعْقِلُ ضَحَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْمُسْلِمُونَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ: أَنَّ الْأُضْحِيَّةَ لَيْسَتْ بِوَاجِبَةٍ وَلَكِنَّهَا سُنَّةٌ مِنْ سُنَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُسْتَحَبُّ أَنْ يُعْمَلَ بِهَا. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَابْنِ الْمُبَارَكِ*

١٥٥٦. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ وَهَنَّادٌ قَالَا: حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ حَجَّاجِ بْنِ أَرْطَاةَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: أَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْمَدِينَةِ عَشْرَ سِنِينَ يُضَحِّي. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ*

9. Poglavlje o istoj temi

1555. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričao nam je Hušejm; kaže: Nama je ispričao Hadždžadž, prenijevši od Džebelea b. Suhajma[733]: Neki je čovjek upitao Ibn Omera da li je klanje kurbana obavezno ili nije? On reče: »**Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i muslimani klali su kurban. Ovaj mu ponovi pitanje, a on reče: Da li ti shvataš? Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i muslimani klali su kurban.**«

Ovaj hadis je hasenun. U skladu sa njim stav je učenjaka. Oni smatraju da klanje kurbana nije obavezno, nego spada u Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, sunnet po kome je lijepo postupiti. Ovo je stav Sufjana es-Sevrija i Ibn Mubareka.[734]

1556. ISPRIČALI SU NAM Ahmed b. Meni' i Hennad i kazali: Nama je ispričao Ibn Ebu Zaide, prenijevši od Hadždžadža b. Ertatea, on od Nafi'a, a on od Ibn Omera koji je kazao: »**Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je** (svih) **deset godina, koliko je proveo u Medini, klao kurban.**« Ovaj hadis je hasenun.

١٠. بَابُ مَا جَاءَ فِي الذَّبْحِ بَعْدَ الصَّلَاةِ*

١٥٥٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ حَدَّثَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ دَاوُدَ بْنِ أَبِي هِنْدٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ: خَطَبَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي يَوْمِ نَحْرٍ فَقَالَ: **لَا يَذْبَحَنَّ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُصَلِّيَ.** قَالَ: **فَقَامَ خَالِي فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، هَذَا يَوْمٌ اللَّحْمُ فِيهِ مَكْرُوهٌ وَإِنِّي**

---

[733] Džebele b. Suhajm el-Kufi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji. Umro je 125. godine po Hidžri.

[734] Sufjan es-Sevri, Ibn Mubarek, Šafija i Ahmed b. Hanbel smatraju da je klati kurban pritvrđeni sunnet, dok Ebu Hanife, Ebu Jusuf i Muhammed smatraju da je vadžib.

عَجَّلْتُ نُسُكِي لِأُطْعِمَ أَهْلِي وَأَهْلَ دَارِي أَوْ جِيرَانِي. قَالَ: فَأَعِدْ ذَبْحًا بِآخَرَ. فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، عِنْدِي عَنَاقُ لَبَنٍ وَهِيَ خَيْرٌ مِنْ شَاتَيْ لَحْمٍ، أَفَأَذْبَحُهَا؟ قَالَ: نَعَمْ وَهُوَ خَيْرُ نَسِيكَتَيْكَ وَلَا تُجْزِئُ جَذَعَةٌ بَعْدَكَ. وَفِي الْبَابِ عَنْ جَابِرٍ وَجُنْدَبٍ وَأَنَسٍ وَعُوَيْمِرِ بْنِ أَشْقَرَ وَابْنِ عُمَرَ وَأَبِي زَيْدٍ الْأَنْصَارِيِّ. وَهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ أَنْ لَا يُضَحَّى بِالْمِصْرِ حَتَّى يُصَلِّيَ الْإِمَامُ. وَقَدْ رَخَّصَ قَوْمٌ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ لِأَهْلِ الْقُرَى فِي الذَّبْحِ إِذَا طَلَعَ الْفَجْرُ. وَهُوَ قَوْلُ ابْنِ الْمُبَارَكِ. وَقَدْ أَجْمَعَ أَهْلُ الْعِلْمِ: أَنْ لَا يُجْزِئَ الْجَذَعُ مِنَ الْمَعْزِ، وَقَالُوا إِنَّمَا يُجْزِئُ الْجَذَعُ مِنَ الضَّأْنِ*

10. O klanju poslije (bajram) namaza

1557. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Nama je ispričao Ismail b. Ibrahim, prenijevši od Davuda b. Ebu Hinda, on od Ša'bija, a on od Beraa b. Aziba koji je kazao: »**Jednog Kurban-bajrama nam Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, održa govor i** (između ostalog) **reče: Neka niko od vas ne kolje** (kurban) **dok ne klanja** (bajram) **namaz. Tad, veli** (Bera), **ustade moj daidža**[735] **i reče: Allahov Poslaniče! Ovo je dan u kome se jedva čeka meso, pa sam ja požurio da zakoljem svoj kurban** (prije klanjanja bajram-namaza) **kako bih što prije nahranio svoju obitelj, kućnu čeljad i komšije. On će na to: Zakolji drugi kurban. Allahov Poslaniče, ponovo će on: Ja imam žensko jare s mlijeka čije je meso ukusnije od ovčijeg, pa mogu li njega zaklati? Možeš, reče on.**[736] **Ovaj put ti je i ono dovoljno, ali ti nakon ovoga mlado jare neće moći u kurban.**«[737]

Na ovu temu su hadisi preneseni i od Džabira, Džunduba, Enesa, Uvejmira b. Eškara, Ibn Omera i Ebu Zejda el-Ensarija. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[738] U skladu s njim praksa je učenjaka. Oni smatraju da se u mjestima u kojima se klanja bajram, kurban ne može klati dok imam ne završi s klanjanjem bajram-namaza.

---

[735] Koji se zvao Ebu Berde b. Dinar.

[736] Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu je dozvolio da može u kurban zaklati jare s mlijeka zato što je on već jedan kurban zaklao prije bajram-namaza, ali mu je naglasio da u buduće jare više neće moći u kurban.

[737] Ovaj hadis je dokaz da se kurban ne može klati prije klanjanja bajram-namaza, naročito u mjestima u kojima se taj namaz klanja. U mjestima u kojima se bajram-namaz ne klanja, po mišljenju Ebu Hanife i Ibn Mubareka, može se početi s klanjem kurbana odmah nakon zore.

[738] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

Neki učenjaci smatraju da se u mjestima u kojima se ne klanja bajram, kurban može zaklati odmah nakon zore. Ovo je stav i Ibn Mubareka.

Učenjaci su jednoglasni u tome da mlado jare ne može u kurban dok, po njihovu mišljenju, mlad brav može.

١١. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ أَكْلِ الْأُضْحِيَّةِ فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ*

١٥٥٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ أن النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لَا يَأْكُلُ أَحَدُكُمْ مِنْ لَحْمِ أُضْحِيَّتِهِ فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ.** وَفِي الْبَاب عَنْ عَائِشَةَ وَأَنَسٍ. حَدِيثُ ابْنِ عُمَرَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَإِنَّمَا كَانَ النَّهْيُ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُتَقَدِّمًا ثُمَّ رَخَّصَ بَعْدَ ذَلِكَ*

11. O pokuđenosti jedenja kurbanskog mesa više od tri dana

1558. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Lejs, prenijevši od Nafi'a, a on od Ibn Omera da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »**Neka niko od vas meso svoga kurbana ne jede više od tri dana.**«

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Aiše i Enesa. Ibn Omerov hadis je hasenun-sahihun. Ovu je zabranu Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izgovorio u početku, a kasnije je to dozvolio.

١٢. بَاب مَا جَاءَ فِي الرُّخْصَةِ فِي أَكْلِهَا بَعْدَ ثَلَاثٍ*

١٥٥٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ وَمَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ وَالْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ قَالُوا: حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ النَّبِيلُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ مَرْثَدٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **كُنْتُ نَهَيْتُكُمْ عَنْ لُحُومِ الْأَضَاحِيِّ فَوْقَ ثَلَاثٍ لِيَتَّسِعَ ذُو الطَّوْلِ عَلَى مَنْ لَا طَوْلَ لَهُ فَكُلُوا مَا بَدَا لَكُمْ وَأَطْعِمُوا وَادَّخِرُوا.** وَفِي الْبَاب عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ وَعَائِشَةَ وَنُبَيْشَةَ وَأَبِي سَعِيدٍ وَقَتَادَةَ بْنِ النُّعْمَانِ وَأَنَسٍ وَأُمِّ سَلَمَةَ. وَحَدِيثُ بُرَيْدَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ*

١٥٦٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ عَابِسِ بْنِ رَبِيعَةَ قَالَ: قُلْتُ لِأُمِّ الْمُؤْمِنِينَ: أَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْهَى عَنْ لُحُومِ الْأَضَاحِي؟ قَالَتْ: لَا، وَلَكِنْ قَلَّ مَنْ كَانَ يُضَحِّي مِنَ النَّاسِ فَأَحَبَّ أَنْ يَطْعَمَ مَنْ لَمْ يَكُنْ يُضَحِّي. وَلَقَدْ كُنَّا نَرْفَعُ الْكُرَاعَ فَنَأْكُلُهُ بَعْدَ عَشَرَةِ أَيَّامٍ. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ. وَأُمُّ الْمُؤْمِنِينَ هِيَ عَائِشَةُ زَوْجُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَقَدْ رُوِيَ عَنْهَا هَذَا الْحَدِيثُ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ*

12. O dopuštenju u pogledu jedenja kurbanskog mesa više od tri dana

1559. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. Beššar, Mahmud b. Gajlan i Hasan b. Ali el-Hallal i kazali: Ispričao nam je Ebu Asim en-Nebil; kaže: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Alkamea b. Merseda, on od Sulejmana b. Burejdea, a on od svoga oca koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Bio sam vam zabranio da jedete kurbansko meso više od tri dana kako bi oni koji su u mogućnosti** (zaklati) **što više podijelili onima koji nisu u mogućnosti. Od** (danas) **jedite koliko želite, dijelite i pohranjujte.**«[739]

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ibn Mesuda, Aiše, Nubejšea, Ebu Seida, Katadea b. Numana, Enesa i Ummu Seleme. Burejdeov hadis je hasenun-sahihun. U skladu s njim je praksa učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostalih.

1560. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Ebu Ahves, prenijevši od Ebu Ishaka, a on od Abisa b. Rebi'a koji je kazao: Upitao sam majku pravovjernih: »**Je li Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjivao jedenje kurbanskog mesa** (više od tri dana)? **Ona odgovori: Nije, nego je malo ljudi klalo kurban, pa je želio da se što više podijeli onima što nisu klali. Mi bismo pohranili bravlji but i jeli bismo ga tek nakon deset dana.**«

[739] Ovim hadisom derogiran je hadis iz prethodnog poglavlja u kome se zabranjuje zadržavanje kurbanskog mesa više od tri dana. Na temelju njega većina učenjaka je stala na stanovište da osoba trećinu kurbana koja joj pripada i ono što dobije od drugih, može pohraniti i trošiti kad želi. To potvrđuje i Aišin hadis.

Ovaj hadis je sahihun. Majka pravovjernih je Aiša, Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, supruga. Od nje je ovaj hadis prenesen sa više seneda.

١٣. بَاب مَا جَاءَ فِي الْفَرَعِ وَالْعَتِيرَةِ*

١٥٦١. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **لَا فَرَعَ وَلَا عَتِيرَةَ**. وَالْفَرَعُ أَوَّلُ النِّتَاجِ كَانَ يُنْتَجُ لَهُمْ فَيَذْبَحُونَهُ. وَفِي الْبَاب عَنْ نُبَيْشَةَ وَمِخْنَفِ ابْنِ سُلَيْمٍ. و هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَتِيرَةُ: ذَبِيحَةٌ كَانُوا يَذْبَحُونَهَا فِي رَجَبٍ يُعَظِّمُونَ شَهْرَ رَجَبٍ لِأَنَّهُ أَوَّلُ شَهْرٍ مِنْ أَشْهُرِ الْحُرُمِ. وَأَشْهُرُ الْحُرُمِ: رَجَبٌ وَذُو الْقَعْدَةِ وَذُو الْحِجَّةِ وَالْمُحَرَّمُ. وَأَشْهُرُ الْحَجِّ: شَوَّالٌ وَذُو الْقَعْدَةِ وَعَشْرٌ مِنْ ذِي الْحِجَّةِ. كَذَلِكَ رُوِيَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ فِي أَشْهُرِ الْحَجِّ*

13. O prvenčetu (deve, koze ili ovce) i žrtvenoj životinji klanoj u mjesecu redžebu

1561. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Ispričao nam je Abdur-Rezzak; kaže: Nama je ispričao Ma'mer, prenijevši od Zuhrija, on od Musejjeba, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Nema** (u islamu) **žrtvovanja prvenčeta niti ima prinošenja žrtve u mjesecu redžebu.«**[740] Prvenče je prvo mladunče koje su dobijali, a klali su ga (svojim božanstvima).

Na ovu temu su hadisi preneseni i od Nubejšea i Mihnefa b. Sulejma. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[741] Atira je žrtva koju su klali u mjesecu redžebu, veličajući na taj način ovaj mjesec zbog toga što je to prvi od mjeseci u kojima je zabranjeno prolijevanje krvi. A mjeseci u

---

740 Predislamski Arapi praktikovali su, čim se rodi prvo mladunče deve, koze ili ovce, da ga prinesu kao žrtvu svojim božanstvima, vjerujući da će mladunčad koja će se rađati kasnije, zahvaljujući toj žrtvi, biti bolja i naprednija.Također su praktikovali da prinose žrtve u mjesecu redžebu i na taj način veličaju ovaj mjesec zato što je to prvi od mjeseci u kojima je zabranjeno prolijevanje krvi. Takvu praksu Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, je dokinuo i zabranio.

741 Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

kojima je zabranjeno prolijevanje krvi su: redžeb, zul-ka'de, zul-hidždže i muharrem. Mjeseci hodočašća su sljedeći: ševval, zul-ka'de i (prvih) deset dana zul-hidždžea. Tako je o mjesecima hodočašća preneseno i od nekih Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostalih.

١٤. بَاب مَا جَاءَ فِي الْعَقِيقَةِ*

١٥٦٢. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ خَلَفٍ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ خُثَيْمٍ عَنْ يُوسُفَ بْنِ مَاهَكَ: **أَنَّهُمْ دَخَلُوا عَلَى حَفْصَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ فَسَأَلُوهَا عَنِ الْعَقِيقَةِ. فَأَخْبَرَتْهُمْ أَنَّ عَائِشَةَ أَخْبَرَتْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَهُمْ عَنِ الْغُلَامِ شَاتَانِ مُكَافِئَتَانِ وَعَنِ الْجَارِيَةِ شَاةٌ.** وَفِي الْبَاب عَنْ عَلِيٍّ وَأُمِّ كُرْزٍ وَبُرَيْدَةَ وَسَمُرَةَوَأَبِي هُرَيْرَةَ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَأَنَسٍ وَسَلْمَانَ بْنِ عَامِرٍ وَابْنِ عَبَّاسٍ.وَحَدِيثُ عَائِشَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.وَحَفْصَةُ هِيَ بِنْتُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ*

١٥٦٣. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي يَزِيدَ عَنْ سِبَاعِ بْنِ ثَابِتٍ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ ثَابِتِ بْنِ سِبَاعٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ أُمَّ كُرْزٍ أَخْبَرَتْهُ أَنَّهَا سَأَلَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْعَقِيقَةِ فَقَالَ: **عَنِ الْغُلَامِ شَاتَانِ وَعَنِ الْأُنْثَى وَاحِدَةٌ. لَا يَضُرُّكُمْ ذُكْرَانًا كُنَّ أَمْ إِنَاثًا.** هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ*

١٥٦٤. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ حَسَّانَ عَنْ حَفْصَةَ بِنْتِ سِيرِينَ عَنِ الرَّبَابِ عَنْ سَلْمَانَ بْنِ عَامِرٍ الضَّبِّيِّ قَالَ قَالَ: **رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَعَ الْغُلَامِ عَقِيقَةٌ فَأَهْرِيقُوا عَنْهُ دَمًا وَأَمِيطُوا عَنْهُ الْأَذَى.**

١٥٦٥. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ و حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَاصِمِ بْنِ سُلَيْمَانَ الْأَحْوَلِ عَنْ حَفْصَةَ بِنْتِ سِيرِينَ عَنِ الرَّبَابِ عَنْ سَلْمَانَ بْنِ عَامِرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **مِثْلَهُ.** هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ*

14. O akiki (obredu sedmi dan po rođenju djeteta)[742]

1562. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Halef; kaže: Ispričao nam je Bišr b. Mufeddal; kaže: nama je ispričao Abdullah b. Osman b. Husejm, prenijevši od Jusufa b. Maheka »**da su oni ušli kod Hafse, kćeri Abdur-Rahmanove i upitali je o akiki** (klanju životinje na ime novorođenčeta). **Ona ih obavijesti da je nju obavijestila Aiša da im je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da za muško dijete** (sedmi dan) **kolju dva, a za žensko jednog brava.**«[743]

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Alije, Ummu Kurz, Burejdea, Semurea, Ebu Hurejrea, Abdullaha b. Amra, Enesa, Selmana b. Amira i Ibn Abbasa. Aišin hadis je hasenun-sahihun. Hafsa je kćerka Abdur-Rahmana b. Ebu Bekra es-Siddika.

1563. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Ispričao nam je Abdur-Rezzak; kaže: Nama je ispričao Ibn Džurejdž i kazao: Meni je ispričao Ubejdullah b. Ebu Jezid, prenijevši od Siba'a b. Sabita da ga je Muhammed b. Sabit b. Siba' obavijestio, kako ga je obavijestila Ummu Kurz da je pitala Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o akiki pa je rekao: »**Za muško dijete koljite dva, a za žensko jednog brava. Nebitno je jesu li bravi muški ili su ženski.**« Ovaj hadis je sahihun.

1564. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali; kaže: Ispričao nam je Abdur-Rezzak; kaže: Nama je ispričao Hišam b. Hassan, prenijevši od Hafse kćerke Sirinove, ona od Rebbabe, a ona od Selmana b. Amira ed-Dabija koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Dječaka sljeduje akika. Zakoljite za njeg kurban i odstranite ono što mu** (od kose) **smeta.**«

---

[742] Obred akike se sastoji u tome da se sedmi dan po rođenju djeteta novorođenčetu otkloni kosica koja mu smeta i na ime njegovo zakolje kurban i podijeli siromasima, te da mu se da ime. Ovaj obred je sunnet.

[743] Na temelju ovog hadisa većina učenjaka stoji na stanovištu da je sunnet, onome ko je u mogućnosti, da na ime muškog djeteta zakolje dva, a na ime ženskog jednog brava. Malik tu ne pravi nikakvu razliku. On smatra da je sunnet i na ime muškog a i ženskog djeteta zaklati po jednog brava. Kao dokaz on navodi hadis koji bilježi Ebu Davud u *Sunenu* a u kome stoji "da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i na ime Hasana i na ime Husejna zaklao po jednog brava."

1565. ISPRIČALI SU NAM Hasan i Abdur-Rezzak: kažu: Nama je ispričao Ibn Ujejne, prenijevši od Asima b. Sulejmana el-Ahvela, on od Hafse, kćerke Sirinove, ona od Rebbabe, ona od Selmana b. Amira, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično** (prethodnom hadisu). Ovaj hadis je sahihun.[744]

١٥. بَاب الْأَذَانِ فِي أُذُنِ الْمَوْلُودِ*

١٥٦٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ قَالَا: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَاصِمِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي رَافِعٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: **رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَذَّنَ فِي أُذُنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ حِينَ وَلَدَتْهُ فَاطِمَةُ بِالصَّلَاةِ.** هَذَا صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَيْهِ. و رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْعَقِيقَةِ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ: عَنِ الْغُلَامِ شَاتَانِ مُكَافِئَتَانِ، وَعَنِ الْجَارِيَةِ شَاةٌ. وَرُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيْضًا أَنَّهُ عَقَّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بِشَاةٍ. وَقَدْ ذَهَبَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ إِلَى هَذَا الْحَدِيثِ*

15. O ezanu na uho novorođenčeta

1566. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričali su nam Jahja b. Seid i Abdur-Rahman b. Mehdi i kazali: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Asima b. Ubejdullaha,[745] on od Ubejdullaha b. Ebu Rafi'a, a on od svoga oca koji je kazao: **»Vidio sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako uči namaski ezan na uho Hasana b. Alija u momentu kad ga je rodila Fatima.«**[746] Ovaj hadis je sahihun.

U skladu s njim praksa je nekih (učenjaka). Od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, je o akiki preneseno s više seneda (da je kazao): Za dječaka treba zaklati dva jednaka brava a za djevojčicu jednog.

---

[744] Bilježe ga i Buharija u *Sahihu*, te Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*.

[745] Asim b. Ubejdullah b. Asim b. Omer b. Hattab el-Adevi el-Medeni je, po mišljenju Ibn Hadžera el-Askalanija, slab prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

[746] Bilježi Ebu Ja'la el-Mevsili u *Musnedu* od Husejna da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Kome se rodi dijete pa mu prouči ezan na desno a ikamet na lijevo uho, neće mu moći nauditi džinica tabia." Menavi smatra da je sened ovog hadisa slab.

Preneseno je također od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je za Hasana b. Alija zaklao jednog brava.[747] Neki učenjaci su zauzeli stav u skladu s ovim hadisom.[748]

١٦. باب منه

١٥٦٧. حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ شَبِيبٍ حَدَّثَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ عَنْ عُفَيْرِ بْنِ مَعْدَانَ عَنْ سُلَيْمِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **خَيْرُ الْأُضْحِيَّةِ الْكَبْشُ، وَخَيْرُ الْكَفَنِ الْحُلَّةُ**. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَعُفَيْرُ بْنُ مَعْدَانَ يُضَعَّفُ فِي الْحَدِيثِ*

16. Poglavlje o istoj temi

1567. ISPRIČAO NAM JE Seleme b. Šebib; kaže: Nama je ispričao Ebu Mugire, prenijevši od Ufejra b. Ma'dana, on od Sulejma b. Amira, a on od Ebu Umamea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Najbolji kurban je ovan,[749] a najbolji ćefin je onaj koji se sastoji iz tri dijela.«**

Ovaj hadis je garibun,[750] a Ufejr b. Ma'dan je slab prenosilac hadisa.

١٧. باب منه

١٥٦٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ حَدَّثَنَا أَبُو رَمْلَةَ عَنْ مِخْنَفِ بْنِ سُلَيْمٍ قَالَ: كُنَّا وُقُوفًا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعَرَفَاتٍ فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ: **يَا أَيُّهَا النَّاسُ عَلَى كُلِّ أَهْلِ بَيْتٍ فِي كُلِّ عَامٍ أُضْحِيَّةٌ وَعَتِيرَةٌ. هَلْ تَدْرُونَ مَا الْعَتِيرَةُ؟ هِيَ الَّتِي تُسَمُّونَهَا الرَّجَبِيَّةَ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. لَا نَعْرِفُ هَذَا الْحَدِيثَ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ عَوْنٍ*

---

747 Ovaj hadis je, po mišljenju El-Mubarekforija, slab hadis.

748 Malik je, na temelju ovog hadisa, stao na stanovište da i za dječaka treba zaklati jednog kurbana, te da nema razlike između dječaka i djevojčice. Međutim, kao što vidimo, ovaj hadis je slab.

749 U predaji koju bilježi Ebu Davud u *Sunenu* od Ubadea b. Samita stoji: "Najbolji je kurban rogat ovan."

750 Ovaj hadis je zabilježio Ebu Davud u *Sunenu* sa sasvim drugim senedom od Ubadea b. Samita i u njemu nema Ufejra b. Ma'dana.

17. Poglavlje o istoj temi

1568. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričao nam je Revh b. Ubade; kaže: Nama je ispričao Ibn Avn; kaže: Nama je ispričao Ebu Remle, prenijevši od Mihnefa b. Sulejma koji je kazao: »**Stajali smo sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, na Arefatu i čuo sam ga kada kaže: O ljudi! Na čeljad svake kuće, svake godine treba zaklati kurban i atiru. Znate li šta je to atira, to je kurban koji nazivaju redžepskom žrtvom.**«[751]

Ovaj hadis je garibun.[752] Poznat nam je samo sa ovim senedom preko Ibn Avna.

١٨ . باب منه

١٥٦٩ . حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الْقُطَعِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَقَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالَ: **عَقَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْحَسَنِ بِشَاةٍ وَقَالَ: يَا فَاطِمَةُ احْلِقِي رَأْسَهُ وَتَصَدَّقِي بِزِنَةِ شَعْرِهِ فِضَّةً. فَوَزَنَتْهُ فَكَانَ وَزْنُهُ دِرْهَمًا أَوْ بَعْضَ دِرْهَمٍ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ، وَإِسْنَادُهُ لَيْسَ بِمُتَّصِلٍ. وَأَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ لَمْ يُدْرِكْ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ*

18. Poglavlje o istoj temi

1569. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja el-Kat'i; kaže: Nama je ispričao Abdul-A'la, prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, on od Abdullaha b. Ebu Bekra, on od Muhammeda b. Alija b. Husejna,[753] a on od Alije b. Ebu Taliba koji je kazao: »**Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je za Hasana zaklao brava, a potom rekao: Fatima,**

---

[751] Ranije smo istakli da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio ovakvu vrstu žrtve ukoliko se njome veliča mjesec redžeb. Međutim, ukoliko bi bio cilj da se u tom mjesecu zakolje isključivo Allaha radi, onda je to, po mišljenju nekih učenjaka, i dozvoljeno.

[752] Po mišljenju El-Mubarekforija ovaj hadis Tirmizija je ocijenio dobrim, dok ga El-Hattabi smatra slabim hadisom. Zejle'i tvrdi da je Abdul-Hakk kazao da mu je sened slab. Ibn Kattan veli: Njegov nedostatak je u tome što je prenosilac Ebu Remle nepoznat.

[753] Ebu Džafer Muhammed b. Ali b. Husejn b. Ali b. Ebu Talib pouzdan je ravija. Pripadao je četvrtoj generaciji.

obrij mu glavu i u težini njegove kose podijeli srebra na ime sadake. Izvagala ju je i njena težina bila je dirhem ili dio dirhema (sadake).«
Ovaj hadis je hasenun-garibun. Njegov sened nije spojen, pošto Ebu Džafer Muhammed b. Ali nije zatekao Aliju b. Ebu Taliba.

١٩. باب منه

١٥٧٠. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ حَدَّثَنَا أَزْهَرُ بْنُ سَعْدٍ السَّمَّانُ عَنِ ابْنِ عَوْنٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطَبَ ثُمَّ نَزَلَ فَدَعَا بِكَبْشَيْنِ فَذَبَحَهُمَا**. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ*

١٥٧١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو عَنِ الْمُطَّلِبِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: **شَهِدْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْأَضْحَى بِالْمُصَلَّى. فَلَمَّا قَضَى خُطْبَتَهُ نَزَلَ عَنْ مِنْبَرِهِ فَأُتِيَ بِكَبْشٍ فَذَبَحَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ وَقَالَ: بِسْمِ اللَّهِ وَاللَّهُ أَكْبَرُ، هَذَا عَنِّي وَعَمَّنْ لَمْ يُضَحِّ مِنْ أُمَّتِي**. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ أَنْ يَقُولَ الرَّجُلُ إِذَا ذَبَحَ: بِسْمِ اللَّهِ وَاللَّهُ أَكْبَرُ. وَهُوَ قَوْلُ ابْنِ الْمُبَارَكِ. وَالْمُطَّلِبُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَنْطَبٍ يُقَالُ إِنَّهُ لَمْ يَسْمَعْ مِنْ جَابِرٍ*

19. Poglavlje o istoj temi

1570. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Nama je ispričao Ezher b. Sa'd es-Seman, prenijevši od Ibn Avna, on od Muhammeda b. Sirina, on od Abdur-Rahmana b. Ebu Bekrea, a on od svoga oca: **»Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, održa govor, potom siđe** (sa mimbera) **i zatraži da mu dovedu dva ovna koja zakla.«**[754] Ovaj hadis je sahihun.

1571. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Jakub b. Abdur-Rahman, prenijevši od Amra b. Ebu Amra, on od Muttaliba, a

[754] Ovaj hadis govori o tome da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odmah nakon klanjanja bajram-namaza i završteka hutbe, pristupio klanju svojih kurbana. U ovom se govori da je zaklao dva ovna, u drugim hadisima se govori da je zaklao jednog. Svaki od prenosilaca priča ono šta je u datom trenutku vidio. Neko je od njih vidio kad je zaklao jednog i potom otišao. Drugi su čekali do kraja i vidjeli da je zaklao dva ovna.

on od Džabira b. Abdullaha koji je kazao: »**Sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, prisustvovao sam** (klanjanju bajram-namaza) **na musali. Pošto završi svoj govor** (hutbu) **i siđe s minbera, dovedoše mu ovna i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zakla ga svojom rukom, rekavši: Bismillahi vallahu ekber, ovo je za mene i onoga od mog ummeta ko nije u mogućnosti zaklati kurban.**«

Ovaj hadis je u ovoj formi garibun.[755] U skladu s njim praksa je učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostalih. Oni smatraju da onaj koji kolje treba reći: Bismillahi, vallahu ekber.

Ovo je mišljenje i Ibn Mubareka. Za Muttaliba b. Abdullaha b. Hantaba vele da on (hadise) nije slušao od Džabira.

٢٠. باب منه

١٥٧٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ إِسْمَعِيلَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ سَمُرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **الْغُلَامُ مُرْتَهَنٌ بِعَقِيقَتِهِ يُذْبَحُ عَنْهُ يَوْمَ السَّابِعِ وَيُسَمَّى وَيُحْلَقُ رَأْسُهُ.**

١٥٧٣. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي عَرُوبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدَبٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **نَحْوَهُ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ. يَسْتَحِبُّونَ أَنْ يُذْبَحَ عَنِ الْغُلَامِ الْعَقِيقَةُ يَوْمَ السَّابِعِ. فَإِنْ لَمْ يَتَهَيَّأْ يَوْمَ السَّابِعِ فَيَوْمَ الرَّابِعَ عَشَرَ، فَإِنْ لَمْ يَتَهَيَّأْ عُقَّ عَنْهُ يَوْمَ حَادٍ وَعِشْرِينَ. وَقَالُوا لَا يُجْزِئُ فِي الْعَقِيقَةِ مِنَ الشَّاةِ إِلَّا مَا يُجْزِئُ فِي الْأُضْحِيَّةِ*

20. Poglavlje o istoj temi

1572. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Nama je ispričao Alija b. Mushir, prenijevši od Ismaila b. Muslima, on od Hasana, a on od Semurea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve

[755] Bilježi ga i Ebu Davud u *Sunenu.*

sellem, rekao: »**Dječak je zalog svojoj akiki.**[756] **Sedmi dan zaklat će mu se kurban, nadjenuti ime i obrijati glava.**«

1573. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Ispričao nam je Jezid b. Harun; kaže: Nama je ispričao Seid b. Ebu Arube, prenijevši od Katadea, on od Hasana, on od Semurea b. Džunduba, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično** (prethodnom hadisu).

Ovaj hadis je hasenun-sahihun. U skladu sa njim praksa je učenjaka. Oni drže da je lijepo da se za dječaka sedmi dan (po rođenju) zakolje kurban. Ako nije moguće sedmi, onda četrnaesti, a ako nije moguće ni četrnaesti onda dvadest i prvi dan. Oni vele da je brav koji je dovoljan za kurban dovoljan i za akiku.

٢١. باب منه

١٥٧٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحَكَمِ الْبَصْرِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ عَمْرٍو أَوْ عُمَرَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَنْ رَأَى هِلَالَ ذِي الْحِجَّةِ وَأَرَادَ أَنْ يُضَحِّيَ فَلَا يَأْخُذَنَّ مِنْ شَعْرِهِ وَلَا مِنْ أَظْفَارِهِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ، وَالصَّحِيحُ هُوَ عَمْرُو ابْنُ مُسْلِمٍ. قَدْ رَوَى عَنْهُ مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ عَلْقَمَةَ وَغَيْرُ وَاحِدٍ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ غَيْرِ هَذَا الْوَجْهِ نَحْوَ هَذَا. وَهُوَ قَوْلُ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَبِهِ كَانَ يَقُولُ سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ. وَإِلَى هَذَا الْحَدِيثِ ذَهَبَ أَحْمَدُ وَإِسْحَقُ. وَرَخَّصَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ فِي ذَلِكَ فَقَالُوا: لَا بَأْسَ أَنْ يَأْخُذَ مِنْ شَعَرِهِ وَأَظْفَارِهِ. وَهُوَ قَوْلُ الشَّافِعِيِّ. وَاحْتَجَّ بِحَدِيثِ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَبْعَثُ بِالْهَدْيِ مِنَ الْمَدِينَةِ فَلَا يَجْتَنِبُ شَيْئًا مِمَّا يَجْتَنِبُ مِنْهُ الْمُحْرِمُ*

21. Poglavlje o istoj temi

1574. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hakem el-Basri; kaže: Nama je ispričao Muhammed b. Džafer, prenijevši od Šu'bea, on od Malika b.

[756] Ahmed b. Hanbel ovo tumači pa kaže da se dijete neće moći zauzimati za svoje roditelje na Sudnjem danu ukoliko mu nije zaklana akika. Neki učenjaci, pak, kažu da ove riječi znače da je akika obavezna.

Enesa, on od Amra ili Omera b. Muslima, on od Seida b. Musejjeba, on od Ummu Seleme, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »**Ko ugleda mlađak mjeseca zul-hidždžea a želi zaklati kurban, neka ne krati i ne šiša kosu i neka ne siječe nokte.**«[757]

Ovaj hadis je hasenun. Ispravno je »Amr b. Muslim«. Od njega su prenijeli Muhammed b. Amr b. Alkame i mnogi drugi. Ovaj hadis je u sličnom značenju prenesen od Seida b. Musejjeba, on od Ummu Seleme, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i s drugim senedom. U skladu s tim stav je nekih učenjaka. To je mišljenje i Seida b. Musejjeba.

U skladu s ovim hadisom je i stav Ahmeda i Ishaka. Neki učenjaci to smatraju dozvoljenim. Oni kažu: Ne smeta da se šiša i podrezuju nokti. To je stav i Šafije. Kao dokaz on navodi Aišin hadis u kome stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao kurban iz Medine i nije se čuvao od onoga od čega se čuva osoba koja je u ihramu.

---

[757] Ovo se odnosi na osobu koja po hadžijama pošalje kurban u Mekku da se za nju tamo zakolje. Neki učenjaci, na temelju ovog hadisa, smatraju da ona ima tretman muhrima. Po njima, ona ne smije raditi ništa od onoga što je zabranjeno muhrimu, kao što je šišanje i podrezivanje kose, noktiju i slično, sve dotle dok se njen kurban ne zakolje. Neki učenjaci, pak, to smatraju dopuštenim. Oni se pri tom pozivaju na Aišin hadis u kome stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom poslao kurban u Mekku da se za njega zakolje, i tom vremenu nije se sustezao od onoga od čega se mora sustezati osoba koja je u ihramu.

بسم الله الرحمن الرحيم

أبواب النُّذُور وَالْأَيْمَان

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ*

١. بَاب مَا جَاءَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ لَا نَذْرَ فِي مَعْصِيَةٍ*

١٥٧٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو صَفْوَانَ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **لَا نَذْرَ فِي مَعْصِيَةٍ وَكَفَّارَتُهُ كَفَّارَةُ يَمِينٍ**. وَفِي الْبَاب عَنِ ابْنِ عُمَرَ وَجَابِرٍ وَعِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ. وَهَذَا حَدِيثٌ لَا يَصِحُّ لِأَنَّ الزُّهْرِيَّ لَمْ يَسْمَعْ هَذَا الْحَدِيثَ مِنْ أَبِي سَلَمَةَ. وَسَمِعْت مُحَمَّدًا يَقُولُ: رَوَى غَيْرُ وَاحِدٍ مِنْهُمْ مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ وَابْنُ أَبِي عَتِيقٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ أَرْقَمَ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. قَالَ مُحَمَّدٌ: وَالْحَدِيثُ هُوَ هَذَا*

١٥٧٦. حَدَّثَنَا أَبُو إِسْمَعِيلَ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَعِيلَ بْنِ يُوسُفَ التِّرْمِذِيُّ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ بِلَالٍ حَدَّثَنِي أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بِلَالٍ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ و عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي عَتِيقٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ أَرْقَمَ عَنْ يَحْيَى ابْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَن النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لَا نَذْرَ فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ، وَكَفَّارَتُهُ كَفَّارَةُ يَمِينٍ**. هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ، وَهُوَ أَصَحُّ مِنْ حَدِيثِ أَبِي صَفْوَانَ عَنْ يُونُسَ. و قَالَ قَوْمٌ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِم: لَا نَذْرَ فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ وَكَفَّارَتُهُ كَفَّارَةُ يمي.ن وَهُوَ قَوْلُ أَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. وَاحْتَجَّا بِحَدِيثِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَائِشَةَ. و قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِم: لَا نَذْرَ فِي مَعْصِيَةٍ وَلَا كَفَّارَةَ فِي ذَلِكَ. وَهُوَ قَوْلُ مَالِكٍ وَالشَّافِعِيِّ *

١٥٧٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ مَالِكٍ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ الْأَيْلِيِّ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَنْ نَذَرَ أَنْ يُطِيعَ اللَّهَ فَلْيُطِعْهُ. وَمَنْ نَذَرَ أَنْ يَعْصِيَ اللَّهَ فَلَا يَعْصِه.**

١٥٧٨. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ الْأَيْلِيِّ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **نَحْوَهُ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَاهُ يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ. وَهُوَ قَوْلُ بَعْضِ أَهْلِ

الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. وَبِهِ يَقُولُ مَالِكٌ وَالشَّافِعِيُّ. قَالُوا: لَا يَعْصِي اللَّهَ وَلَيْسَ فِيهِ كَفَّارَةُ يَمِينٍ إِذَا كَانَ النَّذْرُ فِي مَعْصِيَةٍ*

U ime Allaha Milostivog, Samilosnog

POGLAVLJA O ZAVJETIMA I ZAKLETVAMA
od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

1. O tome šta je došlo od Allahovg Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da nema zavjeta u onome što je grijeh

1575. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Ebu Safvan, prenijevši od Junusa b. Jezida, on od Ibn Šihaba, on od Ebu Selemea, a on od Aiše koja je kazala da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Zavjet se ne ispunjava onim što je grijeh, a iskup za to je ono što je iskup i za zakletvu.«**[758]

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ibn Omera, Džabira i Imrana b. Husajna.

Ovaj hadis nije vjerodostojan jer ga Ez-Zuhri nije čuo od Ebu Selemea. (Tirmizija) kaže: Čuo sam Muhammeda (Buhariju) kada veli: Preneseno je od mnogih, među kojima su i Musa b. Ukbe i Ibn Ebu Atik, da su prenijeli od Zuhrija, on od Sulejmana b. Erkama, on od Jahjaa b. Ebu Kesira, on od Ebu Selemea, on od Aiše, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Muhammed kaže da je to ovaj hadis.

1576. ISPRIČAO NAM JE Ebu Ismail Muhammed b. Ismail b. Jusuf et-Tirmizi; kaže: Ispričao nam je Ejjub b. Sulejman b. Bilal; kaže: Meni je ispričao Ebu Bekr b. Ebu Uvejs, prenijevši od Sulejmana b. Bilala, on od Musaa b. Ukbea i Abdullaha b. Ebu Atika, njih dvojica od

---

[758] Vjerniku je zabranjeno da se zavjetuje na nešto što je grijeh. Ukoliko bi se, ipak, zavjetovao na takvo nešto, on takav zavjet, po mišljenju većine učenjaka, neće ispunjavati. Umjesto ispunjenja takvog zavjeta on će postiti tri dana kao što čini i onaj koji se krivo zakune. Tako, naprimjer: Ukoliko bi neko rekao: Ako položim ispit, sve ću vas počastiti alkoholom, ukoliko položi ispit, on taj zavjet neće ispuniti nego će postiti tri dana kao iskup za neispunjeni zavjet. Malik i Šafija smatraju da vjernik ne treba ispuniti takav zavjet i nije dužan dati iskup (keffaret). Onaj ko se zavjetuje na nešto što nije grijeh, dužan je taj zavjet ispuniti.

Zuhrija, on od Sulejmana b. Erkama, on od Jahjaa b. Ebu Kesira, on od Ebu Selemea, a on od Aiše da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »**Zavjet se ne ispunjava onim što je grijeh prema Allahu, a iskup za to** (tj. zavjet) **je ono što je iskup i za zakletvu.**«

Ovaj hadis je garibun.[759] On je pouzdaniji od hadisa koji je prenio Ebu Safvan od Junusa. Neki učenjaci iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugi kažu: Nema zavjeta u onome što je grijeh prema Allahu, a iskup za njega je ono što je iskup i za zakletvu. To je mišljenje i Ahmeda i Ishaka. Kao dokaz za to oni navode hadis koji je Ez-Zuhri prenio od Ebu Selemea, a on od Aiše.

Neki, pak, učenjaci iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i drugi vele: Nema zavjeta u onome što je grijeh prema Allahu, niti za to ima iskupa. To je mišljenje i Malika i Šafije.

1577. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, prenijevši od Malika, on od Talhe b. Abdul-Melika el-Ejlija, on od Kasima b. Muhammeda, on od Aiše, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »**Ko se zavjetuje na pokornost Allahu,** (neka ispuni zavjet) **i neka Mu bude pokoran. A ko se zavjetuje na grijeh prema Allahu** (neka ga ne ispunjava) **i neka ne griješi prema Njemu.**«

1578. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Nama je ispričao Abdullah b. Numejr, prenijevši od Ubejdullaha b. Omera, on od Talhe b. Abdul-Melika el-Ejlija, on od Kasima b. Muhammeda, on od Aiše, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, **slično** (prethodnom hadisu).

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[760] Prenio ga je i Jahja b. Ebu Kesir od Kasima b. Muhammeda. U skladu s njim stav je nekih učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostalih. To je stav i Malika i Šafije. Oni kažu: Vjernik neće griješiti prema Allahu, niti ima iskup kao što ima u slučaju zakletve, ako bi zavjet bio u onome što je grijeh.

---

[759] Bilježe ga i Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*. Nesaija smatra da je Sulejman b. Erkam, koji se nalazi u senedu ovog hadisa, ravija koga su učenjaci odbacili.

[760] Bilježe ga i Buharija u *Sahihu,* Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, te Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima.*

٢. بَاب مَا جَاءَ لَا نَذْرَ فِيمَا لَا يَمْلِكُ ابْنُ آدَمَ*

١٥٧٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ يُوسُفَ الْأَزْرَقُ عَنْ هِشَامٍ الدَّسْتُوَائِيِّ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ ثَابِتِ بْنِ الضَّحَّاكِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَيْسَ عَلَى الْعَبْدِ نَذْرٌ فِيمَا لَا يَمْلِكُ. وَفِي الْبَاب عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَعِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

2. Nema zavjeta na ono što čovjek ne posjeduje

1579. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Nama je ispričao Ishak b. Jusuf el-Erzek, prenijevši od Hišama ed-Destevaija, on od Jahjaa b. Ebu Kesira, on od Ebu Kilabea, on od Sabita b. Dahhaka, a on od **Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Čovjek se ne može zavjetovati na ono što ne posjeduje.«**[761]

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Abdullaha b. Amra i Imrana b. Husajna. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[762]

٣. بَاب مَا جَاءَ فِي كَفَّارَةِ النَّذْرِ إِذَا لَمْ يُسَمَّ*

١٥٨٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ قَال حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ مَوْلَى الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ قَال حَدَّثَنِي كَعْبُ بْنُ عَلْقَمَةَ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **كَفَّارَةُ النَّذْرِ إِذَا لَمْ يُسَمَّ كَفَّارَةُ يَمِينٍ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ*

3. O iskupu za zavjet, ukoliko nije imenovan

1580. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričao nam je Ebu Bekr b. Ajjaš i kazao: Meni je ispričao Muhammed, štićenik

---

[761] El-Mubarekfori smatra da nije ispravan zavjet osobe koja se zavjetuje da će dati nešto što ne posjeduje, ili da će izvršiti nešto što nije u mogućnosti. On smatra da za neizvršenje takvog zavjeta nema ni iskupa (keffareta).

[762] Bilježi ga i Ebu Davud u *Sunenu.*

Mugirea b. Šu'bea[763] i kazao: Meni je ispričao Ka'b b. Alkama,[764] prenijevši od Ebu Hajra, a on od Ukbea b. Amira koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Iskup za zavjet, ukoliko nije imenovan[765], isti je kao i iskup za zakletvu.**« Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.[766]

٤. بَاب مَا جَاءَ فِيمَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ فَرَأَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا*

١٥٨١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا الْمُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ يُونُسَ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **يَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ، لَا تَسْأَلِ الْإِمَارَةَ فَإِنَّكَ إِنْ أَتَتْكَ عَنْ مَسْأَلَةٍ وُكِلْتَ إِلَيْهَا وَإِنْ أَتَتْكَ عَنْ غَيْرِ مَسْأَلَةٍ أُعِنْتَ عَلَيْهَا. وَإِذَا حَلَفْتَ عَلَى يَمِينٍ فَرَأَيْتَ غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا فَأْتِ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ وَلْتُكَفِّرْ عَنْ يَمِينِكَ.** وَفِي الْبَاب عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ وَأَبِي الدَّرْدَاءِ وَأَنَسٍ وَعَائِشَةَ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَأُمِّ سَلَمَةَ وَأَبِي مُوسَى. حَدِيثُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَمُرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

4. O onome koji se na nešto zakune a onda vidi da je bolje da uradi drugačije

1581. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdul-A'la; kaže: Nama je ispričao Mu'temir b. Sulejman, prenijevši od Junusa. A ispričao nam je Hasan, prenijevši od Abdur-Rahmana b. Semurea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Abdur-Rahmane! Ne traži vlast, jer ako je tako dobiješ bićeš joj prepušten. A ako je dobiješ bez traženja bićeš pomognut u njoj.[767] Ako se na nešto zakuneš, a onda vidiš da je bolje da uradiš**

---

[763] Muhammed, štićenik Mugirea b. Šubea, je Muhammed b. Jezid b. Ebu Zijad es- Sekafi. Po mišljenju Zehebija on je nepoznat (medžhul) ravija.

[764] Ka'b b. Alkama b. Ka'b Ebu Abdul-Hamid el-Masri et-Tenuhi je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je petoj generaciji.

[765] To bude kada neko rekne: Zavjetujem se da ću učiniti dobro djelo, ne naglasivši kakvo. U tom slučaju on je obavezan ispuniti taj zavjet ili postiti tri dana kao u slučaju krive zakletve.

[766] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*, te Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*.

[767] To znači: Ako dobiješ vlast ili položaj na tvoje traženje, Allah će te prepustiti toj vlasti i tom položaju i uskratiće ti Svoju pomoć i milost. Međutim, ako dobiješ vlast ili položaj, a da to nisi želio, u tom slučaju Uzvišeni Allah će ti pomoći u tom poslu.

drugačije, ti uradi onako kako je bolje a iskupi se za svoju zakletvu«.

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Adija b. Hatima, Ebu Derdaa, Enesa, Aiše, Abdullaha b. Amra, Ebu Hurejrea, Ummu Seleme i Ebu Musaa. Hadis Abdur-Rahmana b. Semurea je hasenun-sahih.[768]

٥. بَاب مَا جَاءَ فِي الْكَفَّارَةِ قَبْلَ الْحِنْثِ*

١٥٨٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ فَرَأَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا فَلْيُكَفِّرْ عَنْ يَمِينِهِ وَلْيَفْعَلْ. وَفِي الْبَاب عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ. حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَكْثَرِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ: أَنَّ الْكَفَّارَةَ قَبْلَ الْحِنْثِ تُجْزِئُ. وَهُوَ قَوْلُ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ وَالشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. و قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ: لَا يُكَفِّرُ إِلَّا بَعْدَ الْحِنْثِ. قَالَ سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ: إِنْ كَفَّرَ بَعْدَ الْحِنْثِ أَحَبُّ إِلَيَّ وَإِنْ كَفَّرَ قَبْلَ الْحِنْثِ أَجْزَأَهُ*

5. O iskupu prije prekršenja zakletve

1582. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe, prenijevši od Malika b. Enesa, on od Suhejla b. Ebu Saliha, on od svoga oca, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **»Ko se zakune da će uraditi nešto a onda vidi da je bolje da uradi drugačije, neka se iskupi za svoju zakletvu[769] i nek** (to) **uradi drugačije.«**

Na ovu temu je hadis prenesen i od Ummu Seleme. Ebu Hurejreov hadis je hasenun-sahihun.[770] U skladu s njim praksa je većine učenjaka

---

[768] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

[769] Neka se prvo iskupi, pa tek nakon toga neka prekrši zakletvu i uradi drugačije. Uzvišeni Allah u suri *El-Maide, 89. ajet*, kaže: "Allah vas neće kazniti ako se zakunete nenamjerno, ali će vas kazniti ako se zakunete namjerno. Otkup za prekršenu zakletvu je: da deset siromaha običnom hranom, kojom hranite čeljad svoju, nahranite, ili da ih odjenete, ili da roba ropstva oslobodite. A onaj ko ne bude mogao – neka tri dana posti. Tako se za zakletve vaše otkupljujete kada se (krivo) zakunete..."

Na temelju ovog hadisa Malik, Šafija, Ahmed b. Hanbel, Ishak i Evzaija smatraju da je dozvoljen iskup prije prekršenja zakletve. Racionalisti smatraju da se iskup za zakletvu može obaviti tek nakon njenog prekršenja.

[770] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Muslim u *Sahihu.*

iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostalih. Oni smatraju da iskup prije prekršenja zakletve vrijedi. To je stav i Malika, Šafije, Ahmeda i Ishaka.

Neki učenjaci smatraju da iskup slijedi tek nakon prekršenja zakletve. Sufjan es-Sevri kaže: Draži mi je iskup nakon prekršenja zakletve, a ako iskup bude i prije prekršenja zakletve, vrijedi.

٦. بَاب مَا جَاءَ فِي الِاسْتِثْنَاءِ فِي الْيَمِينِ*

١٥٨٣. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ بْنُ عَبْدِ الْوَارِثِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي وَحَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ فَقَالَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ، فَلَا حِنْثَ عَلَيْهِ**. وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. حَدِيثُ ابْنِ عُمَرَ حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رَوَاهُ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ وَغَيْرُهُ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ مَوْقُوفًا. وَهَكَذَا رُوِيَ سَالِمٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ مَوْقُوفًا وَلَا نَعْلَمُ أَحَدًا رَفَعَهُ غَيْرَ أَيُّوبَ السَّخْتِيَانِيِّ. و قَالَ إِسْمَعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ: كَانَ أَيُّوبُ أَحْيَانًا يَرْفَعُهُ وَأَحْيَانًا لَا يَرْفَعُهُ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَكْثَرِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ: أَنَّ الِاسْتِثْنَاءَ إِذَا كَانَ مَوْصُولًا بِالْيَمِينِ فَلَا حِنْثَ عَلَيْهِ. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَالْأَوْزَاعِيِّ وَمَالِكِ بْنِ أَنَسٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُبَارَكِ وَالشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ*

١٥٨٤. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنِ ابْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَنْ حَلَفَ فَقَالَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ، لَمْ يَحْنَثْ**. سَأَلْتُ مُحَمَّدَ بْنَ إِسْمَعِيلَ عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ فَقَالَ: هَذَا حَدِيثٌ خَطَأٌ، أَخْطَأَ فِيهِ عَبْدُ الرَّزَّاقِ. اخْتَصَرَهُ مِنْ حَدِيثِ مَعْمَرٍ عَنِ ابْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ سُلَيْمَانَ بْنَ دَاوُدَ قَالَ: لَأَطُوفَنَّ اللَّيْلَةَ عَلَى سَبْعِينَ امْرَأَةً تَلِدُ كُلُّ امْرَأَةٍ غُلَامًا. فَطَافَ عَلَيْهِنَّ فَلَمْ تَلِدِ امْرَأَةٌ مِنْهُنَّ إِلَّا امْرَأَةٌ نِصْفَ غُلَامٍ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَوْ قَالَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَكَانَ كَمَا قَالَ. هَكَذَا رُوِيَ عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ ابْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ هَذَا الْحَدِيثُ بِطُولِهِ، وَقَالَ سَبْعِينَ امْرَأَةً. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: قَالَ سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ: لَأَطُوفَنَّ اللَّيْلَةَ عَلَى مِائَةِ امْرَأَةٍ*

6. O izuzimanju prilikom zakletve

1583. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Ispričao nam je Abdus-Samed b. Abdul-Varis i kazao: Meni su ispričali moj otac i Hammad b. Seleme, njih dvojica su prenijeli od Ejjuba, on od Nafi'a, a on od Ibn Omera da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »**Ko se zakune** (na nešto), **rekavši ako Allah dā, njegova se zakletva** (ukoliko se to na što se zakleo ne ostvari) **neće smatrati prekršenom,** (jer je napravio izuzeće).«

Na ovu temu hadis je prenesen i od Ebu Hurejrea. Ibn Omerov hadis je hasenun. Ubejdullah b. Omer i drugi prenijeli su ga od Nafi'a, a on od Ibn Omera, i kao mevkuf. Također ga je Salim od Ibn Omera prenio kao mevkuf-hadis. Nije nam poznato da ga je još neko, osim Ejjuba es-Sahtijanija, prenio, kao merfu'. Ismail b. Ibrahim veli: Ejjub ga je nekada prenosio kao merfu', a nekada kao mevkuf-hadis.

U skladu s ovim (hadisom) praksa je većine učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostalih. Oni vele: Ukoliko je izuzimanje spojeno sa zakletvom, u tom slučaju (ukoliko se ne ostvari ono na što se zaklelo) zakletva nije prekršena. Ovo je stav i Sufjana es-Sevrija, Evzaija, Malika b. Enesa, Abdullaha b. Mubareka, Šafije, Ahmeda i Ishaka.

1584. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Musa; kaže: Ispričao nam je Abdur-Rezzak; kaže: Nama je ispričao Ma'mer, prenijevši od Ibn Tavusa, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »**Ko se zakune i rekne: ako Allah dā, nije prkršio zakletvu** (ukoliko se ono na što se zakleo ne ostvari).«

(Tirmizija) kaže: Pitao sam Muhammeda b. Ismaila o ovom hadisu, pa je rekao: Ovaj hadis je pogrešan. Pogriješio je Abdur-Rezzak prilikom sažimanja hadisa koji je Ma'mer prenio od Ibn Tavusa, on od svoga oca, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je kazao: »**Sulejman b. Davud, a.s, jednom prilikom je kazao: Ove noći ću obići sedamdeset žena i svaka će nakon toga roditi dječaka. Obišao ih je i samo je jedna rodila i to dječaka dvospolca. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Da je rekao: Ako Allah dā, bilo bi onako kako je kazao.**«

Ovako je hadis u cijelosti prenio Abdur-Rezzak od Ma'mera, on od Ibn Tavusa, on od svoga oca i kazao: Sedamdeset žena.

Ovaj hadis je, sa više seneda, prenesen od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Sulejman b. Davud je rekao: Ove noći ću obići stotinu žena.«

٧. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ الْحَلِفِ بِغَيْرِ اللَّهِ*

١٥٨٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ: سَمِعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عُمَرَ وَهُوَ يَقُولُ: وَأَبِي وَأَبِي، فَقَالَ: **أَلَا إِنَّ اللَّهَ يَنْهَاكُمْ أَنْ تَحْلِفُوا بِآبَائِكُمْ. فَقَالَ عُمَرُ: فَوَاللَّهِ مَا حَلَفْتُ بِهِ بَعْدَ ذَلِكَ ذَاكِرًا وَلَا آثِرًا.** وَفِي الْبَاب عَنْ ثَابِتِ بْنِ الضَّحَّاكِ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَقُتَيْلَةَ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَمُرَةَ. و هذا حَدِيثٌ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. قَالَ أَبُو عُبَيْدٍ: مَعْنَى قَوْلِهِ وَلَا آثِرًا لا آثُرُهُ عَنْ غَيْرِي، يَقُول:لَمْ أَذْكُرْهُ عَنْ غَيْرِي *

١٥٨٦. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَدْرَكَ عُمَرَ وَهُوَ فِي رَكْبٍ وَهُوَ يَحْلِفُ بِأَبِيهِ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّ اللَّهَ يَنْهَاكُمْ أَنْ تَحْلِفُوا بِآبَائِكُمْ، لِيَحْلِفْ حَالِفٌ بِاللَّهِ أَوْ لِيَسْكُتْ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

7. O pokuđenosti zaklinjanja nečim drugim mimo Allaha, dž. š.

1585. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe: kaže: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Zuhrija, on od Salima, a on od svoga oca da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo Omera kada je rekao: Oca mi, oca mi, pa je rekao: »**Allah vam, uistinu zabranjuje da se zaklinjete očevima vašim.**« Omer je kazao: Tako mi Allaha, nakon toga se više njime nisam zakleo, niti u razgovoru a niti prilikom prenošenja (razgovora) drugog.

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Sabita b. Dahhaka, Ibn Abbasa, Ebu Hurejrea, Kutejle i Abdur-Rahmana b. Semurea.

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[771] Ubejd kaže: A niti prilikom prenošenja razgovora od drugog, znači: Nisam takvu zakletvu prenosio ni od drugog.

---

[771] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

1586. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Nama je ispričao Abde, prenijevši od Ubejdullaha b. Omera, on od Nafi'a, a on od Ibn Omera: Jednom prilikom Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo je Omera kako se, dok je putovao s četom, zakleo ocem, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Allah vam, uistinu, zabranjuje da se zaklinjete očevima vašim. Onaj ko se hoće zakleti neka se kune isključivo Allahom ili neka šuti.«**[772] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[773]

٨. باب منه

١٥٨٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو خَالِدٍ الْأَحْمَرُ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ: أَنَّ ابْنَ عُمَرَ سَمِعَ رَجُلًا يَقُولُ: لَا وَالْكَعْبَةِ. فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ: لَا يُحْلَفُ بِغَيْرِ اللَّهِ، فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **مَنْ حَلَفَ بِغَيْرِ اللَّهِ فَقَدْ كَفَرَ أَوْ أَشْرَكَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَتَفْسِيرُ هَذَا الْحَدِيثِ عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ أَنَّ قَوْلَهُ فَقَدْ كَفَرَ أَوْ أَشْرَكَ عَلَى التَّغْلِيظِ. وَالْحُجَّةُ فِي ذَلِكَ حَدِيثُ ابْنِ عُمَرَ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمِعَ عُمَرَ يَقُولُ: وَأَبِي وَأَبِي. فَقَالَ: أَلَا إِنَّ اللَّهَ يَنْهَاكُمْ أَنْ تَحْلِفُوا بِآبَائِكُمْ. وَحَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: مَنْ قَالَ فِي حَلِفِهِ وَاللَّاتِ وَالْعُزَّى، فَلْيَقُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ. وهَذَا مِثْلُ مَا رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: الرِّيَاءَ شِرْكٌ. وَقَدْ فَسَّرَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ هَذِهِ الْآيَةَ: (فَمَنْ كَانَ يَرْجُو لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا) الْآيَةَ، قَالَ لَا يُرَائِي*

8. Poglavlje o istoj temi

1587. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Ebu Halid el-Ahmer, prenijevši od Hasana b. Ubejdullaha, on od Sa'da b. Ubejdea: Ibn Omer je čuo nekog čovjeka kako veli: Ne, tako mi Kabe, pa je Ibn Omer rekao: Samo se Allahom smije zaklinjati, jer sam čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada veli: **»Ko se**

[772] Iz navedenih hadisa jasno se vidi da je sljedbenicima islama zabranjeno da se kunu nečim drugim, osim Allahom, dž, š.. Razlog tome je, po mišljenju učenjaka, što se zakletvom veliča onaj kojim se zaklinje, a samo je Allah, dž.š.,dostojan veličanja i niko drugi osim Njega.
[773] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

zakune nečim drugim osim Allahom, time je počinio nevjerstvo ili širk.« Ovaj hadis je hasenun.[774]

Neki učenjaci su, objašnjavajući ovaj hadis, pojasnili da su riječi »time je počinio nevjerstvo ili širk« upotrijebljene u kontekstu upozorenja na veličinu tog čina s ciljem da odvrate (od takve zakletve a ne u smislu stvarnog nevjerstva ili širka). Dokaz za to je Ibn Omerov hadis: » da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo Omera kada je rekao: Oca mi, oca mi, pa je kazao: Allah vam zabranjuje da se zaklinjete očevima vašim.« I Ebu Hurejreov hadis u kome je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »Ko kuneći se rekne: Tako mi Lata i Uzaa. Neka rekne: Samo je Allah Bog.«[775]

To je poput onoga što je preneseno od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Hipokrizija je širk.«

Neki učenjaci su ajet: »Ko žudi da od Gospodara svoga bude lijepo primljen, neka čini dobra djela i neka, klanjajući se Gospodaru svome, ne smatra Njemu ravnim nikoga«[776], protumačili tako što su kazali: i neka se ne pretvara.

٩. بَاب مَا جَاءَ فِيمَنْ يَحْلِفُ بِالْمَشْيِ وَلَا يَسْتَطِيعُ*

١٥٨٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْقُدُّوسِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْعَطَّارُ الْبَصْرِيُّ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَاصِمٍ عَنْ عِمْرَانَ الْقَطَّانِ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: **نَذَرَتِ امْرَأَةٌ أَنْ تَمْشِيَ إِلَى بَيْتِ اللَّهِ، فَسُئِلَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ: إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنْ مَشْيِهَا مُرُوهَا فَلْتَرْكَبْ.** وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَعُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ وَابْنِ عَبَّاسٍ. حَدِيثُ أَنَسٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ.

١٥٨٩. حَدَّثَنَا أَبُو مُوسَى مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: **مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِشَيْخٍ كَبِيرٍ يَتَهَادَى بَيْنَ ابْنَيْهِ. فَقَالَ: مَا بَالُ هَذَا؟ قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ نَذَرَ أَنْ يَمْشِيَ، فَقَالَ: إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنْ تَعْذِيبِ هَذَا نَفْسَهُ، قَالَ: فَأَمَرَهُ أَنْ يَرْكَبَ.**

---

[774] Hakim ga smatra sahih-hadisom.

[775] Ko bi se zakleo imenom nekog kipa, po mišljenju većine učenjaka, takva zakletva ne bi vrijedila i bio bi dužan zatražiti Allahov oprost, a lijepo bi bilo i da izgovori i šehadet.

[776] Sura *El-Kehf, 110. ajet.*

١٥٩٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **رَأَى رَجُلًا فَذَكَرَ نَحْوَهُ**. هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ، وَقَالُوا: إِذَا نَذَرَتِ امْرَأَةٌ أَنْ تَمْشِيَ فَلْتَرْكَبْ وَلْتُهْدِ شَاةً*

9. O onome ko bi se zakleo da će putovati pješice a nije u stanju

1588. ISPRIČAO NAM JE Abdul-Kuddus b. Muhammed el-Attar el-Basri; kaže: Nama je ispričao Amr b. Asim, prenijevši od Imrana el-Kattana, on od Humejda, a on od Enesa koji je kazao: Neka žena se zavjetovala da će otići pješice do Bejtullaha. O tome je upitan Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pa je rekao: **»Allahu nije potrebno njeno pješačenje, naredite joj neka jaše.«**

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ebu Hurejrea, Ukbea b. Amira i Ibn Abbasa. Enesov hadis je hasenun-sahihun-garibun.[777]

1589. ISPRIČAO NAM JE Ebu Musa Muhammed b. Musenna; kaže: Ispričao nam je Halid b. Haris; kaže: Nama je ispričao Humejd, prenijevši od Sabita, a on od Enesa koji je kazao: **»Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prošao je pored nekog starca koji je išao oslanjajući se na dvojicu svojih sinova, pa je rekao: Šta je tom (starcu)? Rekoše, Allahov Poslaniče, on se zavjetovao da će ići pješice, a on će na to: Allahu nije potrebno da taj čovjek muči sebe, veli, pa mu je naredio da uzjaše.«**

1590. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna; kaže: Nama je ispričao Ibn Ebu Adijj, prenijevši od Humejda, a on od Enesa da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio nekog čovjeka, **a potom je spomenuo slično** (prethodnom hadisu).

Ovaj hadis je sahihun.[778] U skladu sa njim praksa je nekih učenjaka. Oni vele: Ako se žena zavjetuje da će ići pješice, neka uzjaše i neka brava zakolje u kurban.

---

[777] Isti smisao bilježe i Buharija i Muslim u *sahihima.*

[778] Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Ibn Madže.

١٠. بَاب فِي كَرَاهِيَةِ النَّذْرِ*

١٥٩١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **لَا تَنْذِرُوا، فَإِنَّ النَّذْرَ لَا يُغْنِي مِنَ الْقَدَرِ شَيْئًا. وَإِنَّمَا يُسْتَخْرَجُ بِهِ مِنَ الْبَخِيلِ.** وَفِي الْبَاب عَنْ ابْنِ عُمَرَ. حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. كَرِهُوا النَّذْرَ. و قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ: مَعْنَى الْكَرَاهِيَةِ فِي النَّذْرِ فِي الطَّاعَةِ وَالْمَعْصِيَةِ، وَإِنْ نَذَرَ الرَّجُلُ بِالطَّاعَةِ فَوَفَّى بِهِ فَلَهُ فِيهِ أَجْرٌ وَيُكْرَهُ لَهُ النَّذْرُ*

10. O pokuđenosti zavjetovanja

1591. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Abdul-Aziz b. Muhammed, prenijevši od Ala'a b. Abdur-Rahmana, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Nemojte se zavjetovati, jer zavjet ne mijenja ništa od Allahove, dž. š., odredbe** (kadera). **Njime se samo uzima od škrtice.**«[779]

Na ovu temu hadis je prenesen i od Ibn Omera. Ebu Hurejreov hadis je hasenun-sahihun.[780] U skladu s ovim praksa je nekih učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostalih. Oni zavjetovanje smatraju pokuđenim.[781] Abdullah b. Mubarek kaže: Pokuđenost se odnosi na zavjete i u pokornosti i u grijehu. Ako se čovjek zavjetuje na pokornost pa ispuni zavjet za to će imati nagradu, i pored toga mekruh mu je da se zavjetuje.

---

[779] Zavjetima pribjegavaju samo osobe koje su škrte u pogledu dobrovoljnog ibadeta ili u pogledu dijeljenja imetka na Allahovom putu. Svojim zavjetom one često pokušavaju nadvladatu svoju škrtost. Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ovim hadisom ukuzuje da zavjetni ibadet u biti ništa posebno ne može promijeniti. Ono što može promijeniti izvjesne stvari jesu ibadet i dova. A da bi se to postiglo čovjek mora stalno biti u pokornosti Allahu, dž.š.

[780] Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Ebu Davuda.

[781] Ovo je stav učenjaka malikijske i hanbelijske pravne škole. Po njima je zavjet mekruh zbog toga što osoba koja se na nešto zavjetuje ima za cilj ostvarenje nekakve svoje želje a nije joj cilj približavanje Allahu. Nevevi, pak, zavjetovanje drži mustehabom.

١١. بَاب مَا جَاءَ فِي وَفَاءِ النَّذْرِ*

١٥٩٢. حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْقَطَّانُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنْ عُمَرَ قَالَ: **يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي كُنْتُ نَذَرْتُ أَنْ أَعْتَكِفَ لَيْلَةً فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فِي الْجَاهِلِيَّةِ، قَالَ: أَوْفِ بِنَذْرِكَ.** وَفِي الْبَاب عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَابْنِ عَبَّاسٍ. وحَدِيثُ عُمَرَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ ذَهَبَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ إِلَى هَذَا الْحَدِيثِ. قَالُوا: إِذَا أَسْلَمَ الرَّجُلُ وَعَلَيْهِ نَذْرُ طَاعَةٍ فَلْيَفِ بِهِ. وَقَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ: لَا اعْتِكَافَ إِلَّا بِصَوْمٍ. و قَالَ آخَرُونَ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ: لَيْسَ عَلَى الْمُعْتَكِفِ صَوْمٌ إِلَّا أَنْ يُوجِبَ عَلَى نَفْسِهِ صَوْمًا. وَاحْتَجُّوا بِحَدِيثِ عُمَرَ أَنَّهُ نَذَرَ أَنْ يَعْتَكِفَ لَيْلَةً فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَأَمَرَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْوَفَاءِ. وَهُوَ قَوْلُ أَحْمَدَ وَإِسْحَقَ*

11. O ispunjenju zavjeta

1592. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Mensur; kaže: Nama je ispričao Jahja b. Seid el-Kattan, prenijevši od Ubejdullaha b. Omera, on od Nafi'a, on od Ibn Omera, a on od Omera koji je kazao: **»Allahov Poslaniče, ja sam se** (još) **u predislamsko doba zavjetovao da ću jednu noć proboraviti pored Kabe.**[782] **On reče: Ispuni svoj zavjet.«**[783]

Na ovu temu su hadisi preneseni i od Abdullaha b. Amra i Ibn Abbasa. Omerov hadis je hasenun-sahihun.[784] Neki učenjaci su zauzeli stav u skladu s ovim hadisom. Oni kažu: Ukoliko osoba primi islam, a ostao joj je zavjet, iz domena pokornosti, neka ga izvrši.

Neki učenjaci iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostalih vele: da nema i'tikafa bez posta. Drugi kažu; Mu'tekif nije dužan postiti ukoliko to sebi nije stavio u obavezu. Kao dokaz za to oni navode Omerov hadis u kome stoji: »Omer se, u predislamsko doba, zavjetovao da će jednu noć proboraviti pored Kabe,

---

782 Sam boravak (i'tikaf) pored Kabe ili u džamiji je ibadet. Neki učenjaci, kao što su Ebu Hanife, Malik, Evzaija i Es-Sevri, misle da nema i'tikafa osim za vrijeme posta. Ovaj hadis je dokaz da se osoba može povući u i'tikaf i proboraviti izvjesno vrijeme u džamiji ili pored Kabe u svako doba godine i izvan ramazana.

783 U Buharijevoj predaji ovog hadisa stoji: "Ispuni svoj zavjet i proboravi noć."

784 Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

pa mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da ispuni svoj zavjet. Ovo je mišljenje Ahmeda i Ishaka.

١٢. بَاب كَيْفَ كَانَ يَمِينُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ*

١٥٩٣. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ مُوسَى ابْنِ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: **كَثِيرًا مَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَحْلِفُ بِهَذِهِ الْيَمِينِ: لَا وَمُقَلِّبِ الْقُلُوبِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

12. O tome kako je glasila Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, zakletva

1593. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; Nama su ispričali Abdullah b. Mubarek i Abdullah b. Džafer, njih dvojica su prenijeli od Musaa b. Ukbea, on od Salima b. Abdullaha, a on od svoga oca koji je kazao: **»Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bi se često ovako kleo: Ne, tako mi Onoga koji preinačava srca.«** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[785]

١٣. بَاب مَا جَاءَ فِي ثَوَابِ مَنْ أَعْتَقَ رَقَبَةً*

١٥٩٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنِ ابْنِ الْهَادِ عَنْ عُمَرَ بْنِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ سَعِيدِ ابْنِ مَرْجَانَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **مَنْ أَعْتَقَ رَقَبَةً مُؤْمِنَةً أَعْتَقَ اللَّهُ مِنْهُ بِكُلِّ عُضْوٍ مِنْهُ عُضْوًا مِنَ النَّارِ، حَتَّى يَعْتِقَ فَرْجَهُ بِفَرْجِهِ.** وَفِي الْبَاب عَنْ عَائِشَةَ وَعَمْرِو بْنِ عَبَسَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَوَاثِلَةَ بْنِ الْأَسْقَعِ وَأَبِي أُمَامَةَ وَكَعْبِ بْنِ مُرَّةَ وَعُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ. حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. وَابْنُ الْهَادِ اسْمُهُ يَزِيدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أُسَامَةَ بْنِ الْهَادِ وَهُوَ مَدَنِيٌّ ثِقَةٌ. وَقَدْ رَوَى عَنْهُ مَالِكُ ابْنُ أَنَسٍ وَغَيْرُ وَاحِدٍ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ*

---

[785] Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Muslima.

13. O sevabima za onog koji oslobodi roba

1594. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Lejs, prenijevši od Ibnul-Hada, on od Omera b. Alija b. Husejna,[786] on od Seida b. Merdžane,[787] a on od Ebu Hurejrea koji je kazao: Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada veli: »**Ko oslobodi roba vjernika, Allah će mu na svaki dio tijela roba, osloboditi po jedan organ od džehennemske vatre, tako da će oslobođenjem robovskog spolnog organa i njegov biti oslobođen** (od vatre).«

Na ovu temu su hadisi preneseni i od Aiše, Amra b. Abesea, Ibn Abbasa, Vasilea b. Eska'a, Ebu Umamea, Ka'ba b. Murrea i Ukbea b. Amira. Ebu Hurejreov hadis je, u ovoj formi, hasenun-sahihun-garibun.[788] Ibn Hadu ime je Jezid b. Abdullah b. Usame b. Had. On je Medinlija. Pouzdan je ravija. Od njega su prenijeli Malik b. Enes i drugi učenjaci.

١٤. بَاب مَا جَاءَ فِي الرَّجُلِ يَلْطِمُ خَادِمَهُ*

١٥٩٥. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا الْمُحَارِبِيُّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ هِلَالِ بْنِ يَسَافٍ عَنْ سُوَيْدِ بْنِ مُقَرِّنٍ الْمُزَنِيِّ قَالَ: **لَقَدْ رَأَيْتُنَا سَبْعَةَ إِخْوَةٍ مَا لَنَا خَادِمٌ إِلَّا وَاحِدَةٌ. فَلَطَمَهَا أَحَدُنَا فَأَمَرَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نُعْتِقَهَا**. وَفِي الْبَاب عَنْ ابْنِ عُمَرَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَى غَيْرُ وَاحِدٍ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ حُصَيْنِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ. وَذَكَرَ بَعْضُهُمْ فِي الْحَدِيثِ قَالَ: لَطَمَهَا عَلَى وَجْهِهَا*

14. O čovjeku koji ošamari svoga slugu

1595. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kurejb; kaže: Nama je ispričao El-Muharibi, prenijevši od Šu'bea, on od Husajna, on od Hilala b. Jesafa, a on od Suvejda b. Mukarrina el-Muzenija koji je kazao: »**Bilo nas je sedmorica braće. Nismo imali drugog sluge osim jedne žene. Jedan**

[786] Omer b. Ali b. Husejn b. Ali b. Ebu Talib el-Hašimi je iskren i vrijedan prenosilac. Pripadao je sedmoj generaciji.

[787] On j e ustvari, Seid b. Abdullah el-Hidžazi, a Merdžana mu je majka. Bio je iskren i vrijedan prenosilac. Pripadao je trećoj generaciji.

[788] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*.

od nas ju je ošamario pa nam je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da je oslobodimo.«[789]

Na ovu temu je hadis prenesen i od Ibn Omera. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[790]

Mnogi su ovaj hadis prenijeli od Husajna b. Abdur-Rahmana. Neki su u ovom hadisu kazali: Ošamario ju je po licu.

١٥. باب منه

١٥٩٦. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ يُوسُفَ الْأَزْرَقُ عَنْ هِشَامٍ الدَّسْتُوَائِيِّ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ ثَابِتِ بْنِ الضَّحَّاكِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنْ حَلَفَ بِمِلَّةٍ غَيْرِ الْإِسْلَامِ كَاذِبًا فَهُوَ كَمَا قال.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَد اخْتَلَفَ أَهْلُ الْعِلْمِ فِي هَذَا إِذَا حَلَفَ الرَّجُلُ بِمِلَّةٍ سِوَى الْإِسْلَامِ. فَقَالَ: هُوَ يَهُودِيٌّ أَوْ نَصْرَانِيٌّ إِنْ فَعَلَ كَذَا وَكَذَا، فَفَعَلَ ذَلِكَ الشَّيْءَ. فَقَالَ بَعْضُهُمْ: قَدْ أَتَى عَظِيمًا وَلَا كَفَّارَةَ عَلَيْهِ. وَهُوَ قَوْلُ أَهْلِ الْمَدِينَةِ. وَبِهِ يَقُولُ مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ. وَإِلَى هَذَا الْقَوْلِ ذَهَبَ أَبُو عُبَيْدٍ. و قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالتَّابِعِينَ وَغَيْرِهِمْ: عَلَيْهِ فِي ذَلِكَ الْكَفَّارَةُ. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ*

15. Poglavlje o istoj temi

1596. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: nama je ispričao Ishak b. Jusuf el-Ezrek, prenijevši od Hišama ed-Destivaija, on od Jahjaa b. Ebu Kesira, on od Ebu Kilabea, a on od Sabita b. Dahhaka[791] koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Ko se lažno zakune drugom vjerom osim islamom, on postaje ono što je iskazao.«**[792]

---

[789] Ovaj hadis jasno govori da sa potčinjenima treba lijepo postupati. Nije dozvoljeno njihovo maltretiranje i zlostavljanje.

[790] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu.*

[791] Sabit b. Dahhak je jedan od ashaba koji su pod drvetom na Hudejbiji dali prisegu Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. On je u to vrijeme bio veoma mlad. Umro je za vrijeme nereda s Ibn Zubejrom.

[792] Muslimanu je zabranjeno kleti se nečim drugim osim Allahom, Njegovim atributima i vjerom islamom. Ko se zakune nekom drugom vjerom osim islamom, još ako se zakune lažno, po mišljenju nekih učenjaka on prestaje biti musliman i postaje jevrej ili kršćanin ovisno o tome kojom se je vjerom zakleo. Po mišljenju Ibn Abbasa, Ebu Hurejrea, Ataa i Katadea, postaće nevjernik ukoliko je prilikom takve zakletve tako i mislio. Po mišljenju učenjaka iz Medine, među kojima je i Malik b. Enes, on time nije prestao biti musliman, ali je počinio težak grijeh za koji nema iskupa. Ahmed, Ishak i Sufjan es-Sevri slažu se u tome da

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[793]

Učenjaci su se razišli u pogledu osobe koja se zakune drugom vjerom osim islamom. Neki učenjaci kažu: On je jevrej ili kršćanin ukoliko tako postupi i učini nešto od toga. Neki učenjaci, pak, vele: On je time počinio veliki grijeh za koji nema otkupa. Ovo je mišljenje učenjaka iz Medine. To je stav i Malika b. Enesa i Ebu Ubejda. Neki učenjaci iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba, tabi'ina i ostalih kažu da za takav grijeh postoji otkup. Ovo je stav i Sufjana, Ahmeda i Ishaka.

١٦. باب منه

١٥٩٧. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ زَحْرٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الرُّعَيْنِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَالِكٍ الْيَحْصُبِيِّ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ: **قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ أُخْتِي نَذَرَتْ أَنْ تَمْشِيَ إِلَى الْبَيْتِ حَافِيَةً غَيْرَ مُخْتَمِرَةٍ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ اللَّهَ لَا يَصْنَعُ بِشَقَاءِ أُخْتِكَ شَيْئًا فَلْتَرْكَبْ وَلْتَخْتَمِرْ وَلْتَصُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ.** وَفِي الْبَاب عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ. وهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَهُوَ قَوْلُ أَحْمَدَ وَإِسْحَقَ*

16. Još jedno poglavlje o zavjetu

1597. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Nama je ispričao Veki', prenijevši od Sufjana, on od Jahjaa b. Seida, on od Ubejdullaha b. Zahra, on od Ebu Seida er-Ruajnija, on od Abdullaha b. Malika el-Jahsebija, a on od Ukbe b. Amira koji je kazao: »**Rekao sam: Allahov Poslaniče, moja sestra se zavjetovala da će do Bejtullaha ići pješice i to bosonoga. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Allah, radi napora tvoje sestre, neće učiniti ništa.[794] Zato neka jaše, neka se obuje i neka posti tri dana.**«

---

je počinio težak grijeh, ali smatraju da za taj grijeh postoji mogućnost iskupa. S tim se slaže i Ebu Hanife.

[793] Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Ebu Davuda.

[794] Dakle, Allah tvojoj sestri, zbog toga što se žrtvuje da ide pješice i bosonoga, neće dati nikakve posebne nagrade. Zato, neka prekrši zavjet, a zbog njegova neispunjenja neka posti tri dana.

Na ovu temu hadis je prenesen i od Ibn Abbasa. Ovaj hadis je hasenun. U skladu s njim praksa je nekih učenjaka. To je stav i Ahmeda i Ishaka.

١٧. باب منه

١٥٩٨. حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنْ حَلَفَ مِنْكُمْ فَقَالَ فِي حَلِفِهِ وَاللَّاتِ وَالْعُزَّى فَلْيَقُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ. وَمَنْ قَالَ: تَعَالَ أُقَامِرْكَ فَلْيَتَصَدَّقْ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو الْمُغِيرَةِ هُوَ الْخَوْلَانِيُّ الْحِمْصِيُّ، وَاسْمُهُ عَبْدُ الْقُدُّوسِ بْنُ الْحَجَّاجِ*

17. Još jedno poglavlje o zakletvi

1598. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Mensur; kaže: Ispričao nam je Ebu Mugire; kaže: Nama je ispričao Evzaija: kaže: Nama je ispričao Zuhri, prenijevši od Humejda b. Abdur-Rahmana, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Ko se od vas zakune i u zakletvi rekne: Tako mi Lata i Uzaa, neka rekne i Samo je Allah Bog. A ko rekne: Dođi da s tobom igram hazardnu igru, neka podijeli milostinju.«**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun. Ebu Mugire je el-Havlani, el-Himsi a ime mu je Abdul Kuddus b. Hadždžadž.

١٨. بَاب قَضَاءِ النَّذْرِ عَنِ الْمَيِّتِ*

١٥٩٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: **أَنَّ سَعْدَ بْنَ عُبَادَةَ اسْتَفْتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نَذْرٍ كَانَ عَلَى أُمِّهِ تُوُفِّيَتْ قَبْلَ أَنْ تَقْضِيَهُ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اقْضِ عَنْهَا.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

18. O ispunjenju zavjeta za umrlog

1599. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Lejs, prenijevši od Ibn Šihaba, on od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbea, a on od Ibn Abbasa **»da je Sa'd b. Ubade pitao za mišljenje Allahova**

Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u pogledu zavjeta koji je dala njegova majka a koja je umrla prije negoli ga je izvršila, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: Izvrši ga za nju.« [795]
Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[796]

١٩. بَاب مَا جَاءَ فِي فَضْلِ مَنْ أَعْتَقَ*

١٦٠٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ هُوَ أَخُو سُفْيَانَ بْنِ عُيَيْنَةَ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ وَغَيْرِهِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَيُّمَا امْرِئٍ مُسْلِمٍ أَعْتَقَ امْرَأً مُسْلِمًا كَانَ فَكَاكَهُ مِنَ النَّارِ يُجْزِي كُلُّ عُضْوٍ مِنْهُ عُضْوًا مِنْهُ. وَأَيُّمَا امْرِئٍ مُسْلِمٍ أَعْتَقَ امْرَأَتَيْنِ مُسْلِمَتَيْنِ كَانَتَا فَكَاكَهُ مِنَ النَّارِ يُجْزِي كُلُّ عُضْوٍ مِنْهُمَا عُضْوًا مِنْهُ. وَأَيُّمَا امْرَأَةٍ مُسْلِمَةٍ أَعْتَقَتِ امْرَأَةً مُسْلِمَةً كَانَتْ فَكَاكَهَا مِنَ النَّارِ يُجْزِي كُلُّ عُضْوٍ مِنْهَا عُضْوًا مِنْهَا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ.

19. O vrijednostima onoga koji oslobodi roba

1600. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdul-A'la; kaže: Nama je ispričao Imran b. Ujejne a on je brat Sufjana b. Ujejne, prenijevši od Husajna, on od Salima b. Ebu Dža'da, on od Ebu Umamea i drugih Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba, a oni od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: **»Koji god musliman oslobodi roba muslimana, on će mu biti izbavljenje od džehennemske vatre. Svakim njegovim organom biće izbavljen organ njegova tijela. Koji god musliman oslobodi dvije robinje muslimanke, one će biti njegovo izbavljenje od džehennemske vatre. Svakim njihovim organom biće izbavljen organ njegovog tijela. Koja god muslimanka oslobodi robinju muslimanku, ona će biti njeno izbavljenje od džehennemske vatre. Svakim njenim organom biće izbavljen organ njenoga tijela.«**
Ovaj hadis je u ovoj formi hasenun-sahihun-garibun.

---

[795] Na temelju ovoga hadisa većina učenjaka smatra da je obavezno izvršenje zavjeta za umrlu osobu ukoliko je ostavlila iza sebe imetka, makar to ona i ne oporučila. Učenjaci malikijske i hanefijske pravne škole smatraju da će se njen zavjet naknadno ispuniti samo u slučaju ako to ona prije smrti oporuči. Po mišljenju većine učenjaka, nasljednici nisu obavezni ispuniti zavjet za umrlog koji je materijalne prirode, ukoliko on nije ostavio imetka.
[796] Smisao ovog hadisa zabilježili su i Buharija i Muslim u *sahihima.*

أبواب السِّيَر

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

١. بَاب مَا جَاءَ فِي الدَّعْوَةِ قَبْلَ الْقِتَالِ*

١٦٠١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ: **أَنَّ جَيْشًا مِنْ جُيُوشِ الْمُسْلِمِينَ كَانَ أَمِيرَهُمْ سَلْمَانُ الْفَارِسِيُّ حَاصَرُوا قَصْرًا مِنْ قُصُورِ فَارِسَ. فَقَالُوا: يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ أَلَا نَنْهَدُ إِلَيْهِمْ؟ قَالَ: دَعُونِي أَدْعُهُمْ كَمَا سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْعُوهُمْ. فَأَتَاهُمْ سَلْمَانُ فَقَالَ لَهُمْ: إِنَّمَا أَنَا رَجُلٌ مِنْكُمْ فَارِسِيٌّ تَرَوْنَ الْعَرَبَ يُطِيعُونَنِي، فَإِنْ أَسْلَمْتُمْ فَلَكُمْ مِثْلُ الَّذِي لَنَا وَعَلَيْكُمْ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْنَا. وَإِنْ أَبَيْتُمْ إِلَّا دِينَكُمْ تَرَكْنَاكُمْ عَلَيْهِ وَأَعْطُونَا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَأَنْتُمْ صَاغِرُونَ. قَالَ: وَرَطَنَ إِلَيْهِمْ بِالْفَارِسِيَّةِ وَأَنْتُمْ غَيْرُ مَحْمُودِينَ وَإِنْ أَبَيْتُمْ نَابَذْنَاكُمْ عَلَى سَوَاءٍ. قَالُوا: مَا نَحْنُ بِالَّذِي يُعْطِي الْجِزْيَةَ وَلَكِنَّا نُقَاتِلُكُمْ. فَقَالُوا: يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ أَلَا نَنْهَدُ إِلَيْهِمْ؟ قَالَ: لَا. قَالَ: فَدَعَاهُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ إِلَى مِثْلِ هَذَا ثُمَّ قَالَ: انْهَدُوا إِلَيْهِمْ. قَالَ: فَنَهَدْنَا إِلَيْهِمْ فَفَتَحْنَا ذَلِكَ الْقَصْرَ.** وَفِي الْبَاب عَنْ بُرَيْدَةَ وَالنُّعْمَانِ بْنِ مُقَرِّنٍ وَابْنِ عُمَرَ وَابْنِ عَبَّاسٍ. وَحَدِيثُ سَلْمَانَ حَدِيثٌ حَسَنٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ. و سَمِعْت مُحَمَّدًا يَقُولُ: أَبُو الْبَخْتَرِيِّ لَمْ يُدْرِكْ سَلْمَانَ لِأَنَّهُ لَمْ يُدْرِكْ عَلِيًّا وَسَلْمَانُ مَاتَ قَبْلَ عَلِيٍّ. وَقَدْ ذَهَبَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ إِلَى هَذَا وَرَأَوْا أَنْ يُدْعَوْا قَبْلَ الْقِتَالِ. وَهُوَ قَوْلُ إِسْحَقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ. قَالَ: إِنْ تُقُدِّمَ إِلَيْهِمْ فِي الدَّعْوَةِ فَحَسَنٌ يَكُونُ ذَلِكَ أَهْيَبَ. و قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ: لَا دَعْوَةَ الْيَوْمَ. و قَالَ أَحْمَدُ: لَا أَعْرِفُ الْيَوْمَ أَحَدًا يُدْعَى. و قَالَ الشَّافِعِيُّ: لَا يُقَاتَلُ الْعَدُوُّ حَتَّى يُدْعَوْا إِلَّا أَنْ يَعْجَلُوا عَنْ ذَلِكَ. فَإِنْ لَمْ يَفْعَلْ فَقَدْ بَلَغَتْهُمُ الدَّعْوَةُ*

POGLAVLJA O VOJNIM POHODIMA
od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

1. O pozivu (u islam) prije borbe

1601. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Ebu Avane, prenijevši od Ataa b. Saiba, a on od Ebu Bahterija[797]: **»Muslimanska vojska kojom je zapovijedao Selman el-Farisi opkolila je jedan perzijski dvorac. Prisutni rekoše: O Ebu Abdullahu, da navalimo na njih. On reče: Pustite me da ih pozovem** (u islam) **na način kako sam čuo Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da ih poziva. Selman otiđe kod njih i reče im: Ja sam vaš čovjek, Perzijanac. Vidite da mi se Arapi pokoravaju. Ako primite islam, imat ćete ista prava i obaveze kao i mi. Ako odbijete i budete željeli ostati u svojoj vjeri, ostavit ćemo vas u njoj, ali ćete nam u tom slučaju morati poslušno i smjerno davati glavarinu. Veli: A onda im na perzijskom jeziku reče: A to vam nije pohvalno. A ako i to odbijete, onda ćemo se s vama dostojno boriti. Rekoše: Mi nismo oni koji daju glavarinu nego ćemo se boriti protiv vas. Prisutni povikaše: Da navalimo na njih, o Ebu Abdullahu. Ne, reče on. On ih, veli on, na ovaj način tri dana poziva, a onda reče: Navalite na njih. Mi smo navalili, veli on, i osvojili taj dvorac.«** [798]

---

[797] Ebu Behteri Seid b. Fejruz b. Ebu Imran et-Tai je pouzdan i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

[798] Bilježi ga Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* sa senedom od Ibn Abbasa koji je kazao: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije nikada otpočinjao borbu prije nego što neprijatelja pozove u islam."

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Burejdea, Nu'mana b. Mukarrina, Ibn Omera i Ibn Abbasa. Selmanov hadis je hasenun.[799] Poznat nam je samo preko Ataa b. Saiba.

(Tirmizija) kaže: Čuo sam Muhammeda (Buhariju) kada kaže da Ebu Behtari nije zatekao Selmana, jer nije zatekao ni Aliju, a Selman je umro prije Alije.

Neki učenjaci su iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostalih zauzeli ovakav stav. Oni smatraju da treba prije borbe pozvati (u islam). Ovo je mišljenje i Ishaka b. Ibrahima koji kaže: Ukoliko se prvo pozovu (u islam), to je bolje i dostojanstvenije.

Neki učenjaci kažu: Danas nema pozivanja. Ahmed veli: nije mi poznato da danas iko poziva. Šafija kaže: Neće se počinjati borba s neprijateljem dok se ne pozovu, osim u situaciji kad se nema vremena za to. U takvom slučaju ako se to i ne uradi, do njih je već dopro poziv.

٢. باب منه

١٦٠٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الْعَدَنِيُّ الْمَكِّيُّ وَيُكْنَى بِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ الرَّجُلِ الصَّالِحِ هُوَ ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ نَوْفَلِ بْنِ مُسَاحِقٍ عَنِ ابْنِ عِصَامٍ الْمُزَنِيِّ عَنْ أَبِيهِ وَكَانَتْ لَهُ صُحْبَةٌ قَالَ: **كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا بَعَثَ جَيْشًا أَوْ سَرِيَّةً يَقُولُ لَهُمْ: إِذَا رَأَيْتُمْ مَسْجِدًا أَوْ سَمِعْتُمْ مُؤَذِّنًا فَلَا تَقْتُلُوا أَحَدًا.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَهُوَ حَدِيثُ ابْنِ عُيَيْنَةَ*

2. Poglavlje o istoj temi

1602. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja el-Adeni el-Mekki, zovu ga Ebu Abdullah, dobri čovjek, sin je Ibn Ebu Omera; kaže: Nama je ispričao Sufjan b. Ujejne, prenijevši od Abdul-Melika b. Nevfela b. Musahika, on od Ibn Isama el-Muzenija, a on od svoga oca, ashaba, koji je kazao: »**Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kad bi slao vojsku ili izvidnicu rekao bi im: Ako ugledate džamiju**

[799] Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu.*

ili čujete ezan, ne ubijajte nikog (u toj sredini).«[800] Ovaj hadis je hasenun-garibun.[801] To je, ustvari, Ibn Ujejnin hadis.

٣. بَاب فِي الْبَيَاتِ وَالْغَارَاتِ*

١٦٠٣. حَدَّثَنَا الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا مَعْنٌ حَدَّثَنِي مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ خَرَجَ إِلَى خَيْبَرَ أَتَاهَا لَيْلًا. وَكَانَ إِذَا جَاءَ قَوْمًا بِلَيْلٍ لَمْ يُغِرْ عَلَيْهِمْ حَتَّى يُصْبِحَ. فَلَمَّا أَصْبَحَ خَرَجَتْ يَهُودُ بِمَسَاحِيهِمْ وَمَكَاتِلِهِمْ. فَلَمَّا رَأَوْهُ قَالُوا: مُحَمَّدٌ، وَافَقَ وَاللَّهِ مُحَمَّدٌ الْخَمِيسَ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **اللَّهُ أَكْبَرُ خَرِبَتْ خَيْبَرُ، إِنَّا إِذَا نَزَلْنَا بِسَاحَةِ قَوْمٍ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ.**

١٦٠٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ وَمُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَا: حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ مُعَاذٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي عَرُوبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ أَبِي طَلْحَةَ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **كَانَ إِذَا ظَهَرَ عَلَى قَوْمٍ أَقَامَ بِعَرْصَتِهِمْ ثَلَاثًا**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَحَدِيثُ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَخَّصَ قَوْمٌ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ فِي الْغَارَةِ بِاللَّيْلِ وَأَنْ يُبَيِّتُوا. وَكَرِهَهُ بَعْضُهُمْ. وَقَالَ أَحْمَدُ وَإِسْحَقُ: لَا بَأْسَ أَنْ يُبَيَّتَ الْعَدُوُّ لَيْلًا. وَمَعْنَى قَوْلِهِ وَافَقَ مُحَمَّدٌ الْخَمِيسَ يَعْنِي بِهِ الْجَيْشَ*

3. O noćnim napadima i prepadima

1603. ISPRIČAO NAM JE el-Ensari; kaže: Ispričao nam je Ma'n; kaže: Meni je ispričao Malik b. Enes, prenijevši od Humejda, a on od Enesa: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je prilikom pohoda na Hajber tamo stigao noću. Praktikovao je da kada stigne u jedno mjesto noću, ne napada do zore. Kad je svanulo, Jevreji su izašli s grabljama i korpama.[802] Pošto ga ugledaše, povikaše: Muhammed! Tako

[800] To znači: Ako u jednoj sredini primijetite islamsko obilježje, ne ubijajte nikoga dok ne razlučite ko je sljedbenik islama a ko nije, da ne biste ubili muslimana. Kad to razlučite, onda nemuslimane pozovite u islam ili da plate glavarinu. Kad to odbiju, tek tada možete ratovati protiv njih.
[801] Bilježi ga i Ebu Davud u *Sunenu.*
[802] Izašli su pretvarajući se da rade svoje svakodnevne poslove a cilj im je bio izviđanje.

nam Boga, Muhammed sa vojskom. Allahov Poslanik reče: »**Allahu ekber, Hajber će biti osvojen. Zaista kad mi stignemo u dvorište jednog naroda, ružno će jutro osvanuti onima koji su bili opomenuti.**«

1604. ISPRIČALI SU NAM Kutejbe i Muhammed b. Beššar i kazali: Nama je ispričao Muaz b. Muaz, prenijevši od Seida b. Ebu Arubea, on od Katadea, on od Enesa, a on od Ebu Talhe: »**Kad bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pobijedio jedan narod, on bi na njihovoj teritoriji ostao tri dana.**«

Ovaj hadis je hasenun-sahihun a i Humejdov hadis od Enesa je hasenun-sahihun.[803] Neki učenjaci napade i prepade noću smatraju dopuštenim. Neki učenjaci to smatraju pokuđenim. Ahmed i Ishak vele: Ne smeta da se neprijatelj napadne noću. Njegove riječi: Muhammed s vojskom znače: S njim je došla i vojska.

٤. بَاب فِي التَّحْرِيقِ وَالتَّخْرِيبِ*

١٦٠٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ: **أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَرَّقَ نَخْلَ بَنِي النَّضِيرِ وَقَطَعَ وَهِيَ الْبُوَيْرَةُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ (مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لِينَةٍ أَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَائِمَةً عَلَى أُصُولِهَا فَبِإِذْنِ اللَّهِ وَلِيُخْزِيَ الْفَاسِقِينَ)**. وَفِي الْبَاب عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ. وَهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ ذَهَبَ قَوْمٌ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ إِلَى هَذَا وَلَمْ يَرَوْا بَأْسًا بِقَطْعِ الْأَشْجَارِ وَتَخْرِيبِ الْحُصُونِ. وَكَرِهَ بَعْضُهُمْ ذَلِكَ. وَهُوَ قَوْلُ الْأَوْزَاعِيِّ. قَالَ الْأَوْزَاعِيُّ: وَنَهَى أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ أَنْ يَقْطَعَ شَجَرًا مُثْمِرًا أَوْ يُخَرِّبَ عَامِرًا وَعَمِلَ بِذَلِكَ الْمُسْلِمُونَ بَعْدَهُ. و قَالَ الشَّافِعِيُّ: لَا بَأْسَ بِالتَّحْرِيقِ فِي أَرْضِ الْعَدُوِّ وَقَطْعِ الْأَشْجَارِ وَالثِّمَارِ. و قَالَ أَحْمَدُ: وَقَدْ تَكُونُ فِي مَوَاضِعَ لَا يَجِدُونَ مِنْهُ بُدًّا، فَأَمَّا بِالْعَبَثِ فَلَا تُحَرَّقْ. و قَالَ إِسْحَقُ: التَّحْرِيقُ سُنَّةٌ إِذَا كَانَ أَنْكَى فِيهِمْ*

4. O paljenju i rušenju

1605. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Lejs, prenijevši od Nafi'a, a on od Ibn Omera: »**Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je da se palme plemena Benu Nadir u**

[803] Oba hadisa bilježe i Buharija i Muslim u *sahihima.*

Buvejri zapale i posijeku, pa je Uzvišeni Allah[804] objavio: To što ste neke palme posjekli ili ih ostavili da uspravno stoje – Allahovom ste voljom učinili, i zato da On nevjernike ponizi.«

Na ovu temu hadis je prenesen i od Ibn Abbasa. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[805]

Neki učenjaci zastupaju ovakav stav. Oni smatraju da nema smetnji da se (tokom rata, ukoliko je to nužno) siječe drveće i ruše utvrde. Neki učenjaci, pak, to smatraju pokuđenim. Ovako misli i Evzaija. Evzaija kaže: Ebu Bekr es-Siddik je zabranio da se siječe drveće koje donosi plodove ili da se ruše stambeni objekti. Prema tome su postupali i muslimani poslije njega.

Šafija kaže: Nema smetnji (ukoliko je to nužno) da se na neprijateljskoj teritoriji drveće siječe i pali. Ahmed kaže: To se toleriše, u mjestima, samo u prijekoj nuždi. Ukoliko to nije zaista neophodno, nije dozvoljeno rušenje i paljenje. Ishak kaže: Paljenje (drveća) je sunnet ukoliko će se time zadati jači udarac neprijatelju.

٥. بَاب مَا جَاءَ فِي الْغَنِيمَةِ*

١٦٠٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ الْمُحَارِبِيُّ حَدَّثَنَا أَسْبَاطُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ سُلَيْمَانَ التَّيْمِيِّ عَنْ سَيَّارٍ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِنَّ اللَّهَ فَضَّلَنِي عَلَى الْأَنْبِيَاءِ، أَوْ قَالَ أُمَّتِي عَلَى الْأُمَمِ، وَأَحَلَّ لنا الْغَنَائِمَ**. وَفِي الْبَاب عَنْ عَلِيٍّ وَأَبِي ذَرٍّ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَأَبِي مُوسَى وَابْنِ عَبَّاسٍ. حَدِيثُ أَبِي أُمَامَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَسَيَّارٌ هَذَا يُقَالُ لَهُ سَيَّارٌ مَوْلَى بَنِي مُعَاوِيَةَ. وَرَوَى عَنْهُ سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ وَعَبْدُ اللَّهِ ابْنُ بَحِيرٍ وَغَيْرُ وَاحِدٍ*

١٦٠٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ حَدَّثَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **فُضِّلْتُ عَلَى الْأَنْبِيَاءِ بِسِتٍّ: أُعْطِيتُ جَوَامِعَ الْكَلِمِ، وَنُصِرْتُ بِالرُّعْبِ، وَأُحِلَّتْ لِيَ الْغَنَائِمُ، وَجُعِلَتْ لِيَ الْأَرْضُ مَسْجِدًا وَطَهُورًا، وَأُرْسِلْتُ إِلَى الْخَلْقِ كَافَّةً، وَخُتِمَ بِيَ النَّبِيُّونَ**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

---

[804] U suri *El-Hašr, 5. ajet.*

[805] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

5. O ratnom plijenu

1606. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ubejd el-Muharibi; kaže: Nama je prenio Esbat b. Muhammed, prenijevši od Sulejmana et-Tejmija, on od Sejjara, on od Ebu Umamea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »**Allah mi je dao prednost nad ostalim vjerovjesnicima, ili je kazao mojim sljedbenicima nad sljedbenicima** (ostalih poslanika). **Nama je dozvolio ratni plijen.**«[806]

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Alije, Ebu Zerra, Abdullaha b. Amra, Ebu Musaa i Ibn Abbasa.

Ebu Umamin hadis je hasenun-sahihun. Za Sejjara kažu Sejjar, štićenik Benu Muavije. Od njega su (hadise) prenijeli Sulejman et-Tejmi, Abdullah b. Behir i drugi.

1607. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Nama je ispričao Ismail b. Džafer, prenijevši od Alaa b. Abdur-Rahmana, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »**Data mi je prednost nad ostalim vjerovjesnicima u šest stvari: dat mi je jezgrovit govor[807], potpomognut sam strahom[808], dozvoljen mi je ratni plijen, učinjena mi je zemlja džamijom i čistom[809], poslan sam svim ljudima[810] i sa mnom je završeno slanje poslanika.**« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[811]

---

[806] Po mišljenju Hattabija svi se raniji narodi mogu svrstati pod jednu od dvije kategorije: Oni kojima uopće nije bilo dozvoljeno ratovanje, tako da nisu ni mogli doći do ratnog plijena, i oni kojima je bilo dozvoljeno ratovanje, ali im je bio zabranjen ratni plijen. Sljedbenicima Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, dozvoljeno je i jedno i drugo.

[807] Ibn Hadžer el-Askalani smatra da je to Kur'an.

[808] Tako što Uzvišeni Allah mojim neprijateljima ubaci strah u njihova srca i to, kako stoji u Džabirovoj predaji, na udaljenosti od mjesec dana hoda.

[809] To znači da je cijela zemlja čista i da nam je dozvoljeno na cijeloj zemaljskoj kugli, gdje god se nađemo, obaviti namaz, za razliku od sljedbenika ostalih vjerovjesnika kojima je bilo dozvoljeno molitvu obavljati samo na određenim mjestima.

[810] Ostali vjerovjesnici su slani samo svom narodu, a Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, poslan je cijelom čovječanstvu, ljudima i džinima.

[811] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

٦. بَاب مَا جَاءَ فِي سَهْمِ الْخَيْلِ*

١٦٠٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدَةَ الضَّبِّيُّ وَحُمَيْدُ بْنُ مَسْعَدَةَ قَالَا: حَدَّثَنَا سُلَيْمُ بْنُ أَخْضَرَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ: **أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَسَمَ فِي النَّفَلِ لِلْفَرَسِ بِسَهْمَيْنِ وَلِلرَّجُلِ بِسَهْمٍ.**

١٦٠٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ سُلَيْمِ بْنِ أَخْضَرَ **نَحْوَهُ**. وَفِي الْبَاب عَنْ مُجَمِّعِ بْنِ جَارِيَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَابْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ أَبِيهِ. وَحَدِيثُ ابْنِ عُمَرَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَكْثَرِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَالْأَوْزَاعِيِّ وَمَالِكِ بْنِ أَنَسٍ وَابْنِ الْمُبَارَكِ وَالشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ. قَالُوا: لِلْفَارِسِ ثَلَاثَةُ أَسْهُمٍ، سَهْمٌ لَهُ وَسَهْمَانِ لِفَرَسِهِ، وَلِلرَّاجِلِ سَهْمٌ*

6. O dionici na konja

1608. ISPRIČALI SU NAM Ahmed b.Abde ed-Dabijj i Humejd b. Mes'ade i kazali: Nama je ispričao Sulejm b. Ahdar, prenijevši od Ubejdullaha b. Omera, on od Nafi'a, a on od Ibn Omera: **»Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je, dijeleći plijen, na konja davao dvije dionice, a na čovjeka jednu.«**

1609. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Nama je ispričao Abdur-Rahman b. Mehdi, prenijevši od Sulejma b. Ahdara **slično** (prethodnom hadisu).

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Muddždžemia b. Džarijea, Ibn Abbasa, Ibn Ebu Amrea i njegova oca.

Ibn Omerov hadis je hasenun-sahihun.[812] U skladu s njim postupak je većine učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostalih. To je stav i Sufjana es-Sevrija, Evzaija, Malika b. Enesa, Ibn Mubareka, Šafije, Ahmeda i Ishaka. Oni kažu: Konjanik dobiva dionice: jednu za sebe i dvije za konja, dok pješak dobiva samo jednu dionicu.

[812] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

٧. بَاب مَا جَاءَ فِي السَّرَايَا*

١٦١٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الْأَزْدِيُّ الْبَصْرِيُّ وَأَبُو عَمَّارٍ وَغَيْرُ وَاحِدٍ قَالُوا: حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ عُتْبَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **خَيْرُ الصَّحَابَةِ أَرْبَعَةٌ، وَخَيْرُ السَّرَايَا أَرْبَعُ مِائَةٍ، وَخَيْرُ الْجُيُوشِ أَرْبَعَةُ آلَافٍ. وَلَا يُغْلَبُ اثْنَا عَشَرَ أَلْفًا مِنْ قِلَّةٍ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ لَا يُسْنِدُهُ كَبِيرُ أَحَدٍ غَيْرُ جَرِيرِ بْنِ حَازِمٍ. وَإِنَّمَا رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْسَلًا. وَقَدْ رَوَاهُ حِبَّانُ بْنُ عَلِيٍّ الْعَنَزِيُّ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَرَوَاهُ اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْسَلًا*

7. O izvidnicama

1610. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. Jahja el-Ezdi el-Basri, Ebu Ammar i drugi i kazali: Nama je ispričao Vehb b. Džerir, prenijevši od svoga oca, on od Junusa b. Jezida, on od Zuhrija, on od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbea, a on od Ibn Abbasa koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Najbolja grupa saputnika su četvorica. Najbolja izvidnica je od četiri stotine, a najbolja vojna formacija je od četiri hiljade. Dvanaest hiljada ne može biti poraženo zbog malobrojnosti.**«

Ovaj hadis je hasenun-garibun.[813] Samo ga je s potpunim senedom prenio Džerir b. Hazim. Ovaj hadis je prenesen od Zuhrija, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kao mursel. Prenio ga je i Hibban b. Ali el-Anezi od Ukajla, on od Zuhrija, on od Ubejdullaha b. Abdullaha, on od Ibn Abbasa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. A prenio ga je Lejs b. Sa'd od Ukajla, on od Zuhrija, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kao mursel-hadis.

---

[813] Bilježe ga i Ebu Davud i Ed-Darimi u *sunenima*, te Hakim u *Mustedreku*.

٨. بَاب مَنْ يُعْطَى الْفَيْءَ*

١٦١١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَعِيلَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ يَزِيدَ بْنِ هُرْمُزَ: أَنَّ **نَجْدَةَ الْحَرُورِيَّ كَتَبَ إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ يَسْأَلُهُ هَلْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَغْزُو بِالنِّسَاءِ؟ وَهَلْ كَانَ يَضْرِبُ لَهُنَّ بِسَهْمٍ؟ فَكَتَبَ إِلَيْهِ ابْنُ عَبَّاسٍ: كَتَبْتَ إِلَيَّ تَسْأَلُنِي هَلْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَغْزُو بِالنِّسَاءِ؟ وَكَانَ يَغْزُو بِهِنَّ فَيُدَاوِينَ الْمَرْضَى وَيُحْذَيْنَ مِنَ الْغَنِيمَةِ. وَأَمَّا بِسَهْمٍ فَلَمْ يَضْرِبْ لَهُنَّ بِسَهْمٍ.** وَفِي الْبَاب عَنْ أَنَسٍ وَأُمِّ عَطِيَّةَ. وَهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَكْثَرِ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَالشَّافِعِيِّ. و قَالَ بَعْضُهُمْ: يُسْهَمُ لِلْمَرْأَةِ وَالصَّبِيِّ. وَهُوَ قَوْلُ الْأَوْزَاعِيِّ. قَالَ الْأَوْزَاعِيُّ: وَأَسْهَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلصِّبْيَانِ بِخَيْبَرَ وَأَسْهَمَتْ أَئِمَّةُ الْمُسْلِمِينَ لِكُلِّ مَوْلُودٍ وُلِدَ فِي أَرْضِ الْحَرْبِ. قَالَ الْأَوْزَاعِيُّ: وَأَسْهَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلنِّسَاءِ بِخَيْبَرَ وَأَخَذَ بِذَلِكَ الْمُسْلِمُونَ بَعْدَهُ.

١٦١٢. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ عَلِيُّ بْنُ خَشْرَمٍ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنِ الْأَوْزَاعِيِّ بِهَذَا. وَمَعْنَى قَوْلِهِ وَيُحْذَيْنَ مِنَ الْغَنِيمَةِ يَقُولُ يُرْضَخُ لَهُنَّ بِشَيْءٍ مِنَ الْغَنِيمَةِ يُعْطَيْنَ شَيْئًا*

8. O tome kome se daje od plijena

1611. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Hatim b. Ismail, prenijevši od Džafera b. Muhammeda, on od svoga oca, a on od Jezida b. Hurmeza: »**Nedžd el-Haruri pisao je Ibn Abbasu pitajući ga da li je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vodio u vojne pohode i žene i je li i njima davao dionice iz ratnog plijena? Ibn Abbas mu je napisao: Pisao si mi i pitao da li je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u vojne pohode vodio i žene? Jeste, vodio ih je. One bi liječile ranjenike i** (na ime toga) **davano im je nešto od ratnog plijena, ali im nije određivao dionicu.**«[814]

---

[814] Bilježe Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud u *Sunenu* od Hašredža b. Zijada, a on od svoje nane, očeve majke, koja je kazala "da je sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, krenula u vojni pohod na Hajber kao šesta žena. Ta vijest je doprla do Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je poslao po nas. Kad smo stigle primijetile smo da je ljut. On reče: S kim ste i s čijom dozvolom pošle? Rekle smo: Allahov Poslaniče! Pošle smo da predemo vunu i pomažemo borcima na Allahovom putu. Sa nama su lijekovi za

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Enesa i Ummu Atijje. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[815] U skladu sa njim praksa je većine učenjaka. To je stav i Sufjana es-Sevrija i Šafije. Neki učenjaci kažu: Odrediće se i ženi i djetetu dio (iz ratnog plijena). Ovo je mišljenje i Evzaije.

Evzaija kaže: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je u Hajberu odredio djeci dio (plijena), a muslimanske vođe su određivale dio svakom djetetu koje se rodi u ratnoj zoni. Evzaija je (i ovo) rekao: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je u Hajberu odredio i ženama dio iz ratnog plijena. Po tome su postupali i muslimani nakon njega.

1612. TAKO NAM JE ISPRIČAO Alija b. Hašrem; kaže: Nama je ispričao Isa b. Junus, prenijevši od Evzaije **slično** (prethodnom hadisu). Davano im je nešto od plijena, znači da im je dato nešto sasvim malo od plijena.

٩. بَاب هَلْ يُسْهَمُ لِلْعَبْدِ*

١٦١٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ عُمَيْرٍ مَوْلَى آبِي اللَّحْمِ قَالَ: **شَهِدْتُ خَيْبَرَ مَعَ سَادَتِي فَكَلَّمُوا فِيَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَلَّمُوهُ أَنِّي مَمْلُوكٌ. قَالَ: فَأَمَرَ بِي فَقُلِّدْتُ السَّيْفَ فَإِذَا أَنَا أَجُرُّهُ فَأَمَرَ لِي بِشَيْءٍ مِنْ خُرْثِيِّ الْمَتَاعِ. وَعَرَضْتُ عَلَيْهِ رُقْيَةً كُنْتُ أَرْقِي بِهَا الْمَجَانِينَ فَأَمَرَنِي بِطَرْحِ بَعْضِهَا وَحَبْسِ بَعْضِهَا.** وَفِي الْبَاب عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ. وَهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ لَا يُسْهَمُ لِلْمَمْلُوكِ، وَلَكِنْ يُرْضَخُ لَهُ بِشَيْءٍ. وَهُوَ قَوْلُ الثَّوْرِيِّ وَالشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ وَإِسْحَقَ*

9. O tome da li se dio određuje i robu

1613. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Bišr b. Mufeddal, prenijevši od Muhammeda b. Zejda, a on od Umejra, Ebu Lahmova roba koji je kazao: »**Učestvovao sam u vojnom pohodu na Hajber s mojim gospodarima. Oni su o meni govorili Allahovom Poslaniku. Rekli su mu da sam ja rob. On mi naredi da opašem mač**

---

ranjenike, dodavaćemo strijele borcima i pojiti žedne. On reče: Ustanite i posvetite se tome. Kad je osvojen Hajber on nam je odredio dio iz ratnog plijena isto kao i muškarcima. Rekao sam joj, veli Hašredž: Nano, a šta ste dobile (iz plijena)? Hurme, odgovorila je ona."

[815] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Muslim u *Sahihu* i Ebu Davud u *Sunenu*.

(i budem uz borce). **Kad sam ga opasao, on se vukao po zemlji. Poslije je naredio da mi se dā nešto iz ratnog plijena.** (Tom prilikom) **ja sam mu pokazao rukju kojom sam liječio lude, pa mi je naredio da iz nje izbacim dio a da dio[816] zadržim.«**

Na ovu temu hadis je prenesen i od Ibn Abbasa. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[817] U skladu s njim praksa je nekih učenjaka. Oni smatraju da se robu neće određivati dionica u ratnom plijenu, ali će mu se nešto iz njega dati. Ovo je stav Sufjana es-Sevrija, Šafije, Ahmeda i Ishaka.

١٠. بَاب مَا جَاءَ فِي أَهْلِ الذِّمَّةِ يَغْزُونَ مَعَ الْمُسْلِمِينَ هَلْ يُسْهَمُ لَهُمْ*

١٦١٤. حَدَّثَنَا الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا مَعْنٌ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنِ الْفُضَيْلِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نِيَارٍ الْأَسْلَمِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ: **أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ إِلَى بَدْرٍ حَتَّى إِذَا كَانَ بِحَرَّةِ الْوَبَرِ لَحِقَهُ رَجُلٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ يَذْكُرُ مِنْهُ جُرْأَةً وَنَجْدَةً. فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ؟ قَالَ: لَا. قَالَ: ارْجِعْ فَلَنْ أَسْتَعِينَ بِمُشْرِكٍ.** وَفِي الْحَدِيثِ كَلَامٌ أَكْثَرُ مِنْ هَذَا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ قَالُوا: لَا يُسْهَمُ لِأَهْلِ الذِّمَّةِ وَإِنْ قَاتَلُوا مَعَ الْمُسْلِمِينَ الْعَدُوَّ. وَرَأَى بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ أَنْ يُسْهَمَ لَهُمْ إِذَا شَهِدُوا الْقِتَالَ مَعَ الْمُسْلِمِينَ. وَيُرْوَى عَنِ الزُّهْرِيِّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَسْهَمَ لِقَوْمٍ مِنَ الْيَهُودِ قَاتَلُوا مَعَهُ.

١٦١٥. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عَزْرَةَ بْنِ ثَابِتٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ بِهَذَا.

١٦١٦. حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ الْأَشَجُّ حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا بُرَيْدُ وهو ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ جَدِّهِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ: **قَدِمْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نَفَرٍ مِنَ الْأَشْعَرِيِّينَ خَيْبَرَ فَأَسْهَمَ لَنَا مَعَ الَّذِينَ افْتَتَحُوهَا.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ. قَالَ الْأَوْزَاعِيُّ: مَنْ لَحِقَ بِالْمُسْلِمِينَ قَبْلَ أَنْ يُسْهَمَ لِلْخَيْلِ أُسْهِمَ لَهُ .

---

816 Naredio mu je da izbaci neke riječi koje su bile u suprotnosti sa islamskim učenjem.

817 Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu,* Ebu Davud i Ibn Madže u *sunenima*, te Hakim u *Mustedreku.*

10. O tome hoće li se podanicima nemuslimanima koji ratuju u redovima muslimana odrediti dio iz ratnog plijena

1614. ISPRIČAO NAM JE El-Ensari; kaže: Ispričao nam je Ma'n; kaže: Nama je ispričao Malik b. Enes, prenijevši od Fudajla b. Ebu Abdullaha, on od Abdullaha b. Nijara el-Eslemija, on od Urvea, a on od Aiše: »**Kad je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo na Bedr u mjestu Harretul-Vebr**[818] **sustiže ga jedan idolopoklonik koji je bio poznat po hrabrosti i pomaganju u nevolji. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, mu reče: Vjeruješ li ti u Allaha i Njegova Poslanika? Ne, odgovori, a on će na to: Vrati se jer mi ne želimo pomoć od idolopoklonika.**« Ovaj hadis sadrži i više od ovoga.

Ovaj hadis je hasenun-garibun.[819] U skladu s ovim hadisom praksa je nekih učenjaka. Oni kažu: Neće se nemuslimanima podanicima određivati dio iz ratnog plijena, pa makar se u redovima muslimanima i borili protiv neprijatelja. Neki učenjaci smatraju da će im se odrediti dio ukoliko s muslimanima budu učestvovali u borbi. Prenosi se od Zuhrija da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odredio dio iz ratnog plijena Jevrejima koji su se borili u njegovim redovima.

1615. TAKO NAM JE ISPRIČAO Kutejbe b. Seid; kaže: Obavijestio nas je Abdul-Varis b. Seid, prenijevši od Azrea b. Sabita, a on od Zuhrija **slično** (prethodnom hadisu).

1616. ISPRIČAO NAM JE Ebu Seid el-Ešedždž; kaže: Ispričao nam je Hafs b. Gijas; kaže: Nama je ispričao Burejde, a on je sin Abdullaha b. Ebu Burdea, prenijevši od svoga djeda Ebu Burdea, a on od Ebu Musaa koji je kazao: »**Priključio sam se s grupom Eš'arijina Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, u Hajberu pa nam je, s onima koji su ga osvojili, odredio dionicu iz ratnog plijena.**«

Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.[820] U skladu s ovim (hadisom) postupak je nekih učenjaka. Evzaija kaže: Ko se priključi muslimanima prije nego se odredi dionica iz ratnog plijena na konje, odrediće se i njemu dionica.

---

[818] Harretul-Vebr je mjesto koje je od Medine udaljeno oko četiri milje.

[819] Zabilježili su ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Muslim u *Sahihu* ali u nešto dužem obliku.

[820] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

١١. بَاب مَا جَاءَ فِي الِانْتِفَاعِ بِآنِيَةِ الْمُشْرِكِينَ*

١٦١٧. حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ أَخْزَمَ الطَّائِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو قُتَيْبَةَ سَلْمُ بْنُ قُتَيْبَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ الْخُشَنِيِّ قَالَ: **سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ قُدُورِ الْمَجُوسِ. قَالَ: أَنْقُوهَا غَسْلًا وَاطْبُخُوا فِيهَا، وَنَهَى عَنْ كُلِّ سَبُعٍ وَذِي نَابٍ.** وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ مِنْ غَيْرِ هَذَا الْوَجْهِ عَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ. وَرَوَاهُ أَبُو إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيُّ عَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ. وَأَبُو قِلَابَةَ لَمْ يَسْمَعْ مِنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ. إِنَّمَا رَوَاهُ عَنْ أَبِي أَسْمَاءَ عَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ*

١٦١٨. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ حَيْوَةَ بْنِ شُرَيْحٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَبِيعَةَ بْنَ يَزِيدَ الدِّمَشْقِيَّ يَقُولُ: أَخْبَرَنِي أَبُو إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيُّ عَائِذُ اللَّهِ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا ثَعْلَبَةَ الْخُشَنِيَّ يَقُولُ: أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّا بِأَرْضِ قَوْمٍ أَهْلِ كِتَابٍ نَأْكُلُ فِي آنِيَتِهِمْ؟ قَالَ: إِنْ وَجَدْتُمْ غَيْرَ آنِيَتِهِمْ فَلَا تَأْكُلُوا فِيهَا فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فَاغْسِلُوهَا وَكُلُوا فِيهَا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

11. O korištenju idolopokloničkog posuđa

1617. ISPRIČAO NAM JE Zejd b. Ahrem et-Tai; kaže: Ispričao nam je Ebu Kutejbe Selm b. Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Šu'be, prenijevši od Ejjuba, on od Ebu Kilabea, a on od Ebu Sa'lebea el-Hušenija koji je kazao: **»Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je upitan o upotrebi kazana vatropoklonika pa je rekao: Operite ih i kuhajte u njima, a zabranio je i jedenje mesa svih životinja koje imaju očnjake.«**

Ovaj hadis je i s drugim senedom prenesen od Ebu Sa'lebea. Prenio ga je Ebu Idris el-Havlani od Ebu Sa'lebea. Ebu Kilabe nije slušao (hadise) od Ebu Sa'lebea nego ga je prenio od Ebu Esme, a on od Ebu Sa'lebea.

1618. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Nama je ispričao Ibn Mubarek, prenijevši od Hajvea b. Šurejha koji je kazao: Čuo sam Rebi'a b. Jezida ed-Dimeškija kada kaže: Obavijestio me je Ebu Idris el-Havlani, prenijevši od Aizullaha b. Ubejdullaha koji je kazao: Čuo sam Ebu Sa'lebea el-Hušenija koji kaže: **»Došao sam Allahovom Poslaniku i rekao: Allahov Poslaniče, mi** (ponekad) **budemo u zemlji**

sljedbenika ranije objavljenih knjiga, pa možemo li jesti iz njihova posuđa? On reče: Ako nađete drugo posuđe, nemojte jesti iz njihovoga, a ako ne nađete drugog, onda operite njihovo i jedite iz njeg.« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[821]

١٢. بَاب فِي النَّفَلِ*

١٦١٩. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ مُوسَى عَنْ مَكْحُولٍ عَنْ أَبِي سَلَّامٍ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُنَفِّلُ فِي الْبَدْأَةِ الرُّبُعَ وَفِي الْقُفُولِ الثُّلُثَ.** وَفِي الْبَاب عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَحَبِيبِ بْنِ مَسْلَمَةَ وَمَعْنِ بْنِ يَزِيدَ وَابْنِ عُمَرَ وَسَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ. وَحَدِيثُ عُبَادَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ عَنْ أَبِي سَلَّامٍ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ*

١٦٢٠. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَنَفَّلَ سَيْفَهُ ذَا الْفَقَارِ يَوْمَ بَدْرٍ، وَهُوَ الَّذِي رَأَى فِيهِ الرُّؤْيَا يَوْمَ أُحُدٍ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. إِنَّمَا نَعْرِفُهُ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ أَبِي الزِّنَادِ. وَقَدِ اخْتَلَفَ أَهْلُ الْعِلْمِ فِي النَّفَلِ مِنَ الْخُمُسِ. فَقَالَ مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ: لَمْ يَبْلُغْنِي أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَفَّلَ فِي مَغَازِيهِ كُلِّهَا، وَقَدْ بَلَغَنِي أَنَّهُ نَفَّلَ فِي بَعْضِهَا وَإِنَّمَا ذَلِكَ عَلَى وَجْهِ الِاجْتِهَادِ مِنَ الْإِمَامِ فِي أَوَّلِ الْمَغْنَمِ وَآخِرِهِ. قَالَ إِسْحَاقُ ابْنُ مَنْصُورٍ: قُلْتُ: لِأَحمد إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَفَّلَ إِذَا فَصَلَ بِالرُّبُعِ بَعْدَ الْخُمُسِ، وَإِذَا قَفَلَ بِالثُّلُثِ بَعْدَ الْخُمُسِ، فَقَالَ: يُخْرِجُ الْخُمُسَ ثُمَّ يُنَفِّلُ مِمَّا بَقِيَ وَلَا يُجَاوِزُ هَذَا. وَهَذَا الْحَدِيثُ عَلَى مَا قَالَ ابْنُ الْمُسَيَّبِ النَّفَلُ مِنَ الْخُمُسِ. قَالَ إِسْحَقُ: هُوَ كَمَا قَالَ*

12. O neflu (dodatnoj nagradi)[822]

1619. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Abdur-Rahmana b. Harisa, on od Sulejmana b. Musaa, on od Mekhula, on od Ebu Sellama, on od Ebu Umamea, a on od Ubadea

---

[821] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *Sahihima.*

[822] Misli se na dodatnu nagradu koju iz ratnog plijena dobiju pojedinci i pojedine jedinice za svoje zasluge.

b. Samita: »**Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bi nakon prve akcije** (vojnicima) **podijelio od plijena četvrtinu, a kad bi se okončala borba podijelio bi** (im) **trećinu.**«

Na ovu temu su hadisi preneseni i od Ibn Abbasa, Habiba b. Meslemea, Ma'na b. Jezida, Ibn Omera i Selemea b. Ekvea. Ubadeov hadis je hasenun.[823] Ovo je preneseno od Ebu Sellama, a on od nekog Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba.

1620. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Nama je ispričao Ibn Ebu Zinad, prenijevši od svog oca, on od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbea, a on od Ibn Abbasa: »**Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je nakon bitke na Bedru iz ratnog plijena dodatno uzeo mač Zulfikar, o kome će pred bitku na Uhudu usniti san.**«[824]

Ovaj hadis je hasenun-garibun. U ovoj formi nam je poznat samo preko Ibn Ebu Zinada. Učenjaci su se razišli u pogledu davanja dodatne nagrade iz ratnog plijena iz petine (predviđene za bejtul-mal). Malik b. Enes veli: Nisam čuo da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem i ujednoj bitki u kojoj je učestvovao dijelio iz nje. Neki su mi rekli da je u nekim bitkama dijelio od petine. Ja to, međutim, držim idžtihadom vojskovođe na početku i na kraju borbe.

Ibn Mensur kaže: Rekao sam: Nije sporno da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dodatno nagrađivao (vojnike) s četvrtinom plijena nakon što bi izuzeo petinu (za bejtul-mal). A kada bi bitka bila završena on bi im podijelio trećinu i to opet nakon što bi izuzeo petinu. Govorio bi: Neka se (za bejtul-mal) izdvoji petina, a onda neka se ostatak plijena razdijeli (vojnicima), ali neka se ne dira u ovo. Ovaj hadis upućuje na ono što je rekao Ibn Musejjeb: Plijen se ne dijeli iz petine. Ishak veli: To je onako kako je on kazao.

١٣. بَاب مَا جَاءَ فِي مَنْ قَتَلَ قَتِيلًا فَلَهُ سَلَبُهُ*

١٦٢١. حَدَّثَنَا الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا مَعْنٌ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عُمَرَ ابْنِ كَثِيرِ بْنِ أَفْلَحَ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ مَوْلَى أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنْ قَتَلَ قَتِيلًا لَهُ عَلَيْهِ بَيِّنَةٌ فَلَهُ سَلَبُهُ**. وَفِي الْحَدِيثِ قِصَّةٌ.

---

823 Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ibn Madže u *Sunenu*. Ibn Hibban ga smatra vjerodostojnim hadisom.

824 Turbešti smatra da ja Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uoči bitke na Uhudu, usnio kako je mahnuo mačem Zulfikar i on se prebio napola, potom je njime mahnuo drugi put i on se povratio u bolje stanje nego što je bio. Prebijanje mača u snu on je protumačio kao poraz u bitki na Uhudu.

١٦٢٢. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ **بِهَذَا الْإِسْنَادِ نَحْوَهُ**. وَفِي الْبَاب عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ وَخَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ وَأَنَسٍ وَسَمُرَةَ. وَهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَأَبُو مُحَمَّدٍ هُوَ نَافِعٌ مَوْلَى أَبِي قَتَادَةَ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. وَهُوَ قَوْلُ الْأَوْزَاعِيِّ وَالشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدَ. و قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ: لِلْإِمَامِ أَنْ يُخْرِجَ مِنَ السَّلَبِ الْخُمُسَ. و قَالَ الثَّوْرِيُّ: النَّفَلُ أَنْ يَقُولَ الْإِمَامُ مَنْ أَصَابَ شَيْئًا فَهُوَ لَهُ وَمَنْ قَتَلَ قَتِيلًا فَلَهُ سَلَبُهُ فَهُوَ جَائِزٌ وَلَيْسَ فِيهِ الْخُمُسُ. و قَالَ إِسْحَقُ: السَّلَبُ لِلْقَاتِلِ إِلَّا أَنْ يَكُونَ شَيْئًا كَثِيرًا فَرَأَى الْإِمَامُ أَنْ يُخْرِجَ مِنْهُ الْخُمُسَ كَمَا فَعَلَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ*

13. Ko ubije neprijatelja, pripada mu ono što je uz njega

1621. ISPRIČAO NAM JE El-Ensari; kaže: Ispričao nam je Ma'n; kaže: Nama je ispričao Malik b. Enes, prenijevši od Jahjaa b. Seida, on od Omera b. Kesira b. Efleha,[825] on od Ebu Muhammeda Ebu Katadinog štićenika, a on od Ebu Katade koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Ko ubije neprijatelja i za to ima svjedoka, njemu pripada ono što je bilo uz njega.**«

Za ovaj hadis se vezuje cjelokupno kazivanje.[826]

1622. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Jahjaa b. Seida, sa ovim senedom, **slično** (prethodnom hadisu).

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Avfa b. Malika, Halida b. Velida, Enesa i Semurea. Ovaj hadis je hasenun-sahihun. Ebu Muhammed je Nafi' Ebu Katadin štićenik. U skladu s ovim (hadisom) postupak je nekih učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostalih. To je stav i Evzaija, Šafije i Ahmeda. Neki učenjaci vele: Zapovjednik će od opreme ubijenog uzeti jednu petinu. Es-Sevri kaže: Pod neflom (dodatnom nagradom) podrazumijeva se da zapovjednik kaže: Ko nešto zaplijeni, to je njegovo, a ko ubije neprijatelja, njemu pripada ono što je uz njega od opreme. To mu je dozvoljeno i iz toga se neće uzimati petina (u bejtul-

---

[825] Omer b. Kesir b. Efleh el-Medeni, Ejjubov štićenik pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

[826] To kazivanje bilježe Buharija i Muslim u *sahihima*.

mal). Ishak veli: Ono što je uz ubijenog pripada onome ko ga je ubio, osim u situaciji kada toga ima mnogo. U toj situaciji će zapovjednik od toga uzeti petinu (za bejtul-mal), kao što je to činio Omer b. Hattab.

١٤. بَاب فِي كَرَاهِيَةِ بَيْعِ الْمَغَانِمِ حَتَّى تُقْسَمَ*

١٦٢٣. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَعِيلَ عَنْ جَهْضَمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: **نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ شِرَاءِ الْمَغَانِمِ حَتَّى تُقْسَمَ.** وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. وَهَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ*

14. O zabrani prodaje ratnog plijena prije nego se razdijeli

1623. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Nama je ispričao Hatim b. Ismail, prenijevši od Džehdama b. Abdullaha, on od Muhammeda b. Ibrahima, on od Muhammeda b. Zejda, on od Šehra b. Havšeba, a on od Ebu Seida el-Hudrija koji je kazao: **»Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je kupoprodaju ratnog plijena dok se ne razdijeli.«**

Na ovu temu hadis je prenesen i od Ebu Hurejrea. Ovaj hadis je garibun.[827]

١٥. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ وَطْءِ الْحَبَالَى مِنَ السَّبَايَا*

١٦٢٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى النَّيْسَابُورِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ النَّبِيلُ عَنْ وَهْبِ بْنِ خَالِدٍ قَالَ: حَدَّثَتْنِي أُمُّ حَبِيبَةَ بِنْتُ عِرْبَاضِ بْنِ سَارِيَةَ: **أَنَّ أَبَاهَا أَخْبَرَهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى أَنْ تُوطَأَ السَّبَايَا حَتَّى يَضَعْنَ مَا فِي بُطُونِهِنَّ.** وَفِي الْبَاب عَنْ رُوَيْفِعِ بْنِ ثَابِتٍ. وَحَدِيثُ عِرْبَاضٍ حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ. وقَالَ الْأَوْزَاعِيُّ: إِذَا اشْتَرَى الرَّجُلُ الْجَارِيَةَ مِنَ السَّبْيِ وَهِيَ حَامِلٌ. فَقَدْ رُوِيَ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ أَنَّهُ قَالَ: لَا تُوطَأُ حَامِلٌ حَتَّى تَضَعَ: قَالَ الْأَوْزَاعِيُّ: وَأَمَّا الْحَرَائِرُ فَقَدْ مَضَتِ السُّنَّةُ فِيهِنَّ بِأَنْ أُمِرْنَ بِالْعِدَّةِ. كل هذا حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ خَشْرَمٍ.قَالَ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنِ الْأَوْزَاعِيِّ.

---

[827] Ovaj je hadis po mišljenju El-Mubarekforija slab.

15. O zabrani spolnog odnosa sa trudnim zarobljenicama

1624. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja en-Nejsaburi; kaže: Ispričao nam je Ebu Asim en-Nebil, prenijevši od Vehba b. Halida koji je kazao: Meni je ispričala Ummu Habiba kćerka Irbada b. Sarijea[828] da ju je otac obavijestio »**da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio spolno općenje sa zarobljenicama sve dok ne rode ono što je u njihovim utrobama.**«[829]

Na ovu temu hadis je prenesen i od Ruvejf'ia b. Sabita. Irbadov hadis je garíbun.[830] U skladu s njim praksa je učenjaka.

Evzaija kaže: Ako čovjek kupi robinju iz grupe zarobljenica koja je trudna, (neka zna) da je preneseno od Omera b. Hattaba da je rekao: Ne može se imati spolni odnos s trudnicom (koja je zatrudnjela s nekim drugim) sve dok ne rodi. Evzaija kaže: Što se, pak, tiče slobodnih žena, već je o njima u sunnetu rečeno da im je naređeno da sačekaju period u kome se ne mogu udati. Sve mi je ovo ispričao Alija b. Hašrem i kazao: Nama je ispričao Isa b. Junus, a on je prenio od Evzaije.

١٦. بَاب مَا جَاءَ فِي طَعَامِ الْمُشْرِكِينَ*

١٦٢٥. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ الطَّيَالِسِيُّ عَنْ شُعْبَةَ أَخْبَرَنِي سِمَاكُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ: سَمِعْتُ قَبِيصَةَ بْنَ هُلْبٍ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: **سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ طَعَامِ النَّصَارَى فَقَالَ: لَا يَتَخَلَّجَنَّ فِي صَدْرِكَ طَعَامٌ ضَارَعْتَ فِيهِ النَّصْرَانِيَّةَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. قَالَ مَحْمُودٌ: وَقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ سِمَاكٍ عَنْ قَبِيصَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ. قَالَ مَحْمُودٌ: وَقَالَ وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سِمَاكٍ عَنْ مُرَيِّ بْنِ قَطَرِيٍّ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنَ الرُّخْصَةِ فِي طَعَامِ أَهْلِ الْكِتَابِ*

---

[828] Ummu Habiba, kćerka Irbada b. Sarije, je makbul prenosilac. Pripadala je trećoj generaciji.

[829] Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud u *Sunenu* bilježe sa senedom od Ebu Seida da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "S (robinjom) trudnicom se ne može imati spolni odnos sve dotle dok ne rodi, a (s robinjom) koja nije trudna, sve dotle dok ne dobije menstruaciju."

[830] Bilježi ga i Ibn Ebu Šejbe od Alije. U njegovu senedu ima slabosti i prekida.

16. O hrani idolopoklonika

1625. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Nama je ispričao Ebu Davud et-Tajalisi, prenijevši od Šu'bea koji kaže: Obavijesto me je Simak b. Harb i kazao: Čuo sam Kubejsea b. Hulba kada priča od svoga oca koji je rekao: Pitao sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o hrani kršćana pa je kazao: »**Neka ti ne zaokuplja dušu to** (ukoliko budeš jeo) **hranu kršćana.**«[831]

Ovaj hadis je hasenun.[832] Mahmud kaže: Prenio je Ubejdullah b. Musa od Israila, on od Simaka, on od Kabisea, on od svoga oca, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično (prethodnom hadisu). Mahmud veli da je i Vehb b. Džerir prenio od Šu'bea, on od Simaka, on od Murrija b. Katarija, on od Adija b. Hatima, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično (prethodnom hadisu).

U skladu s ovim (hadisom) praksa je učenjaka u pogledu dozvoljenosti (jedenja) hrane sljedbenika objavljenih knjiga.

١٧. بَاب فِي كَرَاهِيَةِ التَّفْرِيقِ بَيْنَ السَّبْيِ*

١٦٢٦. حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ عُمَرَ الشَّيْبَانِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي حُيَيٌّ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحُبُلِيِّ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **مَنْ فَرَّقَ بَيْنَ وَالِدَةٍ وَوَلَدِهَا فَرَّقَ اللَّهُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَحِبَّتِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.** وَفِي الْبَاب عَنْ عَلِيٍّ. وَهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. كَرِهُوا التَّفْرِيقَ بَيْنَ السَّبْيِ، بَيْنَ الْوَالِدَةِ وَوَلَدِهَا وَبَيْنَ الْوَلَدِ وَالْوَالِدِ وَبَيْنَ الْإِخْوَةِ*

17. O pokuđenosti razdvajanja zarobljenika

1626. ISPRIČAO NAM JE Omer b. Hafs eš-Šejbani; kaže: Obavijestio nas je Abdullah b. Vehb; kaže: Mene je obavijestio Hujej,[833] prenijevši od Ebu Abdur-Rahmana el-Hubulija, a on od Ebu

[831] Na temelju ovog hadisa da se zaključiti da je muslimanima dozvoljeno jesti hranu koju im ponude sljedbenici objavljenih knjiga, osim one koja im je po islamu zabranjena.

[832] Bilježi ga i Ebu Davud u *Sunenu*.

[833] Hujej b. Abdullah b. Šurejh el-Masri je kao prenosilac iskren ali je bio sklon previdima. Pripadao je trećoj generaciji.

Ejjuba koji je kazao: Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada veli: »**Ko razdvoji majku od njenog djeteta, Allah će na Sudnjem danu razdvojiti njega od njegovih voljenih.**«

Na ovu temu hadis je prenesen i od Alije. Ovaj hadis je hasenun-garibun.[834] U skladu s ovim (hadisom) praksa je učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostalih. Oni smatraju da je pokuđeno da se razdvajaju zarobljenici: da se razdvaja majka i dijete, dijete i otac i da se razdvajaju braća.

١٨. بَاب مَا جَاءَ فِي قَتْلِ الْأُسَارَى وَالْفِدَاءِ*

١٦٢٧. حَدَّثَنَا أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ أَبِي السَّفَرِ وَاسْمُهُ أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْهَمْدَانِيُّ وَمَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ قَالَا: حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ الْحَفَرِيُّ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ زَكَرِيَّاءَ بْنِ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ هِشَامٍ عَنِ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ عَبِيدَةَ عَنْ عَلِيٍّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِنَّ جِبْرَائِيلَ هَبَطَ عَلَيْهِ فَقَالَ لَهُ: خَيِّرْهُمْ يَعْنِي أَصْحَابَكَ فِي أُسَارَى بَدْرٍ الْقَتْلَ أَوِ الْفِدَاءَ عَلَى أَنْ يُقْتَلَ مِنْهُمْ قَابِلًا مِثْلُهُمْ. قَالُوا: الْفِدَاءَ وَيُقْتَلُ مِنَّا**. وَفِي الْبَاب عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ وَأَنَسٍ وَأَبِي بَرْزَةَ وَجُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ ابْنِ أَبِي زَائِدَةَ. وَرَوَى أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنِ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ عَبِيدَةَ عَنْ عَلِيٍّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ. وَرَوَى ابْنُ عَوْنٍ عَنِ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ عَبِيدَةَ عَنْ عَلِيٍّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْسَلًا. وَأَبُو دَاوُدَ الْحَفَرِيُّ اسْمُهُ عُمَرُ بْنُ سَعْدٍ*

١٦٢٨. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ عَمِّهِ عَنْ عِمْرَانَ ابْنِ حُصَيْنٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَى رَجُلَيْنِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ بِرَجُلٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَعَمُّ أَبِي قِلَابَةَ هُوَ أَبُو الْمُهَلَّبِ وَاسْمُهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَمْرٍو، وَيُقَالُ مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو. وَأَبُو قِلَابَةَ اسْمُهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدٍ الْجَرْمِيُّ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَكْثَرِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ أَنَّ لِلْإِمَامِ أَنْ يَمُنَّ عَلَى مَنْ شَاءَ مِنَ الْأُسَارَى وَيَقْتُلَ مَنْ شَاءَ مِنْهُمْ وَيَفْدِي مَنْ شَاءَ. وَاخْتَارَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ الْقَتْلَ عَلَى الْفِدَاءِ. و قَالَ الْأَوْزَاعِيُّ: بَلَغَنِي أَنَّ هَذِهِ الْآيَةَ مَنْسُوخَةٌ قَوْلُهُ تَعَالَى: (فَإِمَّا مَنًّا بَعْدُ وَإِمَّا فِدَاءً) نَسَخَتْهَا (وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ).

---

[834] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* u i Hakim u *Mustedreku*. Hakim ga smatra sahih hadisom.

١٦٢٩. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ هَنَّادٌ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنِ الْأَوْزَاعِيِّ. قَالَ إِسْحَقُ بْنُ مَنْصُورٍ: قُلْتُ لِأَحْمَدَ: إِذَا أُسِرَ الْأَسِيرُ يُقْتَلُ أَوْ يُفَادَى أَحَبُّ إِلَيْكَ؟ قَالَ: إِنْ قَدَرُوا أَنْ يُفَادُوا فَلَيْسَ بِهِ بَأْسٌ، وَإِنْ قُتِلَ فَمَا أَعْلَمُ بِهِ بَأْسًا. قَالَ إِسْحَقَ: الْإِثْخَانُ أَحَبُّ إِلَيَّ إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَعْرُوفًا فَأَطْمَعُ بِهِ الْكَثِيرَ*

18. O pogubljavanju zarobljenika i zahtijevanju otkupa

1627. ISPRIČALI SU NAM Ebu Ubejde b. Ebu Sefer, a ime mu je Ahmed b. Abdullah el-Hemdani i Mahmud b. Gajlan i kazali: Ispričao nam je Ebu Davud el-Hafri; kaže: Nama je ispričao Jahja b. Zekerijja b. Ebu Zaide, prenijevši od Sufjana b. Seida, on od Hišama, on od Ibn Sirina, on od Ubejdea, a on od Alije da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao »**da mu je Džibril sišao i rekao: Ostavi im – tj. tvojim ashabima – mogućnost izbora u pogledu zarobljenika s Bedra. Ako hoće neka ih pogube, ili ako hoće neka ih, uz otkup, oslobode, uz napomenu da će oni, ukoliko budu oslobođeni,** (naredne godine) **od njih ubiti onoliko ljudi koliko je njih oslobođeno.** (On im to ponudi) **a oni rekoše: Mi ćemo ih, uz otkup, osloboditi pa neka nas ubiju.**«[835]

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ibn Mesuda, Enesa, Ebu Berzea i Džubejra b. Mut'ima.

Ovaj hadis je hasenun-garibun. On nam je od Es-Sevrija poznat samo preko Ibn Ebu Zaidea.

Prenio je Ebu Usame od Hišama, on od Ibn Sirina, on od Ubejdea, on od Alije, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično (prethodnom hadisu).

A prenio je Ibn Avn od Ibn Sirina, on od Ubejdea, on od Alije, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, (ovaj hadis) kao mursel. Ebu Davudu el-Hafriju je ime Omer b. Sa'd.

---

[835] Džibril je sugerisao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da ashabima ostavi mogućnost da sami prosude kako će postupiti sa zarobljenicima s Bedra. Ako žele neka ih pobiju, ili ako žele neka ih oslobode uz otkup. Ali neka znaju da će, ukoliko ih oslobode, u narednoj bitki imati toliko više neprijatelja koji će biti u stanju od njih pobiti toliki broj ljudi. Ashabi su odabrali da ih sedamdeset oslobode i u bitki na Uhudu naredne godine izgubili su tačno toliki broj ljudi.

1628. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Ispričao nam je Sufjan; kaže: Nama je ispričao Ejjub, prenijevši od Ebu Kilabea, on od svoga amidže, a on od Imrana b. Husajna **»da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, iz ropstva izbavio dvojicu muslimana u zamjenu za jednog mušrika«.** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[836]

Ebu Kilabin amidža je Ebu Muhelleb kome je ime Abdur-Rahman b. Amr. A kaže se i Muavja b. Amr. Ebu Kilabeu je ime Abdullah b. Zejd el-Džermi.

U skladu s ovim (hadisom) postupak je većine učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostalih. Oni smatraju da zapovjednik može koga hoće od zarobljenika velikodušno osloboditi. Koga hoće može pogubiti, a koga hoće može osloboditi uz otkup. Neki učenjaci daju prednost pogubljenju u odnosu na oslobođenje uz otkup.

Evzaija kaže: Do mene je doprla vijest da je ovaj ajet: »...i poslije, ili ih velikodušno sužanjstva oslobodite ili otkupninu zahtijevajte...«[837] derogiran. Derogiran je sljedećim ajetom: »I napadajte takve gdje god ih stignete...«[838]

1629. TAKO NAM JE ISPRIČAO Hennad; kaže: Nama je ispričao Ibn Mubarek, prenijevši od Evzaija. Ishak b. Mensur veli: rekao sam Ahmedu: Kad bude zarobljen vojnik da li više voliš da ga ubiju ili da ga uz otkup oslobode? On reče: Ukoliko postoji mogućnost da ga oslobode, to ne bi bilo loše, a ako ne postoji pa bude ubijen, šta se tu može. Ishak veli: Čvrstina bi mi bila draža, ukoliko se to ne bi preobrazilo u praksu kojoj bi mnogi težili.

١٩. بَاب مَا جَاءَ فِي النَّهْيِ عَنْ قَتْلِ النِّسَاءِ وَالصِّبْيَان*

١٦٣٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ: **أَخْبَرَهُ أَنَّ امْرَأَةً وُجِدَتْ فِي بَعْضِ مَغَازِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَقْتُولَةً فَأَنْكَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَلِكَ، وَنَهَى عَنْ قَتْلِ النِّسَاءِ وَالصِّبْيَانِ.** وَفِي الْبَاب عَنْ بُرَيْدَةَ وَرَبَاحٍ، وَيُقَالُ رِيَاحُ بْنُ الرَّبِيعِ وَالْأَسْوَدِ بْنِ سَرِيعٍ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَالصَّعْبِ بْنِ جَثَّامَةَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ

[836] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Muslim u *Sahihu.*
[837] Sura *Muhammed, 4. ajet.*
[838] Sura *El-Beqara, 191. ajet.*

أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرِهِمْ. كَرِهُوا قَتْلَ النِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ. وَهُوَ قَوْلُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَالشَّافِعِيِّ. وَرَخَّصَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ فِي الْبَيَاتِ وَقَتْلِ النِّسَاءِ فِيهِمْ وَالْوِلْدَانِ. وَهُوَ قَوْلُ أَحْمَدَ وَإِسْحَقَ، وَرَخَّصَا فِي الْبَيَاتِ*

١٦٣١. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ الْجَهْضَمِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: أَخْبَرَنِي الصَّعْبُ بْنُ جَثَّامَةَ قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ خَيْلَنَا أُوطِئَتْ مِنْ نِسَاءِ الْمُشْرِكِينَ وَأَوْلَادِهِمْ. قَالَ: هُمْ مِنْ آبَائِهِمْ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

19. O zabrani ubijanja žena i djece

1630. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Lejs, prenijevši od Nafi'a, a on od Ibn Omera koji ga je obavijestio »**da je u jednoj od bitki koju je vodio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nađena neka žena ubijena. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, to je osudio i zabranio ubijanje žena i djece.**«[839]

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Burejdea, Rebaha, kaže se Rebaha b. Rebi'a, Esveda b. Seri'a, Ibn Abbasa i Sa'ba b. Džesamea.

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[840] U skladu sa ovim hadisom praksa je nekih učenjaka iz generacije Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i ostalih. Oni ubijanje žena i djece smatraju zabranjenim. Ovo je stav i Sufjana es-Sevrija i Šafije.

Neki učenjaci dopuštaju ubijanje žena i djece prilikom noćnih napada (od strane neprijatelja). Ovo je stav i Ahmeda i Ishaka. Njih dvojica to dopuštaju prilikom noćnih napada.

1631. ISPRIČAO NAM JE Nasr b. Ali el-Džehdami; kaže: Nama je ispričao Sufjan b. Ujejne, prenijevši od Zuhrija, on od Ubejdullaha b. Abdullaha, a on od Ibn Abbasa koji je kazao: Obavijestio me je Sa'b b.

---

[839] Sljedbenicima islama zabranjeno je u ratu ubijati monahe u samostanima, žene, djecu i starce. Prilikom slanja vojske na Šam, Ebu Bekr je naredio zapovjedniku Jezidu b. Ebu Sufjanu da ne ubijaju monahe, žene, djecu i starce. Ovo važi za one žene, djecu i starce koji ne učestvuju aktivno u borbi. Ukoliko, pak, neko od njih bude aktivno s oružjem učestvovao u borbi, dozvoljeno ga je ubiti.

[840] Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Nesaije.

Džesame[841] i rekao: »**Rekao sam: Allahov Poslaniče, naši konji** (ponekad) **pregaze preko žena i djece idolopoklonika. On reče: Oni su na strani njihovih roditelja.**«[842] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[843]

٢٠. باب منه

١٦٣٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ بُكَيْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: بَعَثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْثٍ فَقَالَ: **إِنْ وَجَدْتُمْ فُلَانًا وَفُلَانًا لِرَجُلَيْنِ مِنْ قُرَيْشٍ فَأَحْرِقُوهُمَا بِالنَّارِ.** ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **حِينَ أَرَدْنَا الْخُرُوجَ إِنِّي كُنْتُ أَمَرْتُكُمْ أَنْ تُحْرِقُوا فُلَانًا وَفُلَانًا بِالنَّارِ، وَإِنَّ النَّارَ لَا يُعَذِّبُ بِهَا إِلَّا اللَّهُ فَإِنْ وَجَدْتُمُوهُمَا فَاقْتُلُوهُمَا.** وَفِي الْبَاب عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَحَمْزَةَ بْنِ عَمْرٍو الْأَسْلَمِيِّ. حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ. وَقَدْ ذَكَرَ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَقَ بَيْنَ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ وَبَيْنَ أَبِي هُرَيْرَةَ رَجُلًا فِي هَذَا الْحَدِيثِ. وَرَوَى غَيْرُ وَاحِدٍ مِثْلَ رِوَايَةِ اللَّيْثِ. وَحَدِيثُ اللَّيْثِ بْنِ سَعْدٍ أَشْبَهُ وَأَصَحُّ*

20. Poglavlje o istoj temi

1632. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Obavijestio nas je Lejs, prenijevši od Bukejra b. Abdullaha, on od Sulejmana b. Jesara, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao: »**Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, šaljući nas** (jednom prilikom) **s vojskom reče: Ako tog i tog od Kurejšija nađete, spalite ih na vatri. Nakon izvjesnog vremena kad smo već trebali krenuti, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Bio sam vam naredio da tog i tog spalite na vatri. S obzirom da samo Allah kažnjava vatrom, vi ih, ukoliko ih nađete, samo ubijte.**«

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ibn Abbasa i Hamze b. Amra el-Eslemija.

---

[841] Sa'b b. Džesame je ashab koji je živio do početka hilafeta Osmana b. Affana.

[842] Ovaj hadis se odnosi na one situacije u kojima neprijatelj svoju djecu i žene koristi kao živi štit. U takvim situacijama dozvoljeno je ubijati i žene i djecu, kako bi se spriječio napad neprijatelja.

[843] Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Nesaije.

Ebu Hurejrin hadis je hasenun-sahihun.[844] U skladu s njim praksa je učenjaka. Muhammed b. Ishak je (u senedu) ovog hadisa između Sulejmana b. Jesara i Ebu Hurejrea spomenuo još nekog čovjeka. Mnogi su prenijeli poput Lejsove predaje. Hadis Lejsa b. Sa'da je sličniji i pouzdaniji.

٢١. بَاب مَا جَاءَ فِي الْغُلُولِ*

١٦٣٣. حَدَّثَنِي قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ ثَوْبَانَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنْ مَاتَ وَهُوَ بَرِيءٌ مِنَ الْكِبْرِ وَالْغُلُولِ وَالدَّيْنِ دَخَلَ الْجَنَّةَ**. وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ*

١٦٣٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ مَعْدَانَ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ ثَوْبَانَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنْ فَارَقَ الرُّوحُ الْجَسَدَ وَهُوَ بَرِيءٌ مِنْ ثَلَاثٍ: الْكَنْزِ وَالْغُلُولِ وَالدَّيْنِ دَخَلَ الْجَنَّةَ**. هَكَذَا قَالَ سَعِيدٌ الْكَنْزُ. وَقَالَ أَبُو عَوَانَةَ فِي حَدِيثِهِ: الْكِبْرُ، وَلَمْ يَذْكُرْ عَنْ مَعْدَانَ. وَرِوَايَةُ سَعِيدٍ أَصَحُّ*

١٦٣٥. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ بْنُ عَبْدِ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ بْنُ عَمَّارٍ حَدَّثَنَا سِمَاكٌ أَبُو زُمَيْلٍ الْحَنَفِيُّ قَالَ: سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ يَقُولُ: حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ قَالَ: **قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ فُلَانًا قَدِ اسْتُشْهِدَ. قَالَ: كَلَّا. قَدْ رَأَيْتُهُ فِي النَّارِ بِعَبَاءَةٍ قَدْ غَلَّهَا. قَالَ: قُمْ يَا عُمَرُ فَنَادِ إِنَّهُ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا الْمُؤْمِنُونَ ثَلَاثًا**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ*

21. O utaji (ratnog plijena)

1633. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Ebu Avane, prenijevši od Katadea, on od Salima b. Ebu Dža'da, a on od Sevbana koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Ko umre čist od oholosti, utaje** (ratnog plijena)[845] **i duga, ući će u Džennet.«**

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ebu Hurejrea i Zejda b. Halida el-Džuhenija.

---

844 Bilježe ga i Buharija u *Sahihu* i Ebu Davud u *Sunenu*.

845 Utajom plijena se smatra sve ono što neko s ratišta uzme bez znanja komandanta ili zapovjednika prije nego što se plijen zvanično podijeli.

1634. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Nama je ispričao Ibn Ebu Adij, prenijevši od Seida,[846] on od Katadea, on od Salima b. Ebu Dža'da, on od Ma'dana b. Ebu Talhe, a on od Sevbana koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Ko u momentu kad mu se duša bude rastavljala od tijela bude čist od troje: imovine na koju nije dat zekat, utaje** (ratnog plijena) **i duga, ući će u Džennet.«** [847]

Seid je kazao *el-kenz* (imovina na koju nije davan zekat), dok je Ebu Avane kazao *el-kibere* (oholost) i nije spomenuo »od Ma'dana«. Seidova predaja je pouzdanija.

1635. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali; kaže: Ispričao nam je Abdus-Samed b. Abdul-Varis; kaže: Nama je ispričao Ikrime b. Ammar; kaže: Nama je ispričao Simak Ebu Zumejl el-Hanefi[848] i kazao: Čuo sam Ibn Abbasa kada veli: Ispričao mi je Omer b. Hattab i kazao: **»Neko reče: Allahov Poslaniče taj i taj pade kao šehid. On reče: Ne, ja ga vidim u vatri, zbog prugastog vunenog ogrtača koji je utajio, a potom reče: Ustani Omere i tri put uzvikni: da će u Džennet ući samo vjernik.«**[849] Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.[850]

٢٢. بَاب مَا جَاءَ فِي خُرُوجِ النِّسَاءِ فِي الْحَرْبِ*

١٦٣٦. حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ هِلَالٍ الصَّوَّافُ حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ الضُّبَعِيُّ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: **كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَغْزُو بِأُمِّ سُلَيْمٍ وَنِسْوَةٍ مَعَهَا مِنَ الْأَنْصَارِ يَسْقِينَ الْمَاءَ وَيُدَاوِينَ الْجَرْحَى**. وَفِي الْبَاب عَنْ الرُّبَيِّعِ بِنْتِ مُعَوِّذٍ. وَهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

---

[846] Seida b. Ebu Arube.

[847] Ovaj hadis bilježe i Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*, te Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim kaže da je hadis vjerodostojan po kriterijima Buharije i Muslima.

[848] Simak b. Velid Ebu Zumejl el-Hanefi el-Jemami el-Kufi nije loš prenosilac. Pripadao je trećoj generaciji.

[849] Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je Omeru b. Hattabu da tri puta uzvikne: u Džennet će ući samo vjernik, da bi ukazao da onaj koji nešto utaji nije vjernik. Muslim u *Sahihu* bilježi od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Svako od vas ko nešto utaji u momentu utaje prestaće biti vjernik." Uzvišeni Allah kaže: "Nezamislivo je da Vjerovjesnik šta utaji! A onaj ko nešto utaji – donijeće na Sudnji dan to što je utajio i tada će se svakome u potpunosti dati ono što je zaslužio, nikome se nepravda neće učiniti." *Ali Imran, 161 ajet.*

[850] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Muslim u *Sahihu.*

22. O učešću žena u borbi

1636. ISPRIČAO NAM JE Bišr b. Hilal es-Savvaf; kaže: Nama je ispričao Džafer b. Sulejman ed-Dube'i, prenijevši od Sabita, a on od Enesa koji je kazao: »**Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vodio je u vojne pohode i Ummu Sulejm s kojom su išle i još neke ensarijke, koje su donosile vodu i previjale ranjenike.**«

Na ovu temu hadis je prenesen i od Rubejji'e binti Muavviza. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[851]

٢٣. بَاب مَا جَاءَ فِي قَبُولِ هَدَايَا الْمُشْرِكِينَ*

١٦٣٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الْكِنْدِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحِيمِ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ ثُوَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيٍّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَنَّ كِسْرَى أَهْدَى لَهُ، فَقَبِلَ وَأَنَّ الْمُلُوكَ أَهْدَوْا إِلَيْهِ فَقَبِلَ مِنْهُمْ. وَفِي الْبَاب عَنْ جَابِرٍ. وَهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَثُوَيْرٌ هو ابْنُ أَبِي فَاخِتَةَ اسْمُهُ سَعِيدُ بْنُ عِلَاقَةَ. وَثُوَيْرٌ يُكْنَى أَبَا جَهْمٍ*

١٦٣٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ عَنْ عِمْرَانَ الْقَطَّانِ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ابْنُ الشِّخِّيرِ عَنْ عِيَاضِ بْنِ حِمَارٍ: **أَنَّهُ أَهْدَى لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَدِيَّةً لَهُ أَوْ نَاقَةً، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَسْلَمْتَ؟ قَالَ: لَا. قَالَ: فَإِنِّي نُهِيتُ عَنْ زَبْدِ الْمُشْرِكِينَ.** قَالَ أَبُو عِيسَى: هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَمَعْنَى قَوْلِهِ إِنِّي نُهِيتُ عَنْ زَبْدِ الْمُشْرِكِينَ يَعْنِي هَدَايَاهُمْ. وَقَدْ رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ يَقْبَلُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ هَدَايَاهُمْ. وَذُكِرَ فِي هَذَا الْحَدِيثِ الْكَرَاهِيَةُ. وَاحْتَمَلَ أَنْ يَكُونَ هَذَا بَعْدَ مَا كَانَ يَقْبَلُ مِنْهُمْ ثُمَّ نَهَى عَنْ هَدَايَاهُمْ*

23. O primanju poklona od idolopoklonika

1637. ISPRIČAO NAM JE Alij b. Seid el-Kindi; kaže: Nama je ispričao Abdur-Rahim b. Sulejman, prenijevši od Israila, on od Suvejra, on od svoga oca, on od Alije, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi

[851] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu.*

ve sellem. **»da mu je perzjiski kralj poslao poklon i on ga je primio. I drugi vladari su mu slali poklone i on ih je primao.«**

Na ovu temu hadis je prenesen i od Džabira. Ovaj hadis je hasenun-garibun.[852] Suvejru, sinu Ebu Fahite ime je Seid b. Ilaka. Suvejru je nadimak Ebu Džehm.

1638. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Nama je ispričao Ebu Davud, prenijevši od Imrana el-Kattana, on od Katadea, on od Jezida b. Abdullaha eš-Šehira, a on od Ijada b. Himara[853], **»da je on Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, dao neki poklon ili kamilu. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ga upita: Jesi li ti primio islam? Nisam, odgovori, a on će na to: Zabranjeno mi je primati poklone od idolopoklonika.«**[854]

Ebu Isa kaže: Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[855] Riječi: »Zabranjeno mi je primati poklone idolopoklonika« znače njihove darove.

Preneseno je od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je primao poklone idolopoklonika. U ovom hadisu je spomenuta pokuđenost (toga). Pretpostavlja se da je ova (zabrana) uslijedila nakon što ih je od njih primao a onda je to zabranio.

٢٤. بَاب مَا جَاءَ فِي سَجْدَةِ الشُّكْرِ *

١٦٣٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ حَدَّثَنَا بَكَّارُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَاهُ أَمْرٌ فَسُرَّ بِهِ فَخَرَّ لِلَّهِ سَاجِدًا.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ مِنْ حَدِيثِ بَكَّارِ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَكْثَرِ أَهْلِ الْعِلْمِ. رَأَوْا سَجْدَةَ الشُّكْرِ *

---

[852] Bilježi ga i Bezzar u *Musnedu.*

[853] Ijad b. Himar et-Temimi el-Medžaši je ashab. Oko pedeset godina živio je u Basri. On je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, nudio poklon prije nego je prešao na islam.

[854] Na prvi pogled izgleda da postoji kontradiktornost između ovog i prethodnog hadisa. Ako se pomnije razmisli, doći će se do zaključka da među njima nema kontradiktornosti. U prethodnom hadisu se govori da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, primao poklone od sljedbenika objavljenih knjiga, dok se u ovom hadisu naglašava da je odbijao da prima poklone od idolopoklonika. Neki učenjaci smatraju da su hadisi u kojima se zabranjuje primanje poklona od idolopoklonika derogirani. Neki učenjaci, pak, tvrde obrnuto, da su hadisi u kojima se dopušta primanje poklona od idolopoklonika, derogirani hadisima u kojima se to zabranjuje.

[855] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud u *Sunenu.* Ibn Huzejme ga također smatra vjerodostojnim hadisom.

24. O sedždi zahvale

1639. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna; kaže: Ispričao nam je Ebu Asim; kaže: Nama je ispričao Bekkar b. Abdul-Aziz b. Ebu Bekre, prenijevši od svoga oca, a on od Ebu Bekrea: **»Do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, doprla je vijest koja ga je veoma obradovala, pa je Allahu pao na sedždu.«**[856]

Ovaj hadis je hasenun-garibun. Poznat nam je samo u ovoj formi preko Bekkara b. Abdul-Aziza. U skladu sa ovim (hadisom) praksa je većine učenjaka. Oni smatraju da treba činiti sedždu zahvale.

٢٥. بَاب مَا جَاءَ فِي أَمَانِ الْعَبْدِ وَالْمَرْأَةِ*

١٦٤٠. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَكْثَمَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ كَثِيرِ بْنِ زَيْدٍ عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ رَبَاحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِنَّ الْمَرْأَةَ لَتَأْخُذُ لِلْقَوْمِ يَعْنِي تُجِيرُ عَلَى الْمُسْلِمِينَ.** وَفِي الْبَاب عَنْ أُمِّ هَانِئٍ. وَهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ*

١٦٤١. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ الدِّمَشْقِيُّ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ قَالَ: أَخْبَرَنِي ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي مُرَّةَ مَوْلَى عَقِيلِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَنْ أُمِّ هَانِئٍ أَنَّهَا قَالَتْ: **أَجَرْتُ رَجُلَيْنِ مِنْ أَحْمَائِي، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: قَدْ أَمَّنَّا مَنْ أَمَّنْتِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ، أَجَازُوا أَمَانَ الْمَرْأَةِ. وَهُوَ قَوْلُ أَحْمَدَ وَإِسْحَقَ، أَجَازَ أَمَانَ الْمَرْأَةِ وَالْعَبْدِ. وقد رُوِيَ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ أَنَّهُ أَجَازَ أَمَانَ الْعَبْدِ. وَأَبُو مُرَّةَ مَوْلَى عَقِيلِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَيُقَالُ لَهُ أَيْضًا مَوْلَى أُمِّ هَانِئٍ ، وَاسْمُهُ يَزِيدُ. رُوِيَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أنه قَالَ: ذِمَّةُ الْمُسْلِمِينَ وَاحِدَةٌ يَسْعَى بِهَا أَدْنَاهُمْ. وَمَعْنَى هَذَا عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ أَنَّ مَنْ أَعْطَى الْأَمَانَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ فَهُوَ جَائِزٌ عَلَى كُلِّهِمْ*

25. O pružanju zaštite ženi i robu

1640. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Eksem; kaže: Nama je ispričao Abdul-Aziz b. Ebu Hazim, prenijevši od Kesira b. Zejda, on od Velida b. Rebaha, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi

---

[856] Ebu Bekr je iz zahvale pao na sedždu kada je čuo za pogibiju Musejleme el-Kezzaba. Ka'b b. Malik je iz zahvale pao na sedždu kada mu je saopćena vijest da mu je Uzvišeni Allah oprostio zbog izostanka od pohoda na Tebuk.

ve sellem, da je kazao: »**Žena ima pravo da pruži zaštitu svome narodu, tj. da im garantuje bezbjednost na muslimanskoj teritoriji tako da ih muslimani nemaju pravo dirati.**«

Na ovu temu hadis je prenesen i od Umihane. Ovaj hadis je hasenun-garibun.

1641. ISPRIČAO NAM JE Ebu Velid ed-Dimeški; kaže: Obavijestio nas je Velid b. Muslim i kazao: Mene je obavijestio Ibn Ebu Zi'b, prenijevši od Seida el-Makburija, on od Ebu Murrea, štićenika Akila b. Ebu Taliba[857], a on od Ummihane koja je kazala: »**Pružila sam zaštitu dvojici ljudi od muževa roda, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: Mi jamčimo zaštitu onome kome je ti jamčiš.**«

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[858] U skladu s njim praksa je učenjaka. Oni smatraju da žena i rob imaju pravo pružiti utočište i garantovati sigurnost. Ovo je stav i Ahmeda i Ishaka. I njih dvojica smatraju da žena i rob imaju pravo davati garancije zaštite i bezbjednosti. Preneseno je od Omera b. Hattaba da je on smatrao zaštitu koju dadne rob punovažnom. Za Ebu Murrea, štićenika Akila b. Ebu Taliba vele da je, također, bio štićenik i Umihane, a zvao se Jezid.

Preneseno je od Alije b. Ebu Taliba i Abdullaha b. Amra, a njih dvojica od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Jamstvo muslimana je jedinstveno, ima ga pravo koristiti i najniži od njih.«

To, po mišljenju učenjaka, znači da ukoliko neko od muslimana nekome da garanciju i jamstvo, ono je obavezujuće za sve.

٢٦. بَاب مَا جَاءَ فِي الْغَدْرِ*

١٦٤٢. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ أَنْبَأَنَا شُعْبَةُ قَالَ: أَخْبَرَنِي أَبُو الْفَيْضِ قَالَ: سَمِعْتُ سُلَيْمَ بْنَ عَامِرٍ يَقُولُ: كَانَ بَيْنَ مُعَاوِيَةَ وَبَيْنَ أَهْلِ الرُّومِ عَهْدٌ، وَكَانَ يَسِيرُ فِي بِلَادِهِمْ، حَتَّى إِذَا انْقَضَى الْعَهْدُ أَغَارَ عَلَيْهِمْ، فَإِذَا رَجُلٌ عَلَى دَابَّةٍ أَوْ عَلَى فَرَسٍ وَهُوَ يَقُولُ: اللَّهُ أَكْبَرُ وَفَاءٌ لَا غَدْرٌ، وَإِذَا هُوَ عَمْرُو بْنُ عَبَسَةَ. فَسَأَلَهُ مُعَاوِيَةُ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **مَنْ كَانَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ قَوْمٍ عَهْدٌ فَلَا يَحُلَّنَّ عَهْدًا وَلَا يَشُدَّنَّهُ حَتَّى يَمْضِيَ أَمَدُهُ أَوْ يَنْبِذَ إِلَيْهِمْ عَلَى سَوَاءٍ. قَالَ: فَرَجَعَ مُعَاوِيَةُ بِالنَّاسِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

---

[857] Ebu Murre Jezid el-Medeni je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

[858] Bilježe ga Buharija i Muslim u *sahihima* u nešto dužem obliku.

26. O vjerolomstvu

1642. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Ispričao nam je Ebu Davud; kaže: Obavijestio nas je Šu'be i kazao: Mene je obavijestio Ebu Fajd[859] i rekao: Čuo sam Sulejma b. Amira kada veli: **»Između Muavije i Bizantinaca sklopljen je** (mirovni) **sporazum** (na određeno vrijeme). **Prije isteka sporazuma on je krenuo prema njihovoj zemlji kako bi ih, čim istekne sporazum, napao. Odjednom, pojavi se čovjek koji je, jašući na kamili ili na konju, vikao: Allah je najveći, treba se držati sporazuma i ne smije biti vjerolomstva. Pošto se približi** (poznadoše) **da je to Amr b. Abese. Muavija ga upita o tome a on reče: Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je kazao: Ko sklopi** (mirovni) **sporazum s nekim narodom, neka sporazum nipošto ne krši i neka ih ne napada sve dotle dok mu ne istekne rok ili** (ne primijeti kod njih vjerolomstvo). **U tom slučaju neka i on njima otkaže ugovor. Čuvši ovo Muavija se, veli on, vrati s ljudima.«** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[860]

٢٧. بَاب مَا جَاءَ أَنَّ لِكُلِّ غَادِرٍ لِوَاءً يَوْمَ الْقِيَامَةِ*

١٦٤٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ: حَدَّثَنِي صَخْرُ بْنُ جُوَيْرِيَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **إِنَّ الْغَادِرَ يُنْصَبُ لَهُ لِوَاءٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.** وَفِي الْبَاب عَنْ عَلِيٍّ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ وَأَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ وَأَنَسٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

27. Svaki vjerolomac imaće obilježje na Sudnjem danu

1643. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričao nam je Ismail b. Ibrahim i kazao: Nama je ispričao Sahr b. Džuvejrije, prenijevši od Nafi'a, a on od Ibn Omera koji je kazao: Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: **»Svakom će se vjerolomnom staviti obilježje na Sudnjem danu.«**

---

[859] Ebu Fejd Musa b. Ejjub el-Humsi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

[860] Bilježi ga i Ebu Davud u *Sunenu.*

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Alije, Abdullaha b. Mesuda, Ebu Seida el-Hudrija i Enesa. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[861]

٢٨. بَاب مَا جَاءَ فِي النُّزُولِ عَلَى الْحُكْمِ*

١٦٤٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ أَنَّهُ قَالَ: رُمِيَ يَوْمَ الْأَحْزَابِ سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ فَقَطَعُوا أَكْحَلَهُ أَوْ أَبْجَلَهُ، فَحَسَمَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالنَّارِ فَانْتَفَخَتْ يَدُهُ. فَتَرَكَهُ فَنَزَفَهُ الدَّمُ فَحَسَمَهُ أُخْرَى فَانْتَفَخَتْ يَدُهُ. فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ قَالَ: اللَّهُمَّ لَا تُخْرِجْ نَفْسِي حَتَّى تُقِرَّ عَيْنِي مِنْ بَنِي قُرَيْظَةَ. فَاسْتَمْسَكَ عِرْقُهُ فَمَا قَطَرَ قَطْرَةً حَتَّى نَزَلُوا عَلَى حُكْمِ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ. فَأَرْسَلَ إِلَيْهِ فَحَكَمَ أَنْ يُقْتَلَ رِجَالُهُمْ وَيُسْتَحْيَا نِسَاؤُهُمْ يَسْتَعِينُ بِهِنَّ الْمُسْلِمُونَ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **أَصَبْتَ حُكْمَ اللَّهِ فِيهِمْ وَكَانُوا أَرْبَعَ مِائَةٍ. فَلَمَّا فَرَغَ مِنْ قَتْلِهِمْ انْفَتَقَ عِرْقُهُ فَمَاتَ**. وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي سَعِيدٍ وَعَطِيَّةَ الْقُرَظِيِّ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

١٦٤٥. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ الدِّمَشْقِيُّ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدَبٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **اقْتُلُوا شُيُوخَ الْمُشْرِكِينَ وَاسْتَحْيُوا شَرْخَهُمْ**. وَالشَّرْخُ الْغِلْمَانُ الَّذِينَ لَمْ يُنْبِتُوا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ. وَرَوَاهُ الْحَجَّاجُ بْنُ أَرْطَاةَ عَنْ قَتَادَةَ نَحْوَهُ*

١٦٤٦. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ عَطِيَّةَ الْقُرَظِيِّ قَالَ: **عُرِضْنَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ قُرَيْظَةَ فَكَانَ مَنْ أَنْبَتَ قُتِلَ وَمَنْ لَمْ يُنْبِتْ خُلِّيَ سَبِيلُهُ. فَكُنْتُ مِمَّنْ لَمْ يُنْبِتْ فَخُلِّيَ سَبِيلِي**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَالْعَمَلُ عَلَى هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ أَنَّهُمْ يَرَوْنَ الْإِنْبَاتَ بُلُوغًا إِنْ لَمْ يُعْرَفْ احْتِلَامُهُ وَلَا سِنُّهُ وَهُوَ قَوْلُ أَحْمَدَ وَإِسْحَقَ*

28. O (neprijateljskom) pristajanju na presudu (muslimana)

1644. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Lejs, prenijevši od Ebu Zubejra, a on od Džabira da je kazao: »**U bitki na Hendeku pogođen je Sa'd b. Muaz. Neprijatelji su mu presjekli središnju venu ili krvnu žilu na podlaktici ruke, pa mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da bi zaustavio krvarenje, ruku**

[861] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima*, te Nesaija u *Sunenu*.

opalio vatrom. Pošto mu ruka nateče, on ga ostavi. Kad poče ponovo krvariti, on je po drugi put opali vatrom, te mu ruka još više zateče. Vidjevši to (Sa'd) **reče: Allahu, ne uzimaj mi dušu dok svojim okom ne vidim propast** (plemena) **Benu Kurejza, pa** (izgovorivši to) **vena prestade da krvari. Nije mu više potekla ni kap krvi, sve dok ne pristadoše na presudu Sa'da b. Muaza. On im bi upućen i presudi im: da im se svi odrasli muškarci imaju pogubiti a da se žene ostave kako bi služile muslimanima.** (Čuvši to) **Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Presudio si im po Allahovom propisu. Bilo ih je četiri stotine. Kad se završi njihovo pogubljenje Sa'dova vena ponovo se otvori i on umrije.«**

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ebu Seida i Atijjea el-Kurezija. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[862]

1645. ISPRIČAO NAM JE Ebu Velid ed-Dimeški; kaže: Nama je ispričao Velid b. Muslim, prenijevši od Seida b. Beširа, on od Katadea, on od Hasana, a on od Semurea b. Džunduba da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: »**Ubijajte** (u borbi) **odrasle** (ratnike) **idolopoklonika, a ostavljajte njihovo potomstvo.«**

Pod potomstvom se misli na dječake koji nisu punoljetni. Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.[863] Prenio ga je Hadždžadž b. Ertate od Katadea slično (prethodnom hadisu).

1646. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Nama je ispričao Veki', prenijevši od Sufjana, on od Abdul-Melika b. Umejra, a on od Atijjea el-Kurezija koji je kazao: »**Nakon bitke sa plemenom Benu Kurejza dovedeni smo pred Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa su odrasli koji su imali dlake na stidnim mjestima pogubljeni, a one koji nisu bili odrasli oslobodio je. Kod mene nije bilo dlaka pa me je oslobodio.«**[864]

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[865] U skladu s ovim (hadisom) postupak je nekih učenjaka. Oni one, kojima su nikle dlake na stidnim

---

[862] Bilježe ga i Nesaija u *Sunenu* i Ibn Hiban u *Sahihu*.

[863] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Ebu Davud u *Sunenu*.

[864] Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, inače nije ubijao zarobljenike. S odraslim zarobljenici[illegible]a Benu Kurejza postupio je na ovakav način zbog toga što su oni sa muslima[illegible]zum o nenapadanju koji su prekršili i priključili se idolopoklonicima na Hen[illegible]uslimana.

[865] [illegible]ije[illegible]bu D[illegible], Ibn Madže i Ed-Darimi u *sunenima*.

mjestima, drže punoljetnim onda kada se ne zna jesu li ejakulirali niti koliko im je godina. Ovo je stav i Ahmeda i Ishaka.

٢٩. بَاب مَا جَاءَ فِي الْحِلْفِ*

١٦٤٧. حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ مَسْعَدَةَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ الْمُعَلِّمُ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِي خُطْبَتِهِ: **أَوْفُوا بِحِلْفِ الْجَاهِلِيَّةِ فَإِنَّهُ لَا يَزِيدُهُ يَعْنِي الْإِسْلَامَ إِلَّا شِدَّةً، وَلَا تُحْدِثُوا حِلْفًا فِي الْإِسْلَامِ.** وَفِي الْبَاب عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ وَأُمِّ سَلَمَةَ وَجُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ وَقَيْسِ بْنِ عَاصِمٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

29. O savezništvu

1647. ISPRIČAO NAM JE Humejd b. Mes'ade; kaže: Ispričao nam je Jezid b. Zurej'; kaže: Nama je ispričao Husejn el-Muallim, prenijevši od Amra b. Šuajba, on od svoga oca, a on od njegova djeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u (jednom) svom govoru kazao: »**Izvršavajte ugovore o savezništvu koje ste sklopili u predislamsko doba** (ukoliko oni nisu u suprotnosti sa islamom), **jer islam još samo čvršće zahtijeva da se oni poštuju, i ne mijenjajte** (te) **ugovore u islamu.**«

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Abdur-Rahmana b. Avfa, Ummu Seleme, Džubejra b. Mut'ima, Ebu Hurejrea, Ibn Abbasa i Kajsa b. Asima. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[866]

٣٠. بَاب مَا جَاءَ فِي أَخْذِ الْجِزْيَةِ مِنَ الْمَجُوسِ*

١٦٤٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا الْحَجَّاجُ بْنُ أَرْطَاةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ بَجَالَةَ بْنِ عَبْدَةَ قَالَ: كُنْتُ كَاتِبًا لِجَزْءِ بْنِ مُعَاوِيَةَ عَلَى مَنَاذِرَ، فَجَاءَنَا كِتَابُ عُمَرَ: **انْظُرْ مَجُوسَ مَنْ قِبَلَكَ فَخُذْ مِنْهُمُ الْجِزْيَةَ، فَإِنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ أَخْبَرَنِي أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخَذَ الْجِزْيَةَ مِنْ مَجُوسِ هَجَرَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ*

---

[866] Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

١٦٤٩. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ بَجَالَةَ: أَنَّ عُمَرَ كَانَ لَا يَأْخُذُ الْجِزْيَةَ مِنَ الْمَجُوسِ حَتَّى أَخْبَرَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخَذَ الْجِزْيَةَ مِنْ مَجُوسِ هَجَرَ. وَفِي الْحَدِيثِ كَلَامٌ أَكْثَرُ مِنْ هَذَا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

30. O uzimanju glavarine od obožavalaca vatre

1648. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Ispričao nam je Ebu Muavija; kaže: Nama je ispričao Hadždžadž b. Ertate, prenijevši od Amra b. Dinara, a on od Bedžalea b. Abdea koji je kazao: Bio sam pisar kod Džez'a b. Muavije[867] u mjestu Menazir, pa nam je stiglo pismo od Omera u kome je stajalo: **»Pogledaj obožavaoce vatre tu kod tebe i od njih uzmi glavarinu. Obavijestio me je Abdur-Rahman b. Avf da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzimao glavarinu od obožavalaca vatre u Hedžeru.«**[868] Ovaj hadis je hasenun.[869]

1649. ISPRIČAO NAM JE Ibn Ebu Omer; kaže: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Amra b. Dinara, a on od Bedžalea: **»Omer nije uzimao glavarinu od obožavalaca vatre sve dok ga nije obavijestio Abdur-Rahman b. Avf da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzimao glavarinu od obožavalaca vatre u Hedžeru.«**[870]

Sadržaj hadisa je inače duži. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[871]

٣١. بَاب مَا يَحِلُّ مِنْ أَمْوَالِ أَهْلِ الذِّمَّةِ*

١٦٥٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ ابْنِ عَامِرٍ قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّا نَمُرُّ بِقَوْمٍ فَلَا هُمْ يُضَيِّفُونَا وَلَا هُمْ يُؤَدُّونَ مَا لَنَا عَلَيْهِمْ مِنَ الْحَقِّ، وَلَا نَحْنُ نَأْخُذُ مِنْهُمْ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنْ أَبَوْا إِلَّا أَنْ تَأْخُذُوا كَرْهًا

---

867 Džez' b. Muavija Temimi je bio Omerov namjesnik u pokrajini Menazir.

868 Hedžer je pokrajina u Bahrejnu. Tibi tvrdi da je to grad u Jemenu na granici sa Bahrejnom.

869 Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, Buharija u *Sahihu* i Ebu Davud u *Sunenu*.

870 Na temelju ovih hadisa Malik b. Enes stao je na stanovište da glavarinu treba uzeti od svih nevjernika koji žive u islamskoj državi, kako od sljedbenika objavljenih knjiga tako i od idolopoklonika, vatropoklonika i ostalih. Ebu Hanife smatra da glavarinu treba uzimati od svih nevjernika, osim od arapskih idolopoklonika i vatropoklonika. Šafija, pak, smatra da se glavarina uzima samo od sljedbenika objavljenih knjiga i vatropoklonika.

871 Njegov smisao bilježi i Buharija u *Sahihu*.

فَخُذُوا. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَقَدْ رَوَاهُ اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ أَيْضًا. وَإِنَّمَا مَعْنَى هَذَا الْحَدِيثِ أَنَّهُمْ كَانُوا يَخْرُجُونَ فِي الْغَزْوِ فَيَمُرُّونَ بِقَوْمٍ وَلَا يَجِدُونَ مِنَ الطَّعَامِ مَا يَشْتَرُونَ بِالثَّمَنِ. وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنْ أَبَوْا أَنْ يَبِيعُوا إِلَّا أَنْ تَأْخُذُوا كَرْهًا فَخُذُوا. هَكَذَا رُوِيَ فِي بَعْضِ الْحَدِيثِ مُفَسَّرًا. وَقَدْ رُوِيَ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ كَانَ يَأْمُرُ بِنَحْوِ هَذَا*

31. Šta je dozvoljeno od imovine podanika nemuslimana

1650. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Ibn Lehia, prenijevši od Jezida b. Ebu Habiba, on od Ebu Hajra, a on od Ukbea b. Amira koji je kazao: »**Rekao sam: Allahov Poslaniče, mi prolazimo pored** (nemuslimanskih ili muslimanskih) **plemena koja, niti nas hoće ugostiti, niti hoće ispuniti svoju obavezu prema nama, a mi im** (silom) **ne želimo uzeti. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: Ako vam** (pravo koje vam pripada) **odbiju dati, vi ga od njih silom uzmite.**«

Ovaj hadis je hasenun. Također ga je i Lejs b. Sa'd prenio od Jezida b. Ebu Habiba.

Ovaj hadis ima sljedeće značenje. Oni su, idući u borbu, prolazili pored tih plemena, a uza se nisu imali hrane, a pripadnici tih plemena im je nisu htjeli ni za novac prodati, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »Ako odbiju da vam je prodaju, vi je od njih silom uzmite.« Ovakvo je tumačenje preneseno u nekim hadisima.

Preneseno je i od Omera b. Hataba da je ovako naređivao.

٣٢. بَاب مَا جَاءَ فِي الْهِجْرَةِ*

١٦٥١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدَةَ الضَّبِّيُّ حَدَّثَنَا زِيَادُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مَنْصُورُ بْنُ الْمُعْتَمِرِ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ: **لَا هِجْرَةَ بَعْدَ الْفَتْحِ وَلَكِنْ جِهَادٌ وَنِيَّةٌ. وَإِذَا اسْتُنْفِرْتُمْ فَانْفِرُوا**. وَفِي الْبَاب عَنْ أَبِي سَعِيدٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ حُبْشِيٍّ. وهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَاهُ سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْمُعْتَمِرِ نَحْوَ هَذَا*

32. O hidžri

1651. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Abde ed-Dabij; kaže: Ispričao nam je Zijad b. Abdullah; kaže: Nama je ispričao Mensur b. Mu'temir, prenijevši od Mudžahida, on od Tavusa, a on od Ibn Abbasa, radijellahu anhu, koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na dan oslobođenja Mekke rekao: »**Nema hidžre nakon oslobođenja Mekke, ali je ostao džihad i namjera. Zato, ako budete pozvani u džihad vi se odazovite.**«[872]

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ebu Seida, Abdullaha b. Amra i Abdullaha b. Hubšija. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[873] Prenio ga je i Sufjan es-Sevri od Mensura b. Mu'temira u sličnom značenju.

٣٣. بَاب مَا جَاءَ فِي بَيْعَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ*

١٦٥٢. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الْأُمَوِيُّ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنِ الْأَوْزَاعِيِّ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: (لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ) قَالَ جَابِرٌ: **بَايَعْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى أَنْ لَا نَفِرَّ وَلَمْ نُبَايِعْهُ عَلَى الْمَوْتِ.** وَفِي الْبَاب عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ وَابْنِ عُمَرَ وَعُبَادَةَ وَجَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ عَنْ عِيسَى بْنِ يُونُسَ عَنِ الْأَوْزَاعِيِّ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ قَالَ: قَالَ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَلَمْ يُذْكَرْ فِيهِ أَبُو سَلَمَةَ*

١٦٥٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَعِيلَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ قَالَ: قُلْتُ لِسَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ: **عَلَى أَيِّ شَيْءٍ بَايَعْتُمْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ؟** قَالَ: **عَلَى الْمَوْتِ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

---

[872] U početku islama, dok su muslimani bili malobrojni i dok su ih idolopoklonici zlostavljali, napuštanje domovine s ciljem očuvanja vjere bilo je obavezno. Nakon oslobođenja Mekke, kada su muslimani ojačali, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjuje im napuštanje domovine osim s namjerom da se bore protiv neprijatelja, da se školuju, pozivaju u vjeru ili čine, za vjeru, druge korisne stvari. Hidžra je, pak, i dalje dozvoljena onim muslimanima koji žive u neislamskim zemljama, ukoliko budu ugroženi zbog svog vjerovanja.

[873] Bilježe ga u *El-Kutubus-Sitte* svi, osim Ibn Madže.

١٦٥٤. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: **كُنَّا نُبَايِعُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى السَّمْعِ وَالطَّاعَةِ فَيَقُولُ لَنَا فِيمَا اسْتَطَعْتُمْ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ:

١٦٥٥. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: **لَمْ نُبَايِعْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْمَوْتِ، إِنَّمَا بَايَعْنَاهُ عَلَى أَنْ لَا نَفِرَّ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَمَعْنَى كِلَا الْحَدِيثَيْنِ صَحِيحٌ. قَدْ بَايَعَهُ قَوْمٌ مِنْ أَصْحَابِهِ عَلَى الْمَوْتِ، وَإِنَّمَا قَالُوا لَا نَزَالُ بَيْنَ يَدَيْكَ حَتَّى نُقْتَلَ. وَبَايَعَهُ آخَرُونَ فَقَالُوا لَا نَفِرُّ*

33. O zakletvi na vjernost Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem

1652. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Jahja b. Seid el-Emevi; kaže: Nama je ispričao Isa b. Junus, prenijevši od Evzaija, on od Jahjaa b. Ebu Kesira, on od Ebu Selemea, a on od Džabira b. Abdullaha u pogledu riječi Uzvišenog Allaha (Allah je zadovoljan onim vjernicima koji su ti se pod drvetom na vjernost zakleli)[874] Džabir kaže: »**Mi smo Allahovom poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, dali prisegu da nećemo bježati a nismo mu se zakleli na smrt.**«

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Selemea b. Ekvea, Ibn Omera, Ubadea i Džerira b. Abdullaha. Ovaj hadis je prenesen i od Isa b. Junusa, on od Evzaija, a on od Jahjaa b. Ebu Kesira koji je kazao da je rekao Džabir b. Abdullah, a u njegovu (senedu) nije spomenuo Ebu Selemea.

1653. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Hatim b. Ismail, prenijevši od Jezida b. Ebu Ubejda koji je rekao: »**Rekao sam Selemeu b. Ekveu: Na šta ste dali prisegu Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, na dan Hudejbije? On reče: Na smrt.**« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[875]

1654. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Nama je ispričao Ismail b. Džafer, prenijevši od Abdullaha b. Dinara, a on od Ibn Omera koji je kazao: »**Mi smo Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve**

---

[874] Sura *El-Feth, 18. ajet.*
[875] Bilježi ga i Buharija u *Sahihu.*

sellem, dali prisegu na poslušnost i pokornost, a on nam reče: Onoliko koliko ste u stanju.« Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[876]

1655. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni'; kaže: Nama je ispričao Sufjan b. Ujejne, prenijevši od Ebu Zubejra, a on od Džabira b. Abdullaha koji je kazao: »**Mi nismo Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, dali prisegu na smrt, nego smo mu dali prisegu da nećemo bježati.«** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[877]

Značenje oba ova hadisa je ispravno. Neki su mu ashabi dali prisegu na smrt rekavši: Bićemo uz tebe sve dok nas ne pobiju, dok su mu neki dali prisegu rekavši: Zaklinjemo se da nećemo pobjeći.

٣٤. بَاب مَا جَاءَ فِي نَكْثِ الْبَيْعَةِ*

١٦٥٦. حَدَّثَنَا أَبُو عَمَّارٍ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ثَلَاثَةٌ لَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ. رَجُلٌ بَايَعَ إِمَامًا فَإِنْ أَعْطَاهُ وَفَى لَهُ وَإِنْ لَمْ يُعْطِهِ لَمْ يَفِ لَهُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ *

34. O kršenju prisege na vjernost

1656. ISPRIČAO NAM JE Ebu Ammar; kaže: Nama je ispričao Veki', prenijevši od A'meša, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»S trima osobama Allah na Sudnjem danu neće razgovarati, niti će ih očistiti i njih čeka bolna kazna: s osobom koja svome vođi da prisegu na vjernost, a potom, ako mu pruža ono što od njega traži, poštuje prisegu, a ako mu ne pruža on je ne poštuje.«**[878] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[879]

---

[876] Bilježi ga i Buharija u *Sahihu.*
[877] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu.*
[878] Tirmizija je u ovom hadisu spomenuo samo jednu od tri vrste ljudi. U hadisu koji bilježi Buharija u Sahihu stoji: "Sa trima osobama Allah na Sudnjem danu neće razgovarati, niti će ih očistiti i njih čeka bolna kazna: sa osobom koja pored puta ima vodu pa brani putniku namjerniku da se napije, sa osobom koja svom vođi da prisegu na vjernost, a onda, ukoliko mu daje ono što od njeg traži poštuje prisegu, a ukoliko mu ne daje, on je ne poštuje, i s osobom koja nekom čovjeku, poslije ikindije, prodaje robu kuneći se da ju je platila toliko i toliko, i on je (na osnovu toga) kupi a on je, ustvari, nije platio po toj cijeni."
[879] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

٣٥. بَاب مَا جَاءَ فِي بَيْعَةِ الْعَبْدِ*

١٦٥٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ أَنَّهُ قَالَ: **جَاءَ عَبْدٌ فَبَايَعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْهِجْرَةِ وَلَا يَشْعُرُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ عَبْدٌ. فَجَاءَ سَيِّدُهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: بِعْنِيهِ، فَاشْتَرَاهُ بِعَبْدَيْنِ أَسْوَدَيْنِ وَلَمْ يُبَايِعْ أَحَدًا بَعْدُ حَتَّى يَسْأَلَهُ أَعَبْدٌ هُوَ.** وَفِي الْبَاب عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ. حَدِيثُ جَابِرٍ حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ صَحِيحٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ أَبِي الزُّبَيْرِ*

35. O prisezi roba

1657. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Lejs, prenijevši od Ebu Zubejra, a on od Džabira da je rekao: **»Došao je neki rob Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i dao mu prisegu da će sa njim učiniti hidžru. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem nije znao da je on rob. Potom je došao njegov gospodar** (da ga traži nazad). **Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, mu reče: Prodaj mi ga, i on mu ga dade za dva crna roba. Nakon toga** (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem,) **više nije ni od koga prihvatao prisegu a da ga ne bi upitao da li je rob.«**

Na ovu temu hadis je prenesen i od Ibn Abbasa. Džabirov hadis je hasenun-garibun-sahihun.[880] Poznat nam je samo preko Ebu Zubejra.

٣٦. بَاب مَا جَاءَ فِي بَيْعَةِ النِّسَاءِ*

١٦٥٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ محمد بْنِ الْمُنْكَدِرِ سَمِعَ أُمَيْمَةَ بِنْتَ رُقَيْقَةَ تَقُولُ: بَايَعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نِسْوَةٍ فَقَالَ لَنَا فِيمَا اسْتَطَعْتُنَّ وَأَطَقْتُنَّ. قُلْتُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَرْحَمُ بِنَا مِنَّا بِأَنْفُسِنَا. قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ بَايِعْنَا، قَالَ سُفْيَانُ تَعْنِي صَافِحْنَا. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّمَا قَوْلِي لِمِائَةِ امْرَأَةٍ كَقَوْلِي لِامْرَأَةٍ وَاحِدَةٍ.** وَفِي الْبَاب عَنْ عَائِشَةَ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ وَأَسْمَاءَ بِنْتِ يَزِيدَ. وَ هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ. وَرَوَى سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ وَمَالِكُ بْنُ أَنَسٍ وَغَيْرُ وَاحِدٍ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ نَحْوَهُ*

---

880 Bilježi ga i Muslim u *Sahihu.*

36. O prisezi žena

1658. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Muhammeda b. Munkedira koji je čuo Umejmu, kćerku, kada kaže: **»Dala sam prisegu s ostalim ženama na pokornost i vjernost Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a on reče: Koliko budete u stanju i u mogućnosti. Rekoh: Allah i Njegov Poslanik su samilosniji prema nama više nego što smo to same mi prema sebi, a potom rekoh: Allahov Poslaniče, uzvrati nam prisegu, kaže Sufjan tj. rukuj se s nama, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, će na to: Moje riječi, upućene stotini žena, imaju istu težinu kao da su upućene i samo jednoj.«** [881]

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Aiše, Abdullaha b. Amra i Esme bint Jezid.

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[882] Poznat nam je samo preko Muhammeda b. Munkedira. Sufjan es-Sevri, Malik b. Enes i drugi su ovaj hadis, u sličnom značenju, prenijeli od Muhammeda b. Munkedira.

٣٧. بَاب مَا جَاءَ فِي عِدَّةِ أَصْحَابِ بَدْرٍ*

١٦٥٩. حَدَّثَنَا وَاصِلُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى الْكُوفِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنِ الْبَرَاءِ قَالَ: **كُنَّا نَتَحَدَّثُ أَنَّ أَصْحَابَ بَدْرٍ يَوْمَ بَدْرٍ كَعِدَّةِ أَصْحَابِ طَالُوتَ ثَلَاثُ مِائَةٍ وَثَلَاثَةَ عَشَرَ رَجُلًا.** وَفِي الْبَاب عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ. وَهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَقَدْ رَوَاهُ الثَّوْرِيُّ وَغَيْرُهُ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ*

37. O broju ashaba koji su učestvovali u bitki na Bedru

1659. ISPRIČAO NAM JE Vasil b. Abdul-Ala el-Kufi; kaže: Nama je ispričao Ebu Bekr b. Ajjaš, prenijevši od Ebu Ishaka, a on od Beraa koji je kazao: **»Pričali bismo da je u bitki na Bedru učestvovao isti broj ljudi koliko je bilo i sa Talutom. Njih tri stotine i trinaest.»**

---

[881] U predaji koju bilježe Nesaija i Taberi stoji: "... Allahov Poslaniče! Pruži ruku da se s tobom rukujemo, a on će na to: Ja se sa ženama ne rukujem nego ću vašu prisegu prihvatiti ovako."

[882] Bilježi ga i Nesaija u *Sunenu*.

Na ovu temu hadis je prenesen i od Ibn Abbasa. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[883] Prenijeli su ga i Es-Sevri i drugi od Ebu Ishaka.

٣٨ . بَاب مَا جَاءَ فِي الْخُمُسِ*

١٦٦٠ . حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبَّادُ بْنُ عَبَّادٍ الْمُهَلَّبِيُّ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِوَفْدِ عَبْدِ الْقَيْسِ: آمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا خُمُسَ مَا غَنِمْتُمْ. وَفِي الْحَدِيثِ قِصَّةٌ.هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

١٦٦١ . حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ نَحْوَهُ*

38. O petini

1660. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Abbad b. Abbad el-Muhellebi, prenijevši od Ebu Džemrea, a on od Ibn Abbasa da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, delegaciji plemena Abdul-Kajs rekao: **»Naređujem vam da od svega što u borbi zaplijenite date petinu.«**[884]

(Hadis sadrži cjelokupno kazivanje). Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[885]

1661. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Hammad b. Zejd, prenijevši od Ebu Džemrea, a on od Ibn Abbasa slično (prethodnom hadisu).

---

[883] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

[884] Uzvišeni Allah u suri *El-Enfal u 41. ajetu* kaže: "I znajte da od svega što u borbi zaplijenite jedna petina pripada Allahu i Poslaniku, i rodbini njegovoj, i siročadi, i siromasima, i putnicima-namjernicima, ako vjerujete u Allaha i ono što smo objavili robu Našem na dan pobjede, na dan kad su se sukobile dvije vojske, a Allah sve može."
Nakon Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, smrti i smrti njegove rodbine ta se petina, po mišljenju Šafije, dijeli u dobrotvorne svrhe. Ebu Hanife smatra da se ima podijeliti kategorijama spomenutim u navedenom ajetu.

[885] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

٣٩. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ النُّهْبَةِ*

١٦٦٢. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبَايَةَ بْنِ رِفَاعَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ رَافِعٍ قَالَ: **كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَتَقَدَّمَ سَرْعَانُ النَّاسِ فَتَعَجَّلُوا مِنَ الْغَنَائِمِ فَاطَّبَخُوا وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أُخْرَى النَّاسِ. فَمَرَّ بِالْقُدُورِ فَأَمَرَ بِهَا فَأُكْفِئَتْ ثُمَّ قَسَمَ بَيْنَهُمْ فَعَدَلَ بَعِيرًا بِعَشْرِ شِيَاهٍ.** وَرَوَى سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبَايَةَ عَنْ جَدِّهِ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ عَنْ أَبِيهِ.

١٦٦٣. حَدَّثَنَا بِذَلِكَ مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ. وَهَذَا أَصَحُّ. وَعَبَايَةُ بْنُ رِفَاعَةَ سَمِعَ مِنْ جَدِّهِ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ. وَفِي الْبَاب عَنْ ثَعْلَبَةَ بْنِ الْحَكَمِ وَأَنَسٍ وَأَبِي رَيْحَانَةَ وَأَبِي الدَّرْدَاءِ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَمُرَةَ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ وَجَابِرٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَأَبِي أَيُّوبَ*

١٦٦٤. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنِ انْتَهَبَ فَلَيْسَ مِنَّا.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ أَنَسٍ*

39. O zabrani otimačine ratnog (plijena)

1662. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Nama je ispričao Ebu Ahves, prenijevši od Seida b. Mesruka, on od Abajea b. Rifae, on od svoga oca, a on od njegova djeda Rafi'a koji je kazao: »**Bili smo s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na putu** (u borbi). **Oni što su išli naprijed požurili su da uzmu od plijena i da ga skuhaju dok je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, još išao s pozadinom. Kad dođe do kazana on naredi da se prevrnu,**[886] **a onda plijen razdijeli među njima, dajući naspram jedne kamile deset ovaca.**«

Sufjan es-Sevri je prenio od svoga oca, on od Abajea, a on od svoga djeda Rafi'a b. Hadidža ne spomenuvši »od svoga oca«.

1663. TAKO NAM JE ISPRIČAO Mahmud b. Gajlan; kaže: Nama je ispričao Veki', prenijevši od Sufjana i ovo je vjerodostojnije. Abaje b. Rifae je slušao (hadise) od svoga djeda Rafi'a b. Hadidža.

---

[886] Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio im je da se prevrnu kazani i prospe meso koje je bilo skuhano u njima zbog toga što su oni koji su prvi stigli zaklali životinje prije nego je plijen razdijeljen.

Na ovu temu su hadisi preneseni i od Sa'lebea b. Hakema, Enesa, Ebu Rejhanea, Ebu Derdaa, Abdur-Rahmana b. Semurea, Zejda b. Halida, Džabira, Ebu Hurejrea i Ebu Ejjuba.

1664. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan; kaže: Nama je ispričao Abdur-Rezzak, prenijevši od Ma'mera, on od Sabita, a on od Enesa koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Ko bude otimao** (plijen) **ne pripada nama.**«

Ovaj hadis je, preko Enesa, hasenun-sahihun-garibun.[887]

٤٠. بَاب مَا جَاءَ فِي التَّسْلِيمِ عَلَى أَهْلِ الْكِتَابِ*

١٦٦٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لَا تَبْدَءُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى بِالسَّلَامِ، وَإِذَا لَقِيتُمْ أَحَدَهُمْ فِي الطَّرِيقِ فَاضْطَرُّوهُمْ إِلَى أَضْيَقِهِ.** وَفِي الْبَاب عَنْ ابْنِ عُمَرَ وَأَنَسٍ وَأَبِي بَصْرَةَ الْغِفَارِيِّ صَاحِبِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَمَعْنَى هَذَا الْحَدِيثِ لَا تَبْدَءُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى، قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ: إِنَّمَا مَعْنَى الْكَرَاهِيَةِ لِأَنَّهُ يَكُونُ تَعْظِيمًا لَهُمْ وَإِنَّمَا أُمِرَ الْمُسْلِمُونَ بِتَذْلِيلِهِمْ. وَكَذَلِكَ إِذَا لَقِيَ أَحَدَهُمْ فِي الطَّرِيقِ فَلَا يَتْرُكِ الطَّرِيقَ عَلَيْهِ، لِأَنَّ فِيهِ تَعْظِيمًا لَهُمْ*

١٦٦٦. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ حَدَّثَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّ الْيَهُودَ إِذَا سَلَّمَ عَلَيْكُمْ أَحَدُهُمْ فَإِنَّمَا يَقُولُ السَّامُ عَلَيْكُمْ. فَقُلْ عَلَيْكَ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

40. O pozdravljanju sa sljedbenicima objavljenih knjiga (Jevrejima i kršćanima)

1665. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe; kaže: Nama je ispričao Abdul-Aziz b. Muhammed, prenijevši od Suhejla b. Ebu Saliha, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Ne pozdravljajte vi prvi jevreje i kršćane.**

[887] Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu.*

Kada sretnete nekog od njih na putu, pritijesnite ga uz kraj puta.«[888]

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ibn Omera, Enesa i Ebu Basrea el-Gifarija, Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem., ashaba. Ovaj hadis je hasenun-sahihun.

Za smisao ovog hadisa: »Ne pozdravljajte prvi Jevreje i kršćane«, neki učenjaci vele, da je to pokuđeno zato što bi se time njima ukazivalo poštovanje, a muslimanima je preporučeno da ih ignorišu. Također, ako nekog od njih sretnu na putu neka mu ne dopuste da se on putem šepuri, jer bi u tome bilo njihovo veličanje.

1666. ISPRIČAO NAM JE Alija b. Hudžr; kaže: Nama je ispričao Ismail b. Džafer, prenijevši od Abdullaha b. Dinara, a on od Ibn Omera koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **»Kada vam neki Jevrej nazove selam on rekne: Es-Samu alejke** (što znači: Neka te stigne prijeka smrt). **Uzvrati mu** (riječima) **ve alejke** (neka stigne i tebe)**.«**

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[889]

٤١. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَةِ الْمُقَامِ بَيْنَ أَظْهُرِ الْمُشْرِكِينَ*

١٦٦٧. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ إِسْمَعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ: **أَنَّ رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ سَرِيَّةً إِلَى خَثْعَمٍ، فَاعْتَصَمَ نَاسٌ بِالسُّجُودِ فَأَسْرَعَ فِيهِمُ الْقَتْلَ فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَ لَهُمْ بِنِصْفِ الْعَقْلِ وَقَالَ: أَنَا بَرِيءٌ مِنْ كُلِّ مُسْلِمٍ يُقِيمُ بَيْنَ أَظْهُرِ الْمُشْرِكِي،نَ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَلِمَ؟ قَالَ لَا تَرَايَا نَارَاهُمَا.**

١٦٦٨. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ عَنْ إِسْمَعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ قَيْسِ ابْنِ أَبِي حَازِمٍ **مِثْلَ حَدِيثِ أَبِي مُعَاوِيَةَ وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ عَنْ جَرِيرٍ**. وَهَذَا أَصَحُّ. وَفِي الْبَاب عَنْ سَمُرَةَ. وَأَكْثَرُ أَصْحَابِ إِسْمَعِيلَ قَالُوا عَنْ إِسْمَعِيلْ عَن قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ سَرِيَّةً وَلَمْ يَذْكُرُوا فِيهِ عَنْ جَرِيرٍ. وَرَوَى حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنِ الْحَجَّاجِ بْنِ أَرْطَاةَ عَنْ إِسْمَعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ قَيْسٍ عَنْ جَرِيرٍ مِثْلَ حَدِيثِ أَبِي مُعَاوِيَةَ. و سَمِعْت مُحَمَّدًا يَقُولُ: الصَّحِيحُ حَدِيثُ قَيْسٍ عَنِ

---

[888] Ove riječi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izrekao je nakon bitke na Hendeku kada je poslao vojsku da kazni jevrejska plemena Benu Kurejza i Benu Nadir koja su izdala muslimane u toj bitki i prekršila sklopljeni ugovor o zajedničkoj odbrani Medine.

[889] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima.*

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْسَلٌ. وَرَوَى سَمُرَةُ بْنُ جُنْدَبٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا تُسَاكِنُوا الْمُشْرِكِينَ وَلَا تُجَامِعُوهُمْ، فَمَنْ سَاكَنَهُمْ أَوْ جَامَعَهُمْ فَهُوَ مِثْلُهُمْ*.

41. O pokuđenosti boravka među idolopoklonicima

1667. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Nama je ispričao Ebu Muavija, prenijevši od Ismaila b. Ebu Halida, on od Kajsa b. Ebu Hazima, a on od Džerira b. Abdullaha: **»Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je u Has'am vojsku. Neki ljudi su, da bi se sačuvali pogibije, počeli padati na sedždu.**[890] **Bitka je brzo završena i neki od njih su ubijeni** (od strane muslimana). **Čuvši za to Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredi da se za svakog ubijenog** (muslimana) **dā polovina krvarine**[891] **i reče: Ja se ograđujem** (od pogibije) **svakog muslimana koji boravi među idolopoklonicima. Zašto, o Allahov Poslaniče, upitaše prisutni, a on će na to: Neka svoje kuće grade dalje od njih.«**

1668. ISPRIČAO NAM JE Hennad; kaže: Nama je ispričao Abde, prenijevši od Ismaila b. Ebu Halida, a on od Kajsa b. Ebu Hazima **slično Ebu Muavijinom hadisu,** s tim što u njemu nije spomenuo »od Džerira« i to je pouzdanije.

Na ovu temu hadis je prenesen i od Semurea. Većina prenosilaca od Ismaila su kazali: Od Ismaila, a on od Kajsa b. Ebu Hazima da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao vojsku, ali u njemu nisu spomenuli »od Džerira«.

Hammad b. Seleme je prenio od Hadždžadža b. Ertate, on od Ismaila b. Ebu Halida, on od Kajsa, a on od Džerira slično Ebu Muavijinom hadisu. A čuo sam (veli Ebu Isa) Muhammeda (Buhariju) kada veli: Vjerodostojno je da je Kajsov hadis od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, mursel.

---

[890] To su bili muslimani koji su tamo živjeli među idolopoklonicim. Padanjem na sedždu oni su muslimanskim borcima htjeli staviti do znanja da su i oni muslimani kako ih ne bi ubili. Muslimanski borci su, pak, mislili da se idolopoklonici pretvaraju te su mnoge od njih pobili.

[891] Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je odredio za njih po polovinu od iznosa krvarine zato što su i oni, živeći među idolopoklonicima, na izvjestan način sami krivi za vlastito stradanje i pogibiju.

Prenio je Semure b. Džundub od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: »Ne stanujte i ne miješajte se s idolopoklonicima, jer ko bude s njima stanovao i s njima se miješao sličan je njima.«

٤٢. بَاب مَا جَاءَ فِي إِخْرَاجِ الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى مِنْ جَزِيرَةِ الْعَرَبِ*

١٦٦٩. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ وَعَبْدُ الرَّزَّاقِ قَالَا: أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ حَدَّثَنَا أَبُو الزُّبَيْرِ أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ: أَخْبَرَنِي عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **لَأُخْرِجَنَّ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى مِنْ جَزِيرَةِ الْعَرَبِ فَلَا أَتْرُكُ فِيهَا إِلَّا مُسْلِمًا**. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

١٦٧٠. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْكِنْدِيُّ حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لَئِنْ عِشْتُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَأُخْرِجَنَّ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى مِنْ جَزِيرَةِ الْعَرَبِ***

42. O progonu Jevreja i kršćana s Arapskog poluostrva

1669. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Ispričali su nam Ebu Asim i Abdur-Rezzak i kazali: Nas je obavijestio Ibn Džurejdž; kaže: Nama je ispričao Ebu Zubejr da je čuo Džabira b. Abdullaha kada je rekao: Obavijestio me je Omer b. Hattab da je čuo Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je kazao: **»Protjeraću jevreje i kršćane sa Arapskog poluostrva i na njemu ću ostaviti samo muslimane.«**[892] Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[893]

1670. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Abdur-Rahman el-Kindi; kaže: Ispričao nam je Zejd b. Hubab; kaže: Nama je ispričao Sufjan es-Sevri, prenijevši od Ebu Zubejra, on od Džabira, a on od Omera b. Hattaba da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **»Ako Allah da, da poživim, protjeraću Jevreje i kršćane s Arapskog poluostrva.«**

---

[892] Šafija smatra da se ovo obećanje odnosi na progon jevreja i kršćana iz Hidžaza, Mekke i Medine, mjesta u kojima se nalaze dva hrama.

[893] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu*, te Ebu Davud, Nesaija i Ibn Madže u *sunenima*.

٤٣. بَاب مَا جَاءَ فِي تَرِكَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ*

١٦٧١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: جَاءَتْ فَاطِمَةُ إِلَى أَبِي بَكْرٍ فَقَالَتْ: مَنْ يَرِثُكَ؟ قَالَ: أَهْلِي وَوَلَدِي. قَالَتْ: فَمَا لِي لَا أَرِثُ أَبِي؟ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **لَا نُورَثُ. وَلَكِنِّ أَعُولُ مَنْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُولُهُ وَأُنْفِقُ عَلَى مَنْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُنْفِقُ عَلَيْهِ.** وَفِي الْبَاب عَنْ عُمَرَ وَطَلْحَةَ وَالزُّبَيْرِ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ وَسَعْدٍ وَعَائِشَةَ.حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ. إِنَّمَا أَسْنَدَهُ حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ وَعَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ عَطَاءٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّم *

١٦٧٢. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَوْسِ بْنِ الْحَدَثَانِ قَالَ: **دَخَلْتُ عَلَى عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ وَدَخَلَ عَلَيْهِ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ وَالزُّبَيْرُ بْنُ الْعَوَّامِ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ وَسَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ، ثُمَّ جَاءَ عَلِيٌّ وَالْعَبَّاسُ يَخْتَصِمَانِ، فَقَالَ عُمَرُ لَهُمْ: أَنْشُدُكُمْ بِاللَّهِ الَّذِي بِإِذْنِهِ تَقُومُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ أَتَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا نُورَثُ، مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ؟ قَالُوا: نَعَمْ، قَالَ عُمَرُ: فَلَمَّا تُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ: أَنَا وَلِيُّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجِئْتَ أَنْتَ وَهَذَا إِلَى أَبِي بَكْرٍ تَطْلُبُ أَنْتَ مِيرَاثَكَ مِنِ ابْنِ أَخِيكَ وَيَطْلُبُ هَذَا مِيرَاثَ امْرَأَتِهِ مِنْ أَبِيهَا. فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُ صَادِقٌ بَارٌّ رَاشِدٌ تَابِعٌ لِلْحَقِ.** وَفِي الْحَدِيثِ قِصَّةٌ طَوِيلَةٌ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ*

43. O Vjerovjesnikovoj, sallallahu alejhi ve sellem, zaostavštini

1671. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna; kaže: Ispričao nam je Ebu Velid; kaže: Nama je ispričao Hammad b. Seleme, prenijevši od Muhammeda b. Amra, on od Ebu Selemea, a on od Ebu Hurejrea koji je kazao: »**Došla je Fatima Ebu Bekru i rekla: Ko će**

naslijediti tvoju imovinu? Moja žena i djeca, odgovori on. A zašto onda ja ne mogu naslijediti (imovinu) **moga oca, upita ona, a Ebu Bekr reče: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada kaže: Mi** (vjerovjesnici svoju imovinu) **ne ostavljamo nasljednicima. Zato ću ja izdržavati one koje je izdržavao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i dijeliću onima kojima je dijelio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.«**

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Omera, Talhe, Zubejra, Abdur-Rahmana b. Avfa, Sa'da i Aiše. Ebu Hurejreov hadis je s ovim senedom hasenun-garibun.[894] Sve njegove prenosioce do Ebu Hurejrea naveli su samo Hammad b. Seleme, Abdul-Vehhab b. Ata, Muhammed b. Amr i Ebu Seleme. Ovaj hadis je sa više seneda prenesen i od Ebu Bekra es-Siddika, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

1672. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Ispričao nam je Bišr b. Omer; kaže: Nama je ispričao Malik b. Enes, prenijevši od Ibn Šihaba, a on od Malika b. Evsa b. Hadesana koji je kazao: **»Ušao sam kod Omera b. Hattaba. Kod njega uđoše i Osman b. Affan, Zubejr b. Avvam, Abdur-Rahman b. Avf i Sa'd b. Ebu Vekkas, a malo zatim uđoše i Alija i Abbas s ciljem da** (i od njega traže nasljedstvo). **Omer reče: Zaklinjem vas Allahom s čijim dopuštenjem opstoje nebesa i zemlja, da li je vama poznato da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: Mi** (vjerovjesnici našu imovinu) **ne ostavljamo nasljednicima, sve što iza nas ostane ide u dobrotvorne svrhe? Jeste, rekoše oni, a Omer reče: Kad je na ahiret preselio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu Bekr je rekao: Ja, nakon Allahova Poslanika, upravljam** (islamskom državom) **a ti** (Abbasu) **i ovaj** (Alija) **otišli ste Ebu Bekru; ti si tražio dio nasljedstva od imovine tvog bratića, a ovaj je tražio ženino nasljedstvo od** (imovine) **njena oca. Ebu Bekr** (vam) **je** (tada) **rekao da je Allahov Poslanik kazao: Mi** (vjerovjesnici svoju imovinu) **ne ostavljamo nasljednicima, sve što ostane iza nas ide u dobrotvorne svrhe, a Allah zna da je on iskren, pošten i da je na pravom putu, te da je** (pritom) **slijedio** (samo) **istinu.«** Hadis sadrži poduže kazivanje.

Ovaj hadis preko Malika b. Enesa je hasenun-sahihun-garibun.[895]

---

[894] Bilježi ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu.*

[895] Bilježe ga i Buharija i Muslim u *sahihima* u nešto dužem obliku.

٤٤ . بَاب مَا جَاءَ مَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ إِنَّ هَذِهِ لَا تُغْزَى بَعْدَ الْيَوْمِ*

١٦٧٣ . حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ مَالِكِ بْنِ الْبَرْصَاءِ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ يَقُولُ: **لَا تُغْزَى هَذِهِ بَعْدَ الْيَوْمِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ**. وَفِي الْبَاب عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَسُلَيْمَانَ بْنِ صُرَدٍ وَمُطِيعٍ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ وَهُوَ حَدِيثُ زَكَرِيَّا بْنِ أَبِي زَائِدَةَ عَنِ الشَّعْبِيِّ فَلَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِهِ*

44. O tome da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na dan oslobođenja Mekke, kazao: Ona nakon ovog dana više nikada neće biti zauzeta

1673. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Jahja b. Seid; kaže: Nama je ispričao Zekerijja b. Ebu Zaide, prenijevši od Ša'bija, a on od Harisa b. Malika b. Bersaa koji je kazao: Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je na dan oslobođenja Mekke kazao: »**Nakon ovog dana ona više nikada neće biti zauzeta do Sudnjeg dana.**«[896]

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Ibn Abbasa, Sulejmana b. Sureda i Mutia. Ovaj hadis je hasenun-sahihun. To je, ustvari, hadis koji je Zekerijja b. Ebu Zaide prenio od Ša'bija. Poznat nam je samo preko njega.

٤٥ . بَاب مَا جَاءَ فِي السَّاعَةِ الَّتِي يُسْتَحَبُّ فِيهَا الْقِتَالُ*

١٦٧٤ . حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ قَال حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ قَتَادَةَ عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ مُقَرِّنٍ قَالَ: **غَزَوْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَانَ إِذَا طَلَعَ الْفَجْرُ أَمْسَكَ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ، فَإِذَا طَلَعَتْ قَاتَلَ. فَإِذَا انْتَصَفَ النَّهَارُ أَمْسَكَ حَتَّى تَزُولَ الشَّمْسُ، فَإِذَا زَالَتِ الشَّمْسُ قَاتَلَ حَتَّى الْعَصْرِ ثُمَّ أَمْسَكَ حَتَّى يُصَلِّيَ الْعَصْرَ ثُمَّ يُقَاتِلُ. وَكَانَ يُقَالُ عِنْدَ ذَلِكَ تَهِيجُ رِيَاحُ**

---

[896] To znači da Mekka, nakon oslobođenja 8. godine po Hidžri, nikada više do Sudnjeg dana neće pasti pod vlast nevjernika.

النَّصْرِ وَيَدْعُو الْمُؤْمِنُونَ لِجُيُوشِهِمْ فِي صَلَاتِهِمْ. وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ مُقَرِّنٍ بِإِسْنَادٍ أَوْصَلَ مِنْ هَذَا وَقَتَادَةُ لَمْ يُدْرِكِ النُّعْمَانَ بْنَ مُقَرِّنٍ. مَاتَ النُّعْمَانُ بْنُ مُقَرِّنٍ فِي خِلَافَةِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ*

١٦٧٥. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ حَدَّثَنَا عَفَّانُ بْنُ مُسْلِمٍ وَالْحَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ قَالَا: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ حَدَّثَنَا أَبُو عِمْرَانَ الْجَوْنِيُّ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمُزَنِيِّ عَنْ مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ: أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ بَعَثَ النُّعْمَانَ بْنَ مُقَرِّنٍ إِلَى الْهُرْمُزَانِ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ بِطُولِهِ. فَقَالَ النُّعْمَانُ بْنُ مُقَرِّنٍ: **شَهِدْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَانَ إِذَا لَمْ يُقَاتِلْ أَوَّلَ النَّهَارِ انْتَظَرَ حَتَّى تَزُولَ الشَّمْسُ وَتَهُبَّ الرِّيَاحُ وَيَنْزِلَ النَّصْرُ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ وَعَلْقَمَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ هُوَ أَخُو بَكْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمُزَنِيِّ*

45. O vremenu u kome je borba mustehab

1674. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Muaz b. Hišam i kazao: Meni je ispričao moj otac, prenijevši od Katadea, a on od Nu'mana b. Mukarrina koji je kazao: »**Borio sam se skupa s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i on bi prekidao borbu od zore pa do izlaska sunca. Kad bi sunce granulo, on bi se borio sve do polovine dana a onda bi prekinuo borbu dok je sunce u zenitu. Kad bi sunce mašilo zenit, on bi se borio do ikindije, a potom bi prekinuo dok ne klanja ikindiju, a nakon toga bi se opet borio. Tada bi se govorilo: Stiže pomoć, jer bi vjernici u namazima učili dove za svoje vojske.**«

Ovaj hadis je od Nu'mana b. Mukarrina prenesen s spojenijim senedom od ovog a Katade nije zatekao Nu'mana b. Mukarrina. Nu'man je umro za vrijeme hilafeta Omera b. Hattaba.

1675. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Ispričali su nam Affan b. Muslim i Hadždžadž b. Minhal i kazali: Nama je ispričao Hammad b. Seleme; kaže: nama je ispričao Ebu Imran el-Dževni, prenijevši od Alkame b. Abdullaha el-Muzenija, a on od Ma'kila b. Jesara da je Omer b. Hattab poslao Nu'mana b. Mukarrina u Hurmuzan a potom je spomenuo hadis u cijelosti. Nu'man b. Mukarrin kaže: »**Učestvovao sam s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem,** (mnogim bitkama) **on bi, ukoliko ne bi došlo do borbe sprva dana, sačekao** (s početkom borbe) **dok sunce ne maši zenit i dok ne puhne vjetar i bude spuštena pomoć.**«

Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[897] Alkama b. Abdullah je brat Bekra b. Abdullaha el-Muzenija.

٤٦. بَاب مَا جَاءَ فِي الطِّيَرَةِ*

١٦٧٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ عَنْ عِيسَى بْنِ عَاصِمٍ عَنْ زِرٍّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **الطِّيَرَةُ مِنَ الشِّرْكِ، وَمَا مِنَّا إِلا، وَلَكِنَّ اللَّهَ يُذْهِبُهُ بِالتَّوَكُّلِ.** قَالَ أَبُو عِيسَى: سَمِعْت مُحَمَّدَ بْنَ إِسْمَعِيلَ يَقُولُ: كَانَ سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ يَقُولُ فِي هَذَا الْحَدِيثِ: وَمَا مِنَّا إِلا، وَلَكِنَّ اللَّهَ يُذْهِبُهُ بِالتَّوَكُّلِ. قَالَ سُلَيْمَانُ: هَذَا عِنْدِي قَوْلُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ. وَفِي الْبَاب عَنْ سَعْد عَن و أَبِي هُرَيْرَةَ وَحَابِسٍ التَّمِيمِيِّ وَعَائِشَةَ وَابْنِ عُمَرَ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ. وَرَوَى شُعْبَةُ أَيْضًا عَنْ سَلَمَةَ هَذَا الْحَدِيثَ *

١٦٧٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ هِشَامٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **لَا عَدْوَى وَلَا طِيَرَةَ، وَأُحِبُّ الْفَأْلَ. قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَمَا الْفَأْلُ؟ قَالَ: الْكَلِمَةُ الطَّيِّبَةُ.** هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيح غَرِيبٌ*

١٦٧٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رَافِعٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ الْعَقَدِيُّ عَنْ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُعْجِبُهُ إِذَا خَرَجَ لِحَاجَةٍ أَنْ يَسْمَعَ يَا رَاشِدُ يَا نَجِيحُ. هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيح غَرِيبٌ *

46. O vjerovanju u (dobre i loše) predznake

1676. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Abdur-Rahman b. Mehdi; kaže: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Selemea b. Kuhejla, on od Isaa b. Asima, on od Zerra, a on od Abdullaha koji je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: »**Vjerovanje u** (dobre i loše) **predznake je vrsta**

[897] U cijelosti ga i Buharija bilježi u *Sahihu.*

širka. U svakom od nas pobudi se sugestija da povjeruje u (dobre i loše) **predznke, a koju Allah odagna čvrstim osloncem na Njega.«**

Ebu Isa kaže: Čuo sam Muhammeda b. Ismaila kada je rekao: Sulejman b. Harb bi u ovom hadisu govorio: »U svakom od nas pobudi se sugestija da povjeruje u (dobre i loše) predznake, a koju Allah odagna čvrstim osloncem na Njega«. Sulejman kaže: Ovo su, po mom mišljenju, riječi Abdullaha b. Mesuda.

Na ovu temu hadisi su preneseni i od Sa'da, Ebu Hurejrea, Habisa et-Temimija, Aiše i Ibn Omera. Ovaj hadis je hasenun-sahihun. Poznat nam je samo preko Selemea b. Kuhejla. Također je i Šu'be ovaj hadis prenio od Selemea.

1677. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Nama je ispričao Ibn Ebu Adij, prenijevši od Hišama, on od Katadea, a on od Enesa da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **»Nema strahovanja od zaraze niti od dobrih i loših predznaka.[898] Ja volim optimističko predviđanje. A šta je to optimističko predviđanje, o Allahov Poslaniče, upitaše prisutni? To je lijepa riječ, odgovori on.«** Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[899]

1678. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Rafi'; kaže: Nama je ispričao Ebu Amir el-Akadi, prenijevši od Hammada b. Selemea, on od Humejda, a on od Enesa b. Malika: **»Kada bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nekuda krenuo radi svoje potrebe, sviđalo mu se da čuje** (da mu kažu): **na pravom si putu, uspjećeš.«** Ovaj hadis je hasenun-sahihun-garibun.[900]

٤٧. بَاب مَا جَاءَ فِي وَصِيَّة النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْقِتَال*

١٦٧٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ مَرْثَدٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا بَعَثَ أَمِيرًا عَلَى جَيْشٍ أَوْصَاهُ فِي خَاصَّةِ نَفْسِهِ بِتَقْوَى اللَّهِ وَمَنْ مَعَهُ مِنَ الْمُسْلِمِينَ خَيْرًا وَقَالَ: اغْزُوا بِسْمِ اللَّهِ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ قَاتِلُوا مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ. وَلَا تَغُلُّوا وَلَا تَغْدِرُوا وَلَا تُمَثِّلُوا وَلَا تَقْتُلُوا وَلِيدًا، فَإِذَا

---

[898] Vjernik ne smije padati u očaj ukoliko se pojavi kakva zarazna bolest. On je svjestan da Allah, dž.š., daje bolesti i iskušenja onome kome On hoće. Naravno, to ni u kom slučaju ne isključuje oprez i preventivu.

[899] Bilježe ga i Ebu Davud u *Sunenu* i Ibn Hibban u *Sahihu*.

[900] Bilježe ga i Buharija i Muslim.

لَقِيتَ عَدُوَّكَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ فَادْعُهُمْ إِلَى إِحْدَى ثَلَاثِ خِصَالٍ أَوْ خِلَالٍ أَيَّتُهَا أَجَابُوكَ فَاقْبَلْ مِنْهُمْ وَكُفَّ عَنْهُمْ: وَادْعُهُمْ إِلَى الْإِسْلَامِ وَالتَّحَوُّلِ مِنْ دَارِهِمْ إِلَى دَارِ الْمُهَاجِرِينَ، وَأَخْبِرْهُمْ أَنَّهُمْ إِنْ فَعَلُوا ذَلِكَ فَإِنَّ لَهُمْ مَا لِلْمُهَاجِرِينَ وَعَلَيْهِمْ مَا عَلَى الْمُهَاجِرِينَ، وَإِنْ أَبَوْا أَنْ يَتَحَوَّلُوا فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّهُمْ يَكُونُوا كَأَعْرَابِ الْمُسْلِمِينَ يَجْرِي عَلَيْهِمْ مَا يَجْرِي عَلَى الْأَعْرَابِ، لَيْسَ لَهُمْ فِي الْغَنِيمَةِ وَالْفَيْءِ شَيْءٌ إِلَّا أَنْ يُجَاهِدُوا. فَإِنْ أَبَوْا فَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ عَلَيْهِمْ وَقَاتِلْهُمْ. وَإِذَا حَاصَرْتَ حِصْنًا فَأَرَادُوكَ أَنْ تَجْعَلَ لَهُمْ ذِمَّةَ اللَّهِ وَذِمَّةَ نَبِيِّهِ فَلَا تَجْعَلْ لَهُمْ ذِمَّةَ اللَّهِ وَلَا ذِمَّةَ نَبِيِّهِ وَاجْعَلْ لَهُمْ ذِمَّتَكَ وَذِمَمَ أَصْحَابِكَ، لِأَنَّكُمْ إِنْ تَخْفِرُوا ذِمَّتَكُمْ وَذِمَمَ أَصْحَابِكُمْ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَخْفِرُوا ذِمَّةَ اللَّهِ وَذِمَّةَ رَسُولِهِ. وَإِذَا حَاصَرْتَ أَهْلَ حِصْنٍ فَأَرَادُوكَ أَنْ تُنْزِلَهُمْ عَلَى حُكْمِ اللَّهِ فَلَا تُنْزِلُوهُمْ وَلَكِنْ أَنْزِلْهُمْ عَلَى حُكْمِكَ فَإِنَّكَ لَا تَدْرِي أَتُصِيبُ حُكْمَ اللَّهِ فِيهِمْ أَمْ لَا أَوْ نَحْوَ هَذَا. وَفِي الْبَابِ عَنْ النُّعْمَانِ بْنِ مُقَرِّنٍ. وَحَدِيثُ بُرَيْدَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

١٦٨٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ مَرْثَدٍ **نَحْوَهُ بِمَعْنَاهُ** وَزَادَ فِيهِ: **فَإِنْ أَبَوْا فَخُذْ مِنْهُمُ الْجِزْيَةَ، فَإِنْ أَبَوْا فَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ عَلَيْهِمْ.** هَكَذَا رَوَاهُ وَكِيعٌ وَغَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ سُفْيَانَ. وَرَوَى غَيْرُ مُحَمَّدِ بْنِ بَشَّارٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مَهْدِيٍّ وَذَكَرَ فِيهِ أَمْرَ الْجِزْيَةِ*

١٦٨١. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ حَدَّثَنَا ثَابِتٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: **كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يُغِيرُ إِلَّا عِنْدَ صَلَاةِ الْفَجْرِ. فَإِنْ سَمِعَ أَذَانًا أَمْسَكَ وَإِلَّا أَغَارَ. فَاسْتَمَعَ ذَاتَ يَوْمٍ فَسَمِعَ رَجُلًا يَقُولُ: اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ فَقَالَ: عَلَى الْفِطْرَةِ. فَقَالَ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، قَالَ: خَرَجْتَ مِنَ النَّارِ.** قَالَ الْحَسَنُ: وَحَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ مِثْلَهُ. وَهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ*

47. O Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, preporukama u borbi

1679. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Nama je ispričao Abdur-Rahman b. Mehdi, prenijevši od Sufjana, on od Alkame b. Merseda, on od Sulejmana b. Burejdea, a on od svoga oca koji je kazao: »**Kad bi Vjeovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nekoga**

imenovao zapovjednikom vojske, on bi mu preporučio bogobojaznost i lijep postupak s muslimanima koji idu s njim, rekavši: Borite se s Allahovim imenom na Allahovu putu. Borite se protiv onih koji poriču Allaha. Ne prikrivajte ratni plijen i ne kršite sporazume. Nikoga ne masakrirajte i ne ubijajte djecu. Kad se susretneš s neprijateljem, idolopoklonicima, pozovi ih na jedno od troje, pa ako prihvate makar jedno, sustegni se od borbe protiv njih: Pozovi ih u islam i da iz svojih domova presele među muhadžire. Pri tom ih obavijesti da će, ukoliko to učine, imati sva prava i obaveze koja imaju i (ostali) **muhadžiri. Ukoliko, pak, odbiju da pređu, obavijesti ih da će imati onakva prava i obaveze kakva imaju muslimani beduini. Neće im pripasti ništa od ratnog plijena, osim ako budu učestvovali u borbi. Ukoliko sve to odbiju, zatraži pomoć od Allaha i bori se protiv njih. Ukoliko opkoliš neku utvrdu i oni zatraže da im daš Allahovo jamstvo i jamstvo Njegova Vjerovjesnika ti im ne daji Allahova jamstva niti jamstva Njegova Vjerovjesnika, nego im daj svoje jamstvo i jamstvo tvojih drugova, jer ako iznevjerite vlastito jamstvo i jamstvo vaših drugova manji je grijeh nego da iznevjerite Allahovo jamstvo i jamstvo Njegova Poslanika. Ako opkolite stanovnike u njihovoj utvrdi i oni zatraže da im presudite po Allahovom propisu, ti im presudi po sopstvenom nahođenju, jer nisi siguran hoćeš li uspjeti presuditi po Allahovu propisu ili nećeš, ili slično tome.«**

Na ovu temu je hadis prenesen i od Nu'mana b. Mukarrina. Burejdeov hadis je hasenun-sahihun.[901]

1680. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar; kaže: Ispričao nam je Ebu Ahmed; kaže: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Alkame b. Merseda po smislu slično (prethodnom hadisu), s tim što je dodao i ovo: »a ukoliko (sve to) odbiju, uzmi od njih glavarinu. A ako i to odbiju zatraži pomoć od Allaha i bori se protiv njih.« Ovako su Veki' i drugi prenijeli od Sufjana. Neko ga je drugi, osim Muhammeda b. Beššara prenio od Abdur-Rahmana b. Mehdija i spomenuo slučaj glavarine.

1681. ISPRIČAO NAM JE Hasan b. Ali el-Hallal; kaže: Ispričao nam je Affan; kaže: Nama je ispričao Hammad b. Seleme; kaže: Nama je ispričao Sabit, prenijevši od Enesa b. Malika da je kazao:

---

[901] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu.*

»Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obično bi napadao oko sabahskog namaza. Ukoliko bi čuo ezan, sustegao bi se od napada; u protivnom bi napao. Jednog dana ču nekog čovjeka kako uzviknu: Allahu ekber, Allahu ekber pa je rekao: (Ti pripadaš) **pravoj vjeri, a kad je izgovorio: Ešhedu en la ilahe illellah, on reče: Spasio si se od vatre.«**

Hasan veli: Ispričao nam je Velid; kaže: Nama je ispričao Hammad b. Seleme, s ovim senedom, slično (prethodnom hadisu). Ovaj hadis je hasenun-sahihun.[902]

[902] Bilježe ga i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i Muslim u *Sahihu*.

TUMAČ MANJE POZNATIH RIJEČI IZ ARAPSKOG I DRUGIH STRANIH JEZIKA

ajet *ar.* - kraći odlomak iz Kur'ana

akika *ar.* - kurban koji se kolje sedmi dan po rođenju djeteta

akila *ar.* - rodbina po ocu

aluzija *lat.* - ciljanje riječima na nešto drugo od onog što se kaže

analogist *grč.* - osoba koja se služi analogijom

ashab *ar.* - Muhammedov, sallallahu alejhi ve sellem, savremenik

avret *ar.* - dijelovi tijela koje po islamu treba pokriti

bej'ul munabeze *ar.* - kupoprodaja na bazi dobacivanja do nekog odredišta. Npr. da neko rekne »ako ovo dobacim do tebe obavezan si ga kupiti po toj i toj cijeni«

bereket *ar.* - blagoslov, blagodat, napredak, sreća

ćefin *ar.* - mrtvački pokrov(ac), plašt

def *ar.* - tamburin vrsta instrumenta

derogacija *lat.* - dokidanje, ili zamjena jednog propisa drugim

dirhem *tur.* - (od grč. drahma) srebreni novac različite vrijednosti u različito vrijeme; u Osmanskoj carevini uglavnom je označavao težinu od 3,207 grama

dova *ar.* - molba upućena, Bogu, blagoslov

dromedar *grč.* - trkač, trkalo, jednogrba deva

dželeb *ar.* - buka, vika, galama, žamor

dženaza *ar.* - namaz koji se klanja umrloj osobi

dženeb *ar.* - vođenje rezervnog konja u trci kao zamjenu kad se prvi konj umori

efdalnije *ar.- bos.* - bolje, vrednije

ejakulacija *lat.* - izlučivanje sjemena pri spolnom aktu

emir *ar.* - zapovjednik, knez, princ

ensarija *ar.* - Muhammedov, sallallahu alejhi ve sellem, pristalica iz Medine

feud *staroger.* - zemlja koja se nalazi u posjedu feudalca

fadilet *ar.* - dobrota, vrijednost

fetva *ar.* - mišljenje; rješenje muftije ili šejhul-islama o pravnom vjerskom pitanju u slučaju koji nije predviđen u šeri'atu

garib *ar.* - tuđinac, stranac

gekon *njem.* - vrsta vrlo otrovnog guštera toplih zemalja

hadis *ar.* - Muhammedova, sallallahu alejhi ve sellem, tradicija; njegove riječi, postupci i odobrenja

hafiz hadisa *ar.* - osoba koja pamti najmanje stotinu hiljada hadisa

hakovi ljudski *ar.-bos.* - ljudska prava

hanbelijska pravna škola *bos.* - hanbelijski mezheb

hanefijska pravna škola *bos.* - hanefijski mezheb

halal *ar.* - dozvoljen, dopušten

haram *ar.* - zabranjen, nedopušten

haridžije *ar.* - pobunjenička sekta koja je ustala protiv Alije

hasenun-garibun *ar.* - dobar hadis koji je iz jedne generacije prenio samo jedan prenosilac

hasenun-sahihun *ar.* - hadis koji je iznad stepena dobrog, a ispod stepena vjerodostojnog hadisa

hedija *ar.* - poklon

hilafet *ar.* - vladavina halife

iddet *ar.* - zakonski rok (po šeri'atu) u kome se žena ne može preudati nakon smrti muža ili poslije razvoda

iman *ar.* - vjera, vjerovanje

ibadet *ar.* - obožavanje, obred, pokornost

i'tikaf *ar.* - stalni boravak jednog čovjeka u džamiji zadnjih deset dana ramazana

kader *ar.* - sudbina, Božija odredba

kafiz *ar.* - grivna za noge

kastriranje *lat.* - uškopljenje, štrojenje, jalovljenje

keffaret *ar.* - iskup

kirat *ar.* - svjetiljka; mjera

kjafir *ar.* - nevjernik, bezbožnik, nezahvalnik

kolan *tur.* - kožni ili prteni pojas koji se konju stavlja oko trbuha

kolizija *lat.* - sukob, protivrječje

kurejšija *ar.* - pripadnik plemena Kurejš u Mekki

lian *ar.* - zaklinjanje supružnika o vlastitoj nevinosti

mahrem *ar.* - bliži rođak za koga se žena po šeri'atu ne može vjenčati

makbul ravija *ar.* - prenosilac hadisa koji zadovoljava potrebne kriterije u prenošenju hadisa

malikijska pravna škola *bos.* - malikijski mezheb

medžlis *ar.* - sjedište, sjednica, zasjedanje

medžhul *ar.* - nepoznat, anoniman

medžhulul-hal *ar.* - prenosilac čije je stanje nepoznato

mehr *ar.* - vjenčani dar

mekruh *ar.* - pokuđeno; odvratno

merfu' *ar.* - hadis čiji sened doseže do Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem

meritoran *lat.* - mjerodavan, stvaran

mešhur *ar.* - čuven, slavan, raširen

metruk *ar.* - odbačen

mevkuf *ar.* - hadis čiji sened doseže do ashaba

misvak *ar.* - četka, štapić od posebnog drveta koji se koristi za čišćenje zuba

muahid *ar.* - nemusliman u islamskoj državi koji plaća krvarinu

muallak *ar.* - obješen viseći; hadis u kome nedostaje jedan ili više ravija na početku seneda

muhakala *ar.* - prodavanje žita u klasi za gotovo žito

mukabela *ar.* - naknada, odšteta

muhadžir *ar.* - iseljenik (općenito); iseljenik iz Mekke u Medinu

munker *ar.* - pokuđen; ružan; odbačen

mursel *ar.* - hadis čiji sened doseže do tabi'ina

musalla *ar.* - mjesto za obavljanje namaza na otvorenom prostoru

mustehab *ar.* - lijepo, pohvalno

mutabe' predaja *ar.* - isti hadis, ali sa drugim senedom

mušrik *ar.* - idolopoklonik

muzabena *ar.* - prodaja voća na stablu za gotovo voće

mu'tekif *ar.* - osoba koja se zadnjih deset dana ramazana zatvori u džamiju radi ibadeta

mu'tezile *ar.* - pripadnici jedne islamske sekte

namaz *perz.* - muslimanska molitva

nanule *tur.* - drvena obuća

nikahuš-šigar *ar.* - brak kojem jedan muškarac posreduje da drugi oženi njegovu rodicu bez mehra

oka *tur.* - mjera za težinu (1,282 kg)

onanija *lat.* - samozadovoljavanje

poluciranje *lat.* - izbacivanje (ljudskog) sjemena za vrijeme spavanja

rafidija *ar.* - pripadnik jedne islamske sekte

ravija-fakih *ar.* - prenosilac hadisa koji dobro pozna šeri'atsko pravo

sa' *ar.* - posuda koja, prema Ebu Hanifi, sadrži osam ritla

sahihun *ar.* - vjerodostojan

sallallahu alejhi ve sellem *ar.* - Allah ga blagoslovio i spasio

sakat *tur.* - bogalj; osoba bez ruke ili noge

sened *ar.* - lanac, niz

sevab *ar.* - nagrada

sunnet *ar.* - praksa Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, sve ono što je on govorio, radio i odobrio

šafijska pravna škola *bos.* - šafijski mezheb

šarvale *tur.* - široke turske hlače, naročito suknene

šehid *ar.* - osoba koja pogine na Allahovu putu

šejh *ar.* - učitelj; starac

šeri'at *ar.* - islamski zakon utemeljen na Kur'anu i sunnetu

šigar *ar.* - protjerivanje, progon

tabi'in *ar.* - savremenik Muhammedovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba

talak *ar.* - razvod braka

ta'zir *ar.* - ublažena kazna ispod osamdeset udaraca

tedlis *ar.* - prijevara, obmana

tešehhud *ar.* - sjedenje u namazu koliko se može proučiti Et-tehijjatu

vadžib *ar.* - prvostepena dužnost prema mišljenju većine učenjaka; Prema Ebu Hanifi drugostepena dužnost

vulva *lat.* - spolni organ žene

zekat *ar.* - obavezna milostinja koja se daje na imovinu

SADRŽAJ

POGLAVLJA O BRAKU

od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

POGLAVLJA O SRODSTVU PO MLIJEKU

POGLAVLJA O TALAKU (RAZVODU) I
LIANU (RAZVODU) UZ PROKLETSTVA

Od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

POGLAVLJA O KUPOPRODAJI

POGLAVLJA O ODREDBAMA

od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

POGLAVLJA O KRVARINAMA

od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

POGLAVLJA O PRECIZIRANIM KAZNAMA

od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

POGLAVLJA O LOVU

od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

POGLAVLJA O KURBANIMA

od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

POGLAVLJA O ZAVJETIMA I ZAKLETVAMA

od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

POGLAVLJA O VOJNIM POHODIMA

od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

Izdavač:
ELČI IBRAHIM-PAŠINA MEDRESA
Travnik, ul. Mostarska bb

Za izdavača:
Muharem Dautović

Dizajn i korice:
Prof. Muhamed Bajramović

Štampa:
"*Dom štampe*" *d.d. Zenica*

Za štampariju:
Asim Kaknjo, graf. ing.

